

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Tom McCarthy

[—•—•]

Tom McCarthy

1969 yılında doğan Tom McCarthy, Londra'da yaşıyor. Sanat dünyasında yarı-kurmaca bir avangard sanatçılar ağı olan International Necronautical Society'nin (INS) Genel Sekreteri sıfatıyla yazdığı raporlar, manifestolar ve gerçekleştirdiği medya müdahaleleriyle tanınıyor. *Remainder*, *Men in Space* ve *Satin Island* romanlarının yanında *Tintin and the Secret of Literature* adlı bir inceleme kitabı bulunuyor.

Kaya Genç

İlk romanı *Macera* (YKY) 2008 yılında yayımlandı. Çevirdiği kitaplar arasında *Sherlock Holmes'un Anıları* (Arthur Conan Doyle), *Dr. Jekyll ve Bay Hyde* (Robert Louis Stevenson), *Bay W.H.'nin Portresi* (Oscar Wilde), *Sokaktaki Adam* (Philip Roth), *Şiir Nasıl Okunur* (Terry Eagleton), *Önemsiz Bir Adamın Günlüğü* (George & Weedon Groosmith) ve *Kâtip Bartleby* (Herman Melville) sayılabilir. www.kayagenc.net

Tom McCarthy
C

Notos Kitap 111

Edebiyat 034

Roman

©Notos Kitap Yayınevi, 2011

©Tom McCarthy, 2010

Bu kitabın Türkçe yayın hakları

Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Birinci Basım

Nisan 2015

ISBN 978-605-9851-13-8

Sertifika 16343

Editör

Tuğba Eriş

Kapak Tasarımı

Faruk Ulay

Uygulama

M. Tila Sadık

Notos Kitap Yayınevi

İnönü Caddesi, Dümen Sokak, 7/7

Gümüşsuyu, Beyoğlu 34427 İstanbul

0212 243 49 07

www.notoskitap.com

facebook.com/NotosKitap

twitter.com/NotosKitap

Baskı ve Cilt

Pasifik Ofset Ltd.Şti.

Cihangir Mahallesi, Güvercin Caddesi No: 3/1

Baha İş Merkezi, A Blok, Avcılar İstanbul

0212 412 17 77

Sertifika 12027

Tom McCarthy

C

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN
Kaya Genç

Roman

İnmeli miyiz bizler, Yeryüzü Divanı'nın altına,
Bir Divan yapmak üzere – ama kimin için?
ÖMER HAYYAM

I

Cenin Zarı

West Masedown ve New Eliry bölgelerine yeni atanmış pratisyen hekim Doktor Learmont, Versoie Evi'nin hafif meyilli patikasından inmekte olan iki kişilik arabanın ön koltuğunda sarsılıp duruyor. Kaba etleri ağrıyor: oturduğu koltuk sert ve yastıksız. Kendisine (1868 yılından bu yana Lydium and Environs adıyla bilinen) Hudson and Dean Deliveries'den Mr. Dean eşlik ediyor ve Mr. Dean herhangi bir rahatsızlık hissetmiyormuş gibi duruyor. Cam gibi gözleri belli belirsiz ileriye dikilmiş; parmaklarının arasına dizginlerin yerleştiği kösele gibi elleri, dizlerinin hemen üstünde geziniyor. Arabanın arkasından, cam şişelerden gelen tıkırtılarla bakır kabloların sürünmelerinden çıkan sinir bozucu sesler yükseliyor, bunlara atın toynaklarının çakıl taşlarıyla kaplı yolda çıkardığı vurma ve ayak sürüme sesleri karışıyor, bu sesler durgun eylül havasının üzerinde bozulmamış bir biçimde duruyor. Aracın üstündeki kozalaklı yüksek ağaçlar, birer sütun gibi dik ve durağan. Daha yukarıda, dış tarafta, kara kuşların kanatları gökyüzünün içbükey çatlağı altında sessizce pır pır ediyor.

Doktorun bacaklarının arasına kahverengi bir çanta ile siyah bir soluma cihazı sıkışmış. Elinde sarı bir kâğıt parçası tutmakta. Kafası karışmış bir vaziyette, elinden gelenin en iyisini yaparak bu kâğıdı dikkatle inceliyor. Arada bir, biçil-

miş çimleri ve beyaz meyveli, yeşil ve kırmızı yapraklı daha ufak ağaçları gösterip sonra hızlıca yeniden gizleyen kozalaklı ağaçlardan oluşmuş bir perdenin ardına bakmak üzere kafasını kaldırıyor. Bunların çevresinde hareket eden şeyler var: ufak insan uzuvları, sanki kelebek stili veya kurbağalama yüzme denemesi yaparcasına düzensiz biçimde uzanıyor, dokunuyor ve ayrılıyorlar.

Araba, yanan odunlardan yükselen dumandan bir perdenin içinde yalpalıyor, sonra dönüyor, kozalaklı ağaçları geçiyor. Learmont şimdi o uzuvların çocuklara, bir tür oyun oynayan dört beş çocuğa ait olduğunu görebiliyor. Gevşek bir çember oluşturmuş dikiliyor, kollarını kaldırıp ellerini birbirlerine vuruyorlar. Dudakları hareket ediyor ancak herhangi bir ses çıkarmıyor. Arada sırada meyve bahçesinin çevresinden tiz bir kakhaha yükseliyor ama bunun hangi çocuktan geldiğini söylemek güç. Ayrıca, kakhaha pek de normal gelmiyor kulağa. Bozulmuş, biraz çarpılmış, sanki başka bir yerden bir boruyla üflenmiş, birinin karnından geliyormuş gibi bir hali var. Çocuklardan hiçbiri sesi fark etmiş gibi durmuyor; hiçbiri hareket ettirdikleri çemberin, birbirine dolanmış vücutlarının etli koreografisinin ötesinde bir varlığa sahip olduğunun farkında değil gibi.

Mr. Dean, dizginleri çekmeden veya ata bir şey demeden arabayı durduruyor. Yanında, sağ tarafında, üzerinden eğreltiotları ve morsalkımların sarktığı yüksek bir bahçe duvarının önünde dar, durgun bir dere akmakta. Arabanın solunda, gül ağacının çiçeksiz dalları ve kolları bir başka duvara sarılmış. Bunun ardında odunlardan yükselen dumanın oluşturduğu perde duruyor. Buranın arkasından, çakıl taşıyla kaplı yol üzerinde el arabasının yönünü değiştirmek üzere bir duvarın kapı aralığından elinde tırnığıyla ihtiyar bir adam çıkıyor.

“Merhaba,” diye sesleniyor Learmont. “Merhaba?”

İhtiyar adam duruyor, el arabasını yere koyuyor ve dönüp Learmont'a bakıyor.

"Bana ana evi nasıl bulabileceğimi söyleyebilir misiniz? Evin girişi nerede acaba?"

İhtiyar adam boşa duran eliyle işaret ediyor: *şurada*. Sonra bir kez daha el arabasını tutma yerinden kaldırıp arabanın yanından ayaklarını sürüyerek meyve bahçesine doğru ilerliyor. Learmont adamın ayak seslerinin gittikçe hafifleyip yok olmasını dinliyor. En sonunda Mr. Dean'e dönüyor ve şöyle diyor:

"Ortalık bir mezar kadar sessiz."

Mr. Dean omuz silkiyor. Doktor Learmont çakıl yoldan iniyor, bacaklarını silkiyor ve çevresine bakıyor. İhtiyar adam sanki üzerinden sarmaşıkların döküldüğü bahçe duvarının ötesine işaret ediyor. Bu duvarda da ufak bir kapı aralığı var.

"Neden burada beklemiyorsunuz," diye tavsiyede bulunuyor Learmont, Mr. Dean'e. "Gidip şu..." diyerek elindeki sarı kâğıdı kaldırıyor, onu yine dikkatle inceliyor ve, "şu Mr. Carrefax'ı arayayım," diyor.

Mr. Dean başıyla onaylıyor. Doktor Learmont çantayı ve soluma cihazını alıyor, çimenlerin üstünden yürüyor ve hengemsi derenin üzerindeki ufak, tahta köprüyü geçiyor. Sonra eğilip başını her şeye karşın ona değmeyi başarmış morsalkımların altına uzatıyor.

Bahçenin içinde kasımpatılar, zambaklar, laleler ve dağlaleleri var; eğri büğrü mozaik parke taşlardan oluşan patikanın iki yanında üst üste binmiş haldeler. Learmont, çitler ve zehirdutlarıyla, dalları ahıra benzeyen binalara doğru uzanan, sıırım gibi, açık kahverengi üzüm asmalarıyla kaplı çardağın oluşturduğu geçide giden patıkayı takip ediyor. Geçide yaklaştığında uğultulu bir ses duyuyor. Duruyor ve dinliyor. Ahırlardan geliyor gibi: kesintili, mekanik bir uğultu. Learmont içeriye girmeyi ve buradaki makineyi idare eden insanlara yolu sormayı düşünüyor, ancak sonra

makinenin kendi başına çalışıyor olabileceğini düşünüp, bunun yerine patikayı izlemeyi sürdürmeye karar veriyor. Burası sağ tarafa çatallanıyor ve başka bir duvardaki kapı aralığından geçtikten sonra, uç tarafında başka bir kapı girişinin olduğu başka bir duvara eşlik eden çimenlerin ardında labirentimsi bir biçimde, farklı yönleri ayırıyor. Learmont uzun adımlar atarak çimlerle kaplı bölgeyi geride bırakıyor ve onu buraya ilk geldiğinde gördüğü meyve bahçesinin ucuna ulaştıran üçüncü kapı girişinden geçiyor. Mr. Dean ile indikleri geniş, hafifçe eğimli çakıllı patika, şimdi meyve bahçesinin öteki ucunda, kozalaklı ağaçlar tarafından yarı yarıya gizlenmiş vaziyette; üzerinde durduğu daha ufak bir patika, bahçenin dış duvarıyla meyve bahçesinin aşağı ucu arasında diklemesine uzanmakta. Çocuklar hâlâ orada, sessiz pandomimleri tarafından sarmalanmışlar. Learmont gözlerini onların ötesine dikeyyor: ufak, beyaz meyveli ağaçlardan oluşan sıralar, yaklaşık beş metre sonra tuhaf koyunların otladığı dar-madağınık çimenlere bırakıyor yerini. Tarla yükselip bir tepeye dönüşüyor; bir telgraf hattı geçiyor buradan, daha sonra gözden uzak bir yerde, öbür uçtan aşağıya doğru iniyor.

Learmont elindeki kâğıda bir kez daha göz atıyor, sonra soluna dönüyor ve bahçenin dış duvarı boyunca patikayı takip ediyor, ta ki patikanın bitimindeki evi en sonunda bulana dek.

ii

Zili çalışıyor, geriye doğru bir adım atıyor ve kafasını kaldırıp binaya bakıyor. Binanın önyüzü, kırmızılaşmaya başlamış sarmaşıklarla sarılı. Yeniden zili çalışıyor, kulağını kapıya uzatıyor. Bu defa biri zil sesini duyuyor: Learmont yaklaşan ayak seslerini duyabiliyor. Kapıyı bir hizmetçi açıyor. Telaşlı görünüyor kadın: saçları darmadağınık, giysisinin kolları sıvanmış, elleri ve alnı ıslak. Arkasında üç dört yaşlarında bir kız, elinde bir

havluyula dikiliyor. Hizmetçi de, kız da Learmont'un çantasına ve soluma cihazına bakıyorlar.

“Çocuğu doğurtmak için mi geldiniz,” diye soruyor hizmetçi.

“Eee, ben... evet,” diye cevap veriyor elindeki kâğıdı kaldı-
rarak. “Gelmemin nedeni—”

Evin içinde bir adam beliriyor, hizmetçiyi ve çocuğu iterek
doktorun karşısına geliyor.

“Çinko ve selenyum var mı,” diye bağılıyor.

“Arabanın içindeler,” diye cevap veriyor Learmont. “Ama
yanımda getirdim—”

“Peki ya asit var mı? Bakır makaralar var mı,” diyerek sö-
zünü kesiyor adam. Adam şişman, gürleyen bir sesi var. Kırk-
lı yaşlarında olmalı, kırk dört yaşında. “Ne yapmaya geldiniz
buraya?”

“Çocuğu doğurtmaya geldim.”

“Doğurtmaya geldiniz – evet yaa! Doğurtmaya: elbette! Ha-
rika! Yapabilirsiniz... Evet, bakalım... Maureen size nerede ola-
cağını... Bakır makaralar arabada mı demiştiniz?”

“Arkasında...” Doktor Learmont bahçelerin arkasına doğru
işaret etmeye çalışıyor ama az önce oraya hangi yoldan geldi-
ğini hatırlayamıyor.

“Yanında bir de adam mı var? Siz herhalde yardım edersiz-
niz, böylece—”

“Efendim...” diyor hizmetçi.

“Ne var Maureen,” diye cevap veriyor adam. Maureen öfke-
li bir biçimde, nefesi kesilerek konuşuyor. Adam birkaç saniye-
liğine ona bakıyor, sonra bacağına vurup, “Hayır canım,” diyor,
“doktoru ona götürün elbette. Peki her şey...”

“Yolunda efendim,” diye onu bilgilendiriyor Maureen. “İlgi-
lendığınız için teşekkürler.”

“Harika,” diye bağılıyor adam. “Siz devam edin. Maureen
ihtiyacınız olan her şeyin size verilmesini... Telgraf bu mu?”

Learmont'un elindeki sarı kâğıda bakıyor, gözleri heyecanla ışıltıyor.

"Biraz kafam karışmıştı..." diyerek konuşmaya başlıyor Learmont, ancak adam kâğıdı elinden kapıyor, yüksek sesle okumaya koyuluyor:

"... yirmi dört saat içinde doğması bekleniyor'... 'durumu iyi' ... 'dün geceden bu yana doğması'... Mükemmel! 'Doğması' sözcüğünün her harfinin anlamı bir kristal kadar şeffaf!"

"Kaynağı konusunda pek de emin olamadık..."

"Neyin kaynağı konusunda emin olamadınız? Durun bir bakayım: bu da neyin nesi? 'Mümkün olduğunca kısa sürede doktor fağrılması...' 'Fağrılması' derken? Bu lanet olasıca sözcüğün anlamı ne ola ki?"

"Efendim," diyor Maureen.

"Daha kötülerini de duymuştur, dert etme," diye bağıyor adam. "Fağrılmak'? Ben... Şu lanet olasıca anahtar!"

"Yüce İsa," diyor Maureen. Çocuğa doğru dönüyor ve havluyu ondan alıyor. Koridorda başka bir kadın beliriyor, bisküvi dolu bir tepsiyi meyve bahçesine doğru taşıyor, onun hemen arkasında bir kedi uyanıyor. "Miss Hubbard'la git," diyor Maureen çocuğa.

"... F... Ç..." diye mırıldanıyor adam, sonra yeniden bağıyor: "Kaynağı mı?"

"Telgrafın nereden gönderildiğinden emin olamadık da," diye durumu açıklıyor Learmont. "Lyidium'da yolun aşağısında bulunan postaneden gelmemiști, yine de sanki aynı hattan—"

"Miss Hubbard," diyor adam, "bekleyin."

İkinci kadın kapı aralığında duraksıyor. "Buyrun Mr. Carrefax," diyor kadın.

"Miss Hubbard, çocukların konuşma seslerini duyamıyorum," diyor kadına.

"Oyun oynuyorlar Mr. Carrefax," diye cevap veriyor.

“İşaret diliyle konuşmadıklarından emin misiniz?”

“Buna izinleri olmadığını anlattım onlara. Zannedersem—”

“Ne? Anlattınız mı? Bunu onlara anlatmanız tek başına yeterli değil ki! Onları *konuşturmalısınız*. Sürekli olarak!”

Çocuk bisküvi dolu tepsiye uzanıyor. Kedi, hareketsiz ve gergin bir biçimde, çocuğun çaba göstermesini inceliyor. Maureen, Learmont’un kıyafetinin kolundan tutup onu eve doğru çekmeye başlıyor.

“Sevgili doktor bey, kaynak tam burada işte,” diye gırlıyor Mr. Carrefax, yanından geçerken. “F ve Ç’ye rağmen. Hayal kırıklığı. Düzeltilebilir. Bakır! Arabada mı demiştiniz?”

“İçinde bekleyen biri—”

“Mükemmel! Miss Hubbard, çocukların seslerini duymayınca onların işaret diliyle konuştuklarını düşünüyorum.”

“Elimden geleni yapacağım Mr. Carrefax,” diyor Miss Hubbard.

“Sürekli olarak,” diye bağıyor kadına, “onların *konuşmalarını* duymak istiyorum!”

Kadınla birlikte uzun adımlar atarak yürüyor, arabaya yöneliyor. Çocuk bisküvilerin peşinden geliyor, kedi de çocuğun. Maureen öteki tarafa, merdivenin üst kısmına doğru gidiyor, Doktor Learmont’un önünde ilerliyor. Burada bir duvar kilimi asılı, ya bu merdivenin kendisini ya da ona çok benzeyen bir başkasını resmeden bir halı. Üstteki merdiven sahanlığını geçip odanın içine giriyorlar. Buranın duvarında ikinci bir halı asılı: ipeğe işlenmiş başka bir resim, saçlarını atkuyruğu yapmış köylülerin meyve bahçesindekilerle aynı beyaz meyvelerle kaplı ağaçlara uzandıkları bir Şark manzarası bu. Halının aşağı bölümünde, ağaçların altında, başka köylüler var, otları çözüyorlar. Onların altında, odanın içinde, bir kadın sırtüstü bir yatağın üzerine uzanmış. Şiltenin çevresine çocuğu ittirirken kullanması için bir çarşaf bağlanmış ama kadın bu çarşafı tut-

miyor. Oldukça huzurlu bir biçimde uzanmış, koyu kahverengi saçları ise terden sırlıslam. İkinci bir hizmetçi yanında, bir sandalyenin üzerine oturmuş, kadının elini tutuyor. Yatak-taki kadın belli belirsiz gülümsüyor Learmont'a.

"Mrs. Carrefax mı," diye soruyor kadına.

Kadın başıyla onaylıyor. Doktor Learmont çantasını indiriyor, onu yatağın karşısında açıyor ve soruyor:

"Kasılmalarınızın sıklığı nasıl?"

"Üç dakikada bir," diyor kadın. Yumuşak bir sesi var, aynı zamanda pütürlü de. Biraz alışılmadık bir yanı var sesinin, yorgunluktan farklı bir şey, Learmont bunun ne olduğunu pek de anlayamıyor: yabancı birinin sesi değil ama çok yerli birine ait olduğu da söylenemez. Tansiyonunu ölçüyor. Kol bandını çıkarırken vücudu yeniden kasılıyor. Yüzü geriliyor, ağzı açılıyor, ancak ne bir çığlık geliyor ne de bir bağırs: yalnızca sessiz, zorlukla algılanabilen bir hırıltı. Kasılma on, on beş saniye boyunca devam ediyor.

"Çok acıdı mı," diye soruyor kasılma sona erdiğinde.

"Zehirlenmiş gibiydim sanki," diye cevap veriyor kadın. Başını uzağa çeviriyor, camdan gökyüzüne doğru bakmaya koyuluyor.

"Ağrı kesici almış mıydınız," diye soruyor.

Cevap vermiyor kadın. Adam soruyu tekrar ediyor.

"Konuşurken sizi görmesi gerek," diyor yatağın yanındaki hizmetçi.

"Ne?"

"Dudaklarınızın hareket ettiğini görmesi gerek, onu diyor. Kendisi sağlar."

Yatağa dayanıyor ve elini Mrs. Carrefax'ın yüzünün önünde sallıyor; kadın kafasını ona çeviriyor. Adam sorusunu bir kez daha tekrar ediyor. Kadın onu anlıyormuş gibi görünüyor ama belli belirsiz bir biçimde yeniden gülümsüyor sadece.

“Ufak bir doz afyon aldı efendim,” diyor yatağın yanındaki hizmetçi.

“Kloroformu tercih ederim,” diyor Learmont.

Mrs. Carrefax’ın gözleri ışıldıyor. Yumuşak, pütürlü, tuhaf sesi, sözcüğü telaffuz ediyor: “Klorodin mi?”

“Hayır, kloroform,” diyor Learmont, ilacın ismini tane tane, halden anlayan bir biçimde telaffuz ederek. Çantasından bir gazlı bez çıkarıyor, bunu soluk aldırma cihazının ucuna sabitliyor, bir kayışla Mrs. Carrefax’ın yüzüne takıyor. Çantadaki bir bölümü açıyor; gaz, bezden yapılmış tünelin içinden kadının ağzına ve burnuna doğru ilerliyor, bu arada dışarıya uzun, ağır bir tıslama sesi geliyor. Mrs. Carrefax’ın yanaklarındaki kaslar gevşiyor; gözbebekleri genişliyor. Yarım dakika sonra Learmont gazı kapatıyor, maskenin kayışını çıkarıyor. Kısa bir süre sonra ikinci bir kasılma geliyor; vücudu yeniden sarsılıyor, ancak kadının yüzünde daha hafif bir acı ifadesi var şimdi. Maskeyi yeniden sabitliyor, daha çok kloroform koyuyor ve sakın yüz hatlarının daha da durgunlaşmasını, ağız tıkcacının altında oluşan genişlemeyi izliyor. Gaz yeniden geldiğinde kadın mırıldanmaya başlıyor:

“... *un fleuve... un serpent d’eau noir...*”

“Ne diyor,” diye soruyor.

“Kadifenin düşüşü gibi bir şeyden bahsediyor,” diyor kadın. “Siyah bir kadifenin... bir kameranın üzerini örten...”

“Kloroform yüzünden oluyor bunlar,” diyor adam.

“... bir kameranın,” diyor kadın, “karanlığa bakan bir kameranın... Bir nehir var, içinde bir suylanı, bana doğru yüzüyor... Daha çok.” Kadının eli yatağın yanında duran hizmetçininkini bırakıyor, çantaya işaret ediyor.

“Sizi tamamen uyutmak istemiyorum,” diyor Doktor Learmont. “Sizi—”

“Sophie,” diyor Maureen soluğu kesilerek. Learmont onun

baktığı yere, kapı aralığına doğru bakıyor. Çocuk orada, ayakta dikilmiş onları seyrediyor. Maureen geliyor, kızın önünde duruyor, onun oda manzarasını engelliyor. “Senin burada olmaman lazım,” diye azarlıyor onu – sonra yumuşuyor, çocuğu kollarına alıyor. “Gidip Frieda’ya yardım edelim,” diyor. Learmont onun ağır adımlarının merdivenden aşağıya inişini dinlerken, Mrs. Carrefax bir başka kasımayla sarsılıyor. Çantasından bir şişe fenollü asit alıyor, yatağın yanındaki hizmetçiden kendisine zeytinyağı getirmesini istiyor.

“Zeytinyağı mı,” diye tekrar ediyor kadın.

“Evet,” diye cevap veriyor adam, kollarını sıvayarak. “Artık çok beklememiz gerekmeyecek.”

Ama çok bekliyorlar: bütün öğleden sonra ve sonrasında da. Odadan iki defa ayrılıyor: bir defasında koridorda bacaklarını germek ve pencereden dışarıya bakmak için; bu sırada Mr. Carrefax ve Mr. Dean’in bakır telgraf teli bobinlerini ve şişe kasalarını duvarlı bahçeden ahırlara taşımalarını seyrediyor; dışarı çıkışının öteki nedeni ise hizmetçi kadının kendisi için hazırladığı sandviçleri yemek. Biraz daha kloroform veriyor ve tıslama sesinin üstünde bir başka ses, Mr. Dean’in arabasının çakıllı yolda, evden ayrılırken çıkardığı ses dolanıyor. Kasılmalar devam ediyor; Mrs. Carrefax hafif anestezinin etkisiyle bir uyuyor bir uyanıyor. Günbatımı akşama dönüşüyor, sonra da geceye.

Saat iki buçukta son ıkmalar başlıyor. Yatağın yanındaki hizmetçi, Mrs. Carrefax’ı omuzlarından tutuyor, Mrs. Carrefax bezi kavırıyor, bebeğin kafasının yarısı bacaklarının arasında beliriyor, parıltılı bir plazma tabakasının arkasında, deriden bir zar biçiminde. Learmont böyle bir fenomenden bahsedildiğini duymuş ama daha önce buna tanık olmamıştı: bebeğin üzerinde bir cenin zarı var. Amniyotik kese, başın tamamını kuşatmakta, yumuşacık bir başlık bu. Bebek tamamen dışarıya

çıkarmaz Learmont makasla bunu kesiyor, kabuğu soyup ayırıyor. Vücudun geri kalanını kaplayan yeşil ve kırmızı pisliği yıkayarak temizliyor, göbekbağına bağlıyor, kesiyor, bebeği bir çarşafa sarıyor ve annesine veriyor.

“Oğlunuz oldu,” diyor kadına. “Şimdi plasentayı çıkarmamız gerekiyor.”

Bir şırıngayı epitemalodinle doldurmaya başlıyor. Hazır olduğunda bebeği geri alıp hizmetçinin ellerine bırakıyor. Bebek ağlamaya başlıyor.

“Biraz acıyacak,” diyor Learmont, şırıngaya vurup hava baloncuklarını dağıtıyor. Gazlı bezden yapılma maskeyi yeniden annenin yüzüne geçiriyor, kloroformu yeniden açıyor, sonra şırıngayı kadının vajinasının kıvrımlarına batırıyor. Kadının vücudu kasılıyor; sırtı bükülüyor, sonra yeniden rahatlayıp yatağa uzanıyor. Kısa bir süre sonra plasenta geliyor. Learmont kapakçığı kapatıyor, yüzü örtülü kadına bakıyor ve yapacaklarını anlatıyor:

“Bunu atacağım, tabii gömmeyi istiyorsanız başka. Kimileri istiyor. Hatta kimileri onu kızartıp yiyor. Ve cenin zarının bir işaret—”

Ancak kadın çantaya doğru el hareketi yaparak onun sözünü kesiyor.

“Bir şey olacağını sanmıyorum,” diyor adam. “Birkaç dakika daha bekleyelim.” Kapakçığı yeniden açıyor. Mrs. Carrefax’ın gözleri genişliyor. Bebek ağlamayı bırakıyor. Uzun bir süre boyunca oda sessizliğe bürünüyor; yalnızca kloroformun tıslaması ve bundan daha sessiz olan, ahırlardan havaya yayıldığını duyduğu kesintili mekanik uğultu var.

iii

Gün ağarıırken ona ringa balığı, yumurta ve ekmek veri-

yorlar. Yemeyi bitirdiğinde Maureen doktora Mr. Carrefax'ın kendisini görmek istediğini söylüyor.

“Nerede,” diye soruyor Learmont.

Maureen burnundan soluyarak cevap veriyor: “Atölyesinde elbette. Evin çevresinden dolaşın, sola sapın, bahçe duvarındaki kapı aralığından geçince oraya ulaşacaksınız.”

Çimenlerin üzerinde çiy var, dün çocukların oynadığı meyve bahçesinde bulunan ağaç gövdelerinin çevresinde ise sisten yılanlar. Kendisine anlatılan yolu izleyerek evin çevresinde dolaşan Learmont, meyve bahçesinden uzaklaşıyor, arsanın eve gelirken görmediği bir bölgesine doğru yürürken bir tür kapalı parktan geçiyor. Yüksek duvarda bir kapı var, sütunların tepesindeyse obelisk şekilleriyle kaplı oymalar. Duvarın ardında, duvardan daha uzun boylu atkestanesi ağaçlarının karaltıları var, ağaçların yapraklarının hepsi büyük ve sarı. Sarmaşık kaplı evin duvarı bir dönüş yaparak onu alçak duvarların çevrelediği muntazam bir çimenlik bölgeye, sonra da sonunda ihlamur ağaçlarının durduğu daha ufak, çimlerin biçilmediği bir bölüme giden başka bir çit duvara ulaştırıyor. Buradan geçerken belli belirsiz bir uğultu duyuyor ama bu, ahırlardan geldiğini duyduğu uğuldama sesiyle aynı değil: daha az heyecanlı, daha az elektrikli bir ses. Neden böyle olduğunu çimenliğin ucuna ulaştığında anlıyor: ihlamur ağaçlarının çevresine anı kovanları yerleştirilmiş. Bunlardan uzak duruyor, ikinci bir kapıdan geçerek kendisini bahçenin alt kısmında buluyor, burada dikdörtgen biçiminde bezelye yeşili balçıkla kaplı bir yalak hareketsiz bir biçimde durmakta. Buranın sonunda duran bir kapı, dün eve gelirken geçtiği duvarla kaplı bahçeye açılıyor. Açmayı deniyor ama kapı kilitli. Öbür taraftan metalik bir makas sesi geliyor.

“Mr. Carrefax,” diye sesleniyor.

Metalik makas sesi duruyor, Mr. Carrefax'ın sesi gümbürtülü bir cevap veriyor:

“Ne? Kim o?”

“Doktor,” diye sesleniyor Learmont. “Bebek iyi, sağılığı yerinde.”

“İyi ve ne? Korkarım ki bu kapının anahtarını kaybetmişim. Öteki taraftan dolaşmanız gerekecek. Duvarı takip edin.”

Duvarı nasıl takip edebileceğini bilmiyor: üzeri sarmaşık-larla ve payandalar gibi dışarıya uzanan çalılarla öylesine kaplanmış ki, duvarın nereye uzandığını söylemek güç. Learmont arkasında bir elma bahçesinin bulunduğu atkestaneleriyle dolu uzun, ağaçlı yoldan geri dönüyor. Ağaçlı yoldan ufak evlerin dizildiğı bir yere ulaşıyor, buraya gelmeden önce yeniden duvarı fark ediyor; duvar, çitlerin arasından başlayıp dün yanından geçtiğı dar, hendeğimsi derenin yanında ilerliyor; sonunda aynı tahta köprüye ulaşıyor, burayı yeniden geçince köprü onu aynı ufak kapı aralığına getiriyor. Dönüp dolaşıp aynı yere ulaşmış oluyor böylece. Kafasını yeniden öne eğiyor, bir adım atarak morsalkımlardan eğri büğrü kaldırım taşlarına geliyor, bir defa daha yerde yığılmış halde duran laleler ve kasımpatıların arasından geçiyor.

Zambakların mor rengi dünkünden daha parlak, daha yoğun görünüyor. Çitler ve çardaklardan oluşan yol, daha da kuşatılmış. Zehirdutlarından gelip ahırlara doğru uzanan ince uzun, açık kahverengi üzüm asmalarının sayısı çoğalmış sanki. Altlarına ulaştığında onların üzüm asması değil, bakır kablolar olduğunu görüyor: dünden bu yana çok sayıda bakır kablo burada yan yana yerleştirilmiş. Hudson and Dean’in arabasında kendisiyle birlikte gelen bobinler, çözülmüş halde ahırların girişlerinden dışarıya uzanıyor. Mr. Carrefax elindeki metal kesiciyle bunlardan birinin üzerinde durmuş, uzunluğunu ölçüyor.

“Şunu tutsanıza,” diyor Learmont’a, telin bir ucunu uzatarak.

Doktor Learmont ona itaat ediyor. Mr. Carrefax volta atarak ahırdan uzaklaşıyor, çardağa geliyor, bu arada yolu hesaplıyor.

“Bence üç buçuk metre. Aklınızda tutun. Karnınız aç mı?”

“Yumurta yedim, ayrıca ringa balığı ve—”

“Ringa balığı ve ne? Size şu petekten biraz bal verelim. Malt da var. Tadı müthiş!”

Learmont’u ahırlardan birine götürüyor. Rafların altında tezgâhlar var: telgraf cihazları, telefon alıcıları, içlerinden dışarı kâğıtlar sarkan büyük fonograf makineleri, balmumu pistonları, şişeler, isim ve işlevlerini bilmediği, ancak tahmin edebildiği nesneler ve aletler. Burada bulunan bir çalışma masasının üzerinde, metal rende talaşları arasında içi koyu kahverengi bir sıvıyla dolu bir sūrahi, iki kupa ve biraz peynirli tart var. Mr. Carrefax yüzeyi onlardan daha temiz görünmeyen bir beze ellerini siliyor, bir bıçakla tarttan iki dilim kesiyor, birini doktora uzatıyor, sonra da kupalara malt dolduruyor.

“Kahvaltı mı, öğle yemeği mi, akşam yemeği mi, acaba hangisi bu? Bütün gece uyumadım,” diyor Learmont’a. “Sağlığınıza içiyorum doktor!”

Malt onu ferahlatıyor; tart ise yoğun ve sert. İki adam bir süre sessizce yemek yiyip malt içiyor.

“Düzelttim,” diyor Mr. Carrefax bir süre sonra Doktor Learmont’a.

“Neyi düzelttiniz,” diye soruyor Learmont.

“F ve Ç tuhaflığını – tuhaflığını yani. Telgraf telini buradan kesintisiz olarak postane hattına bağlamış olsam böyle bir hata yapılmazdı.”

“Sizi anladığıma emin değilim,” diyor Learmont.

“İşte,” diye bağıyor Mr. Carrefax. Elini sert bir biçimde Learmont’un sırtına oturtuyor, onu atölyenin girişine ilerletiyor. “Baksanıza,” diyor kafalarının üstünden geçip, çardakların üzerinde kıvrılan zehirdutlarıyla birleşen telgraf teline işaret ederek. “Bu tel sizce nereye kadar uzanıyor?”

Learmont’un gözleri çardaktan duvara, oradan da beş daki-

ka önce karşısında durduğu kilitli kapıya çevriliyor. Birbirine geçmiş sarmaşıklarla çalılar arasında bir tür metal rüzgârgülü var. Telgraf telleri, birbirlerine dolanmış yılanlar gibi bunun çevresini kuşatmış.

“Buraya kadar mı geliyor,” diye soruyor.

“İşte,” diye yeniden bağırıyor Carrefax. “Hem evet hem de hayır! Telgraf telleri bitiyor ama *telgraf sinyali* daha da ileriye gidiyor! Şimdilik bir buçuk metre. Bu bakırla onu üç, hatta dört buçuk metre uzatacağım. Dikkatinizi çekerim, sinyallerin daha uzak mesafelere gönderildiği de olmuştur. O İtalyan, yanında kuleleri, telgraf direkleri ve uçurtmalarıyla şu anda Salisbury Plain’dedir... Postaneyle anlaşılmış, anlıyor musunuz durumu? Ödeneğini almış. Bu işler her zaman bu şekilde olur! Bir akıl hocası, anlattıklarınızı dinleyip başıyla onaylayan, arada bir göz kırpan biri gerekir: muhtemelen bir Mason. Çocuk doğduğunda hiç kuşkusuz onun adını verecekler. Oğlan mı oldu, kız mı?”

“Bebek mi? Oğlan.”

“Harika! Harika! Biraz daha malt ve bal alın. Bebek rahat geldi mi? Kızı çekip almak gerekmişti. Çıkana dek yatağın ayakucunu hediyelerle donatmamız gerekmişti resmen.”

“Biraz zaman aldı ama sonunda sakın sakın geldi. Üzerinde cenin zarı vardı.”

“Nesi vardı? Benin sarı mı dediniz?”

“Cenin zarı dedim. Kafasının çevresinde bir örtü vardı: bir tür ağ gibi düşünün. İyi şans getirdiğine inanılır, özellikle de denizciler arasında.”

“Denizciler mi? Doktor, bakın size söylüyorum: bu lanet şeyi çalıştırırsanız onların şansa ihtiyacı olmayacak. Sinyal gönderebilmeleri için dünyanın çevresine yayılmış bir ağırlık olacak. Siz teslimat arabasıyla mı geldiniz?”

“Evet. Telgraf şirketindeki kadın ikinizin gönderdiği mesaj-

ları da almış; Hudson and Dean'den birinin gönderildiğini de oradan biliyordu.”

“Harika! Ama geri dönmeniz gerekecek.”

“Lydium buraya uzak değil. Yürüyerek gidip oradan trene binebilirim.”

“Yürümeye gerek yok,” diye bağılıyor Mr. Carrefax. “Telgraf göndereceğim, araba gelip sizi alsın.”

“Buna gerek yok,” diyor Doktor Learmont. “Hem yürürsem kafam da açılır.”

“Açılır, neyiniz açılıyormuş? Ben böyle bir şeye tahammül edemezdim! Siz eve geri dönün. Sizi almaları için telgraf göndereceğim, bu arada biraz dinlenin.”

Doktor Learmont ona itaat ediyor. Aksini yapamayacak kadar yorgun. Zambaklar ve kasımpatıların yanından yürüyor, dar dereden geçiyor, atkestanesi ağaçlarının bulunduğu yol boyunca ilerliyor. Kara kuşlar hâlâ üstlerinde, yükseklerde gezinmekte; sayıları mı çoğalmış, yoksa gökyüzünün kubbesini yavaşça hareket eden noktalara dönüştüren şey yalnızca kendi yorgunluğu mu, Learmont emin olamıyor. Ne epitemalodin şişelerini ne de kodein haplarını bulabiliyor ama bunların önemi yok: ameliyathanede onlardan bir sürü var.

Bebek süt emiyor; annesi sakın ve mutlu bir biçimde yataкта oturmuş, yanındaki hizmetçi kadın annenin saçını tarıyor, üstlerindeki ipek duvar halısındaki koyu renkli otları taşıyan Çinli kadınlar gibi saçlarını ayırıyor. Maureen yatağın ucuna oturmuş; kucağındaki kız sessizce kardeşini izliyor. Hepsi sessizce izliyor: süt emen bebek ve bahçeden yükselen bakır uğultu dışında, oda sessiz.

“Başlangıçta,” diyor Simeon Carrefax, Birinci Derslik’teki küçük, yüksek podyumun üzerinde dururken, “başlangıçta bayanlar baylar, Söz vardı.”

Versoie Sağırklar Gündüz Okulu’nun müstakbel öğrencilerinin ebeveynlerinden oluşan dinleyici kitlesi, dersliğin çocuklara uygun boyuttaki sandalyelerinde sıkış tıkış oturuyor. Miss Hubbard onların ardında, odanın arka tarafında oturuyor; kadın sinirli biçimde bir Carrefax’e bir ayağının yanında duran, içi ufak kurşun borularla dolu kutuya bakıyor.

“Söz Tanrı’yıydı,” diye devam ediyor Carrefax, “ve Söz Tanrı’ydı. Bu, konuşma eyleminin kendisinin ilahi olduğu anlamına gelir. Konuşmanın kendisi dünyayı var eden nefesi üflemiştir; onun içine hayat üflemiştir ki kendisi de nefes alıp konuşabilsin. Dünyadaki dağların yükselip alçalışı, denizlerin sürekli olarak kabarması, bunlar nefesten değil de nereden gelir, sorarım size? Peki ya dünyanın çevresinde şiddetle esip duran, fırl fırl dönen rüzgârlara ne demeli? Sıcak su kaynaklarından taşan buharlar, balinaların hava deliklerinden püsküren sıvılar nedir? Bir şelaleden taşkın bir biçimde akan suların yanında durmuş, bir korulukta zaman geçirmiş hangi insan, duyduğu seslerin yeryüzünün konuşması olduğunu yadsıyabilir ki?”

Adamın bakışları odada geziniyor. Teker teker anne babala-

ra bakıyor, onların gözleri ise yere veya Carrefax'ın arkasındaki duvarda bulunan tahtaya dikilmiş halde. Tahtada, bir sulama sistemi veya bir vinç düzeneğini akla getiren karmakarışık bir oluşum içinde birbirine kenetlenmiş katmanlar, menteşeler, koridorlar ve manivela kollarını gösteren karakalemle çizilmiş bir şema var.

“Bayanlar baylar, bizler de o zorlukla nefes alıp veren ritimle hareket etmiyor muyuz? Ruhumuzun asıl adı da zaten *suspirio* değil mi? Nefes alıp vererek yaşıyor, konuşarak yüce olana katılıyoruz. Her birimiz bir diğerimizle söyleşirken, birbirimizi dinleyip yanıt verirken, bağlantılar oluşturuyoruz: dostluklar, düşmanlıklar ve aşklar. Konuşmaya başladığımızda ahlaki varlıklara dönüşüyor, hukuka saygı duymayı, başkalarının acısını anlamayı, sanatlar ve bilimlerin sundukları sayesinde şiir yazma, akıl yürütme, tartışma yeteneklerimizi güçlendirmeyi öğreniyoruz. Konuşmak, bizim çiçek açmamız için hem bir yöntem hem de bir ölçüdür. Dünyadaki varoluşumuzun para birimi de akışı da odur; dünyanın bütün mucizeleri ondadır.”

Adam duraksadığında ebeveynler kendi nefes alıp verme seslerinin farkına varıyorlar, sesleri dersliğin sessiz ortamında aniden yüksek geliyor onlara. Adam başını ve omuzlarını geriye atıp devam ediyor:

“Bayanlar baylar, kendimi bir sözcü olarak adlandırmaktan gururluyum. Benim entelektüel atalarım Deschamps, Heinicke, Gérando ve büyük Alexander Bell'dir. İnsan vücudu,” diyor ve yana dönerek bileklerini yazı tahtasının üzerine vuruyor, “bir mekanizmadır. Zemini ve duvarları mütemediyen hareket eden, kalp ve akciğerlerin içinde yer aldığı bir kasa; vücudun makine dairesi olarak adlandırabileceğimiz göğüs kafesi isimli bu odanın tavanındaki kapak açıldığında, nefes borusu aracılığıyla dışarıya hava giderken, bir ses duyulur. Bu kadar basittir işte. Çocuklar!” Podyumun yanında sessizce oturan üç oğlan

ve bir kıza doğru dönüyor, sağ avucunu açıyor ve kararlı bir biçimde havaya kaldırıyor. “Kalkın!”

Çocuklar sandalyelerinden kalkıyor. Carrefax bir koro şefi gibi ellerini uzatıp ileriye itiyor, önündeki havada bir titreşim oluyor, dört çocuk tek bir sözcükten oluşan nakaratı hep bir ağızdan söylüyor.

“Haaaaaaa.”

Ses uzun, bitkin, ahenkten yoksun. Birkaç saniye içinde müstakbel ebeveynlerden bazıları oturdukları ufak sıralarda hareket ediyorlar. Çocukların gözleri doğrudan ileriye bakıyor, mest olmuş veya bir dizi hayalet tarafından ele geçirilmiş gibi boş bir ifadeye sahipler; onlar konuşurken omuzlar geri çekiliyor, ses duyulmaz olurken yavaşça iniyorlar. Carrefax ellerini çekiyor yeniden, sonra titreyerek bir kere daha ileri uzatıyor ve çocuklar yine bağırıyor:

“Haaaaaaa.”

Çocukların sesleri bu ikinci seferde boş bir soruya verilmiş isteksiz, boş bir yanıt gibi geliyor kulağa. Carrefax’ın elleri mümkün olduğunca uzun bir süre boyunca havada duruyor, bu arada gösterdikleri çaba yüzünden titriyorlar. En sonunda çocukların sesleri titremeye başlıyor, sonra bir inlemeye dönüşüyorlar, vücutlarını kuşatan dilsiz hayaletler gidip onları serbest bıraktığında bu inilti de yok oluyor.

“Çocuklar,” diyor Carrefax, avuç içlerini podyumdaki panolara doğru çevirerek, “oturun!”

Çocuklar yeniden sandalyelerine oturuyor. Carrefax onları işaret edip anlatıyor:

“Bu dört çocuk okulumuza geldiğinde onların yalnızca sağır değil dilsiz de olduklarını düşünmüştük. Neymiş? Evet, dilsiz: çifte engelli yani. Ancak ne kadar da hatalıymış bu teşhis! Beyefendi, şimdi siz Mandarin dilini iyi konuşamadığınız için dilsiz mi oluyorsunuz? Veya siz hanımefendi, Estonya dili

konuşmadığınız ve And Dağları'nda yaşayan İnkaların dili Quinchua'nın varlığından bile bütünüyle bihaber olduğunuz için size dilsiz mi demeliyiz?"

Bakışlarını iki müstakbel ebeveynin üzerinde sabitliyor. Biraz endişeli bir biçimde başlarını sallıyorlar.

"Elbette ki hayır! Bir göğüs kafesiyle, gırtlakla ve ağızla doğan hiçbir insan, şu veya bu dili konuşma yeteneğinden âciz değildir! Ama yine de hiç duymadığınız, denemediğiniz, sınımadığınız bir dili nasıl konuşabilirsiniz ki? Sağır çocuk için İngilizce böyle bir dildir işte. Konuşma doğuştan gelen bir şey değildir: çekilerek, koparılarak çocuktan alınmalıdır. Vücuttaki motor harekete geçirilmeli, makinenin parçaları ince ayara tabi tutulmalı. Miss Hubbard."

Miss Hubbard, yüzü kızarmış bir vaziyette kutunun yanına çömeliyor, ufak kurşun boruları alarak odanın içindekilere dağıtmaya başlıyor.

"Bayanlar baylar," diyor Carrefax müstakbel ebeveynlere, "dudaklarınızı sıkı sıkıya birbirlerine yapıştırın ve havayı dışarıya üfleyin."

Müstakbel ebeveynler birbirlerine bakıyor.

"Üfleyin," diye emrediyor Carrefax. "Dudaklarınızı sıkıştırdın, şey gibi, *hmmm* yapar gibi, şimdi havayı dudaklarınızın arasından dışarı üfleyin."

Ellerini yine vücudunun önünde havaya kaldırıyor. Müstakbel ebeveynler ağır ağır ağızlarını büzüyor, derin nefesler alıyor, sonra osurma sesleri çıkaran yürümeyi yeni öğrenmiş çocuklar gibi nefeslerini dışarı veriyorlar. Sesler odayı doldururken, yaşadıkları zorluktan, çektikleri utançtan veya her ikisi yüzünden ebeveynlerin yüzleri kızarıyor.

"Sanırım bana hak vereceksiniz, bu hiç de hoş bir ses değil," diyor Carrefax, ahenksiz ve kulak tırmalayıcı sesi bastırarak. "Bir bardağın içine hapsolmuş bir sineğin sesi bile bu

kadar kaba gelmez kulağa. Şimdi her biriniz elinizde duran boruları alın, dudaklarınıza sıkıca bastırın ve bir uğultu çıkarın. Haydi.”

Müstakbel ebeveynler itaat ediyor. Her biri boruyu ağızlarına bastırırken dışarıya net, trompetimsi notalar dökülüyor.

“Mükemmel,” diye bağırıyor Carrefax. “Şimdi dudaklarınızı daha da sıkın.” Müstakbel ebeveynler bunu yapıyor, sonra notaların perdesi yükseliyor. “Olağanüstü! Şimdi, beyefendi ve hanımefendi, siz borularınızı iki çentik gevşetin.” İstedğini yapıyorlar; yüksek perdeli notalar, daha derin notalar tarafından dengeleniyor. “Şahane,” diye bağırıyor Carrefax. “Resmen bir bando var karşımızda! Biz sizle ne senfoniler besteleriz! Miss Hubbard.”

Miss Hubbard çalgıcılardan müzik aletlerini toplayarak derslikte ilerlemeye başlıyor.

“Dünyanın en iyi opera sanatçısını ziyaret etseydik şimdi,” diyor Carrefax, “yanımıza bir kılıç alarak opera binasının perdeleriyle dekorunun arasına gizlenseydik, sanatçının sahnede söylediği en büyüleyici ariyanın tam ortasında sahneye fırlayarak, hedefi on ikiden vuran tek bir hamleyle onun kellesini uçursaydık... Muhteşem! Evet, ne olurdu o zaman? Kellesini uçursaydık, kafa boşluğundan dışarı hâlâ hava çıkarken sanatçının boynu tıpkı sizin uğuldayan dudaklarınızın borulardan çıkardığına benzer bir ses çıkacaktı. Evet, aynen böyledir işte, sağır çocuklar... sağır çocuklar, kafasız opera şarkıcılarına benzer; çünkü, çünkü...”

Söylemesi gereken sözcükleri ararken bir duraklama yaşıyor; sonra Miss Hubbard borulardan birini yere düşürüyor, bir tınlama sesi geliyor. Müstakbel ebeveynler dönüp ona bakıyor. Kadın boruyu almak üzere reverans yapıyor; Carrefax gırtlığını temizliyor, anlatmaya devam ediyor:

“Burada işimiz sağır çocuğa boru işlevi kazandırmak: ka-

pakçıklarıyla gırtlığını, ses tınısını süsleyen yutağını, bunal-
dığında burun deliklerinin önünde bir örtü gibi asılı duran
sütunlarla desteklenmiş damağını, bunun gibi şeyleri açmak.
Tıpkı şarkı söylemek gibi konuşmak da ses organlarımızın çe-
şitli biçimlerde ayarlanmasının oluşturduğu mekanik bir du-
rumdur. Eğer sağır çocuklara sahip oldukları organları doğru
biçimde ayarlamayı öğretirsek, *konusacaklardır*. Timothy, Sa-
muel ve Felicity,” –himayesindeki dört çocuktan üçüne işaret
ediyor, avucunu açıyor, kararlı bir biçimde elini tavana doğru
kaldırıyor– “kalkın!”

Oğlanlarla kız yeniden ayağa kalkıyor. Carrefax çocuklar-
dan her birini bir eliyle idare ediyor, havada şekiller, daireler
çiziyor, çocuklara yükselen ses döngüsünde yansımaları bulan
sekansı tekrarlatıyor:

“Ah ee o ee, ah ee o ee, ah ee o ee...”

Sekansın defalarca tekrarlanmasına müsaade ediyor, sonra
eliyle kelle uçurur gibi bir hareket yaparak şarkıyı durduruyor.

“Burada, yalnızca damağın inip çıkışıyla, belli sözcüklerin
temeline ulaşıyoruz. Timothy.” Çilli bir çocuğa işaret ediyor,
kulağını parmaklarının arasına alıp çimdikleyerek çocuğa söy-
letiyor:

“Kuu-lak.”

“Müthiş! Aferin benim oğluma,” diye bağırıyor. Sonra bir
parça kömürkalemi alıp tahtaya *alan* yazıyor, kıza işaret ediyor.
“Felicity.”

Felicity sözcüğü telaffuz ediyor: “A-laa-n.” İkinci heceyi söy-
lerken şiddetli bir biçimde nefes vererek heceyi dışarı fırlatıyor.

“Yine müthiş, yine müthiş,” diye bağırıyor Carrefax. Arkası-
nı tahtaya dönüyor, *alan* sözcüğünü siliyor, onun yerine *ürkünç*
yazıyor. “Samuel.”

Dolgun, sarışın Samuel bu sözcüğü yüksek sesle okuyor.
Ağır bir iç çekişle “künç” hecesini dışarı çıkarıyor. Carrefax

memnun bir biçimde ona başıyla işaret veriyor, seyircilere dönüyor, şöyle diyor:

“*Kulak, alan, ürkünç*: ses aygıtlarımıza verdiğimiz en ufak emirler, bizim için vücudun organlarını gösteren, Kuzey Amerika’nın Büyük Gölleri arasında en güneyindeki ismini söyleyen, rüyalarımızı kaplayan gizem havasını ifade eden araçlara dönüşürler. Tıpkı Michelangelo’nun Sistine Şapeli’nin hâlâ ıslak alçısına sürdüğü fırçası gibi, damagımızın üstüne hafifçe vuran dilimizi, gırtlığımızda ve ağızımızda şekillenen yapıtları çerçeveyeleyen dudakları işin içine soktuğumuzda, hacıların yaşadıkları tapınakları bize resmeden konuşma yeteneğimiz nasıl da güçlenir. Romeo’nun Juliet’le ilk buluşmasından sonra artık falcılara mesafeyle yaklaşması ne kadar da anlamlıdır! Dudaklarımızla iletişim kurarız, ellerimizle değil. Bu sağır çocuk benim dudaklarımı nasıl okuyor, izleyin; dilsiz olduğu varsayılan bu çocuk yanıt vermek için ses aygıtını nasıl kullanıyor, dinleyin.” Felicity’ye dönüyor ve ona sert bir bakış atarak yavaşça şunları söylüyor: “Felicity, sen İngiltere’nin neresinde doğdun?”

Bir duraksama oluyor, sonra Felicity yanıt veriyor: “Talesbury’de Mr. Carrefax.” “Talesbury”nin *t* ve *b*’sini çok kesin bir biçimde telaffuz ediyor, ancak sessiz harflere gelince onu engelleyen bir şey varmışçasına sözcüğün sesli harflerini uzatıyor. “Carrefax”ın *f* ve *x* harfleri, patlamış birer futbol topu gibi tıslıyor.

“Harika! Şimdi Timothy’ye kaç kardeşi olduğunu sor.”

Felicity çilli çocuğa dönüyor, yavaşça ve özenli bir biçimde soruyor:

“Timothy, senin kaç kardeşin var?”

Timothy en sonunda yanıt veriyor: “İki kardeşim var.” Sesi kızından biraz daha derinden geliyor; *ş* harfini telaffuz ettiği bir şırıltıdan çok bir uğultuyu getiriyor akla. Sözcüklere ses verirken elleri iki yanında hafifçe seğirtiyor, sonra sanki kendi-

lerini engellemek amacıyla şortunu sıkıyorlar.

“Harika! Ve şimdi, Felicity ve Timothy, ikiniz birden, bana son zamanlarda ezberlediğiniz bir şiiri okur musunuz?”

Çocuklar aynı anda ama biraz dengesiz bir şekilde yanıt veriyorlar ona: “Çobanın Yaşantısı.”

“Buradaki arkadaşlar için şiirin ilk birkaç kıtasını ezberden okuyun,” diyor Carrefax. Çocuklar öteki tarafa dönüyor; Carrefax başını sallayarak Felicity’ye işaret veriyor, kız yüksek sesle okumaya koyuluyor:

Cuddie, ne kadar ayıp, lütfen kaldır o mutsuz başını,
Ve bizimle birlikte takip et güzellikleri
Ve Phoebus ırkının canını sık.
Whilhom, alıstırdın şu çobanın çocuklarını önderlik
yapmaya,
Uyaklarla, bilmecelerle ve çiçek açan yapraklarla...

Yavaş yavaş, tane tane konuşuyor; sözcükler bir yerde takılıyor ve geriniyor ve sürükleniyor ve yeniden bir tıslama sesi çıkarıyorlar. Müstakbel ebeveynler oturdukları ufak sıralarda ileri doğru eğiliyor, söylediklerini anlamak için kendilerini zorluyorlar. Kızın sözleri sanki onların göremediği, podyumun yanında veya altında duran bir başka çocuktan geliyormuşçasına tuhaf bir etkiye sahip. Müstakbel ebeveynlerden birkaçı kafaları karışık vaziyette odanın çevresine bakıyor. Felicity okumayı bitirdiğinde, Carrefax başıyla ona işaret veriyor, Timothy okumaya başlıyor:

Piers, eskiden acılı bir edayla çalardım kavalımı,
Tüm sazlıklarım parçalanıp bölünmüştü çünkü:
Ve talihsiz Esin Perimin ilham dolu deposu tükenmişti,
Her şeye rağmen, azıcıktı elde edebildiği.

Böylesi mutluluklar Çekirge'yi kederlendirdi,
Ve Kış geldiğinde uzanır boylu boyunca...

Oğlanın sözcükleri, Felicity'ninkiler gibi, sanki ondan değil, *onun içinden* geçerek çevreye dağılıyor: ağzı, bir şekle girip çok uzun bir süre boyunca o şekilde kaldığından, sanki başka bir noktadan, başka bir yerden, yelden, selden gelen sesleri çekiyor içine.

ii

Simeon'un oğlu Serge, buranın yanındaki odada, İkinci Derslik'te dadısının kendisine öylesine söylediği bir şeyi, iki buçuğuncu yaş gününü, ahşap küplerle oynayarak geçiriyor. Birinci Derslik'teki çıplak parke zeminin aksine, burada zemin halıyla kaplı. Sabah ışığı cumbadan içeriye sızıyor, pencerenin kavisinin iç tarafı boyunca uzanan rahat koltuğun üzerinden geçiyor, halının kıvrılmış tüyleri arasına düşüyor; bunların arasından yükseliyor, etiketlenmiş oyuncakların, atların, arabaların, palyaçoların ve akrobatların içinde saklandığı kavanoz ve şişelerin etrafında dolanıyor. Nesnelere iliştirilmemiş başka etiketler de var, bunlar ufak bir masadan aşağı düşüp zemine yayılıyor, sözcüklerden oluşmuş bir yıkıntılı oluşturuyorlar.

Ahşap küplerin üstünde, zarlardaki sayılara benzeyen geometrik şekiller var: kareler, üçgenler, daireler ve başka, daha karmaşık formlar. Bu şekillerden bazıları küplerin yüzlerinde (zar olsalardı altı sayısının yer alacağı yüzde) bir resim oluşturmuşlar; örneğin bir bisikletçi, ev, suaygırı veya şapkasından tavşan çıkaran sihirbaz resimleri var. Serge sihirbazı bisikletçinin üzerine koymuş, onun üzerinde bir elinde bıçak ötekinde sosisler tutan bir kasap var: elindeki sosisleri, tıpkı sihirbazın tavşanını tuttuğu gibi, onları incelemek üzere kaldırmış, göste-

rior. Resimlerin hepsi yandan görölüyor ve hepsi dümdüz; bisikletçinin önünde ilerlediğı, üçgenlerden oluşan manzara, bisikletçinin bedeninin üzerinde olduğı yuvarlak tekerler kadar derinlikten yoksun, sanki küpün üstünde resmedilen dünyanın içinde, bir sahne dekoru parçasının önüne konmuş bir mukavva kutu gibi. Serge bir süreliğine küplerin yerleşimi üzerine kafa yoruyor, sonra bisikletçi ile sihirbazı oldukları yerde tutup kasabı kaldırıyor, onun yerine yine yandan görülen, oval bir çamur birikintisi içinde debelenen, geniş, yuvarlak suaygırını yerleştiriyor. Serge küpleri bir arada tutarak düşünüyor, sonra ellerini küp yığınının çıkartıyor. Küpler titremeye başlıyor, suaygırı, çamur, tavşan ve sihirbazlı küplerin toplam ağırlığı, etrafı sarılmış durumda olan, tekerlerinin altındaki yumuşak, eğri büğrü yüzey yüzünden de zor durumdaki bisikletçiye çok fazla geliyor. Küpler devrildikçe, eşkenar dörtgen, ikizkenar yamuk ve üçgensiler hummalı bir biçimde bir belirip bir yok oluyor, halının üzerinde diziliyorlar.

Serge kafasını kaldırıp pencereye, sonra da yüzeyinde başka geometrik şekillerin sergilendiğı tahtaya bakıyor: tahtaya içlerinde çizgiler bulunan bir sürü yuvarlak şekil çizilmiş. Şekiller tekrar ettikçe daha silik hale geliyor, kavisleri bir daralıp bir genişliyor, çizgileri kavis yapıyor, bükölüyor. Serge yeniden aşağı bakıyor, şimdiye dek bacağının yanında duran bir oyuncak askerle oynamaya başlıyor. Askeri eline alıp kaldırıyor, suratına bakıyor. Askerin gözlerinde boş bir bakış var, belirsiz bir orta noktaya bakıyor; ağzında ise hafif bir gülümseme ve sakin, durgun bir ifade var. Serge askeri alıp halının üzerine yerleştiriyor, halının tüylerini ayırıyor, askerin sırtı için yer açıyor. Kalın tüyler askerin iki tarafına doluyor. Serge tahta küplerden birine uzanıyor, küpü askerin üzerine doğru kaldırıyor, sert bir biçimde yüzüne vuruyor. Askerin bacaklarıyla ayakları dev boyutlardaki küp tarafından ezilirken sarsılıyor. Serge

küpü kaldırıyor, bir kez daha askerin yüzüne vuruyor; sonra yeniden, birkaç defa daha. Onu parçalamayı bitirince, verdiği zararı incelemek üzere askeri havaya kaldırıyor. Askerin gözleri yaşananlardan etkilenmemiş, hâlâ muğlak bir ifadeyle uzaklara bakıyor; ancak ağzın biçimi bozulmuş, alçısı içine göçmüş, yok olmuş. Serge başparmağının tırnağıyla bu ezilmiş kısmı sıyrıyor, alçı parçacıklarını kaldırıyor. Sonra, derslikte yalnız olduğundan, kendi kendine şöyle diyor:

“Bodner.”

Askeri alıyor, nazik bir biçimde halının üzerine yerleştiriyor, biraz önce onu sakatlayan ahşap küple arka tarafını destekleyip askeri oturur konuma getiriyor. Serge başka bir küpe uzanırken dikkati dağılıyor, içeriye büyük ablası Sophie ve kedi giriyo aceleyle. Sophie yarı koşar, yarı sıçrar bir vaziyette, yumruğu sıkılmış ellerini önünde tutarak duruyor. Kediyle kapının arasına yerleşerek ellerini kediye doğru sallıyor, bir şarkı söylüyor:

“Spitalfield! Ah, Spitalfield!”

Kedi koltuğun altına geri çekiliyor. Sophie çömelioy, yerde sürünerek ona yaklaşıyor, avuçlarını açıyor ve kediye içlerinde birbirine sokulmuş duran dört beş küçük beyaz tırtılı gösteriyor.

“Bir tane yesene Spitalfield,” diye mırıldanıyor, tırtılları onu cezbetmek istercesine kedinin yüzüne doğru tutuyor. Kedi kafasını çevirioy, sonra gizlendiği yerden çıkıyor ve odadan dışarı fırlıyor. Sophie iç geçirioy, tırtılları koltuktaki yastığın üstüne yerleştirip Serge’e bakıyor. Halıdaki ahşap küplerden üç dört tane alıp bunları dizmeye koyuluyor. Sonra diz çöküyor, eteğinin ön tarafıyla küplerin yüzeylerindeki resimleri kapatıyor ve şöyle diyor: “Bunların hangi küpler olduğunu hatırlarsan, harçlığımı sana vereceğim. Bilemezsen sen bana ceza ödeyeceksin.”

Ama Serge bu oyunu oynamak istemiyor. Kızın bacaklarının arasına uzanıyor, elini pilili eteğin içine daldırıyor. Kız onun bileğini kavırıyor, eteğinden dışarı çıkarıyor. “Ceza ödeyeceksin,” diyerek kıkırdıyor. “Pantolonunu indireceksin.”

“Hayır,” diyor Serge. Ama kız ondan daha kuvvetli. Serge’e sarılıyor, onu itiyor ve yanında diz çökmüş vaziyette dururken hızlı bir biçimde pantolonunu bacaklarından aşağıya çekiyor. Pantolonun içindeki donu da indirdiğinden, çocuk kıvranıyor.

“Ahaa,” diye bağırıyor zaferini ilan ederek. “Şimdi Deniz Kuvvetleri Komutanlığı’na bir telgraf çekelim.” Serge’i bu halde tutarak işaretparmağıyla çocuğun küçük penisine tık tık vurmaya başlıyor. “Sayın Görevli, lütfen buraya takviye birlik gönderin,’ *tap-tap-tap*. ‘Düşman sayıca bizden üstün,’ *tap-tap*. ‘Direniyoruz ama korkarım ki kısa sürede yardım gelmezse teslim bayrağını çekeceğiz,’ *tap-tip tap-tip*.”

“Kes şunu ya,” diye bağırıyor Serge.

“Niyeymiş? Miss Hubbard’ı Lydium’dan gelen adamınkine böyle yaparken görmüştüm bir defasında. ‘Sevgili Lydium’dan gelen Adam,’ *tap-tap*, ‘lütfen okuldaki dersler için bize kalem ve silgi getir,’ *tip-tip-tip*. ‘Hava burada iyi, ama hava durumu yarın yağmur yağacak diyor.’ *Tippiti-tap*. Gördün mü? Bak, işte, gülüyorsun.”

“Hayır gülmüyorum,” diye bağırıyor Serge, ondan kaçmaya çalışarak. En sonunda kurtuluyor, Sophie onu yakalıyor ama çocuk Sophie’nin ellerini itiyor. Güvenli bir uzaklığa ulaştığında donuyla pantolonunu yukarı çekiyor, sonra kolunu bir beşik gibi tutarak ahşap küpleri bir araya getiriyor, daha biraz önce kedinin çıktığı kapıdan ağır ağır dışarı doğru yürüyor.

Sophie onun gidişini seyrediyor, omuz silkiyor, oturuyor, tahtaya bakmak için kafasını çevirip yukarı kaldırıyor. Bakışları yuvarlaklar ve çizgiler arasında gezerken ağzı şekilden şekle giriyor, aralarda birkaç saniye boyunca donup kalıyor: dudak-

ları dehşetle geri çekilir veya sessiz öpücükler göndermek üzere ileriye giderken çenesi bir inip bir kalkıyor, yanaklar gerilip gevşiyor, tombullaşıyor, üzerlerinde hamile bir kadının karnına benzeyen tepecikler oluşuyor.

iii

Serge dışarıda, ılık mart güneşinin ışıkları altında, ellerinde küplerle sallana sallana bir el arabasına doğru yürüyor. Ufak bir el arabası bu, ucundaki gidonu büyük: yürümeye başladığı günden beri, yani son bir yıldır Serge'e ait. Arabanın üzerine eğiliyor, sol koluyla oluşturduğu beşiği gevşetip içindeki küplerin düşmesine izin veriyor. Gidonu iki eliyle tutuyor, el arabasını çakıl taşlarla kaplı patıkaya doğru itiyor. Sağ tarafında, dut ağaçları arasında kadınların hareket ettiğini görüyor, merdivenlere tırmanıyor, merdivenlerden aşağı iniyor, sepetlerini bükümhanelere taşıyıp geri dönüyorlar. Aralarından biri duruyor, Serge'e el sallıyor ama çocuk onu görmezden geliyor, arabasını itmeyi sürdürüyor. Sol tarafta Dut Bahçesi ve Labirent Bahçe arasındaki duvar uzanmakta; buradaki kapı aralığına geliyor, el arabasını oradan geçirip çimlere yayılmış kaldırım taşlarının üzerinde ilerletiyor. Bu yol sağ tarafta zıt yönlerde giden başka yollar tarafından kesilip çatallığında kendine bir yol seçiyor, çeşitli defalar sağa sapıp iki kez daha çatallanan bu yolu takip ediyor, sonra yol sona eriyor. Yolun çatallanmış olduğu son noktaya geri dönüyor, başka bir yola girip burayı bitene dek takip ediyor; sonra yolun daha önce iki kez çatallandığı yere ulaşmış buradan yeni bir yola sapıyor. Kaldırım taşlarının üzerinde yürümesi gerekmiyor, duvarsız bir labirent burası, tıpkı küplerdeki figürler gibi ikiboyutlu bir mekân, çimlerin boyu kısa, el arabasını üzerlerinde ilerletirken onu yavaşlatmıyorlar; ani virajlar yapan yol boyunca çizdikleri şekle bağlı kalarak

ilerlemeyi sürdürüyor, ta ki aynı kapı aralığından geçerek bir kez daha patikaya çıkana dek.

Burada yine aynı kadın Serge'e el sallıyor; o da bir kez daha kadını görmezden geliyor, el arabasını evin ana girişinin yanında ilerletiyor, Kısa Çimenlik'e dönüyor, burayı arkasında bırakıyor, çitlerden geçerek Limon Bahçesi'ne giriyor. El arabasını bahçenin bir ucuna koyuyor, bahçenin merkezine doğru yürüyor ve orada duruyor. Limon ağaçları çiçek açmakta; dalların uçlarında beyaz ve sarı renkli ufak taçyaprakları sallanıyor. Arılar iş üstünde: Serge, bahçenin ucunda, arı kovanlarının önünde yaşanan hareketi bulanık bir biçimde görebiliyor. Başını önce bir yana, sonra öbür yana çeviriyor; ardından vücudunu yavaşça arıların durduğu tarafa döndürüyor. Arıların vızıltısı artıyor, sonra hafifliyor, çıkardıkları seslerin perdesi değişiyor. Serge ağaçlar, çimenler ve çitler boyunca ilerlerken arılar da yer değiştiriyor, sanki bu sesler dışarıdan değil de kafasının içinden geliyor, burada ayarlanarak yeni bir ses çıkarmaya başlıyorlar. Serge birkaç defa daha dönüyor, kafasında oluşmuş akustiğin tadını çıkartıyor.

En sonunda el arabasının yanına dönüyor, onu çeviriyor, Kısa Çimenlik boyunca itiyor, evin sınırına gelince bir daire çizip arabayı yoldan çıkarıyor. Kesilmemiş çimler yüksek taş duvardaki büyük metal kapının üzerine ve onun dışına uzanıyor. Kapı açık. Serge kapıyı destekleyen obelisk oymalı sütunların arasından çimenleri takip ediyor ve Mahzen Parkı'na giriyor.

Burası daha karanlık. Uzun çitler çocuğun çevresinde bir duvar oluşturuyor; obelikslerin gölgeleri yerde uzanıyor. Ağaçlar ve çalılar rasgele bir biçimde yükseliyor, görüntüyü büyük oranda engelliyorlar. Serge arabayı ileriye doğru itiyor, en sonunda boş bir bankın yanında aniden sona erişine dek çimenleri takip ediyor. Arabayı itmeye devam ediyor, ancak ilerlemek zorlaşıyor artık: çimenler el arabasının tekerlerine dolanıyor;

küpler arabanın içinde zıplayıp duruyor. Serge kafasını kaldırdığında annesini görüyor; kadın başka bir bankta oturmuş, sırtını Mahzen Parkı'na dönmüş durumda. Yanındaki bankta bir çaydanlık, bir fincan, bir kavanoz bal ve küçük bir şişe var.

Serge el arabasını banka doğru itiyor, kadının önünde duruyor ve annesinin dizlerini tutuyor. Dizler hafifçe gevşiyor ama çok değil. Serge kafasını kaldırıp annesinin yüzüne bakıyor: kadının bakışları ağaçların, çalılıkların ötesindeki bir noktaya dikili. Yanındaki banka tırmanıyor, kadının omuzlarına asılıyor. Kadın yukarıdan bakıyor ona, gözleri bal renginde, ılık ve de bulanık. Kadının gülümseyişi çocuğun içinden geçiyor ve yere ya da alttaki başka bir şeye akıyor. Serge parmağını bal kavanozuna batırıyor, oradan çıkarıp ağzına sokuyor, parmağını yanaklarının iç tarafında çeviriyor. Bankın üstünde, kavanozla fincan arasında yapış yapış bir yer var. Bir yabanarısı buraya konuyor, iğnemi altçene kemiğiyle burayı emiyor. Arının bacakları balın üstünde eğik bir vaziyette duruyor; zemine hafifçe basıyor, kendilerini ondan kurtarmaya çalışıyorlar ama bala batmış haldeler; bu sırada altçene kemiği balı emmeyi sürdürüyor. Serge bir süre arıyı izliyor, sonra şişeyi alıp böceğin gövdesine bastırıyor, şişenin kenarını kullanarak arının göğüs kısmıyla karnının buluştuğu köprüyü biçiyor. Arının bacakları yere hafifçe bastuktan, altçene kemiği de vücudundan ayrıldıktan sonra bile bal emmeyi sürdürüyor. Arının göğüs kısmı titreyiyor, sonra kaskatı kesiliyor, hareketsizleşiyor. Serge gidonunu kavrayıp el arabasını yeniden kaldırıyor ve itiyor.

Işık, çiçeklenen atkestanelerinin altından geçerken Serge'in omuzlarına düşüyor. En sonunda Mahzen Parkı boyunca akan, evin uzak ucundaki dereye ulaşıyor. Derenin ötesinde Arcady Tarlası'nda otlayan koyunları görebiliyor, tarla yükselip Telgraf Tepesi'ne karıştığında, koyunların boyutları da küçülüyor. Serge küpleri topluyor, onları bir kez daha sol koluyla oluşturduğu

beşiğe yerleştiriyor, dereye yaklaşıyor. Buraya yaklaştığında yere çömeliyor, Telgraf Tepesi'nin yamacına, yamacın üstünde yükselen parlak gökyüzünün sudaki yansımalarına bakıyor. Öne eğildiğinde kendi kafasının tepesini görüyor, kendi gözlerini, burnunu ve ağzını. Sonra sol kolunda tuttuğu küplerden birini alıyor, dikkatli bir biçimde suyun üzerine yerleştiriyor. Küp batmadan önce suda yüzüyor. Parmağıyla dürtüyor, küp suya batıyor, sonra ani bir hareketle yeniden yüzeyde beliriyor. Küpün üst kısmında düz, yandan görülen bir futbolcu resmi var. Suyun içinde çevirmek için küpü dürtüyor; küp suya batıyor, taklalar atıyor, yeniden yüzeyde beliriyor; takla atmaya bıraktığında en üstte bir üçgen duruyor. Serge ikinci bloku, sonra bir üçüncüsünü suyun üstünde yüzdürüyor. Onları dürttüğçe kıydan daha da uzağa sürükleniyorlar. Peşlerinden dereye sarkıyor, öylesine ileri atılıyor ki gövdesinin dizlerine dek suda yansıdığını görebiliyor, mavi gökyüzü gövdesinin üstünde ilerliyor...

Ve sonra dereye giriyor, su Serge'in burnunun içine dolup boğazını yakıyor, tıpkı küpler gibi o da taklalar atarak suyun içinde dönmeye başlıyor. Çamurlu balçığı elleriyle itiyor, yenden dışarı çıkıyor, başı suyun üstünde beliriyor. Küpler suyun içinde dönüyorlar, elleriyle su sıçratıyor, küpler ondan ayrılarak dibe batıyorlar. Nefes almaya çalışıyor ama yapamıyor: zorlukla soluyor, su fışkırtma sesine benzer bir ses çıkarıyor, sonra kafası yeniden suyun altına girerken Serge yutkunuyor. Derenin altında gözlerini açıyor. Burada su hem parlak hem de bulanık, bala benziyor. Yılanımsı yapraklar suyun ıslıl ıslıl karanlığında dalgalanıyor, dans ediyorlar; bunların arasında çamur öbekleri var, çiçek açmışlar. Su Serge'in içine doluyor; artık çirkin değil, yalnızca soğuk bir şey olarak. Ve Serge artık dibe batmıyor: çevresine sarılmış, onu kucaklayan kuvvetli kollar Serge'i yukarı kaldırıyor...

Sonra biri onu itiyor, çamurla kaplı çimenlerin üzerine çık-

madan önce ağızındaki dere suyu havaya fışkırıyor. Serge kıyıda yatıyor, Maureen diz çökerek üzerine doğru eğiliyor, onu çekip kaldırıyor. Çocuk ağızındaki suyu kusuyor, nefesi kesiliyor, öksürüyor, biraz daha kusuyor, yeniden nefesi kesiliyor; doğru düzgün nefes alabildiğinde orada sessizce yatıyor, nefes alıp veriyor. Çocukla gökyüzü arasında Maureen'in suratı var; kadın hıçkırarak ağlıyor, doğrudan çocuğa bakıyor. Serge de kafası karışmış bir halde ona bakıyor: kadının ağzı ve gözleri bu açıdan bakıldığında komik görünüyor ona. Kırmızı ve kocamanlar. Gözler kapanıyor, kadın bir çığlık atıyor; sonra Serge'i yakalıyor, kollarına alıyor ve göğsüne o kadar sıkı bir biçimde bastırıyor ki çocuk güçlükle nefes alabiliyor. Kadından kurtuluyor, ayağa kalkmaya çalışıyor, el arabasına gidiyor ama oraya ulaşmadan kadın çocuğu yeniden yakalıyor, Serge'i koluyla beli arasına sıkıştırıyor, Mahzen Parkı'ndan geçiriyor onu, kapiya geri dönüyorlar.

"Kabiliyetsizsin," diyor, bir yandan da hıçkırımlar içinde ağlıyor. Önündeki bankın üzerine bir çaydanlık, fincan ve bal dolu kavanoz bırakılmış. "Kabiliyetsiz ve küstahsın! Bunlara sahip çıkma zahmetine bile girmiyorsun..."

Mahzen Parkı'nın metal kapısının obelisk oymalı sütunları arasında duruyor, onu çimenlerin üzerine bırakıyor ve çocuğu omuzlarından tutup iki yanağından öpüyor. Serge kıvranıyor, kaçmaya çalışıyor, ancak kadın onu sıkıştırıyor.

"Bir daha gözümün önünden ayırmayacağım seni, ta ki sen..." diye başlayan sözlerine ama sonra sessizleşiyor. Serge'i bir kez daha öpüyor, onu yeniden kollarına alıyor ve uzun adımlarla kararlı bir biçimde eve doğru ilerliyor. Kadınlar Dut Bahçesi'nden onlara bakıyor. Kadınların arkasında, Mahzen Parkı'nın duvarlarının ardından geçerek sessizce akan derede, üstleri şekiller ve resimlerle kaplı küpler akıntıyla birlikte kimsecikler tarafından fark edilmeden, dümdüz bir biçimde ilerliyorlar.

Ana evdeki merkezi merdivenin altında, bir merdiveni resmeden duvar halısının asılı olduğu yerin üstünde Jacques Surin'in bir fotoğrafı var. Gümüşlü levha yöntemiyle çekilmiş eski bir fotoğraf bu, türünün ilk örneklerinden biri. Ziyaretçiler nezaket icabı ya da hakiki bir merakla bu fotoğraf hakkında sorular sorduğunda, kendilerine Versoie sakinlerinin pek çok kez dinlemiş olduğu, bu yüzden de kutsal kitaptan çıkma bir öykü halini alan, içinde veba salgınları, göçler ve bitmek bilmeyen “ve o da şunun babasıydı” cümlelerini içeren bir öykü anlatılıyor.

Bu öykü şöyle bir şey: Surin, 1796 yılı Kasım ayında yakın zaman önce ölmüş kuzeninden –asla karşılaşmadığı ama onun gibi ikinci kuşak bir *réfugié* olan Aşağı Saksonya sakini, Baron Saint-Surin'den– krizopraz bir yüzük, Dresden yapımı yuvarlak bir mücevher kutusu, Prusya Prensi Henry'e ait altın bir nişan ve önemli miktarda para aldığı anda, Londra'daki her şeyini ardında bırakmış, West Masedown'da büyük bir arazi satın alarak buraya Versoie adını vermişti. Oraya giderken yanında insanlar, hayvanlar, sebzeler ve mekanik eşyalardan oluşan arka-
daşlar da getirmişti: Shoreditch'de onun için çalışan eğiriciler, boyacılar, civildamalarıyla makinelerin sesini boğan ve İngiliz komşularını da az rahatsız etmeyen kanaryalar, yüz dokuz yıl

önce La Rochelle'den dışarı kaçan tırtıllar ve tohumlar arasında bozulmamış bir biçimde kuşaktan kuşağa geçen kurtçuklar, dut ağaçları, parçalarına ayrılıp yeniden inşa edilen bir akropolis ve bir de, anıtmezar inşa eden mimarların gördüklerinden daha az göz korkutucu olmayan bir dokuma tezgâhı. Tüm çoluk çocuğun ve çoluk çocuğun çoluk çocuğunun dişi olması-na karşın, kendisini çağdaş bir Nuh olarak göstermekten hoşlanan Surin bütün bunları içine sığdırabilmek amacıyla yeni malikânesinin güneybatıdaki bölümünde birbirlerine kapılar, koridorlar ve avlularla bağlanan evlerle atölyelerden oluşan bir site inşa etti. Surin'in büyük büyük torunlarından yedi yaşındaki, hayat dolu Serge, az önce bahçeden geçerek bu sitedeki yapıların en dışakilerinden birine, Kuluçka Odası'na girdi.

Serge burada, kutuların üzerine eğilmiş iki kadınla karşılaşıyor. Kutular küçük ve sığ; boyutları bir makyaj çantasının-kiyle aynı. Kadınlar kapakları çıkarılmış bu kutulardan içeri bakarak dikkatli bir biçimde güvelerin yumurtlamalarını seyrediyor. Güveler, Phylum Arthropoda ailesinden geliyorlar ve dişiler: *Bombyx mori*. Kremi, beyaz, pullu kanatları var, üstteki iki tanesi kahverengimsi şekillerle süslü. Vücutları kıllı. Larvalar, kutuların altları kâğıt kaplı yüzeyinin çevresinde yavaşça, kendilerinden geçmiş halde sürünerek ilerliyor, arada sırada durup genital bölgelerindeki siyah parçacıkları döküyorlar. Ağız kısımlarındaki tam gelişmemiş bölgelerden, daha sonra bacaklarıyla kâğıdın üzerine yaydıkları yapışkan bir öz akıyor: yumurtalar düşerken buraya yapışıp beyaz zeminde siyah noktalar oluşturuyor. İlk başta seyrek bir biçimde oraya buraya serpiştirilmiş bu noktalar, daha sonra büyüyüp ufak takımyıldızlar oluşturuyor, binlerce siyah yıldızdan oluşan dev galaksilere dönüşüyorlar. Bu karanlık kümeler kendi aralarındaki boşluğu gölgeleyecek derecede kalınlaştığında, kadınlar larvaları teker teker alıyor, kanatlarını baş ve orta parmaklarının arasında sı-

kıyor, yumurtlamaya devam etsinler diye onları başka bir açık kutunun içine bırakıyorlar. Yürüyüş ve yumurtlayışları sona erdiğinde, larva bulunduğu yerden son kez alınıyor, ölmek üzere yere bırakılıyor; bu arada onun yerini alıp yumurtlamaya başlaması için kutuya yeni bir larva yerleştiriliyor.

Serge gürültülü bir biçimde, hızlı hızlı soluyarak içeri giriyor; hızını ve nefes alıp verişini odanın sessiz, düzenli ritmine uydurduktan sonra diz çökmüş durumdaki kadınların arkasında ayakta durarak onları seyrediyor. Kadınlar, yüzleri kendisinden uzağa çevrilmiş, kollarına dayanmış halde duruyor; kutuların hemen üstünde oturuyorlar, bu da eteklerinin vücutlarına tam oturmamasına, yukarı kalkmasına neden oluyor. Etekleri bacaklarının üst kısımlarında katlanıyor, ancak bir yandan kalçalarının kıvrımlarını örtüyor da. Serge bunlara dikkatle bakıyor, bakışlarını bir kadının kalçalarından ötekininkilere kaydırıyor. Bir süre sonra dönüyor, diz çökmüş haldeki üçüncü bir kadını seyrediyor, kadın ötekiler gibi öne doğru eğilmiş, bir yandan da yumurtadan çıkmış bir larvayı buzlu camın üzerine yerleştirmekle meşgul. Kadının yüzü ona dönük. Kolları açılmış; sümüklüböcek benzeri yaratıkları yerine koyarken omuzları geriye doğru çekiliyor. Larvaları diziyor, eli tıpkı bir fırıncının bir tepside pişmemiş halde duran hamurışlarına doğru gidip gelen eli gibi larva sıralarını düzeltiyor. Bunu her yapışında bluzunun üst kısmı bir buçuk santim kadar aşağı iniyor, bu da Serge'e bir anlığına da olsa kadının göğüslerini görme imkânı veriyor. Larvalar hareketleniyor, hafifçe kıvranıyorlar, grimsi kahverengi bedenleri yumuşak ve buruşuk halde, birer minyatür fil hortumuna benziyorlar.

Buraya annesini aramaya geldi, yanında babasından bir mesaj taşıyor: koro kostümleri, Kronos, çocuklar, Satürn ve cumartesi gününe dair bir mesaj. Ancak mesaj bekleyebilir. İki kadın arkalarında sepetler taşıyarak Kuluçka Odası'na giriyor.

Bunları yere koyduklarında buzlu camın yanında eğilmiş olan kadın sepetlerden avuç dolusu dut yaprağı çıkarıyor ve bunları parçalayıp larvaların üzerine atıyor. Yapraklar onlara çarparken ipekböcekleri geriye çekilip yeniden genişliyor, yaprak parçalarına yaklaşırken ağızlarındaki boşluklar açılıyor. Kadın camı gazlı bezle kapatıyor, sonra daha büyük larvaların üzerine yayıldığı ikinci bir cama dönüyor, bunların üzerine de yaprak parçalarından serpiştiriyor. İçeri az önce girmiş kadınlar, iki camın yanından boş sepetleri alıp Dut Bahçesi'ne doğru yürüyor, Serge'in çevresinde zikzaklar çiziyorlar.

Bir tür tıklama sesi duyuluyor: bu ses ortalığa bir huzursuzluk, tatminsizlik, tedirginlik havası yayıyor. Yumurtlayan güvelerden gelmiyor sanki, odanın öteki tarafından, geniş bir çukurun içinden geliyor. Serge buraya doğru yürüyor, yanında diz çöküyor ve odaya daha önce yaptığı ziyaretlerde çok dikkatini çekmemiş bir şey görüyor. Ahşap döşeme kaplı duvarın ortasında, çok sayıda beyaz larva birbirleriyle çiftleşiyor. Bazıları sürünüyor, kendilerine eş ararlarken duyargaları seğiriyor; bazıları kör bir biçimde diğerlerine çarpıyor, yollarına devam etmeden önce kısa bir süre güreşiyor; larvaların büyük çoğunluğuyorsa başka larvalara girmiş durumda. Erkekler dişilerin üzerine çömeliyor, göğüsleri dişilerinkinin üstüne binmiş, kanatları birbirine karışmış. Birleştiklerinde sanki kendilerini oradan kurtarmak veya yeni biçimleriyle bir yere seyahat etmek amacıyla sürtünüyor, titriyorlar. Serge içeriye uzanıyor ve parmağıyla bir çift larvayı dürtüyor; bacaklar ve kanatlardan oluşan yığın yana devriliyor ve ayrılıyor, tekrar toplanmaları için gereken yavaş süreç başlamadan önce kendi çevrelerinde daireler çizerek ilerliyorlar. Başarıya ulaştıklarında Serge onları avucunun içine alıyor, elini havaya doğru kaldırıyor ve şöyle diyor:

“Orville ve Wilbur, bunu başarabilirsiniz!”

Avucunu kaldırıp onları tavana doğru atıyor ama larvalar,

kurşun gibi, doğrudan yere düşüyor, yine birbirlerinden ayrılıyorlar. Erkek mi dişi mi olduğunu bilmediği larvayı yukarı kaldırıyor, bir elinin parmaklarıyla göğüs kısmını sıkıp kanatlarından önce birini sonra diğerini koparıyor. Soyduğu göğüs kısmını çukurun içine bırakıyor, kanatları incelemek üzere yukarı kaldırırken güve daha önce olduğu gibi ortalıkta dolanmaya koyuluyor. Kanatların üzerindeki işaretler yakından incelendiğinde dut yapraklarındakilerin kansız taklitlerini andırıyorlar. İnce, kahverengi ipliksi şekiller, yumuşak beyaz doku boyunca çizgiler halinde ilerlemekte; kremi beyaz kısmı bölümlere ayırarak, bir merkezi eksene eklenen teller gibi sivri uçlu, düz ve paralel çizgiler bunlar. Oluşturdukları şekil Serge'e Lydium'daki St. Alfège Kilisesi'nin vitraylarını hatırlatıyor; ancak o pencereler renksizdi, üzerlerinde bir sahne veya insan resmedilmiyordu: bir dizi boş, beyaz, ince uzun şekilden ibarettiler. Bir tanesini gözüne yaklaştırdığında güve kanadından yapılmış bir monokla sahip oluyor Serge: Kuluçka Odası, tahta kirişleriyle ve diz çökmüş kadınlarla gazlı bezin ardında silinip gidiyor. Gümüşlü levhayla çekilmiş bir fotoğrafa benziyor odanın içindekiler, hepsi solgun, sepya rengine. Yedi yaşındaki aşırı huysuz Serge şöyle düşünüyor: eğer biri bundan yıllar sonra fotoğraf kâğıdına basılı halde görse, bu oda ona böyle görünürdü, kansız, solgun, yarı ölü.

ii

Bir hayalet ona doğru geliyor, bir örtü içindeki beyaz, geniş bir şekil. Bu hayalet nezaketten nasibini almamış: bir hortlak gibi korkutucu olmaktan çok, sersem, hor gören bir ifadeyle geliyor.

"Aptal görünüyorsun," diyor Sophie ona.

Kanadı bırakıyor, ona şöyle diyor:

“Sen de öyle.”

Çocuk haklı: kız, uzun, beyaz, ipekli bir cüppe içinde. Şeritler kızın ergenlik çağındaki bedeninin çevresinde tuhaf bir görüntü arz ediyor, omuzlarının çevresine iğnelenmişler, bel kısmına da serpiştirilmişler.

“Elbisem henüz bitmedi,” diyor. “İçinden yıldızlar dökülecek daha. Senin kılığın daha da fena olacak. Babam elinde tırpan tutman gerektiğini söylüyor. Annem nerede?”

“Buralarda bir yerdedir.” Serge başını Kuluçka Odası’nın iç kapısına doğru çeviriyor. Sophie elbisesinin yan tarafını kaldırıp yürümeye başlıyor, çocuk da onu takip ediyor. Ufak bir avluyu geçiyor, Yetiştirme Evi’ne giriyorlar. Burada bitki kafesleri zeminden tavana doğru uzanıyor: bambudan yapılmış çerçeveler, bu odayı örten kozaların yarı yarıya doldurduğu bölmelerle odayı parçalara ayırıyor. Kozalardan bazıları kalınlaşmış, saydamlıklarını yitirmiş; ötekiler ise güzel ve şeffaf. Serge, kurtların kozaların henüz tam oluşmamış beyaz kabuklarının içinde başlarını yavaşça, sekiz biçimini alacak bir biçimde hareket ettirini, ince kabuklar boyunca karanlık yürek atışları gibi zonklayan, birbirini tekrarlayan hareketlerini görebiliyor. Makara Alanı’na geçiyorlar, bir kadın burada içinden dışarıya incecik bir dumanın yükseldiği bir tencerenin başında duruyor.

“Serge Bey, Sophie Hanım, merhabalar.”

“Annemiz nerede,” diye soruyor Sophie.

Kadın tencerede kaynayan suyun içinde bir aşağı bir yukarı sallanan kozaları dürtüyor, sanki *gnocchi* yemeği pişiriyormuş gibi onları suya batırarak çeviriyor. “Şu anda bir müşteriyle birlikte,” diyor. Soğuk su dolu bir kâseye eğiliyor, elindeki iğneyi önceden pişirilmiş kozalardan birine batırıyor, üzerindeki gevşek telleri ayırıp dönen makaraya takıyor. Koza, kadın makarayı döndürdükçe suyun içinde dönüyor; kendisinden geriye dibe batmadan önce birkaç saniye yüzeyde kalırken oluşturun-

duğu siyah gövdesi kalıyor, sonra bütünöyle ortaya çıkıyor.

“Maureen’in bebeği bu,” diyor Sophie, Serge’e, sözcükleri ağzında geveleyerek.

“Ne dediniz,” diye soruyor kadın.

“Onları öldürmelisin, yoksa dışarı çıkınca ipliği yırtarlar.”

Kadın kaşlarını çatıyor: Sophie’nin biraz önce söylediği şeyin bu olmadığını biliyor. Yeni sarılmış makarayı kancasından çıkartıyor, Serge’e veriyor, ona bunu Fırlatma Odası’na götürmesini söylüyor. Serge ve Sophie burada birbirlerinden birkaç adım uzakta duran üç kadınla karşılaşılıyor; kadınlardan ilki birbirinden ayrı duran iplikleri bir araya getiriyor, ikincisi odadaki bükölmüş ipekleri sallıyor, üçüncüsü ise belli bir uzunluğa ulaştığında ipi kesiyor. Serge makarasını ilk kadının ayaklarının üzerinde duran, başka makaralardan oluşan yığının üstüne koyuyor; kadın ona bakıyor, ritmini bozmadan başını sallıyor. Çocuklar Boyama Odası’na gidiyor, buranın havasında keskin bir koku var; bir kedi yavrusunu boğmaya çalışırcasına elindeki bastonu sallayan ihtiyar bir kadının cadı misali üzerinde uçtuğu geniş kazandan yükselen buhardan geliyor. Çocuklar geçerken kadın bastonunu yere koyuyor, kollarını dirseklerine dek kazanın içine sokuyor, havada salladığında kırmızı boyası yere damlayan, tahta direklere asmak üzere yukarı kaldırdığı sırlıklam, kıpkırmızı bükme ipek yığınını kazandan dışarıya çıkartıyor.

“Öğğğ,” diyor Sophie, bir yandan da düzenli bir biçimde tıp tıp yere düşen boya damlalarından kaçmak için odanın yan tarafına sığınıyor. Başka bir ritmik ses bu sese karışıyor, yan odadaki bir makinenin tekrar eden vızıltı ve tınlaması, kuş şakımalarının daha yüksekte gelen daha tiz sesiyle iç içe giriyor. Bunlara üçüncü bir ses, çocukların daha yeni geçtikleri kapıya yaklaştıkça yükselen ayak sesleri ekleniyor. Bodner içeri giriyor, elinde Dokuma Odası’na doğru yola devam etmeden önce kazanın yanına bıraktığı içi kızıl dutlarla dolu kova var. Onu takip

ederlerken Sophie avucunu dutla doldurmak üzere öne eğiliyor.

“İyice aç ağzını,” diyor Serge’e, dutlardan birini çocuğun ağzının üzerinde tutup, “ilaç geliyor.”

“Aaaaa” diyerek açıyor ağzını; kız dutu içeri fırlatıyor; oğlan ağzını kapıyor, çiğniyor. Acı; odanın çoğunu dolduran geniş dokuma tezgâhının yanından geçerken bu tat ağzında hâlâ, bu arada pistonun manivela kolları dokuma tezgâhının ucunda sarsıla sarsıla çözülen bir makarayla beslenen ipliğin bağlı olduğu dev metal aygıtı itip kakıyor. Makinenin dişlileri ipliklerin gerilişiyle sanki aynı saç kümesini takıntılı bir biçimde tarayıp duruyor, yeniden ve yeniden hareket ediyor. Makara tarafında sıkı, bitmiş kumaşlar var; piston tarafındaysa iplikler tuhaf, akortsuz bir piyanonun telleri gibi bitişik ama birbirine girmemiş bir halde ilerliyor. Fakat odada duvara asılı duran kafeslere tünemiş kanaryalardan gelen bir müzik var. Turuncu-kahverengi veya kahverengi-gri renklerde, üstleri göğüslerinden sırtlarına uzanan düzenli, simetrik işaretlerle kaplı bu kuşlar sanki dokuma tezgâhına talimatlar, makine şifreleri bildiriyormuşçasına keskin ve kararlı bir sesle cıvıldıyor ve şakıyorlar. Kadın, dokuma tezgâhının çevresinde hareket ediyor, makinenin bu talimatlarla uyumlu bir biçimde çalıştığından emin oluyor, yeni makaraları ayarlıyor, dokunmuş kumaşın yüzeyinden tüy parçalarını çekip alıyor, gevşek tellerin düzenli biçimde dizilip dizilmediklerini kontrol ediyor: arabulucu insan rolünü oynuyor.

Serge ve Sophie, Bodner’ı takip ederek Depo’ya geliyorlar. Bitmiş ipekler burada yığınlar halinde duruyor, katlanmış ve pilililer, duvara yaslanmış halde tavana doğru yükseliyorlar. Aralarında ipek duvar halıları duruyor: numune olarak hazırlanmış geniş dokuma halılar. Bir tanesinde siyah arka plan önünde tahta çıkmış bir kral kırmızı ve altın renklerde resmedilmiş; kraliçe ya da saraydaki hizmetçilerinden biri krala bir bebek uzatıyor, bu arada saray mensupları arkada birbirlerine

bir şeyler fısıldamakta. Öteki duvardaki başka bir halıda, kadın kılığına girmiş bir erkeğin peşinden koşan, elinde aslan kafasına benzeyen bir şey taşıyan bir kadın resmedilmiş, çobanlar ve insana benzeyen koyunları gülümseyerek ileriye doğru bakıyorlar. Öteki halılarda resimler yerine şifreler var: Çin ya da Hint alfabetini, müzik notalarını akla getiren, akan, dans eden işaretler bunlar. Bir kadın şifrelerin altında duruyor, yığınlardan örnek kumaşlar seçerek bunları Serge ve Sophie'nin annesine götürüyor. Karşısında masanın öbür ucunda tuhaf bir biçimde diz çökmüş adam incelesin diye dizilmiş çeşitli numunelerin bulunduğu alçak masanın altında kıvrılmış halde duruyor bacakları. Kadın Serge, Sophie ve Bodner'dan uzak bir noktaya bakıyor, odadaki varlıklarından habersiz görünüyor.

"... yüz seksen iki metre krepon kâğıdı... Jacquard'dan yüz seksen iki metre... iki yüz yetmiş metre düz..." Adam bunları bir defterden okuyor: "Bükülmüş ipek, bükümlü ipek, iki yüz elli tane..."

"Halis Versoie ürünleri bunlar," diyor adama.

"Elbette öyledir Mrs. Carrefax," diye cevap veriyor adam. "En iyisinden. Eğer beş kat daha fazla üretim yapsaydınız hepsini satın alırdık."

"Beş kat mı? Beş kat daha fazla mı almak istiyorsunuz," diye soruyor adama.

"Eğer beş kat daha fazla üretseniz satın alırdık, dedim."

"Niye beş kat daha fazla üretmeyi isteyeyim ki," diye soruyor adama.

"Daha fazla para kazanmak için."

Soru soran bir ifadeyle bakıyor adama, son söylediklerini anlamamış gibi bir hali var.

"Pa-ra." Sözcüğü yavaşça, yüksek sesle söylüyor, sonra bunun fark yaratmadığını anlayıp sesini alçaltıyor ve böyle devam ediyor: "Teknoloji bu şekilde ilerlemeye devam ederse, yeni

yüzyılın gelişmelerini yeniden bir gözden geçirmemiz—”

“Burada paraya ihtiyacımız yok. Biz yoksul değiliz,” diyor adama.

“Belki de yoktur, tabii, yoktur belki de. Ancak uyguladığınız yöntemlerin biraz demode olduğunu kabul etmek gerek. Örneğin dokuma tezgâhınız herhalde—”

“Huguenot marka bir dokuma tezgâhıdır o. Dünyada ondan iyisi yoktur. Böyle ipekleri başka nerede bulabilirsiniz?” Koluyla odaya işaret ediyor, yığınları ve duvarlara asılı ipek halıları geçiyor, gözü bu ufak kolokyumda fazlalık yapan Bodner’a ve çocuklara takılıyor. Yüzü asılıyor ama onlara kaba bir biçimde bakmıyor. “Kostümler,” diyor yorgun bir sesle.

“Ben Rhea rolünü oynadığım için benim kostümümden yıldızlar çıkmalıymış, babam öyle dedi,” diyor Sophie.

“Yıldızlar mı çıkmalıymış?”

“Yıldızlar,” diye tekrarlıyor Sophie.

“Yıldızlar,” diye tekrarlıyor kadın. “Peki ya sen Serge?”

“Serge.” Her zaman olduğu gibi ismini telaffuz etmekten keyif alıyor: babası beklenmedik bir j harfiyle adını elektrikli bir biçimde “Serj” diye telaffuz ederken kadın sonu fısıltılı bir şşş ile biten, hafif, yüce bir sesle “Serşşş” diye çağırıyor onu.

“Ben Kronos’um. Bu da Satürn. Kafamın çevresine çarşaf dolayacağım. Babam sana söylememi istedi, içinden nektar akan altın rengi dereler olması gerekiyormuş. Öteki çocuklar bana dansçı olarak eşlik edecek. Mr. Clair, onlar için çoban diyor. Mızrakları olmalıymış.”

“Babam, Serge’e tırpan verilmesini söylememi istedi,” diyor Sophie.

“Nathaniel, Poseidon’u canlandırıyor,” diye ekliyor Serge, “koyunlar arasında saklanabilmesi için koyun kılığına girmesi gerekecek.”

“Babana söyle, sabahleyin ölçü almam için Nathaniel ile

öteki çocukları bana yollasın. İstiyorsa koyunları da göndersin ama sabah göndersin.” Annesi bu sözcükleri söylerken, kızın elleri birbirleriyle dans ediyor, bir elin parmakları ötekinin avucunda geziniyor, sonra kalkıp göğsüne hafifçe vuruyor. Bodner da işaret diliyle karşılık veriyor. Bu arada çarpık üstdudağı ya-vaşça bir şey çiğniyormuş gibi hafifçe yukarı kalkıp iniyor.

“Bodner ‘gelincikler’ diyor,” diyor Sophie, Serge’e.

“Bundan emin olamazsın ki,” diyor Serge.

“Eminim.”

Anneleri, alıcıya şunları söylüyor: “Şimdi yanınızdan ayrıl-mam gerekiyor. Çayım beni bekler.”

“Sizinle konuşmak her zamanki gibi büyük bir zevkti Mrs. Carrefax,” diyor adam kadına, sonra da ayağa kalkıyor. “Peki biliyor musunuz, ben...”

Fakat kadın ona sırtını dönüyor; adamın birer fazlalığa dönüşen sözcükleri havada ufalıp yok oluyor. Kadın odadan çıkan Bodner’ı takip ediyor, elini hafifçe Serge’in saçlarında gezdiriyor. Bir süre Serge ve Sophie sessiz, gözleri yere dikil-miş, kapı aralığında kendi hallerine terk edilmiş bir vaziyette duruyorlar. Sonra Sophie yan odadaki kuşlardan daha cırtlak bir sesle cıvıdayıveriyor:

“Haydi biraz kimya çalışalım!”

iii

Koşarak ahırlara gidiyorlar. Labirent ve Mozaik bahçelerin-den geçerken Gündüz Okulu öğrencilerinin Tören’e hazırlık yapmak amacıyla ezbere okudukları dizeleri duyabiliyorlar:

Sonra derelerden süt aktı, sonra şarap aktı derelerden,
sapsarı bal aktı

Tüm ağaçların üzerinden yükseldi ateşli Phoebus’un ışınları...

Dizeler bir döngü oluşturarak kendilerini tekrarlıyor; yeneden geriye çekilmeden önce babalarının bir iki sözcük boyunca bulanık, belirsiz çocuk seslerini aşıp onlara ulaşan kısa ve gür sesiyle buyurduğu emirlere itaat ediyorlar. Bitki kafeslerinin altından geçerlerken sesler siliniyor, kalın zehirdutlarının ardında boğuluyorlar.

Atölyenin kapısı kilitli değil, penceresinin üzerinde yağ ve tozdan bir tabaka oluşmuş durumda; Sophie itince kapı gıcırdıyarak açılıyor. İçeride bir dizi eşya karşılıyor onları, rafların ve tezgâhların üzerine dağılmış haldeler: manometrik alev ve dizgi makineleri, fonotograflar, elektrik devresi kesicileri, eski otel sinyal tabloları ve telgraf tuşları – çoğunun içi açılmış, içlerindeki teller parçalanmış, karmakarışık durumda. Sophie alçak bir masayı seçiyor, uzun, ipek cüppesinin içinden sağ kolunu çıkararak masanın üzerindeki eşyaları yavaşça, aralarında ayırım gözetmeksizin yere atıyor. Bu arada Serge dolapları açmaya başlıyor.

“Kimya seti nerede,” diye soruyor.

“Çalışma tezgâhının üzerinde,” diyor ona.

Bunun üzerine oraya tırmanıyor, duvara dayanmış, cam kapaklı bir dolabı açarak geniş bir kutu içinde bulunan kimya setini çıkarıyor. Babası bunu ona yedinci doğum gününde vermiş ancak onu Sophie sahiplenmişti. Oğlan kimya setini aşağıya indirirken kız hevesli bir biçimde onu yakalayıp şöyle diyor:

“Kitabı da alsana.”

Elini dolabın içinde dolaştırıyor, ağır, ciltli bir kitabı dışarı çıkarıyor: *The Boy's Playbook of Science*. Kız bu kitabı da oğlanın elinden alveriyor. Yere oturuyor, kutunun kapağını açıp sayfaları çeviriyor, uygulanabilecek bir deney arıyor. Hırs dolu bir bakışla kitaptan uzaklaşıyor, cam içindeki renkli sıvılara bakıyor. Serge bir taburenin üzerine çöküyor, bakışı kızın omzunun üzerinden geçip sıvılara ulaşıyor. Ablasının saçlarının

taze ve canlı kokusu, atölyenin küf kokusuna karışıyor.

“Kükürt,” diyor kız. “Evet, bizde ondan var. Potasyum hidrat... evet, var. Potasyum nitrat?” Parmakları bir orkestra çanını çalıyormuşçasına şişelerin tapaları üzerinde bir inip bir kalkıyor. Serge karnında kimyasal bir tepkime olduğunu hissediyor, sanki salgılar ve elementler köpürüp çoğalıyor ve genişliyor. “Evet,” diyor Sophie. “Bunu yapacağız. Tarifi okusana. Seksen dördüncü sayfadakini.”

Kitabı Serge’e doğru itip tüpleri, şişeleri, imbikleri ve gaz ibiğini masaya yerleştirmeye koyuluyor. *Playbook*’un kapağında bir piramit kabartması var. Serge kitabı açıyor, “Maddenin Nitelikleri”, “Maddenin Çekim Gücü”, “Delinmezlik” maddelerini geçip “Kimya”ya ulaşıyor. Hermes veya Mercurius Trismegistus, Osiris’in vekili... simyacılık... kimyasal bileşimler, doğada yeni bir beden yaratmak üzere bir veya daha fazla maddenin birleşimi... Sayfa 84: Geri dönmek gerekirse...

“Barutla yaptığımız ilk deneye geri dönmek gerekirse,” diye okuyor, “kükürtü alın, demir bir döküm potasının içine koyun, bunu ısıtmak için de—”

“Demir bir döküm potası mı,” diyor Sophie. “Onun yerine bir kupa kullanalım.” Çalışma tezgâhının çevresinde dolanıyor, metal bir kupayı alıyor, iç kısmını parmaklarıyla sildikten sonra bir şişeden kupanın içine berrak bir sıvı boşaltıyor. Buradan gelen keskin koku Serge’in burnunun iç kısmını yakıyor. Sophie burnunu kırıştırıp şişeyi yere koyuyor, Bunsen ocağını yakıyor, kupayı bunun üstünde tutuyor. “Sırada ne var?”

“... ateşin üzerinde tutun, ta ki—”

“Salak, öyle yapıyorum ya zaten. Ta ki kısmında ne diyor?”

“— ta ki alev alıncaya dek,” diye okuyor Serge.

Bunu söyler söylemez kupa yanmaya başlıyor. “Vay be,” diyor Sophie. Alevler turuncu değil, mavi renkte; bu durum zaten mavi gözlerinin ışıldayarak daha da mavileşmesine, dış-

lerinin mermer gibi mavimsi beyaz bir renkle parlamasına neden oluyor.

“Bunu içi su dolu bir kovaya boşaltmalıyız,” diyor Serge, “ama oda karartılmış olmalı.”

“Onu geç,” diyor Sophie ona. “Sonra ne diyor?”

Sırada kükürt ve çözünmüş potasyum nitratla yapılan deney var; sonra potasyum hidrat ve baryum monoksit sülfatlarıyla yapılan bir deney geliyor; ardından baryum monoksit ve metal potasyum nitratlarıyla yapılmış bir başkası. Serge *Playbook*’taki talimatları okuyor; Sophie onları uyguluyor ve yaptıkları her bileşim ışıldar, parlar ve köprüerken, yüzü kırmızı, turuncu, gri renklere, sonra yeniden maviye bürünüyor. Kömürü ısıtmaya başladıklarında Sophie kupanın içine üflüyor, kıvılcımların dışarıya uçmasını, tozun kül olmadan önce gri ve siyah renkten kırmızılaşmasını izliyorlar. Sophie külleri karıştırırken Serge yine midesindeki tepkimeyi hissediyor: kendi iç organlarını yiyen sıvı bir ışıma bu.

“Sırada potasyum karbonat var,” diyor Sophie. “Sonraki bölümü oku.”

“Bir döküm potası içinde biraz daha potasyum nitrat ısıtılır, buna kömür ilave edilirse,” diye başlıyor Serge, “parlak bir ışıma (yani *deflagro*) gerçekleşir; kömür, geçmek yerine–”

“*Dey-flag-ro* diye okuyacaksın onu salak, *dey-flavr-grov* diye değil,” diyor Sophie, oluşan yeni karışımı Bunsen alevinin üzerinde tutarak. “Devam et.”

“– geçmek yerine... geçmek, şey olarak geçmek, yerine...”

Mide bulantısı başına doğru yayılıyor, acı, kızıl bir şey, çiçek açarak genişliyor. Yukarıya bakıyor. Sophie hareketsiz bir biçimde ona bakmakta. Tüm yüzü ağırlaşmış – ağırlaşmış ve genişlemiş. Saçları havada dimdik duruyor. Çocuk onu izliyor, eşyaların rafların üzerinde inip kalktığını görüyor. İnanılmaz derecede yavaş bir biçimde zıplıyorlar, sanki yukarıya çıkmak

için mücadele ediyorlarmış gibi. Yine aynı yavaşlıkla bir pencere kırılıyor; çocuk cam parçalarının ayrışmasını izliyor. Bir şangırtı veya çingirdama sesi gelmiyor; hiçbir ses yok. Serge, Sophie'ye saçlarının nasıl böyle dikilebildiğini sormayı deniyor ama sözcüklerinin havada yolculuk etmek yerine ağzına geri girdiğini, midesine kadar indiklerini görüyor. Sesler ve hareket şimdi geri geliyor, bir süredir devam eden ve onun şimdi farkına vardığı çok tiz bir uğultu olarak havada ilerleyip yükseliyorlar. Sophie hâlâ çocuğa bakıyor. Saçları karmakarışık olmuş, gözlerinde delice bir bakış var. Ağzından nefes alıp verme sesleri geliyor; sonra bir zevk çılgılığı. Ona bağıyor.

“Ne,” diye yanıt veriyor Serge, bağıarak. Sesin uğultusu kulaklarını dolduruyor.

“Patl-” diye başlıyor – ancak oğlan aynı anda yere kusuyor. Kusmuğu, kırmızı ve potasyumla aynı renkteki gümüş, tuzlu bir sıvıya karışmış. Sophie kusmuğa bakıyor, sonra ona bakıyor, sonra yeniden bir çılgılık atıyor, çılgınlıkları tüm vücudunu titreten hıçkırımlı kahkahalara dönüşürken omuzları sarsılıyor.

Babaları daha sonra bu olaydan bahsederken, böylesine şiddetli bir patlamaya yol açan şeyin kupanın içindeki atık maddeler olduğunu söylüyor. Kendisi, Serge ve Sophie'nin patlama noktasına aşırı yakın olmalarının onları daha çok zarar görmekten koruduğu kanaatinde: patlamadan üç adım uzakta duruyor olsalar, genişleyen havanın kuvveti onları öldürecek, en azından ciddi biçimde yaralayacakmış. Babaları bir resim çizerek onlara patlamanın odanın içinde nasıl yayıldığını, masadan çalışma tezgâhına, oradan rafa ve pencereye gittiğini gösteriyor; sonraki birkaç gün boyunca da çocukların bilmeden hazırladıkları karışımın tam olarak nelerden oluştuğunu tespit etmeye çalışıyor. Serge ve Sophie de haftalar, aylar boyunca bu patlamayı yeniden üretmeye çalışıyorlar. Babalarınınkinden daha sezgisel yöntemleri deniyorlar – elementleri gelişigüzel

bir biçimde karıştırıyor, ısıtıyor, soğutuyor ve sonra yeniden karıştırıyorlar – ancak babalarından daha başarılı olamıyorlar. Elde edebildikleri yegâne şey, önemsiz *futttt* ve *fisssss* sesleri ve kimseyi tatmin etmeyen sahte ilaçlar oluyor.

Sophie ve Serge birlikte eğitim görüyor. Hocaları Mr. Clair'in sinekkaydı tıraşlı çenesi ıslıl ıslıl, yüz hatları keskin, onlara dikte ettirmek için okuduğu metinleri kendisine gösteren metal çerçeveli gözlüğü gagamsı burnunun üzerinde duruyor ve adamın bakışları kâğıdın üzerinden çocuklara kayıyor.

“Amund-sen'in Kuzeybatı Geçidi'ndeki son yol-cu-luğu pek de iyi geçmemiştir. Dünyanın keş-fe-dil-me-si-ne değer veren-ler, ku-tup-la-ra yapılan yeni yolculuğun daha ve-rim-li geçmesini umuyorlar. Geçmişte Man-chester ve Glas-gow varoşlarından öteye geç-me-miş-ler için böylesi bir seyahatin sonu-cu pek de önemli olmayacaktır. Yaklaşan taç giy-me tö-re-ni de, benzer bi-çimde, yoksulları do-yur-ma-ya yaramayacaktır.”

Serge “kutuplara” ve “verimli” gibi sözcüklerde, hatta “pek” derken bile zorlanıyor. Sürekli olarak aklında bu harfleri çevirip duruyor. Bu isteyerek olmuyor ama böyle yapmadan da duramıyor. Harflerin havada aktıklarını, kendisine doğru geldiklerini görüyor, anlama eşiğinin altındaki bölgeyi işgal eden dalgalar bunlar ve Serge elinden geldiğince onları yakalamaya çalışsa da bunu nasıl yapacağından emin değil: birkaç sözcüğü kavrayıp yerine oturttuğunda, ötekiler ya ileriye gitmiş ya da biçim değiştirmiş oluyor, “Manchester”ın “tır”ı uzun bir kamyona, kralın taç giyme töreni bir taç çiçeğine dönüşüyor.

Sophie, muntazam ve özenli elyazısıyla kendisine dikte ettirilen metnin her sözcüğünü Mr. Clair'in ağzından çıkar çıkmaz hatasız biçimde kâğıda geçiriyor, Serge ise sözcükler telaffuz edilirken oluşan ışığın altında güneşleniyor, çoğunlukla birkaç satırdan sonra yazmayı bırakıyor, sözcüklerin kendi çevresinde dalgalar halinde yükselmelerine izin verip Clair'in gri derisinin önünde beliren parlak ve canlı şekilleri izlemeye koyuluyor.

Versoie Evi'ne geldiğinde Mr. Clair yanında getirdiği sandığını açmış ve buradan Morris, Bastiat ve Weber kitaplarının yanı sıra odasının duvarına dikkatlice astığı bir tablo da çıkarmıştı. Maureen'in gelip onları Mr. Clair'in odasından çıkarmasına neden olan bir merakla adamın yatağının üstüne ve pencere eşiğine tünemiş, uzun süre beklemişlerdi ve Serge ile Sophie'nin soruları karşısında Mr. Clair bu resmi kendisinin yaptığını kabul etmişti. Tablonun Venedik'i resmettiğini söylemişti onlara: iki kanalın kesiştiği yeri, ufak bir teknenin yaklaşmakta olduğu bir iskeleyi. Resim, Mr. Clair için önemli bir olay; resim derslerini çocukların haftalık programlarının önemli bir parçası haline getirmiş durumda. Ancak Serge resim derslerinde de birtakım sorunlar yaşıyor. Fırçayı düzgün bir biçimde tutabiliyor, çizgi ve fırçanın hareketi konusunda sezgileri gelişmiş durumda ama perspektif kullanarak resim yapmayı bir türlü başaramıyor: resmettiği her şey dümdüz. Mr. Clair ona perspektif ilkesini, perspektifin tarihini, "kullanım-değeri" olarak adlandırdığı niteliklerini açıklamış; perspektif tekniğini uygulamayı, şekilleri ve nesneleri onları uzakta gösterecek biçimde ölçmeyi, resmin sınırlarının içinde veya hemen ötesindeki bir kaybolma noktasına doğru çizgileri birbirlerine yaklaştırmayı ve bu tür başka şeyleri öğretmişti. Ancak Serge bunu yapmayı bir türlü başaramıyor: zihinsel melekeleri perspektife uygun resim yapmayı reddediyor. Şeyleri düz bir biçimde görüyor ve düz bir biçimde resmediyor. Nesneler,

şekiller, manzaralar: onun için düzler. Mr. Clair onu Giotto, Constable ve Vermeer reproduksiyonlarının önüne oturtup Serge'den bu resimleri kopyalamasını istediğinde bile, bu sahneler birer akordeon gibi katlanarak ikiboyutlu oluyor; yüzleri yana dönük karakterler zemine yapışıyor. Salı öğleden sonraları Clair'in manzara resmi yapmaya ayırdığı zaman dilimlerinde çocuklar tavan arasına çıkıyorlar ve Serge manzarayı yukarıdan resmediyor: yolları, geçitleri ve caddeleri yatay bir kesit olarak kâğıda geçiriyor. Bu arada Sophie yanına bir yaprak ya da dal alıyor, bunu fotografik ayrıntılarıyla çizmeye başlıyor.

Sophie doğabilimleri konusunda kendisini o kadar geliştirmiş ki, Mr. Clair kendisinin onun bilmediği herhangi bir şeyi, hatta Sophie'nin bildiklerinin yarısını dahi bilmediğini düşünüyor. Üçü birlikte Mahzen Parkı veya Mozaik Bahçesi'nin çevresinde dolanıp polen örnekleri toplarken, Sophie kavanozları büyük bir hızla “laboratuvarı”na, artık kendinin kıldığı, Serge'i pek sokmadığı o ufak ahıra götürüyor (buradaki kirişlerin üzerinde aradan geçen yıllarla solgunlaşan ama silinmeyen bir yanık izi var); iki gün sonra, laboratuvarından çıkıyor, yanında bala uyguladığı analizler, çeşitli çapraz-tozlaşma oranlarını gösteren büyütülmüş slaytlar ve grafiklerle geri dönüyor. Bodner'ın Mutfak Bahçesi çevresinde yaptıkları yürüyüşlerde üçlüye Clair değil Sophie önderlik ediyor. Dilsiz hizmetçi gübrelere bulunduğu köşede içi ölü bitkilerle dolu el arabalarını taşıırken Sophie bitkilerin isimlerini sırayla okuyor:

“Kapı Yakutu, Jonker Van Tet, Semfoni, Haphill, Soylu Asil...”

“Bu bir totoloji,” diyor Mr. Clair. “Tüm soylular asildir zaten.”

“Bu bir Boskoop Devi,” diye devam ediyor Sophie. “Şu da bir frenküzümü, adı Ben Sarek.”

“Çoğu yasadışıdır bunların.”

“Vişneler: Stella, Morello. Armutlar: Doyenne du Comice. Ve işte size elmalar: Charles Ross, Lord Lambourne, Pippin Kralı...”

“Bir süvari koymuş tüm bu meyvelerin ismini. Yeni İngiliz Milletler Topluluğu kurulduğu zaman bitkilere esnaf isimleri vereceğiz: onları ayakkabı tamircileri, fırıncılar diye çağıracağız.”

“Şşş,” diye tıslıyor Sophie. “Buraya baksana.” Parmağını yerden beş altı santimetre uzakta duran bir yaprağın sapına uzatıyor, ufak bir örümcek burada neredeyse dikey bir biçimde ağa sarılıyor. “Ağını ceviz ağacına dokuyor bu,” diyor. “Şu da,” diyor ve örümcek yuvasının altındaki toprak yığınlarından uzaklaşmakta olan ufak, siyah bir şekle işaret ediyor, “kırmızı burunlu bir kınkanatlı. Ağzından parlak kırmızı sıvısını akıtıyor...”

Arkalarında, en güzel parçası dövme demirle yapılmış bir kuğu olan bir çeşme, bahçenin aristokratik meyveleriyle tıka basa dolmuş gibi içindeki suları çağıldayarak akıtıyor, kusuyor. Sophie onları çeşmenin çevresinde dolaştırıp zambaklara götürüyor. Gelinciklerin yanından geçerlerken soğan biçimindeki yüksek kafalar arasında kaybolmuş halde ilerleyen Bodner’a parmak işaretleri yapıyor.

“Dikkat et de baban seni bunu yaparken görmesin,” diye uyarıyor Clair onu.

Sophie omuz silkiyor. “Bu zambakların adı,” diye ders vermeye devam ediyor ve koyu kestane renginde ekin yığınlarının yanına geliyorlar: “Bu zambakların adı Güneş Tanrıları. Burada,” –çiçek soğanını temizlemek için elini toprağa batırıyor– “çiçeğin alt kısmı var, şu yuvarlak piramit şekilli şey. Tepede çiçekler var: üç tane çanakyaprağı, üç tane de taçyaprağı.” Kızın parmakları nazik bir biçimde çiçeği parçalarına ayırırken Serge tınakların altına sıkışmış toprak parçalarına bakıyor; solgun

bir beyazlığa bulaşmış karanlık yarık reler bunlar. “Altı tane ercik başı,    tane di icik başı var.” Bitkinin erkeklik organını okşuyor, parmaklarını beyaz di ilik organlarının antenler gibi çıktığı yere uzatıyor. “Bunlar yedinci kuşak; tek bir    ekten geliyorlar.”

“Yalnızca tek bir    ekten geliyor olamazlar,” diyor Clair. “   eklenmeleri için iki    ek gerekli.”

“Zambaklarda iki taneye gerek yok,” diye düzeltiyor onu Sophie. “Kendilerini tohumlayabiliyorlar. Sonra da onların    ekleri birbirini tohumluyor.”

“Aile içi evlilik yani,” diyor Clair. “Hanedanların sapkınlığı i te.”

“Aile içi evcilik ne demek,” diye soruyor Serge.

“Sen de annem kadar fenasın,” diyor Sophie.

“Hayır, değilim,” diye yapı tırıyor cevabı Serge. Kız ona ufak toprak parçacıkları fırlatıyor.

“Bence bu konuşma fazla uzadı,” diyor Mr. Clair. “Sınıfa dönüyoruz.”

Hocaları oyun oynamalarına itiraz etmiyor. Hatta her hafta ders programlarına bir “oyun seansı” ekliyorlar. Clair göreve başlamasından birkaç ay sonra Londra’dan Lydium yoluyla gelen bir paketi heyecanla açıyor ve onlara Emlakçılık Oyunu’nu sunuyor; bu oyunda yarı macıların kendilerini temsil eden ta ları (bir arabayı, bir gemiyi, bir köpeği) Chicago  ehrini temsil eden karelerin çevresinde hareket ettirmeleri gerekiyor; oyuncular ilerledikçe hem zenginlikleri artıyor hem de nüfuzları.

“R.R.: orası bana ait. Geçiş  creti olan y   doları rica edeyim,” diye ne eyle bağırıyor Sophie, Serge’in yoksulluğun e iğindeki köpeği kendi topraklarına adım attığında. Sophie oyundaki en önemli kareleri kapmakta ustala mış; Serge’e ise en değersiz gayrimenkulleri, Rickety Row, Shab Street ve benzerlerini toplamak kalıyor – az para getirmesine karşın Ting-a-

Ling Telefon Şirketi'ni istiyor ve burayı alırken mırıldanan telgrafların, vızıldayan telefon santrallerinin hayallerini kuruyor.

“Toplu taşıma ücretsiz olmalı,” diyor Clair, Serge’e yüz dolar borç verirken. “Bu borç için faiz almayacağım: anlaşmayı bozmanın lüzumu yok. Umarım ki bu oyun sizleri sermayenin haksızlıkları konusunda yeteri kadar eğitir.”

Böyle olmuyor ama: ikisi de sermayeye bayılıyor. Boş derslerde ve hafta sonlarında fazladan seanslar düzenliyorlar. Yaz başlarında sıcak bir sabah, oyunu dışarıda oynamaya karar veriyorlar ama oyun tahtasının Dut Bahçesi’nin çimenliğinde düz durmayacağını anlayınca, tahtanın üzerindeki onun gerçek varlığını gereksiz kılacak derecede aşına oldukları için, bölgedeki önemli yerlerin her birini oyundaki karelerle eşleştiriyorlar –Mahzen Parkı’nın ikinci sırası George Street’i, arı kovanları Soakum Aydınlatma Sistemi’ni temsil ediyor mesela– ve bir alandan diğerine fiziksel olarak hareket etmek suretiyle oyunlarını sürdürüyorlar. Her seferinde kaç bölge geçeceklerini belirlemek amacıyla havaya bir avuç yaprak fırlatıyor, atan kişinin çevresine kaç yaprak düştüğüne bakıyorlar. Böylece dışarıda oynadıkları versiyonu, asıl oyunun yerini alıyor ve oyuna ek kurallar, düzenlemeler getiriyorlar: eğer iki oyuncu aynı anda Labirent Bahçesi’ne gelirse bir “yuvarlama düellosu” yapıp birbirlerine meydan okuyabilecekler; iki tenis topunu labirent boyunca yuvarlayacaklar, yuvarlayan taraflardan her birinin amacı diğerinin topunu labirentten dışarı çıkarmak olacak; kazanan kişi daha sonra kaybeden taraftan kendi seçtiği (ki bu genellikle Sophie’nin seçtiği taraf anlamına geliyor) bir mülke el koyacak; veya bir oyuncu, arı kovanının yanındayken kendisine verilen kiranın az olduğunu fark ederse, o kişi (ki bu genellikle Serge oluyor) elini kovana uzatıp orada tutacak, para ödemek yerine yarım dakika boyunca arı sokması tehlikesine göğüs gerip orada duracak, eğer kira beş yüz doların

üzerindeyse bu süre altmış saniyeye çıkacak. Oyuncular her hareketlerinde yaprakları saydıkları, öteki oyuncu hile yapıyor mu diye kontrol etmek üzere rakiplerinin alanına gidip geldikleri için oyun başlarda yavaş ilerliyor. Fakat Serge bir süre sonra Ting-a-Ling Telefon Şirketi'ni gerçek hayata uyarlamaya karar veriyor, bahçe duvarlarının üzerindeki ve çitlerin çevresindeki telgraf direklerinin de yardımıyla, içinde bulundukları konumu iletebilecekleri, kaç yaprağın düştüğüne dair raporları gönderebilecekleri ilkel bir düzenek kuruyor, sicim ve konserve kutularını ağızlık ve kulaklık olarak kullanıyorlar. Şebeke bütün araziyi kapsamıyor; bağırınca birbirlerini duyacakları mesafedeki konuşma-dinleme merkezlerine gelmeleri gerekiyor. Birbirleriyle iletişim kurduklarına dair fantazileri yıkılmasın diye, kısık bir sesle, âdeta fısıldayarak haberleşiyorlar. Birkaç gün sonra, bir noktadan diğerine yorgun argın bir biçimde yürümek yerine bu merkezlerde oturup sessiz bir biçimde yeni hayali hamlelerinin konumlarını onaylamakla, buna ilişkin diğer konuları tartışarak geçirmeye başlıyorlar.

Tavan arası, onları bir kez daha kendine çekiyor. Yağmurlu günlerde Emlakçılık Oyunu'nun bütün malikâneye yayılan bir versiyonunu oynamak üzere buradaki pencerenin önüne yerleşiyor, hayali ikizlerini parktan bahçeye, caddeden yola ve oradan da çimenliğe ilerletiyorlar. Bir yandan da babalarının arşiviyle oyalanıyorlar. Adam eski kayıtlarını tavan arasına istiflemiş; üzeri isle kaplı fonatograf levhaları ve onlar doğmadan önce sağır bedenlerden çıkan inleme sesleriyle oluşmuş çizik işaretlerini gösteren kâğıt tomarları var burada; geçen yüzyılın son, bu yüzyılın ilk yıllarında kesildiği için Serge'e tedavülden kalkmış egzotik madeni paralar gibi, donmuş bir zamana ait minyatür, yuvarlak adalar gibi görünen çinko diskler bunlar. Çinko plakların zeminleri ortalığa belli belirsiz bir balmumu kokusu yayıyor – keskin bir kimyasalla kaplı bir balmumu ko-

kusu bu. (“Kromik asit,” diyor Sophie, Serge’in bunları koklarken burnunu kırıştırdığını görünce. “Laboratuvarımda bir şişe dolusu kromik asit var.”) Plakların yanında buldukları diskler, bütünüyle balmumundan yapılmış: pürüzsüz, şekilli yüzeylerinde, tuhaf, iç içe geçmiş duvar yazılarının bozduğu katı, kahverengi çizgiler var. Sophie ve Serge, plaklar arasında buldukları tozla kaplı eski bir Edison fonografıyla bunları çalışıyor. Plakları rasgele seçerek (bazı plaklar üzeri etiketli mukavva kutular içinde; diğerleri açıkta duruyor, üzerlerinde herhangi bir işaret yok) sesin yavaş yavaş kaybolmasını bekliyorlar. Disklerin çoğu, yüksek sesle tekrar edilen harf sıralarını içermekte:

“B. B-ee. B-b-b-b-b-ee. T. T-ee. T-t-t-t-t-ee. S-s-s-s-s, S-s-s-s-s. B-ee...”

Şimdi mezun olan Gündüz Okulu öğrencilerinin sesleri hem bozuk hem de ahenkten yoksun; harfler sürekli yamulup şekil değiştiriyor. Konuşma içinde belli ritimler, tekrarlar veya yarım tekrarlar oluşuyor; sonra tam bu harf dizilerinin bir mantığı varmış gibi olurken ritim bozuluyor, çocuklar bu harf sırasını tekrarlamaktan vazgeçiyorlar. Serge ve Sophie, tavan arasına her gelişlerinde bu plakları çalmayı âdet ediniyor ve bu plaklar orada yaptıkları antika işlere mekanik bir koro arka planı oluşturuyor. Bazen diğerlerini bırakıyor, diskleri yeni bir Berliner gramfonuyla çalışıyorlar: babaları bu diskleri, eski öğrencilerinin cümleleri bütünüyle telaffuz edip eksiksiz bir biçimde konuşmayı başardıklarını göstermek amacıyla hazırlamış. Diski nazik bir biçimde pikabın döner tablasına yerleştirdikten ve Berliner’i çalıştırdıktan sonra pikap iğnesini, ameliyat bıçaklarını yönlendiren bir hekimin özeniyle diskteki dar oluğa doğru yönlendiriyor, rasgele konuşmalar (çocuk esnaflar ile müşteriler ya da yolcular ile tren görevlileri arasındaki kunsursuz konuşmalar bunlar) çevrelerinde sürüp giderken onlar da işlerine geri dönüyorlar. Disklerden biri bittiğinde onu ço-

gunlukla pikapta bırakıyor, hiçbir ses duymadan onu dinlemeyi sürdürüyorlar – gerçekte bu sırada yaşanan sessizlik hiç de sessiz değil; duyduğu çatırtılı sesler Serge’e Bodner’in bir açılıp bir kapanan ağzını hatırlatıyor: tavan arası havasını dolduran, çatı ve duvar arasında defalarca kendini tekrarlayan çok sayıda Bodner ağzı görüyor Serge. Bazen, Sophie bitki resimleri yapmakla meşgulken Serge kafasını gramofona doğru uzatıp iğnenin hareket edişini, bir sabanın açtığı yolda ilerleyen bir yolcu gibi orada karşılaşılan engelleri seyrediyor. Bu disk, kalın siyah bir maddeden yapılmış.

“Gomalakad bu,” diye bilgilendiriyor Sophie onu, bulutlu bir pazartesi günü bunun ne olduğunu sorduğunda. “Eksk böceğinin salgılarından yapılıyor.”

“Eksik böceği mi?”

“Hayır, eksk böceği adı, i’si eksik. Benim laboratuvarımda da bir tane var. Bu Rainer’ın sesi.”

Haklı: bu sabah bulduğu diskte normal konuşmalar değil, bir çocuğun okuduğu bir şiir var:

Korkma; gürültülerle doludur ada,
Kulağa zarar değil, zevk veren sesler ve tatlı ezgilerle.
Bazen binlerce çalgı yükselir hep bir ağızdan
Kulaklarımda çınlar sesleri ve bazen öyle sesler
vardır ki burada
Uzun bir uykudan uyanmış da olsam
Yeniden uyuturlar beni...

Burada konuşan kişi olan Rainer, Versoie’de yaklaşık bir yıl kalmış: önce işitme duyusunu kaybeden, sonra da kulağında gelişen bir kanser yüzünden ölen yarı-Alman bir oğlan bu. Serge bir gün çocuğun kanserini görmüştü: kanser kulağın iç bölümünde duruyordu, soğansı bir şeydi, üstü yosunumsu bir örtü

tarafından kaplanırken derisinin hassas sarmallar ve düzlüklerden oluşan mimarisini bozmuştu. Serge kafasını çevirip gramofonun borusunun içine bakıyor. Geçen zamanla borunun pirinç kısmı hafifçe yeşermiş. Boru genişleyip kararıyor, sonra gramofonun içinde kayboluyor. Serge, Rainer'ın sesini dinlerken solu-
canların ve tilkilerin girdiği mağaraları, kuyu girişlerini, tavşan
çukurlarını, toprağa doğru açılan tüm delikleri düşünüyor.

ii

Haziran ayının ortasına doğru, Simeon Carrefax'ın üniversite yıllarından dostu olan öğretmen üyesi Samuel Widsun, onu Londra'dan buraya getiren arabayla arzı endam ediyor. Bu yılki Tören provalarının ortasında gelmesi biraz kargaşa yaratıyor: ister çocuk isterse yetişkin olsunlar, Versoie sakinlerinden pek azı daha önce motorlu bir taşıt görmüş. Dut Bahçesi'nden eve inen hafifçe eğilimli yola girmesinden önce bile, çocuklar arabanın motorunun yarattığı titreşimleri hissediyorlar: üzerinde durdukları toprak titriyor. Araba kozalaklı ağaçların arkasında kısmen görünür hale gelip manzaraya girince çocuklar koşuyor, yol boyunca atlayıp sıçırıyor, uzun cüppelerinin etek yerlerinin üzerine basarak yürüyorlar. Persephone, bu yılın temasını oluşturuyor: Tören'de onun Hades'le evliliği, sonradan Yeraltının Kraliçesi haline gelip taç giymesi temsil edilecek.

“Alman olacağına Yunanlı olsun daha iyi,” diye içten gelen bir espri patlatıyor Widsun; bu sırada tuhaf kıyafetler içindeki öğrenciler bavullarını açıp boşaltıyor, ev sahibi Simeon da ona projeyi açıklıyor. “Yine bu lanet olasıca lahana-yiycilerden birine taç giydirdiğimize inanabiliyor musun?”

“O Korn isimli piç kurusu, az önce beni fototelgraf patenti konusunda mahvetti,” diye yanıt veriyor Carrefax.

“Efendim, bizim çocuklar dudak okuyabiliyor; o biraz önce

söylediğiniz sözcüğü de anlayabiliyorlar,” diye Carrefax’ı uyarıyor Maureen, bir yandan da Widsun’ın şapkasıyla eldivenlerini alıyor.

“Sürekli başabaş bir mücadele içindeydik zannedersem. Bir haftam daha olsa başvuruyu ben yapacaktım. Gösterecek bir sürü yeni projem var! İçi projelerle dolu lanet olasıca bir boynuz var kafamda!”

“O söylediğiniz sözcükleri de okuyabiliyorlar,” diye ekliyor Maureen.

“Nasıl, boynuzu mu diyorsunuz?”

“Hayır, ötekileri diyorum. Kabadayı olacak çocuklar: sağır kabadayılar.”

“Hiç şüphelen olmasın, pis Almanlar bizi geçmeye hazırlanıyor,” diyor Widsun. “Hey, şuna dikkat et,” diye bağırıyor, çakıl taşı kaplı yol boyunca ağır bir kutuyu itekleyen iki Gündüz Okulu öğrencisine – yüzleri başka tarafa dönük olan bu çocuklar, Widsun’ın endişesini kayıtsızlıkla karşılıyor. “Narin bir parça,” diye açıklama yapıyor Carrefax’a, oğlanlar tarafından görmezden gelinişini telafi etmek için. “Sana ve ailene hediyem olsun.”

Gerçekten de güzel bir hediye bu: bir Kinetoscope Projektörü. Widsun, Versoie’daki ilk akşamında hafif bir akşam yemeğinden sonra Dut Bahçesi’ne projektörü kuruyor, iki ağacın arasına bir yatak çarşafı geriyor, bunun üzerine Londra sokaklarında arabaların yan tarafına tutunup ilerleyen itfaiyecilerin, çamaşır sepetlerinden düşen, yerde sürüklenen, çamaşır makinelerinin içine atlayan kıyafetlerin hareketli görüntülerini yansıtıyor; çamaşır makineleri daha sonra herhangi bir insan müdahalesi olmadan kıyafetleri çalkalayıp yıkamaya başlıyor. Ev halkının tamamı gösteriyi izlemek üzere oraya geliyor. Mr. ve Mrs. Carrefax geniş koltuklara uzanıyorlar; Miss Hubbard ve Mr. Clair yanlarındaki tahta sandalyelere oturuyor; Serge

ve Sophie çimenlerin üzerinde sırtüstü yatıyorlar; Maureen ve öteki hizmetçiler yan tarafta bir arada duruyor. Yalnızca Bodner yok aralarında: filmin başlangıcına şöyle bir göz atıyor ama gördüklerinden etkilenmemiş gibi, sanki hepsini daha önce görmüş bunların; bahçeye doğru yürümeye koyuluyor. Widsun arkada, projeksiyon makinesinin yanında durmuş, çarklarla film şeridi dişlileri arasına geçirdiği film makaralarının isimlerini teker teker anons ediyor.

“Bu filmin adı *Caught by Wireless*,” diyor, ışıklar sönüyor, bir kadın ve aldatıldığından işkillenmesi pek de mantıksız görünmeyen kocasını anlatan bir filme benziyor bu. “Ve bu da, ev sahibemizin Fransız atalarına övgü olarak gösterdiğimiz, *artiste* Méliès’in *Voyage dans la Lune* filmi.”

“Filmlerin ismi olması komik,” diyor Mr. Clair; bu sırada bir biliminsanının yolunu şaşırmış roketi, lekelenmiş, mutsuz bir Ay’ın gözüne giriyor. “Çocukların yatakta olması gerekmiyor mu?”

“Saçmalama,” diyerek dudak büküyor Carrefax. “Çocuklar her gece gezegenler arası seyahatleri seyrediyormuş gibi konuşmasana.”

Ancak her akşam Kinetoscope projeksiyon filmleri seyretme fırsatına sahipler. Bir ritüele dönüşüyor bu: akşam yemeği biter bitmez yatak çarşafı dışarı çıkarılıyor, sandalyeler diziliyor, projektöre arka arkaya film makaraları takılıyor. Serge selüloit bandın çıkardığı sesleri duymaya devam ederek gidiyor yatağına, bu ses projektör uykuya daldıktan çok sonra bile kulaklarının içinde tıklamayı, hareket etmeyi sürdürüyor; dere-nin akışından da, çekirgelerin cırlamalarından da daha gerçek bir ses bu. Widsun’ın yeni bir bobini her açışında Serge merak duygusunun vücudunun çarklarına, projeksiyon makinesinin dişlilerine hücum ettiğini hissediyor; zihni, üzerinde sonraki birkaç saniyede nelerin dans edebileceğine dair olasılıklarla

aydınlanan parlak yatak arşıflarına gidiyor, güveler ve sivrisineklerin gölgeleri perdeye yansıyor, zıplayıp duran saçlara ve beneklere dönüşüyor, resimler değişken bir hal alıyor.

Widsun, bir haftadan uzun bir süre boyunca kahyor Versoie’de. Sabahları kahvaltıda yumurta ve ringa balığı yerken bir yandan da *Times*’ın kişisel ilanlar bölümünü dikkatli bir biçimde okuyor.

“Bu salaklar yasadışı işlerini hâlâ şifreli telgraf yazışmalarıyla yapıyor ve güvende olduklarını düşünüyorlar, bu inanılmaz bir şey. Yumurtam soğumadan şu şifreyi kırar mısın benim için?”

“Neymiş şifre,” diye soruyor Sophie.

“Hmm, bir bakalım.  satırlık bir şifre, *t, m, l... t-t-l-m...* Anladım: ‘Tatlım Hepzibah’ diyor – Hepzibah mı? Nasıl bir oyun oynuyorlar bunlar bizimle böyle? – ‘15.25 Didcot treninde pazar günü buluşalım.’ Aptalsınız işte, olayınızı şıp diye zdk.”

“Sence bu sevgililer birlikte kaçmak üzere szleşiyor olabilir mi,” diyor Sophie.

“Hanımefendilere bu tür sorular sormak yakışmaz,” diyor Maureen ona, tabağını temizlerken. “st üste üç fincan kahve içmek de yakışmaz.”

“Harflerin yerini değiştirerek yazıyorlar,” diye devam ediyor Widsun.

“Bana ne söylediğini söyleyin,” diye bağırıyor Sophie, bir yandan da içi koyu bir kahveyle dolu fincanına krema döküyor, sandalyesini Widsun’inkine doğru itiyor.

“E demek yerine v’yi kullanıyor...” diye lafı ağzında geveliyor Widsun. “Q boşluk bırak anlamında kullanılıyor... Bir saniye bekle...” Sophie adamın geniş omzuna yaslanıyor, kalem şifreli metin ile onun altında karalanmış adam asmaca benzeri harf grupları arasında gidip geliyor; oraya bir harf ekleniyor,

sonra harflerin üzeri çiziliyor. “Buldum: ‘Rose. Göğüslerinin kokusu kıyafetlerimde ve ruhumda yaşıyor. Haftaya yeniden buluşmamız gerek. Piers’in ne zaman gideceğini bana buradan iletebilirsin.’ Küstah alçak seni! Bu adama bir yanıt yazmayı düşünüyorum.”

“Hadi o zaman,” diye bir ciyıklama sesi çıkarıyor Sophie, bir yandan da ellerini adamın sırtına vuruyor. “Bana şifre çözme-yi öğret.”

“Güzel yavrum, bu dünyada hiçbir şey beni bundan daha fazla mutlu edemezdi.”

Kızı odasına gönderiyor; bütün sabahı birlikte geçirip Ceasar ve Vigenère şifresiyle dolu satırları inceliyorlar. Widsun kızın üzerine eğiliyor, çenesi saçlarının üzerinde, arada sayfada beliren yanlış harfleri düzeltiyor. Serge de onlara katılmaya çalışıyor ama harf dizileri ve harflerin yer değiştirmeleri onun için kaydını tutamayacağı ölçüde karmaşık. Bir saat geçtikten sonra Widsun’ın odasındaki çekmeceli yazı masasının arkasına yerleşiyor, adamın mühür ve mürekkep setiyle oynuyor, Londra’dan yanına getirdiği antetli hükümet kâğıtlarının üzerine Widsun’ın imzasını damgalıyor, sonra imzanın rengi solduğunda sayfaları kendi dirseğiyle damgalamaya başlıyor.

“Bizi yalnız bırak,” diyor Sophie. “Git başka bir işle uğraş.”

“Bana ne yapacağımı söyleyemezsin,” diye cevabı yapıyor Serge. “Üstelik ne yaptığımı bilseydi babam buraya gelmene izin vermezdi.”

Doğru söylüyor. Carrefax gerçekten de kod ve şifreleme kavramlarından nefret ediyor. “Şifreleme, iletişim kurmanın tam tersidir,” diyor Widsun’a, burnundan soluduğu bir öğleden sonra; bir yandan da, yemeğin ardından konyak içiyor, purolarını tütürüyorlar.

“Şifreleme güvenli iletişim kurmanın bir yoludur,” diye yanıt veriyor Widsun, purosunun yanan kısmını kütüphanedeki

görünmez bir santral soketine takarcasına havada sallayarak.

“Güvenlikmiş – ne güvenliği? Kime karşı güvenlik?”

“Düşmanlarınıza karşı.”

“Yani duyan insanlar sağır olanların düşmanıdır, mı diyor-sun?”

“Evet ya,” diyor dumanı içine çekerek. “Sizin dilsizler kala-balığının düşmanıdır onlar. Aslında benim söylemeye–”

“Burada eğitim gördükten sonra dilsiz olmaya devam etmiyorlar ki.”

Widsun sessiz bir biçimde, ağzının hareketiyle söyleneni anladığını gösteriyor, sonra da dudaklarından dışarıya bir duman halkası üflüyor. “Artık 40 Numaralı Oda için çalıştığımı biliyorsun değil mi?”

“40 Numaralı Oda mı?”

“Bakanlıkta. Sinyal işleri bölümü.”

“Aaa, demek seni de kafakola aldılar ha? Vücuduna *Consummatus est* ve *Homo fuge* damgasını basmışlardır o halde. Zaten mektuplarındaki o ketum ses tonunun nedenini de merak ediyordum.”

“Carrefax beni dinle: buraya son gelişimden bu yana durumlar değişti.”

“Durumların değiştiği lanet olasıca bir gerçek, gerçekten değişti durumlar! Buraya son gelişimde ben telgraf başında deliler gibi çalışıyordum, sonra beni kazıkladılar. Ne zamandı bu? Doksan yedi yılı mıydı? Doksan sekiz? Sonuçta oğlanın doğuşundan önceki yılın önemli bir kısmı böyle geçti.” Adamların kendisine puroları kesmesi için verdiği giyotini elinde tutarak bir köşede sessizce oturan Serge’e belli belirsiz bir hareket yapıyor. “Bugün yalnızca Masedown’da yedi tane RX istasyonumuz var.”

“Hayır, benim demek istediğim–”

“Her lanet olasıca seferde olan şey de tam bu işte. Çalışıyor-

sun, yaptığın işi dünyaya sunmaya hazırlanıyorsun, sonra bir piç başa geliyor, kurduğun yuvanın içine sızıp senin yumurtanı çalıyor.”

“Siyaset diyorum aziz dostum: yeni bir siyasi savaşın eli kulağında.”

“Bir neyin – neyin eli kulağındaymış? Savaş mı? Saçma sapan konuşma be! Biz burada seninle ne kadar çok gevezelik edersek böyle bir şeyin gerçekleşme ihtimali de bir o kadar azalıyor.”

“Keşke dediğin gibi olsa,” diye iç geçiriyor Widsun hüzünlü bir biçimde. Konyağını yudumluyor, dışarıya alkol yüklü sakin bir nefes verip konuşmasını sürdürüyor: “Meslektaşlarımla ben, şey diyorduk, sizin öğrencilerin kullandığı bu işaret diliyle ilgili deneyimlerinizden faydalanabiliriz diyorduk–”

“Aziz dostum boş yere uğraşıyorsun! İlk günden itibaren yasakladık bunu. Onlara dil öğretiyoruz, kendilerini gizlemeyi ve sessiz kalmayı değil. Savaşlara yol açan şey de *bunlardan* zaten!”

“İhtiyar Bounder’ın böyle yaptığını görmüştüm...”

“Bounder mı?”

“Senin bahçıvanı diyorum.”

“Haa, Bodner’ı diyorsun! Boş versene onu. Benim bu lanet kadın tutturdu, illa adam burada kalsın diye. Bu malikâneyi aldığımızda içinden çıktı Bodner; doğduğu günden beri kırımın hizmetinde çalışıyor. Görüyorsun, özel bir bağlantı var aralarında, ağızyla yaptığı harekete gelirsek...”

“Bu tür iletişim kurma yöntemleri önem kazanacak, biz–”

“Konuşma öğretmek için buraya ilk geldiğimimde, Bodner’ı da konuşturmaya çalıştım – ama o inatçı öküz bana mısın demedi.”

Hâlâ giyotiniyle oyalanan Serge, yine Bodner’ın ağızını hayal ediyor: dalgalanan dudaklarını, dilinin buruşmasını. Zihninde

dilimlenmiş, bir tabağa yerleştirilmiş bir öküz dili canlanıyor. Görüntü yutkunmasına neden oluyor, tükürüğünün acı bir tadı var.

Sophie fırlıyor, kütüphaneye giriyor, doğrudan Widsun'a doğru gidiyor.

"Yedi tane buldum," diyor Sophie, şarkı söylercesine; öteki elinin açık duran avucunu ve iki parmağını adamın yüzüne dayıyor.

"Yedi tane ne buldun," diye soruyor babası.

"Her gün gazetelere mesajlar yerleştiriliyor; benim bu şifreleri çözmem, aynı kodlama sistemini kullanarak onlara cevap vermem gerekiyor," diye yanıt veriyor, aynı anda hem suçluluk duyan hem de babasına karşı çıkan bir sesle.

Carrefax misafirine öfkeli bir ifadeyle bakıyor.

"Kendisini bir ajan olarak yetiştiriyorum da," diye itirafta bulunuyor Widsun. "Kabul etmelisin ki, başka hiçbir şey değilse de iyi bir zihinsel egzersiz yapıyoruz..."

"İkili çalışan bir ajan olacağım ben," diyerek mırlıyor Sophie, bir yandan da saçını topluyor ve devam ediyor: "İkili çalışan bir ikili ajan olacağım. Eğer yakalanırsam, düşman şifreyi bana söyletmeden önce kendimi zehirleyerek intihar edeceğim. Hatta şu anda bu zehir üzerinde çalışıyorum. Gitmeden önce," diyor Widsun'a, yeniden kolunu onun geniş omzuna doluyor, "Bakanlığa götürmeniz için size çeşitli zehirler vereceğim. İki yıl içinde, öteki ajanlarınızın hepsi öldüğünde, oraya gelecek, en büyük ajanınız olacağım. Ah, elmalar!"

"Elmalar – ne elmaları?" diye soruyor babası.

"Bahçeden gelenler; Bodner; endişelenmeyin; çekirdeklere ihtiyaç var baba; çekçek-çekirdek!"

Yeniden ortadan kayboluyor. Sonraki birkaç günü laboratuvarıyla Widsun'ın odası arasında koşturarak geçiriyor; bir yandan da harfler, sayılar ve kendi elyazısıyla kaplı, üzerleri

karalanmış başka belirsiz şifrelerle dolu sayfaları, *Daily Sketch* ve *Daily Herald*'dan, *Globe*, *Manchester Guardian* ve *Times*'tan, *Star*, *Western Mail* ve *Evening News*'tan koparılmış başka sayfaları taşımaya çalışıyor. Artık Widsun'ın odasına Sophie'yle birlikte girmesine izin verilmeyen Serge ise bir şifreyi keşfettiği veya çözdüğü her sefer ablasının attığı çıgıllıklarla ciyaklamaları duyuyor, bu seslere Widsun'ın gümbürtülü sesi karışıyor. Sophie arada sırada koridorda Serge'in yanından geçiyor; saçları karmakarışık, yüzü mürekkep lekeleriyle dolu bir vaziyette arzı endam ediyor.

iii

Tören'in gerçekleşeceği gün belirsizlikler içinde başlıyor. Bulutlar rüzgâra kapılmış bir halde hızla sürükleniyor; Carrefour onlara endişeyle bakıyor, bulutların evin sarmaşıklarla kaplı bacalarının ardından kayıp gidişini seyretmek için kafasını kaldırıyor, gölge parçaları Dut Bahçesi boyunca sürüklenirken bulutlar uzağıp çözüyor – derken bulutlar derenin içine batıyor, buruşuyor, yükselip Arcady Tarlası'na ulaşırken kısılıyor, Telgraf Tepesi'nin üzerine gelince süzölüp uzaklaşan ince çizgilere dönüşüp büzölüyorlar. Bulutlar hareket ederken okul çalışanlarıyla öğrenciler de bir aydınlanıp bir kararıyor, herkes büyük bir koşturmaca içinde iplik eğirme kulübelerinden dersliklere, dersliklerden Dut Bahçesi'ne, evden iplik eğirme kulübelerine ve yeniden oraya koşturuyor. Süsleme işi sona eriyor; kadınlar merdivenlerin en üst basamağında durup direklerin üzerine bukleler asıyor. Kadınların önünde duran çocuklar, çimenlere sıra sıra sandalyeler diziyor. Yan taraftaki Maureen ve Frieda, çay ve kahve dolu semaverleri sehpa­ların üzerine kurarken kızları salatalık ve ince dilimlenmiş yumurtalı sandviç piramitleriyle yüklü tabakları dışarı taşıyor, çimenlik ve çakılların üzerinde ka-

rıncalar gibi ilerliyorlar. Spitalfield, bir şeyler atıştırmayı umarak aralarına sokuluyor. Hafifçe kıvrılan patıkanın tepesinde, Mr. Clair hem geleneksel hem de fonetik yazıyla Lydium'daki esnafın, rahiplerin, memurların, çiftçilerin, ev kadınlarının, dükkân sahipleri ve pek çok kişinin posta kutularına son iki haftadır bırakılmış şu metni içeren tabelayı, açık kapıya ilştiriyor:

MR. SIMEON CARREFAX
25 Haziran, 1911 günü
ÖĞLEDEN SONRA 3'TE
VERSOIE SAĞIRLAR GÜNDÜZ OKULU'NDA
Her yaş için uygun olan ve
EĞLENMEK VE KLASİKLERİ ÖĞRETMEK
amacıyla düzenlenen
YILLIK TÖRENİ
onurlandırmanızı diler.

“Lanet olasıca hava durumu tanrıları,” diyor Carrefax. “Bizimle oyun oynuyorlar. Mezbahadaki ahlaksız sinekler gibi – yok hayır, zevk düşkünü ahlaksız veletler gibi. Hangisiydi?..”

“Ahlaksız oğlanlar için sinek ne anlama geliyorsa–” diye başlıyor Widsun ama Carrefax sözünü kesiyor:

“Radyo aracılığıyla hava durumunu önceden haber veren bir icat üzerinde çalışıyorum. Sonuçta radyo dalgaları bulutların içinden geçip gidiyor. Sen neden kostümünü giymedin?” – bu soruyu bir şey sormak üzere yanlarına gelen Serge’e yöneltiyor.

“Maskemi takmam için daha zaman var. Miss Hubbard sesi ne kadar açmak gerektiğini sana sormamı istedi.”

“Sesi mi – ne sesi?”

“Kim olacak o zaman,” diye soruyor Widsun.

“Askalaphos,” diyor Serge.

“Kim tanıklık edecek diye soruyorsun değil mi? Onu greyfurt yerken görüyor, ya da öyle bir şey...”

“Gerçekten tanıklık ediyor,” diyor Carrefax. “Nar yerken görüyor onu. Söyle, sesi orta dereceye getirsin, benim vereceğim işaretlere de baksın. Haydi git!”

Serge hızlı bir biçimde Birinci Derslik’e gidiyor, burada annesi bir sandalyeye oturmuş, pullarla tüyleri kostümlere dikiyor, hazırlanan kıyafetleri giyen kişileri sakın bir biçimde bir o yana bir bu yana çeviriyor; Serge annesinininki dışında bütün sandalyelerden arınmış odada yere dağılmış haldeki kıyafetleri görüyor. Pencerenin yanında duran Miss Hubbard koroyu çalıştırıyor; oyunculara cümlelerini ezberden okutuyor, tek bir ağızdan şarkı söyleyen koronun yarattığı kakofoni onu telaşlandırıyor, kendisi de sözcükleri karıştırıyor.

“Enna duvarlarının yanında – bu küçük hanım gider – Pergusa –’ Olmadı, baştan alalım. Baykuş masken nerede,” diye soruyor Serge’e.

Serge köşeye işaret ediyor. Altın rengindeki maske, büyük gözleri tıpkı plaklar gibi delinmiş bir vaziyette ona bakıyor.

“Babam sesi orta seviyeye getirmeni söyledi, o işaret verince de–”

“Şimdi olmaz Serge. Sen bu maskeyi al, Dut Bahçesi’ne götür. Onu çarşafın arkasına, diğer sahne malzemelerinin yanına koy. Ne duruyorsun, haydi git! ‘Enna duvarlarının yanında...’” İlahiyi yeniden söyletmeye koyuluyor. Serge onun arkasında, içi çiçeklerle ve yapraklarla dolu bir el arabasını sahneye doğru iterek geçen Bodner’i görüyor.

Saat ikide, ufak yağmur taneleri Maureen ile Frieda’nın masa örtüsünde noktalar oluşturmaya başlıyor. Ancak çekingen davranıyorlar: saat üçe çeyrek kala fırtına başlıyor, hava biraz soğuyor ama bir yandan da kurulaşiyor. Yolu kaplayan

çakıllar ezilip çıtırıyor; birbirini karşılayan insanların mırıltıları, tabaklara yerleştirilen fincanların şingirtıları, kadınların kaha-kahalarının tuhaf çınlamasıyla kesilerek ortalık büyük bir gürültüyle kaplanıyor. Üçe beş kala, Miss Hubbard dersliklerdeki oyuncuları Dut Bahçesi'ne götürüyor, bu arada ebeveynler kılık değiştirmiş oğullarını ve kızlarını tanıdıklarında “aaa” diyerek minnettarlıklarını, “aaa, şuna bak” diyerek de şaşkınlıklarını ifade ediyorlar – onların bu nidaları, seyircilerin oyuncuları vaktinden evvel görmesini engellemeye çalışan Hubbard'ın kollarını havaya kaldırmasına neden oluyor. Widsun'ın gösterdiği filmler için perde işlevi görsün diye kullanılan, iki ağacın arasına gerilmiş çarşafın ardında dururken yüzü kızarıyor; bundan önceki yıllarda Törenlerde kullanılan, kendi başına ayakta durabilen katlanır perdelere oranla bu perde onlara daha büyük bir perde arkası, daha doğrusu bir perde yanı alanı açıyor.

Elektrikli bir çatırtı sesi burada toplanmış kalabalığın üzerine bir kırbaç gibi inerek herkesin dikkatini çekiyor. İki defa daha tekrarlanıyor bu, sonra yerini yüksek sesle başlayan, ardından zorlukla duyulur bir hale gelene dek sessizleşen, insanların konuşmalarıyla aynı seviyeye gelen müziğe bırakıyor. Miss Hubbard çarşafın arkasında durmuş, sinirli bir biçimde dışarıya bakarak kalabalığın içinde Carrefax'ı arıyor. Bu arada Carrefax insanlara koltuklarını göstermekle meşgul. Hepsini oturduğunda ellerini kaldırıyor, zemininde farklı renklerde şeritler bulunan sahnenin üzerine çıkarak seyircilerin karşısına dikiliyor; müzik aniden duruyor ve Carrefax şöyle diyor:

“Bayanlar baylar, *Versoie Gizemleri* adlı klasikleşmiş gösterimiz yeni bir döneme giriyor, tıpkı bizlerin de yeni bir döneme girmek üzere oluşumuz gibi. Bugünkü öykümüzün başrolünde Persephone var – ama bu aynı zamanda bizim de öykümüz değil midir? Hepimiz rüyalardan yapılmış değil miyiz ve bu rüyalar da–”

Çatırtılı bir ses adamın konuşmasını engelliyor. Çarşafın arkasından gelen elektrikli bir kuş sesi bu, yükselip havayı dolduruyor. Carrefax sesin kesilmesini bekliyor; ses kesilmiyor; en ön sırada kendisi için ayrılmış sandalyeye doğru eğiliyor. Yanında karısı oturmakta; onun yanında ise Widsun var. Çarşafın arkasında duran Serge, Miss Hubbard'ın sahneye önce koroyu, ardından da konuşmayan figüranları getirmesini seyrediyor. Kendi öğretmeni olmadığı için onu ilgilendirmese de Serge çarşafın yanına sokuluyor, sıraya girmelerini izliyor: koro sol taraftaki sahnede tek sıra halinde ilerlerken figüranlar ellerindeki karton dirgenlerle toprağı kazıyormuş gibi yapıyor. Daha sonra Miss Hubbard yaşça Serge'den biraz daha büyük olan Amelia'yı sahneye itiyor, Amelia avucuna doldurduğu gelincikleri taşıyarak sahnenin çevresinde yavaşça yürümeye koyuluyor. Serge'in babasından gelen işaretle birlikte koro şarkı söylemeye başlıyor:

İhtiyar Ceres buldu topraktan sabanla geçmenin yolunu;
İlk önce yarattı toprağa gömülesi ekinleri
İlk önce yarattı yasaları...

Sinirli bir şekilde bir o tarafa, bir bu tarafa bakıyorlar. Rüzgâr esiyor ve senkronları kusurlu bu tuhaf sesleri bastırıyor; sözcükler havada uçuşuyor, süzülüp gidiyorlar. Carrefax onları otuduğu yerden idare ediyor, çocukları daha yüksek sesle konuşmaya zorluyor. Amelia/Ceres, elini dirgen kullanan figüranlara doğru belli belirsiz bir biçimde sallıyor, onlar da çiftçi kıyafetlerinden çıkardıkları altın konfetileri havaya fırlatıyorlar; konfetiler dalgalar halinde yükseliyor ve gökte parlak bir ışıltı yaratarak çimenliğe yayılıyorlar. Seyirciler bir "aahh" çekiyor.

"Oğulotları," diye açıklama yapıyor Carrefax, herkese birden seslenerek. "Bal ipeği hasadıdır bu."

“Ceres, Mrs. Carrefax’e benziyor,” diye mırıldanıyor kalabalıktaki bir hanımefendi.

Doğru söylüyor: Amelia’nın saçları kalın telli ve kahverengi. İsteksiz bir hali var. Serge kafasını annesine çeviriyor, ancak bakışları kadının yanında el işaretleri yapan Widsun’a takılıyor. Annesi ve Bodner’ın işaret diliyle konuşurken kullandıkları dille değil, kucağında duran, bazen yavaş bazen hızlı bir biçimde açılıp kapanan yumruğunu kullanarak daha kaçamak bir dille konuşuyor. Bakışları sahnede ama eli ondan altı ya da yedi metre uzaktaki sahnenin ucuna takılmış, burada şişeler arasında oturan (kendisi iki yıl önce sahne ve özel efekt yöneticiliği görevini üstlenmek üzere oyunculuğu bırakmıştı) ve güçbela seçilebilen, Mors sinyalleriyle ona işaretler yollayan Sophie’ye bakıyor.

Çarşafın arkasında duran ufak ve toparlak Giles, annesi Venüs’ü canlandıran ve gerçekte ablası olan Charity’nin, yay tutmayan elini sıkı sıkıya tuttuğu tombul bir Cupid olarak sahneye fırlıyor. Charity/Venüs vızıldamayı andıran tuhaf bir sesle ona yardımcı oluyor; dünyevi güçler kendisinin “güçlü eli”ne itaat ederken (bunu söylediğince seyirciler kıkırdıyor) dünyadaki etkisini genişletmesini, “imparatorluğunu büyütmesini” salık veriyor ona.

“Bismarck, Kaiser’le konuşuyor sanki,” diye mırıldanıyor Widsun, Carrefax’a; bir yandan da kızına sinyal yollamayı sürdürüyor.

Giles/Cupid omzunun üzerine kayışla ilaştirdiği kılıfın içinden kauçuk uçlu, tahta bir ok alıyor; ablası/annesi, oku yaya yerleştirip teli çekmesine yardım ediyor. Elleri teli çekmekte zorlanıyor ama kızın elleri teli sımsıkı tutuyor: esnek bir *pi-yongg* sesi çıkararak uçuyor ok ve Dut Bahçesi’nin uzak köşesinin üzerinde bir kavis çizdikten sonra derenin yanındaki çalılıklarda gözden kayboluyor.

“Şimdi arzu ölüme bulaştı,” diye durumu izah ediyor Carrefax.

Bir duraksama yaşanıyor. Oyuncularla seyirciler sanki okun düştüğü yerden bir şeyin çıkmasını bekliyorlarmışçasına o istikamete bakıyorlar. Birkaç saniyelik bir sessizliğin ardından Arcady Tarlası’ndan gelen bir koyun melemesi bahçeye yayılıyor. Herkes gülüyor.

“İnşallah birine isabet etmemiştir,” diye şaka yapıyor bir adam, hiç lüzumu yokken.

Figüranlar dirgenlerini perde-çarşafın arkasına yerleştirmişler, çerçöple ve yapraklarla sarılı eşyaları taşıyıp geri dönüyorlar; bir yarım daire oluşturuyor, bunları ekiyor, sonra da ayaklarının dibindeki yuvarlak, yeşil ipekli kumaşları çözerek göl benzeri bir ortam yaratıyorlar. Sophie göle şekil vermek amacıyla aralarına sızıyor, sıvışıp eski yerine gitmeden önce gölün kenarlarını düzeltiyor. Koro ilahiyi söylüyor:

Enna duvarlarının yanındadır bu göl; Pergusa’dır adı.
Caïster kuğuların şarkılarını duymaz artık.
Bir koruluk çevredeki bütün denizleri sarıyor
Ve bir örtü gibi yapraklarıyla güneşi kesiyor.

“Güneşi hiç kesmemesini yeğlerdim,” diyor aynı adam, son sözlerinden cesaret alarak veya muhtemelen sözlerini telafi etmek için yalancıkıtan titreyerek.

“Bir koruluk nasıl ‘bir öykü gibi’ güneşi kesebilir ki,” diye soruyor Widsun.

“Hayır, ‘Bir örtü gibi,’” diyor Carrefax. “Çünkü yapraklar bir örtü gibi güneşi kesiyorlar.”

Sahneye çıkma sırası kadın kahramana geliyor. Serge’den bir yaş genç olan Bethany, çarşafın arkasında beliriyor ve çiçek toplayarak sahnenin çevresinde dolanıyor. Koro devam ediyor:

Mavi menekşeler veya kireç gibi beyaz
zambaklar toplayarak,
Bu bahçede zaman geçirirken Proserpine,
Mahcup bir biçimde doldururken hasır
sepetiyle eteğini,
Hepsini taşıyamayacağı kadar ağırlaşıyor...

“Proserpine mi,” diye soruyor ikinci veya üçüncü sırada oturan bir hanımefendi.

“Persephone’nin Latince ismi,” diye açıklama yapıyor Carrefax.

Sophie kumaşların arasına o kadar çok çiçek gizlemiş ki, Bethany hem hasır sepeti hem eteğini hem de kollarını bunlarla doldurmuş, hepsini toplayamayacak denli yüklenmiş durumda.

“Keşke Bodger’ın el arabası burada olsaydı,” diyor Widsun, Carrefax’a.

“Dis onun arabasına binecek,” diye Carrefax onu uyarıyor; sonra ikinci veya üçüncü sırada oturan hanımefendiye dönerek, “Bu Pluto. Hades,” diyor.

Carrefax’ın sözcüklerini daha ölçülü bir sesle yankılayan koro, Dis’in gelişinin an meselesi olduğunu ilan ediyor. Ancak Dis ortada yok. Çarşafın ardından dışarıya gergin fisiltılar yayılıyor. Seyirciler ayak sürüyerek hareket ediyorlar.

“Araba söz konusu olunca hep böyle sorunlar yaşıyor,” diyerek durumu yorumluyor Widsun, bir yandan da kalabalığa bakıyor. “Kahrolasıcaları sürekli ittirmek gerekiyor.”

Sophie kıkırdıyor, sonra ne olduğunu görmek için çarşafın arkasına gidip kayboluyor. Bir arabanın içinde duran Dis birkaç saniye sonra insanların canlandırdığı atlar tarafından çimenliğe götürülüyor, arabanın gramofon-diskinden yapılmış tekerlekleri sanki görünmez yastıkların üzerindeymişçesine ilerliyor zeminin üzerinde.

“Dis dediğiniz buymuş yani,” diyor Widsun.

Sophie bir kahlkaha patlatıyor. Dis arabasını Bethany/ Proserpine’nin yanından geçirdikten sonra kolunu kızın beline doluyor. Çiçeklerini fırlatıyor, kuşağının yere düşmesine izin veriyor; pistonların üzerine basmaya özen göstererek arabaya tırmanıyor.

“Demek o kadar da isteksiz değilmiş,” deme cüretini gösteriyor bir kadın; bu ya kalabalık içindeki başka bir hanımefendi ya da belki daha önce konuşan hanımefendinin ta kendisi.

Dis, zeminde beliren yeni kumaştan göle ulaşınca dek Proserpine’ye sahnenin çevresinde iki üç tur attırıyor. Bu sefer oluşan göl parlak mavi bir renge sahip; figüranlar tarafından iki taraftan sallandığında hiç de fena olmayan bir dalgalanma efekti oluşturan şeritlerle yapılmış. Bir su perisi, şeritler arasında belirerek suyun yüzeyine çıkıyor; koro bu kişinin Cyan olduğunu açıklıyor, onun gölü

... parçalanmış toprağın fokurdadığı

Ve içinden sülfür kokusunun geldiği Palick gölleri...

adıyla bilinen, öteki su birikintilerinin bir araya gelmesiyle oluşmuş bir yer.

Koro bu dizeleri söylerken Sophie ayağının dibinde duran deney tüplerinden birinin kapağını açıyor, tüpün içindekileri yanında duran büyük, koni şeklindeki bir cam kaba boşaltıyor. Sonra buhar büyük bir hızla cam kabı dolduruyor; kabın ağzından dışarı çıkarak havaya sızıyor, buradaki esinti buharı yakalıyor, çimenliğin üzerinde ince bir iz halinde ilerliyor. Sophie cam deney tüpünü havaya kaldırıyor, sahnenin öteki ucuna doğru koşuyor. Buhar seyirciler arasında ilerliyor; gerçekten de bir koku yayılıyor. Öksürmeye başlıyorlar; mendiller ve eldivenler burunlara doğru kalkıyor. Sandalyeler arasından “öfff” ve

“yüce İsa” diye iç geçirme sesleri yükseliyor. Ancak Sophie’nin işi henüz bitmiş değil. Efekt kutusuna doğru koşuyor, başka bir şişenin kapağını açıyor, büyük bir kabın içine bir miktar sıvı döküyor. Buradan dumanlar yükseliyor. Şişeyi sahnenin ortasına taşıyor, Cyan’ın gölünün tam ortasına bırakıyor. Sanki alt kısmı sahteymiş de, çimenin altında fırınlar ve ocaklarla dolu bir fabrika gizliymişçesine kabarıp dumanlarını fişkırtıyor. Dis, Proserpine, Cyan ve gölü dalgalandıran figüranlar, bozguna uğramış bir vaziyette gözlerini açıp kapıyor, kollarını sallıyorlar. Koro telaş içinde irkiliyor, ileri doğru bakmayı sürdürüyor.

“Devam edin,” diye bağırıyor Carrefax. “Toprak...”

Toprak itaat etti ona ve cehennemin yolunu açtı,
Ve aşağıdaki boşlukta, ikisi de–

Korodan iki üç kişi öksürüyor, ilahi söylemeyi bırakıyor. Ötekiler duraksıyor, sonra devam etmeye çalışıyorlar:

... aşağıdaki boşlukta hem at hem araba–

Ama onlar da öksürmeye başlıyor. Şimdi esintiyle birlikte duman her yöne birden dağılıyor, sahne ve seyircilerin çevresinde bir girdap gibi dönüp duruyor. Koro dumanın ardında gözden kayboluyor; derinlerden gelen tek, yalnız bir ses, şu sözcükleri kahramanca söylüyor:

düştüler baş aşağı

ve sonra o da ilahi söylemeyi bırakıyor. İnsanlar sandalyelerinden kalkıyor, daha güvenli olan, rüzgârın karşı istikametindeki yerlere gidiyorlar; Miss Hubbard ve çarşaf arkasındaki yardımcıları da gözlerinden akan yaşlar eşliğinde görev yerlerini

terk ediyorlar. Serge de aynısını yapıyor. Yerini değiştirmeyen yegâne kişi, Sophie; o da bütünüyle soğukkanlı bir biçimde, parlayan gözleriyle dumandan örtüler arasından ileriye bakıyor.

“Ara veriyoruz,” diye gürüyor Carrefax.

Sülfürün çimlerdeki sehpalardan sahnenin eve bakan tarafına ulaşması nedeniyle hareket etmeleri engellenen seyirciler ve oyuncular, derenin kenarında yanakları gözyaşlarıyla ıslanmış bir halde dolanıyorlar. Konuşmalar duyulmaz oluyor; konuşulan konular arasında, tepedeki telgraf hattının meziyetleriyle kusurları, çocukların ses kalitelerinde bir önceki yıla oranla yaşanan iyileşmeler, tiyatro sahnesindeki başarılar, Sophie’nin silah ve patlayıcı alanındaki parlak geleceği, Almanya’nın askeri hırslarının büyüklüğü, ve eğer çay içebilseler bunun kadar güzel olacağı da var. Duman dağılıyor, çimenin üzerindeki kap boşalana dek yavaş yavaş kayboluyor. Sophie kabı kaldırıyor; Miss Hubbard ve oyuncular geri dönerek ortalıktaki sahne eşyalarını taşımaya koyuluyor; Carrefax seyircilere sandalyelerine geri dönmelerini emrediyor; onlar da böyle yapıyorlar.

Geldiklerinde sahnenin değişmiş olduğunu görüyorlar. Pergusa’nın ağaçlarının bulunduğu yerde, diklemesine duran sazlar var; bunların yanında, beyaz çirişotuyla kaplı iki çardak bulunuyor. Yuvarlak, camgöbeği renkli gölün yerini iki nehir almış; biri koyu kırmızı, diğeri siyah; ikisi de cüppe giymiş figüranlar sayesinde dalgalanıyor. İki sağlam sütun belirmiş; aralarında duran kanatlı bir Öfke tanrıçası, kartondan yapılmış kafaları omuzlarının üzerinde hareket eden köpeğe doğru savuruyor kırbacını. Seyirciler kadirşinas bir biçimde mırıldanıyorlar; Carrefax anladığını gösteriyor, arkasına dönerek iki tarafa da gülümsüyor.

“Hades’in diyarı burası işte, görüyorsun. Bu Phlegeton, bu da Styx.”

“Oyunun orijinalinde var mı ki bu,” diye soruyor Widsun.

“Sanatsal özgürlüğümüzü kullandık,” diye yanıt veriyor Carrefax. “Versoie Metni’nin farkı da bu olsun. Malone. Müzik başlasın Miss Hubbard!”

Çarşafın arkasından gramofonun artık aşına oldukları çizik sesleri, çatırdamaları geliyor; sonra ihtişamlı, gürültülü bir müzik işitiliyor. Dis ve Proserpine, kol kola girmiş bir halde yeniden ortaya çıkıyorlar. Dis’in kafasında büyük bir taç var; elinde ise Serge’in gerçek olduğunu daha iki gün evvel kız kardeşinin içini boşaltıp doldurmasını izlediği için bildiği içi doldurulmuş bir kuş tutuyor. Proserpine’nin kafasında kurutulmuş çiçeklerin oluşturduğu bir çelenkle yapılmış ufak bir taç var. Yavaşça, törensel bir biçimde seyircilere doğru ilerliyorlar; figüranlar arkalarında sıra oluşturuyor, Öfke tanrıçası, köpek, nehir-dalgalandırıcıları ve diğer herkes kararlı bir biçimde ön sıranın ortasına bakmakta. Treni seyircilerden yalnızca birkaç santimetre uzakta durduran Proserpine, ufak tacını çıkarıyor, Mrs. Carrefax’ın başının üzerine yerleştiriyor. Sonra Dis de tacını çıkarıp Widsun’ın başına koyuyor.

“Hayır,” diyor Carrefax. “Tacı *benim* kafama koyacaksın!”

Ancak Dis ona bakmıyor, bu yüzden de dudaklarında beliren talimatları okuyamıyor. Kuş kıyafetlerini Widsun’a fırlatıyor; Widsun da bunları alıp gülümsüyor.

“Aaa, sağ olası.”

“Bir karışıklık oldu.” Carrefax yapılan hatayı arkasındakilere açıklamak için bir sola bir sağa dönüyor. “Onun öteki tarafında oturduğumu söylemeliydim. Mühim değil, devam et,” diye sesleniyor, ellerini çarşafa doğru ilerleyen oyunculara doğru sallıyor. Sophie, yanından geçerlerken kutuyu kapıyor, ayağa fırlıyor ve Labirent Bahçesi’ne doğru kararlı bir biçimde ilerliyor. En sonunda duman onu da etkiliyor: yanından geçerken hafifçe sürtüldüğü Serge, kızın yüzünün kızardığını fark ediyor.

Yeraltı dünyasının mahlukları arzı endam ettikleri kadar

ani bir biçimde sırra kadem basıyorlar; dalgalanan gölgeler yeraltı dünyasını yok ederken çevresine kurutulmuş asmalar ve çürümüş mısırlarla tutturulmuş çubuklar ettikleri soluk kah-verengi, gri kumaşlar onun yerini alıyor. Koro, topraktaki bu bozulmanın Ceres’ler yüzünden yaşandığını açıklamak üzere geri dönüyor; Ceres/Amelia, elini çorak toprağa doğru isteksizce sallayarak yeniden beliriyor ve bu söylenenleri onaylıyor.

“Böyle yas tutuyor da kendisi,” diye ekliyor Carrefax.

Su perisi Cyan yeniden beliriyor, Ceres’e bir şeyler söylemeye çalışıyor ancak dizelerini ezberden okuyamıyor gibi: bocalıyor ve ağzından dışarı şırıltı sesleri yayılıyor. Seyirciler tuhaf bir biçimde kıpırdanıp kız adına utanıyorlar – fakat koro bunun gösterinin bir parçası olduğu konusunda onlara güvence veriyor: Cyan konuşma yeteneğini kaybetmiş durumda ve,

ağız ve dudakları bir şeyler söylemesi için
ona yardım etmiyor.
Mamafih

diyerek devam ediyorlar,

Apaçık bir sinyal veriyor ona,
Proserpine’ye ne olduğunu öğrenmesini söyledi.
Gösterdi, hâlâ kutsal
Denizlerin üzerinde uçuşan kuşağını...

Cyan işareti alınca Proserpine’nin daha önce yere düşürdüğü kuşağı Ceres’e gösteriyor; iki kız kafalarını komplocu bir ifadeyle birbirlerine doğru sallıyor.

“Hah,” diyor Widsun, Carrefax’a, aynı derecede komplocu bir edayla, “sessiz sinyaller, hedeflerine ulaşmalarında onlara yardımcı oluyor!”

Carrefax homurdanıyor. Sahnede yeni bir karakter beliriyor: iriyarı İvan, uzun sakalıyla masanın başına oturuyor. Figüranlar masanın üzerine türbin ve kabzası olan mekanik bir nesne yerleştirmişler.

“Zeus,” diye anons ediyor Carrefax gururlu bir edayla. “Yıldırımlarına dikkat...”

Amelia, İvan’a yaklaşıyor; kızlarının amcası tarafından zaptedilmesinden hiç de mutlu olmadığını söyleyince İvan türbini döndürerek gösteriyor tepkisini. Alet vızıldıyor; vızıltıların sesi artıyor, silindir hızlanıyor ve en sonunda ucundan kıvılcımlar uçuşmaya başlıyor. Gördüklerinden etkilenen seyirciler kendi aralarında mırıldanıyor.

“Epey güzeldi değil mi?” derken Carrefax’ın gözleri ışıltıyor.

Kıvılcımlar, kanatlarını muhafaza etmekle birlikte okunu ve ok kılıfını bırakıp bir telgrafçı çocuk şapkası takmış ufak, yuvarlak Gilles’in üzerine doğru uçuyor.

“Cupid değil mi bu,” diye soruyor ikinci-veya-üçüncü-sırada-oturan hanımefendi.

“Hayır, şimdi Hermes oldu o,” diyerek onu düzeltiyor Carrefax. “Zeus’un özel elçisidir kendisi.”

Bunu izleyen birkaç sahne, seyircilerin kafasını karıştırıyor. Sahnelerin anafikri, Hermes’in Pluto ve Ceres arasında mesajlar taşıyarak koşması gerektiği; ancak bu mesajların içeriği, yüksek sesle okunmalarına rağmen, İvan’ın sanki elektrik şebekesinin çalışmaya devam etmesini sağlamak için çevirmeyi sürdürdüğü türbinin vızıltıları ve çıkan kıvılcımların çatırdamaları arasında kaybolup gidiyor. Serge çarşafın arkasına geçerek yeraltında kalırken bir nardan çekirdeklerin çıkarıldığını gördüğüne tanıklık edeceği kendi sahnesine hazırlanırken nedense onu dirilmekten alıkoyan bir hareket yapıyor. Canlandırdığı rol kısmen önemsiz olsa da sahneye girişi “hurrra”

bağrıslarıyla karşılanıyor – kendisini bildi bileli, köy halkının babasına hürmetlerini sunmak maksadıyla tekrar ettikleri bir âdet bu. O, insanları bilgilendirirken tezahüratlar da devam ediyor. Son kırk dakika boyunca yaşanan her şeyden olduğu gibi onun hilekârlığından da etkilenmemiş olsa da koronun “öfkeli” diye tarif ettiği Ceres belli belirsiz bir biçimde elini salladığında ve bir baykuşa dönüşmesini emrettiğinde, teza-hüratlar yuhalamaya dönüşüyor. Başının tüylerle kaplı dev bir maskenin ardında kaybolması, anlayış dolu bağrıslarla karşılanıyor, kollarını kanat çırpır gibi sallamasıyla alkış sesleri yükseliyor.

Tören şimdi neredeyse sona ermiş durumda. Askalaphos’un yaşadığı dönüşüm, öteki karakterlerin çoğunun yaşayacağı dönüşümü müjdeliyor. Biçerdöverler ve gölgeler kuş benzeri şekillere bürünüyor, Serge gibi onlar da gagalar ve tüylerin ardında kayboluyor. Konuşmayı artık istemeyen bazıları, “mıymıntı, cırtlak” rolleri oynamaya mahkûm ediliyor; ötekilerin insan sesi çıkarmaya devam etmelerine müsaade ediliyor ve okyanusların üzerine, gökyüzüne gitmeleri emrediliyor;

Düşüncenizi denizler de
duysun diye...

Bu dizeleri söyleyen koronun üyeleri de birer kuşa dönüşüyor. Onlara maskelerini takabilecek biri olmadığı için birbirlerine maske takıyorlar; geriye kalan son kişi de, yüzünde bir toplu intihar eyleminin son katılımcısının kaderine boyun eğmiş ifadesiyle, tüylü maskeyi kendi yüzüne yerleştiriyor. Sahne şimdi kuşlarla dolu olduğundan, Tören’i başlatan ses kaydı çarşafın ardında yeniden çalınıyor, kuş şakımaları çimenliği bütünüyle doldurana dek kayıttan gelen ses gittikçe yükseliyor. Sophie’nin bu noktada, yeni oluşmuş kuşlar için-

den uçarak geçsin diye bulut yapması, yine duman çıkarması gerekiyor ama kendisi ortalıkta yok.

“Nerede o lanet olasıca kız,” diye bağırıyor Carrefax. Keskin gözleriyle bir süre  imenli i inceliyor, sonra gürlüyor: “Mühim değil, herkes tekrar sahneye!”

Maske takmı  çocuklar onu göremiyor; ortalıkta uçmaya devam edip birbirlerine  arpıyorlar. Birkaç tanesi sırtüstü yere devriliyor. Carrefax onları sıraya dizmek için sahneye atlıyor. Ba ını uzatıyor  ar afın arasından, böylece müzik ansızın duruyor. Bir anlığına bir sessizlik oluyor; sonra seyirciler gürültülü bir biçimde alkı lamaya ba lıyorlar.

“Teşekkürler, teşekkürler,” diye bağırıyor Carrefax’ın alkı  seslerini açan sesi. “ ay, kahve, yiyecek ve i eceklerimiz var. Ve eğer ki...”

Ancak cümlesi sandalyelerinden kalkan, uzuvlarını esneten, etek ve yeleklerini düzelten insanların yarattığı ke meke  içinde duyulmaz oluyor. Ebeveynler çocuklarına yeniden kavuşmak üzere  ar afa doğru ilerliyor. İnsanlar tiyatro oyununa, Mrs. Carrefax’ın kost mlerine, Miss Hubbard’a, Serge’e, koroya, Maureen ve Frieda’nın sandvi lerine, böylesi bir ortam yarattığı için gramofona, kendini tutup üstlerine yağmur ya dırmadı ı için gökyüzüne övgülerini sunmakta birbirleriyle yarı ırken, ortalıktaki gürültü de gittikçe yükseliyor. Carrefax kalabalığa karışıyor:

“Ta  giyme sahnesi mi? Bence bu yıl, her zamankinden farklı olarak... Ne? Tacı benim kafama koymaları gerekiyor... Hayır, aslında çok matrak bir olay bu: sayın konu umuz, bu yaşananlar... Kesinlikle güvenlidir: su ve gliserinin birleşimi; bulut olu turacaktı ama daha çok sülfüre dayanabilece imizi sanmıyorum...”

Gölgeler uzuyor. Çocuklar yorgun d  uyor. Ebeveynlerinin giysi kollarına asılıyor veya sandviçlerin i  kısımlarından hı-

yarları çıkarıyor, sehpanın altına oturuyor, pasta yıkıntıları ve ikolatalar arasında madencilik oynuyorlar. Cupid/Hermes bir sandalyenin üzerinde kestirmekte. Sophie, Persephone kadar dalgın. En sonunda insanlar sıvışıyor; ayak sesleri yoldaki çakılların üzerinde ilerliyor. Vazolar, masalar ve sandalyeler geri getiriliyor; sahne gereçleri yine dersliklere konuyor. Serge hava karardıktan sonra kuş maskesini aramak üzere dışarı çıkınca, burada bir şeyler yaşanmış olduğuna tanıklık etmeyi sürdürecek yegâne şeyler, düzleşmiş çimenler, ortalığa atılmış tek tük tüyler, ezilmiş iekler, Sophie'nin ilaç kutusu ve gerilmiş ipe asılan arşaf.

Rüzgâr dinmiş; bulutlar gece havasını ısıtarak toprağı daha sıkı bir biçimde kucaklıyor. Ortalık sessiz; Serge yalnızca akan derenin sesini ve derenin yanında bulunan alılıktaki bir porsuktan veya kirpiden geldiğini düşündüğü bir hışırtıyı duyuyor. Ritmik bir kazıma sesi bu; onun arkasından da daha yüksek bir ses, devamlı açılıp kapanan yağlanmamış bir kapıyı akla getiren bir aşındırma sesi geliyor. Serge imenlik boyunca yürürken sesin alılıklardan değil, çok daha yakından geldiğini fark ediyor. evresine bakıyor; yukarıda çimenliği aydınlatacak bir ay yok belki ama çarşafın arkasında bırakılmış bir fenerden ortalığa hafif bir ışıltı yayılıyor. arşafa yaklaşınca sesin nereden geldiğini, siluetlerin rol aldığı bir film gibi yalnızca bu taraftan görülecek biçimde çarşafın öteki ucuna fenerle yayılmış gölgesini görüyor. Parçaların birbirine eklenmesiyle oluşmuş, hareketli bir şey bu. Parçalardan biri, bir sehpa gibi dört bacakla desteklenmiş, yatay bir şey; diğeri dikey duruyor, masanın arka kenarına yerleşmiş ve üstünde yükseliyor, bütün mekanizma bir ileri bir geri sallandıkça o da titriyor. Bu şeyin nabzı atıyor ve her nabız atışıyla birlikte hışırtı, çizik ve aşındırma sesleri kendilerini tekrar ediyor; her nabız atışıyla birlikte yatay alt kısım ciyaklıyor, dikey kısım da derin, boğuk,

domuzumsu bir homurtu yaymaya başlıyor. Serge çarşafa yaklaştıkça homurtular daha da yoğunlaşıyor; ciyaklama sesi de artıyor. Ön kısımda bir kafa var, arka tarafta da – Serge geniş omuzlardan yükselen bu şeyi seçebiliyor şimdi. Bu şey gittikçe daha hızlı bir biçimde sallanıp titriyor, her nabız atışıyla birlikte daha çok ciyaklıyor ve homurdanıyor.

Serge, bu tuhaf gölge gösterisinin kaynağını bulabilmek amacıyla çarşafın çevresinde dönmeye başlamışken, arkasından, biraz uzak bir noktadan bir çığlık geliyor. Dönüyor. İkinci bir çığlık sesi geliyor: ses Maureen’e ait, kaynağı ise ev. Bahçeden geçerek ona doğru koşuyor. Kapı açık; Maureen holde, ahşap yer döşemelerinin üzerinde hareketsiz bir vaziyette yatan Spitalfield’in önünde diz çökmüş. Hayvanın bacakları tuhaf bir açıyla zemine uzanıyor; ağzı açık; dudaklarının üzeri donmuş haldeki köpüklerle kaplı.

“Küçük kaltak,” diye bir çığlık atıyor Maureen. “Ablan nerede?”

“Bilmiyorum ki,” diye cevap veriyor Serge. “Bu ölmüş mü?”

Ölmüş gerçekten de. Sophie en sonunda arzı endam ettiğinde, onu kasten zehirlediği suçlamasını reddediyor.

“Benim laboratuvarıma gizlice girmiş herhalde,” diyerek mızızlanıyor. “Benim suçum değil ki bu.”

Maureen aynı kanaatte değil. İşverenin, kızını cezalandırmasını sağlamaya çalışıyor ama Carrefax bu konuda Sophie’nin sözüne güveniyor.

“Biz Britanyalıyız, Napoléon’un ülkesinden gelmiyoruz. İnsan, suçu ispat edilene kadar masumdur.”

Sophie, Spitalfield’e yakışan bir cenaze töreni düzenlemeye karar vererek suçluluk duygularını hafifletmeyi başarıyor. Babasını kedinin içini doldurmasına izin vermesi için ikna ettiğinde Maureen’i biraz daha dehşete düşürüyor. İki gün boyunca hiç aralıksız çalışmasını gerektiren bir iş bu: laboratuvarının

köşesindeki bir sandalyenin üzerine tünemiş durumdaki Serge, Sophie'nin kedinin organlarını, bağırsaklarını ve salgılarını çıkarmasını seyrediyor; ablası daha sonra kafatasından başlayarak belkemiği ve kaburgalara kadar deriyi soyuyor. Bir kovanın içindeki iç organlar, ortalığa bozuk, ekşi bir koku yayıyor; Serge, Sophie'nin saçının kokusunu içine çekerek bu kokuyu engellemek istediği için ona daha da yaklaşıyor.

“Dikkatimi dağıtıyorsun,” diyor Sophie. “Kaybol.”

Ancak birkaç saat sonra, kendisini fazlasıyla gururlandıran bir numarasını göstermek üzere Serge'i yanına çağırıyor. Kedinin arka sol bacağına iki elektrik kablosu ilıştirmiş, devreyi tamamlamak üzere düğmeyi çeviriyor – ve Spitalfield'in verilen akımla canlanan bacağı, sanki hayvan yürümeye çalışıyormuşçasına seğirip bükülüyor. Sophie akımı kesince hayvanın bacağı da yine sertleşip hareketsizleşiyor. Kız düğmeyi yeniden çeviriyor; bacak yeniden seğiriyor, bükülüyor. Akım vererek bacağı sürekli yeniden diriltirken, her yeni canlanmayla birlikte Sophie bir kakhaha atarak sarsılıyor – sanki bir biçimde kendi vücudundan da geçen akım onu da canlandırmış gibi. Bacağın bir saat mekanizmasının soğuk mantığıyla hareket edişini izleyen Serge, semaforları, onların konumlarını, çarşafın arkasında hareket eden tuhaf şekilleri düşünüyor. Bir süre sonra, ölü kedinin bacağının marazi ve hipnotize edici hareketleri acaba bir tür malumatı, en azından onun için çözümünü olmayan bir şifreyi içeriyor, kilitliyor, tekrarlıyor mu diye merak ediyor.

Spitalfield'in vefatını izleyen üçüncü günde, Sophie yeniden oluşturulmuş kediyi bir tahtanın üzerine yerleştirmiş halde ortaya çıkıyor; Mahzen Parkı'nda ufak bir kalabalığı bir araya getiriyor, onları kapısını büyük, paslı bir anahtarla babasının açtığı Mahzen Parkı'na sokuyor. Burada kimsenin hatırlamadığı kadar uzun bir süredir temizlenmemiş örümcek ağları

ile kökleri muhtemelen önceki veya ondan önceki yüzyılda atılmış toz birikintileri arasında, Sophie üzeri giysisinin koluyla temizlediği ölü böceklerle kaplı mezarın tepesine ganimetini yerleştiriyor.

“Şekli bir tuhaf,” diyor Serge.

Haklı: Spitalfield’in vücudu kırış kırış olup bozulmuş; boyunu, bir kaplan veya leopara aitmiş gibi saldırgan bir biçimde dışarı uzanmış; yüzünde birbirine uymayan mermer gözler var, bunlar içe göçmüş durumda ve anormal görünüyor.

“Onu daha karakterli kılıyor,” diyor babası. “Vallahi iyi iş çıkarmışsın! Bir söyleyeceği olan var mı?”

Hepsi, yani Serge, babaları, Bodner, Miss Hubbard ve Mr. Clair, Sophie’den bir şey söylemesini beklerken bir duraksama yaşıyor. Widsun onlarla birlikte değil artık: Tören’den sonraki gün oradan ayrılmış. Sophie birkaç saniye sonra ellerini birbirine sürterek yanıt veriyor:

“Yok. Haydi gidelim.”

Ancak dışarı çıktıktan ve kapıyı arkalarından kilitledikten sonra Sophie fikrini değiştirmiş gibi görünüyor. Duruyor, babasına dönüyor ve Mahzen Parkı’nı işaret edip şu soruyu sorarken gülümsüyor:

“Burası artık ne oldu biliyor musun?”

“Hayır,” diye yanıt veriyor. “Ne olmuş?”

“Bir yeraltı mezarı.”

“Yeraltı sezarı mı – ne? ‘Yeraltı mezarı’ mı dedin? Haa, tamam,” diyor Carrefax, “yeraltı mezarı: iyiymiş. Çok iyi.”

Statik elektriğin sesi, düşüncenin sesine benziyor. Ne düşünen tek bir kişinin ne de ortaklaşa düşünen bir grup insanın sesine benziyor ama. Bundan daha büyük, daha geniş – ve daha doğrudan bir ses bu. Düşüncenin kendisinin sesi, onun uğuldaması ve telaşı duyulabiliyor. Serge her akşam bu sesi dinliyor; ses geri çekilip inliyor, sonra onu kontrolsüz bir biçimde uzaklara götüren hışırtılı dalgalarla birlikte geriye çekiliyor, ta ki kadrana hafifçe dokunmakta olan parmağı, üzerinde hareket edebileceği bir yer bulana dek. İlk elektrik dalgaları öfke, yas, hüznü dolu – ve her zaman sessiz. Kamburunu çıkarıp aşınmış kordon ve teller arasındaki gerilimölçerin üzerine eğilene ve kontrollü nefes alıp verişleri incelediği ses frekansının bir uzantısı haline gelinceye dek, sözcükleri şekillendiren ilk tıklamaları duymuyor: sinyalleri ilk başta düz çizgiler halinde not alıyor, bunlardan sonra uzun ve kısa sinyaller geliyor, masanın üstündeki ark lambasının loş ışığı tarafından aydınlanan kıvrımlı harfleri kopya etmeye koyuluyor...

İki direk kurulmuş oraya. İki de Mozaik Bahçesi'nde yarı gömülü duran bir meşe kütüğüne tutturulmuş, altı buçuk metre yüksekliğinde bir çam ile onun tepesindeki, dört buçuk metre daha yüksekte duran bambuya iştirilmiş. Çadır germe çubukları ağacın çevresini kuşatmış; çelik gergi telleri, buradan

aşağıdaki direğe bağlanmış. Ana evin bacası üzerinde bulunan doksan santimetre uzunluğundaki bir direk, bambu ağacıyla aynı yükseklikte. Direkler arasında, dört tane manganiz bakır tel, haç oluşturacak şekilde yan yana dizilmiş. Serge'in yatak odasında altı metre uzunluğunda, üstü gomalakla kaplı, platinoid içeren bir kutu sargı bobini var. Kutunun kapağına iki saat kadranı takılmış: akrep ve yelkovanlı, büyük kadran tam ortada duruyor; onun sağında, dişbudak kerestesinden, ön tarafı daire oluşturacak şekilde dizilmiş yirmi ufak vidanın bulunduğu bir başkası var. Dedektör pirinç kaplama, ebonit bir ayar düğmesine sahip; Murdock marka bir kondensör var; Şili yapımı arus kuvarslı saat camı, Holborn'daki Gamage'dan mektupla sipariş edilmiş. Telefon yapmak için evdeki normal telefonlardan birini deniyor ama diyaframları değiştirmedigi, sekiz bin beş yüz omluk dirence ayarlı bir alıcıya geçiş yapmadığı takdirde bunun işe yaramayacağını fark ediyor. Verici standart pirinç kaplama, Serge'in parmağını kıvılcım boşluğundan güvenli bir uzaklıkta tutan on santimetre uzunluğunda bir cihaz. Kıvılcım boşluğu, cihaz her tıkladığında mavi bir renk çıkarıp ısıyor: çıkardığı tükürme sesi o kadar yüksek ki, ufak RX istasyonunu uyuyan ev ahalisinden izole etmek için, ya da her seansta daha açık bir biçimde gördüğü üzere ufak ev ahalisinin çevresinde uğuldayan devasa iletişim denizinden izole olma fantezisini sürdürmek için ses geçirmez bir kutu yapması gerekiyor.

Bu gece de, çoğu gece gibi, yerel sinyalleri tarayarak başlıyor; iki yüz elliden dört yüz metreye doğru çıkıyor. Hava her zamanki sinyal trafiğiyle dolu: Masedown ve Eliry'deki deneysel telgraf istasyonlarından gelen CQ sinyalleri, arama sinyalleri içeriyor ve başka bir cihaz onlara yanıt verir vermez Q-koduna dönüşüyor. Sinyal kalitesine dair raporlar değiş tokuş ediliyor, teçhizatlar mukayese ediliyor, havadaki farklılıklar ve atmosferdeki iç içe geçişlerin derecelerine dair sorular havada uçuşuyor.

Diğer tüm *Wireless World* aboneleri gibi Serge'in de "Bana iletcek bir şeyin var mı" anlamına geldiğini bildiği *QTC* sinyaline kısa bir sessizlikle cevap veriliyor, sonra hem soruyu soran hem de yanıtı yazan kişi başka sinyalleri bulmak amacıyla yollarına devam ediyor. Serge eskiden bütün *CQ*'lara yanıt verir, her istasyonun ayrıntılarını arama defterine not ederdi; ancak son zamanlarda kabul edeceği sinyaller konusunda daha seçici hale gelmiş durumda; önemsiz gürültülere arka planda devam eden laklak muamelesi yapmayı yeğliyor, basit *QRN* ve *QRA*'lar daha uzun sinyallere dönüştüğünde kalemını alıyor, noktalarla çizgileri işaretlemeye koyuluyor. Şu anda yaşanan da bu: Lydium'da kendine "Kökkurdu" adını takmış bir RX operatörü, Postane Bakanı'nın tüm amatörlerden istasyon başına bir gine almayı içeren planına dair düşüncelerini insanlara iletmekte.

"karyalalarla havgzı brlarnın antn Olrk klnlmsına ybncı dğlz, ben knđm de vktyle b0yle ypmştm," diyerek böbürlüyor Kökkurdu, "ayrc piyno tllerini bu işt klđnmanın yolunu bldm müfettşş glck krđlar uyyırlr m bkcklr bna krşı bir svil itszlik kmpnyısı dđzenlmlyz..."

Serge tıklamaları kaydederken, Kökkurdu'nun o kadar da genç olmadığını fark ediyor: yirmi yaşından ufak hiçbir operatör, "yolunu" sözcüğünü bütünüyle yazma zahmetine girmezdi. Harfler arasındaki boşluklar da biraz tuhaf: harfler önceden prova edilmiş gibi, orada olduklarının farkındalar. Çoğu cihazda başka araç gereçleri kullanmak olası: Serge bir defasında Bodner'ın bahçe belini kullanarak sinyal göndermiş, evdeki borularda titreşimler, çınlamalar yaratmış ve bu şekilde Frieda'nın panik içinde banyo küvetinden koşarak kaçmasına neden olmuştu...

Serge beş yşz metre frekansını araştırıyor. Burada daha kuvvetli, daha kararlı sinyallere rastlıyor: çok yüksek dirençli, kıyı istasyonlarına ait işaret sinyalleri bunlar. Poldhu hava durumu

yayını yapıyor; biraz ileride Malin, Cleethorpes, Nordeich kendi hava durumu raporlarını yolluyor. Liverpool, Mersey'deki römorkörlerle mesaj değiştokuşu yapıyor: Serge yarınki görevler için gönderilen rotayı kaydediyor. Daha ileride *Tongue* isimli fener gemisi, bir gemi enkazının konumunu bildirmekte: tıklama sesleri eşliğinde koordinatlar Seaforth istasyonuna ulaşıyor, sonra yeniden parlayarak ticari yolcu gemilerindeki Marconi operatörleri tarafından teker teker onaylanıyor. Gemilerin isimleri tekrar edilen dualar gibi belirmeye başlıyor: *Falaba*, *British Sun*, *Scania*, *Morea*, *Carmania*; her isme birer kilise eşlik ediyor: Cunard Line, Allen, Aberdeen Direct, Canadian Pacific Railway, Holland-America. Tıklamalar yavaşça ortadan kalkarken Serge saatine göz atıyor: yarım dakika sonra saat bir olacak. Aradan birkaç saniye geçiyor, Paris'ten bir sinyal geliyor: Eiffel için *FL* kısaltması kullanılıyor. Serge devasa kuleden gelen ve "beklemede kalın" diyen tıklamaların ritmine uygun biçimde parmağını masaüstüne tıklatıyor, bekliyor ve her zaman için zaman-kodunun hemen öncesinde gelen sessiz boşluk esnasında parmağını dikleştiriyor. Operatörlerin hepsi sessizleşiyor: tekneler, kıyı istasyonları, cihazlar – hepsi saat başını haber vererek çalarken bir yandan da havayı, dünyayı, zamanı yeniden harekete geçirecek çeyrek saniye uzunluğundaki noktaları bekliyor.

Ses duyuluyor, sonra kulaklıklardan hayat dolu sesler yükseliyor. Niton, Poldhu, Malin, Cadiz'den basın özetleri geçiliyor: *Diario del Atlántico*, *Journal de l'Atlantique*, *Atlantic Daily News...* *Madero ve Suárez Kaçmaya alışırken Mexico'da Vuruldu...* *Araşında Ticaret Anlaşması İmzalandı...* *Entretien de...* *Bow'da řoke Edici Bir Aile Trajedisi...* *Il Fundatore...* *Kocası Bu Durumu Engellemeyi Başaramadı...* Bulanık öyküler birbirine karışıyor: Serge elinde mutfak bıçağıyla sıcak topraklar üstünde bir siyasetçiyi kovalayan bir adam görüyor; kaktüsler ve tespihböceklerinin yanından geçerlerken büyükelçiler kaçak adamla onu takip

eden kişinin çevresinde, pazarlığın koşullarını bildiren belgeleri sallamakta. *Tahıl Fiyatlarında Yüzde Beşlik Artış, Lloyds Yüzde İki Düştü... Avusturalya Dört Yüz Yirmi İki'de, İngiltere Altmış İki... Malin'in Lusitania için on, Campania için yedi, Olympic için iki özel mesajı var: nasıl devam edileceği konusunda talimat beklemekteyiz... bu daveti onurlandırmanızı... üç kilo ağırlığında bir kız çocuğu...* Operatörler, Marconigram'lar bittikten sonra da orada kalıyor, birbirleriyle sohbet ediyorlar: Carrigan *President Lincoln'e* geçiş yaptı, Borstable ise *Malwa'ya*; Company Futbol Takımı *Evening Standard* on biriyle yaptığı mücadelede iki iki berabere kaldı; Marconi House telgraf görevlisi ihtiyar Allsop, ayın yirmi ikisinde dünya evine giriyor... *Tıklatırken kullandığı parmağı kıvılcım boşluğunu ısıtıyor... Bir kısa, sonra bir uzun... Olympic ve Campania* satranç oynuyorlar: *K4'ten Q7'ye... K4'ten K5'e...* Her zaman *K4* ile başlıyorlar... Serge bir süre not alıyor, sonra kalemi bırakıyor ve sinyallerin havada, kulaklarının arasında ilerlemesine, kafatasını tınlatmasına izin veriyor; sinyaller akıcı, spontane bir ritme sahip; sanki kendi kendilerine konuşuyorlar, dedektörlere, anahtarlara, sonradan onları dinleyip parmaklarını hareket ettiren adamlara ihtiyaçları yokmuş gibi...

Altı yüz metreye çıkıyor, buradan balina avı gemilerinden gönderilmiş buzul raporlarını alıyor: YÜZEN AYSBERG/ UFAK BUZUL enlem 51K 10' 45.63" boylam 36B 12' 39.37... BUZ KÜTLESİ enlem 59K 42' 43.54" boylam 14B 45' 56.25"... Compagnie de Télégraphie sans Fil, Friesland'da yer yer hafif kar görüldüğünü rapor ediyor. Paris yeniden mesaj geçmeye başlıyor; döngü duraksıyor, sonra yeniden başlıyor. Ardından Bergen, Crookhaven, Tarifa, Malaga, Cebelitanık geliyor. Serge, kızların kulaklarının ardına sıkıştırdıkları gardenyaları, giydikleri kırmızı elbiseleri, boğalardan akan kanı canlandırıyor zihninde. Haberlerin Port Said ve Roma aracılığıyla Etiyopya'dan yönlendirilişini duyuyor; ipekli kıyafetinin içinden karanlık

bir biçimde ısıldayan oltu taşı siyahlığındaki memeleri görülen, elindeki mandolini tıngırdatan Afrikalı bir kız var. Süveyş, sahil şeridinin aşağı kısmındaki Somalili çapulculara dair uyarı yapıyor. Başka isimler geçiyor: Perim Adası, Zengibar, Socotra Adası, Basra Körfezi. Çadırlar onun için sıraya diziliyor: içlerinde şerbet servisi yapan dansözler; dışlarında pahalı halılarla eyerlenmiş develer, kızıl göklerin ardına doğru uzanan çöller var. Bu gece hava durgun ve soğuk, basınç yüksek, yılın en güzel vakti. Serge bir osuruğun poposundan kayıp dışarı gitmesine müsaade ediyor, osuruk kokusunun burun deliklerine ulaşmasını bekliyor; osuruk da, telsiz sinyalleri gibi, uzak, görülmeyen bağırsaklardan sinyaller, kokulu mesajlar taşımakta. Osurunca kulaklıklarını çıkarıyor, içeriye hava girsin diye kabinin kapısını açıyor ve bir yük treninin bir kilometre öteden geçişini duyuyor. Vagonlarının birleşim yerlerinin çelik raylar üzerinde çıkardıkları titreşimli sesi rahat bir biçimde duyabiliyor. Başını eğip masasına bakıyor: yarısı bitmiş bir kalem, ışığın kâğıdın üzerindeki izi, ayar kutusu, tıkladma cihazı. Burada katı ve dokunulabilir halde duran bu şeylerin, arkalarındaki kulaklıkta devam eden tiz ve madeni sese oranla çok daha büyük bir mevcudiyeti var. Ses de maddi bir varlık olarak aralarında gezinmekte: Serge ses dalgalarının gökyüzünde bir yılan şeklinde ilerleyişini görüyor; hava ve nem, kaya ve metal, meşe, çam ve bambu dolu koridorlardan aşağıya inerken gökyüzünün atan nabzına katılıyor...

Altı yüz elli metreye geldiğinde, tıklamalar tozumsu, ince, her yere nüfuz eden bir gürültüye dönüşüyor. Buradaki patlamaları duyabiliyor: uzaklardan bir yıldırımın, *Aurora Borealis*'in, meteorların sesleri gelmekte. Birbirlerine çarpma ve püskürme sesleri, teneke bir kutuya fırlatılmış bir avuç dolusu saçmanın veya kazanın içinde pişen yemeğinkine benziyor. Gönderilen telgrafların hayaletleri bir belirip bir kayboluyor, döngüler ya-

pyor, kendilerini tekrar ediyor, mutasyona uğruyor ve sonra kayboluyorlar. Serge her gecenin son yarım saatini burada, bu sinyaller arasında geçiriyor, kafası masaya doğru gidip gelir, ışıklar gözkapaklarının iç kısımlarında parlayıp sönerken Serge onları beyninin merkezinden dışarıya doğru itiyor, böylece onlar sonsuz bir uzaklıktaymışçasına çevrelerinde dolanabiliyor: sinyaller bütün uzaklıkları içeriyor, uzayın kendisini kuşatıyor, bir levha, bir kalıp gibi uzayın çevresinde kavisler yapıyor...

Bir defasında bir CQD yollamışlardı: bir tehlike sinyali. Atlas Okyanusu'ndan, Grönland'dan yaklaşık üç yüz yirmi kilometre uzaktan geliyordu. Peru Buharlı Gemi Şirketi'ne ait bir ticari gemi olan *Pachitea*, bir nesneye, belki bir yunusa, belki de bir buzdağına çarpmıştı ve parçalanmaktaydı. En yakındaki gemi, yine Güney Amerika'dan gelen *Acania*'ydı ancak *Acania* seksen kilometre ötedeydi. Galway çağırını aldı; Le Havre, Malin, Poldhu ve Southampton ile New York arasındaki neredeyse bütün gemiler de öyle. Serge'in bu sinyale kilitlenmesinden on beş dakika sonra, Avrupa'daki radyo cihazlarının yarısı da aynı sinyali okumaktaydı. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, amatörlerle havada dolanan sinyalleri engellemeye son vermeleri talimatını içeren bir mesaj yayınladı. Serge bu emri göz ardı etmiş, ancak ses dalgaları birbirine karışırken sinyali kaybetmişti. Yine de sabaha kadar iniltileri ve cazırdamaları dinlemişti – ve sinyalin kırılmaları ve parçacıkları arasında, insanların onları gömmeye gelmiş dalgalara elleriyle hafifçe vurur, soğuk, karanlık suların içinde ilerlerken çıkardıkları sesleri duymuş ya da duyduğunu düşünmüştü.

ii

Serge bir gece saat iki buçuk sularında pencereden dışarı bakıyor ve Dut Bahçesi'nde ilerleyen, Mahzen Parkı'nın kapı-

sından içeri girmeden evvel Bahçe'yle olan sınırdaki beyaz bir figür görüyor. Sophie'ye benziyor bu; biraz daha öne eğiliyor ama kim olduğunu tespit edemeden bu kişi ortadan kayboluyor. Yaşadığı deneyim Serge'i afallatıyor – kadranın ulaşabildiği en yüksek frekanslarda dolaşırken, arada sırada sezdiği ama asla kesin olarak anlayamadığı bir sahnenin evin çevresindeki kapalı alanda canlandırılması afallatıyor onu: görülebilenin hemen ötesinde duran bedenlere ait izlenimler, çevrelerindeki gürültüden ayırt edilemez durumda olan ve bunlara denk düşen sinyaller alıyor – bunlar önemli sinyaller, bu yüzden de onları kontrol edememesi sinirini daha da fazla bozuyor. Bu şeyleri görüyor ve duyuyor ya da yarı yarıya duyuyor – çoğunlukla bilinç ile uyku arasındaki dalga boyu sınırında kalmış durumdadır. Ancak bu gece gördüğü beyaz şekil, uyuklarken gördüğü hayallerden biri değil: gerçek bir insan bu, Sophie'nin boyutlarına ve şekline sahip; onun her gece yatağa girerken giydiği kıyafetler var üzerinde. Ertesi gün onu laboratuvarında ziyaret ediyor ve Sophie'ye önceki gece ortalıkta geceliğiyle dolanıp dolanmadığını soruyor.

“Sana ne ki bundan,” diye soruyor Sophie. “Hem buraya gelebileceğini kim söyledi?”

“İçeri gelebilir miyim,” diye soruyor.

Sophie omuz silkiyor, çalışma masasına dönüyor. İki dönemdir Imperial College'da doğabilimleri okuduğu sırada yaşadığı Londra'dan buraya dönüşünden beri neredeyse her zaman laboratuvarında kalıyor. Önündeki masanın üzerinde, yelpaze şeklinde açılmış kartlar gibi duran, çeşitli renklere sahip mikroskop lamaları var; bunların çevresinde, görünmez rakiplerin birbirlerinin önüne doğru sürdüğü oyun fişleri olarak kullanılan ölü böcekler var: kınkanatlı böcekler, çekirgeler ve kızböcekleri, Emlakçılık Oyunu'ndaki köpek kadar sertler. Sophie'nin elyazısıyla hazırlanmış çizelgeler, grafikler ve bö-

l mler, bunların üzerinde, duvara i nelenmiş halde duruyor. Serge bunlardan birkaç tanesini inceliyor, Sophie’ninse buna bir itirazı yok gibi:

Helochara ailesinden bir  rneği bir kavanoza yerleştirdim
yazıyor birinde,

ve bu hücrenin içine, böcek sırtüstü dönüp  l  gibi g r -
nene dek potasyum ve eter karışımı verdim; üzerine biraz
amonyum serpildiğinde böcek kendine geldi.

Bir başkası şöyle diyor:

Aphrophroa spumaria kendilerini yapışkan hücrelerin k -
p kl  örtüsünün içine gömer. Buradaki kabarcıklar böcek
ile üzerinde durduğu sapı kuşatır, böceğin karnı ve gövdesi
arasında kesintisiz biçimde uzanır.

Metnin yanında duran açıklamalı bir eskizde bir işaret, yu-
murta benzeri köpük kütlesine gömülmüş. Serge çizelgelerden
birini inceliyor. “Zehrin  zellikleri” başlığının altında duran
düz, kavisli ve nokta nokta çizgiler farklı Latince sözcükler ve
harf dizilerini birbirleriyle eşleştirmekte. Bunlar Serge’in RX
trafiğiyle karmakarışık hale gelmiş zihnine birer  ağrı sinyali
gibi geliyor. Yalnızca  izelgedeki şekiller değil bu şekilde d -
ş nmesini sağlayan; Sophie metinlerin bazı kısımlarını işa-
retlemiş; sarı, mavi veya mor pastel kalemle yaptığu işaretler
sayesinde bu bölümler  ne çıkıyor ve bir devamlılığa sahip olu-
yorlar. şekiller arasında en ilginç olanı ise antenlerin titreşim
kapasitesini gösteren bir ill strasyonla birlikte sunulan, kena-
rında parantez içinde “Mors” yazan bir imparator güve resmi.

“Mors mu,” diye soruyor Serge. “Güveler bunu biliyor mu peki?”

“Ne,” diye mırıldanıyor – sonra Serge’in duvarda gezinen bakışlarını takip edip onunla dalga geçiyor: “Hayır salak şey, alakası yok. Profesör Morse, Fransa’nın Nanterre komününde yaşayan bir böcekbilimcidir.”

Sophie yeni bir konuşma girişiminde bulunmuyor, önündeki slayta dönüyor. Kafası kimya deneylerine kendini adarkenki enerjisiyle değil de, bundan daha endişeli ve dertli mevzularla meşgulmüş gibi görünüyor. Yabani bir görünümü var, altı ay önceki halinden çok daha yaşlı duruyor; Serge onun yanaklarına bakarken endişe çizgilerinin gözlerinden aşağıya indiğini, ağzının kenarlarına bir yılan gibi kaydığını görebiliyor.

“Neye bakıyorsun,” deyiveriyor. “Bas git haydi, çalışmam lazım.”

Ertesi gün boyunca çalışıyor, ertesi gece ve ondan sonraki gün boyunca da. Serge onun ne zaman uyumaya vakit bulduğunu, uyuyup uyumadığını merak ediyor. Serge sabahın geç bir saatinde kahvaltı etmek üzere ortalıkta dolanmaya başladığında Sophie gitmiş oluyor; mutfağa geldiğinin yegâne kanıtları, ortalığa saçılmış birkaç ekmek kırıntısı ve üzeri tereyağlı bir bıçak – bir de dikkatini çeken başlıklarını yırtıp kalan kısmını masada bıraktığı, içleri çıkarılmış gazeteler. Babaları Londra’da sağrıların eğitimi üzerine bir konferansa gittiğinden (Sophie’nin ilk geri dönüşündeki ilgisiz tavrı konusunda Serge şu yorumu yapmıştı: “Babamın treni seninkinin yanından geçmiş olsa gerek”) ve Mr. Clair de izinde olduğundan, mekânın işlerini onlar üstleniyor. Maureen yemeklerin tek bir oturuşta yendiği seanslar düzenlemekten vazgeçiyor; canları çektiği zaman istediklerini yiyebilsinler diye ekmekleri, etleri, peynirleri, tartları ve güveçleri ortalıkta bırakıyor. Serge’in anlayabildiği kadarıyla Sophie yalnızca kahvaltı ediyor ve kahvaltısını bitirmiyor: sonraki birkaç gün boyun-

ca ne zaman onun laboratuvarını ziyaret etse, üstlerinde *Aphrophora spumaria*'nın gibi yapışkan kabarcıklar oluşmuş sandviç yığınları görüyor, bunlar yatağın yanındaki limonata dolu bardakların yanında neredeyse hiç dokunulmamış bir halde duruyorlar. Üstlerindeki duvarda yer alan metinler, çizimler ve grafikler gittikçe büyüyüp yayılıyor. Serge *Cercopidida*'nın *branchiae*'si hakkında yazılanları okuyor; anlaşıldığı kadarıyla bunlar “pullu ikincil organları oluşturan, lif salkımlarına benzeyen, fazlasıyla ince” oluşumlar; ayrıca *Vespa germanica* yuvalarının mimarisini, onların toprak altındaki ince saplarını ve geçitlerini, içleri boş gövdelerini ve *alveolae*'lerini de dikkatle inceliyor...

Sophie garip bir biçimde son zamanlarda günlük gazetelerden kestiği başlıkları bu metinler ve fotoğrafların arasına serpiştirmeye başlıyor. Bu gazete kesikleri onun bağlantılar ağına yakalanmış gibi duruyor: gazete kesiklerinde işaretlenen, elindeki bilimsel notlarla bağlantılandırılması gereken, Serge'in de onlara karşılık geldiklerini varsaydığı belli sözcükler ve harfler var. Bunlardan bir tanesinde “Sırbistan Londra Anlaşması'ndan Memnun Değil”, bir diğerinde ise “Paris Balesi'nde Ayaklanma” yazıyor. Serge bu olaylarla Sophie'nin çalışmaları arasında mantıksal bir bağlantı kuramıyor; bunlar birbirlerine renkler ve çizgilerle bağlanmış. Hepsinin üzerinde, harflerinin her biri birer tam sayfa boyutunda, duvarın ötesine uzanan çizgilerle birleştirilmiş, pastel kalemlemlerle altları çizilmiş, öteki terim ve harf sekansları arasında devasa harfleriyle bir kavis yaparak yükselen bir sözcük bulunuyor: *Hymenoptera*.

“*Hymenoptera* mı,” diye okuyor Serge. “Neymiş ki bu? Epey kaba geliyor kulağa.”

“Güzel başlayan bir öykünün hazin sonu,” diye yanıt veriyor Sophie, biraz şifreli bir şekilde. “Canlı gruplarının bir ortak atası olabilir ama o soydan gelen tüm canlıları içermez bunlar. Parafiletik: yani hepsi birbirine bağlı.” Uzun bir süre,

genişlemiş durumdaki çizelgesine bakıyor, çizelgenin vektörleri arasında kayboluyor – sonra hafifçe başını hareket ettirip orada durmaya devam ettiğinin farkında olduğunu göstererek, Serge’e bir kez daha laboratuvarından çıkmasını söylüyor.

Dut Bahçesi’ndeki beyaz figürü ilk görüşünden üç veya dört gece sonra, Serge onu yeniden görüyor. Bu defa yüzünü görüyor: bu kesinlikle Sophie. Bahçenin yanından önceki gece olduğu gibi geçip gidiyor, sonra yine ortadan kayboluyor. Serge RX istasyonunu kapatıyor, üzerine bir kazak alıyor ve merdivenlerden aşağı iniyor, ön kapıdan dışarı çıkıyor. Mahzen Parkı’nda Sophie’ye yetişiyor; ablası yavaş adımlarla, tereddüt ederek ilerlemekte.

“Sophie,” diye sesleniyor ona arkadan yaklaşırken.

Sophie iki adım daha atıyor, duruyor ve kafasını hafifçe Serge’e çeviriyor.

“Ne yapıyorsun,” diye soruyor.

Sanki Serge’le yüzleşmeyi değil, onun varlığını sezmeyi yeğliyormuşçasına başını tam olarak çevirmiyor – muhtemelen derisi veya boynundaki ufak tüyler sayesinde Serge’in varlığını seziyor. Serge soruyu tekrarlıyor. Sophie bir süre sonra cevap veriyor:

“Balkan böceğini arıyorum.”

“O da neymiş,” diye soruyor.

“Pilcher’in yaptığı uçan bir tür böcek,” diye cevap veriyor dalgın bir biçimde. Bakışları aşağıya kayıyor ve Sophie çimenlere bakıyor – sonra burada yatan bir şey görmüşçesine keskin bir bakışa dönüşüyor. “Tüm bu parçalar,” diye mırıldanıyor. “Bu parçalanmış bedenler.”

“Nerede,” diye soruyor Serge.

“Her yerde,” diye cevap veriyor. “Bir antolie kolonisi bir başka antolie kolonisine saldırdığında, kurbanlarının uzuvlarını kesip savaş meydanına bırakır.”

“Antolie kolonisi ne demek,” diye soruyor Serge.

Yine kafasını yavaşça uzağa çeviriyor, çimenlerin üzerinde ileri doğru yürüyor – tıpkı bir böceğin boğumlu organlarını andıran bacakları, diz kısmında keskin bir biçimde kıvrılıyor ve Sophie yavaşça ilerliyor.

“Nezle olacaksın,” diye sesleniyor arkasından, sonra da radyo setine geri dönüyor.

Ertesi gün Sophie gerçekten de hasta görünüyor – nezle olmamış gerçi: hem hayattaki amacını bulmuş birinin coşkusuna sahip hem de yorgunluktan yıpranmış bir hali var. Serge gizlice laboratuvarına sokulduğunda, Sophie bir yandan önündeki masada duran, Bodner’ın bahçesinden seçilip toplanan parçalanmış çiçeklere bakıyor, bir yandan da öfkeli bir biçimde bunların anatomisini resmediyor.

“Tohumluklar,” diye geveliyor ağzında, Serge’e seslenerek. “Polen tanecikleri ve keseciklerin onlara girdikleri yer burası işte.”

Dikkatle ileriye bakıyor ve bıçağının taçyapraklarda dilimlediği yeri görüyor; deri kısmını çıkarınca uzun ve sert dişilik organı dikiliveriyor. Yere yatmış çeperi sıyrıyor, bıçak tarafına salgılanmış esansı topluyor. Duvara bakıyor; Serge onun bakışlarını takip ettiğinde kesim masasının üzerinde “rahim” sözcüğünün hecelenerek yazıldığını görüyor. Bu sözcüğün üstünde o günkü *Daily Herald*’dan kesilmiş bir başlık var: “Jön Türkler Ermenileri Hedef Aldı”. Sophie basılı metnin yanına parantez içinde, *Anadolu* yazmış.

“Anadolu,” diye yüksek sesle okuyor Serge. “Orası senin–”

“Şşş,” diyor Sophie; elini kaldırıyor ve ikisi birkaç dakika boyunca hareketsiz kalıyor. Sophie elinde cerrah bıçağıyla durmakta, ağzı açık, sanki bir şey dinliyormuşçasına kulakları dikilmiş; Serge onun arkasında duruyor, başı Sophie’nin omzunun üzerinde, saçından ve vücudundan ona gelen kokuyu

içine çekiyor. Bir süre sonra Serge'e dönüp şöyle diyor: "Bu akşam gelip beni bul."

"Buraya mı geleyim," diye soruyor Serge. "Yoksa Mahzen Parkı'na mı gideyim?"

Sanki "Neresi olursa olsun, bul işte beni" dercesine elini duvardaki dev çizelgeye doğru sallıyor; sonra gitmesi için yine Serge'e işaret yapıyor.

Serge o gece gökyüzüne bakarken böceklerin hava deliklerinin yukarıya yükseldiğini hayal ediyor; gökyüzünü dürtüyorlar, parçalanmış vücutlarının çevresinde bobin gibi sarılmış incecik dikenler var. Arada bir pencereden dışarı bakıyor, Sophie'nin Dut Bahçesi'nde süzülüşünü görmeyi umuyor ancak böyle bir şey olmuyor. Saat üç sıralarında Sophie'nin laboratuvarına yöneliyor. İçerisi boş; bayatlamış sandviçlerin, içilmemiş limonataların, çiçeklerle böceklerin salgılarının, raflardaki kavanozlarda bulunan kimyasalların kokularının bir karışımı geliyor burnuna. Serge kimyasalların kokusunu alırken Sophie'yle tam da bu odada bileşimleri karıştırdıkları eski günleri hatırlıyor – ancak ayrıntıları hatırlamakta başarısız oluyor: bunlar onlarınkilerden daha sofistike ve *gerçek* kimyasallar; Sophie'nin Serge'in takip edemeyeceği kadar karmaşık kavramlar kullanarak konuştuğu, Imperial College'deki beyaz önlüklü adamların koruduğu kutu ve dolapların içinden ödünç alınmışlar. *O adamlar* Sophie'nin çizelgesinde yazanları anlardı, diye düşünüyor Serge, öğleden sonradan bu yana vektörlerden oluşan ağı daha da genişleyen, daha da karmaşıklaşan duvara bakıyor bir yandan da: o adamlar bu çizelgeye bakar, harflerin, bağlantıların ve tüm bu ilişkilerin ne anlama geldiğini hemencecik anlardı...

Onu dışarıda, Mozaik Bahçesi'nde buluyor. Sophie çiçeklerin arasında ilerliyor, bir çiçekten diğerine yürüyor, yeniden dönüyor, sanki kendisine verilmiş talimatları izliyormuşçasına

üçüncü bir yere, ardından dördüncü bir yere gidiyor. Serge yaklaştıkça Sophie patikadan uzaklaşıyor, çiçek tarhının çevresinde dolanıyor, vücudunun alt kısmı uzun zambaklar arasında devasa bir çekirge gibi kayboluyor.

“Ne yapıyorsun,” diye soruyor Serge.

Sophie sessiz olmasını isteyen bir işaret yapıyor. Serge ablasının yanına gitmek üzere hafif adımlar atıp ilerliyor. Sophie ileri doğru iki adım atıyor, sonra geriye doğru bir adım atıyor, sonra yana doğru bir adım atıyor, sonra duruyor, tüm vücudu gerilmiş bir halde. Yine bir şeyleri dinlemek üzere kulak kesilmiş gibi bir hali var. İki eliyle bir zambağın sapını kavramış; bu haliyle bir anten direğini andırıyor.

“Niye buraya gelmemi istedin benden,” diye soruyor Serge.

Bir süre sessiz kalıyor Sophie, sonra ona dönüp şöyle diyor:

“Sana bir şey söylemek istiyordum.”

“Söyle o zaman,” diyor Serge.

Aradan geçen ve ona bir asır gibi gelen süre boyunca Sophie sessiz bir biçimde duruyor – sonra, tam arkasına dönüp onunla konuşmaktan sinirli bir biçimde vazgeçecekken, “Benim sevgilim var,” diyor.

Serge aniden başının döndüğünü hissediyor – üzerinde durduğu patikanın, çevresindeki çimenliğin ve çiçek tarhının yüzeyi cama dönüşmüş, ayaklarının altında durmasına karşın şimdiye dek bihaber olduğu yeraltı dünyasını bir anlığına da olsa görebilmesini sağlıyor sanki: hava dolu koridorları ve kuluçka odalarıyla burası bir tür insan kovanına benziyor. Başka bir sebepten değil, kendini toparlayabilmek için Sophie’ye şöyle soruyor:

“Kimmiş sevgilin?”

“Şey öğretmenim–” diye başlıyor; sonra, konuşmasını kısa keserek şöyle diyor: “Bu bir sır; her şey sır. Beni hassas biri yaptı. Şey yaptı bana. Görebiliyorum artık...”

“Neyi görebiliyorsun?”

“Şeyleri. Neler olacağını. Bedenlerin ne zaman buluşup ayrıldıklarını; daha çok beden ortaya çıktıkça, parçalar çevrelerinde duruyor.”

“Ne bedenleri? Neredeymiş bu bedenler,” diye soruyor Serge.

“Londra’da, İstanbul’da, Belgrad’da, her yerde,” diyor. “Hepsi birbirine bağlı. Onu içimde hissediyorum. Baksana.”

Serge’in elini alıp karnının üstüne koyuyor. Cildi, ince, pamuklu beyaz elbisesinin içinde yumuşacık ve esnek görünüyor. Serge alttan gelen guruldamayı hissedebiliyor. Sophie de aynı şeyi hissediyor olmalı, çünkü sözlerine şöyle devam ediyor:

“Açlıktan değil bu, nedeni başka.”

Serge yine elini çekiyor. Sevgililerin birbirlerine neler yaptıklarını biliyor: Lydium’da sahilde bulunduğu bir derginin içindeki fotoğraflara bakmıştı ne de olsa. Bir kanepenin üzerinde, buruşmuş perdelerin önünde diz çökmüş bir kadın görmüştü orada; bir eliyle elbisesini aşağıya sıyırarak, diğeriyle pantolonunun fermuar boşluğundan çıkmış devasa boyutlardaki etli aletini kavramış bir adam, halının üzerinde, kadının yan tarafında duruyordu; kadın yüzünde şehvet dolu, suçlu bir bakışla adamın aletine bakıyordu, sanki o da bu yeraltı dünyasına aitmiş, onun hücrelerini, onun *alveolae*’sini yakından tanıyormuş, buradan kimse tarafından görülmeden dünyaya bakabiliyormuş gibiydi. Sophie de acaba perdelerin önünde bir kanepenin üzerinde diz çökmüş müydü? Yüzünde o ifade var mıydı onun da? Şu anda doğrudan önüne bakıyor, gözlerinde boş bir ifade var – ya da daha doğrusu, gözlerinde başka bir yerden gelmiş bir şey var. Mırıldanıyor:

“... bedenler... daha çok beden geldiğinde, parçalar... Badsack’ta, Juno Takımadası’ndaki böcek katliamı... Fransa’da, Buc üzerinde: Pegonde-Reuters...”

Sanki bir radyo kanalından başkasına geçiş yapıyormuş gibi görünüyor – bir biçimde *kendisini* bir alıcıya dönüştürmüş gibi. Serge bunun mümkün olup olmadığını merak ediyor – Bodner’ın bahçıvan belini veya tesisat borularını kullanarak yaptığı gibi böyle bir şey olabilmesi mümkün mü acaba? *Wireless World*’de okuduğu bir makalede dışındaki dolgu yüzünden telgraf istasyonlarının yerini bulabilen Amerikalı bir kızdan bahsediliyordu – peki böyle bir şey böceklerle, gazete başlıklarıyla, çiçeklerle yapılabilir mi? Bu gülünç bir fikir. Yine de Sophie’nin vücudunda *bir tür* aktarım yaşanıyor gibi görünüyor. Sophie’yi seyrederken gözlerinin daha da büyüdüğünü, çevrelerinde suya batmış parçaların, onların gölge içindeki socketlerinin karanlıklaştığını, buranın daha da mağaramsı olduğunu görüyor.

“Senin hakikaten uyuman lazım,” diyor Serge. “Niye geri dönmüyoruz–”

“Yakında geliyor,” diyerek sözünü kesiyor Sophie.

“Kim geliyormuş,” diye soruyor Serge.

“Yarın ya da sonraki gün geri dönecek.”

“Haa, babamı diyorsun. Yarından sonraki gün, evet. Neden–”

“Babammış,” diye homurdanıyor Sophie. “Senin baban değil ki o.. Diğeri. Hükümdarı diyorum. Parafiletik kullanmadı o.” Duraksıyor, sonra devam ediyor: “Bana dönüşümleri öğretti. Gizlice yatakhane girecek, orada kıyım yapacak.”

Serge bir üşüme hissediyor içinde. Hava soğuk ama onu titreten şey bu değil: onu titreten şey, Sophie’nin, kendisinin anlamak için gerekli donanımına sahip olmadığı şeylerden bahsettiğini hissetmesi; Sophie ve kendisi arasında yıldızlar arasındaki mesafeler kadar geniş boşluğu ölçüsüz bir biçimde çoğalttığını hissediyor. Soruyor ona:

“Ne yatakhanesi? Londra’da kaldığın yatakhaneyi mi diyor-

sun?” South Kensington’da, Science Museum’un hemen karşısında, genç hanımefendilerin kaldığı bir pansiyonda yaşıyor da kendisi.

“Hayır,” diye cevap veriyor. “Orası değil. Onu içimde öldürmem gerekecek, yoksa başka bedenler de olacak: savaş meydanı vücut parçalarıyla dolacak.”

“Sen kafayı yemişsin,” diyor Serge. “Bu saçmalıklarını daha fazla dinleyemeyeceğim. Yatağına git yat, yoksa Maureen’i uyandıracağım, o seni içeri taşır.”

Sophie soran bakışlarla önce Serge’e, sonra bahçeye bakıyor. Şafak söküyor. Kuşlar çalılarda ve ağaçlarda şarkılar söylüyor. Bir çift kuş, çimene yayılmış çiyin üzerinde hopluyor. Serge’i şaşırtan bir biçimde, Sophie zambakları bırakıyor, onun emrine karşı gelmeyererek Serge’in yanında yavaşça eve yürüyor. Eve ulaştıklarında kız odasına, Serge de odasına gidiyor. Bütün gün uyuyor. Sophie’nin iç organlarını hayal ediyor, onun içini dolduran şeyleri: hareketli uzuvlar bedeninin hem içini hem de dışını sarsarken Sophie’nin seğiren, sinyaller gönderen organlarını hayal ediyor. Rüyasında bir divan, bir tıbbi inceleme masasına dönüşüyor; Sophie de karnı açılmış bir kuşa, kediye veya böceğe dönüşüyor; kalbi, midesi ve isimsiz öteki parçaları, uzun, kesintisiz bir halı veya ipekli bir atkıymışçasına yuvarlanarak dışarı çıkıyor – havaya dağılıyor, telgraf tellerine yapışıyor. Serge yapış yapış, utanç içinde bir halde uyanıyor.

“Bu saatte de uyanılır mıymış,” diye soruyor Maureen, Serge en sonunda mutfağa indiğinde. “Ablan nerede?”

“Hâlâ uyuyor,” diyor Serge. “İkimiz de geç saate kadar ayaktaydık.”

“Bu evdeki uyanma saatleri zıvanadan çıkmış halde,” diyerek memnuniyetsizliğini ifade ediyor Maureen. “Mr. Simeon geri dönünce akşam yemeği saatlerimiz düzene girecek, herkes yemeklere katılacak.”

Serge omuz silkiyor. Biraz ekmekle bal yiyor, sonra hâlâ uyuyup uyumadığını görmek için Sophie'nin odasına gidiyor. Sophie orada değil. Merdivenlere dönüyor ve Mozaik Bahçesi'ne giden labirent boyunca ilerliyor. Sakin bir gün; bahar çiçekleri geç öğleden sonra güneşinin ışığı altına yayılmış; çiçeklenmekte olan diğerleri ise yapışkan özsularını salgılıyor, arıları kendilerine çekiyorlar. Serge, Sophie'nin laboratuvarına yaklaşırken çiçeklerin kokuları ortadan kalkıyor, ona badem ezmesini hatırlatan daha ekşi bir koku geliyor. Kapı açık; içeriye adım attığında koku çok daha kuvvetleniyor – elma konyağı gibi daha güçlü, daha keskin bir kokuya dönüşüyor. Sophie elinde bir bardak tutmuş vaziyette bir sandalyede oturuyor ama bardak neredeyse yatay bir açıyla elinden aşağı sarmakta. Eli de sertleşmiş; ortaparmağı, çizelgenin olduğu tarafa işaret ediyor. Gözleri açık: genişleyen çizgiler ağının içindeki bir şeyi ona göstermeye çalışıyormuş gibi – yeni bir sözcüğü veya bir şekli veya bir çizgiyi. Serge ancak bakışlarını ona çevirdiğinde Sophie'nin dudaklarını ölmüş bir böceğin ağzından çıkmış kabarcıklar gibi kaplayan tuzlu su damlalarını fark ediyor, yarattığı izlenim yok olduktan sonra dahi süren bir görüntü gibi damlalar hâlâ orada.

iii

Cenaze hazırlıklarının tamamlanması zaman alıyor. Hiçbir zaman onu hızlıca gömmeyi geçirmiyorlar akıllarından: yaşanan her zehirle ölüm vakasında olduğu gibi, önce otopsi ve sorgu hâkimi raporunun tamamlanması gerekli. Serge'in babası sonraki hafta boyunca bu hazırlıklarla meşgul oluyor: davetiyeleri dağıtıyor, program kitapçıklarını hazırlıyor ve basıyor, Maureen ve Frieda'yla birlikte açık büfe yemekte sunulacak çeşitleri tartışıyor, gazetelerdeki hava durumu tahminlerine bakıyor...

Cenaze töreni, tıpkı Tören gibi, dışarıda düzenlenecek – ancak Dut Bahçesi'nde değil, Mahzen Parkı'nda. St. Alfege Kilisesi papazı gelip birkaç laf edecek, Gündüz Okulu öğrencileri ezbere parçalar okuyacak ve Sophie, Mahzen'e veya muhtemelen onun altına gömülecek; toprakta insan gömecek yer kalmamış çünkü. Carrefax, Sophie'nin tabutunun Mahzen Parkı'nın yanında toprağa indirileceği, raylar üstünden kayarak mabetin altındaki bir bölgeye götürüleceği, sonra atalarından ikisi arasındaki bir alana yerleşmek üzere hafifçe yukarı kaldırılacağı, bu hareketi mümkün kılan tünelin içinin manevra tamamlanır tamamlanmaz doldurulacağı karmaşık bir mekanizma hazırlamış. Cenazeden iki gün önce çukur kazılıyor: tabutu indirmek için üzerlerine vinçleri yerleştirdikleri destekleyici sütunlar dikiliyor; yatay çalışan ikinci bir vinç, kaydırma görevini üstleniyor. İşçilerin işi sona erdiğinde, yeraltından çıkardıkları toprak yığınları çukurun kenarında çizgiler oluşturmuş halde; malikâneyi dolduran çekiç ve pıtırta sesleri duyulmaz oluyor, yerlerini kuş cıvıltılarına bırakıyor.

Uzun zamandır West Masedown ve New Eliry bölgelerinin pratisyen hekimliğini yapan Doktor Learmont, ona sor-gu hâkiminin kaza sonucu ölüm teşhisini koyduğunu bizzat bildirmek amacıyla Serge'in babasını ziyaret ediyor. Carrefax onunla hemfikir:

“Siyanür, Sophie'nin limonata bardağının hemen yanında duruyordu. Siyanürü limonata zannetmesi çok kolaydı. Ayrıca bütün gece kimyasal bileşimler üzerinde çalışmış, uykusuz kalmıştı. Hocalarına kalırsa, kızları okula kabul ettikleri tarihten bu yana Imperial'a giren en iyi kız öğrenciymiş o...”

Learmont, Serge'e bakıyor; Serge, Learmont'a bakıyor. Doktorun nazık yüzü ve kahverengi deri çantası, her görüşünde Serge için hatıralarının teleskopuyla baktığında daha muğlaklaşıp bir efsaneye dönüşüyor: teleskopla baktığı geçmişinde

boğaz enfeksiyonu, kızamık ve hastalık ne kadar tatsız da olsa içtiğinde ona güzel ve tanıdık gelen ballı şekerli çay, kaynamış şeker ve resimli kitap âlemi yer alıyor – Maureen bu rüyalar âleminde her saat başı yastığına uzanıyor, Sophie çatı katından ona Berliner gramofonu getirip plaklar çalıyor, Mr. Clair ondan elementleri ezberlemesini ve deneme yazmasını gerektiren tüm ödevlerini ertelemesini istiyor; saat kaç olursa olsun her zaman ikinci vaktiymişçesine huzurlu bir biçimde gerinirken buluyor kendini. Learmont o sıralarda Serge’e doğru uzanırken yaptığı hareketi tekrarlıyor, kolunu uzatıyor, Serge’in çenesine hafifçe dokunuyor.

“Egzersiz yapıyor musun bakalım,” diye soruyor.

Serge başıyla onaylıyor.

“Yakında senin gibi güçlü kuvvetli genç adamlara ihtiyacımız olacak,” diyor doktor.

“Hazır bundan söz açılmışken – ne diyordum? Imperial diyordum, evet: size sormak istediğim şey...” diyor Carrefax, Learmont’a. Learmont kaşlarını kaldırıyor; Carrefax devam ediyor: “Hiç kuşkusuz farkında olacağınız gibi ölümler konusunda yanlış teşhis konması görülmedik bir durum değildir, bu da belli bir...”

“Kaza sonucu gerçekleşmemiş olabileceğini mi söylüyorsunuz yani,” diye soruyor Learmont.

“Gerçekleşmemiş olabileceği mi – ne gerçekleşmemiş? Hayır, hayır, kastettiğim şey o değil. Nadiren görülen – ve yine de pek çok kez kayda geçmiş olduğunu sandığım olaylardan – bir kişinin ölü olarak kaydının yapıldığı ve güya ölü olan bu kişinin birkaç gün sonra uyanıp hayata döndüğü vakalardan bahsediyorum.”

“Üzgünüm ama bu olayda herhangi bir umut beslemek mümkün değil, en ufak bir umut–”

“Teknolojik açıdan bizimkinden daha az gelişmiş tarihsel

dönemlerde, din görevlisi gelip onların esaretlerine son verecek konumdaki –yani bir bakıma dikey konumdaki– kişilere durumu anlatmayı istediğinde, tabuttan minyatür çan kulelerine uzanan ipi çekermiş...”

“Ancak kızınız... Yani, otopsiden sonra böyle bir şey–”

“Evet: olağanüstü! Ben de daha güncel aletlerden faydalanabiliriz diye düşünüyorum. Serge’in biriktirdiği buna benzer mühimmatlar arasından bir telgraf anahtarı çıkardım, tabutun altına yerleştireceğiz, Mahzen’in çatısına da ufak bir haberleşme anteni konulacak, eğer o–”

“Hangi anahtarmış o,” diye soruyor Serge. “Bana bu konuda danışılmadı ki!”

“Böylece eğer Sophie gelip zili çalarsa, sesini duyurması için mutlaka birinin Mahzen Parkı’nda olması gerekmeyecek. Zayıf bir sinyal gönderilecek ama Serge bugünlerde alışkanlık haline getirdiği biçimde radyo setiyle deneylerine devam ederse, bu gelen sinyal bütün araziye kapsayacak kadar kuvvetli hale gelecek...”

Serge’in annesi, zamanını dokuma evlerinde geçiriyor, buralarda bir kefen hazırlıyor. Bodner sürekli çay getiriyor ona: Serge tavan arasının penceresinden oraya her baktığında Bodner’in, bahçesi ile Dokuma Odası ya da Depo arasında hareket edişini görüyor. Serge tavan arasında çok fazla zaman geçiriyor. Burası, Sophie’yle yalnız geçirdikleri saatlerle en çok ilişkilendirdiği yer. Plaklar orada hâlâ. Şimdi plakları dinlerken Sophie’nin sesi bir sülük gibi plaklara geliyor – bu seslerin altındaki bir katmanda bulunan balmumuyla gomalak içinde dolanıyor ses; çıtırtılar arasında, sessizliklerinin hışırtıları arasında kayıyor, görünmez bir biçimde yanıp sönüyor. Serge bu sesi dinlerken hareketsiz manzaraya bakıyor. Koyunlar hiç hareket etmiyormuş gibi duruyor: hareketsiz bir biçimde durmakla yetiniyor, Arcady Tarlası’ndaki lekelere benziyorlar. Ka-

vis yaparak ilerleyen dere de bütünüyle durgun; açık ağzında ölümcül bir sırtış donup kalmış. Yalnızca Mahzen Parkı'ndaki ağaçlar hareket ediyormuş gibi; ezberledikleri şiirleri okuyarak prova yapan Gündüz Okulu öğrencilerinin seslerini boğuyor, yavaşça genişliyor ve yayılıyorlar:

Akşamın gölgeleri hâkim olunca havaya
Ay bu harikulade öyküyü alır ve anlatır
Onun doğum hikâyesini defalarca
Her akşam onu dinleyen toprağa...

Başa dönüp kendilerini tekrar eden dizeler biçim değiştirirken, sözcükler başka bir şeye, kendilerini duyurmak amacıyla yüzeye çıkmaya çalışan başka cümlelerin yanlış telaffuz edilmiş versiyonlarına dönüşüyorlar. Serge, üç kat üstlerindeki pencere pervazı üzerinde diz çöküyor, bu cümleleri duymak için kulak kabartıyor ama yalnızca anlaşılmaz mırıltılar işitiyor. Arazinin yerleşimi de bir şeyleri saklıyor sanki – çimenler, duvarlar ve bahçeler tarafından kamufle edilmiş geometrinin altında figüratif veya çağrışımsal bir çizgi uzanmakta...

Cenaze günü hava sıcak ve güneşli. Yas tutanlar çakıl taşlarla kaplı yolda dikkatli adımlarla ilerliyor. Hepsi siyahlara bürünmüş. Mahzen Parkı'nın kapılarının dışındaki sütunların altında bir araya geliyor, sessiz bir biçimde birbirleriyle havadan sudan konuşuyor, ev sahiplerini ya da Serge'i bulmaya çalışırken sinirli bir şekilde çevrelerine bakıyorlar. Bir süre sonra Carrefax evden dışarı çıkıyor, şen şakrak bir biçimde onları karşılıyor.

"Buraya gelebilmiş olmanız olağanüstü! Daha sonra içecek servisi yapılacak. Şimdi parka geçelim. Ne? Harika! Evet, korkarım ki oturacak yer yok. Miss Hubbard nerede?"

Miss Hubbard kendisine verilen işareti almışçasına yedi

sekiz öğrenciyle birlikte derslikten çıkıyor. Çocukları Carrefax ve yas tutan öteki kişilerin arkasından, Mahzen Parkı'nın kapıları boyunca yürütüyor. Serge arkalarında dolanıyor. Mahzen Parkı'na geldiklerinde rahip onları bekliyor. Maureen, Frieda ve kızlar da. Frieda ve kızlar ağlıyor; Maureen'in yüzünde metanet dolu, tatsız bir ifade var. Rahibin yüzü ise teselli edici bir ışımayla kaplı. Gelen herkesin yüzüne aynı ifadeyi yerleştirmeye çalışıyormuş gibi yüzündeki ışımayı çevresine tutuyor. Ufak, tahta bir podyumun üzerine yerleştirilmiş tabut hemen yanında duruyor. Pirinç tutacaklı, koyu kahverengi ahşap bir tabut bu; kapağında yer alan, muhtemelen Serge ve babası dışında kimsenin göremediği ufak bir delikten aşağı ufak bir tel sarmakta. Carrefax'ın kazdırdığı çukurun iki yanındaki işçiler, toprak yığınları arasında, ellerinde birer kürek tutarak ayakta dikiliyor: hazır ola geçmiş, mühim bir kişinin geçeceği yolun iki yanına dizilmiş askerlere benziyorlar. İnşa ettikleri mekanik düzenek, Serge'in son görüşünden bu yana daha da karmaşık bir hale gelmiş: oradaki hattın üzerinde yeni bir ray duruyor, bu eski hattı neredeyse dikeylemesine kesiyor – çengellerle siyah perdelerin iştirildiği demir bir ray. Rayı taşıyan sütunlardan birinde ufak metal bir kutu var. Carrefax oraya gidip şalteri indirip kaldırıyor: kutudan ufak bir inleme sesi geliyor, raydaki kancalar titriyor; çukurun iki yanında duran, kenarları yerde birbirine girmiş kalın perdeler sallanıyor, sonra yine düzleşiyor.

“Harika,” diyor Carrefax. “Başlamak için her şey hazır. Başlıyoruz—”

Tüm kafalar Mahzen Parkı'nın kapısına doğru dönerken, insanların çıkardığı sesler nedeniyle Carrefax'ın sözleri yarıda kalıyor. Karısı da, tren halinde ilerleyen yanındaki kadınlarla birlikte geç de olsa kalabalığa katılıyor. Önünde bir şey tutuyor, yukarı çevrili avuçlarıyla bu şeyi bir beşik gibi sallıyor. Kadınların oluşturduğu tren hızla ileri giden rugby topları gibi

hareket etmekte: kolları birbirine kenetlenmiş, treni oluşturan kadınlar sıralar halinde ilerliyor. Yüzlerinde, heykellerin yüzlerindeki gibi boş ve kayıtsız bir ifade var. Ayaklarını örten uzun elbiselerle, sanki çimenlerin içinde görünmez hale gelen rayların üzerine bindirilmişler gibi ilerliyorlar. Yas tutan diğerleri, onların yavaş bir biçimde gelişini hiç ses çıkarmadan seyrediyor; Carrefax, rahip, Miss Hubbard ve Gündüz Okulu öğrencileri de onları izlemekte. Yavaşça, birbirlerine tahammül göstererek ana gruba doğru ilerliyorlar. Sonra hepsi tam çukurun yanındaki direklere çarpmak üzereyken tek bir vücutları varmışçasına tabuttan birkaç metre uzakta duruyorlar – tabuta doğru ilerlemeyi sürdüren, kollarında taşıdığı kefeni tabutun kapağına yerleştirip üzerini örten Mrs. Carrefax dışında hepsi. Kefenin beyaz, ipekli zemininde kırmızı ve yeşil renkte, çiçeklerle beslenen bir böcek resmedilmiş.

Carrefax rahibe doğru başını sallıyor, rahip de öksürüyor ve konuşmaya başlıyor:

“Dostlar,” diyor gözleri parlayarak, “buraya umutsuz olmaya değil, minnet duymaya geldik: son on yedi yıldır bize verilmiş armağan yüzünden minnet içindeyiz...”

Yas tutan kalabalıktan bir hıçkırık sesi yükseliyor. Rahibin yüzündeki ışıltı, sözlerine devam ederken daha da belirgin ve saldırgan bir hal alıyor:

“... Sophie Annabel Carrefax’ın ruhunun büyük bir neşe içinde –tıpkı insanın ödünç verdiği bir eşyayı geri aldığı anda olduğu gibi– onu yaratan kişinin tarafından geri çağırılmasına minnettarız. Durumu değerlendirdiğimizde–”

“Kişi,” diyor Carrefax.

“Af buyrun,” diyor rahip.

“Kişi tarafından demeliydiniz,” diye düzeltiyor onu Carrefax.

“Doğru, onu yaratan kişi tarafından,” diyor papaz. Devam etmeden önce yüzü yine aydınlanmaya başlıyor: “Burada hepi-

miz ödünç olarak bulunduğumuza göre, en önce geri çağrılan kişilerin en değerli olanlar olduğu sonucuna varabiliriz. Bir zamanlar ödünç verdiğiniz değerli eşyaları düşünün...”

Serge, birkaç cümle sonra onu dinlemeyi bırakıyor. Elbette rahibin sözcüklerini duyabiliyor hâlâ, ama şimdi yalnızca ses-ten ibaretler. Arkası açık kamyonet aşağıda duruyor. Oraya bakınca çimenlerin arasında, kendisinden birkaç kat daha büyük bir toprak parçasını iten bir böcek görüyor. Böcek toprağı ileri hareket ettirmeye çalışıyor ama ne zaman toprak parçalarını önündeki hafif eğimli yola taşısa, parçalar gerisingeriye üzerine düşüyor. Bunun bir Balkan böceğı olup olmadığını merak ediyor Serge. Burnu kanlı olanlardan mı? Çiçeğe ve tabuttaki kefene resmedilmiş böceğe bakıyor. İnce bir kumaş bu, tabutta gevşek bir biçimde sarılmış; güneş ışıkları buradan geçip tabutun pirinç tutacaklarına ulaşıyor, geriye yolculuk ediyor, böylece beyaz ipekli kefen ıslıl ıslılken böcek ve çiçek birer silüet halini alarak kararıyor; neredeyse kumaşın yüzeyinde hareket eden canlılara benziyorlar. Güneş ışığı çukurun kenarlarını bulandırıyor, yandaki toprak yığınlarını aydınlatıyor; bu ufak toprak parçaları özgürlüklerine kavuşmuş, böylece hafifçe havaya doğru yükseliyor gibiler. Çukurun içinde duran çelik raylar, çevrelerine mavi ve gümüş renkte kıvılcımlar saçıyor. Tren görünmeden hemen önce, uzaktan yaklaşırken demiryolu raylarının yaptığı gibi uğulduyorlar sanki...

İster gerçek ister hayali olsun, uğuldama hissi artıyor: Serge titreşimlerin çimenlerin çevresine yayıldığını hissedebiliyor. Yerden ayaklarına doğru hareket ediyor, kasıklarına tırmanıyorlar. Derisine ulaşıyor, aletini kaldırıyorlar. Serge buna engel olamıyor. Ellerini kasıklarının önünde çapraz halde tutarak çevresine bakıyor: diğer insanlar, rahibe ya da tabuta bakmakta – ona değil. Rahip ısıldamaya devam ederek cennetten bahsediyor. Pantolonunun ön kısmı şişerken Serge çevresine

bakıyor, ani ve kesin bir biçimde cennet diye bir yer olmadığının farkına varıyor: tabut ve Mahzen var, çimenler var, onların arkasında atkestanesi ağaçları, taze taze kokan topraklar var. İşçilerden biri burnunu kaşıyor. Bir sinek rahibin kafasının çevresinde vızıldayıp duruyor. Rahip onu görmezden gelmek istese de sinek adamın yüzüne konuyor, dudaklarını gıdıklıyor; sinek yüzünden rahibin sonraki birkaç sözcüğü üflemeyle tükürük arası bir hal alıyor. Sinek Arcady Tarlası'ndaki kuluçkadan çıktıysa eğer, koyun gübreleri arasından gelmiş olmalı. Serge ufak gübre parçalarının rahibin ağzında biriktiğini hayal ediyor; bunların içlerindeki daha da ufak bakteriler rahibin dudaklarından içeri giriyor, ağzındaki balgam akıntısına karşı yüzüyor, dişlerin oluşturduğu kayalara çarpıyor, onları kırbaçlayan dilin yanından geçerek gırtlığın altından mideye iniyor...

Rahibin sözcükleri duyulmaz oluyor. Serge'in babası, Gündüz Okulu öğrencilerini sıraya diziyor, çocuklar ezbere okuyorlar:

Yükseklerdeki geniş gökkube
Masmavi semasıyla pırl pırl
Bu ışıldayan süslü âlem yapıyor
Büyük çağrısını...

Dizeleri Törenlerde normalde olduğundan daha bozuk bir biçimde telaffuz ediyorlar: prova yapmak için daha az zamanları oldu ve daha sinirliler. “Geniş” ve “süslü” sözcüklerini uzattıkça uzatıyorlar; “yapıyor” yerine “yayıyor” diyorlar. Gökyüzü o anda gerçekten de mavi ve ışıldıyor: bu kısımda sorun yok. Serge başını göğe kaldırıyor. Kuşların uzaklarda olduğunu görüyor, bu yüksek basınç anlamına geliyor: akşam telsiz sinyallerini rahat rahat dinleyebilecek. Frieda'nın kızlarından biri hıçkırıyor; yas tutanlardan bir başkası burnunu çekiyor.

Gündüz Okulu öğrencileri, donuk, monoton ve senkronsuz sesleriyle akşam gölgelerini, Ay'ı ve gezegenleri tarif eden ikinci kıtayı makamla okuyorlar:

med cezir gibidir dalgalanmaları,
yayar hakikati bir kutuptan diğerine...

Hâlâ kafası karışık halde olan Serge, *Wireless World*'ün son sayısında, Şili takımadalarında bulunan, yeryüzünün en güneyindeki Marconi istasyonunu gösteren fotoğrafı hatırlıyor – havayı karelere bölen, bir kulübenin üzerinde duran, birbirine bağlı telleri olan dört devasa elektrik direği. Operatörler bir defasında burada altı ay boyunca kurtarılmayı beklemişti. Acaba kutuplara hangi hakikati yayıyorlar? Telgraflar, haberler, hava durumu raporları, kriket sonuçları, borsadaki kapanış fiyatları... Bunlardan hangisi acaba? Yas tutan bir kadın, acısını anladığını gösteren ağlamaklı, acıyan gözlerle ona bakıyor. Serge gözlerini kaçırıyor. Kadın kaçırıyor: Serge herhangi bir acı hissetmiyor. Acı hissetmesi gerektiğini biliyor – ancak ne acı duygusu var ne de yapacak bir şey. Daha çok bir sıkıntı hissediyor içinde: cinselliğe düşkünlüğünden ve bunun ötesinde, bir şeylerin henüz çözüme ulaşmadığı, ifşa edilmemiş olduğu hissinden kaynaklanan bir sıkıntı bu. Çizelgeler, çizgiler, mektup yığınları, Mozaik Bahçesi'nin çevresinde gezinirken Sophie'nin söyledikleri – ve bunların ötesinde, muhtemelen bunların *arkasında* yer alan, muğlak bedenler, yarım yamalak görüp duyduğu boğulmuş sinyaller, meteorlar çarpışırken yaşanan patlamalara eşlik eden galaktik sızıntılar: Serge bunların bir *anlamı* olması gerektiğine ve *bir* yerden gelmeleri gerektiğine daha çok ikna oluyor, her şeyin nedenini, neredesini ve niçinini öğrenebileceği yegâne kişiyi sırta kadem basmadan bulması şart...

Öğrenciler duraksıyor, sonra zar zor son kıtaya başlıyorlar:

Her şey ağırbaşlı bir sessizlik içinde de olsa
Karanlık kürenin çevresinde dolanan o şey nedir;
Gerçek bir insan sesi olmasa da
Işıl ışıl gezegenler arasında dolanan o ses nedir?
Aklın kulağı sevinç içinde dinler hepsini...

Sesler çukurların ucuna ulaşıyor, sonra ortadan kalkıyor. Bir duraksama oluyor. Serge motorlu bir arabanın Telgraf Tepesi'nin yanında ilerlediğini duyuyor, sonra yine toprak parçasıyla savaşını sürdürmekte olan böceğe bakıyor. Babası iki işçiye talimat veriyor, onlar da kefenle kaplı tabutu podyumdan platforma taşıyor, oradan da vinçle rayların üzerine yerleştiriyorlar. Biri krankla vinci çalıştırıyor, böylece tabut Mahzen Parkı'na doğru kaymaya başlıyor. Carrefax bu rayı destekleyen sütuna koşuyor, ani bir hareketle düğmeye basıyor. Tabut çukurun üzerine yerleştirilmiş çubuk aracılığıyla aşağı kayarken, perdeler harekete geçiyor; elektrikli bir vızıldama sesi eşliğinde tabutu kaplıyorlar. En azından olması gereken şey bu: gerçekteyse perdenin kıvrım yerlerinden biri tabuta takılıyor, geriliyor, elektrikli motor vınlama sesleri eşliğinde aşırı yükleniyor, sonra da duruyor.

"Allah belasını versin bu şeyin," diyor Carrefax. Motoru durduruyor, kıvrımını düzeltmek için perdeyi çekiyor, sonra yeniden düğmeye basıyor; tabut kayıyor, perde de yerine dönüyor.

"Gitti," diyerek hıçkırıyor Frieda.

Kızlar hıçkırarak ağlıyor ve bu söyleneni onaylıyorlar. Aleti hâlâ sertleşmiş vaziyetteki Serge, gülmeden edemiyor: tabut ilk durduğu yerden altmış santim uzaklaşmamış halde duruyor. Eğer insanlar biraz yana gitseler onun ne kadar az hareket et-

miş olduğunu görebilirlerdi. Tüm bu etkinliğin Törenlerden daha amatör bir biçimde, daha uyduruk, daha özensiz biçimde yapılmış oluşu Serge'i şaşırtıyor. Perde bir perde sadece, çirkin bir perde. Elleri hâlâ kasıklarının üzerinde duran Serge arkaya, Mahzen'in duvarına bakıyor. Bu duvar öte dünyanın, rahibin vaaz ettiği cennetin kapısını mı temsil ediyor? Peki "öte" dünya, onun uzaktaki duvarında sona mı eriyor? Serge Mahzen Parkı'nın arkasındaki çimenliğe bakıyor, burası nemli bir yer, insanların üzerinde durduğu çimenlikten hiç de farklı değil. Serge'in bakışı daha sonra ileriye, gübreye dolu, derenin arkasında kıvrılan tarlaya, tepedeki telgraf hattına kayıyor. Telgraf hattının arkasındaki arabaları gözünde canlandırıyor, sonra gemileri, kuleleri, istasyonları, takımadaları hayal ediyor...

İşçiler, pompa aletini çalıştırmak üzere çukurun kenarına gidiyor. Tabutu Mahzen Parkı'ndaki vince doğru kaldırıyorlar; bu sırada Serge midesinde bir ağırlık hissediyor, sanki yabancı bir şey oraya yerleşiyor gibi. İç organlarından gelen sert bir duygu bu – bir elini kasığından kaldırmasına, hamile bir kadın gibi diyaframını ovalamasına neden olacak kadar güçlü bir duygu. Sıkıntılı bir halde gözlerini yumuyor, oluşan karanlık ı ışık denizlerinde karanlık küreler görüyor, bunlar kendi yö-rüngelerinde dönüyorlar. Gözlerini yeniden açtığında işçilerin pompayı bıraktıklarını, ellerini ovalayarak arkada durduklarını görüyor. Yas tutanlardan bazıları hıçkırıyor. Mr. Clair sessizce ağlıyor. Serge ağlamıyor: bu alelade ve iniltili merasimin ölümle, Sophie'yle hiçbir alakasının olmadığını düşünüyor. Ölüm de Sophie de burada değil, başka bir yerde şimdi: bir telgraf sinyali gibi iletilmiş ve gitmişler.

Klodēbrady'ye Portsmouth'dan itibaren yirmi üç saat süren bir yolculuğun sonunda ulaşılıyor; seyahat süresi Versoie'den yola çıkılınca yirmi sekiz saate çıkıyor. Serge ve Clair önce bir trene, sonra gemiye, sonra International Sleeping Car Company'ye ait başka bir büyük trene, en sonunda bu tren Dresden yakınlarında bir yerde durduğunda onları farklı ülkelerin sınırları, saat dilimleri ve Serge'in hiç duymadığı eyaletler, yarı özerk bölgeler boyunca dolaştıran bir dizi daha ufak trene biniyorlar. Kompartımanlarının penceresinden geçtiğini gördükleri telgraf direklerinin, kırmızı çatılı çiftlik evlerinin, üç yüz santimetre yüksekliğinde duran saman yığınlarının yanındaki isimler ona biraz tanıdık geliyorsa eğer, bunun nedeni Clair'den coğrafya ve tarih konusunda öğrendiklerinden çok Maureen'in çocukken onlara anlattığı peri masalları. Sıkıntılı, karanlık bölgelerden de geçiyor Serge, sonra buralardan ayrılıyor, şimdi de yolculuğun son safhası için uyanıyor. Duyuları dengesini yitirmiş de olsa açık vaziyette; aylardır bir tabut örtüsü gibi üzerinde duran rehabet nihayet kalkmış gibi – bütünüyle değilse de biraz: örtü kalkmış, hafiflemiş durumda.

Tren duruyor. Bir istasyona ulaşmış değiller: bir sinyalin değişmesini veya bir makasın hareket edişini veya trenin yanından yabancı dilde yapılacak bir anonsu bekliyorlar. Serge

ayağa kalkıyor, pencerenin üst kısmını indiriyor, dışarıya sar-
kıp çevresine bakıyor. Yaz bitmiş; rayların yanındaki çalılık-
larla ağaçlar fazlasıyla büyüyüp solgunlaşmış; otuz santimetre
boyundaki karahindiba çiçekleri ve yabancı otlar, yataklı vagon-
lar arasında dikiliyor. Bir kazık siyah ve sarıya boyanmış. Ray-
lardan birine ufak bir elektrik kutusu ilâştirilmiş; toprağa akım
göndermek için birer uylukkemiği gibi çevresine kenetlenmiş.
Taşra dümdüz. Bir iki kilometre ötede, uzun bir fabrika bacası
tam da taşranın ortasından yükseliyor gibi. Daha yakınlardaki
bir hafriyat tesisi, sütunlar üzerinde duran yollar kırma taşları
büyüyen bir toprak yığınınâ atmadan evvel inim inim inliyor.
Tren yolu hattı yanında yüzlerce metre boyundaki yüksek te-
peler uzanıyor; mavi gökyüzüyle altın yaprakların önünde tu-
haf bir siyahlığa sahipler.

“Sistein bu,” diyor Clair, Serge’in tepelere baktığını fark et-
tiğinde.

“Sistine mi? Sistine Şapeli gibi mi yani?”

“Hayır, onu siyah yapan şey: kimyasal maddenin adı. Sis-
tein, kükürt, klorid, sodyum ve benzeri maddeler. Seni iyileş-
tirecek şey bu.”

Koltuğun üzerinde yanında duran kâğıtlar arasındaki bir
broşürü Serge’e fırlatıyor. Tren neredeyse boş; kompartıman
onlara kalmış, onlar da içeri yayılmışlar. Serge fırlatılan broşü-
rün koltuğuna düşmesine izin veriyor, sonra onu alıp yerine
oturuyor. Broşürün ön kapağında, elinde bardağıyla Greko-
Romen binaların dizildiği bir bulvar boyunca yürüyüş yapan
güneş şemsiyeli zarif bir hanımefendi çizimi var. Resim çerçe-
vesinin altında, illüstratörün uyguladığı perspektif nedeniyle
alttan gelen suların havaya kaldırdığı geniş kırmızı bir kalp bu
kadının biraz önünde duruyor; bu arada kalbin üzerinde bir
ayağıyla dengede duran bir melek var, kendisi hanımefendi-
nin yoluna güller sermek amacıyla çerçeveyi geçerek asıl resme

giriyor. Yine resimde derinlik sağlamakla ilgili bir durum bu: Serge çizim derslerinde bu tekniğe bir türlü hâkim olamıyor. Resimdeki perspektif *doğru* değil: melek hem ana resimle aynı yüzeyi işgal edip hem onun birkaç adım önünde duramaz, bu yüzden de çerçevesinin dışında durup içeriye çiçek serpiştiremez – yürüyüşe çıkmış hanımefendinin resminin üzerine yansıtıldığı paravanın arkasından oraya uzanmıyor, zekice düzenlenmiş bir optik numarayla çiçekleri yolun bu tarafında tutmuyorsa tabii. Hanımefendinin güneş şemsiyesinin üzerinde, siyah güneş ışınlarının oluşturduğu şu sözcükler var: “Kloděbrady Kaplıcası”.

Serge broşürü karıştırıyor, beyefendiler veya çizimdekine çok benzeyen hanımefendilerin ellerinde bardaklarla kubbeli anıtmezarların yanında yürüyüşlerini gösteren fotoğrafları geçiyor. Resimlere eşlik eden metinlerde kasabanın tarihi anlatılıyor: bir dizi işgalden, savaştan ve taht kavgasından oluşuyormuş gibi görünen bir tarih bu. Broşür yazarının uzun uzadıya anlattığı çekişmelerin başrolünde Kral Mstislav isimli bir hükümdarın mirasçılarının, taht üzerinde hak iddia eden Vladimir isimli bir adamı babalarını zehirlemekle suçlamaları var; sonunda hükümdarın “kötü bir salğıdan kaynaklanan kan zehirlenmesinden” öldüğü anlaşıyor – suikast suçlamasından adını temizleyen Vladimir, böylece kendisine kara çalanları öldürmek için harekete geçiyor. Birkaç paragraf sonra, muhtemelen başka bir Mstislav’dan bahsediliyor ama bu sefer salğı yerine *tümör* deniyor: kanı zehirlenmeden önce “olaylar ve toplumsal sorunlar labirentinde yolunu arayan” kişinin Kloděbrady’yi “radikal toplumsal alternatifler” için bir merkeze dönüştürdüğünü yazıyor broşür. Böylece seksen yıl kadar sonra ortaya çıktığında kasabanın azizi Prens Jiři olacak kişinin hükümdarlığı da hazırlanmış oluyor. Serge, Clair’e yüksek sesle okumaya başlıyor: Jiři’nin yönetimi altında on beşinci yüzyıl

ortalarında toplum ve kültürün geliştiğini söylüyor, kasaba bu dönemde “hiç kuşkusuz en iyi dönemini yaşamıştı.”

“Babanın da söyleyeceği gibi, burada yazar ‘hiç kuşkusuz’ yerine ‘kesinlikle’ demeliydi,” diyor Clair.

Tren yeniden duruyor. Yanlarından bir yük treni geçiyor, öteki istikamete gidiyor, vagonları hafriyat tesisinde yükselişini seyrettikleri aynı siyah kırma taşlarla yüklü.

“Bu ilginç,” diyerek devam ediyor Serge, diğer Mstislavları ve Vladimirleri geçip on dokuzuncu yüzyıla geliyor. “Kasabanın tamamı 1805 yılında yandı. Yeniden inşa edildiğinde, Bavaria kralı ve onun İspanyol karısı, maden arayan Baron Karl von Arnow’u buraya getirdi; baron da kalenin zeminindeki kaynağı keşfetti.”

“Ne kadar manasız,” diye homurdanıyor Clair. “Eğer Baron von Aristo eşleşseydi o kadar büyük bir yeraltı su kaynağını bir köylü kulübesinin altında da bulabilirdi.”

“Hayır,” diyor Serge. “Maxbrenner isimli bu mühendisin tüm kasabanın altına boru döşemesi gerekiyordu; kaplıcaı yaratacak bu borular kalenin altından geçip dışarı uzanacaktı. Pompalar, ısıtıcılar, gerekli her şeyi kurdu. Bu yüzden de kaplıcada artık şöyle yazıyor: ‘Tüm ziyaretçiler kaplıcanın iyileştirici gücünün keyfini çıkarabilir.’ Ah, şuna bir baksana; içindekilerin listesi var.”

Sisteinin kükürte dönüştüğü tabloyu inceliyor, kükürt de çeşitli klorürlere, karbonat ve sülfatlara ayrılıyor: soydum klorad, lityum klorad, potasyum klorad; klorad, sülfat ve magnezyum karbonat; kireç karbonatı; insanın dikkatini çeken bir biçimde isimlendirilmiş olan “özgür ve rahatlıkla özgürleşen” karbonik asit çeşitleri. Bugünlerde Serge’in midesinde sürekli kendini hissettiren ağırlık, bu tablolara bakarken yeniden ortaya çıkıyor. Serge sayfayı çeviriyor, Klodëbrady’daki Grand Otel’in fotoğrafını buluyor; otelin terası bol bol su içen insan-

larla dolu, üstlerinde Avrupa'daki tüm devletlerin bayrakları yer alıyor, onun üstünde yine kalp ile melek logosu var.

Bu logo istasyonda da mevcut, bir tahtanın üzerinde, kasabanın adının yanında duruyor; logodaki kalp kir yüzünden kapkara olmuş. Hamallar bavullarını bir el arabasına yüklüyor, arabayı takır tukur çekerek anacaddeye götürüyorlar. Kubbeli anıtmezarlar bir parka yerleştirilmiş; görüntüsü broşürdekine benzeyen ama sayıca o kadar çok olmayan bebek arabaları var bir de. Hemşireler üçlü gruplar halinde gevezelik ediyor ya da tekerlekli sandalyede oturan engellileri iterek kapılarında yılanların yer aldığı eczanelerle süs eşyası satan dükkânların yanından geçiriyorlar.

Grand Otel'in teras kısmı yarı yarıya boşalmış halde. Sandalyeler masalara dayanmış. Bugün yalnızca üç bayrak çıkarılmış: bu bayraklar, bir banka oturmuş ellerindeki gazetele- rin ardında kafalarını sallayan iki yaşlı adamın üzerinde asılı. Hamallar, Serge ve Clair'i oteldeki akranlarına teslim ediyor, onlar da Serge ve Clair'i odalarına götürüyor. Serge odasına geldiğinde yatağın yanında, kaplıcalara girişini sağlayan sezonluk bir bilet, iki şişe köpüklü ama hafif bulanık görünümlü su ile üzerinde kalp-ve-melek logosu olan bir defter buluyor. Ama bu defa, altında uçan dört melek onu yukarı kaldırma mücadelesi verirken kalp çiçek açıyor, bu çiçekler tren yolu boyunca siğil gibi uzanıyor. İnsanlara sunulan terapilerin yer aldığı bir mönü var, üzerinde fiyat listesi bulunuyor: soluma tedavisi, yirmi dokuz krona yapılıyor; gaz püskürtme, yirmi beş krona; su altı masajı, yirmi iki krona; vesaire vesaire. Bir kron ne kadar? Serge yeniden o açgözlü Mstislavları ve Vladimirleri, zehirli kanlarını ve kopan kafalarını düşünüyor.

Akşam yemeği saat yedide veriliyor. Uzun yemek odasının ucunda bir bar var; barın arkasında beyaz ceketli bir garson beklemekte, elleri tezgâhın üzerinde, arkasında bulunan şişe-

ler ise rafların üzerinde aşamalı olarak yükselmekte. Duvarlardan birinde yer alan freskin üzerinde Greko-Romen tarzında, cüppe giymiş bir hâkimin başkanlık ettiği disk ve cirit atma oyunlarını seyrederek eğlenen, bir yandan da su içen hanımefendiler ile beyefendilerin resmi var. Oda neredeyse yarı yarıya boş durumda. Serge ve Clair ufak yuvarlak bir masada oturuyorlar, yanlarında bir garson var, onlara bir şişe kırmızı şarapla birlikte bıldırcın ve haşlanmış patates servis ediliyor.

“Yavaş yavaş iç,” diyor Clair. “Sindirim sistemine iyi gelecek.”

Serge omuz silkiyor. Yemek yiyen öteki müşteriler farklı dillerde konuşuyor, ara sıra onların bulunduğu tarafa doğru bakıyorlar. Serge, bu konuşmalar arasında Fransızca, Almanca ve İspanyolca sözcükleri ayırt edebiliyor; Clair bunlara ek olarak Macarca, Sırpça ve Rusça konuşulduğunu teşhis ediyor. İngilizce de konuşuluyor ama anadili İngilizce olmayan kişiler tarafından kolaylık olması amacıyla kullanıldığından kulağa yabancı geliyor. Akşam yemeğinin ardından, duvarlarında hafifçe karartılmış camların ardında içleri doldurulmuş yerel vahşi hayvanların, susamurlarının, yılanbalıklarının, turnaların, su fareleri ve kara kurbağalarının dizili olduğu bir salonda kahve içerlerken, Alman bir adam yanlarına geliyor, kendisini Herr Landmesser olarak takdim edip onlara “ne için” buraya geldiklerini soruyor.

“Çocuk için geldik,” diyor Clair. “*Das Kind*. Midesiyle ilgili şikâyeti var. Ben turp gibiyim.”

“Böyle konuşabildiğinize göre şanslısınız,” diye cevap veriyor Herr Landmesser, bir yandan da derin, alaycı bir kahkaha atıyor. “Belki de hasta olduğunuzu bilmemekten kaynaklanıyordur mutluluğunuz. Hangi doktoru göreceksiniz?”

“Doktor Filip’i,” diye cevap veriyor Serge. “İlk randevumuz yarın sabah.”

“Filip benim de doktorum olur. Gut hastasıyım.” Herr

Landmesser ayağına işaret ediyor. “Filip için hepsi aynı: hepsi ahlaki.”

Serge ona ne demek istediğini sormak için girişimde bulunuyor ama uzunca boylu, orta yaşlı bir hanımefendinin yanlarına gelişiyle sözü yarıda kalıyor.

“Ne kadar da gençsin,” diyor kadın, Serge’e bakıp kumlu bir sesle konuşarak. “Senin kadar genç bir yeğenim var. Bir gün Rotterdam’a gelersen tanışmalısınız. Benim sorunlarım kalbimle ilgili. Ne kadar kalacaksınız burada?”

“Zannedersem üç hafta buradayız.” Serge bu sözleri onaylaması için Clair’e bakıyor ancak Clair, Herr Landmesser’in alaylarından çok gücenmiş veya endişelenmiş gibi; konuşmaya katılmayı reddediyor.

“Kaçırdınız – beş gün önceydi,” diye devam ediyor Hollandalı kadın, “gösteriyi söylüyorum. Kasaba halkıyla doktorlar, hemşireler güneş kılığına girmişti: güneşi ve bulutları ve havayı canlandırıyorlardı. Çok komikti. Sen de, yeğenim de izleseniz çok severdiniz. O sıralar burada daha çok insan vardı. *Pani!*”

Elinde bir kahve cezvesiyle az önce yanından geçen garsonun arkasından seslenerek söylüyor bu son sözcüğü. Adam onu duymuyor, kadın da onu takip etmeye koyuluyor. Herr Landmesser onlardan uzaklaşıp kitap raflarına doğru yürüyor. Clair ve Serge sessizlik içinde biraz daha oturuyor, sonra odalarına çekiliyorlar. Serge otelin çok da uzağından gelmeyen su seslerini dinleyerek uyukluyor; dereyi kendi zihninde yeniden akıtıyor, yaratıkları içinde yavaşça hareket ettirerek dereyi karartıyor.

ii

Serge ertesi sabah erkenden, Clair’den biraz önce kalkıp hafif bir kahvaltı ediyor, sonra parktaki ufak kubbeli binaları birbirine bağlayan yollarda dolaıyor. Bir orkestra, binalardan

birinin yanındaki sahnede müzik yapıyor. Buraya yaklaşıırken müzisyenlerin bir kalp oluşturacak şekilde dizildiklerini fark ediyor, bunların gerçekte anıtmezar olmadığını, içlerinde çeşmeler akan köşkler olduklarını görüyor. İnsanlar bunların arasında geziniyor, bardaklarını fiskiyelelerin altına doğru kaldırarak onları dolduruyor, daha sonra yollarına devam ederken hafifçe sularını yudumluyorlar. Kaftanlar giymiş, sakallı ve saçları bukleli Yahudilerden oluşan bir grup Lehçe ve İbranice sohbetler ediyor, bir yandan da içeriyor: iki Rus birbirleriyle gü-rültülü bir biçimde konuşurken, arada bir cümlelerini bekleterek ağızlarını çalkalıyor, suyu tükürüyorlar. Fransız bir çift, müzikle ilgili tartışıyor bu arada:

“*Mais c’est Debussy, n’est-ce pas?*”

“*Non, non: c’est Brahms...*”

Serge’in bardağı yok. Ellerini bardak şekline getirerek çeşmeye doğru tutuyor. Su çok soğuk değil, garip bir biçimde çok ıslak da değil. Sanki içi kurumla dolu gibi. Serge ellerini yüzüne yaklaştırıp suya bakıyor: su bulutla kaplı, hafifçe karanlık, içinde kabarcıklar yüzmekte. Sudan bir yudum alıyor: bulutlu ve biraz acı bir tadı var. Bir hemşire geliyor, ona anlamadığı bir şey söylüyor. Serge omuzlarını kaldırıp soru soran bir şekilde ona bakıyor; hemşire eliyle bardaktan su içme hareketi yapıyor, otelde arkasında içi doldurulmuş hayvanlar olan camların benzerini satan bir kulübeye işaret ediyor. Burada yön tabelası işlevi gören okun üzerinde dört isim var, bunların her biri büyük harflerle yazılmış: MIR, MAXBRENNER, ZAMACEK, LETNA. Seçenekler arasında GRAND OTEL yok ama Serge hamallarla birlikte dün geçtikleri yolu takip ediyor, süs eşyası satan dükkânları ve tabelalarında yılanlar olan eczaneleri geçerek yolunu bulmayı başarıyor.

Clair’i terasta, kendisi için endişelenmiş bir halde buluyor.

“Randevuya beş dakika kaldı. Acele et!”

“Hazırım,” diyor Serge ve omuz silkiyor.

Çeşmelerin aksi istikametine doğru yöneliyorlar, taç giymiş bir binici heykelinin ve merdivenlerinde hemşirelerin yukarı aşağı hareket ettikleri geniş bir binanın yanından geçiyorlar, daha ufak bir binaya ulaşıyorlar. Burada, ön kapının yanında, üzerinde FILIP ismiyle bir dizi harfin yazılı olduğu bir tabe-la bulunuyor. İçerideki resepsiyonist onları bekleme odasına yönlendiriyor. Burada çeşitli hastalar oturmakta; çoğunun ellerinde içi koyu renk, ipeksi bir malzemeye yarıya kadar dolu kavanozlar var; bunlar Bodner’ın Versoie’de içlerinde bal sakladığı kavanozlarla aynı boyutta, üstlerinde de aynı bronz renk vidalı kapaklardan var. Birkaç dakika sonra Serge’i çağırıyorlar.

“Seninle içeri gelmemi ister misin,” diye soruyor Clair.

“Hayır,” diye cevap veriyor Serge.

Doktor Filip’in taranmamış kır saçları, tel tel sakalları ve favorileri var; ufak bir adam kendisi. Metal çerçeveli minik gözlüğünün ardında duran gözleri, onaylamayan bir bakışla Serge’e kilitlenmiş halde. Çevrelerindeki masalar, tepsiler ve yürüyüş bantları egzotik bir orkestraya ait müzik enstrümanları gibi dizilmişler. Odada tüpler ve pompalar ve silindirler ve kantarlar var. Buradaki eşyaların en tuhafı, tüm bir rafı kaplayan büyük bir makine. Aletin çarkları ve telleri, birer baskı makinesine, bira fabrikasına veya minyatür tren rayına ait gibi duran parçalara bağlanmakta. Aletin merkezinde bir kubbe var, yanında aşağı bakır bir kablo sarkan spiral şeklinde bir merdiveni var, lehimle tutturulmuş bir sigorta kutusuna bağlanıyor.

“Carrefax, K ile değil C ile yazılıyor demek,” diyor Doktor Filip. “Otur bakalım.”

Serge, Doktor Filip’in “Carrefax” derken kastettiği kişinin kendisi olduğunu anlamıyor ve onun emrine itaat etmeden evvel içgüdüsel olarak babasını görmek amacıyla odanın içine bakıyor.

“İngiliz doktorun notlarına bakılırsa kronik bağırsak sorunları yaşıyormuşsun,” diye devam ediyor Doktor Filip. Sesi keskin; favorilerinin arasındaki ufak bir açıklıktan geliyormuş gibi. “Şu sorunları bir tarif et lütfen.”

Serge ellerini kasıklarının alt kısmına yapıştırarak sandal yesini ileri geri hareket ettiriyor. “Midemde büyük bir top var sanki,” diyor. “Tozdan yapılmış büyük bir top.”

“Neden ‘toz’dan yapılmış diyorsun,” diye soruyor Doktor Filip.

“Koyu renk olduğu için. Tozla kaplı gibi.”

“Kabızlık çekiyor musun?”

Serge başıyla onaylarken kızarıyor.

“Rehavet var mı?”

“Evet,” diyor Serge. “Çok fazla.”

“Baş ağrısı?”

“O da var.”

“Masanın üzerine yat lütfen.” Doktor Filip, birbirine kilitlenmiş durumdaki metal bacaklardan oluşan bir iskelet tarafından tutulan katlanır bir levhaya işaret ediyor. Bir menteşeye takılı durumda olduğundan bir ütü masasını andırıyor yatacağı yer. “Önce ayakkabılarınıla gömleğini çıkar.”

Serge gömleğini vücudundan sıyrıyor, ayakkabılarını çıkarıp muayene masasına tırmanıyor. Doktor Filip soğuk ellerini kullanarak Serge’in omuzlarını masanın yüzeyine bastırıyor; bu eller daha sonra Serge’in karnına iniyor, sanki bir kutunun ya da duvarın derinliğini ölçüyormuşçasına buraya tıklatmaya başlıyor. Serge konuşmaya kalkışıyor ama Doktor Filip onun sözünü keserek, “Şşş...” diyor.

Elini Serge’in diyaframının üzerinde tutuyor ve buraya birkaç defa daha vurduktan sonra bir kadranı çevirmişçesine başını eğiyor, dinlemeye başlıyor.

“İyi değil,” diyor bir süre sonra. “Tıkanmış. Durgun. Kendi

kendini toksinliyorsun. Derin kararmış, gözlerin de öyle. İyi görebiliyorsun değil mi?”

“Görmüyorum,” diyor Serge. “Yani hayır. Bir tür şeyle kaplı...”

“Neyle kaplı,” diye soruyor Doktor Filip, sabırsız bir biçimde.

“Kürkle kaplı.”

“Ne demek bu?”

“Kürkle kaplı, kürk gibi bir şey var. Hayvan tüyü gibi. Ufak tüyler işte. Şey gibi...”

Sesi zayıflıyor. Gördüğü şeyi tarif etmekte zorlanıyor. Kürk gibi değil pek. Daha çok ufak ipliklere benziyor. Gördüğü şey en çok annesinin ipeklerini andırıyor, bunların gerçekten güzel ve koyu renk olanlarından biri gözbebeklerinin hemen önüne tutuluyor sanki, oraya yayılıyor, dünyaya bir bez gibi sarılıyor: karanlık bir bez bu, üzeri benekli bir zarla kaplı. Aylardır bu şekilde duruyor orada. İlk defa ortaya çıktığı zaman, Serge gözlerini kırptırıp bu bezin içinde bir delik açmaya, onu silmeye, perdeyi yırtmaya çalışmış ancak bu şekilde onu daha da sağlamlaştırmış, bez gözlerinin altına yerleşmişti. Daha sonra onları yıkayarak çıkarmaya çalışmış, ancak bunun sonucunda iplikler koşmaya başlamış, daha bir şeylere bakmadan gördüğü her şey bu bezle sarılmıştı.

Doktor Filip, “Bana bir örnek ver lütfen,” diyor.

“Ne örneği vereceğim?”

“Dışkı örneği,” diye yanıt veriyor Doktor Filip. Soğuk elleri Serge’in omuzlarını yukarı kaldırıyor, oturulacak kısmında bir delik, deliğin altında da böbrek şekilli bir tepsisi olan alçak bir sandalyeye yönlendiriyor.

“Yapamayacağım,” diyor Serge.

“Utanacak bir şey yok ki,” diyor Doktor Filip, alaycı bir sesle onu küçümseyerek.

“Utanmakla ilgisi yok,” diye durumu açıklarken Serge’in

yüzü yeniden kızarıyor. “Yapamayacağım işte. Onun...”

“Onun isteklerinden bahsediyorsun demek?” Doktor Filip’in ince kaşları saçlarının başladığı çizgiye tırmanıyor, gözlükle-riyle birlikte seyahat ediyor. “Durum şudur: bu öğleden sonra senin için lavman ayarlayacağım. Ayrıca,” diye devam ediyor sözlerine, masasına dönüp bir kalem alıyor, “ayrıca sıkı sıkıya uygulaman gereken bir diyet önereceğim. Laktoz: ekşi süt ve mısır gevreği. Meyve. Et yok. Yaptığım listeyi otelin mutfağına ver; onlar gerekli düzenlemeleri yapar.” Serge’e iki tane kart uzatıyor. “Bir de hidroterapi kuru uygulayacaksın. Takvimi burada.” Bir çekmeceyi açıp içinden bir kâğıt parçası alıyor; arkasına yaslanıyor, bir rafta duran bal kavanozunu çıkarıyor, bunların ikisini birden Serge’e veriyor. “Şimdi git lütfen. Yarın öğleden sonra dörtte gel. Sürekli su iç: çeşmelerden iç, yemek yerken iç, her zaman iç. Her fırsatta su içeceksin.”

Serge elinde kavanozuyla yürüyerek otele dönüyor, kavanozu ne yapması gerektiğini merak ediyor. Mönülerle birlikte bunu da mutfağına teslim etmeye çalışsa da şef garson kavanozu Serge’e iade ediyor, bir sonraki randevuya giderken bunu da yanında götürmesini söylüyor; bu randevunun hemşirelerin girip çıktıklarını gördüğü binada gerçekleşeceğini anlıyor Serge. Bir odaya giriyor, burası dezenfektan yüzünden keskin bir kokuya sahip ve içerideki hemşire Serge’den pantolonuyla donunu indirmesini istiyor, başka bir masaya doğru eğilmesini sağlıyor; sonra Serge’in içine lastik bir hortum sokuyor, bir musluğu çevirip açıyor. Ilık su içine girerken ve Serge’in içindekilerin ufak parçalarını taşıyarak dışarı çıkarken gözlerindeki bez hafifçe açılıp kapanıyor, odadaki nesneler de böylece daha net görünüyor: muslukları ve tüpleri, duvarlarda ilerleyen çinili olukları, kapının kulbunu ve örnek almak üzere öne doğru eğilen hemşirenin omuzlarını görüyor.

“Şişen var mı,” diye soruyor kadın.

“Şişem mi,” diyor Serge. “Yok. Olması mı lazım?”

“Doktorun sana vermiş olması lazım...”

Bal kavanozu. “Ben onun amacının şey olduğunu...”

“Başka bir kavanoz kullanınız biz de,” diyor. “Kartını göstersene.”

Gösteriyor. Kadın Serge’in adıyla numarasını ufak bir kâğıt parçasına not edip kartı ona geri veriyor. “Gelecek sefere yanınızda getirirsin.”

“Gelecek sefere mi?”

Kadın yanıt vermeden ona şöyle bir bakıyor. Nezaketten yoksun bir bakış değil bu, tıpkı Versoie’de Maureen’in bakışları gibi bilgi ve anlayış yüklü.

Lavmanın görüşünde yarattığı netlik bir süre daha varlığını sürdürüyor: geri dönerken parkın üzerine yayılmış hava ona daha parlak, daha açık ve daha az benekli görünüyor. Bu duygu bir saat kadar sürüyor; sonra bez daralıyor, yeniden kalınlaşıyor, yeniden dünyayı örtmeye başlıyor. Akşam yemeğinde ekşi süt ile at yemine benzeyen bir şeyler yedikten sonra yatak odasına çekiliyor, içi doldurulmuş susamurları, yılanbalıkları ve turna balıklarının yanından geçiyor; Doktor Filip’e durumunu tarif ederken bakışını hayvanların içinde bulunduğu bu kutulardaki camlarla mukayese etmesi gerektiğini idrak ediyor: bakışı onlarla aynı bulutlu niteliğe sahip, her şeyde aynı iplik ve kumları görüyor. Odadaki su şişesinin camında da durum aynı: şişelerden birini kaldırıncı elinde dünyanın, en azından kendi dünyasının minyatür, yoğun bir versiyonunu tuttuğunu hissediyor. Şişedeki etikette kalp-ve-melek logosu var, logonun altında ise bir patent numarası yer almakta. Serge kapağı çıkarıyor, suyu boşaltıyor; akarken suyun bulutsu, kararmış, kurumlu olduğunu görüyor. Yatağına yattığında, dişlerini uzun uzun iki kez fırçalamış olmasına karşın suyun acı tadı ağzında hâlâ...

Hidroterapi ertesi sabah başlıyor. Meyve ve yoğurttan olu-

şan kahvaltısını yaptıktan, elinde yol tabelasının yanındaki dükkândan satın aldığı bardakla Mir çeşmesinin çevresinde gezdikten sonra, hidroterapi hizmetinin sunulduğu tesisi ziyaret ediyor. Burası Maxbrenner binası; dün lavmanın yapıldığı Letna gibi burası da adını aldığı pınarın çevresine inşa edilmiş. Serge resepsiyona gelince kartını takdim ediyor ve binanın iç kısımlarına götürülüyor. Koridorlar küflü bir kokuyla kaplı; hava nemli ve kükürtlü. Gittiği odanın kapısını açınca, burun deliklerini istila eden, dudaklarını yakan bir buhar saldırısıyla karşılaşılıyor. İçeride, duvara bitleştirilmiş halde sıra sıra dolaplarla, Versoie'yi ziyaret ettiği dönemde Widsun'ın mektup yazmak için kullandığına benzeyen, kapakları menteşeli, geniş çekmeceli yazı masaları var. Dolaplardan bazılarının kapakları açık; kapalı olanlarda ise yalnızca kafalarını dışarı çıkarmış olan, bir kutudan fırlayan yaylı bebeklere benzeyen adamlar var. Diğer adamların kafaları da, üstlerinden dumanlar yükselir halde yatırıldıkları sırada sıkıca sarılmış oldukları battaniyelerden dışarı uzanmakta. Bu adamlar böceklerle, kaynar sudan çıkarılmış, pupa evresindeki larvalara benziyorlar. Tüpler odanın içine yayılmış; dolaplar ve sıralar arasında ilerliyor, insan krizalitlerinin oturduğu, uzandığı veya kendinden geçtiği bir buhar karmaşası oluşturuyorlar.

Bir hemşire Serge'in elindeki kartı alıyor; onu önce üstünü değişmesi için bir kabine götürüyor, sonra beline havlu sardığında başka bir odaya alıyor, oturtuyor, kapıyı kapatıyor. Buhar, etrafı havluyla sarılı durumdaki uzuvlarının etrafında dönüyor, onu hem ıslatıp hem kurutuyor, herhangi bir şeyin içine olmasa bile onu bir şeylere batırıyor. Serge'in alnında damlalar oluşuyor ve bu damlalar suratından aşağı iniyor. Terle kükürt birbirine karışmış durumda: onları elleriyle silemediği için dudaklarının üzerinde biriken terleri yalıyor, yeniden ağzına o acı tat geliyor. Kabinin içinde ona saatler boyunca sürüyor-

muş gibi gelen bir süre boyunca duruyor. Zaman geçirmek için Widsun'ın antetli hükümet kâğıtlarının yanında bulunan mürekkep setini düşünüyor: mührü mürekkebe batırışını, Sophie masanın başında durmuş şifreleri çözerken kendisinin belgeleri dirseğiyle damgaladığını düşünüyor. Nihayet dışarı çıktığında üzerinden akan terin sanki mürekkepten yapılmışçasına kirli ve mavi-siyah renklerde olduğunu görüyor.

Masaj için bitişik odaya yollanıyor. Masajı yapan hemşire, kendisinden yalnızca iki ya da üç yaş büyük, kısa boylu ve esmer bir kadın. Elleri Serge'in karnının çevresinde dairesel hareketlerle dolaşiyor, elini yumruk yapıp Serge'in leğen kemiğine doğru sarmalımsı hareketler yapıyor, yukarı aşağı gidiyor, derisini tokatlayıp testere hareketleriyle devam ediyor. Serge'in üzerine doğru eğilirken kadının vücudunun şekli komik görünüyor. Kanlı canlı bir derisi var; kollarıyla vücudundan ise koridorları da istila etmiş aynı küflü, kükürtlü koku yayılıyor, sanki kadının cildi kokuyu emmiş, gözenekleri de birer ufak çeşmeye dönüşmüş gibi. Masajı bitirip yeniden doğrulduğunda Serge kadının vücudunun olağandışı şeklinin yalnızca üzerine eğilirken, masaj yaparken ve onu yoğururken oluşan pozisyonundan kaynaklanmadığını fark ediyor: kadının sırtında hafif bir eğrilik var.

“Şimdilik tamamdır. Yarın yine aynısından yaparız,” diyor kadın. Sesi alçaktan geliyor, kaba bir tavrı var. Kadının bakışı şimdiki zamana ait değil gibi, Serge'in gelmesinden önce de orada olan, o gittikten sonra da varlığını sürdürecektir bir şeye bakarken Serge'in içinden geçip gidiyor gibi bakışı.

Öğle yemeğinden sonra Clair'in dersine gitmesi gerekiyor ama Serge çok yorgun. Neredeyse dörde kadar uyuyor, sonra Doktor Filip'in bürosuna gidiyor. Bekleme odasında dururken *Bathing Times*'ın bir tür yerel versiyonu olduğunu anladığı *Lazensky Soutek*'i alıyor eline. Amatör bir dergi bu, kaba ve kalın bir kâğıdın üzerine basılmış kötü kalite bir yayın. Birinci

sayfasındaki grenli fotoğrafta bir sahneye çıkmış kızlar var, ellerindeki karton güneşleri havaya kaldırıyor, bir gösteride kendilerine düşen rolü canlandırıyorlar. Serge bunların birer güneş olduğunu varsayıyor: güneş şekliyledir ama fotoğraftaki renkler o kadar doygun ki, güneşler kendilerini tutan kızlardan daha koyu renkteler. Acaba Hollandalı kadının bahsettiği şey bu muydu, diye düşünüyor Serge. Tıpkı Versoie’de olduğu gibi burada da Törenler düzenleniyor olabilir mi? Fotoğrafın altında bir açıklama var ama Serge ne yazdığını anlamıyor. Gazetenin üstünden odaya bakıyor. Öteki hastalar içi dolu kavanozlarını dizlerinin üzerinde ya da yanlarındaki koltuklarda bekletiyor. Kendi kavanozu ise Doktor Filip’in bürosunda onu beklemekte: içeri girince doktor kavanozu kaldırıyor, çeviriyor ve içindekileri inceliyor.

“İyi değil, hiç mi hiç iyi değil,” diyor Doktor Filip onaylamayan bir sesle. “Sen de bir bak lütfen.”

Kavanozu Serge’e veriyor. Kavanozun dışında, içerideki maddeyi ondan çıkarmak için madencilik yapan hemşirenin elyazısıyla yazılmış bir etiket var. Kavanozun içindeki madde katı, meyanköku gibi siyah renkli, kıvrımlı ve buruşuk, koyu renkli, dalgalı bir yüzeye sahip.

“Kan,” diyor Doktor Filip kavanoza işaret edip. “Sende kaşektik bir durum var: bağırsakların yüzünden kendi kendini zehirliyorsun. Ptomaine zehri, toksinler, patojenlerin hepsi kana karışıyor. Ne kadar koyu renk olduğuna baksana.”

“Koyu renk olan şey kan mı,” diye soruyor Serge. “Yoksa—”

“İkisi de koyu,” diye cevabı yapıstırıyor Doktor Filip. “Ve eğer tedavi edilmezse, başka şeyler de kararacak. Senin içinde atardamarlara, karaciğere, böbreklere ve ötesine salgılanan bir zehir fabrikası var. Onu engellemediğimiz takdirde beyni de karartır.”

“Sebebi ne peki,” diye soruyor Serge.

“Hastalıklı maddeler!” Doktor Filip’in tiz sesi, çalınan bir düdük gibi ufak ağzından dışarı çıkıyor. “Kötü maddeler. Yüzlerce yıl önce seninle konuşuyor olsak *chole* derdim, safra derdim, siyah safra yani *mela chole* derdim. Şimdi ise ona epigastrit diyebilirim, beslenmeyle bağlantılı kan zehirlenmesi diyebilirim, bağırsaklarda bozulma diyebilirim veya bunlardan başka altı yedi tane isim kullanabilirim – ancak bunların hiçbirisi hastalığa neden olan şeyi açıklamaz. Hastalığının kendini besleyecek bir ev sahibine ihtiyacı var ve bu da sensin. Dünyaya bana *onun* ne istediğinden bahsetmiştin, bu da onun ihtiyaçlarını yerine getirdiğin, onları kendi ihtiyaçların kıldığın anlamına geliyor. Bunu değiştirmen gerekiyor.”

“Nasıl değiştireceğim,” diye soruyor Serge.

Dudakları alaycı bir gülümsemeyle burulurken Doktor Filip’in favorilerinden bir hışırtı geliyor. “Bunu sana ben söyleyemem,” diyor. “Senin keşfetmen icap ediyor. Ben sana tedavi ve diyet önerebilir, semptomları izleyebilirim. Gerisi sana kalmış.” Çekmecesinden bir kâğıt çıkarıyor, yazmaya koyuluyor. “Bunu al eczacıya götür,” diyor Serge’e. “Haplardan günde bir tane al, daha çok alma: hepsini aynı anda alırsan nalları diker sin. Bütün gün su iç bir de. Eğer karnın şişerse endişeye kapılma. Sizin şairiniz Lord Tennyson’ın inançtan bahsederken dediği gibi: ‘Bırak büyüsün.’” Doktorun gözleri hafifçe ışıltıyor, henüz yapmış olduğu latifeye aydınlanıyor. Sonra gözleri yine gri-metalik rengine kavuşurken Serge’e, “Lütfen git artık,” diyor.

iii

Serge kendini rutine bırakıyor. Her sabah parkta dolanıyor ve orkestranın müziğini dinleyerek Mir çeşmesinden su içiyor, sonra sulu ve gazyağlı lavman için Letna’ya yöneliyor, küf

kokulu, sırtı eğri hemşireyle hidroterapi ve masaj seanslarına gidiyor. Lavmanın yarattığı hafifleme hissi, masaj boyunca ve öğle yemeğinin hemen sonrasında da onunla kalıyor; bu arada bakışındaki örtü yeniden kalınlaşıyor ve Serge bir saat boyunca uyuyor. Öğleden sonraları derslerine gidiyor (Clair bugünlerde ona Almanca öğretmekte ısrarlı ve onun Marx'ın yapıtlarını okumaya başlayacak kadar büyüdüğü kanaatinde) ve kasabanın çevresinde yürüyüşlere çıkıyor. Her akşam Clair'le yemek yiyor, daha sonra bir saat kadar süreyi salonda oturup okumaya, oyunlar oynamaya ayırıyor: eğer dört beş kişilik bir grup oluşmuşsa domino, Clair ile yalnız kaldıklarındaysa satranç oynuyorlar. Clair ilk başlarda hep kazanıyor ama aradan bir hafta geçtikten sonra Serge otelin kütüphanesinde satrançla ilgili bir kitap buluyor, buradan taşlarla konumları ifade eden sayı ve harfleri öğreniyor, Marconi operatörlerinin birbirlerine telgraf aracılığıyla tıklatarak gönderdiklerine tanıklık ettiği gecelerde not tuttuğu denizasırlı manevraları satranç tahtasında uygulamaya başlıyor; böylece her seferinde oyunu kazanıyor. Odasına her gidişinde sabah kendisi için oraya bırakılmış, etiketlerinde kalp-ve-melek logosuyla patent numaraları bulunan şişelerdeki sıvıları içiyor; ve her gece dilinde bir kükürt ve is tadıyla dalıyor uykuya.

Serge otelde kalan öteki hastalarla tanışıyor. Ona hep nazik bir biçimde davranıyorlar: aralarındaki en genç hasta olarak Serge bir tür maskot muamelesi görmekte. Herr Landmesser ve Hollandalı kadın Tuithof'un yanı sıra Fransız Mösyö Bulteau'yla tanışıyor; mösyö ona kimyasalların, karışımların ve midevi sıvıların isimlerini anlatmaktan, diyetlerin metabolizma üzerindeki etkilerini açıklamaktan zevk alıyor; ayrıca Pan Suchyx isimli bir Rus, her akşam ona bir koltuğa gömülüp müzik notaları okuyor, bir felsefi önerme ya da argümanı düşünürmüş gibi kendi kendine eski bir şarkı mırıldanıyor; Serge'in bir

muhasebe veya hesap defteri olduğunu varsaydığı, sütunlarla dolu bir defterin cebinde durduğu yeleğine eliyle bastıran, ona ilıştırdığı bir dolmakalemle deftere notlar alan Kleinholz adlı Avusturyalı bir bankerle tanışıyor; Serge’i içi doldurulmuş hayvanların yanında ya da merdivende her gördüklerinde başını sallayıp gülümseyen Macarlar, İsveçliler, Sırlar ve İtalyanlardan oluşan yirmi kişi daha var. Burada insanları milliyetlerinden çok hastalıkları tanımlıyor: uzun süredir yatan kişilerin taze bir hastayla tanıştıklarında K4’ten X’e doğru yaptığı hareketler, yeni gelen kişinin nereden geldiğini sormak değil, onun sorununun ne olduğunu öğrenmek amacını taşıyor. Bir akşam eklemeleri iltihaplananlar ve onlara eşlik edenler, siyatikli ve sinir iltihaplı insanlar geliyor; bunlar bir yap-boz masasının çevresinde toplanıyor, parmaklarıyla yap-boz parçalarını karıştırarak yerlerine itiyorlar; sonra bir de cilt hastalıklarından mustarip bir çete var, bunlar genellikle otelin iç avlusunda oyalanan egzama hastalarıyla psoriyatikler (öteki hastaların kaba bir biçimde “Cüzzamlılar Kolonisi” diye bahsettikleri alanda duruyorlar); sonra idrar yolları enfeksiyonu olanlar, atardamar spazmı geçirenler, hipertansiyonlular, böbrek taşlılar, fonksiyonel veya organik kalp hastaları veya kronik karaciğer hastaları var – kısaca Serge ve Clair’in “işe yaramaz tipler” diye adlandırdıkları, kendilerini tedavi etsin diye sulara dalmak üzere buraya gelmiş insanlar var. Çoğunlukla Doktor Filip’in hastaları bunlar. Klodëbrady içinde Doktor Filip’in hastalarını yanlarında pasaport gibi taşıdıkları tahlil kavanozlarından tanıyabilirsiniz. Serge doktorun bürosunun dışında beklerken, bu tahlil örneklerinin nereye gittiğini merak ediyor. Devasa bir arşivde kayda geçiriliyorlar mı acaba? Bir mahzende, yalnızca siyah çiçeklerle beslenmiş arıların yaptığı yoğun bir bal misali petek biçiminde odacıklarda mı duruyorlar yoksa? Bunlardan çok fazla olsa gerek, Klodëbrady sınırından, çevredeki kırsal

bölgelerden yükselen ve mütemadiyen trenlere yüklenen, kim-
senin bilmediği bir yere taşınan sistein kalıpları kadar çok...

Mösyö Bulteau'nun sisteinle ilgili bir kuramı var, bir sabah
salonda açıklıyor:

“Barut için, *n'est-ce pas*? Patlama: *pow!*” Bunları söylerken
elleri havada bir patlama hareketi yapıyor. “Prusyalılar onu
cephaneliklerine alıp savaş hazırlığı yapıyorlar.”

“*Ganz lächerlich*,” diye homurdanıyor Alman bir hanıme-
fendi, bir yandan da kahvesini yudumluyor. Defterini çıkaran
Kleinholz, titiz bir biçimde buradaki şekillerin altına açıkla-
malar yazıyor. Herr Landmesser, “Dünya çok uzun süredir
Prusya'ya ait, bu yüzden de Prusya dünyayı istediği şekilde
kullanabilir,” buyuruyor.

“Nasıl Prusya'ya ait oluyormuş dünya,” diye soruyor Clair.

“Tüm bölge uzun süredir Germanik,” diye açıklıyor Herr
Landmesser. “Koruyucu melek Jiří, eski bir Germanik tanrının
yeni, Hristiyan ismidir yalnızca.”

“Hangi tanrıymış bu,” diye soruyor Macar.

“Jirud. Hastalandıktan sonra krallıktan kovulan, domuzlara
çobanlık eden bir prensti o. Domuzlarının yuvarlandığını, has-
talıklarının geçtiğini görünce o da aynısını yaptı; hastalığından
kurtuldu. Sonra burada yeni bir krallık kurdu ve eskisini de
feshetti. Siegfried'in babası Sigmund'un babası Volsung'un ba-
basıydı kendisi.”

“Ama,” diyor Serge, “Baron von Arnow kalenin altında su
bulana, Maxbrenner de su borularını döşeyerek onu kasabaya
yayana dek insanlar Kloděbrady'nin iyileştirici güçlerinden bi-
habermiş.”

“Tıpkı ilacını yutan uslu bir çocuk gibi buranın öyküsü-
nün modern versiyonunu size afiyetle yedirmişler,” diyor Herr
Landmesser, yüzünde kibirli bir bakışla.

“*Tipik* Prusya küstahlığı,” diye neredeyse bağırıyor Mösyö

Bulteau. “Tüm Avrupa’nın kendilerine ait olduğunu düşünüyorlar; daha fazla toprağa ve güce yönelik açgözlülüklerini haklı göstermek için de bu aptalca *mitleri* uyduruyorlar.”

“*Mossieu!*” Alman hanımefendi kahve fincanıyla masaya vururken yüzü kızarıyor. “Bu davranışlarınız terbiyeden yoksun.”

“Doğru söylüyor: özür dilemelisiniz,” diyor Herr Landmesser, Mösyö Bulteau’ya.

“Dilemeyeceğim,” diye cevap veriyor Mösyö Bulteau.

Tartışma gün boyunca gürültü patırtı içinde devam ediyor; Alman delegasyonu, gittikçe daha çok öfkelen diren terimlerle tek başına duran Fransızdan özür talep ediyor; Macarlar, Sırp lar ve İtalyanlar önce taraf tutuyor, sonra aralarında ikinci derecede ihtilafları olduğunu keşfeden daha ufak gruplara bölünüyorlar. Yalnızca Pan Suchyx tarafsız kalıyor; gerçi o da yaşananlardan etkilenmiş durumda, her tarafın iddialarını tartıp birbirleriyle karşılaştırıyormuşçasına arka arkaya farklı melodiler mırıldanıyor. İnsanlar Doktor Filip’in bekleme odasında birbiriyle tartışıyor; sesleri yükselince doktor taraflara tartışmayı kesmelerini sert bir biçimde söylemek durumunda kalıyor; Serge doktorun beyaz önlüğünün otelin akşam yemeği odasındaki freskte bulunan Greko-Romen hâkimin cüppesine benzediğini düşünüyor.

“Senin vücudundaki sorunun aynısı bunların kafalarında var,” diyor, Serge’i bürosuna geri götürüyor, bu arada yeniden onun bağırsaklarını dikkatle dinlemeye koyuluyor. “Avrupa’nın kanı zehirlenmiş; Avrupa kaşektik olmuş. Sistemin içi çürümüş, patojen mikroplarla dolmuş. Siyah safra artık her yerde: *mela chole*. Herkesin bakış açısı tıpkı seninki gibi bir bulutla kaplı.”

Otelin nüfusu ağustos sonunda yavaş yavaş azalırken düşmanlıklar ve tartışmaların sayısı da azalmaya başlıyor. Her gün otel görevlileri bavullarla yüklü el arabalarını otelden istasyona

götürüyor, yoldan tıkr tıkr sesler çıkarıyorlar. Mir çeşmesinin yanındaki orkestra, artık haftada iki defa, öncekine oranla daha az müzisyenle sahneye çıkıyor, hâlâ kalp şeklinde diziliyorlar ama daire küçülüyor; yapıtları müzik de anıtmezarları yenileyen işçilerin taş ve alçıya vuran çekiçlerinin güm güm sesleriyle yarışıyor. Çeşme kısmının bazı bölümleri kapatılmış, boşaltılmış ve tamir edilmiş. Serge sabahlarını bütününüyle boru sisteminin planlarını inceleyerek, burada kullanılan teknikten büyülenmiş halde geçiriyor: şebekeyi bölen ayrılma ve ekleme noktalarına, boruların yanındaki ufak pompalara, bunların arasından geçen tellere bakıyor. Bu bir alışkanlık haline geliyor: kasabanın neresinde olursa olsun, bütün gün boyunca toprağı inceliyor, üzerinde ipliksi şekiller gibi ilerleyen çatlaklara, onun koyu ve kıvamlı rengine veya içine oturtulmuş, parçalanmış sezonluk kaplıca biletlerine, ilaç etiketlerine bakıyor, ta ki bunlar da ona tıpkı toprak kadar yaşlı ve organik görüne dek.

iv

Eylül ayının başında kasabaya gelen biri, kasabadan gidenler arasında ufak bir girdap oluşmasına neden oluyor. Bu kişi geniş yuvarlak şapka kutusu, vizon atkısı, şapka kutusuyla aynı açık mavi renkte katlanmış haldeki güneş şemsiyesi, siyah el çantası ve bundan daha ufak çantalarla kutulardan oluşan küçük filosuyla Grand Otel'in lobisinde arzı endam ediyor. Otel görevlileri kızın çevresinde eğilip kalkarken, o hareketli bir limandaki deniz feneri kadar hareketsiz duruyor, insanlara talimat verme işini de kendisinden yaşça büyük refakatçisine bırakıyor.

Serge otelden çıkıp Mir istikametine gidiyor, kızı gördüğünde duruyor. Kız onunla aynı yaşlarda – muhtemelen, sırtı eğik duran hemşire gibi Serge'den bir iki yaş daha büyük. Lo-

biden geçerken duraksadığında kız ona soru soran bir bakış atıyor, bu Serge’de onu tanıyormuş, onun için çalışması gerekiyormuşasına soru soran bir bakışa neden oluyor – bu da kızı şaşırtıyor. Durumu, yani ortada bir durum *olmadığını* Serge’den daha önce anlamış gibi kız; yapmacıklı olsa da güvenli bir gülümseyişle Serge’in bakışını serbest bırakıyor.

Onu öğleden sonra kasaba müzesinde görüyor. Müze, kale-nin içinde yer almakta; Serge, önceki akşam yemeği sırasında Mvr Tuithof buranın ismini ağızından kaçıran dek müzenin varlığından haberdar değildi. Müze girişinde yarım kronluk bir bilet satın alıyor, bilet gişesindeki ihtiyar kadın ona yaklaşıp ana galeriye yönlendiriyor.

“Alman mısınız? Französisch?” diye soruyor, gülümseyerek Serge’e bakarak.

“İngilizim,” diye yanıt veriyor.

“Yaa!” Biraz şaşırmış gibi görünüyor; koşarak odaya dönüyor, bir plakla geri gelip titreyen ellerle plağı pikaba yerleştiriyor. Hafifçe eğiliyor, pikabın kolunu çaprazlamasına hareket ettiriyor, sonra aşağı indiriyor. Serge’e dönüp bir şeyler söylemeye çalışıyor – ama kendisini ifade edecek İngilizce sözcüklerden mahrum olduğunu görünce kulağına işaret etmekle yetiniyor: bu şekilde *dinle* demiş oluyor. Serge de dinliyor. Borunun içinden gelen derin, erkek, İngiliz sesi hışırtılı bir biçimde konuşuyor:

“Avrupa’nın merkezindeki bütün kasabalar arasında,” diyor, “tarihi Klodëbrady kadar şiddetle yoğrulmuş başka bir yer bulmak zordur.” Bu durumu örneklemek istercesine konuşmasını bir çığlıkla, belki bir çocuğa, belki bir kadına ait bir çığlıkla bölüyor. “Buradaydı,” diye devam ediyor pikaptan gelen derin erkek sesi, çığlık duyulmaz olduktan sonra. “Kutna Hora’nın ocuk prensinin kellesi, Olbec’den *Hauptmann*’ın emriyle burada vuruldu; Mstislav’ın oğulları Vincenzo ve Ros-

nata, babalarının vefatından sonra Vladimir tarafından burada öldürüldü.”

Serge ihtiyar hanımefendiye bakarak çokbilmiş bir biçimde başını sallıyor.

“Şu tümör-salgı hikâyesi,” diyor.

Endişeli bir biçimde gülümsüyor ona, yavaşça odasına dönüyor. Pikaptan gelen derin erkek sesi, savaşlardan ve tahliyelerden, veba salgınları ve yangınlardan bahsetmeyi sürdürüyor. Galeride çevresine bakıyor: otelde içlerinde turnalar ve samurlar olan kutularınkiyle aynı karanlık camla kaplı vitrinlerin arkasında savaş ve idam sahnelerini resmeden aydınlatılmış elyazmaları var. Duvarlarda da buna benzer olaylara ait büyük resimler asılı. Versoie'deki merdivenin üstünde bulunanla kabaca aynı büyüklükteki duvar halısı, bir tür işkenceyi resmetmekte: iki asker mutsuz görünümlü bir karakteri dumanların yükseldiği devasa bir fıçıya uzanan merdiven boyunca taşıyorlar, bu arada saray mensubu kötücül bir ifadeyle fıçıya işaret ediyor. Serge ilerleyip sahneyi daha yakından inceliyor. Saray mensubu, Doktor Filip'inkiyle aynı keskin ve dar yüz hatlarına sahip. Serge Doktor Filip'in bu kasaba kadar yaşlı bir karakterin yeniden dünyaya gelmiş hali olabileceğini düşünüyor; kendi çocukluğunda, yatak döşek yattığı öğleden sonralarında gördüğü Doktor Learmont'ın tekrar eden suratı gibi ama tek bir hayatın hatıralarıyla sınırlı kalmayıp yüzyıllarla ölçülebi-
lecek bir biçimde, farklı dönemlerde yeniden kendini tekrarlayan bir figür. Duvar halısının köşeleri böceklerle süslenmiş. Serge halıya arkasını dönerken ortalığı daha da karanlık gördüğünü, midesindeki koyu maddenin yoğunlaşıp katılaştığını hissediyor. Gramofondan gelen derin ses, bulundukları bölgenin doğasıyla ilgili konuşuyor:

“... halihazırda çok mühim bir şehirlerarası ticaret yolunun içinden geçtiği bölgede bu yol şehrin merkezini Kodsco bölge-

sine, Silesia'ya, şehrin merkezini Kod...”

Plak takılıyor. Serge dönüyor ve işneyi kaldırmak üzere gramofona doğru yürümeye koyuluyor, ancak başka biri ondan önce davranıyor: bir hanımefendi, bilet satan değil, kolu kaldırıp plağın yüzeyinde kaydırıyor, yeniden indiriyor, böylece monolog devam ediyor:

“... Kodsco çevresinde bulunan, bugün de değerli bir kaynak olarak varlığını sürdüren kırsal yerlerin mineraller açısından zengin topraklarına bağlar. On üçüncü yüzyılın başlarında...”

Kız arkasına dönünce Serge onun kasabaya yeni gelen kişi olduğunu görüyor. Sabahtan bu yana değişmiş; zümrüt yeşili bir düğümü olan, çan şeklinde bir şapkayla deniz mavisi bir eşarp giyiyor.

“Tökezleyen hamalım söyle bakalım,” diyor. “Adın neymiş senin?”

Ona ismini söylüyor.

“Serge’i ‘zevce’ gibi mi yoksa ‘bej’ gibi mi telaffuz etmeli,” diye soruyor ona.

“Benim söylediğim gibi okunuyor,” diye yanıt veriyor. “Senin adın ne?”

“Lucia,” diye yanıt veriyor. “İtalyanım.”

“İtalyanlar gibi konuşmuyorsun,” diyor.

“Annem İtalyan,” diyor Lucia. “Cenovalı. Babam İngiliz. ‘Serge’ kulağa Fransızca gibi geliyor.”

“Öyle. Annem Fransız: onun ailesi yani.”

“Kardeşin var mı?”

“Hayır,” diyor. “Eskiden ablam vardı, artık yok. Burada ne yapıyorsun?”

“Burada mı? Müzeyi görmeye geldim,” diyor.

“Yok, yani niye Kloděbrady’desin demek istemiştin.”

“Kansızlık yüzünden,” diyor, yaramaz bir kız öğrenci gibi

gözlerini havaya kaldırıyor. “Kanıml çok açık renkli miymiş neymiş. Peki senin sorunun ne?”

“Tam tersi: kanıml çok koyu renkmiş.”

Lucia kıkırdıyor. “Mükemmelmış. Galeriyi dolaşalım mı?”

Geniş koridor boyunca duvar halılarının altından, süslemelerin yanından geçerek yürüyorlar, bu sırada gramofondaki sesin anlattığı, Türklere, Macarlara ve Çeklere karşı girilen savaş, çocuk katli, ihanet ve isyan hikâyeleri odanın yüksek duvarlarında yankılanıyor. Mahzene girerlerken sözcükler yumuşuyor; birlikte koşmaya başlıyorlar, hem saldıranlar hem de saldırılanların yüzlerini aynı özelliiksiz bakışla resmeden kaya mezarları arasında çürümüş gemi parçaları, eski kanolardan kalan iskeletler var. Ana galeriye yeniden geldiklerinde, gramofonun sesi Mstislav’ın nasıl pasifist stratejiler geliştirerek şiddete karşı koymaya çalıştığını anlatıyor.

“Radikal görüşleri vardı,” diyor Serge. “Bu konuyla ilgili daha önce bir şeyler okumuştum. Prens Jiří’nin altyapısını hazırlayan da... Dinle...”

“Prens Jiří’nin hükümdarlığını hazırlayan da buydu,” diyor derin ses, Serge’in cümlesini tamamlar ya da yeniden formüle eder gibi: “Prens Jiří, Avrupa’daki krallıklarla ilgili bir evrensel barış projesi olan *Barışçı Kuruluşlar* metnini sundu.”

“Vay vay,” diyor Lucia; gözleri kocaman açılmış halde, başını neşeyle ona doğru sallıyor. “Etkileyiciymiş bu.”

Serge, biletçi hanımefendinin biraz önce yaptığı gibi parmağını kaldırıyor; gramofondaki sesi dinlemeye devam ediyorlar:

“Hemen uygulanmamış da olsa, Jiří’nin vizyonu bugün uluslar arasında yaygınlaşmakta, dostane ticari ilişkiler kurmak için bir rekabet aracı olarak savaşın yerini almaktadır.”

“Savaşın yerini alıyor demek,” diye soruyor Lucia, Serge’den çok sese doğru. “İyiymiş.”

Plak sona ermiş durumda şimdi; gramofon, borusundan hı-

şırtılar çıkıyor yalnızca. Serge kendini bir anlığına yine Versoie'deki tavan arasında hayal ediyor; yağmurlu bahçeye bakıyor, kafasında karelere böldüğü bahçede hareket ediyor. Biletçi hanımefendi plağı geri almak üzere yaklaşıyor ve çıkış yolunda yanından geçerlerken onlara abartılı bir biçimde gülümsüyor. Titrek eliyle plağı geri oturttuğu gramofonun iğnesinin plağın yüzeyine düşmesine müsaade ediyor: bir defa daha çocuğun ya da kadının çılgılığı duyuluyor, bu ses Serge ve Lucia'yı dışarıda, avluda da takip ediyor.

Kalenin duvarında kalpli logoyu görüyorlar; bir kemerin altından geçerken üstlerinde duruyor, ama bu sefer melekler tarafından değil, onu bir ahtapot ya da denizanasına benzeten etli dokunaçları andıran teller tarafından havada tutuluyor. Avludan geçip nehre doğru yürüyorlar, buradaki kayıkhanenin yanında bulunan kayıkçılar kanolarını rıhtımdan aşağıya indiriyor; bu arada mayolarını ve bonelerini giymiş yüzücüler de, küreklerin takılı durduğu teknelerinden arkadaşlarına su sıçratıyor. Buradan bir köprü geçmekte; Serge ve Lucia köprü'nün ortasına doğru yürüyor, duraksıyor ve parmaklıklara yaslanıp altlarından geçen iki katlı büyük bir zevkusefa teknesine bakıyorlar. Kıç kısmında boyayla geminin adı yazılı: *Jiri*.

"Ablan nasıl öldü," diye soruyor Lucia. Bir süredir konuşmamışlardı; yalnızca yürümüş, nehri seyretmişlerdi. Serge geminin gövdesinin altından yükselen girdaba bakıp cevap veriyor:

"Boğuldu."

Göl kapısı açılıyor; çalkalanan suların içinde kabarcıklar yükseliyor; zevkusefa teknesi yoluna devam ediyor; Lucia ve Serge de öyle. Birkaç metre daha gittikten sonra köprü bir su seddine dönüşüyor. Altındaki kapaklar suyu yönlendirip süzüyor; bekçilerin evleri bunların üzerinde birer gözetleme kulesi gibi aralıklarla yükselmekte. Evlerin ardında nehrin uzak

ucuna uzanan bir elektrik santrali var. Oranın pencerelerinden dışarı baktığında Serge öğüten ve vızıldayan türbinleri görebiliyor; onların tekerlek ve kayışları Doktor Filip'in bürosundaki tuhaf makineyi andırıyor. Binanın elektrikli iniltileri havada asılı kalıyor; başka bir yerden kötücül bir böceğin vızıltısı gibi yükselen, şiddeti ve öfkesi gittikçe artan başka bir uğuldamaya karışıyor. Serge kafasını kaldırıp baktığında nehrin üzerinde alçaktan uçan bir balon görüyor. Balon üstlerinden geçerken Lucia, Serge'in omzunu kavıyor.

"Bak," diye bağıyor heyecan içinde. "Şuna bak!"

"Bu balon kasabayı, kırsal bölgeleri havadan gezdiriyor insanlara," diyor Serge. "Her hafta, hava güzelse de haftada iki kere uçuyor."

"Sen bindin mi hiç," diye soruyor.

"Hayır." Clair bir gün uçmayı önermiş ama Serge reddetmişti, bunun sebebi de basitti: ağırlığının havada taşınabileceğine inanmıyordu. Taşınabileceğini biliyordu elbette, fizik yasaları sayesinde makinenin onu havada tutacağını farkındaydı – ama *psikolojik olarak*... Doktor Filip'in bahsettiği hastalıklı madde, Serge'in zihninin ve midesinin barındırabileceğinden çok daha büyük boyutlara ulaşıyor, bir manzara, bir bölge oluşturacak derecede büyüyor: toprağın kendisine, üzerindeki bulanık, sisli havaya, bunun altında akan karanlık sulara yayılıyor... Bütün *bunlar* nasıl yükselebilirdi ki? Buraya geldiğinden beri karnı şişik durumda. Doktor Filip bunun iyi bir şey olduğunu söylemişti – karnını şişiren şey saf sudur, di-yordu ve saflık da tıpkı inanç gibi onun içinde büyüyecekti. Ancak Serge'in içinde başka bir şey daha büyümekte. Ağırlığını hissediyor onun. Ağırlaştığını her yerde *görüyor*: eczacıların dükkânlarının kapılarının üzerinde asılı duran kantarlarda görüyor, onların çevresinde dolanan sineklerde, sisteni bol safralarda, fıskiyelede, meleklerin tuttuğu kalplerde görüyor.

Odasındaki boş anlarında kendini bu kalp logolarını siyaha boyamaya veriyor: yatağının yanındaki kâğıtlarda ya da maden suyu şişelerinin etiketlerinde bulunan kalpleri boyuyor...

Lucia'yla sık sık görüşüyorlar. Pek çok öğleden sonra birlikte yürüyüşlere çıkıyorlar. Hem Clair hem de Lucia'nın refakatçisi ellilerindeki Miss Larkham, birbirlerine eşlik etmelerinin iyi bir fikir olduğunu düşünüyor gibi. Lucia kesinlikle onunla olmayı seviyor: her gülümsediğinde Serge'in bakışlarını kendi solgun bakışlarına kilitliyor, her seferinde daha uzun bir süre bakıyor ona. Birkaç gün sonra ne zaman uçarı bir yorum yapsa Serge'in kolunu hafifçe yumruklamaya ya da balonun üstlelerinden uçarken yaptığı gibi omzunu kavramaya devam ediyor, düz bir zeminde olmalarına karşın dengesini yitirmek üzereymiş gibi kendisini desteklemesine izin verip elini omzunda tutuyor. Serge istediği zaman kızın ona aynısını yapmasına izin vereceğini hissediyor; onu istediği kadar sıkı sıkıya tutabileceğini, öpebileceğini, canı ne çekiyorsa yapabileceğini...

Ama Serge bunu istediğinden emin değil. Çünkü Lucia'nın tüm rahatlığı ve enerjisine karşın, Serge eğri sırtlı masözünün kendisine eşlik etmesini tercih ediyor. Ona üçüncü ya da dördüncü kez masaj yaparken adının Tania olduğunu öğreniyor. Tania'nın ellerinin karnının çevresinde daireler çizerek hareket etmesini, avucunun derisine ve kaslarına yaptığı baskıyı, daireler çizerek aşağıya inmesini, yan taraflarını tokatlamasını ve onu testerelemesini seviyor. Tania'nın sağlıklı cildini ve üzerindeki küf ve kükürt kokusunu seviyor; kız üzerine doğru eğilirken kokuyu içine çekiyor, sanki bu sırada Tania aracılığıyla kaplıcalardan taşan kükürtlü dumanları da içine çekmiş oluyor. Lucia'yla yaptıkları yürüyüşlerde eğleniyor ve iyi zaman geçiriyor, ancak Tania'yla masaj seansları Serge'in içini bir beklenti duygusuyla dolduruyor; o kadar ki, her öğleden sonra kendini bir sonraki sabahı sabırsızlık içinde bekler halde bulu-

yor, zihni Tania'nın kokusuna yönelirken Lucia'nın kendisine anlattıklarını duymaz oluyor...

Serge ve Tania kendi aralarında pek az konuşuyorlar. Serge ona nasıl masöz olduğunu soruyor; Tania ona küçükken çocuk felci geçirdiğini, ailesinin buraların iyileştirici güçlerinden faydalanmasını istemesinden dolayı Klodëbrady'e geldiğini anlatıyor. Ailesi kızlarını burada hasta olarak yatırmaya yetecek kadar zengin değilmiş, bu yüzden de Tania bir oda hizmetçisinin yardımcılığını yapmış; daha sonra, on üç yaşındayken, Letna'da eğitimine başlamış. Hidroterapide çalışmasına karşın Tania asıl özel olan şeyin su değil, toprak olduğunda kararlı.

"Jirud gibisin sen o halde," diyor Serge, Tania kendisini minicıklarken.

"Kimmiş o," diye soruyor.

"Buraya domuzlarla geldi, toprak onları iyileştirdi – en azından Herr Landmesser böyle diyor. Sizinkilerden biri mi?"

"Ne Jirud'u tanırım ne de Landmesser'i," diyor Tania. "Ama buranın toprağı iyidir. Toprak olmasa çok acı çekerdim. Şimdi ters dön bakalım."

Serge dönerken Tania'nın şişmiş omzu vücudunun üzerinde beliriyor. Tania'nın kötürüm bedenini, vücudundaki hastalığı seviyor. Tıpkı Tania'nın kokusu gibi hastalığı da bir şeyleri taşıyor gibi – sanki kendisi bir kanalmış, bir dizi boruymuşçasına yukarıdan aşağıya doğru Tania'nın içinde çağlayarak ilerleyen bir şeyi taşıyor. Bakışı da keza öyle: gözlerinin önündeki şeylere karşı neredeyse kayıtsız, bunun yerine hemen önündeki başka bir şeye, daha derin ve daha daimi bir şeye odaklanıyor...

Serge'in sağlığı iyiye gidiyor mu? Pek de değil. Sağlığının gidişatı kesinlikle ihtiyar yargıcı ve işkenceciyi tatmin etmiyor. Doktor Filip'i haftada bir görüyor; adamın dedektörömsü favorileri, kılları ve tıkırdayan kolu karın bölgesinin üstünde

ilerlerken Serge sırtüstü yatıyor, bir hasta olarak kusurları hakkında nasihatlar dinliyor.

“Yani: görünüşe bakılırsa senin bedeninin daha sonradan yine kendini zehirleyebilmek için tedaviye cevap veriyor,” diye azarlıyor onu.

“Vücudu yeniden kendini zehirlemeye yönelten şey ne peki,” diye soruyor Serge.

“Ne mi? Ne’si yok bu işin. Vücudun kendi kendisini zehirliyor.”

“Neyle zehirliyor peki?”

“Neyle’si de yok. Hastalığın bir şey değil; bir süreç. Bir ritim. Toksinler vücudunun içinde salgılanıyor, organlar bunlara alışıp bağımlı hale geliyor. Toksinler gittiğinde, organlar daha çoğunu istiyor. Daha çok ptomaine lütfen, diyorlar! Daha çok patojen! Ve vücut da daha fazlasını üretiyor. Ritim kendini tekrar ediyor, tekrar ediyor ve tekrar ediyor. Sen, yani senin iraden ve zihnin ona durmasını söyleyene kadar da tekrar edecek.”

“Ona bunu nasıl söyleyeceğim,” diye soruyor Serge.

Doktor Filip tıklatmayı bırakıyor; ince gözleri, metal çerçeveli gözlüklerinin ardından bakarak Serge’inkine kilitleniyor. “Söyle bakalım,” diyor, “burada mutlu musun?”

Serge omuz silkiyor. “İyiim.”

“Günlerin güzel geçiyor mu? Lavmanlardan, hidroterapiden, yürüyüşlerden zevk alıyor musun...”

“Epey zevk alıyorum,” diyor Serge.

Doktorun zayıf gözleri, metalik bir biçimde parlıyor. “Görüyor musun işte? Zevkli geliyor sana – bence sen hastalığından da zevk alıyorsun. *Mela chole*’un, hastalıklı maddenin tadını çıkarıyor, sürekli olarak sanki bu güzel bir et parçasıymış gibi yeniden ve yeniden onun tadını çıkarmak istiyorsun. Bu şekilde çürümüş et senin ruhunu kirletiyor.”

“Ama eğer burada mutluysam,” diye itiraz ediyor Serge, “ve

benden istenenleri yaparsam, bu, tedaviye direnmek yerine onu kabul ettiğim anlamına gelmez mi?”

Doktor Filip diğer tarafa dönüyor ve aletleriyle oynuyor. Küçük, gergin sırtı sert halde duruyor. Bir süre sonra Serge’e yanıt veriyor:

“Şeyler dönüşüm geçiriyor. Doğanın kanunu bu – şeyler başka bir şey olmaya doğru ilerliyor, böylece onlar da, içinden geçtikleri şeyler de dönüşüm geçirir. Anlattıklarımı takip edebiliyor musun?”

“Sanırım,” diyor Serge kararsız bir biçimde.

“Sende,” diye devam ediyor doktor, “bir tıkanıklık var. Sıkışmış, engellenmiş, saplantı yapmış durumdasın. Dönüşüm yok, yalnızca tekrar var. Seni engelleyen şeyden kurtulmalısın, kendini zehirlemene neden olan döngüyü kırmalısın; böylece dönüşüm devam edecek, şeyler senin içinden geçecek, seni açacaklar. Henüz ergensin: daha pek çok dönüşüm geçireceksin. Seni tıkayan şey kırılmalı, ondan sonra vücudun da ruhun da çiçek gibi açacak.”

Masanın üzerinde yatmaya devam ederken Serge, reçineye batmış halde, siyah kurtçuklara dönüşerek sekiz şekli çizen, birbirlerine battaniyelerle bağlanmış koza halindeki adamları canlandırıyor akıl gözünde. Midesinin gizli yerlerinden, sanki bir kutudan geliyormuşçasına, bir çocuğun ya da kadının çılgınlığını duyuyor yine.

“Şimdi çık dışarıya,” diyor Doktor Filip. “Git ve dönüşmeye başla.”

Eylül ortasında dini bir festival yapılıyor. Clair bunun Haç Bayramı olduğunu düşünüyor; Miss Larkham bunun Theotokos’un Doğumu olduğunu düşünüyor; Serge bunun ne olduğunu önemsemiyor; Lucia tüm bunların çok zevkli olduğunu düşünüyor. Lucia ve Serge, kasaba kilisesinin kapılarında belirip kaleye doğru ilerlerken tören alayının arkasından

gidiyor, önce Letna'ya yöneliyor, sonra Maxbrenner binalarına gidiyor, buraların merdivenlerinde birer tören gerçekleştirmek üzere duraksıyorlar. Daha sonra eczaneleri, Prens Jiří heykeli-ni ve anacadedeki dükkânları geçiyor, her birini kutsuyorlar; sonra, nihayet çeşme parkının çimenlerinden geçip Mir'in yanına varıncaya dek tüm anıtmezarlara uğruyorlar. Başlarında bir rahip var, elindeki haçı havaya kaldırmış, makamlı bir şekilde ayinsel metinleri okuyor, bu arada yardımcı rahipler ve papaz yardımcısı çocuklar mırıldanıyorlar. Artık kalp şeklinde olmayan orkestra arkalarından onları izliyor, cenaze havasında kasvetli müzikler çalıyor, bu müzikleri bırakıp sonra yeniden çalıyor, aynı bölümleri tekrar ediyorlar. Lucia ve Serge ile rotalarını izleyen kasaba halkı düzenli aralıklarla bir araya geliyor, kısa cümleleri ezbere okuyorlar.

“Sence ne diyorlar,” diye soruyor Lucia, Serge’in kolunu tutarak.

“Ey, yüce su, lütfen zengin yabancıları buraya getirmeye devam et ki biz de onların paralarını alabilelim,” diye yanıt veriyor Serge.

Lucia bir kahkahayla başını geriye atıyor ve iki kolunu birden Serge’in boynuna doluyor. Kasaba ahalisinden birkaç kişi dönüp onlara onaylamayan bakışlar atıyor. Rahip haçını Mir'in içine batırırken kalabalık arasında bir huşu yayılıyor; sonra haçı suyun altında tutarken tüm kafalar öne eğiliyor. Uzun süre boyunca haç orada duruyor. Serge onu izlerken, Herr Landmesser'in kasabanın mitlerinin arkasındaki eski, Germanik kökenlerden bahsedişini hatırlıyor. Kendini adanmış vaziyette yere çömelmiş kalabalık eski ve anlaşılmaz sözcükler sarf ederken, Herr Landmesser'in muhtemelen haklı olduğunu idrak ediyor – başlangıcından bu yana Mir'den fışkırmış olan tüm suların onu arıtamayacağını, karanlık safrasını temizlemeyeceğini, çünkü suyun da karanlık olduğunu idrak edi-

yor. Hiçbir kutsamanın rengini açamayacağı koyuluktaki siyah toprağın altından, gemi enkazlarından ve katledilmiş ataların tümörlü kemiklerinden ve dışkılarından ve hastalıklı maddelerin tortulu katmanlarından süzülerek geliyor bu karanlık. Serge üstü örtülü bakışını rahipten uzaklara çeviriyor – ve bu esnada Tania'nın yaşlı, sırlı gözleriyle kendisine baktığını görüyor.

V

Eylül ayının sonlarında, Grand Otel'de yalnızca Serge ve Clair, Lucia ve Miss Larkham ve burayı asla canlı olarak terk etmeyeceklerini bilerek kaderlerine boyun eğmiş tamzamanlı hastalardan oluşan bir kalabalık kalıyor. Dışarıdaki direkler bayraksız bir vaziyette; masaları kaldırılmış olan terasta yapılar birikiyor. İçerideki yemek odası yeniden dekore ediliyor: freskteki Greko-Romen hâkim ve sporcuların üzerinde büyük bir çarşaf asılı; beyaz ceketli garson, freskin altındaki barda oturan dört beş masaya hizmet etmeye çalışıyor. Mir'in yanındaki orkestra çalmıyor artık; freskin yatay bir versiyonu gibi orkestra yerinin zemini çarşafarla kaplı, işçiler raylar ve sütunlarının parmaklıklı demirlerini yeniden boyuyorlar. Her sabah çeşmeye doğru yürüyüşe çıkan Serge kendisini başkalarının işine burnunu sokan biri gibi, kendini gerçekte ait olmadığı bir resimde tıpkı broşürdeki gül serpiştiren melek gibi hissediyor. Daha önce gelen misafirlerle, hayatlarını, günlük yaşantılarını ve faaliyetlerini onlara adayacak derecede çok ilgilenen kasabalılar şimdi Serge'in tam göremediği, kendilerine ait güneşlerinin yörüngesinde dönüyor gibiler. Ortalıkta sıklıkla üniformasız dolaşan konsiyerj ve şef garson, konuklar beklerken bile resepsiyon masasının iki yanında birbirleriyle sohbet ediyorlar; ellerinde portatif merdivenleri olan adamlar, koridorlarla sokaklarda geçiş hakkının kendilerine ait olduğu-

nu farz ediyor, ziyaretçilerden kendilerinin çevresinden dolanmalarını istiyorlar; burası *onların* kasabası artık...

Formaliteler konusunda yaşanan genel gevşeme hali, Serge'in Tania'yla buluşmalarında da kendini hissettiriyor. Elle tutulur bir değişim yok: Tania hâlâ aynı ceket giyiyor, Serge'in aynı yerlerine bastırıp aynı yerlerini tokatlıyor ve testereliyor – ama elleri şimdi daha gelişigüzel bir biçimde hareket ediyor. Her seansta, hafta sonu olduğunu, kaçıp gezintiye çıkmadan önce boş bir ofise geldiklerini hissediyorlar. Bir sabah, Serge ona masaj seansından sonra ne yapacağını soruyor; “Hiçbir şey,” diye yanıt verdiğinde, ona *Jiri*'de bir tekne gezisine çıkmayı öneriyor.

“Zevkusefa teknesi seferlerini bitirdi artık,” diyor Tania. “Yeterli turist yok diye.”

“O zaman biz de kayak kiralarsınız,” diye yanıt veriyor Serge. “Gelmek ister misin?”

Tania onu ovalamaya devam ederek yanıt veriyor: “Kaçta buluşuyoruz?”

“Altıda,” diyor Serge. “Ya da sen şunu beş yap. Bugünlerde hava gittikçe daha erken kararıyor.”

Gölün yanındaki kayıkhanenin kapalı olduğunu görüyor. Kayıkhanenin önünde onu beklerken Tania'yla ne yapacağını düşünüyor. Beş buçuğa kadar bekliyor, sonra beş kırk beşe, sonra altıya kadar. Altıyı çeyrek geçe Lucia'nın kalenin önünde tek başına gezindiğini fark ediyor. Henüz Serge'i görmemiş; kendisinin görünmeyeceği ama Tania'yı hâlâ görebileceği bir noktaya gelinceye dek köprüde ilerliyor. Burada bir saat kadar daha oturuyor, su bendi kapaklarının önünde hareket eden su kabarcıklarına bakıyor. “Özgür ve rahatlıkla özgürleşen,” diyordu broşürde; “Çok fazla içersen seni öldürür,” diye Serge'i uyarıyordu Doktor Filip. Arkasında santralin türbinlerinin çıkardığı iniltileri duyuyor. Onun ilerisinde, yolun sona

erdiği noktada ufak bir trafo merkezi var: buradan çıkan teller direklere doğru uzanıyor, bunların üzerindeki kollara sabitlenmiş fenerlerin çevresinde dolanıyor ve daha ufak kablolarla bölünüyor. Trafo merkeziyle ana santral arasındaki topraktan sarmaşıklar çıkmış – üç sıra halinde yükseliyorlar, büyüyüp altlarında bıraktıkları kazıklara tellerle tutturulmuşlar. Serge trafo merkezinin çevresindeki tel örgülere doğru yürüyor, parmaklarını zikzak biçimindeki tellerin üzerine koyup sarmaşığa daha yakından bakıyor. Sarmaşığın üzerinde meyveler var: olgunlaşmış koyu kırmızı renkte üzümler. Daha ileriye, tarlalara bakıyor. Bunların ardında, günbatımının karartmakta olduğu bir koruluk var. Eğer gelirse, Tania'yı buraya götürebileceğini geçiriyor aklından...

Tania gelmiyor. Ertesi gün ona masaj yaparken Serge neden gelmediğini soruyor.

“Kayıkhane kapalıymış,” diyor. “Öteki hemşire öyle söylemişti.”

“Yine de yürüyüş yapardık,” diyor Serge.

“Nerede?”

“Korulukta mesela. Ağaçlar güzel görünüyor. Neden bu akşam çıkmıyoruz?”

“Yine altıda mı,” diye soruyor. “Şimdi ters dön.”

“Beşte buluşalım,” diyor, Tania'nın omzu vücudunun üstünde belirirken. “Su bendinin diğer tarafında, enerji santralinin orada.”

“Enerji mi,” diye soruyor Tania sırtını testerelerken.

“Evet. Biliyorsun işte: elektrik.” Serge bir inleme sesi çıkarıp kollarını Tania'ya doğru uzatıyor.

“Anladım,” diyor Tania, Serge'in kollarını yine indirerek. “Geleceğim.”

Tania, Serge'i yeniden ayağa kaldırıyor. Serge trafo merkezinin yanında onu beklerken askerlerin savaş alanındaki

manevralarını izliyor. İleriye doğru birkaç adım atıyor, yere yatıyor, oyuncak tüfeklerini koruluğa tutuyor, sonra zıplayıp konumlarını değiştiriyor, yeniden toprağa atlamadan önce birkaç metre koşuyor, ağaçların içindeki hayali bir düşmana karşı bir durup bir harekete geçerek ilerliyorlar. Serge, Mösyö Bulteau'nun Prusya'daki mühimmat hakkında söylediklerini, toprak ve güç *açlığı* diye adlandırdığı şeyi düşünüyor. Widsun da aynı şeyi düşünmüştü. Venüs, toparlak, kısa boylu Giles'a, "İmparatorluğunuzu genişletin," demişti. Plaktan geldiğini duyduğu derin erkek sesi de Jiří'nin barış modelinin tüm uluslar arasında yayıldığını anlatmıştı. Lucia'nın buna nasıl gülümsemiş olduğunu anımsıyor; sonra Tania'nın küflü kokusunu özlüyor, onu aramak üzere su bendine dönüyor, elektrik santralinin kapısının açıldığını görüyor. Dışarıya bir adam çıkmakta, Serge'e bir şey söylüyor.

"Üzgünüm..." derken Serge omuz silkiyor.

"Almanca?"

"Hayır, İngilizce konuşuyorum."

"Haa! Sen İngiliz!" Adamın yüzü neşeleniyor. Ellilerinde, boyu bosu yerinde, saçları kırışmış bir adam bu; bronzlaşmış kuvvetli kolları, içinden çıktığı arsadaki üzüm asmalarına benziyor. "İngilizler iyi insanlardır!"

"Sağ olasin," diyor Serge. "Bu asmalar senin mi?"

"Asma mı? Kystenvine'dir adları, yalnız bu bölgede yetişir. Asma sever misin?"

"Güzel görünüyorlar," diye yanıt veriyor Serge.

"Sana getireyim," diyor adam, sonra dönüp elektrik santraline doğru yürüyor. Birkaç dakika sonra elinde bir şişeye beliriyor.

"Burada: sen iyi İngiliz için *Geschenk*," diyor; güçlü, tahta renkli koluyla tel örgüyü itiyor. "Elektro-asma. Sen al şunu!"

Serge'e verdiği şişe buralardaki diğer her şey gibi koyu renk

bir cama sahip. İçindekiler o kadar koyu ki, Serge ilk başta adamın kendisine bir şişe dolusu toprak verdiğini zannediyor, ancak tel örgüler arasından geçirip şişeyi eline aldığı anda içindeki şeyin sıvı olduğunu fark ediyor. Serge elinde çevirirken şişenin içindeki sıvı akıyor, içindeki parçacıklar birbirine karışıp ışıltar gibi görünüyor.

“Şarap mı bu,” diye soruyor adama. “Bu üzümlerden mi yapıldı?”

“*Da-ja*-nasıl diyorsunuz? *Evet!* Kystenvine: biz burada yalnızca birkaç şişe üretiyoruz, kendimiz için. İyi elektro-adamlara elektro-asma verelim!”

Derin, içten gelen bir kakhaha atıyor, sonra bir kez daha enerji santralinin içinde gözden kayboluyor. Serge şarabı götürmeyi, askerlerin eğitimini izlerken içmeyi düşünüyor ama yanında tirbuşon olmadığını fark ediyor. Otele dönüyor, Clair görmesin diye şişeyi gömleğinin altına sokuyor.

Odasında bir mektup bekliyor onu. Babasından gelmiş; şöyle yazıyor:

Sevgili oğlum,

Oradaki sulardan hoşlanmışsındır umarım. Hiç kuşkusuz farkında olacağın üzere (veya belki orada yaşadığın izole hayat yüzünden farkında olmayacağın üzere) siyasetin Pontus suları da akıp gitmekte, Pontus-öncesi ve Hellesport’a doğru bir rota izlemekte. Yakın zamanda bu fırtına sona ermezse, korkarım ki Nix’ler arasındaki tatilini kısa kesip seni eve getirmemiz gerekecek, aksi takdirde *Vernichtung* geri dönüşünü önleyecek bir engel çıkarabilir. Talimatlarımı bekle.

Başka bir mesele daha var: son zamanlarda Lenard’ın tüplerle yaptığına benzeyen pek çok deney yapıyorum ve de –büyük bir heyecan ve ürpermeyle– kral hazretlerinin

onaylaması için bir patent başvurusu yapma noktasına yaklaşmaktayım. Çok fazla detaya girmeden, böylesi zamanlarda mektuplaşmaların mahremiyetinin garanti edilemeyeceğini de bilerek – ki vaftiz babanın bir süre evvel kendini *corps et biens* biçimde adadığı o karanlık kriptografi sanatıyla uğraşmayı da istemiyorum – ne diyorum ben yahu? Evet, aklımdaki şey şu, bir ekrandaki imgeler elektronik araçlarla başka bir yere yansıtılacak –bu da sonuç olarak kinematografin zaten yaptığı bir iş– ama aynı zamanda kablolarla, hatta kablosuz olarak imgelerin uzak mesafelere iletilmesinden bahsediyorum, şu anda sesin kablosuz olarak dağıtılması gibi bir şey olacak bu. Bunu yapamamamız için bir neden yok ortada: gerçekten de radyo dalgaları aracılığıyla statik imgeleri gönderdiğini iddia edenler oldu –sen bunları çok iyi biliyorsundur zaten– ancak ben çok daha büyük hayaller kuruyorum: *hareketli* resimleri uzak mesafelere iletmeyi, böylece hayatı bütün enerjisiyle doğrudan, hiçbir duraksama olmadan nakletmeyi. Evet, doğru okudun: icat ettiğim şey, uzak mesafelere ulaşan, canlı yayın yapan bir kinematoskop!

Bunları sana neden anlattığımı soracaksın. Çünkü niyetim, *filius meus*, daha doğrusu *fili mi* (sevgili oğlum; umarım ki Clair, senin Latincenin, Norveç'teki – yok hayır, Finlandiya'daki – yoksa *Kalevalla* mıydı, *Kavelavela* mıydı neydi –her neyse işte– orada yaşayan bir sincap gibi gövdesine tırmandığın bilgi ağacına olan ilginin paslanmasına müsaade etmiyordur) – benim amacım patentimi aldıktan sonra bunları *birleştirmek*: yani icadımı ticari olarak kullanmak. İsim olarak *Carrefax Katotu*'na ne dersin? Hemen şimdi ortak olmasan da, en azından, eğer böyle bir şey senden istenirse, on sekiz yaşına basıncaya dek hukuki vekâlet yoluyla anonim şirketin imza sahiplerinden biri olmaya ne dersin?

Şirketi tanıtacak görsel bir motif ya da *logo* bulmayı düşünüyordum; müteveffa ablana ait bir fotoğrafın, bu girişimimizin ailemizden nasıl çıktığını göstereceğini hissediyorum. Üçümüz tarafından da paylaşılan teknoloji aşkımız, benim için her daim bir zevk kaynağı, hayatımdaki en büyük zevkin kaynağı olmuştur; ablanın ölümünün ailemizin birlik ve bütünlüğünü bozması için de bir sebep göremiyorum, bunu engelleyemeyecek bana kalırsa. O büyük adamın, Bell'in, telefonu icat ederken birlikte onca saat çalışıp zaman geçirdiği kardeşi öldüğünde, bu, Bell'i ölümden sonra yaşamın yalnızca metafizik bir varsayım değil, fiziksel bir gerçek olduğunu ortaya çıkarması durumunda onunla konuşabilmesini sağlayacak bir makine üretmeye teşvik etti yalnızca. Ölü kardeşiyle bağlantı kurmaya muvaffak olamadı – ama kardeşi yine de telefonun icadında bir rol oynamamıştır diyebilir miyiz? Onun katkısı unutulmalı mıdır? Sophie için de durumun böyle olduğuna inanıyorum. Gelecek kuşaklar, elektrik partiküllerinin oluşturduğu, uzak diyarlardan iletilmiş imgelerin evlerinin duvarlarında dans edişlerini izlerken, acaba hiç düşünecekler midir ki...

Serge mektubu geri koyuyor. Klodēbrady'de kalmaya başladığı ilk günlerden birinde, Doktor Filip bağırsaklarının durumunu tespit etmek amacıyla bir flurosکopi seansı yapmıştı onunla. Maxbrenner binasının derinlerine gömülmüş pence-resiz bir odada, Doktor Filip röntgen filmi çekmek üzere makine Serge'in diyaframının tam önünde dursun diye elindeki çubuğu hafifçe yukarı aşağı oynatmıştı. Doktor daha sonra bir paravanı kaydırmış, Serge'den uzaklaşarak odanın ışıklarını kapamış ve mekanizmayı çalıştırmıştı. Bir vınlama sesi gelmiş, sonra bir ışık patlaması olmuş, kalsiyum tungstat kokusu gelmişti; sonra paravanın öteki tarafında toplanmış bir ışık havu-

zu belirmişti, sanki ılık Serge'in midesinden dışarıya sızıyordu.

"Lütfen hareket etme," diye doktorun sesi karanlıkta talimat vermişti ona, bu sırada Serge ışığın kaynağını görmek üzere kafasını uzatmıştı. "Aynayla gösterebilirim sana."

Sesin altından bir kazıma sesi gelmiş, sonra bir şey yerden kaldırılıyormuş gibi başka bir ses duyulmuştu – sonra orada belirmişti, ona yansıtılmış haldeydi: onu herhangi bir şeyden ve her şeyden ayıran boşlukta asılı duran, ekranın kalsiyum beyazı arka planının önünde siyah bloklar ve çizgiler halindeki karnının iç kısmı. Burada organlar, tüpler ve kemikler kendileri için çok ufak bir alanda sıkış tıktık halde, tuhaf bir biçimde, hayvanlar gibi –sürüngeuler, yumuşakçalar, en aşağılarda ikamet eden mahluklar gibi– agresif bir biçimde birbirlerine sürtünüyorlar, ancak solucanlara ait ilkel bir içgüdü sayesinde, her birinin hayatta kalmasının yolunun hoşlanmadığı komşularına bağılı olduğı anlaşılıyordu. Hem Serge hem de Doktor Filip bu sahneyi oldukça uzun bir süre boyunca sessizlik içinde izlemişlerdi. Yaratıldığı anda gösterilen ve izlenen bu yeni filmin canlı ve hareketli parçası Serge'in midesiydi – ve buradaki ışınlar onu bir negatife ve hayalete dönüştürdüğünden Serge ölü görünüyordu. Şimdi yatakta uzanmış halde babasının varsayımsal icadını zihninde canlandırmaya çalışırken, boşlukta hareket eden derisiz bedenleri görüyor: yüzlercesi, folklordeki dans eden iskeletler ve gezgin karnaval sergileri gibi geriliyor, bükülüyor ve el hareketleri yapıyor. "Carrefax Katotu": bu ifade ne kadar enerjik de olsa Serge ölümden başka bir şey göremiyor onda – Poldhu'dan, Malin'den, Cleethorpes'dan yayın yapan, denizleri aşp Paris'e ulaşan, bir direktan direğine, bir istasyondan ötekine, Etiyopya'dan Süveyş'e ve Crookhaven'a ve Avrupa'yla dünyadaki tüm evlere naklen yayın yapan bir ölümden başka. Ölümün patenti alınabilir mi? Yatağıının yanındaki maden suyu şişesine uzanıyor Serge; yüzüne çevirir-

ken şişenin etiketindeki yedi haneli sayı gözlerinin önünden geçiyor...

“Bu sefer niye gelmedin,” diye soruyor, ertesi sabah Tania avuçlarını karnına bastırırken.

“Yapmam gereken bir iş vardı,” diye yanıt veriyor.

“Bana şarap ikram eden bir adamla tanıştım,” diyor ona.

“Sistein şarabı mı,” diye soruyor ona.

“Öyle bir şey.”

“Çok güzeldir.”

“Bu akşam gelersen,” diyor, “birlikte içebiliriz.”

“Tamam,” diyor, “gelirim.”

Onu şaşırtıyor ve gerçekten de geliyor buluşmaya. Su ben-dinin üzerinde buluşuyorlar; elektrik santralinin uzağındaki kıyıya yürüyüş yapıyor, santralin yanından geçiyorlar. Serge içeride hareket eden figürleri görebiliyor ama sarmaşıktan uzuvları olan velinimetin bu figürler arasında olup olmadığını göremiyor. Tania’yla birlikte trafo merkezini geçip tarlalara ilerliyorlar. Askerlerin hepsi gitmiş; manzaranın tamamı boş görünüyor – yarım kilometre kadar uzaktaki toprak yığınla-rının yanında duran tren bile kendi haline terk edilmiş; sü-rücüsü muhtemelen kasabanın hanlarından birinde oturmuş, gemiciler ve askerlerle, orkestranın çıktığı sahneyi boyayanlar ve yemek salonlarını dekore edenlerle birlikte kafaları çekiyor. Serge, Kystenwein’i yanında taşıyor; ayrıca otelin muftağından ödünç aldığı bir de tirbuşon var yanında. Tania’ya bakıyor, şi-şeyi hemen şimdi mi açsam acaba, diye düşünüyor. Tania’nın içki içmek için sabırsızlanırmış gibi bir hali yok. Normalde günbatımındaki halinden daha kısık olan gözleri, belli belir-siz bir biçimde ileriye, koruluğa doğru bakmakta. Bir patikada yürüyüp ağaçların arasına geliyor, yolu takip ediyorlar. Bir süre sonra ağaçlar sona eriyor, sonraki ağaç kümesiyle buranın ara-sında yer alan bir bölgeye ulaşıyorlar.

“Yangın çıkmasın diye böyle yapmışlar,” diyor Tania – yürümeye başlamalarından bu yana söylediği ilk sözcükler bunlar.

“Bu kasabada bir felaket daha olmuş olmamış ne fark eder,” diye mırıldanıyor Serge.

Tania cevap vermiyor. Sağ taraflarında, yangını önleyen şeridin ortasında bir çukur var: içinden toprak çıkarılan bir ocak sanki bu. Siyah yüzeyi, yumuşak koltukları akla getiren bir biçimde kıvrımlı.

“Niye burada oturmuyoruz,” diye soruyor Serge.

Tania omuz silkiyor. Çukura girip oturuyorlar, sırtlarını çukurun köşelerine dayıyorlar. Serge cebinden tirbuşonu çıkarıp şişeyi açıyor.

“Maalesef yanımda bardak getirmemişim,” diyor ona.

Tania şişeyi ellerinden alıp oradan içiyor, kafaya dikeyiyor. Sıvı, Tania’nın boynunda koyu renk bir ışık oluşturuyor. Şişeyi Serge’e geri veriyor. Şimdi Serge şişeyi dudaklarına götürüyor – ve şişenin ağzında Tania’nın tükürüğünün sıcak, acı kalıntısını tadıyor. Şarabın tadı ise daha sonra geliyor: zengin, kirli bir biçimde acı bir tat bu.

“Buradaki ilk gecemde içtiğim şaraptan farklıymış bu,” diyor. “Öğretmenim bana hazım için iyi olduğunu söylemişti ama Doktor Filip–”

“Neden öğretmeninle yalnız geldiniz ki buraya,” diyerek araya giriyor Tania. “Ebeveynlerin neden yanında yoktu?”

“Nasıl senin işin gücün varsa onların da var.”

“Ağbine ve ablalarına bakmak gibi bir iş mi bu?”

“Hayır,” diye cevap veriyor Serge. “Benim zaten kardeşim yok. Ablam vardı ama o da gitti.”

“Öldü mü,” diye soruyor Tania. Serge başıyla onaylıyor. “Nasıl öldü?”

Serge bir süre soru üzerine düşünüyor, sonra yanıt veriyor: “Yüksek bir yerden düştü, yere çarptı.”

Tania şişeye uzanıyor ve yeniden içiyor. Bitirdiğinde Serge de içiyor. Şarap Serge’i sıcak tutuyor; midesinden kollarına, bacaklarına, kafasına hareket eden ipeksi sıcaklığı hissediyor. Tania şişeyi yeniden alıyor ve yine içiyor, bu defa uzun, derin yudumlarla. Serge de aynısını yapıyor. Şarabın bir kısmı Tania’nın ağzının kenarından akıyor; çenesinden inip bluzuna damlıyor. Serge elini uzatıyor, ıslaklığı çenesinden yanaklarına doğru yayıyor. Tania ona engel olmuyor ya da herhangi bir biçimde tepki vermiyor. Her zamanki gibi sırlı olan gözleri, kara toprağın içinde ona bakmakta. Kızın yüzüne yaklaşıyor ve oradaki şarabı yalamaya başlıyor Serge. Kulağıyla aynı hızda duran boynundan dışarıya düşük frekanslı radyo dalgalarına benzeyen tiz, gırtlığımı sesler yayılıyor. Serge kızın vücudundan yükselen küf kokusunu alabiliyor – vücudunun her köşesinden, her deliğinden geliyor bu koku. Serge kızın bluzunu çekiyor, bir dirençle karşılaşmayınca onu vücudundan tamamen çıkarıyor, sonra Tania’nın eteğini ve iç çamaşırlarını da aynı şekilde çıkarıyor.

“Arkayı dön,” diyor kıza. “Sırtını görmek istiyorum.”

Dönüyor. Kızın sırtı Serge’in yüzünün önünde beliriyor: sırtındaki eğrilik, yanındaki vadilerin arasından yükselen bir dağ sırtı gibi orada, etten dereleri derisinin altındaki kemikler tutuyor. Ona dokunuyor, sonra parmaklarını derelerin üstünde ve altında hareket ettiriyor. Hâlâ Tania’nın arkasında diz çökmüş halde, kendi kıyafetlerini çıkarıyor ve penisini sağ elinde tutuyor, sol eliyle kızın sırtındaki kıvrımı ellerken arkadan Tania’ya giriyor. Kızın boynundan gelen gırtlığımı seslerin şiddeti artıyor; küf kokusu daha güçlü, daha keskin bir hale geliyor. Serge gözlerini yumuyor ve nedense içi doldurulmuş Spitalfield’in kırmızı, mermer gözlerini, tüylü derisinin kıvrımlı yüzeyini görüyor. Gözlerini yeniden açıyor, aşağıya baktığında Tania’nın parmaklarının arasından, ellerini bastırdığı toprağın çıktığını

fark ediyor. Elini kızın vücudundan aşağıya götürüyor, bunu öylesine sert bir biçimde yapıyor ki tırnakları derisini hafifçe deliyor ve tıpkı hayvanların ve böceklerinki gibi vahşi bir biçimde ilerliyor orada. Kızın kalçaları onu itince Serge kızı daha çok kendine çekiyor. Yeniden gözlerini kapatıyor ve midesindeki yanmanın büyüdüğünü hissediyor.

“*Zehirdutu*,” diyor Serge, güçbela duyulan bir sesle.

Bu sözcük yayılıp havada dağılmasından önce Tania’nın teninin üzerinde nefesten yapılmış ufak bir gaz bulutu şeklinde dolaşıyor. Yanma hissi tıpkı şarap gibi dışarıya doğru genişliyor; vücudunun ötesine yayılıyor, boşluğu doldurmak üzere dışarıya doğru hareket ediyor ve yangın engelleme şeridinden geçip iki taraftaki ağaçlara yayılıyor. Ne ondan ne de Tania’dan gelen, gecenin kendisinden yükselir gibi görünen bir çığlık ya da bir çığlığın yankısı duyuluyor; bununla birlikte bir yırtılma sesi geliyor, sanki bir kumaş yırtılmış gibi. Serge şimdi gözlerini açıyor, uzun süredir bakışını kaplayan sis gitmiş – tıpkı patlamış bir sivilce, parçalarına ayrılmış bir zar gibi bütünüyle ortadan kalkmış. Toprağın ve ağaçların ve bulutların üzerindeki izler de gitmiş, uzaklara uçmuşlar, görüşünü engelleyen yükler kalkmış, arkada bir boşluk kalmış – çukurun boşluğu değil bu, alanın kendisinin oluşturduğu bir boşluk: şimdi içine işleyen bir berraklıkla görebildiği sonsuz bir boşluk. Gördüğü şey karanlık bir şey, ama görüyor işte.

II

Oluk

Geniş duvar saatinin pirinç ve maun kaplı çelik yelkovanı ileriye atılıyor, yelkovanın ucu *XII*'nin *X*'iyle ilk *I*'i arasındaki boşlukta bir süre bekliyor. Bu sırada gözetmen anonsunu yapıyor:

“Başlayabilirsiniz.”

Zemberek sanki çark ve saat maşasının uzantılarıymışçasına, sınıftaki otuz sekiz sol kolla iki adet sağ kol masaların üstüne konuyor, Askeri Havacılık Okulu Genel Kültür Sınavı'nın ilk sayfasını açıyor. Pencerenin en yakınındaki sıranın önden dördüncü masasında oturan Serge, sayfadaki soruyu okumaya koyuluyor:

1. (a) Güneş ve (b) Ay tutulmasına neden olan şey nedir? Ay tutulması durumunda Ay'ın durumu nedir?

Serge gülümsüyor ve hiç duraksamadan kurşunkalemini alıp yazıyor:

Güneş ve Ay tutulması, iki gökcismi ve bir yıldız çizgisel olarak aynı sıraya dizildiğinde gerçekleşir, bu şekilde gökcisimlerinden biri aralarındaki düzlemi...

Sonra duruyor, kurşunkalemini ters çeviriyor ve yazdığı son altı sözcüğü silip devam ediyor:

böylece yıldıza en yakın konumdaki gezegen, en uzakta olan üzerinde bir gölge oluşturur. Bu durum sızıgi olarak da bilinmektedir.

“Sızıgi” sözcüğünün her harfini ayrı ayrı yazıyor, i harfinin tekrar edişinden zevk alıyor.

Sonra yazmaya devam ediyor:

Bu nedenle de bir güneş tutulması esnasında Ay yeryüzü üzerinde bir gölge oluşturur; Ay tutulması sırasında olan ise bunun tersidir. Bu gölge, *umbra* (toplam okültasyon alanı), *penumbra* (kısmi alan) ve *antumbra* (gölge, parlak bir gözün karanlık gözbebeği gibi güneşe yerleşir) şeklinde bölümlere ayrılabilir.

Arkasına yaslanıyor, kurşunkalemini bırakıyor ve pence-reden dışarı bakıyor. Küçük kuleli taş duvarlar ve dövme demirden rüzgârgülleri, Oxford’un ufuk çizgisine şekil vermekte. Bunların altındaki görünmez bir noktada, bir bisiklet arnavutkaldırımları üzerinde çingirdayarak ilerliyor. Serge sınav kâğıdını çeviriyor, sorunun ikinci kısmını yeniden okuyor. Gözlerini kapıyor, bir süreliğine düşünüyor, sonra biraz önce kaleme aldığı paragrafın altında bir boşluk bırakarak şöyle yazıyor:

Karanlık.

Bir sonraki soru, Serge’in kavisler ve tanjantlar çizmesini, bunların uzunluklarıyla açıları hesap etmesini gerektiriyor. Serge kalem kutusunu açıyor, pergel ve cetvel çıkarıp kendin-

den istenenleri yapıyor. Üçüncü soru şu şekilde:

3. Bir viraja giren trenin raydan çıkmasını engellemek için demiryolları hangi önlemleri almalıdır? Tek bir ray üzerinde iki hattı birden taşıyan sistemlerde fazladan önlem alınması gerekli midir?

Serge bir kez daha sol kolunu kaldırıyor; kolu masanın altı santim üzerinde dururken elini düzleştiriyor, avucu aşağı gelecek, parmakları birbirine bastırılmış ve masaya yayılmış vaziyette duruyor. El bileği bir kavis oluşturacak şekilde sağa dönüyor ve dirseğinden tırnaklarına uzanan hayali bir tren harekete geçiyor, trenin hızlanan motoru koluna çarpıp tıkırdıyor, ray içe doğru eğiliyor. Serge kâğıdını masanın üzerinde tutmak için treni ve rayı dağıtıp şunları yazıyor:

Raya çekilen set öyle olmalı ki, virajın iç kısmı dış kısmına oranla daha alçakta durmalı.

Peki ya trenler ters istikametten gelirse ne olacak? Serge'in kolu yeniden kalkıyor ve ikinci bir tren tırnaklarından dirseğine doğru ilerlemeye başlıyor. Serge viraj yüksekliğinin aynı kalması gerektiğini düşünüyor. "Başka önlem almaya lüzum yoktur": bu sözcükleri kafasında oluşturuyor ama onları yazmıyor, çünkü koluna bakmaya devam ediyor. Yeni tren vücudunda son sürat ilerliyor, bileğindeki viraja gelirken yön değiştiriyor, ancak ilk tren de orada hâlâ, iki tren hızla ilerliyor. Serge kafasını geriye atıyor, bu hareketi sayesinde trenlerden biri tarafından çarpışmanın engellenmesini umuyor – ya da en azından trenlerden her birine ötekinin varlığı konusunda birer uyarı sinyali gönderebilir. Bunlar hayal gücünde şekillenirken bile trenlerin çarpışmasını engellemekte başarısız olmakla

kalmayıp çarpışmaya neden olan şeyin zaten *onların* birbirine karışmaları olduğunu fark ediyor: bu felaket, vücudundaki düğüm noktaları ve geçiş yerleriyle, orada metrelerce uzanan ve bölünen ve ilerlemeye devam ederek genişleyen raylarla bu tren şebekesinin içinde, şebeke *tarafından* hazırlanmış; şebenin uzakta bulunan ve belirlenemeyen bir noktasında her şeyin kaderini değiştiren bir olay olmuş, bundan saatler, günler hatta yıllar önce o nokta geçildiğinde çarpışma kaçınılmaz hale gelmiş. Sınav salonu ve burada sıra sıra dizilmiş masaları bir süreliğine kayboluyor ve Serge'in zihni içi birbiriyle çarpışan çelik çubuklarla ve ateşleme odalarıyla dolu bir fırtınaya giriyor: pistonlar metal levhaların üzerine düşüyor, koltuklar koridorlardan sökülüyor, koridorlar ana gövdeden ayrılıyor; kapakçıklar mest olmuşçasına çığlıklar atıyor ve serbest kalıyorlar; fren balataları çevreye ışıık şeritleri yayıyor; kaldırılan ve tanınmayacak derecede bükülmüş durumdaki raylar, uzayın ve kendisinden istenenlerin ağırlığı altında kırılıyor sanki...

Serge bu sınavdan iki gün sonra Londra'ya giden gerçek bir trene biniyor. Kendini gizlemiş bir güneşin görünür kıldığı kış sisinin içinde ilerliyor treni. St. Pancras'a geldiğinde sis ortadan kalkmış ama hava hâlâ puslu; Bloomsbury'den St. James istikametine yürüyerek ilerlerken yanından geçen taksiler kaldırımların üzerinde ağır ağır sürüklenen, diz yüksekliğinde duman bulutları bırakıyorlar arkalarında. Parkın üzerine ince bir sis oturuyor; Whitehall Court'un çatısından yukarıya uzanan kubbeler, zırhlı kulelerle birleşen siyah piramitlere benziyor; masallardan çıkma bir şatonun çan kuleleri gibi inceliyor ve bulanıklaşıyorlar. Savunma Bakanlığı binası solgun güneş ışııyla yıkanıyor; binanın derinlere gömülmüş pencerelerinin ön yüzeylerinde gölgeli oyuklar açılmış. Serge ana kapıdaki askere randevusu olduğunu söylüyor.

"Kiminle?"

“Korgeneral Widsun’la.”

Asker, sanki bu duyduklarından şaşırması gibi, onu ikinci bir defa inceliyor. Serge’e adını soruyor, sonra bir kulübeye gidip bir telefonu kaldırıyor, duyulmaz sözcüklerle konuşurken Serge’i camdan izliyor. Yarım dakika sonra yanına geliyor, avluya işaret ederek şöyle diyor:

“Bu taraftan efendim: merdivenden çıkıp 615A numaralı odaya girin.”

Binanın koridorları mermer kaplı; Serge’in ayakları mermer zeminde yürürken tıkırtı sesleri çıkarıyor. Katlardan birinde kendisiyle yaşıt yaklaşık yirmi genç bankların üzerine oturmuş bekliyor, bir yandan da önlerindeki formları dolduruyorlar; aralarından biri Serge’e yer açmak amacıyla yana kayıyor – ancak Serge yürümeye devam ediyor, köşeyi dönüyor, daha ufak bir merdivenden çıkıyor ve kat izleri görünen üniformalarını giymiş yaşça daha büyük erkeklerin, üzerlerinde büyük bitkilerin asılı durduğu rahat koltuklara oturdukları yeni bir koridora giriyor. 615A numaralı kapıdan geçerek bir bekleme salonuna giriyor; bir sekreter Serge’i, Tudor veya Elizabeth dönemine ait, tüy kalemini siyah rakamlarla kaplı bir kâğıdın üzerinde tutan sinsi görünümlü bir adamın portresinin altına oturtuyor, ikinci bir kapıdan geçiyor, geri dönüyor ve Serge’e içeri girmesini söylüyor.

Widsun’ın bürosu büyük; masasının üzerine bir savaş meydanı maketi sığabilecek kadar. Arkasındaki çifte kanatlı pence-
renin çevrelediği Widsun’ın suratı, Serge’e yukarıdan, ışıklar saçarak bakıyor.

“Serge, oğlum!”

“Merhaba efendim.”

“Efendimi filan bırak ya! Otur bakayım.”

Serge karşıdaki masaya oturuyor.

“Benim Kinetoscope düşkünü dostum,” diyerek bir kahka-

ha atıyor Widsun. “Tüylere bulanmış şahidim benim! En az iki kat büyümüşsün sen! Bir prens kadar da yakışıklı olmuşsun: şatafatlı bir ilkbaharın habercisisin!”

Serge adamın masasına, yazı tahtasıyla mürekkep setine bakıyor. İçgüdüsel olarak eli masadaki damgaya uzanıyor, sonra duraksayıp elini geri çekiyor.

“Acıktın mı,” diye soruyor Widsun.

“Galiba acıktım,” diyor Serge.

Dışarıya çıkarlarken Widsun sekreterine bir kâğıt uzatıyor, ona bunu kopyalayıp üç meslaktaşına göndermesi talimatını veriyor. Widsun ceketini giydiğinde Serge kadının üç beyaz kâğıdı ve farklı tonlardaki iki siyah kâğıdı sıraya koymasını seyrediyor; dış kapıdan geçerlerken anahtarlardan bir tıkırtı sesi geliyor, koridor boyunca onları takip ediyor.

Piccadilly’deki Criterion’da öğle yemeği yiyorlar. Widsun ikisi için Chateaubriand etiyle bir şişe Châteauneuf-du-Pape sipariş ediyor.

“Anladığım kadarıyla şu anda sağlığın iyi,” diye soruyor.

“Evet,” diye cevap veriyor Serge. “Havacılık Okulu’nda her şey için teste tabi tuttular bizi: kızamık, çocuk felci, tüberküloz...”

“Demek ki sen yakında Boom Trenchard’ın pilotlarından biri olacaksın. Aklını hep gökyüzüyle, rüzgârla filan doldurdular demek ha?”

“Henüz gerçekten uçmadık. Çoğunlukla kuramsal bir eğitim aldık. Haritalama yaptık; pusulaları, korektörleri, bu tür başka aletleri nasıl kullanacağımızı öğrendik. Topçuluğun ilkelerini öğrendik: hizalamayı, yükseltmeyi, nişan noktalarını ve orta noktaları, tüm bunları öğrendik.”

“*Ligne de foi*: benim hatırladığım yegâne şey bu. Hedef aldığın şeydi bu değil mi? ‘İnanç Çizgisi’: kulağa hoş geliyor.”

“Bize ondan bahsetmediler,” diyor Serge. “Daha çok topçu

silahlarını gösterdiler. Mesafeleri, menzili söylediler, nişangâh açısını yatay çizgiye göre hesap ettik; sonra bunu gündelik hata payına göre ayarladık, mermi yolunu ve iniş açısını hesap edip–”

“Hata payı derken,” diye soruyor Widsun.

“İşte atmosferden kaynaklanan parazitler, rüzgârın esiş hızı...”

Bir piyanist piyano çalmaya başlıyor. Oda doluyor. Garsonlar, sanki zemindeki boşluklara takılıp hareket ettiriliyorlarmışçasına masalar arasında bir yukarı bir aşağı kayıp duruyorlar. Widsun bakışıyla Serge’i yakalıyor, sevgi dolu bir sesle şöyle diyor:

“Senin matematikçi olduğunu hiç düşünmemiştim.”

“Yok, buna matematik olarak bakmıyorum,” diye cevap veriyor Serge. “Yalnızca boşluk var: yüzeyler var ve çizgiler... bir de arada beliren kör noktalar...”

Bir garson şarap şişesiyle geliyor. Widsun şişenin üzerindeki etiketi inceliyor ve başını sallayarak onaylıyor; adam şişeyi açmaya koyuluyor. Widsun yeniden Serge’e dönüp soruyor:

“Peki ya telgraf hikâyesi ne olacak? Bana senin telgraf makinelerine meraklı olduğunu söylemişlerdi...”

“Öyleydim,” diyerek gülümsüyor Serge. “Ama bizim okulda işler farklıydı. Bir sınıfa sekiz on Mors cihazı koymuşlardı; her birinin tonlamasını öğrenmek, bunları not etmek gerekiyordu. Kulaklarımızı eğitmeyi istiyorlardı. Bize işin ilkelerini, işte nöbet sırasında ya da yer istasyonunun yanında mesaj göndermenin gibi şeyleri öğretiler; noktaları çok kısa, kesik çizgileri çok uzun yapmayın dediler; hava filosunun ismini gönderdikten sonra sayıyı söylemeye gerek olmadığı – bu tür şeyler işte.”

Mantardan gelen patlama sesi, piyanodan yükselen müziğin de odadaki mırıltıların da üzerine çıkıyor. Widsun’ın bardağına bir ağız dolusu şarap döküyor garson. Widsun bardağı geniş, kemerli pencerelere doğru tutarak kaldırıyor.

“Gözlerin nasıl,” diye soruyor Serge’e bir yandan da. “Her zamanki gibi her şeyi keskin bir biçimde mi görüyorsun?”

“Ah ah,” diyor Serge, “bize farklı renklerde top top yünler verdiler, iplerini sökelim diye.”

“Annen nasıl peki,” diye soruyor Widsun, tadına bakmadan önce şarabı bardağın içinde dolaştırarak.

“İşi başından aşkın,” diye cevap veriyor Serge. “Bugünlerde ipeğe çok talep var da.”

Widsun şimdi meraklı bir biçimde bakarak şarabı ağzının içinde gezdiriyor. En sonunda meraklı bakış kayboluyor, şarabı içiyor, garsona başıyla işaret yapıyor, o da iki bardağı doldurup geldiği gibi kayarak uzaklaşıyor.

Bardaklarını tokuşturuyorlar. Serge yeniden oturuyor ama Widsun’ın bedeninin üst kısmı masanın üstünde, öne doğru eğilmiş vaziyette; odanın kemerleriyle altın yaldızlı tavanı sanki onun omuzları tarafından taşınıyormuş gibi. Sigara dumanı odanın içinde kıvrılıyor ve Widsun şu sözcükleri mırıldanıyor:

“Günlük hata payı...”

ii

Serge, Hythe’e gönderiliyor. Ordunun el koyduğu bir okulun yatakhaneğinde, beş askeri öğrenciyle birlikte kalıyor. Royal Military Canal boyunca altı kilometrelik koşular yaptıkları Romney Marsh’da, Ypres’den yükselen tüfek gümbürtülerini duyabiliyorlar. Serge bu sesleri duyduğunda onların uzaktaki bir yerden gelen gök gürültüsü olduğunu düşünmüştü; ancak gökyüzü mavi ve bulutsuzdu.

“Otuz santimlik havan topları bunlar bence,” diyor eğitmenleri; o gülümserken öğrenciler gökyüzüne bakıyor. “Ses güzel geliyor di mi kulağa? Şimdi daha hızlı koşun bakalım!”

Eğitmenin adı Teğmen Langeveldt; Güney Afrika’dan, Port

Elizabeth'den geliyor kendisi. Gözlerinden biri, sağ gözü, hafifçe yana kaymış, bakışının ana ekseninden farklı olmakla birlikte ona eşlik ediyor gibi. Serge'in okuldaki üçüncü gününde öğrencileri uçak pistine götürüyor, onlara makineleri tanıtıyor.

"Bu bir Maurice Farman Shorthorn," diyor; bu sırada balya halindeki tellerle birbirine bağlanmış tahta parçalarından yapılmış büyük kuyruksuz bir uçurtma, tekerlekler üzerindeki bir mekanizmayla hangardan dışarıya çıkarılıyor. Uçurtmanın kanatlarından biri diğerinin üzerinde duruyor ve bunlar bir dizi uyduruk, dikey payandayla destekleniyor; aralarındaki alanda, yüz elli, yüz seksen santimetre yüksekliğinde dikdörtgen bir kutu var. Kutunun içinde iki tane uyduruk sandalye bulunuyor, kanatlar gibi bunların da çevrelerine yelken bezi gerilmiş; uçak gövdesinin geri kalan bölümü ise çıplak.

"Rumpitee olarak da bilinir bu model," diye devam ediyor Teğmen Langeveldt. "Tek kapaklı, ikiz koltuklu bir model. Burası motor kısmı: sen buraya oturuyorsun. Motor bu bölümün arkasında, pervane üzerine takılı durumda; patlayıcı karışım buraya geliyor."

"Bu model bitmiş mi şimdi," diye soruyor Serge.

"Bundan daha çok bitmiş olamaz Carrefix. Uçarken yardımcı pilotum olabilirsiniz."

Serge'in önüne bir deri ceket, yumuşak bir kask ve gözlük fırlatıyor. Kesinlikten uzak hareketlerle dikey bir kola tutunuyor, alt kanadın üstüne tırmanıyor ve çekmek suretiyle kendisini arka koltuğa yerleştiriyor.

"Orası değil yahu," diyor Langeveldt. "Orası benim yerim!"

"Bunun adı niye Rumpitee," diye soruyor Serge, ön koltuğa tırmanırken.

"Yakında anlarsın," diyor Langeveldt. "Diğer arkadaşlar geride durun siz."

Makine ustası kendisini motorun arkasına yerleştiriyor, ani

bir hareketle pervaneyi çeviriyor. Hiçbir şey olmuyor. Pervaneyi yeniden çevirirken iki elini kullanıyor ve motor çalışıyor. Kanatlar arasındaki boşluk siyah dumanla doluyor. Serge öksürüyor ve yüzünü ön tarafa çeviriyor. Makinenin gürültüsü artıyor ve kanatların altındaki çimenler, sanki dev bir vinç onları altlarından çekiyormuş gibi geri geri gitmeye başlıyor. Öteki askeri öğrencilerin yüzleri, sırf uçak tekerlerinin çimlerin üstünde hareket edişleriyle değil, uçak yükselirken artan ve Serge'in arkasından bağırان motorun hızlı ve düzenli titreşimiyle de sarsılmaya başlıyor:

Rumpitiirumpitiirumpitiirumpitiirumpitii...

Öğrencilerin sarsılan yüzleri tıpkı arkalarında duran hangarlar ve ağaçlar gibi uzaklaşıyor şimdi, zemin dönmeye başlıyor ve tarlanın üzerinde *rumrumrum* sesleri eşliğinde ilerliyor; daha hızlı ilerledikçe sesin yüksekliği de artıyor, histerik bir hal alıyor; çimler o kadar hızla uzaklaşıyor ki ondan, üzerindeki çalılar ortadan kayboluyor. *Rumpitiirumpiti* sesleri de düzeliyor, çok tiz ve sürekli bir mızıltı içinde birbirlerine karışıyorlar; ve Serge havada olduğunu anlıyor, yüzü havayı ikiye bölüyor, hızla içinden geçtikleri hava kumaşını tam ortasından yırtıyor. Aşağıya bakıyor: manzara ondan uzaklaşırken düzleşiyor, derinliğini yitiriyor. Tepeler yüksekliklerini kaybediyor, yollar kavislerini, renklerini ve dokularını; sonra da bir haritadaki işaretlere dönüşüyorlar. Tarlayla koruluğun yeşil ve kahverengileri yapay ve uçucu görünüyor, sanki gökyüzünden az önce aşağı düşmüş gibi bir halleri var. Toprak yükselmeye başlıyor şimdi; yatay bir çizgi olarak, onu oluşturan bitki örtüsü, toprak ve taşlar pervaneymişçesine Farman'ın burnunun önünde dönmeye başlıyor. Binalar, hendekler, sıra sıra çalılar bir makinenin parçaları gibi dönüp kendilerini yeniden sıraya diziyorlar, sonra ufuk çizgisi öteki yöne gelirken sıraları yeniden değişiyor ve merkezinde Serge'in kafasının durduğu bir eksenin

çevresinde dişli çarklar ve kollar dönmeye başlıyor. Serge birinin arkasına hafifçe vurduğunu hissedip geri dönüyor: uzaktaki gözleri koruyucu gözlüklerin ardında kaybolduğundan tuhaf biçimde yabancı görünen Langeveldt, sağ tarafa doğru işaret ediyor. Serge o tarafa baktığında kasabayı görüyor: terasların oluşturduğu paralel sıralara bakıyor, yükseltilerinden ayrılmış St. Leonard'ın düzleştğini görüyor, buranın kulesi aşağıya doğru bastırılıp sıkıştırılmış kapalı bir teleskopa benziyor. Kasabanın ötesindeki kanal bataklık boyunca karanlık bir çizgi oluşturuyor; onun ilerisinde bütünüyle durağanlaşan dalgalar kıyının kenarını beyaza boyuyor, sanki manzaranın hareket etmeye izni yokmuş gibi: sanki tüm yer ve yön değişimleri ile görüntülerin sıraya konmaları uçak tarafından oluşturulmak zorundaymış gibi...

Şimdi sahil uzaklaşıyor ve kara Serge'e doğru eğiliyor, Farman'ın ekseniyle aynı çizgiye geliyor. Serge'le buluşmak üzere yükseliyor sahil: düz bir toprak yüzeyi devasa bir beyaz ve mavi gökyüzü dairesine katılmak üzere yükseliyor. O yükselirken derinlik geri dönmeye başlıyor. Ayrıntılar da öyle: Serge şimdi uçak pistini, hangarları, askeri öğrencilerin oluşturduğu kümeleri seçebiliyor. Daha sonra, el sallayıp tezahürat yapan grubun arkasındaki çimenliğe bir darbeyle ve *rumpitii* sesleri eşliğinde inerken onlar sağ tarafa geçiyorlar.

"Yüzün kararmış," diye bağıyorlar Serge'e, uçaktan çıkıp aşağıdaki kanada atlarken.

"Patlayıcı karışimdaki katran yüzünden olmuştur," diyor Langeveldt kaskını çıkarırken. "Hoşuna gitti mi?"

"Çok hoşuma gitti," diye cevap veriyor Serge. "Tam istediğim gibiydi."

"Tam istediğin gibi mi?"

"Evet, efendim: tam olması gerektiği gibi."

Bir sonraki ayın pek çok gününde uçuyorlar. Yalnızca bu-

lutlar çok alçaldığında ya da hava yıldırımlar ve fırtınalarla kaplandığında toprağa bağlı kalıyorlar. Onlara uçağı girdaplar çizdirerek yükseltme, hız kaybedip düşürme, dalış yapma, dönerken çekilme, makineyi kuyruğunun üzerinde durdurma ve pervaneye tutunma, yana kayarak manevra yapma ve Immelmann dönüşü teknikleri öğretiliyor. Aşağıya düşmüş manzara, tekrarlar tekrarlar Serge'in zihninin üzerine bastırmaya başlıyor: yeşiller, kahverengiler ve sarılar, ışık ve gölge parçaları düzleşmiş bir biçimde resmigeçit yapıyorlar; kasabanın ve ötesindeki bataklığın planını; Hythe'den Folkestone'a uzanan yol şeridini; demiryolunun Dymchurch ve St. Mary's Bay'e bağlandığı, sonra Romney plajı boyunca devam ettiği noktayı; Dungeness'in dışındaki Çingene kamplarını görebiliyorlar. Bunları hareket ettirmeyi, birbirinden ayırmayı ve bir yap-bozun parçaları gibi yeniden monte etmeyi seviyor Serge. Döndüğünde bütünüyle kayboluyorlar, ufkun tamamı görüş alanının alt kısmından aşağı iniyor ve her şey gökyüzüne dönüşüyor; sonra sanki zamanın kendisinin süruncemede kaldığı bir duraksamanın ardından bakışının ucundaki nokta yeniden beliriyor, hemen önlerinde aşağıya indirilmiş bir paravan gibi gözlerinden aşağı kayıyor...

İlk iki hafta boyunca iki kişinin kontrolünde uçuyorlar. Langeveldt ile asistanları Farman'lara rehberlik ediyor; daha sonra istediğı zaman askeri öğrencilerin sırtına hafifçe vurup ellerini havaya kaldırıyor – bu, yolcunun koltuğundaki kemeri açması ve uçağın kontrolünü eline geçirene dek yandaki telleri çekmeleri için bir işaret. Bazen öğretmenleri motoru durduruyor, kontrolü onlara vermeden bir dönüş yapıyor, kaotik dünyayı yeniden bir düzene sokma işini askeri öğrenciye bırakıyor. Nisan ayının sonuna gelindiğinde kimse tarafından nezaret edilmeye ihtiyaç duymadan, ikili gruplar halinde uçuyorlar. Mayıs başlarında Langeveldt makinelerin brandalarında delik-

ler açıyor, onları uçmaya yollamadan önce elinde bir çekiçle gergi koluna vurmaya başlıyor.

“Bir defasında ateş almış ve kuyruğu tamamen uçmuş bir uçağı güvenli bir şekilde aşağı indirmeyi başarmıştım,” diyor. “Eğer gergi kolu olmadan bu işi yapamıyorsanız, yükseklerdeki hayat size göre değildir belki de.”

Serge’i Stedman adlı bir Londralıyla eşleştirmişler. Uçağı uçurma işinin çoğunu Steadman yapıyor; üst rütbeli birileri, puro dumanıyla kaplı bir odadaki toplantıda veya Oxford’dan Londra’ya yollanan telgraflardaki şifreli notlar aracılığıyla, Serge’in iyi bir gözlemcide gerekli tüm özelliklere sahip olduğuna karar vermiş. Serge’e kartografi alanında ekstra dersler veriliyor; Zone Call ve Clock Code sistemlerini öğreniyor ve havada yükseldiklerinde Steadman onlara işaret fişeklerini bırakacakları, fotoğrafını çekecekleri, buralar askeri barakaysa iniş yapacakları, komutanı seyir defterini imzalamaya ikna edecekleri noktaların listesini veriyor. Bu şekilde geçen birkaç günden sonra, bir mitralyöz-fotoğraf makinesi motor yerinin burun kısmına yerleştiriliyor; Serge ve Steadman’ın Kent sahilinde çevresinde şatoları, kiliseleri, tren istasyonlarını ve havagazı fabrikalarını birer fotoğraf bombardımanına tutmaları gerekiyor. Çektikleri fotoğrafları yere iner inmez tab ediyor, bunları Langeveldt’in not vermesi için Hava Nişancılığı Okulu’nun briefing salonundaki panoya asıyorlar.

“Pepperdine, üç kere isabet ettirmiş. Biswick, iki kez. Spurrer, üç kez. Carrefix, beş kez – ayrıca listede olmayan Dover dalgakıranını da çekmişsin. Neden çektin ki?”

“Güzel görünüyordu,” diye cevap veriyor Serge. “Fotoğrafını çekmek istedim.”

“Güzel mi görünüyordu?”

“Evet efendim. Şeklini sevdim.”

Mayıs ayının ortalarında Lewis tüfekleri kullanarak, gerçek

mermilerle atış yapıyorlar. Tüfeklerin Aldis nişan yerleri var, yön saptırmak için uyumlu hale getirilmişler. Serge buradan bakınca dürbünün iç kısmındaki karelerin genişleyişini seviyor; onların ana işlevini kendi başına da gerçekleştirebileceğini görüyor. İşin püf noktası, silahı hedefin tam şu anda bulunduğu yere tutmamak, bunun yerine önünüzde giderken hedefin oluşturduğu çizgiyi belirlemek, silahı buranın önündeki alana yöneltip orası yerine buraya ateş etmek. Serge, bakışını ikiye bölme işinde ustalaşıyor, bir yandan ileri bakıp oradaki çizgiyi kilitliyor, başarılı bir vuruş “gerçekleştireceği” noktayı tespit ediyor. Bunu yaptığı her seferde tuhaf bir mola verme hissi beliriyor içinde, sanki o zaman diliminde bir çukur açmış ve onun içinde hareket edecek bir yer bulmuş gibi oluyor. Langeveldt’in bir gözünün yukarı birinin aşağı bakmasını sağlayan şey bu sanki; ateş ederken kendi gözlerinin de teğmenin kiler gibi görünüp görünmediğini merak ediyor...

Hedef egzersizlerinin çoğunu denizin üzerindeyken, kıyı şeridinin hemen dışına demir atmış kayıkların üzerine biber döker gibi kurşun yağdırarak yapıyorlar. Serge belli bir ritimle ateş etmeyi alışkanlık haline getiriyor; ateş ederken önce sözcükleri, sonra gümbürdeyerek telaffuz edilen ve geri teperek kolundan vücuduna gönderilen cümleleri ilettiğini hayal ediyor. Serge’in gözdeleleri altı vuruşlu kısa patlamalarla bunların ardından gelen sekiz vuruşlu daha uzun patlamalar; Serge ateş ettiği her seferde Widsun’ın Versoie’yi ziyaret ettiği seneki Tören’den aklına takılmış bir cümleyi duyuyor:

Düşüncenizi denizler
de duysun diye...

Sözcükler tüfeğinden denize doğru uçuyor, birer çekiç gibi denize giriyor, onu parçalara ayırıyor, kayıkların tahtalarının

üzerinde gravürler oluşturuyor: “dü-ŞÜN, ce-Nİ-zi, de-NİZ-ler...” Sonra toprağın üzerine ateş ediyorlar; tilkileri, porsukları, yabani tavşanları ve kirpileri öldürmek üzere saçıyorlar kurşunları ve bazen hâlâ titrer haldeki avlarını torbaya koymak üzere toprağa yaklaşıyorlar. Arada bir karşılarna çıkan çiftlik hayvanlarını delik deşik ediyorlar; gerçi bu yaptıkları kurallara aykırı, öfkeli çiftçilerden şikâyetler gelmesine neden olan bir davranış.

“Yine kaza kurşunuyla ölmüş bir kuzu ha,” diyerek onları ayıplıyor Langeveldt, Serge ve Stedman kanlı hediyelerini teğmenin önüne serdiklerinde. “Bu hafta üçüncü oldu bu. Kuzu-yu alın, mutfağa götürün.”

Silahları mütemadiyen tutukluk yapıyor. Uçuş yapmadıkları günlerde silahlarını parçalarına ayırıp yeniden birleştirmeleri isteniyor – bir gün içinde altı, yedi, sekiz kez yapıyorlar bunu. Askeri öğrenciler emniyet tetikleriyle ateşleme pimlerini birbirine geçirmeye çalışıyor, bunlar birbirlerine uymayınca küfrediyorlar; Serge ise küfretmiyor, silah söküp takmaktan zevk alıyor, Farman’ın ön koltuğunda geliştirdiği mantığın bir uzantısı var burada. Silahın parçalarını saat düzeneği şeklinde bir koreografiyle yeniden takarken parçaların seslerini duyuyor, bu sırada Serge minyatür bir biçimde manzaraya hâkim olmanın ve uçmanın ona sağladığı sınırlara, bitkilere, tarlalara, yollara, onların şekil ve hacimlerine hâkim olma hissini yeniden yaşıyor...

Bazen, kendi başlarına uçuşa çıktıklarında, özellikle de Stedman uçağa takla attırırken, Serge midesinde bir gevşeme hissediyor. Bir akşamüstü uçak ufak bir kasabanın üzerinde uçarken Serge arkasına dönüp yere işaret ediyor.

“İnmek mi istiyorsun,” diye bağırıyor Stedman. “Ne var ki aşağıda?”

“Sıçmam gerek,” diye bağırıyor Serge.

Kasabanın kriket sahası boyunca ilerliyorlar. Serge kanattan aşağı eğiliyor, pantolonunu indirip kriket kalesinin üzerinde kendini rahatlatıyor.

“Bu kasaba hangisiydi,” diye soruyor, bir yandan bacaklarını esnetip bir yandan da haritaya bakan Stedman’a doğru giderken.

“Tenterden kasabası sanırım,” diye yanıt veriyor Stedman. “Nüfusu altı yüz yirmi dokuz kişiden oluşuyor.”

“Şimdi altı yüz otuz oldu,” diyor Serge. “Haydi gidelim.”

Ertesi gün altlarındaki kare şeklinde tarlada ufak bir savaş gerçekleştiğini fark ediyor, olup bitene yakından bakmak için alçalıyorlar. Savaşçı sandıkları kişilerin lakros oynayan kızlar olduğu anlaşılıyor. Uçakla üzerlerinden geçerlerken oyun duruyor, ucunda ağ olan sopalarıyla pembe ve beyaz suratlar onlara bakıyor. Stedman iki bin fit yüksekliğe çıkıyor, oyun alanının hemen üzerindeki bir noktada Farman’a takla attırdığında sopalar da suratlar da görünmez oluyor. Uçağı buranın çevresinde döndürüyor, neredeyse aynı şekilde onu merkezdeki daireye indiriyor.

“Kızlarımdan birini öldürebilirdin,” diye bağırıyor kolye olarak boynunun çevresine bir düdük takmış olan hanımefendi; bu arada Serge ve Stedman kasklarıyla gözlüklerini çıkarıyor.

“Bunun için çok üzgünüm hanımefendi,” diyerek gülümsüyor Stedman. “Tam biz geçerken motordan bir parça gevşeyip aşağı düşmüş görüldüğü kadarıyla.”

“Motoru tamir edebilecek misiniz,” diye soruyor kadın, yumuşayarak.

“Duruma göre değişir. Bu uçaklardan bazıları bu tür ıvır zıvırlar olmadan uçamıyor.”

“Sanırım şu çalılıkların arkasına düştü,” diyor Serge, onlara doğru gelip.

Birkaç dakika sonra yavaş adımlarla geri döndüğünde, kız-

lar makinenin çevresinde toplanmış, aerodinamik hakkında bir ders dinliyorlar.

“O ne iş yapıyor,” diye soruyor en uzunları Stedman’a, Serge yaklaşıırken.

“Gözlem yapıyorum,” diyor Serge, “ve yön buluyorum. Her şeyin uyumlu biçimde işlemesini sağlıyorum.”

“O şeyi bulamadın mı,” diye soruyor Stedman.

Serge mutsuz bir biçimde başını sallıyor.

“Ne olduğunu çözdüm,” diye ilan ediyor Stedman. “Kuyruk kısmına yıldırım düşmüş olmalı. Tamir etmesi basit ama biraz zaman alacak. Biz işimizi bitirene dek ortalık kararır: yarına dek buradan havalanmamız zor görünüyor. Merkezimizle temasa geçmek, onlara endişelenmemelerini söylemek için telefonunuzu kullanabiliriz herhalde...”

“Elbette,” diyor hanımefendi, şimdi gülümseyerek. “Bu gecelik sizi misafir ederiz.”

“Nerede yatacaklar,” diye soruyor yuvarlak suratlı bir kız, parmağını elindeki ağa sokarak.

“Muhasebecinin evinde kalabilirler; kendisi şehir dışında.”

“Ama makinemizi tek başına bırakamayız ki,” diyor Stedman ağırbaşlı bir sesle. “Burada, onunla uyumamız gerek. Hava da soğuk değil...”

“En azından izin verin de size sandviç ve bir şişe şarap getirelim.”

“Çok incesiniz hanımefendi,” diye cevap veriyor Stedman. “İçeri girip onları kendim alacağım.”

Ortalık karardıktan sonra uzun boylu kız ile yuvarlak suratlı olan, onları görmek amacıyla gizlice kaçıp geliyor, tarla boyunca ilerleyen iki belirgin silüete dönüşüyorlar. Stedman ve yuvarlak suratlı kız alt kanadın altında, çimlerin üstünde sevişiyorlar; Serge uzun boyluyu yolcu kabinine çıkıyor, kızın kollarını (emniyet kilidi neyse ki açık durumdaki) Lewis tüfe-

ğinin çevresine doluyor; kız öne doğru eğilip Serge'in arkadan külodunu sıyrmasına izin veriyor. Gün ağarırken ayrılıyorlar birbirlerinden. Sonraki iki hafta boyunca üç uçaktan daha aynı noktaya parçalar düşüyor.

Hythe'da geçirdiği süre boyunca Serge toplam iki kazaya tanık oluyor. İlki tam önünde gerçekleşiyor bu kazaların: Stedman ile birlikte kalkış için beklerlerken, Quinnell ve Kirk dönüş yapıp son sürat piste giriyor, doğrudan yere iniyorlar ama burunları önde olacak şekilde, yanlış istikamette ilerliyorlar. Kirk ölüyor; belkemiği kırılan Quinnell, Dover'daki hastaneye arabayla götürülüyor. Uçak birkaç gün boyunca alanda duruyor; askeri öğrenciler her sabah kahvaltudan sonra onun ters dönmüş parçalarının, pilot kabinindeki dekoratif rüzgâr bayraklarının tuhaf ve manasız geometrisini izlemek üzere uçağın çevresinde toplanıyor.

"Eiffel Kulesi'ne benziyor," diyor Serge. "Bacaklarından biri koparılmış, yana doğru yatmaya başlamış bir Eiffel Kulesi gibi."

"Bir petrol kuyusuna benziyor," diye itiraz ediyor Payton, "eğimli bir kuyu gibi: pompaları monte etmek için zemine inşa ettikleri parçalara benziyor."

Öteki kazanın nasıl yaşandığını ise görmüyor – yalnızca sonrasında olanları görüyor. Beswick kendini pilot koltuğuna bağlamayı unutuyor, uçak takla atınca aşağı düşüyor. Üç bin fit yüksekliğinden düşüyor aşağıya, yakınlardaki bir tarlaya çakılıyor. Beswick şeklinde bir işaret, sonraki haftalar boyunca çimenlerin üzerinde sürdürüyor varlığını: bir kafa, gövde, bacaklar ve iki yana uzanmış kollardan oluşan bir leke.

"Vücudundan asit gelmiş," diyor Stedman, Serge'le birlikte bir gün öğleden sonra buraya geldiklerinde. "Yeni çimlerin büyümesini engelliyor."

"İyi bir benzetme yaptın," diyor Serge.

"Adamın tüm hatıraları, düşündüğü ya da yaptığı her şey

artık bir akünün kimyasallarına indirgenmiş halde.”

“Neden olmasın ki,” diye soruyor Serge. “Biz de kimyasal maddeleriz zaten.”

iii

Haziran ayında Serge’in dağıtımı yapılıyor, 104. Hava Filosu’na gözlemci olarak atanıyor. Folkestone’dan yola çıkıyor, bir hastane gemisine biniyor, hepsi silahlı birkaç bin askerle birlikte seyahat ediyor.

“Hile yapmışsınız sanki,” diyor Serge yükleme çavuşuna, geminin üzerindeki yeşil şeridi ve kırmızı haçı görünce.

“Elimizde bunlar var,” diye yanıt veriyor çavuş. “Buraya dezenfekte olmaya geldi, şimdi Fransa’ya gitmesi gerek. Yüzmeyi tercih edersen eğer...”

Hep birlikte gemiye biniyor, sonra bir nedenden ötürü gemiden iniyorlar; geceyi kirli bir otelde geçiriyor, sonra yeniden gemiye biniyor, ertesi gün yelken açıp yola çıkıyorlar. Serge, dezenfekte edilmesinden evvel gemide hangi hastalığın olduğunu merak ediyor; hastalığı güvertenin üzerinde süzülürken, kolera misali, sarı bir bulut halinde cankurtaran filikalarının halatlarıyla makaralarının çevresinde ilerlerken canlandırıyor zihninde. Boulogne’a geldiklerinde, iskele alanının bütünüyle, dev bir hastane koğuşuna dönüştürüldüğünü görüyor, ortalıkta oradan götürülmeyi bekleyen sedyelerde sıra sıra yatan hasta adamlar var. Kasabanın çevresindeki manzara da hastalıklı bir görünüşe sahip: ağaçlar baygın bir vaziyette öne eğilmiş, yılın bu zamanı buğday dolu olması gereken tarlalar çıplak. Hythe’den ayrılırken kendisine verilen talimatları uyguluyor, ufak bir yüzen tekneye geliyor, melankolik suyollarından ilerliyor, harap kasabalardaki teneke çatılı barakaların yanından geçiyor ve Saint-Omer’e sürükleniyor. Geminin rotası her biri çiçek gibi ortalığa serpilmiş

paslı teneke kutularla, suda yüzen çöplerle kaplı. İleride nehir biraz daha genişliyor, suyun altındaki uzun otlar uyuşuk bir biçimde süzülüyor. Kamış ve hasırotları denizi bulanıklaştırıyor; yoğun sazların içinden Serge şifreli sesler çıkaran, birbirlerine yanıt veren ördeklerin, su tavuklarının ve balıkçılların çağrılarını duyabiliyor; sanki verdikleri talimatlarla insanları yönlendiriyorlar. Bu gürültülerin üzerinde ise alçak bir sis gibi duran silah sesleri yer alıyor, sesler Hythe’de olduğundan daha kuvvetli: cephe hâlâ uzakta olabilir, ama cephenin gümbürtüsü şimdi *burada*, neredeyse elle tutulur bir vaziyette karşısında duruyor...

Aynı melankolik rehavet Saint-Omer’de de hüküm sürüyor. Buradaki insanlar kasabanın çevresinde uyukluyor: bankların ve çimlerin üzerinde, kafelerin dışında, el koyulmuş Pétanque sarayındalar. Serge her yere yayılmış gümbürtünün silahlardan mı, yoksa bu insanların horlamalarından mı geldiğini anlamıyor. Kendisine gidip rapor vermesi emredilen binanın basamaklarına yayılmış on sekiz, yirmi adet bacağın üzerinden geçerek yolunu buluyor; uç uca sigara içer halde bir masanın arkasında oturan, canı sıkkin bir muharebe dışı harekât astsubayıyla karşılaşılıyor.

“104. filoya mı geldin,” diyor astsubay, Serge’in kendisine verdiği kâğıt parçasını okuduktan sonra. “O birlik tamamen doldu. Beklemen gerekecek.”

“Neyi bekleyeceğim,” diye soruyor Serge.

“Birinin ölmesini.” Astsubay sigarasını söndürüyor, sözlerine devam etmeden önce bir sigara daha yakıyor: “Uzun sürmez.”

“Beklerken ne yapayım,” diye soruyor Serge.

“Uyu, bistroda omlet ye, burnunu karıştır – ne yaparsan yap.”

Serge bistroda omlet yiyor. Görevlendirilmeyi bekleyen başka komutanlarla sohbet ediyor. Bu adamlara eğitim esnasında Shorthorn sığırlarını kullandıklarını söylediğinde Serge’e gülüyorlar.

“Bu bir araba yarışına hazırlanırken at arabası sürmeye ben-
zıyor!”

“Siz uçmayı nerede öğrendiniz,” diye soruyor Serge.

“Longhorn sığırlarıyla başladık, sonra Avro'lara geçtik.”

“Avro dediğin fasa fisodan ibaret,” diyor başka bir adam.
“Kanatları işe yaramaz, sağa dönüşlerde hız kaybediyor, irtifa
dümeni de yok üstelik. Eğitim yaparken üç askeri öğrenci Avro
içinde öldü.”

“Biz de üç kişi kaybettik,” diyor Serge. “Aralarından biri
kötürüm kaldı.”

“Biz beş kişi kaybettik,” diye iddia ediyor ilk adam, zafer
dolu bir sesle; bir yandan da ayırık parmaklarını masanın üze-
rine dayıyor. “Ben oradayken iki kişi öldü.”

“Nasıl öldüler,” diye soruyor Serge.

“Bir uçuş çavuşu vardı, bir gün yüzmeye gitti, derin bir ha-
vuzda boğuldu. Başka bir adam da kömür boşaltırken ezildi.”

“Biri daha vardı,” diyerek üçüncü bir adam lafa karışıyor.
“Birinin silahı yanlışlıkla ateş aldı, adam kalbinden vuruldu.”

“Kendi silahıydı,” diyor dördüncü bir adam.

“Hayır o söylediğin önceki hafta ölen başka biriydi,” diye
düzeltiyor onu üçüncü adam.

Serge bir yandan omletini çiğniyor, bir yandan da gerçekten
de Almanlarla savaşmanın gerekli olup olmadığını merak edi-
yor: ordular kendi taraflarında kalarak aylıklık yapabilir, ta ki
savaşacak kimse kalmayana ve savaş hükmen sona erene dek...
Yemekten sonra kasabada kısa bir tur atıyor, kasaba meydanın-
daki bir göletin yanına gidiyor, göletin yüzeyindeki bir nilüfer
çiçeğine bakarak diğer herkes gibi o da uyuyakalıyor.

Sonraki birkaç günü bu şekilde geçiriyor: her sabah siga-
rasını tellendiren muharebe dışı harekât astsubayına rapor
veriyor, bistroda yemek yiyor, dolanıyor, uyukluyor. Nihayet
dördüncü ya da beşinci günde astsubay, Serge'e hava filosunda

kendisi için bir yer açıldığını haber veriyor. Yanında on kişiyle birlikte bir Crossley kamyonuna biniyor Serge. Kamyonun arka tarafında, yastıkların üzerinde oturuyorlar; ancak bu yastıklar, çivili lastiklerin parke taşlı yollardan geçerken yarattığı sarsıntı ve takırtıları engelleyemiyor pek. Havada hintyağı kokusu var; Serge bu kokunun kamyonun mı yoksa dışarıdan mı geldiğini bilmiyor. Önlerinde uzanan manzara engin ve boş; herhangi bir noktaya veya hedefe gitmeyen tarlakuşları geçiyor önlerinden. Bir dereye yıkanan Hindu askerlerin yanından geçiyorlar. Askerlerden üçü ortalığa su sıçratıyor, kendi dillerinde birbirlerine sesleniyor; diğer askerlerse yola sırtlarını dönmüş bir halde dikiliyor; suyu alınlarından aşağı dökmekten önce sanki bir adak adıyormuşçasına ellerini dua pozisyonuna geçiriyor, suyu alıp kaldırıyorlar. Bir kamyon duruyor, şoför birini çağırıyor, Crossley yoldan inmeye devam ederken bir adam gelip arazinin içinde kayboluyor. Serge kamyonun arkasında kalan son üç kişiden biri; sonra son iki kişiden biri; sonra da arkada kalan son kişi oluyor. Şoför kontağı kapıyor, işlemek üzere aşağı iniyor. Motorun gürültüsü dindiğinde Serge ön tarafın gümbürtüsünü yüksek ve açık bir biçimde duyabiliyor; bu gümbürtü kamyonun metal çubuklarının tahtaya çarpıp onu titretmesine neden oluyor. Şoför sürücü mahaline dönerken Serge'e bakıp şöyle diyor:

“Öne gelip yanıma oturabilirsin.”

Önlerinde uzanan yol ikiye bölünmüş. Serge öne geçerken şoför önce yolun bir tarafına, sonra diğerine bakıyor. Önünde bir harita var ama ona bakmıyor: bunun yerine hareketsiz bir biçimde oturup dinliyor; silahlardan gelen bir sinyale yönelmiş gibi kulakları. Dinlerken, aradığı şeyi bulmuş gibi duraksıyor, kontağı yeniden çevirip kamyonu çalıştırıyor, soldaki yolda araç ilerlemeye başlıyor.

En sonunda bir çiftlikte duruyorlar, ufak, kavisli bir yoldaki

tekerlek izleri boyunca sarsılarak ilerliyorlar. Yol iki sıra halinde dizilmiş kavak ağaçlarının arasından geçerek bir patates tarlasına uzanıyor, buradan sonra da çevresi ağaçlarla kuşatılmış L-şeklinde bir uçak pistine ulaşıyor.

“Uçak pistinin üzerinde inekler otluyor,” diyor Serge.

“Normal bir havaalanı gibi görüneceğini mi zannediyordun,” diyor şoför. “Ayrıca inekler çimenlerin uzamasına da mâni oluyor.”

Serge koruluğun kenarında yaklaşık on uçağın dizildiği büyük bir Bessoneau hangarı görüyor. Bunlar Shorthorn sığırlarından çok daha askeri bir görünüme sahip; kahverengi gövdeleri, yan taraflarında daire resimleri var. Serge’in durduğu açıdan bakıldığında uçağın pervaneleri yanlış tarafa yerleştirilmiş gibi görünüyor. Yaklaşık yetmiş üç metre uzakta, ufak bir çalılığın yanındaki bir hangarda başka uçaklar, üzerlerine branda örtülmüş vaziyette park edilmiş. Buradan otuz metre uzakta ise kırmızı çatılı bir çiftlik evinin yakınında barakalar var. Şoför kamyonu çiftlik evinin ön sundurmasının karşısına çekiyor ve Serge’i dışarı çıkarıyor.

104. Hava Filosu’nun komutanının adı Walpond-Skinner. Kırklarının ortalarında olmalı bu adam. Sıkıntılı görünüyor ve Serge’le göz teması kurmaktan kaçınıyor.

“Bugüne kadar kaç saat uçuş yaptın,” Serge bürosuna girdiğinde sorduğu ilk soru bu oluyor.

“Emin değilim efendim. Yirmi saat olabilir.”

“Yüce İsa! Çocukları Baal tanrısına yedirmek gibi bir şey bu. Anladığım kadarıyla sizlere hâlâ yarım kanatlı modellerden veriyorlar.”

Serge parmaklarıyla yakasının altındaki rozete dokunuyor: rozette bir kanat resmi ve yanında yuvarlak bir O var.

“Yakında değişecek bu,” diyor Walpond-Skinner; Serge’in yanından duvara ve kapıya bakıyor. “Sizler de önemlisiniz.

Eski günlerde uçakların kontrolü gözlemcinin elinde olurdu; pilot yalnızca bir şoförden ibaretti.”

“Eski günlerde mi,” diye soruyor Serge.

Komutan Walpond-Skinner’ın gözleri, şaşkın bir bakışla kendisi yanıt verirken Serge’in üzerine kilitleniyor:

“Eski savaş günlerinde. Şimdi en azından size subaylık statüsü veriyorlar. Yapmaları gereken de bu zaten. Ben sizi büyük yorumcular olarak görüyorum. Birer başrahipsiniz siz.” Bir evrak dosyasına uzanıyor, sonra şöyle diyor: “Masedown’daki Lydium’dan gelmişsin.”

“Oraya yakın bir yerden efendim,” diye cevap veriyor Serge.

“Salisbury Plain’den trene mi bindin?”

“Hayır, Hythe’den bindim.”

“Tuhaf. Burada ayrıca çok keskin gözlü olduğun yazılı. Whitehall’daki tanrılar arasında da bir koruyucun varmış. Umarım son zamanlarda vaktini bu tanrılarla ayın yaparak geçirmemişsindir.”

Serge yanıt vermiyor. Walpond-Skinner, masasının üzerindeki bir zili çalıyor. Siyah bir muhasebe defterini açıyor, eline bir silgi alıyor, defterdeki bir şeyi silip devam ediyor:

“Burada üç uçuş planı var; her birinde altı uçak olacak. Sen C-Uçuşu’nda olacaksın. Soracağın herhangi bir soru var mı?”

“Sanmam,” diyor Serge.

Bir emir eri geliyor, kendisine Serge’e diğer adamların yanına kadar refakat etmesi talimatı veriliyor. Serge giderken Walpond-Skinner muhasebe defterinin sayfasındaki silgi parçalarını temizliyor; yanında duran bir dolmakalemi alıyor; ardından hatasını fark ederek dolmakalemi yerine koyuyor, bir kurşunkalem alıp az önce üzerindeki yazıyı sildiği yere mırıldanarak şunları yazıyor:

“Carrefax, C-eee.”

Emir eri ile Serge tarla boyunca ilerliyorlar. Barakaların dı-

şında, pilot ceketleri giymiş, bir geçit törenindeymiş gibi duran bir grup adam görüyor Serge – üstleri başları dökülüyor, duruşları da ona öğretilenlere hiç benzemiyor: hepsi içe dönük durumda bir kare oluşturmuş olan bu dört adamdan her biri kırk beş derece dönüyor (ikisi saat yönünde, ikisi ters istikamette), diğer köşede konumlanan adama dönerek yüzüstü yere yatıyor, dönüyor ve aynı şekli oluşturmak üzere ikiye kişilik gruplar *pasodoble*’ler yaparak birbirlerinin çevresinde dönüyorlar.

“O sola dönerse,” diyor adamlardan biri, “sen sağa döneceksin. Eğer sağa dönerse, sola döneceksin. Eğer sonra o yine sola dönerse, sen de sola dön; ve sonra sağa dönerse sen yine sola dön.”

O konuşurken adamlar bu hareketleri yapıyor, adımlarını atıp dönüyorlar.

“Sağ demek istedin herhalde,” diyor bir tanesi, adım atmayı bırakıp. Böylece oradaki tüm formasyon da duruyor. İlk adam konuşmaya devam ediyor:

“Hayır, sol demek istedim. Daha sonra kuyruğun alt kısmından ona geri döneceksin.”

Yeniden hareket etmeye başlıyorlar. Serge emir erini tarlanın kenarındaki ağaçlar boyunca takip ediyor. Ağaçların arasındaki ufak bir patıkaya giriyor, nehrin kanal haline getirilmiş bir bölümüne demir atmış haldeki tekne evlere geliyorlar.

“Bu sizin eviniz efendim,” diyor emir eri; alçak bir kapı çerçevesinin altında eğiliyor. İçeride ufak bir soba, bir kitap rafı ile dört adet yatak var. Yataklardan üçü dağınık durumda, çarşaf-ları açılmış, yatak takımları üzerlerine fırlatılmış; dördüncüsü muntazam bir biçimde yapılmış, üstünde iple bağlı bir paket duruyor.

“... ailesine çoktan gönderilmiş olmalıydı bu,” diye homurdanıyor emir eri. “Bunu ben alayım. Siz yerleşin, sonra uçak pistini gezdireyim size.”

Serge bavulunu boşalttıktan sonra güverte kısmına geçiyor. Kanalin ucunda, bir sıra narin kavak ağacı var, bunlar sazlıkların üzerinde hafifçe sallanmakta. Kavakların yaprakları dans ediyor ama Serge hışırtıyı duyamıyor: silahların gürültüsü burada Serge'e yüksek geliyor – yüksek ve kesin bu gümbürtü sesleri, yaylın ateşlerine ve ona verilen yanıtlara dönüşüyor. Oradan bir gemi geçiyor, üzeri muşamba kaplı hurdalar ya da makine parçaları taşıyor. Kaptanı Serge'e, sonra yüküne, sonra doğrudan önüne bakıyor.

Serge öncelikle Bessoneau hangarına götürülüyor. Makine parçaları burada ortalığa yayılmış: pervaneler, tekerlekler ve makine silindirleri gruplara ayrılmış halde, tamircilerin numuneleri inceler veya parçalarına ayırır gibi üzerine eğildikleri ve lehim yaptıkları levha ve tezgâhların üzerine konmuşlar. Kamyonunda giderken gördüğü uçaklar buranın üstünde duruyor: yolcu yeri olmayan, yalnızca kanatları, iki koltuğu olan büyük, kahverengi şeyler bunlar.

“RE8 modeli bu,” diyerek Serge'i bilgilendiriyor tamirci; solungaca benzeyen gümüş boşluklar üzerindeki egzoz borusuna tıklatıyor. “Motoru Hispano-Suiza, havalandırmalı.”

“Motor neden önde,” diye soruyor Serge.

“RE8, itmeli değil, çekmeli bir model.”

“Pervane uçaktaki gözlemcinin görüşünü engellemiyor mu?”

“Gözlemci arkada oturuyor, yüzü arka tarafa dönük.”

“Arka tarafa mı dönük,” diye soruyor Serge. “O zaman nereye gittiğimizi nasıl göreceğim?”

“Nereden geldiğinizi görebileceksin,” diyerek gülümsüyor tamirci. “Endişelenme: zamanla seveceksin. Sağlam bir makine bu. Pilot da gözlemci de ölseler, yüz altmış kilometre boyunca uçmaya devam eder, sınırın bize ait tarafına güvenli iniş yapılabilir – tabii bu yöne dönükse; yok değilse, ufak bir felaket yaşanabilir...”

Barakalar arasında ilerliyorlar; Serge'i öteki pilotlara ve gözlemcilere takdim ediyorlar.

"Bu Gibbs, bu Watson, Dickinson, Baldwick, Clegg..."

Adamlar üzerlerine düğmeleri yarısına kadar açık gömlekler giymiş. Saçlarında uzun bukleler var. Serge'i üstünkörü bir biçimde selamlıyorlar.

"Sen hangi ekiple uçacaksın," diye soruyor Clegg.

"C-Uçuşu."

"Ooo, bu akşam sen bize ev sahipliği yapacaksın o halde. Güzel malları çıkaralım."

Güzel mal dediği şeyin, parlak sarı renkte, acı tatlı bir kıvama sahip yerel bir tatlı şarap olduğunu öğreniyor. Adamlar bir yandan bardaklarını havada tutup bir yandan da şarkı söylüyorlar:

Buluşuyoruz şatafatlı kirişlerde;

Çevremizdeki duvarlar çıplak hep (çıplak duvarlar);

Yankılıyorlar kahkaha seslerini;

Sanki ölümler oradaymışçasına (oradaymışçasına ölümler).

Serge şarkının sözleri bilmiyor ama yarım ağızla mırılda-nırmış gibi yapıyor; ikinci dörtlükte ötekilerle birlikte ayağa kalkıyor:

Bardaklarınızla birlikte sıkı durun şimdi o halde,

Dünya dediğin yalandan ibaret (yalandan ibaret).

Bu kadehi kaldıralım ölümlere

Bundan sonra ölecekler için hurra (için hurra)!

Yemekten sonra biri gramofonu çalıştırıyor; birlikte müzik-hol şarkıları dinliyorlar. Serge dışarı sıvışıyor, karanlıkta uzun çimler boyunca ilerliyor, sonra ağaçların yanındaki daha kısa

imlerde ilerleyip tekne evine dnyor. Evin gvertesinde oturuyor; suyun yağlı yzeyinde bir dubanın kaymasını, sudan rtnn altında Őekilleri kırılıp bklmŹ metal parçaları ve hayvanları, onların uzuvlarıyla gvdelerinin ŐiŐlik ve kıvrımlarını izliyor. Tekne evinin hareket ederken ardında bıraktığı dalgalarda Serge bir farenin uzaktaki sete doğru yzŹne tanıklık ediyor. Farenin kafasının çevresindeki suyun siyah yzeyi, cafcacılı renklerle kaplı: turuncu-sarı, yeŐilimsi beyaz, bunlar gkyznde titreŐen top atıŐlarının yansımaları. Her bir top atıŐının sesi onlara geç geliyor, ıŐıltıları da gkyz ve nehir silinip gittikten sonra eriŐiyor; yeni patlamalar dalgalar halinde geliyor, grltye katılıyor, eskisini geride bırakıp yutuyor.

“Mola verdiler,” diyor Serge; bu szleri kimseye veya muhtemelen fareye hitaben sylyor.

Bir anlığına titreşimler duruyor, tm blge sessizliğe brnyor. Çok da uzak olmayan bir noktada bir işaret fiŐeęi sessizce aşağı iniyor, kavak ağaçlarının siluetleri belirginleşiyor ve bunlar donuk ıŐıklarıyla kırağı gibi ağaçların yapraklarını sslyor. Bunun arkasında ateŐbceklerine benzeyen başka, daha ufak ışıklar parıldıyıp snmekte. Sonra patlama sesi geliyor, ardından daha grltl bir kekeleme, sonra yksek, grltl patlama sesleri: stndeki sesler ve ışıklar birleŐirken hava ısınan muhteşem bir motor gibi yeniden canlanıyor.

Bugünkü operasyon sabah saat yedide başlıyor. Serge iki saat önce kalkıyor; bir halatın tekne eve çarpıp sıçrattığı suyla uyanıyor. Temizlik işlerini hallediyor, dağınıklığı geçip ilerliyor ve dışarıdan gelen silah sesleri eşliğinde çay içip iki tane sade tostı mideye indiriyor. Yaklaşık on beş pilot ve gözlemci gelip çevresindeki koltuklara geçiyor, uykulu gözlerle, uyanmak için öksürüyor ve osuruyorlar. Yemek boyunca sigaralar içiliyor; bunlar önce içi hâlâ yemek dolu ağızlara saplanıyor, tabakların kenarında dengede duruyor, sonra da içi boş yumurta kabuklarına bastırılıp söndürülüyorlar. Walpond-Skinner emir belgelerini dağıtmak üzere saat altıda içeriye giriyor.

“Bugün Art Obs’da beş uçak görev yapacak; bunlara üç adet SE5 refakat edecek. Her uçağa dört grup gidecek: bunlardan iki tanesi ilk saatte yola çıkacak, iki tanesi ondan bir saat sonra, üçüncü saat boyunca diğer dört grup hedefe kilitlenmiş halde bekleyecek. Emirlerin hepsi belgelerde yazılı.”

Serge kendi görev kâğıdına bakıyor. Önce E sonra H grubuna dahil olacak, çağrı numarası da 3. Uçuş emri, leylak rengi bir kâğıda silik harflerle yazılmış: üç kişiye yollanmış üç kopyanın üçüncüsü bu, daktilo şeridiyle tuşların en silik izleri bıraktığı kopya. Emir kâğıdının altında, katlanmış ve sıkıştırılmış halde, daha beyaz, daha az damarlı bir kâğıda basılmış

geniş bir harita var. Serge bunu masanın üzerinde açıyor, masadaki fincan ve tostun yukarı kaldırdığı kareler arasında oklarla işaretlenmiş, koordinatları kırmızı mürekkeple yazılmış halde kendisine verilen hedefleri görüyor: birbirine düşman iki takım, mühimmatın boşaltıldığı bir yer, bir dörtyol ağzı. Mühimmat yeriyle dörtyol ağzı Serge için yeni şeyler; rakiplerini ise bir haftadan uzun süredir vuruyordu zaten.

“Merkez Telgraf İstasyonu’ndan not: yer operatörleri mesaj almakta zorlanıyor,” diye okuyor Walpond-Skinner. “Size ayrılmış dalga boylarına ve notlara bağlı kalın. Önünüzdeki makineyle aranızda her zaman en az sekiz yüz metre olduğuna emin olun. Sorusu olan?”

Gözleri yere yöneliyor; diğer adamların gözleri de aynı şekilde.

“O zaman kalkın ayağa koçlarım, saldırı zamanı,” deyiveriyor Walpond-Skinner.

Sandalyeler geriye kaydırılıyor, fincanlar temizlenip oraya bırakılıyor, tabaklardaki yemek artıklarının üzerinden yükselen geçirme sesleri kulağa birer veda çağrısı gibi geliyor; sonra adamlar yorgun argın bir vaziyette dışarıya çıkıyorlar. Güneş henüz doğmamış; çiy hâlâ uzun çimenlerin üstünde asılı halde; çiyin hemen üstündeyse bir örümcek ağı tel tel yayılıyor: hava soğuk değil. Yaz sabahının yumuşaklığı, deri ceketlerini, eldivenlerini ve içi kürk kaplı çizmelerini giyerlerken adamların ortamla biraz uyumsuz görünmesine neden oluyor. SE5’lerin pilotları ve gözlemcileri, elleriyle ayaklarının üstündeki içliklere misk sıçanı derisinden eldivenler geçiriyorlar; yanaklarıyla alınlarını balina yağıyla ovalıyorlar: çok daha yukarıdan uçacaklar. Tamirciler yanlarındaki tarlada uçakların çevresinde volta atıyor, sanki tazıları veya atları yarışa hazırlar gibi uçakların kuyruklarını ve motorlarını okşuyorlar. Serge’in RE8’i uçak sürüsünün arkalarında duruyor; Gibbs şimdiden içeri girmiş.

Serge arka koltuğa geçiyor, sağ koluyla vücudu arasına sıkıştırdığı bisküvi kutusuyla konyak şişesini ateşleme seti ile altı voltluk batarya arasına koyuyor, Lewis tüfeğini kendi etrafında döndürüyor; pistin her tarafında tamirciler pervaneleri harekete geçirirken Serge çiyle nemli koltuğa yerleştiriyor vücudunu, dönen pervaneler altlarındaki çimenlerin üzerinde şekiller oluşturuyor.

Uçaklar batı istikametine doğru yükseliyor, sonra koruluğa dönüyor, ağaçların üst kısımlarını sıyrıp geçiyorlar. Tekne evlerin karşısındaki kavaklar, uçaklar üzerlerinden geçerken öne doğru eğiliyor. Gibbs bir kanadı aşağı indiriyor; uçak bir süre boyunca sanki fiziksel değil de psikolojik olarak hâlâ zemine bağlıymışçasına uçmaya direniyor gibi duruyor. Serge, yerçekiminin kendi çevresinde elastik gibi gerildiğini hissediyor. Sonra kanat yükseliyor, elastik kopuyor; uçak sırt tarafı öncelikli olmak üzere gökyüzüne fırlatılıyor. Serge ise yükselmekten ziyade düştüğünü hissediyor ama sanki yukarı doğru düşüyor, yükseklik mefhumunun üzerinde yer alan bir yükseklikte bulunan bir girdap onu emiyor sanki. Hızla uzaklaşan toprak bir yandan büzülürken bir yandan da yüzölçümü genişliyor. Gibbs uçağı düzeltiyor; aşağıdaki manzara yatay konuma gelene dek yan yatırıyor, manzara uçağın gövdesinin altından bir telgraf makinesinden çıkan renkli kâğıt şeritler gibi belirmeye başlıyor, Lys nehri ormanın oluşturduğu kalın şeridin yanında ışıldayarak akarken kasabalar ve ufak köyler, Nieppe'nin büyük kahverengi lekesi bunları kenara itmeden önce şeridi en son haberler ve hisse senedi dalgalanmalarıyla dolduruyorlar. Bir sıcak dalgası uçağı titretiyor ve Gibbs yeniden uçağın açısını yukarı doğru çekiyor; manzara altlarında sallanıyor, bir an için görünmez oluyor, sonra yine yatay hale gelip uçağın kuyruğuyla aynı hizaya geliyor. Uçağın sarsıntıları, şimdiye kadar görünmez olan bir sisin dışına çıktıkları âna dek sürüyor:

uçaklar içine girdiğinde bu sisler hep görünmezdir zaten. İndirilen bir podyum gibi ondan uzaklaşırken Serge sisin yüzeyini görebiliyor, bu ikincisinin üzerinde bir örtü gibi süzülerek keskin hatlı ve belirgin bir çizgi oluşturuyor...

Bir gözlem balonunun yanından geçiyorlar. O da yukarıya doğru geriliyormuş gibi duruyor. Serge balonun sepet kısmında duran adama el sallıyor; karşılık olarak adamın ellerinden biri havaya kalkıyor; öteki el ise sanki oradan aşağıya düşmemek için sepetin küpeştesini kavıyor. Sınır artık çok uzakta olamaz. Gibbs uçağı döndürüyor ve şimdi yüzü doğuya dönük durumdaki Serge, daha karanlık ve daha bulanık bir buhar örtüsüne bakıyor. Örtünün içinden, daha uzaklardaki, mavi alevlerden oluşan ufak noktalar halinde parıltıyan silah patlamalarını görebiliyor. Siperlerde titrek ışıklar parlıyor. Alman siperlerinin iki üç kilometre arkasında bir trenin bacasından yükselen beyaz duman berrak bir çizgi oluşturuyor. Serge trenin raylarına, buranın yanındaki telefon hatlarına, bir köprü'nün kablolarına, buradan açık alanlara uzanan petrol boru hattına, sonra hattın bir tünel kazarak toprağın altına inişine bakıyor. Ufukta yeni bir ışıltı beliriyor, daha parlak hale geliyor, Serge'i büyüleyip yüzünü ısıtıyor: gün doğmakta. Serge saatini çıkarıyor: yediye yirmi iki var, sinyalleri test etme zamanı...

Bacaklarının arasına eğilip anten manivelasını açıyor. Birkaç dönüşün ardından duraksıyor, yanına bakıyor ve bakır anteni pervanenin rüzgârında, ucunda kurşun ağırlığıyla görüyor. Ateşleme setini çıkarıyor ve E bataryasına B sinyallerini göndermeye başlıyor. Yeniden gözlem balonunun üstünden geçiyorlar; öteki tarafa yöneliyor, üstü lekeli bir kasabanın üzerinde uçuyorlar, buranın aşağısındaki korulukları geçip bataryayı buluyorlar. Popham kumaşları onun için şimdiden zemine yayılmış: üç beyaz çizgi oluşturuyorlar, birisi kalkık, diğer ikisi K harfi oluşturacak şekilde birbirlerine iştirilmiş.

Serge arkasına dönüyor, Gibbs'in omzuna hafifçe vuruyor ve ona başparmağıyla onay veriyor; önüne dönüyor ve yeniden doğu istikametine uçuyorlar.

Güneş şimdi arkasında olsa da, Serge'in ufak pilot kabinini aydınlatmak üzere üst kanadın alt kısmına çarpıyor. Bir kez daha gözlem balonunu görüyor, içinde oturan adam şimdi telefonuyla meşgul; sonra en az yarısı kullanılmaz haldeki yol ve patikalar zeminde iç içe giriyor ve birbirlerini tekrar ediyorlar; sonra geçen ay, geçen sene ya da bir önceki sene açılmış sıra sıra boş siperler beliriyor, onlardan sonra başka açık alanlar, başka tren rayları ortaya çıkıyor. Serge ancak arkalarında iz bırakarak ilerleyen kurşunlar ona gelmeye başladığında sınırın Alman tarafına geçtiklerini fark ediyor. Hep böyle olmuştu zaten: attığı ilk birkaç turda Serge ölümcül eşiği geçeceği ânın gelmesini bekliyordu, sanki uçağın göğsüyle koparacağı bir bitirme kurdelesi havaya geriliymişçesine kendisini ona hazırlıyordu. Ancak o an hiç gelmedi – ya da daha doğrusu zaten halihazırda onu geçmiş olduğunu, onun dikkat etmediği bir anda eşiğin orada durduğunu anladı. Şimdi aşağıya bakarken bile bunların hangilerinin cephelerin ön kısmı olduğunu görmekte zorlanıyor Serge: siperler arka arkaya görüş alanına giriyor, irtibat hendekleri tahliye hendeklerine ve tedarik hendeklerine bağlanırken çizgiler ufak dereler tarafından birbirine bağlanıyor... Bu çizgiler şebekesi bazen geniş bir tel örgüye dönüşüyor; bazense kapanıyor, sıkışık hale geliyor. Buradan yükselen ve arkalarında iz bırakmayan kurşunlar havaya hem bir yapı kazandırıyor hem de onu birleştiriyor. Makinenin çevresinde sanki biri büyü yapmışçasına kabaran duman bulutları beliriyor.

“Archie bugün epey hafif,” diyor Gibbs arkasına yaslandıktan sonra, Serge'in kulağının içine ilgisiz bir biçimde bağırarak.

Kanatlarının altında bir Alman gözlem balonu beliriyor.

Serge onu bombalamayı düşünüyor ama balonun alalacele kendi menziline dışına çıktığını görüyor. Serge ondan uzaklaşırken balon yine yükseliyor – havada yüzen bir bağırsak gibi tuhaf bir şekle sahip balon. Serge haritasını açıyor, parmağını dizlerinin üzerindeki haritada yer alan ilk düşman bataryasının konumunu işaretleyen kareye koyuyor: buralarda bir yerde olmalı... Yeniden hafifçe Gibbs'in omzuna vuruyor, bir kare çizip uçuşu için kendisine işaret veriyor. Gibbs uçağı yeniden ve yeniden döndürürken ve ufak alanlarının sınırlarında devriye gezerlerken Serge sekiz yüz metre ötede sol ve sağ tarafta aynı modeli izleyen makineleri görebiliyor. Aşağıya bakıyor, dairenin bir köşesinden diğerine çaprazlama olarak bakıyor, sınırlar arasında yer alan binaları inceliyor, bir çalılığın içine gizlenen, sonbaharda incelmış yaprakların ele verdiği bataryayı buluyor. Ateşleme setini alıyor, buraya önce C3E yazıyor, sonra A, sonra da MX12: bunlar hedefin haritadaki koordinatları. Ardından kendi taraflarına geri uçmak için Gibbs'e işaret veriyor.

İz bırakan kurşunlar seyahatleri esnasında uçağın yanından geçtikten sonra görünür hale geliyor, havada uzun koridorlar yaratıyorlar. Sonra dikey bir biçimde yukarı gidiyor, optik ve geometrik bir el çabukluğu marifetiyle yerden ona doğru yükselmeye başlıyorlar. Bağırsağa benzeyen gözlem balonu yine aşağı iniyor, yukarı çıkıyor; büyü sonucunda oluşmuş kabarıklıklar yanlarında ete kemiğe bürünüyor; sınır bir kez daha onlar görmeden altlarından geçip gidiyor, onun yerini eski İngiliz gözlem balonunun kendilerine ait olduğunu ilan ettiği cephe-ler alıyor. Altlarından bir kez daha lekeli kasaba geçiyor, bunu yol ve koruluk izliyor, sonra E bataryasının üzerine geliyorlar. İnce beyaz kumaşlardan biri kaldırılmış, diğeri düzleştirilmiş, L harfi oluşturacak şekilde ona sağdan eklenmiş. Serge, Gibbs'e çizgileri gösteriyor, giderlerken aşağıya ateşleme setinden A sinyali gönderiyor.

Hedefin üzerine geldiklerinde ellerinde fazladan üç dakikalıkları var. Öteki uçaklar da konumlarını almış vaziyette: iki tanesi onların kuzeyinde, bir tanesi güney istikametinde bulunuyor, hepsi kendilerine tahsis edilmiş bölümü işaretliyor, bu arada beşinci bir uçak arkasında uzun, düz çizgiler bırakarak bir yukarı bir aşağı hareket ediyor. Bu durum Serge'e bir defasında *Boy's Comic Journal*'da illüstrasyonunu gördüğü bir ritüeli hatırlatıyor: yağmur duası için yapılan bir Kızıldevrili dans ritüelini. Tüy takmış adamlar işaretler yapıyorlar, onların çağırdığı tanrılar aşağıya su yağdırıyorlar. Saatin saniye kolu kadranın son çeyreği boyunca ilerlerken Serge neredeyse kutsal bir karıncalanma hissediyor; sanki kendisi de uçak ve sinyaller sayesinde yükselerek tanrısal bir hale gelmiş de, yeryüzüyle gökyüzünü birbirine bağlayan vektörler ve çizgilerin uzandığı stratejik bir noktaya ulaşmış gibi, burada yapılan ilahi çağrılarının hermötik dili, harfleri ve yazısı görünür hale geliyor, hatta dokunulabiliyor bunlara; şu anda her şey C3E MX12 G harf ve sayı dizisini tıklatan sağ elinin işaretparmağının altına yoğunlaşmış vaziyette...

Neredeyse hemen o anda, koruluğun İngilizlere ait kısmında kalan yeşil örtüsü arasında beyaz bir yırtık beliriyor. Buradan ufak bir duman yükseliyor havaya, yastıkların iç kısımlarına benzeyen bir duman bu; dış tarafta ise bir bomba yükseliyor. Bu bomba sıra sıra siperlerin üzerinde kavis yaparak alanı işaretliyor, sonra alçalıyor ve Serge'in altındaki çalılığın içine düşüyor, burada parlak kırmızı ve sarı renkte bir alev oluşturarak çiçek açıyor. Bunu ikinci bir bomba izliyor, onu da bir üçüncüsü. Aynı durum sınırın hemen çevresinde, I bataryası ve hedefi, M bataryası ve hedefi arasında yer alan üç kilometre uzunluğundaki şeritte de yaşanmakta: şerit halinde uzanan alanlar, planlar ve emirlerin çeliğe ve kordite, hıza ve gürültüye dönüşmesiyle değişmeye başlıyorlar. Her şey birbi-

rine bağı gibi: vücudun farklı yerlerinden gelen emirlere tepki veren uzuvlar gibi birbiriyle hiç alakası olmayan noktalardan atışlar yapıyor, halatlar ve dişliler ve rölelerden müteşekkil karmaşık bir cihazın ucunda yer alan kumanda kollarına itaat ediyorlar. Top ateşine ara veriliyor; Serge vuruş noktalarını çizelgesine işaretliyor, E bataryasına bunları yolluyor, onlar da ilk top atışlarının hafif kuzeyine isabet eden yeni top atışlarına başlıyorlar. Toplardan her birinin düşüşü, korulukta sarı ve kırmızı alev çiçeği renginde yeni bir ışığın ortaya çıkmasına neden oluyor, bu bir duman oluşturuyor ve duman, çiçekler söndükten sonra da varlığını sürdürüyor. Serge bir düzeltme sinyali daha yolluyor; bombalar doğuya doğru yaklaşık on beş metrelik bir kayma yapıyor, on beş saniyede bir düzenli patlamalarla yağmaya başlıyorlar; bombaların oluşturduğu perküsyon sesleri bir kilise çanının dongları gibi hızlanıp yavaşlayan bölümlerle komşu bölgelere düşen bomba sesleriyle üst üste biniyor. Bir patlama oluyor, Serge'in altındaki ağaçlar arasında daha büyük, daha karanlık bir çiçek açıyor: bu daha hacimli bir patlamaya benziyor, kütlesi daha büyük, yoğun, siyah bir kasımpatı gibi dalgalanarak yükseliyor...

“Sanırım hallettik,” diyor Serge, arkasına dönüp Gibbs’e bağıarak.

Gibbs kulağına işaret ediyor ve başını iki yana sallıyor. Uçakta yanında duran adama kıyasla Serge'in yerdeki görevliyle iletişim kurması daha kolay. Serge, E bataryasına OK sinyali gönderiyor, sonra Gibbs'e F bataryasına gitmesi için sinyal yolluyor. Sınır boyunca uçuyorlar ve aradıkları yeri bir kasabanın yıkıntıları arasında buluyorlar, gönderdikleri B sinyali sonucunda beyaz kumaşlar aşağıya serili vaziyette duruyor. Yeniden geri dönüyorlar; Serge silahların menzilini ayarlıyor, bombaların vuruş noktalarını çizelgesine not alıyor; sonra G bataryasına gidip aynısını yapıyorlar. Giderlerken sürekli ola-

rak iz bırakan mermilerin ve havada asılı kalan kendi egzoz dumanlarının kalıntıları arasından geçiyorlar. Bu izlerin kesişmesini, tuhaf açılarla birbirini kesen çizgiler veya tuhaf şekiller oluşturarak ikiye ayrılan kabarık bulutları görmek Serge'e babasının okul günlerinde, derslikteki beyaz tahtaya çizdiği fonetik karakterleri hatırlatıyor. Tahtanın alt kısmı üst üste binen harflerle öylesine dolardı ki, üzerine yazı yazılmaz hale gelirdi: sabahın oluşturduğu buhardan battaniye, mat bir atkı oluşturacak biçimde kalınlaşmış şu anda. Bombaların nereye düştüğünü görmek, hatta kendi yönlerini bulmak için aşağıdan uçmaları gerekiyor. Bir havan topu hemen yanlarında belirliyor, aynı istikamette ilerliyor – kendi uçaklarından birine ait bu havan topu, inişe geçmeden evvel havada dönüyor, bir uçağın yanında bir domuz balığı gibi süzülüyor. O kadar yakınlarında ilerliyor ki, rüzgâr uçağı hafifçe kaldırıp indirerek sallıyor. Serge uçakların kendi bombalarıyla vurulduğunu biliyor ama bu öylesine sakın, öylesine arkadaş canlısı görünüyor ki – dahası, aynı hızda seyahat ediyorlarsa onlar da uzaydaki bedenlerden, zararsız madde kütlelerinden ibarettir diye düşünüyor. Birbirlerinden uzaklaşmalarından önce Serge bomba ve uçağın birbirlerinin yerine geçebilecek şeyler olduğunu düşünüyor – bomba da *kendisinin* yerini alabilir; çizelgedeki radyanlar ve sekantlar yer değiştirebilir, çevresindeki duman ve buhar kaplı noktalarla yörüngeler yer değiştirebilirler. Burada her şey saf birer geometrik unsura dönüşüyor, bombanın kurşunkalemi grafik kâğıdının üzerinde mükemmel bir kavis çiziyor; Serge kurşunkalemi hareket ettiriyor, kâğıdın yüzeyinde lekeler oluşturuyor...

Üsse dönüş yolunda Alman siperlerini bombardımana tutuyorlar. Gibbs uçağı üstlerinde tutarken Serge, Lewis tüfeğini aşağıya doğrultuyor, ucu onların oluklarında bir delik açar gibi olana dek silahın ucunu bir o tarafa bir bu tarafa çeviriyor.

Altıncı hissi ona isabet ettirdiğini söylüyor: bir biçimde isabet ettirdiğini *hissediyor*; kurşunlar isabet ettiğinde hep aynı şarkıyı söylüyor: dü-ŞÜN, ce-Nİ-zi, de-NİZ-ler... Düşmanın açtığı ateş, öfkeli statik elektrik gibi geliyor üstlerine. Sınırlara doğru gidiyor, geri çekiliyor, kendi sınırlarına giriyorlar. Tarafsız bölge üzerindeki hava, kordit dumanıyla kaplı: yuvaya dönmenin zengin, resmi kokusunu alıyorlar. Gözlem balonu yere inmiş, havası boşaltılıyor, yerdeki beyaz kumaşlar yukarı kaldırılmış. Havaalanının yanındaki koruluklar, onlara göz gezdirirlerken hışırıyor; kavaklar diğer yana doğru eğiliyor. Gibbs uçağın kanadını indiriyor; yere kitleniyorlar; sonra Bessoneau'ya doğru yere yakın bir biçimde ilerliyorlar. Uçak daha tam durmadan Serge dışarı atıyor, bu esnada tamirciler hâlâ takozları ve ipleriyle uçak üzerinde çalışmakta. Serge kolunun altında konyak şişesi ve bisküvi kutusuyla barakalara doğru ilerliyor.

“Hikâye Carrefax.” Hangarın çıkışında, üst üste yığılmış belgelerle dolu bir masanın arkasında oturan arşiv subayı, Serge’i bu sözlerle durduruyor.

“Ne hikâyesi,” diye soruyor Serge, eldivenini çıkarıp yüzünü silerek.

“Birlik Karargâhı için uçuş hikâyesi hazırlaman gerek. Bunu her defasında hatırlatmam gerekiyor sana.”

“Haa,” diyor Serge. “Şey...” Elinin üzerinde kalın bir katran tabakası oluşmuş. Önce katrana, sonra arşiv subayına bakıyor. “Yukarı çıktık; bir şeyler gördük; iyiydi.”

ii

Bir defasında, Serge ve Gibbs’in uçağı zayıflayan ışığın altında sınırdan döner, mavi-siyah yağmur bulutlarından kurtulmak amacıyla zikzaklar çizerken, onlara ait olmayan bir havaalanına iniyorlar. Bunun bir Alman havaalanı olmadığını

dan fazlasıyla eminler: zemini süpüren yağmurdan perdelerin içinde oluşan minyatür gökkuşaklarının altın rengi, onlara batiya doğru uçmakta olduklarını gösteriyor – ama insan bundan asla bütünüyle emin olamaz. Pistte uzanan uçakların modeli ne RE8 ne de SE5; gövdelerinde leylek resimleri var. Serge ve Gibbs uçaklarından indiklerinde, pistteki tamirciler onları yabancı bir dil konuşarak karşılıyor.

“*Perdu la route...*” diye bağılıyor bir tanesi.

“Hassiktir lan,” diye söyleniyor Gibbs. “Ben uçağa tırmanıp silahımı alırken sen bunların dikkatini dağıt. Kulübelerdeki diğer adamlar gelene kadar uçağı yeniden kaldırırız.”

“Fransız bunlar,” diyor Serge.

“*Français,*” diyerek başıyla onaylıyor tamirci – sonra da sanki bunu kanıtlamak istercesine “*La Marseillaise*”i söylemeye başlıyor. Dört pilot oraya gelip onlara birer kadeh konyak ikram ediyor, sonra içinde zarif elbiseler giymiş hanımefendilerin uzun fildişi sigaralıklarla sigara içtikleri gösterişli, siyah iki arabaya doğru ilerliyorlar.

“Lanet olasıca leylekler,” diyor Clegg, Serge karmaşa sırasında yaşananları anlatırken. “Bunlar zampara, başka da bir şey değil: yarış arabası sürerler, rugby takımında oynarlar. Balon patlatırlar bir de: cesaretleri ancak ona saldırmaya yetiyor. Bunlara bir tane EA göster, Fransız pantolonlarına *jardin de mon oncle*’dan önce sıçarlar. Her sabah kümeslerinden çıkarlarken *Manon* ve *Salammbô* izlemek için onları bekleyen Parisli konsomatrisleri vardır; biz de bunlar olurken çizikler içindeki Felix Powell plakları dinleyip otururuz burada. Bu savaş hiç de adil değil.”

Felix Powell plağı gerçekten de çiziklerle dolu. Marie Lloyd, Vesta Tilley ve Ella Shields plakları da öyle. Akşamları bu plakları çalarlarken subaylardan bazıları birbirleriyle dans ediyor, kimin kadın adımları atacağını belirlemek için kura çekiyorlar;

bu arada diğ er subaylar savaşın “altın yılları”na dair hatıralarını anlatıyor:

“Ne acıdır ki artık güneşlik ve Morane uçakları kullanılmıyor,” diyerek i  geçiriyor Watson, nostaljik bir sesle. “Aşağıya fırlatılan çantaları anımsıyor musunuz?”

“ ok e lenceliydi onlar,” diyor Dickinson. “İçine mesajını karalar, rapor istasyonunun üzerine gelince çantayı fırlatır, aşağıya düşmesini seyrederdin. Radyo tüm bunları öldürdü.”

“İlk geldiğimde burada bir pilot vardı,” diye anlatıyor Baldwin. “Yanlarından geçerken EA pilotlarına el salladığını söylüyordu. Hiç savaşmazlarmış. U aklardan biri ona ateş ettiğinde buna inanamadığını söylemişti...”

“Ne oldu kendisine,” diye soruyor Watson.

“Sence ne olmuş olabilir,” diye yanıt veriyor Baldwin. “Geçen yıl ya da 1915’in sonlarında tutuşup k l oldu: *carbonis * yani.”

“*Carbo-nee-zay*,” diye tek bir ağızdan tekrarlıyor Dickinson ve Watson; sanki bu lafın “Amin” gibi bir dua gücü varmışcasına.

“Eski elemanlardandı,” diyor Baldwin onlara, “yaşı da yirmi dört müydü neydi.”

Baldwin yirmi yaşında, Serge’den bir yaş büyük; Watson ise yirmi birinde. Serge’e öyle geliyor ki kendisi doğmadan önce de pek   onlar 104. filoyla uçuyor olabilirlerdi. Burada her ay, bir insan kuşağının geçişiyle sona eriyor. Bu yüzden de Almanlara el sallayan yirmi dört yaşındaki adam, buradakilerin uzak bir atasına dönüşüyor; Serge’in de içinde yer alabileceğı bir şimdiki zamandan çok, taş r lyeflerinde ve aydınlatılmış elyazmalarıyla duvar halılarında yer alan hikâyesi pek okunamayan biri gibi adam. Sofradaki muhabbet onun gibi başka kişilerle ilgili hep: Ölüler burada yaşayanlardan daha çok ilgi görüyor. Düzenledikleri bu etkinliğı her hafta bir iki pilot daha katılıyor; onların yerini yenileri alırken Serge ve diğ er pilotlar

kıdem zincirinde bir adım yükseliyor, her yeni gelenle bir kuşak yukarı atılıyorlar. Ağır Silahlar İzleme ya da İrtibat Devriyesi için uçmalarından önce pilot ve gözlemciler nedense bu iş için seçilmiş olan demir lazımlıkların içine maaşlarını dolduruyorlar – bunların seçilmesinin kesin bir nedeni var; adamlardan biri uçuşundan geri dönmezse eğer, buraya koyduğu para, yani hissesi, geride kalanlara kalacak, onlar da Vitriers'deki Encas isimli kahveye gidip bu paraları yiyecekler.

Encas'ın şatafatsız bir dekoru var. İki odasındaki duvarlar aynalarla süslü; barın üstündeki çinko kısım, vurulup düşmüş bir uçaktan ya da kaza yapmış bir Crossley kamyonundan koparılmış, sonra düzleşsin diye çekiçle üzerine defalarca vurulmuş ancak bunun ters bir etki yaratmasıyla bu hale gelmiş gibi duruyor: bir bardağı düz bir şekilde buraya koymak neredeyse imkânsız. Masaların üstlerinde parlaklıklarını uzun yıllar evvel yitirmiş mermer levhalar var, yağlı eller ve kirli dirsekler bunları eskitmiş, şarap lekeleri her yeri kaplamış. Mekanın tamamında dökülmüş şarap kokusu var zaten. Bir defasında Gibbs'in sarhoş kafayla uçakların motor yağlarını çalıp kafalarına sürmekle suçlayacağı derecede yağlı saçları olan iki garson, gri sigara dumanının savaş pistindeki uçak izleri ve Archie kabarıklikları gibi ısrarlı bir halde oluşturduğu ağın içinde örümcek misali ileri geri hareket ediyor.

“Şışt garsoon,” diyor Clegg, garsonlardan biri masaya iki şişe koyarken. “Bunlardan iki şişe al, yan odada 89. filodan gelen homoseksüellere götür. *Comprennay?* İki *bootay*; 'omosexuelle, katrer-vangt-nerf...'”

Serge garsona Fransızca olarak Clegg'in ne demek istediğini açıklıyor, şişeleri kendi götürüyor. Burada sık sık 89. filodan adamları görüyorlar; onların pistleri yalnızca altı buçuk kilometre uzakta. Serge'in karşılaştıkları her seferde konuştuğu Carlisle isimli bir adam var. Carlisle ne bir pilot ne de

bir gözlemci; kendisi bir ressam. Savaştan önce Slade’de okuyan bu adam daha sonra kamuflaj işleri için görevlendirilmiş, Goethe’nin renk kuramı üzerine inşa edilmiş bir sistem kurmuş, uçakların kanat ve gövdelerine mavi, mor ve sarı çizgiler çekerek bu sistemi uygulamaya koymuş – daha sonra bu çizgilerin uçakları yalnızca yerdeyken kamufler ettiğini keşfetmiş; yalnızca iki uçak bu şekilde boyandıktan sonra sistem de bir kenara kaldırılmış. Savunma Bakanlığı geri çağırırsa onu resmi Savaş Ressamı olarak 89. filoya atamış. Kendisi ise bu yeni görevi pek de iyi karşılamamış.

“Yapamıyor ki insan,” diye sızlanıyor, Serge ona bir kadeh doldururken. “İnsan uçmaya başladığında yapamıyor işte.”

“Neyi yapamıyormuş,” diye soruyor Serge.

“Resim yapamıyor! Kerlifax söyle bakalım: bir peyzaj resmi yapmanın ilk kuralı nedir?”

“Carrefax.” Serge, Clair’le öğleden sonra yaptıkları resim seanslarını düşünüyor ama cevabı bulamıyor. “Bilmiyorum.”

“Ufuk çizgisini çizmek,” diyor Carlisle ve masaya bir tokat atıyor. “Manzara resmi yapacaksan lanet olasıca bir ufuk çizgisi şart! Peki arkanda oturan bir manyak uçağa taklalar attırdığında kaybolan ilk şey nedir?”

“Ufuk çizgisi mi,” deme cesaretini gösteriyor Serge.

“Karver, sen akıllı adamsın. Ama bu işe kafan hiç basmıyor be dostum! Yalnızca ufuk gitmiyor ki. Hayır. Şuna bir bak.” Yarisına kadar dolu üç şarap bardağını birbirine yaklaştırıyor. “Bunlar bulutlar. Ve burada da,” diye devam ediyor, parmağını şarap birikintisine daldırıp masanın üstüne bulaştırarak, “burada da tüm o güzel renkleriyle Fransız pistleri var. Buradan bakınca,” –Serge’in kafasını daha önce kendi kafasının olduğu yere çekiyor– “yan yana ilerliyorlar. Peki onlardan hangisi bulut? Hangisi pist? Şarabın hangi kısmının bardakta olduğunu, hangi kısmının masanın üstünde olduğunu ayırabiliyor musun?”

“Önemi var mı ki,” diye soruyor Serge.

“Elbette önemi var lanet olasıca,” diye bağırıyor Carlisle. “Eğer ne olduğunu bile görmekten âcizsen o şeyin nasıl resmini yapabilirsin ki?” Bir şişeyi kavrayıp üç bardağın arasında yavaşça hareket ettirirken adamın sesi daha dinginleşiyor, sonra şöyle diyor: “Fırtına bulutu geçip gidiyor; ormanın bir kısmı kararıyor – ya da zaten halihazırda kararmış mıydı burası? Kim bilir? Ve sonra aniden alanın ortasında yazı gereçleriyle karşı karşıya kalıyorsun.”

“Beyaz kumaşlar,” diyor Serge ona. “Bataryalar telgraf sinyallerini geri yollayamıyor: yalnızca kayıt–”

“Sözcükleri resmedemiyorum ben!” Carlisle’ın sesi yarım oktav yükseliyor. “Resim resimdir, yazıysa yazı. İkisi birden olmaz. Estetik açıdan bakıldığında bu çok yanlış: yaz günü kır manzarasının sahip olduğu derinlik ve doku, silindir gibi dümdüz hale gelip düz bir sayfaya aktarılıyor.”

“Resimde sevdiğim şey bu,” diyor Serge.

“Aşağıya bakmamaya çalışıyorum,” diye devam ediyor Carlisle, bulutlardan birini içerken. “Ama yukarı bakınca da en az o kadar kötü oluyorum! Dostum, gökyüzünde perspektif diye bir olay yok. Hemen önünde duran bir nokta, seni öldürmek için üstüne gelen bir bomba ya da burnuna konmuş bir sinek ya da hatta Jüpiter’in Ay’ı bile olabilir. Bir ölçek yoktur elinde...”

“Evet var,” diyor Serge. “Sonuçta çevredeki her şeyle bağlantılısın havadayken: tüm çizgilerle ve kabarıklıklarla...”

“İyi güzel de bunları resimde nasıl göstereceksin? Bir bombanın infilak etmesi bir saniye sürüyor – patlamanın en tepe noktasını diyorum, ben Savaş Ressamı filanım ya şimdi, resmetmem gereken kısım da patlamanın kendisi. Bir bulut sonsuza dek orada durur – daha da uzun bir süreliğine durur. O zaman yapılacak dürüst şey nedir? Bomba ve bulutu aynı

biçimde çizmek midir olay? Zamanı nasıl resmedeceğim peki? Herhangi bir şeyi nasıl resmetmeliyim?”

“Neden gördüğün gibi resmetmiyorsun,” diye soruyor Serge.

“Onu bile yapamıyorum ki,” diye hayıflanıyor Carlisle. “Resmedeceğim şey hareket etmeden durmuyor ki. Zemin hareket ediyor, hava hareket ediyor, lanet olasıca tüm şeyler hareket ediyor. Boyanın kendisi bile dışarı atılıyor, üstüme başıma bulaşıyor.”

“Belki de sanat buradadır zaten,” diyor Serge. “Yani harekette, karmaşada...”

“Karzaks, amma da boş konuşuyorsun yahu,” diye onu uyarıyor Carlisle, hayal kırıklığına uğramış bir ses tonuyla. Bir kadeh şarap daha boşaltıyor, sonra acı bir biçimde homurdanıyor: “Hepsinin kaynağı o gösteri.”

“Ne gösterisi,” diye soruyor Serge.

“Lanet olasıca *gösteri işte*,” diye fısıldıyor Carlisle. “Fry ve kankalarının gösterisi. Tüm bu... *bu*,” –diyerek tavana, daha doğrusu gökyüzüne, sonra da masanın üstünde duran bulut-tan kadehlere ve şarap birikintisinden piste doğru hamle yapıyor– “*onun* uzantısı yalnızca.” Parmağıyla Londra’ya vuruyor. “Grafton’da mantar patladığında, zehirli cin dışarı kaçtığında bu savaşın sonu belliydi zaten. Artık yalnızca bir zaman meselesi.”

Cécile yan kapıdan geçerek odaya sızıyor, çıkışa doğru yürüyor. Serge’le göz göze geldiklerinde Cécile bekliyor.

“Karargâhtan resimlerin yeterince fotojenik olmadığına dair şikâyetler geliyor,” diye homurdanıyor Carlisle. “Ben de, ‘O halde fotoğraf çekin,’ diyorum. Allah allah! Bu arada subaylar ben-den kendi karikatürlerini çizmemi istiyor. Ben koskoca Tudor-Hart’tan ders almışım, sonra neymiş efendim gel karikatür çiz!”

Serge koltuğundan kalkıyor ve Cécile’e doğru gidiyor.

“Bir haftadır yoktun,” diyor Cécile.

“Uçuyordum,” diyor. “Görüşebilir miyiz?”

“Odama gel,” diyor Cécile ve eline bir anahtar yerleştiriyor. “On dakika bekledikten sonra beni takip et.”

Gidiyor. Serge 104. filodakilerle içmek için ilk odaya dönüyor, ardından oradan sıvışıp aydınlatılmamış sokaklardan oluşan bir labirentte yürüyor, burada kurulan ve ak karıncalar tarafından kemirilmiş çatlak masalarda kendi halinde akşam yemekleri yeniyor. Cécile’in odasının kapı kilidi iyi yağlanmış; ön taraftaki merdiven boşluğu karanlık. Loş koridoru titrek bir gaz lambası aydınlatıyor; Serge yanından sürtünerek geçerken odanın gölgeleri çıplak duvarlarda ve yerde uzayıp titriyor. Odada pek bir şey yok: siyah, parlak çerçevesinin üzerine pirinç topuzlar geçirilmiş iki kişilik bir karyola odanın çoğunu kaplamakta. Kapıya yakın bir yerde uyduruk bir yatak örtüsü katlanmış halde duruyor. Odanın küçük penceresinin üzerinde bir perde asılı. Önünde bir masa var; bunun üzerindeki fincanda kahve artıkları var; fincanın yanındaki iki mavi kâsenin içinde, tahta kaşıklarla saldırıya uğramış iki boş yumurta kabuğu duruyor.

“Dünkü kahvaltımdan kalanlar,” diyor Cécile.

“Günde iki yumurta mı yiyorsun,” diye soruyor.

“Hayır,” diye yanıt veriyor, soyunurken. “Sadece bir tane yiyorum.”

Pek konuşmuyorlar – en azından başlarda. Serge, Cécile’i perdeye doğru döndürüyor, yatakta kızın arkasına geçip diz çöküyor, elini Cécile’in sırtında bir yukarı bir aşağı gezdiriyor. Kedimsi sesler çıkarıyor Cécile: duvardaki gölgeler arasında kaybolan sessiz inlemeler. Daha sonra Serge’in altına sırtüstü vaziyette yatıyor, Serge de kızın karnını ovalıyor.

“Buraya bir şey olmuş,” diyor, karın deliğinin yanındaki bir noktaya dokunarak.

“Ben vardı orada,” diyor. “Yaktım.”

“Belli oluyor,” diyor Serge. “Yanık izleri hâlâ duruyor.”

Yatağın yanında bir kitap görüyor. Aşağıya uzanıp onu alıyor: Friedrich Hölderlin'in seçme şiirleri, Almanca.

"Geçen yıl bir arkadaşım bırakmıştı bunu," diye açıklıyor. "Bir subay."

"Alman subayı mı?"

Omuz silkiyor. "Buraya sizden önce onlar gelmişti."

Uykuya daldıktan sonra bir süre kitabı okuyor, ardından bırakıyor ve yatağın arkasında uçan tatarcık sineklerini izleyerek uykuya dalıyor. Tatarcıklar düz çizgiler çizerek birbirlerine yaklaşıp sonra ayrılıyorlar, her biri bir diğerrinin birkaç saniye önce işgal ettiği noktaya süzülüyor, sonra bu prosedür yeniden ve yeniden tekrar ediyor..

M bataryasının dışında da çeşitli şekiller oluşturan böcekler var – ancak bunlar hareket etmiyor. Birlik Karargâhı bir yönerge yayınlıyor; buna göre Ağır Silahlar Birliği gözetleme noktalarının havada ve yerde konuşlanmış kısımlarının birbirleriyle daha iyi iletişim kurmalarını teşvik etmek maksadıyla, gözlemciler birlikte çalıştıkları bataryalardan en az birini ziyaret edecek. Walpond-Skinner tarafından M'ye gönderilen Serge, kraterli bir Ay manzarası buluyor karşısında. Buranın yüzeyinden gezegenler arası bir Marconi istasyonunun direği gibi yükselen şey, dört kılavuz halatı tarafından tutulan on beş metre uzunluğundaki bir elektrik direği. Üzerinde binlerce ölü güvenin, arının, kelebeğin ve yusufluğun yarattığı şekiller, sarmallar ve girdaplarla kaplı bir çuval bezi var bu direğin.

"Zehirli gaz," diye açıklıyor operatör, Serge'in onlara baktığını fark edince. "Çuval bezi gazı dışarıda tutuyor – bizi öldürmesini engelleyecek kadar azaltıyor gazı ama bu yüzden hepimiz nezle oluyoruz."

"Telefonun ahizesi nerede," diye soruyor Serge.

"Aşağıda," diye yanıt veriyor adam, başını eğip altındaki çukura girmesi için bir çarşafı havaya kaldırarak.

“Sen benim sinyallerimi *yeraltından* mı dinliyorsun yani?”

“Yerüstünde olsak pek dinleyicin kalmazdı,” diyor adam. “Alman gözlem balonları biz ateş etmeye başlayınca ışıklarını hemen fark ediyor, bataryalarını üstümüze salıyorlar. Elimizde bu var.”

Ufak bir Mark 4 alıcısı, çukurun topraktan duvarına yaslanmış, tahta bir masanın üstünde duruyor.

“Pelikan billuru mu bu,” soruyor Serge.

“İki tane,” diyor operatör. “İki tane kadran var: hava yoğunlaştırıcısı ve sinyal. Birincisinin sürekli değişmesi gerekiyor; sonra sizin sinyalleri alınca yoğunlaştırıcıyı maksimuma getiriyoruz. Kulaklarımızı kanatacak dereceye kadar yükseltiyor.”

Serge adamın kulaklarına bakıyor. Durumu hiç mi hiç abartmıyor: kulak zarlarının üzerinde kabuk bağlamış kan lekeleri, kırmızı şeritler halinde boynunun iki yanından aşağı iniyor.

“Affedersin,” diye mırıldanıyor Serge.

“Senin suçun değil ki. Aksi takdirde sinyalleri duyamıyorum.”

“Baksana ya,” diyor Serge, “zehirli gaz bütün böcekleri öldürmemiş.”

Ahizenin arkasındaki duvarın üzerinde bitler var. Telefonla masanın, sandalye ve zeminin üzerinde de.

“Siperlerin laneti işte,” diye omuz silkiyor operatör. “Yine de bana dünyaları verseler seninle yer değiştirmezdim. Benim ayağımın altında yeri hissetmem gerekiyor. Bugünlerde başımın üstünde de sağlam bir şey olmalı. Çok uzun bir süre açıkta kalırsam endişeyle doluyor içim – sınırdan dönünce, izindeyken ya da bu tür durumlarda da aynı şekilde, sanki bir şey gelip üstüme binecekmış gibi...”

Adamın cümlesi yarıda kalıyor, sözcükleri yerini öksürüklere bırakıyor. Serge çukurun çevresine bakıyor. Ana odadan

başka odalara uzanan geçitler var, bunlar tahminen birbirine bağlanıyor. Odanın içinde bir yatak var; yatağın altında iki teneke domuz eti ve yırtık pırtık bir A.E. Housman kitabı durmakta.

“Sen de mi bunu okuyorsun,” diye soruyor Serge.

“Beni sakinleştiriyor,” diyor operatör. “Üstümüze ağır toplar yağarken veya buradan top atılırken, iki durumda da sakinleştiriyor. Dışarıda savaş varken ben Shropshire’daki çalılıkları düşünüyorum...”

104. filoda görev yapanlar da aynı şeyi söylüyor. Ellerinde bu kitaptan en az iki kopya var – biri sofrada, öteki tekne evde duruyor. Serge bir askeri Folkestone’daki teknede Housman okurken görmüştü. Cephenin yarısı Shropshire çalılıklarını düşünüyor olsa gerek. Serge bunu anlamıyor; bir gün öteki subaylarla meseleyi tartışıyor; önce bir, sonra iki, ardından üç rakibe karşı fikirlerini savunuyor.

“Çok felsefi bir mesele,” diye ısrar ediyor Watson öfkeyle. “Bir kiraz ağacına bakıyor, zamanın geçişine dair bir görüntü canlanıyor zihninde.” Sırtını düzleştiriyor, ciddi bir sesle ezberden okumaya başlıyor:

Şimdi benim yetmişli yaşlarım,
Yirmi yaşım geri dönmeyecek bir daha asla,
Ve yetmiş ilkbaharımı öyle bir hesap edin ki,
Ben sadece elli yaşında olayım...

“Yetmişten yirmi çıkarınca elli kalıyor geriye,” diyor Serge. “Çok felsefi.”

“Sen de şiirden hiç anlamıyorsun be Carrefax,” diyerek soh-bete katılıyor Baldwick. “Bu şiirler sayesinde çevrendeki şiddetten uzaklaşabilir, kendini güvende hissedebilirsin...”

“Niye buradan uzaklaşıp güvende olmayı isteyeyim ki,”

diye soruyor Serge. “Tehlikenin olduğu yerde ondan kurtulmak da mümkündür.”

“Ne dedin?”

“Hölderlin’in lafı.” Cécile’in odasından aldığı kitabı Baldwick’in kucağına fırlatıyor.

“Almanca bir kitap bu,” diye zorlukla konuşuyor Baldwick ve geri çekiliyor.

“Kendisi bir Alman şairiydi,” diye yanıt veriyor Serge.

“İşte bu yüzden de...” diye kekeliyor Baldwick, “yani senin bu yaptığın var ya, neredeyse...”

“Neredeyse vatan hainliğine eş,” diyerek yardımcı oluyor Dickinson.

“Bu kitabı okumalısınız,” diyerek onları bilgilendiriyor Serge. “İçindeki bazı cümlelerin anlamını öğrenin: düşman bölgesinde uçağınız düşerse, onlar da Shropshire çalılıklarının ne olduğunu anlamazsa işinize yarar...”

Kimse Serge’in teklifini kabul etmiyor; kitap bir hafta boyunca açılmamış bir halde duruyor, sonra Cécile’e geri veriliyor. Serge kitapta yer alan bazı dizeleri kendisiyle birlikte gökyüzüne taşıyor: bu dizeler, Tören’den aklında kalan dizelerle itişip kakışıyor, hafızasında yer kapmak için savaş veriyorlar. Serge ne zaman uçaktan ateş etse, Tören’deki dizeleri duyuyor; Gibbs döndüğünde, daldığında, uçağı aniden kenara çektiğinde ve aniden yükseldiğinde, “Patmos”un açılış sözcüklerini duyuyor:

*Nah ist
Und schwer zu fassen der Gott...*

Schwer sözcüğünü midesinin içinde hissediyor, yerçekimi gibi gerginleşiyor bu kelime; *Nah* onun için bir tür ölçü işlevi görüyor, mekân içinde uzak nesneleri ve mekânları yakının-

da görmesini sağlıyor. *Gott*, *Serge*'in tanıdığı kutsal, Hıristiyan Tanrı değil, uçağının ilerlediği uzamdaki bir nokta – oradaki pek çok noktadan biri: bir tanrı o, yegâne Tanrı değil. *Ve fassen... fassen* bir hedefe kilitlenmek gibi bir şey: bir sinyale veya bir frekansa. Ateşleme setini her tıkırdattığında, saat-şifre çizelgesini her düzeltişinde bu sözcüğü kulağının içinde duyuyor. Kavis yapan bombalar hedeflerini vurduğunda, Hölderlin'in başka bir cümlesi gergi kollarıyla teller arasında uğulduyor; sözdizimi, yükselen patlama seslerinden gelen basınçla takır tukur edip parçalanıyor: *der Allerschütterer*, yani Her Şeyi Sallayan Kişi hakkındaki “Die Titanen” isimli şiirdeki şu dize, canlanmak üzere derinlere doğru uzanıyor:

*Es komme der Himmlische
Zu Todten herab und gewaltig dämmerts
Im ungebundenen Abgrund
Im allesmerkenden auf.*

Gökyüzünü bir *Abgrund* olarak düşünüyor: bir boşluk, zemin-siz bir zemin burası – buna karşın sürekli yorum yapan *allesmerkenden*, altındaki toprak gibi bin bir raydan ve çizgiden oluşmuş bir yer. Bu da *Serge*'i *der Himmlische* yani İlahi Kişi yapıyor, ışığın gelip Baba'nın saç ayrımının üzerine düşmesini sağlıyor, böylece... *wenn aber... und es gehet...* Bu noktada cümleler telgraf istasyonlarında olduğu gibi bir belirip bir kayboluyorlar; daha sonraları *Serge*'in tekne evinin güvertesine oturup bütün gece boyunca çevirmekle uğraştığı bir şiirle zirveye ulaşıyorlar:

*und der Vogel des Himmels ihm
Es anzeigt. Wunderbar
Im Zorne kommet er drauf.*

ve Cennet'in kuşu
Gösteriyor bunu ona. Daha sonra da o,
Öfkesi içinde muhteşem bir biçimde geliveriyor.

Bu ve diğer dizeler, Serge'e başka bir günün, F bataryası yakınlarında ses ölçüm alanına yaptığı ziyaretin yankılarını da taşıyor. Bu ziyarete bir yönergede gitmesi emredildiği için gitmiyor. Tam tersi: tesadüfen gidiyor ve Serge bu ziyaretin Vitriers'in kuzeyindeki korulukta ne olup bittiğine dair hep bir gizlilik havası yaratan Karargâh'ın emirlerine karşı gelerek yapıldığından şüpheleniyor. Bir öğleden sonra, bir Crossley kamyonunun içinde Nieppe'ye götürülüyor Serge; buradaki yerel bir döküm-cüden bakır almayı istiyor (bakırı İngiltere'den getirtmek aylar sürecek), şoför dönerken Dördüncü Bölge'de piyano tellerini bırakmak için kısa, dolambaçlı bir yoldan gideceklerini söylüyor.

"Tüm bu curcuna içinde piyano mu çalıyor adamlar," diye soruyor Serge, inanmayan bir biçimde.

Şoför gülümsüyor. Kamyon yoldan ayrılıyor, ağaçlar arasında slalom yapıyor, en sonunda kulübelerden oluşan ufak kümenin yanında duruyor. Şoförilmek yapılmış bobinleri kulübelerden birine taşırken Serge de ağaçların arasında geziniyor, pantolonunun fermuarını açıyor ve işlemeye başlıyor – ama koruluğun hayaletiymiş gibi çevresindeki yapraklardan yükselen bir ses ona kızıp, "Tellere doğru işeme," diyor.

"Ne teli yahu," diye soruyor. "Bunu söyleyen kim?"

Koruluğun hayaleti arzı endam ediyor: ince uzun parmakları olan kısa boylu bir adam bu.

"Hemen toprağın altındayım," diyor, yine muğlak bir biçimde ekliyor: "Senin yüzünden mikrofonlarda parazit olacak. Kimsin?"

"104. Hava Filosu'nda gözlemciyim," diyor Serge. "Kablo-ları getirmeye geldim."

“Kablolar zaten burada,” diyor ince uzun parmaklı adam, yere işaret ederek. “Mikrofonlardan buraya uzanan altı kablo var.”

“Korulukta mikrofon mu var?”

“Var ya: altı mikrofon, her kablo için bir tane. Bir buçuk kilometre uzaklıkta yarım daire oluşturacak biçimde kesilmiş tüfek namluları bunlar.”

“Pişano teline mi tutturulmuşlar,” diye soruyor Serge.

“Pişano teli mi getirdiniz siz? Neden söylemedin? Nerede teller?”

“Şu anda kulübelere taşınıyorlar,” diyor Serge.

Adam aceleyle kulübelere doğru gidiyor. Serge de onu takip ediyor. Ana kulübenin içinde, kare şeklinde devasa bir arp var, bunun altı adet teli öteye uzanmış, doğu istikametine bakan duvardaki ufak fare deliklerinden geçiyor, kulübe sınırlarının dışına çıkıyorlar. Arpın önünde, bir sorgu lambasına benzeyen güçlü bir ampul var, ışığı doğrudan buraya düşüyor; arpın arkasında ise bir sıra prizma duruyor, bunlar ışığı farklı açılarla başka yöne çeviriyor, kulübenin duvarındaki başka bir delikten geçerek aydınlatılmamış bir odaya ulaşıyorlar. Bitişik odadan bir ses geliyor: rüzgârın döndürdüğü, bir tezgâhın üzerinde duran ufak bir pervanenin sesine benziyor.

“Buranın olayı ne,” diye soruyor Serge.

“Sen gözlemcisin değil mi,” diyor ince uzun parmaklı adam.

Serge başıyla onaylıyor.

“Batarya Lokasyon uçuşları sırasında düşmanın ateş ettiği ni gördüğün her yerde K.K. sinyali gönderildiğini biliyorsun değil mi?”

“Evet,” diye yanıt veriyor Serge. “Neden bunu yapmamız gerektiğini hep merak etmişimdir...”

“Artık merak etmene gerek yok,” diyor cin gibi gülerek.

“Mesajı alan operatör, gönder tuşuna basar; böylece yan oda-

daki kamera kayda geçer; kamera bize ateş ettiğini K.K.lediğin bataryanın sesini iletir. Anlattıklarımı takip edebiliyor musun?”

“Hayır,” diye yanıt veriyor Serge. “Nasıl böyle bir şey yapabilir ki?”

“Her silah gümbürtüsü, bir mikrofon tarafından kaydediliyor, sonra bunlar az önce üstüne işediğin tellere bir akım gönderiyor,” diye devam ediyor adam, “o akım da bu odanın içindeki piyano telini ısıtıyor, onu hafifçe itiyor, böylece bu yan odada bulunan prizmalarda parçalarına ayrılıp doğrudan kameraya ulaşıyor.”

“Yani siz sesi *filme mi alıyorsunuz*,” diye soruyor Serge.

“Sanırım böyle de diyebilirsin,” diyerek aynı fikirde olduğunu söylüyor adam.

“Bunun anlamı ne ki?”

“Haydi, takip et beni.”

Serge’i bu kulübeden çıkarıp bir başkasına götürüyor. Burada duraksayıp kapıyı tıklatıyor; sonra, içeriden bir ses “Gir” diye bağırdığında kapıyı hafifçe açıyor, Serge’e içeriye girmesi için işaret ediyor. Odanın içi kırmızı ışıkla aydınlatılıyor. Uzak-taki duvara yaslanmış bir yalağın önünde bir adam var, giysisinin kolları sıvanmış, elindeki metrelerce filmi, yalağın içindeki film sıvısına daldırıyor, sonra onları bir fotoğraf banyosu kabına götürüyor. Filmin sonu bu kabın içinde belirince onu kaldırıp inceliyor ve bazı kısımlarını koparıyor, bunları çamaşır mandalları kullanarak gergin haldeki kısa bir çamaşır ipine tutturuyor, bunlar da yerde oraya atılmış halde duran şeritlerin üzerine sularını damlatıyorlar.

“Öğğğk,” diye fısıldıyor Serge.

“Ne,” diye soruyor ince uzun parmaklı adam.

“Hiç,” diye yanıt veriyor.

“Buraya baksana,” diyor Serge’in rehberi; yıkanmış film şeritlerinden birinin mandalını çıkartıyor, yüzeyinde boylamasına

uzanan çizgilere işaret ediyor. Bunlar –altı taneler– çoğunlukla düz çizgiler; ancak arada sırada aniden patlıyor, dalgalara dönüşüyor, tuhaf Farsça harfler oluşturuyor, bir buçuk santimetre yükselip alçalıyor, sonra yeniden düzleşip bu şekilde ilerlemeye devam ediyorlar. Film şeridinin alt kenarındaki deliklerin yanında, her bir saniyeye denk gelecek şekilde zaman kodları işaretlenmiş. Patlamalı renkler farklı noktalarda arzı endam ediyor: her biri altındaki çizgiyle aynı şekle bürünüyor ama yarım santimetre (veya bir saniyenin onda üçü geçtikten) sonra yapıyorlar bunu.

“Yani,” diye devam ediyor Serge’in cin gülüslü rehberi, “ses mikrofona geldikçe bunlar oluşuyor; her mikrofona seslen uzaklığına denk gelecek şekilde filmdeki yerlerini alıyorlar. Onları görebiliyor musun?”

“Evet,” diye cevap veriyor Serge. “Ama hâlâ–”

“Bunlar götürülmek için hazır mı,” diye soruyor rehber, filmleri yıkayan adama.

Öteki adam başıyla onaylıyor; rehber piyanist parmaklarıyla kurutulmak üzere ipe asılmış öteki şeritlerin mandallarını çıkarıyor, sonra Serge’i başka bir kulübeye götürüyor. Buranın duvarına büyük ölçekli bir harita iliştirilmiş; haritanın üzerinde bir yarım daire oluşturan ve muntazam bir biçimde yerleştirilmiş altı adet iğne var. İki adam, yırtılıp oraya atılmış film şeritlerini inceliyor, patlamalar arasındaki boşlukları hesap edip bunu şeritin uzunluğuyla karşılaştırıyorlar; sonra film şeridini yavaşça haritaya götürüyor, aralardaki boşlukları muhafaza etmeye özen gösteriyor, bir ucunu iğneyle tutturup diğer ucuna bir kalem takarak bunu haritanın üzerine yerleştiriyor ve çevresinde geniş kavisler çiziyorlar.

“Buradaki her bir iğneyi bir mikrofona olarak düşün,” diye açıklıyor ince uzun parmaklı adam. “Silah bu kavislerin kesiştiği yerde olmalı.”

“Yani buradaki teller, zamanı mı yoksa mekânı mı temsil ediyorlar,” diye soruyor Serge.

“İkisi de mümkün,” diye yanıt veriyor adam gülümseyerek. “Film şeridi zamanla mekân arasındaki farkı bilmez. Sorduğun sorunun matematiksel yanıtı ise şu: teller, üzerinde silahın bulunduğu hiperbolün asimptotunu temsil ediyor.”

“Ama birden çok sayıda silah var,” diyor Serge.

“Filmin üstünde de çeşitli patlama izleri var,” diye cevap veriyor adam. “Bunlardan hangilerinin birincil, hangilerinin ikincil, hangilerinin üçüncül olduklarını şekillerine ve kalınlıklarına bakarak anlayabilirsin. Kesiştikleri noktaları çiziyorsun, en sonunda haritada her şey ortaya çıkıyor. Elbette birkaç günde bir değişiyor: siz bir bataryayı yok edince, bizim yerini belirlememiz için bir başkası çıkıyor...”

Dışarıda Crossley’nin uçağı harekete geçiyor. Uçağa doğru yürürken Serge ayaklarının yere hafifçe vurduğunu fark ediyor, kamyonun gürültüsü çok daha yüksek olsa da, daha fazla parazit yaratmamak için parmaklarının ucuna basarak yürüyor. Koruluktan ayrılıyorlar, yola çıkıp eve dönerlerken Serge uyuklamaya başlıyor. Kırk ışınların aydınlatığı zihnine bakılırsa silahların patlamaları hem yukarıdan hem de aşağıdan geliyor gibi. Bu patlamaların toprağın içinde solucanımsı şeritler çizerek yolculuk etmesini, sonra metan gazı gibi dışarı sızmasını seyreliyor. Yanında yükselirken titreşimleri kamyondaki metal çubukların *Allerschütterer* sözcüğünü telaffuz etmesine neden oluyor; sonra ses daha da yükseliyor, keskin bir kulağın içinde yankılanan sesleri dinlediği savaş alanının yüksek bir noktasına doğru ilerliyor. Serge bilincini tamamen yitirmeden hemen önce, Doktor Filip’in ince, ipliğimsi gözlerinin metal-grisi favorilerinin üstünde ışıldayışını görüyor – ve zorlukla duyulabilen, kesişen hiçbir kavisin de yerini belirleyemeyeceği bir noktadan gelen, Almancaya da İngilizceye de pek benze-

meyen ve kulaklarını uğuldatan telli mőzık enstrőmanlarından bahseden bir ses duyuyor.

iii

Serge ve Gibbs, Ağır Silahlar Devriyesi'ne atandıkları gőnlerde Alman tarafına geçiyor, diğer uçaklardan daha ileriye gidiyor, karargāha saat-kod sinyalleri yerine haritadaki bölge kodlarını yolluyorlar. Bu sistemde sekanslar daha uzun; iki rakamlı sayılar, harfler, noktalar ve boşluklardan oluşuyorlar: *BY.NEB30 C 8690*; *BY.COL.FAN NW B30C8690*... Her uçuş görevi sona erdiğinde Serge'in parmakları ağrıyor. Sinyal yollamadığı zamanlarda, uçağın kanadına iştirilmiş kamerayla yerde yaşananların fotoğraflarını çekiyor. Önceden belirlenmiş şekiller çizerek uçmaları, fotoğrafları belli bir ölçeğe göre çekmeleri için aynı irtifada gitmeleri gerekiyor. Düzenli olarak fotoğraf birimiyle hareket ediyorlar; burası pistin üç kilometre arkasındaki eski bir mezbahada bulunuyor.

"Bu mevzi bence sahte," diye fikrini bildiriyor Üsteğmen Pietersen, sonra monokőleri Serge'e veriyor. "Ağaçlık yere giden yol o kadar belirgin ki, üç kilometre yukarıdan görebiliyorsun. Zemine bir de ok çizseleymiş..."

"Oradan çok fazla ısıltı yükseliyor," diyor Serge, "ama bir tuhaflık var. İleri doğru patlamıyorlar..."

"Sahne efektleri bunlar," diyerek cık cık yapıyor Pietersen. "Duman ve aynalar kullanarak yapılan."

Fotoğrafı bir panoya iğneliyor – hafifçe eğik bir biçimde asıyor, öteki taraftaki başka bir fotoğrafın alt köşesinin üstünü kapatıyor. Sekiz dokuz tane başka fotoğraf var panoda, bunların üstünde bir kelebeğin kanatlarındaki işaretler gibi düz, eğimli ve noktalı çizgiler var, birbirlerine yapışarak bir manzara oluşturuyorlar.

“Bu bölüm daha sonra değişti,” diyor Pietersen, mozağin bir parçasını değiştiriyor, bunun yerine koyu renk, dışarı doğru uzanan bir parça yerleştiriyor. “Ama büyük silahı yok etmeyi başarıp başaramadığımızdan emin değilim. Yarın bölgenin üzerinde uçarken işaretlerin dairelerin içinde mi, yoksa dışta mı olduğunu belirlemeye çalışın.”

“Bölgenin fotoğrafını çekerim ama tüm o duman içinde aşağıda olup bitenleri çıplak gözle görebileceğimden emin değilim,” diye yanıt veriyor Serge.

“İçine kokain sürmeyi denesene,” diyor Pietersen.

“Kokain sürmeyi mi,” diye soruyor Serge. “Benim bildiğim dişe sürülmez miydi o?”

“Öyle ama gözüne sürünce bakışın mucizevi bir biçimde keskinleşiyor. Mirabel'deki Sahra Hastanesi'ne gidip alsana biraz.”

Serge kendisine söyleneni yapıyor. Ona içi beyaz pudrayla dolu ufak bir makyaj kutusu veriyorlar, ertesi gün uçmasından hemen önce pudranın ufak bir kısmını retinasına sürüyor. Tam gözlem balonlarının havasını boşaltırlarken etkisini gösteriyor kokain ve balon ışıklar saçan bir büyük göze dönüşüyor. İz bırakan kurşunların çizgilerini havada daha kesin bir biçimde görmeye başlıyor, bunların hız ve eğimleri netleşiyor. Siperler, silahlar ve işaret fişeklerinden çıkan renkli alevler, uzak yollar, tren rayları ve yerdeki işaretler Serge'e şimdi daha temiz ve net bir biçimde görünüyorlar; uçakların arkalarında bıraktıkları izler, duman bulutları, gerçek bulutlar ve gökyüzünün koyu mavi rengi için de aynı durum geçerli.

“İşe yaradı mı kokain,” diye soruyor Pietersen, bir sonraki mezbaha ziyaretinde.

“Emin değilim,” diye cevap veriyor Serge.

“Burnundan çekersen daha kuvvetli olur,” diyor Pietersen.

“Nasıl yani, enfiye gibi mi çekeyim?”

“Bir masanın üstüne veya aynaya biraz dök,” diyor Pietersen. “Çizgi haline getir, bir banknotu yuvarla, onu kullanarak burnuna çek. Korkarım ki işaretler merkezde değil.”

“Anlamadım, nasıl yani?”

Pietersen parmağıyla panoya hafifçe vuruyor. Dünkü bölge var ancak sınırlardan çoğu değişmiş: şekiller farklılaşmış, patlamalar oluşmuş, kraterler yaralar yaratmış, bazıları da ortadan kalkmış. Serge panonun eski haliyle şimdiki halini karşılaştırıyor, sanki dışarıdaki doğa bir biçimde harekete geçmiş gibi içinde bir korku hissediyor.

“Kedi bacağına benziyor,” diyor.

“Neymiş o? Hangi kısmı?”

“Tamamı.”

Pietersen geriye doğru bir adım atıyor, başını ince uzun kara parçasına doğru çeviriyor. Bir süre sonra başını sallayarak mırıldanıyor:

“Sanırım biraz da olsa benziyor şekli.”

Serge sonraki gün tıraş aynasının üzerinde kokainden ufak bir tepe oluşturuyor, bunu bir çizgiye dönüştürüyor, yirmi franklık bir banknotu kıvrıyor ve tozu kafatasına çekiyor. Gözlerinin arasında bir sızlama oluşuyor, sonra yüzünün üst kısmı uyuşuyor. Gibbs uçağı kaldırırken Serge’in boğazında bir balgam parçası arzı endam ediyor. Yutkunuyor Serge; acı, kimyasal bir tat bu. İz bırakan kurşunlar enerjik ve elektrikli bir biçimde ilerliyorlar: sanki havada teller varmış gibi. Daha yukarıda, SE5’lerin bıraktıkları izler mavi zeminin üzerinde düz beyaz çizgiler oluşturuyor, gökyüzünün zemini de bir aynaya dönüşüyor. Serge aşağıdaki işaretleri, pudramsı krater şekillerini görüyor; yeterince alçaktan uçabilirse bunları da içine çekebileceğini, burnuyla tüm manzarayı kafasına çekebileceğini düşünüyor. Sonraki üç saat geçmek bilmiyor. Dönüş yolunda siperleri bombalamak üzere alçaktan uçuş yapırlarken, kanın

kasıklarına hücum ettiğini hissediyor. Kemerini çıkarıyor, ayağa kalkıyor ve daha pantolonunu aşağı indiremeden menisi aletinden fışkırıyor, uçağın kanadının üzerinde kavis yapıyor, ince bir iplik şeklinde dar aralıktan yeryüzüne iniyor.

“C ekibinden sevgilerle,” diye bağırıyor Serge. “Cennet kuşundan hediye size!”

O günden sonra Serge bakır makarayla ikinci kontrol seti arasında sıkışmış vaziyette duran ilaç kutusunun içindekileri çok merak etmeye başlıyor. Kutuyu açtığında içindeki benzoik asit, amil nitrat, eter ve bromitle deneyler yapıyor, daha sonra da diacetylmorphine’i keşfediyor. Enjekte edilebilir küçük şişelerde saklanan bu sıvı, Serge’i onu aldığı her seferde kendinden geçirip mutlu ediyor: bu anlarda bulanık, toprağımsı bir sıcaklık Serge’in karnından dalgalar halinde dışarıya yayılıyor. Sonra her şey ağırlaşır süzülür gibi oluyor: kurşunların izleri bardaktaki kabarcıklar gibi ona doğru ağır ağır yükseliyor; bombaların yarattığı bulutlar başının üstünde flamalar gibi asılı halde duruyor. Kurşunların yakınına gelmesinden hoşlanıyor Serge – çok yakına, neredeyse uçağın yan tarafını sıyracak denli yakına gelmelerinden hoşlanıyor; o zaman, boğasının boynuzu yanından geçip gitmiş bir matador gibi hissediyor kendini, daha önce birbirinin düşmanı olan iki nesne mükemmel bir dengeye sahip bir güçle bir araya geliyor, zamanın dışına çıkıyorlar. Gökyüzü de zamansızlaşıyor: askeri teçhizatların kesişen çizgileriyle egzoz dumanları bir düzlem oluşturuyor ve burada sanki daha önce yapılmış tüm manevralar kaydedilmiş ve tarih askıya alınmış gibi. Patlamalarla çizgiler yeşil renge bürünüyor, sarı süslemeler beliriyor, göz kamaştırıcı kırmızılar sıçramaya başlıyor. Renkler sanki Carlisle’ın yağlı, sulu ve akrilik boyları gibi şişelerin içinde karıştırılmış, sentetik bir mahiyete sahip; Serge elinde bir kavanoz dolusu terebentin ya da kafur ile bir sünger olsa, tüm gökyüzünü temizleyebileceğini hissediyor...

Serge'in dikkati bu tür durumlarda Alman gözlem balonlarına kayıyor. Onlara uzun uzun bakıyor, kendi konumunu haritasındaki çizgilere değil, bu tuhaf, büzülmüş nesnelere göre hesap ediyor. İngiliz balonlarının aksine bunların rengi çürük deri gibi koyu ve leşimsi. Şekilleri bağırsak gibi olsa da bu balonların kalkıp inmeleri ve en sonunda sönmeleri Serge'e akciğerleri düşündürüyor – konumlarını belirledikleri barınak sakinlerinin iltihaplı akciğerleri gibi hastalıklı bunlar. Bir balonu yerde şişerken görünce Serge'in aklına kenelerin kan emerken kabarmaları geliyor. Kendi görüş alanına girenlere ateş ediyor ama bunun nedeni onlardan nefret etmesi ya da bir görev duygusu değil; bir çocuğun bir böceği dürterkenki merak hissiyle, ne olacağını görmeyi istiyor yalnızca. Balonların içindeki alevler dışarı çıktığında ve balon patlayarak bir çiçek gibi açmadan evvel yüzeye tırmandığında, Serge kabinlerin içinde duran adamların paraşütlerini atıp aşağı atlamalarını izliyor. Çoğunlukla halatlara ya da ağlara dolanarak yolun yarısında kalıyorlar. Alev onlara doğru bükülüp ilerlerken nasıl kıvrandıklarını görünce Serge'in aklına örümcek ağına yakalanmış sinekler geliyor; kavrulduklarında, yuvarlak ve kararmış, ölü sineklere benziyorlar.

Serge, hedefindeki bataryaları da zeminin derisine kazınmış böcekler, kendilerini oraya gömmüş keneler olarak canlandırıyor zihninde: görevi onları oradan söküp atmak. Mezbahanın duvarına yapıştırılmış fotoğraflar, dermatolojik slaytlara benziyor.

“Bence bu bizim çocukların başını ağrıtmaz artık,” diye muzaffer bir edayla ilan ediyor Pietersen; bir yandan da pano-daki bir parçaya vuruyor. “Hepsi öldü.”

“Öldü mü,” diye soruyor Serge.

“Evet,” diye cevap veriyor Pietersen. “Sen öldürdün.”

“Bence öyle değil,” diye mırıldanıyor Serge.

“Orada hâlâ mevzilenmeye devam ettiklerini mi düşünüyorsun?”

“Bunu kastetmiyorum... Sadece şu var ki...”

Durumu açıklayamıyor. Yaptığı şeyi, yok etmek olarak görmediğini söylemeyi istiyor. Tam tersi: Serge yaptığı şeyin canlandırmak, hayat vermek olduğu görüşünde. Ateleşleme düğmesine basan parmağı bombalar yağdırdığında, vızıldayan kameralara talimatlar gönderdiğinde, zemindeki yara ve kırıklıkların bir fotoğraftan diğerine değişmesini sağlarken bunları yalnızca entelektüel açıdan değil, duygusal olarak da hissediyor: Serge için bu bir uyanış, bir harekete geçiş. Serge böyle anlarda Eiffel Kulesi'ne benziyor, metalden ve patlayıcılardan, geometriden ve bağlantılardan oluşan ve yeni bir çağın başlangıcını simgeleyerek tüm dünyaya hayat veren bir elektrik direği o – dünyayı uyandırmak için yeniden ve yeniden çağrılar yapıyor, dünya bu adak ayinleriyle yeniden doğabilsin diye...

Tekrar eden bu çağrıların arkasında eski bir düzenin kalıntısı gibi duran güneş var: kendinden geçmiş, gaz ve kükürt, kordit dumanı ve katran kusarak kararmış halde bekliyor orada. Yaz ayları geçerken, rahatsızlanmış gibi bir hali var. Sabahları erken saatte çıktıkları uçuşlarda Serge'in altında yükselirken güneşin ışıklarına sisin hayaletimsi solgunluğu bulaşıyor; yeşil ve sarı flaşlarla mide bulandırıcı bir renge bürünüyor. Günler geçer, duman ve buhar bulutlarıyla kurşun izleri ortaya çıkarken rengi karıyor. Havada ilerlerken zorlanıyor gibi, onu raylarında taşıyan mekanizma hasar görmüş, eskimiş sanki. Öğleden sonralar akşamlara dönüşürken, toksinler onu öylesine doymun bir hale getiriyor ki artık kendini tutamıyor, ağırlaşıyor ve batıyor. Serge güneşin yeniden ve yeniden ölüşünü izliyor; güneş gümüşümsü, metalik bataklığa batıp dağılıyor. Sonra toprakta ve gökyüzünde kimyasal bir yayılma yaşanıyor, ikisi de asitli hale geliyor. Serge böyle anlarda kendini her zaman-

kinden daha iyi hissediyor – sanki kendi yükselişiyile güneşin batışı arasında bir orantı varmış gibi. Uzam uçağının kanadının arkasından bir film şeridi gibi kayıp giderken, dünya sanki Serge’e kutsal bir görev veriyor, onu her şeyin çevresinde döndüğü katran kaplı yeni bir küreye çeviriyor.

Eylül ayında Serge buraya geldiğinde 104. filoyu oluşturan pilotlar ve gözlemcilerin üçte ikisi ölmüş durumda. Sağ kalanlar, Pietersen'in fotoğraflarındaki manzaraları akla getiren bir dizi dönüşüm geçiriyor. Suratları deriye dönüşüyor ve derin kırıksıklıklarla kaplanıyor. Gözkapakları seğiriyor; dudakları sınırdan titreyip sarsılıyor. Uçuşlardan geri dönmelerinden sonraki birkaç saat boyunca, hızlanıp yavaşlamalarının etkisiyle ağızları açık, yanakları içten emilmiş, dilleri kabarık bir halde pist personelinin karşısına çıkıyorlar. *Şaklabanlar*, diyor Serge kendi kendine. Bazen kontrolsüz bir biçimde gülüyorlar; güldükleri mi yoksa ağladıkları mı belli olmuyor çoğunlukla, yanlarından geçen bir bomba kulaklarına dünyada hayal edilebilecek en komik şakayı fısıldamış gibi bir halleri var. Uçaklarının nabızı bu pilotların derilerine ve kemiklerine nüfuz etmiş; bu yüzden de elleri çay fincanlarını sabit tutmak, sigaralarını yakmak, ceketlerinin düğmelerini açmak için mücadele ederken titriyor...

“Alman savaş uçakları,” diyor Clegg bir görevliye, titreyerek; Serge de bu konuşmaya tanık oluyor. “Jasta’lar. Sınırdan büyük gruplar halinde bir yukarı bir aşağı hareket ediyorlar. Çevreni sarınca yapabileceğin pek bir şey kalmıyor. Her taraftan saldırıyorlar...”

“Uçağımı onlara karşı donatıyorum,” diyor aralarına yeni katılanlardan Stanley.

“Donatıyorum derken,” diye soruyor Serge ve Clegg tek bir ağızdan.

“Mızrak gibi yapıyorum,” diye cevap veriyor Stanley, gizemli bir şekilde.

“Mızrak derken,” diyor Serge.

“Mızrağın nasıl saplandığını düşünün,” diyor Stanley. “Göreceksiniz.”

Sonraki gün, tam yedi adet Lewis tüfeğinin iştirildiği bir SE5’i Bessoneau’dan dışarı çıkarıyorlar. Silahlar uçağın her tarafında; hatta bir tanesi kuyruğunun altından sarkıyor.

“Bu da köpekbalıklarına karşı korunmak için,” diye açıklıyor Stanley, bu silahın üstüne vurarak.

“Hepsini nasıl idare edeceksin peki,” diye soruyor Serge.

“Nereden yaklaştıklarına bakıp bir silahtan diğerine atlayacağım. Tüm mekanizmayı bir müzik enstrümanı gibi çalmayı öğreneceğim – bir orgmuş gibi çalacağım onu: tüm notaları doğru çalamayabilir, pedala hep doğru yerde basamayabilirsiniz ama eğer işin inceliklerine hâkimseniz...”

Walpond-Skinner, Stanley’nin söylediklerine karşı çıkıyor:

“Eğer RFC, çevrelerine üç yüz altmış derece kurşun sıkacak makineler istese onları zaten kendi üretti. Senin görevinse uçmak. Her uçağa iki silah düşüyor – hepsi bu!”

Stanley bir hafta sonra öldürülüyor. Serge’e miras olarak ona ait olan Shakespeare’in *Soneler* kitabı kalıyor; daha ilk sonneyi okurken Widsun’ın dünyanın taze süsü, baharın müjdecisi olmakla ve benzeri konularla alakalı sözlerine rastlıyor. Ancak zihnine takılan cümle, 65. Sone’ye ait: kara yazının içinde ışıldayan aşka dair dize bu. Sürekli bu dizeyi duyuyor aklında: kendisine verilen uçuş emirlerini okurken, yüzündeki katranı silerken, karanlık suyun akışını izlerken. Bu esnada Clegg ve

Watson nehirden balık avlıyor, cam bir depoya koydukları yaratıkları inceliyorlar.

“Stanley haklıymış yahu,” diyor Watson. “Gerçekten de köpekbalığı öldüren bir silaha ihtiyaç var. Kuyruğun altındaki o alan korumasız, kör bir nokta.”

“Şuna baksana,” diyor Clegg, suyun yüzeyindeki bir tost parçasını kemiren bir levreğe işaret ederek. “Uçağın pervanesine tutunmuş.”

“Turuncu renktekiler de dükkânı iyi yerde açmışlar,” diye durumu yorumluyor Watson. “Altıları bomboş, güzel güzel yükseliyorlar...”

Akvaryum, Serge’in gökyüzündeki şeyleri görme biçimini etkiliyor: üzerinde ilerleyen ağır bulutlar, bir balina okulundaki öğrenciler gibi geliyor ona; sallanıp duran uzun kavaklar su yosunlarına dönüşüyor; bombalanmış kasabalardan geriye kalan kül rengi harebeler ise mercanlara. *Denizlere açılmak*. Yağmur hiç durmadan yağarak nehirle gökyüzünü birbirinden ayıran çizgiyi yıkarken adamlar bir akvaryumun içindeki balıklar misali suyun içinden geçtiği solungaçlarıyla hareket ediyorlar.

“Burada iki ölçü viski, bir ölçü şampanya koy diyor,” diyor Gibbs, şişeleri bir kovanın içine boşaltırken.

“Ella şarkı söylemiyor artık,” diyerek şikâyet ediyor Clegg, suratı bir süs balığınıninkine benziyor, umutsuz bir ifadeye bürünüyor.

“O zaman gramofona bir içki yolla,” diyor Gibbs.

“Gramofon avrat,” diye bağırıyor ötekiler, sarhoş bir halde. Adamlar kovaya el koyuyor, onu müzik köşesine sürüklüyor, uçağı yeniden çalıştırıyor ve hazırladıkları kokteyli gramofonun boru kısmından içeri akıtmaya başlıyorlar. İçki borunun diğer ucundaki plağa sızarken müziğin sesi azalıyor, sanki su altında icra ediliyormuş gibi bir havaya bürünüyor. Adamlar

titreye titreye kahkahalar atıyor. Ella kokteylin içine tamamen battığında bir şarkı söylemeye başlıyorlar:

Çıkar şu silindiri böbreklerimden dışarı,
Piston kolunu çıkar beynimden,
Makara milini çıkar sırtımdan
Ve yeniden monte et motorun parçalarını.

Şarkıların arasında yer alan sessizlik anlarında, adamların muhabbeti bir kamyonun vitesinin çekilişi gibi en başa, ölüler meselesine dönüyor.

“Tüm yaşadıklarının tanığıyım,” diyor bir pilot, pekâlâ onun yerine burada oturup konuşuyor olabilecek bir pilot-tan bahsederek. “Uçağın önündeki yakıt deposu yandı, o da alevleri kokpitten uzak tutmak için kuyruğu yana eğdi. Ama çoktan yayılmıştı alevler. Onları ezmeye çalıştı, olmayınca koltuğundan kalktı, uçağın gövdesine doğru yürümeye başladı. En sonunda kuyruğun üzerine çömeldi. Sonra da aşağı atladı.”

“Cesedini buldular mı?”

“İhtiyar bir kadının sahip olduğu çamaşırvanenin avlusuna düşmüş.”

“Mareşal Trenchard delinin teki,” diye söyleniyor Gibbs. “Önlük bağı gibi üstlerine vinçler bağlanan gözlem balonundaki tayfalara paraşüt dağıtılıyor. Oysa hiçbir koruyucu tel olmadan on kat daha yükseğe tırmanan bizlere hiçbir şey verilmiyor.”

“Uçakları daha yavaş sürmemizi isteyeceklerini düşünüyor,” diyor Serge, “ayrıca, bir sorun yaşandığında uçağı indirmek yerine aşağı atlamamız gerektiği söyleniyor. Bir de ipek kılığı mevzusu var...”

“İpek kılığı da neymiş yahu,” diyor Gibbs, içki içtiği için dili dolaşarak. “Almanlar, Britanya ipeğinden yapılma paraşüt-

lere sahip! Elimizde onlara satacak kadar ipek varmış da kendi askerlerimize yetecek kadar yok muymuş yani?”

Serge hiçbir şey söylemiyor ama zihninde, arka planda generaller bir Çin-Alman bayrağı altında gülümseyip kendi aralarında fısıldaşır, kadınlar aslanlar ve koyunlarla oynarken, taze kreplerin, *Jacquard moiré* elbiselerin büyük denizanası şekilleri alacak biçimde dikildiklerini görüyor. Serge’in annesi de bu resmin bir yerlerinde yer alıyor, kendisinin anlayamadığı sözcükler telaffuz ederek bir alıcıyla konuşuyor, aksanı kadıninki kadar garip olan alıcının yüzü ince ipek bir çarşafın arkasına gizlenmiş.

“Her gece uçağımın alevler içinde yere çakıldığını hayal ediyorum,” diyor Clegg, sözcükleri ağzında geveleyerek. “Her zaman aynı şey oluyor: yatak yanıyor. Ayakucumdan başlıyor, yukarı doğru çıkıyor. Yangını kendimden uzakta tutmaya çalışıyor, bana yaklaşmasını geciktirmek, onu yan tarafa geçirmek için uğraşıyorum ama çabalarım her zaman boşa gidiyor.”

“Kendini ıslatsana, o zaman yangını da söndürmüş olursun,” diyor Serge.

Adamların hepsi yeniden kahkahalara gömülüyor ama bunlar içi boş kahkahalar. Yanıp birer *carboneezay* alevine dönüşeceklerini düşünüyorlar ve içleri dehşetle doluyor. Evlerinin ön kısımlarında mum yakmaları yasaklanıyor, böylece onları havada takip eden “turuncu ölüm”ün kendilerini yerde yakalayıp evlerini yakmasını engellemeye çalışıyorlar; gazyağı lambalarının yerini elektrikli ampuller alıyor; sigara yakarken bile, çakmağın kapağını şiddetle kapattıktan sonra insanların tüyleri diken diken oluyor. Tüm pilotlar ve gözlemciler arasında havada cayıp cayıp yanarak öleceğinden korkmayan yegâne kişi Serge. Bunun nedeni böylesi bir ihtimalin farkında olmayışı değil: yalnızca ilgisini çekmiyor bu konu. Vücudundaki etin erimesi ve uçakla kaynaşması fikri Serge’i hafifçe keyiflendiriyor. Böb-

reklerindeki silindirleri dışarı atmak hakkındaki şarkıları söylerlerken Serge bu sürecin tersten gerçekleştiğini hayal ediyor: beyinle piston kolu ultra-akıllı bir organ oluşturmak üzere birbirlerine karışıyor; Serge'in sırtı pompalar ve pistonlar içine girdikçe zevkle titriyor; kalbiyle karaciğeri, yeni ve düzgün bir organ yaratmak için birbirine giriyor. Serge bazen rüyalarında kanatlarının çıktığını görüyor, uyandığında dışarıdan görünen bir şişlik var mı diye bakmak için kaburga kemiklerini kontrol ediyor; vücudundaki kaburgaların her biri, birer direktan farksız. Ötekiler gibi Serge'in elleri de uçuşlardan sonra titriyor ama o bunu umursamıyor: bu titreşimler sayesinde kendini canlı hissediyor. Onları Vitriers'deki Cécile'e taşıırken, kinetik bir güce sahip olduklarını görüyor bu titreşimlerin; sevişirlerken Cécile'in karyolasının üzerindeki pirinç topuzlar sallanıyor ve titreşimler kızın derisinin içine de giriyor...

Cécile'in evi ısıtılmamış. Ekim ayına gelindiğinde akşamlar soğuk gelmeye başlıyor. Serge ısınması için kıza ölü bir gözlemciye ait bir ceket veriyor.

"Adam öldüyse ceketini nasıl geldi ki," diye soruyor Cécile, ceketini çıplak vücudunun üstüne koyarak.

"Yok, adam da geri geldi," diye cevap veriyor Serge. "Geldi ama canlı olarak değil. Bak, üstündeki kurşun deliklerini görebilirsin."

Elleri ceketin derisini karnına bastırırken Cécile'in gözleri aşağı kayıyor.

"Sol tarafta," diyerek yardım ediyor Serge.

"Haa, evet," diyor Cécile parmağını bir delikten geçirerek. "*Nette dans le sein.*"

Yeniden sevişirlerken Cécile bu ceketini üzerinden çıkarmıyor. Kızın arkasında diz çöken Serge, yüzü ceketin kürklü yakasına dayanmış halde kurşunun hem ceketini hem gözlemciyi hem de Cécile'i delip geçerek ilerlediğini, milyonlarca parçacı-

ğa bölündüğünü, sanki mermi yolu hepsini bir araya getirecek bir sürecin hem doğal sonucu hem de nihai hedefiymiş, onların işine yarayacakmış gibi yoluna devam ettiğini hayal ediyor. Daha sonra Cécile'in uzun çoraplarından birini yerden alıyor, yüzüne doğru tutup onu geriyor.

“Ne yapıyorsun,” diye soruyor Cécile.

“Bunu bana versen keşke, havadayken beni sıcak tutar.”

“Senin bacakların büyük gelir ona,” diyor.

“Bacaklarım için istemiyorum ki,” diyor. “Kafama takacağım, miğferin altında duracak.”

Cécile omuz silkiyor. Dışarıdaki sokaktan metalik bir ses geliyor. Bugünlerde insanlar sürekli bir şeyler taşımakta: sandıkların çekmecelerini, masaları, küvetleri, fırınları, lavaboları. Almanların ağır topları, kasabanın daha yakın kısımlarına düşmeye başlıyor, ücra kasabaları yok ediyor; bombalar kent sınırlarını aşmaya başladığında kasaba sakinleri aile yadigarı eşyalarını ya da en azından satılabilir olanları bir araya getirip onları akrabalarının kapılarına sürüklüyor, bunları arabalara bağlayıp çukurlu yollarda ilerliyor, güvenli olduğunu hayal ettikleri yerlere götürüyorlar. Kalanlar ev ve pompa, dükkân ve ev arasında mekik dokuyor, kovalar ve silindirleri taşıyorlar: buradaki nüfusun yarısına hizmet veren su ve gaz boruları yok edilmiş durumda. Kanalizasyonlar ve lağımalar patlamış, buralardaki pislikler yeraltından kaldırımlara püskürmüştü. Kasabanın bir ucundaki mezarlık bile havaya uçurulmuş; burada topraktan dışarı çıkan cesetlerden taşan pis koku, onu kristalize hale getirip muhafaza eden soğuk hava aracılığıyla ortalığa yayılıyor. Serge, Cécile'in penceresinden dışarı baktığında mezarlığı görebiliyor. Buranın ardındaki bir tarlanın içinde iki ölü at karınları şişkin bir vaziyette yerde uzanmakta. Onların arkasında, bir zamanlar tarlanın sınırlarını belirleyen çiftlik evinin molozlarını geçtikten sonra, kararmış ve dağılmış ağaç

kütükleri Serge'in başka türlü olabileceklerini hayal bile edemediği bir kış manzarasının içine dağılmışlar.

ii

Ocak ayında bir öğleden sonra, Walpond-Skinner adamlarını üçgen çatılı kırmızı evin büyük odasında topluyor, onlara büyük bir harekât hazırlığından bahsediyor. Serge, Gibbs ve öteki pilotlarla gözlemcilerden bazıları, sınırdaki uçuş görevlerinden alınıyor, İrtibat Devriyesi görevlerini gerçekleştirmek üzere on altı kilometre geriye yollanıyorlar. Görevleri arkalarına aynalar iştirilmiş halde ilerleyen piyadelerin üstünden alçak mesafeden uçmak; onlar kokpitten klakson çaldıklarında piyadeler ateş yakarak konum ve durumlarını bildiriyorlar. Eğer piyadeler Bengal ışığı yakarlarsa bu bir koruluğun ele geçirildiği anlamına geliyor, Aldis ışıkları bir hendeğin, Huck'lar ise bir bataryanın alındığının göstergesi – yoksa Aldis ışığı bataryanın, Huck'lar koruluğun alındığını mı gösteriyordu? Peki çalılık, koruluk anlamına mı gelir? Koruluk olması için kaç ağaç gerekir? Sinyallerin anlamını öğrendiklerinde, klakson işaretlerini kavradıklarında bile Serge bu sistemin kusurlu olduğunu düşünüyor. Mayınsız, sahihsiz tarlalar üzerinde yaptıkları sahte savaş oyunları çoğunlukla karmaşayla sona eriyor. Serge'in orada geçirdiği hafta boyunca üç uçak kaza yapıyor: piyadelerin aynalarından yansıyan ışımlar pilotların gözlerini kör edince iki uçak birbirine çarpıyor...

Serge uyumakta zorlanıyor. Tekne evinin tatlı tatlı sallanışından çok cephedeki sesleri özlüyor: bu sesler her gece onu uyutan birer ninniye dönüşmüştü ne de olsa. Elbette buradan da havan topu seslerini duyabiliyor ama bunlar çok uzaktan geliyorlar – ayrıca bu sesler doğu istikametindeki birlikleri taşıyan Crossley'lerin sesiyle bastırılıyor: konvoylar kesintisiz bir

biçimde Serge'in kulübesinin penceresinin baktığı bölgeden geçip gidiyorlar. Piyadeler bütün gün uygun adım yürüyor; adımlarının ritmi Serge'e 65. Sone'deki dizeleri hatırlatıyor:

Bir zorlu el var mı ki bu koşuyu durdursun?
Güzellik yağmasını kim esirgesin ondan?

Serge o haftanın sonunda 104. filoya geri döndüğünde, uçağın altında kavak ağaçları ve otlayan inekler belirdiğinde neşeyle bağırıyor, sonra koruluk ya da çalılıktan nehre uzanan patıkada koşuyor, kendini yatağının üstüne atıp Stanley'nin kitabını açıyor; böylece 65. Sone'nin aklındaki bölümünü okuma imkânı buluyor:

Yok hiçbir meğer ki bu mucize sürsün de
Sevdiğim ışıldasın kara yazı üstünde.

"Söyle bakalım, büyük gün ne zaman," diye soruyor Walpond-Skinner'a.

"Öncelikle Carrefax, bana 'Büyük gün ne zaman komutanım', daha doğrusu, 'Acaba bana büyük günün ne zaman olduğunu söyleyebilir misiniz komutanım' demen gerekiyor."

"O halde," diyerek cümlesini düzeltiyor Serge. "Büyük gün—"

"Ayrıca bu, özel bir bilgidir. Sana tek söyleyebileceğim, bu bilgiyi benim bilmem, senin ise merak etmen gerektiği — ki ben de sorunun cevabını korkarım ki bilmiyorum. Öncelikle köstebeklerin işlerini bitirmeleri gerekiyor."

"Köstebekler derken komutanım?"

"Tünel kazıcılarını söylüyorum. Cepheler arasında yer alan tarafsız bölgelerde kazı yapıyor, siperler ve mevzilerin altına patlayıcılar yerleştiriyorlar. Yavaş yavaş ilerlemek gerekiyor: tü-

nelin çökmediğinden, sessiz bir şekilde ilerlediklerinden emin olmak gerekiyor, onların altında tünel kazan Almanların seslerini dinlemeleri lazım...”

Bu tünel kazıcılar, bu köstebekler Serge’i büyülüyor. Onları, tünel kazarken ya da kafalarını zemine yapıştırıp daha aşağılarda tünel kazan köstebeklerin seslerini burunları seğirerek stetoskoplarla dinlerken hayal ediyor. Eğer tünel kazdıklarını duyarlarsa, diyor Serge kendi kendine, o zaman daha da aşağıdan bir tünel kazarak onların altını oyabilirler: bu sonsuza dek, ya da en azından yerkürenin hacminin izin verdiği ölçüde devam edebilir – ta ki toprak bitip dünyanın çekirdeği başlana ya da burayı geçip kazmaya devam ederek Avustralya’ya ulaşmalarına, burada savaş olmadığını keşfetmelerine, savaşmak üzere zamanında geri dönemeyecek olduklarından ötürü amaçsızca güneşin altında yatmalarına dek...

Saldırıyı öngören Almanlar neredeyse sürekli bombardıman yapıyor. Onları yaylın ateşine tutuyorlar: bombaları her seferinde, on metre yukarı kalkan devasa bir tarağın dişlerinin taradığı saç gibi birlikte hareket ediyor. Yine tekne evde uyuyan Serge, silahların batı istikametine doğru patlarken çıkarıldıkları, bir buçuk kilometreden çok öteye yayılan gürültüleri duyuyor. Ardından gelen, eşit sürede doğruya doğru yayılan sesler, her seferinde daha da uzaklara gidiyor, Serge’i geçerek kıyı şeridinde üst üste binen dalgalara dönüşüyor: bunlardan en uzağa gidene bir çatının üzerine düşer düşmez, yeni, daha yakın mesafeli bir tanesi yükselip patlıyor. Ancak beş gün beş gece süren patlamalardan sonra Serge uyandığında ortalık sessiz. Yalnızca bombalar değil: ufak çaplı atış ve patlamalar da durmuş. Sanki hiçbir şey olmuyormuş gibi görünüyor. Filonun tüm uçakları hangarlarda bekliyor. Serge olağandışı biçimde parlak kış göğüne baktığında mavi rengin üstünde tek bir uçak dahi göremiyor. Gökyüzünün ıssız ve de hüzünlü bir hali var,

sanki güzel uçaklar tarafından geri çevrildiğinin farkındaymış da neden geri çevrildiğini anlayamamış gibi.

Ertesi gün saldırı başlıyor. 104. filonun uçaklarından neredeyse tamamı bir biçimde bu saldırıya katılıyor. RE8'ler, tünel kazıcıların mayınları saat tam on bir buçukta infilak edene dek havada şekiller çizecek – patlama bir işaret olacak, böylece saldırıya geçecek, atanmış oldukları piyade taburlarının gelişimini gözlemleyecek, tarafsız bölgeyi geçip hedeflerine giden askerleri takip edecekler. Taburun bu olay için sınırın bir buçuk kilometre arkasında inşa edilmiş istasyonlara gidişini rapor edecek, askerlerin pozisyonlarını Karargâh'a bildirecekler – Serge, Karargâh'ta Emlakçılık Oyunu'nun savaşa uyarlanmış bir versiyonunun masaya yerleştirildiğini, oyunun meşhur silindiri şapkasının yerini miğferin, araba ve tavşanın yerini kamyonun aldığını, tepeleri ve makineli tüfekleri temsil eden üstten basık taşların hareket ettiklerini hayal ediyor. Bu arada Serge ve Gibbs 10. Tabur'a atanmışlar; hedeflerinde ise bir çalılık var.

“Şimdi de bize bir çalılığı hedef gösteriyorlar, öyle mi,” diye homurdanıyor Gibbs. “Bizi buraya göndermeden evvel ormancılık hakkında ders verselerdi keşke.”

“Sassen, baksana, niye yanına tıraş takımını alıyorsun,” diye soruyor Walpond-Skinner, ön sırada duran bir pilota.

“Ya uçağın vurulursa ve esir düşersem ne olacak efendim? Bari görüntüyü kurtarayım dedim.”

“İstersen ipek pijamalarını alalım, mektuplarınla filan da biz ilgilenelim istersen ha? Git o tıraş takımını aldığın yere koy! Uçağın düşerse ve tek parça olarak kalırsan ihtiyacın olacak yegâne şey uçağını patlatmak için kullanacağın Verey silahın olacak.”

“Floater'lara da uğramam lazım,” diye mırıldanıyor Serge, Gibbs'e. “İlaç stokumuz azaldı da.”

Gibbs omuz silkiyor. Gözüne kokain sürme numarasını daha önce denemişti ama kokaini neden içine çekmesi gerektiğini anlamıyor; hele insanın koluna eroin enjekte etmesi ona daha da anlaşılmaz geliyor. Serge ise diacetylmorphine olmadan uçmayı hayal bile edemiyor. Aylardır düzenli olarak Mirabel'e seyahat ediyor, oradaki levazım subayına kendisini hava filosu ecza bölümünün irtibat subayı olarak tanıtıyor. Tekneye döndüğünde bileğine bir ilaç şişesi saplıyor, Cécile'in çorabındaki iki yuvarlak gözetleme deliğini görünce onu alıp kafasına geçiriyor, çorap yüzünü balımsı bir jenital kokuyla ovuyor. Çıkarken cebine iki ilaç şişesi daha atıyor, sonra yaşadığı tüm heyecana rağmen hareketsiz ve vurduyumduymaz bir biçimde, nehre ve kavak ağaçlarına son bir defa bakmak üzere duraksıyor. Pistte çalışan motor seslerini, ilk uçakların çimenlerin üzerinde hareket edişlerini işitebiliyor. Yola geri dönüp RE8'ine doğru yürürken diacetylmorphine etkisini gösteriyor; pist üzerinde ilerleyen, duraksayan ve dönen uçaklar bir baloda dans edercesine manevralar yapıp birbirlerine eşlik ediyorlar, motorlarının gürlemeleri de her notası imalarla yüklü bir senfoniye dönüşüyor...

Serge sınıra doğru uçarken Klodëbrady'de konakladığı günlerin sonlarına doğru Tania ile yaptıkları masaj seanslarında hissettiklerini hatırlıyor. Cephenin tamamına bir hafta sonu hissi yayılmış. Havada yuvarlak, beyaz balonlar yok; siperler titreyen mavi ve kırmızı ışıklarla dolu değil. Kordit dumanı da, buhardan örtüler de yok, hiçbir şey yok. Savaş bütünüyle durmuş gibi – daha doğrusu, formaliteler gevşemiş, buna bağlı olarak da her şeyin mümkün olduğu bir havaya girilmiş gibi bir durum söz konusu. İngiliz sınırına yaklaşırken zeminin dokusunda ve renginde bir değişiklik olduğunu fark ediyor Serge. Zeminin daha evvel solgun, rengi atmış haldeki yüzeyi şimdi sivri noktalarla dolup kararmış. Bunlar her yerdeler, karınca-

lar gibi bir araya toplaşmışlar. Hava nispeten sessiz ve Gibbs, Serge'e bağırırken sesini duyurmakta hiç sorun yaşamıyor.

"Asker bunlar!"

Siperlerden dışarı dökülüyorlar, harap olmuş yollarla patikalardan oluşan geometrik şekil ve daireler üzerinde benekler oluşturuyorlar. Serge bazı yerlerde bu kütle içindeki ayrım noktalarını seçebiliyor: bazı yerlerde kümeler o kadar geniş ki, üzerinde durdukları zemini bütünüyle kaplıyorlar. Ancak karıncaların aksine bu askerler hareket etmiyor: bir kayanın üzerinde birer kabuk kadar hareketsiz duruyor, sinyal bekliyor, süngülü tüfeklerini yukarı doğru tutuyorlar. Serge bacaklarının arasına uzanıp metal anteni indiriyor. Sinyalleri test edip Gibbs'e alıcı istasyonlarının üzerine gitmesini söylüyor, siyah ve beyaz renkte jaluziler bir açılıp bir kapanarak ona Mors alfabesinde OK sinyali gönderip göz kırıyor. Sonra sınıra dönüyor ve yükseliyorlar. Normale göre farklı bir rotaları var; hareket edişleri silahların sessiz oluşunun yarattığı tuhaflik duygusunu güçlendiriyor. Alman siperlerindeki askerler de bir farklılık olduğunu, yeni bir şeyin kendilerine doğru geldiğini fark etmiş gibi: iz bırakan mermilerle uyarı atışı yapmaktan fazlasıyla uğraşamayacak kadar sinirliler. Alman gözlem balonları protokole uyum sağlıyor, sınır boyunca mümkün olduğunca yüksekten uçuyorlar. Serge'in uçağının altından yükselen balon diğer tarafta toplaşan noktalara öylesine yoğunlaşmış halde ki onların menzilinın dışına çıkma zahmetini dahi göstermiyor; benzer biçimde beklentiye kapılan Serge de onu bombalama zahmetine girmiyor.

Bir buçuk kilometre yükseklikte, Alman sınırının hemen gerisinde buluyorlar aradıkları yeri. Serge yukarı bakıyor, hava filosunun SE5'lerinin, üstlerinde dizilmiş halde devriyeye çıktıklarını görüyor. Saatine bakıyor: on biri yirmi sekiz geçiyor. Aşağıya bakıyor: savaş alanının tamamı statik ve sakin; yalnız-

ca uçaklar hareket ediyor, sakın bir biçimde şekiller çiziyorlar. Gibbs uçağı döndürürken Serge aşağıdaki topraklara bakıyor, köstebeklerin toprağın hangi bölümüne patlayıcılarını gizlediklerini merak ediyor. Bir süreliğine, hava ve ışık oyunları o suratsız kâhinin, Baron Karl von Arnow'un bir portresini çiziyor gökyüzüne: Baron elinde bir maden arama çubuğuyla Serge'in yanında uçuyor; gergi kollarını ve telleri tokatlayan rüzgâr onun adını telaffuz ediyor – ısrarlı bir biçimde bu ismi tekrar edip duruyor: “Ar-NOV, Ar-NOV, Ar-NOV...”

Daha sonra, sanki bu büyülü sözlerle yukarı çıkmış gibi gökyüzü Serge'e doğru yükseliyor. Yeryüzü ilk başta fokurdayan bir dizi şerit gibi görünüyor; bunlar üstleri pürüzsüz, tümsekli, büyük kubbelere dönüşüyor; sonra hâlâ yükselmekte ve genişlemekte olan üst kısımlar yarılmaya başlıyor, patlayıp tamamen açılıyorlar; parçalanmış kabuklarından dışarıya uzun, düz toprak parçaları çıkıyor: kendi güçleri ve hacimleriyle yükselen telaşlı sıcak su kaynakları bunlar, hem yüksekliğe hem de yerçekimine meydan okuyan kahverengi sular fışkırtıyorlar. En yakındaki su kaynağı uçağın yanına ulaşırken içinden çıkan sersemlemiş parçalar gökyüzünde parılıyor. Serge yatay vaziyette önce kuzeye sonra güneye bakıyor: Alman hatının tamamı bu toprak parçalarıyla kaplı. Gökyüzünü tutan sütunlara benziyorlar; sanki onlar parçalanırsa gökyüzü yere düşecekmiş gibi. Bunların doruk noktaları, Serge'in uçağından çok daha yükseklerde yer alıyor; Serge hayatında ilk defa olarak yeryüzünün üstünde değil, altında uçtuğu izlenimine kapılıyor – daha doğrusu toprağın içindeki bir bölgede uçuyor gibi. Partiküller birkaç saniye sonra uçağın üzerine yağmaya başlıyor: ufak parçalar ve benekler uçağın kanatlarına çarpıyor, kabininin üzerine saçılıyor. Serge yeniden aşağı baktığında zeminde iki devasa delik görüyor. Delikler içi boş gözler gibi şaşkın şaşkın bakıyorlar ona, muhtemelen yüzyıllardır veya daha

uzun bir zamandır buranın altında gömülü duran, ancak şimdi topraktan parça parça çıkan bir devin gözlerine benziyorlar.

“Aşağı inelim mi,” diye bağıyor Gibbs.

Serge cevap vermiyor, topraktan kurtulmuş gözlerle bakarak hipnotize olmuş durumda.

“Aşağı inelim mi,” diye yeniden bağıyor Gibbs.

Serge ağır ağır doğu istikametine bakmaya başlıyor. Yerde bulunan dik kafalı nokta-adamlar hareket etmeye başlamış. Sürü halinde ilerliyor, tarafsız bölgenin derecikleri ve sel yatakları boyunca süzülüyorlar. Arada sırada aşağıdaki kütlelerin bazı kısımları, öncekilere kıyasla daha ufak mayın patlamalarıyla havaya fırlıyor. Bombalar düşmeye başlıyor, makineli tüfekler gevezelik ediyor. Serge 10. Tabur'da yanan alevleri seçebiliyor; Gibbs'e oraya uçuşması için sinyal veriyor. İlk geçişlerini yaparlarken, adamların arkalarındaki aynalar parlıyor; dönüp ikinci geçişlerini yaptıklarında ortalıkta o kadar çok duman var ki Serge gökyüzündeki ışıldamayı görmüyor; üçüncü dönüşte adamları bile göremiyor. Klaksonunu öttürüyor ama bu ses silah sesleri arasında kayboluyor. Başka bir uçağın klakson çaldığını duyabiliyor; kendininkine yeniden basıyor, yakında olduğunun bilinmesini istiyor. Öteki uçaklar da kendi kornalarına basıyor, sisteki gemileri andırıyorlar. Serge, Gibbs'in sırtına hafifçe vurup bağıyor:

“Yine yukarı çık.”

Gibbs kulağına işaret edip başını sallıyor: ortam birbirlerini duyamayacakları kadar gürültülü. Serge parmağını yukarı çeviriyor. Ortalıktaki dumanın dışına çıkarlarken yer istasyonuna bir sinyal göndermeye çalışıyor ama bunu başaramıyor: uçağa savrulan topraklar ateşleme setinin üzerini kaplamış. Toprak parçalarını atmak amacıyla kokpit tarafına vurunca sivri kama serbest kalıyor; onu yerine iştirmeye çalışırken bir kabloyu koparıyor. Gibbs bir kilometre yükseklikteki konumunu mu-

hafaza ederek talimat bekliyor ama Serge'in vereceği bir talimat yok. Ateşleme setinin vefatı Serge'in içini tuhaf, gergin bir hisle dolduruyor, sanki çıplak bir vaziyette uçuyormuş gibi, onu izole eden katman ve daha yumuşak, içsel bir bağ aniden soyulup kopmuş, havada şimdi uçan şey kendisiymiş gibi hissediyor. Diacetylmorphine'in neden olduğu isteksizliğe karşın kasıklarında yeniden bir uğultu hissetmeye başlıyor. Gibbs uçağı yeniden dumanın içine daldırırken Serge'in kasıklarına daha çok kan gidiyor. Vücudu geriye eğilmiş, yüzü ileriye dönük haldeki Serge, Gibbs'in neden dalışa geçtiğini anlıyor: SE5'lerin üzerine bir Jasta geliyor. Renkli Alman uçakları ve koyu renk İngiliz uçakları, girdaplar halinde birbirlerinin çevresinde dönüyorlar; uçakların izleri rüzgârla birlikte yana savrulan bir girdap oluşturuyor. Bir bal küpünün çevresinde fırıl fırıl dönen arılara benziyor bu uçaklar. Sonra İngiliz uçaklarından biri yanıyor. Almanlar serbest kalıp aşağıya doğru uçuyorlar.

"Albatroslara bak," diye bağırıyor Gibbs; sesi yüksek, korkusu yüzünden okunur halde.

Duman bulutu boyunca aşağıya batarlarken Serge yeniden klaksonunu çalıyor, sonra aşağı bakıyor. Savaş alanı şimdi parçalarla kaplı: uçak parçalarıyla, aynalarla, askerlerle. Toprağa sıkışmış haldeki bacaklar dimdik duruyor; sanki bir atletizm yarışmasında koşmaya ya da atlamaya hazırlanıyor gibiler ancak onlara eşlik edecek vücutları yok, bu yüzden de hareketsiz bir biçimde duruyorlar; kopuk kollar rasgele bir biçimde birbirleriyle konuşuyor; belden aşağısı kesilmiş insan gövdeleri, antik dönemin heykellerini taklit ediyor. Gibbs bir süre boyunca bunların üzerinde uçuyor, sonra uçağı yükseltiyor, dumanların üzerine çıkıyorlar. Buraya gelir gelmez Serge ritmik bir vuruş sesi duyuyor: sanki bir tamirci onların dikkatini çekmek için uçağın gövdesine tıklatıyormuş gibi. Tıklamalar uçağın arka kısmındaki bezin gerilip zıplamasına neden oluyor; bezde ufak delikler

beliriyor. Bunlar çıtçıtlı düğmelerine benzeyen delikler; kuyrukta başlıyor, pilot kabinine doğru ilerliyor, buranın içinde de hareket ederek zemine yayılıyorlar. Arkalarından kütle halinde bir gölge geliyor, gölge yanında Serge'in ne olduğunu bilmediği yüksek bir ses de getiriyor. Ses en yüksek noktasına ulaşır duyulmaz olurken Serge yukarıya bakıyor, güneşin olması gerektiği yerde parlak renklere sahip bir metal dalgasının aşağıya doğru hızla düştüğünü görüyor. Bu dalga batıyor; onu takip etmek için kafasını döndüren Serge kütlenin Albatros şeklini almasını seyrediyor. Bu şekilde altlarında dönüyor, geri dönmeye hazırlanıyor; sonra onlara doğru yükseliyor, menzillerinin dışına çıkıyor, yeniden dalabilmek için belli bir yüksekliğe ulaşıyor. Karın kısmından dışarıya renkler yayılıyor – kanadın alt kısmına boyayla sözcükler yazılmış. Serge bu sözcükleri seçemese de bazı harfleri görebiliyor: bir tane *K* var, bir *m* harfi ve bir *c*...

“Geri döndüklerinde ateş et,” diye bağılıyor Gibbs, Lewis tüfeğine işaret ederek.

Serge arkasını dönüyor, üzerlerinde zarafetle dönen Albatros'a bakıyor. Silahına şöyle bir bakıyor: ateş etmeli mi? Almanların uçağı güzel, zarif ve çevik; savaş meydanındaki bütün askerler ve uçaklar arasında onlarınkini seçmiş, renkleri ve üzerindeki sözcükleriyle Serge'lerin uçağını yenmeye karar vermiş – sanki tebliğ yapan bir melek bu, onlara ileteceği bir mesajı var. Serge'in yüz elli metre üzerinde uçuyor, hızını azaltıyor, burnunu aşağıya eğiyor; sonra dalışa geçiyor, uçağın ön kısmı ortalığa sarı ve turuncu boyalar fışkırtan bir fırçaya benziyor. Uçak RE8'in üzerinden geçiyor, geçerken alt kanadında yazılı o cümle yeniden beliriyor: gerçekte *m* değil, yan yana iki *n* harfi var üzerinde; *c* ise *sch* harf dizisinin parçası, *schwer* gibi bir sözcük oluşturuyor. Serge bir *t* görüyor, sonra uçak kayboluyor; bu arada Gibbs dönüyor, yeniden dönüyor, uçağı kuyruk kısımlarından uzaklaştırmaya çalışıyor.

“Ateş et,” diye bağıyor Serge’e.

Serge ateş etmeyecek. Huzurlu ve pasif hissediyor kendini. Albatros’un gelip onu yuvasından almasını, fısıldadığı uzun sessiz harflerle onu uzaklara taşımalarını bekliyor. Albatros’u hâlâ göremiyor – ama iniş takımlarından yükselen sarsıntılar, kör noktadan çıkıp onlara geldiğinin göstergesi. Sarsıntılardan sonra arka taraftan bir darbe alıyorlar. Serge arkasına döndüğünde Gibbs’in omuzlarının aniden düzleştiğini, kemerin içinde gerildiğini, sonra gevşeyip ileri doğru fırladıklarını görüyor. Uçağın kanatlarından biri kopuyor; aşağıdaki manzara onlara doğru yükselmeye başlarken uçak yana savruluyor. Duman bulutu onlarla buluşmak üzere havaya kalkarken Albatros bir kez daha Serge’in görüş alanına giriyor. Üstlerinde uçuyor, karanlık gökyüzündeki tek parlak nesneye dönüşüyor; alt kanadında yazılı cümle nihayet okunur hale geliyor. Siyah renkle, kırmızı bir zemin üzerine gotik yazıyla boyanmış, şöyle yazıyor:

Kennscht mi noch?

Gökyüzü aşağıya düşerken bu cümle kalıyor Serge’in aklında. Cümle uçağın çevresinde titreyen bir ışık gibi durarak havaya yayılıyor. “Hâlâ tanımadın mı beni” diye soruyor ona bu sözcükler. Toprağın kendisini almasını beklerken kafasını çeviriyor, bu cümledeki “ben”in kim olduğunu, “hâlâ” ile hangi tarihin, hangi zamanın, hangi anın kastedildiğini merak ediyor. RE8 biraz düzeliyor. Son bir koyu, uzun gözlem balonu yanarak yanlarında ısıldıyor. Uçak bir şeye çarpıyor ama yere değil: daha çok bir tampona çarpmış gibiler, havanın arkasından ağırlaştığı yumuşak bir sınıra. Bu dokunun varlığını kendi çevresinde hissedebiliyor – onu görebiliyor da: ipeğimsi bir şey bu, omuzlarının çevresinde fırıl fırıl dönüyor, uçağın çevresini kaplıyor, bir denizanası gibi genişliyor, dokunaçları rüzgârda

büzülüyor, dünyayı uzaklara fırlatıyor. Kokpiti çevreleyen cam kubbenin içinde uçağın gergi kolları ve telleri açılıp yumuşuyor; ışık bir filtreyle parlıyor. Sonra ışık sönüyor, ses duyulmaz oluyor ve geriye hiçbir şey kalmıyor.

iii

Uyandığında, gözlerinin üzerine kahverengi bir kumaş örtülmüş durumda. Tam gözlerinin üzerinde: sola ve sağa bakarken hareketsiz duran köşegen bir ızgara. Soluk alıyor, zengin ve ballı am kokusunu yeniden içine çekiyor. Eliyle yüzüne dokunup Cécile'in çorabını hissediyor. Gözetleme delikleri ağzına doğru inmiş; bunlardan birine parmağını sokuyor, deliği bütünüyle yırtıp atıyor. Ancak görüşü hâlâ kumaşla kaplı: uçak düşerken çevresine sarılı olan o beyaz, ipeğimsi şey Serge'in çevresinde bir kese oluşturmuş. Kuyruğun ötesine, kesenin elyaflarının daha ince olduğu yere bakıyor – ve onların bittiği yerde, dört buçuk metre ileride emniyet kemeri takmış bir insan figürünün yerde yattığını görüyor.

“Paraşüt bu,” diyor Gibbs'e. “Düşerken bir paraşüte çarpmışız.”

Sesi tuhaf bir biçimde boğuk geliyor kulağına: kendi sesini duyabiliyor ama kısık bir ses bu, yalnızca kafasının içinde duyuluyor. Gibbs onu duyuyor gibi görünmüyor: Serge'e cevap vermiyor – cevap veriyorsa da sesi Serge'in duyabileceği kadar yüksek değil. Serge arkasına dönüyor. Gibbs ölmüş: göğüs kafesinin içindeki şeyler kokpitin içine sıçramış. Serge kendi emniyet kemerini çözüyor, koltuğundan kalkıyor ve üstü ipekle kaplı zemine düşüyor. İpleri çeke çeke ve elleriyle çatıya, ipekten duvarlara tutunarak yumuşak, beyaz tüpten dışarıya çıkıyor, paraşüt takmış adamı dürtüyor. Bu adam da ölü; çarpanın etkisiyle kafatası ikiye yarılmış ve açılmış. Yanan göz-

lem balonundan aşağı atlamış olsa gerek; paraşütü de onların uçağına çarpmış, uçak adamı kendisiyle birlikte sürükleyerek yatay veya çaprazlamasına aşağı indirmiş olsa gerek.

Serge çevresine bakıyor. Tarif edilmesi imkânsız bir manzara var, ortalık cephenin arazisi gibi kahverengi ve yarıklarla kaplı. On sekiz metre uzakta bir bomba üzerine düşünce toprak havaya kalkıyor. Sessiz bir patlama bu: Widsun'ın getirdiğı film-lerden birini izliyorlar sanki. Hızla esen rüzgârın da, rüzgârın yüzüne çarptırdığı toprak parçalarının da sesi yok. Toprak parçalarından birini derisinin üzerinden alıp kaldırıyor ve inceliyor. Bu kadar yakından bakıldığında toprak Pietersen için çektiğı fotoğraflardakine yakın bir çözünürlüğe ulaşıyor; üzerinde şekiller beliriyor. Toprağı acıdığı için elindeki parçayı yere bırakıyor: yeterince görüp geçirmiş zaten. Kasığının yanından aşağı düşmesini izlerken, ereksiyonunun hâlâ devam ettiğini fark ediyor. Utangaç bir biçimde çevresine bakıyor, sonra çevrede başka kimsenin olmadığını hatırlıyor. Burası dünyanın herhangi bir yeri olabilir. Aşağı düşerken bir Alman gözlem balonunda bulunan birine çarpmış olmaları, doğuya doğru gittiklerini gösteriyor, bu durumda da... Acaba uçağı ateşe vermeli mi? Ne yapması gerektiğini merak ederken Serge'in kulaklarının içindeki baskı artıyor – en sonunda bir ses duyuyor. Sessiz bir ses bu, düşük bir frekansa sahip ve paraşütün içinde yankılanıyor: gergin bir uğultu şişmiş bölmeden dışarı akıyor. Serge uçağın kapısından çıkıp kırılmış kanatlara, yamulmuş pervaneye doğru gidiyor; bunlar dağılmış çadır direkleri gibi üstlerindeki yapıyı ayakta tutmaya çalışıyorlar. Uğultu kokpitin içinden geliyor – kokpitin arka tarafından, kendi koltuğunun olduğu taraftan...

Yeniden yukarı çıkıp içeriye baktığında, sesi çıkaran şeyin ateşleme seti olduğunu görüyor Serge. Altı voltluk batarya yerinden düşmüş, yarı parçalanmış halde kabinin zemininde durmakta; buradan çıkan kablolar kesik kesik yanıp sönüyorlar;

bağlantı yerine giden elektrik akımı buranın seğirmesine neden oluyor, sanki elektrik akımı ve onunla birlikte bütün sinyal geri çevrilmiş de cihaz şimdi elektrik iletmek yerine onu alıyormuş gibi. Serge ilaç kutusuna ulaşmak amacıyla buranın yanından geçiyor, sonra tekne evinden getirdiği iki ilaç şişesinin hâlâ cebinde durduğunu fark ediyor. Bir tanesini çıkarıyor, kolunu sıyrıyor ve içindekileri kolunun üst kısmına enjekte ediyor, ardından Gibbs'e yaslanıyor, adamın Verey silahını kavırıyor.

“İpek pijama.”

Bu sözcükleri o mu söyledi, yoksa Serge içindeki boğuk seslerin yankılandığı kafasında mı duydu bunları? Vızıldayan radyo setine yeniden bakıyor. Kıvılcımlar kablolardan da aşağı yayılıyor, kokpitin zeminine ulaşıyor, buraya dökülmüş olan motor yağı alev alıyor. Serge elindeki Verey silahını yere düşürüyor, bir kez daha aşağı iniyor ve tüpün içinden yavaşça geçiyor, sonra ölü paraşütçünün yanında ilerliyor. Bir süre sonra arkasına dönüyor ve ateşleme setini kollarında bir beşik gibi sallayarak paraşütle uçağın yanışını izliyor. İpeğin rengi kararıyor, sonra turuncu oluyor, yere düştüğünde altında kendisi de kararan tahta iskelet açığa çıkıyor. Alevler arasında ufak yıkımlar ve patlamalar oluyor ama sessizce: yalnızca ateşleme setinin, kırık ve bağlantıları sökülmüş olmasına karşın yankılanmayı sürdüren sesi var. Ona saniyeler, dakikalar, saatler gibi gelen bir süre boyunca alevlere bakıyor, sonra yeniden dönüp yürüyerek oradan uzaklaşıyor.

Bir süre sonra kendisini bir zamanlar pitoresk olan bir gölün yanındaki söğüt ağaçları arasında yürürken buluyor Serge. Kısmen donmuş suyun yüzeyi pas kahverengisi; gümüş renkli iplikler var üzerinde. Mermi kovanları buradan dışarı çıkıyor. Yan kısımlarında sarı, sivri sazlar sallanıp hareket ediyor. Serge bunları hareket ettiren şeyin rüzgâr mı yoksa bombalar mı olduğunu anlayamıyor. Herhangi bir hışırta sesi duymuyor – ama

kafasındaki uğultuyu bastıran tiz bir ses duymaya başlıyor: bu ses başka bir yerden, dışarıdaki bir yerden geliyor gibi. Titreşimlerin kaynağı sazlık mı? Bilemiyor Serge. Gölün çevresinde yer çöp ve metal parçalarıyla kaplı, sanki gökyüzü kar olup yere yağmış. Bunların arasında hareket eden kuşlar var: cücekargalar, kuzgunlar, mekanik, düzensiz hareketlerle bu parçaları topluyorlar. Gagalarından dışarıya dumanlar yükseliyor. Serge oraya gelirken hepsi birden havalanıyorlar; bir cenaze kafilesi gibi yakınındaki koruluğa doğru uçarlarken gölgeleriyle yeri bombalıyorlar.

Serge onları takip ediyor. Korunmaya, saklanmaya yönelik makul bir ihtiyaç değil onu koruluğa çeken, kulaklarını iğneleyen tiz bir nota yüzünden oraya gidiyor: bu ses ağaçların arasından geliyor gibi. Serge ağaç gövdelerinin arasında ilerlerken ses yükseliyor, sanki ağaç gölgeleri ve dalları sesi yoğunlaştırıyormuş, yosunlar sesi yukarıya, insanın duyabileceği bir seviyeye çıkarıyormuş gibi. Serge daha dikkatle dinleyince sesin gerçekte çeşitli notalarla ses perdelerinden oluştuğunu keşfediyor; kadranı iteklerken oluşan parazitler gibi bunlar birbirleriyle iç içe geçiyorlar. Serge hareketsiz bir biçimde durup sesleri dinlediğinde notalar iki farklı ton halinde iç içe giriyor: Serge önce tiz olanı ayırt ediyor, burada trompetlerin ses perdesine sahip, daha derinlerde bir başka ses daha var. Bu iki ses, bir türlü yere çarpmayan ve düşmeye devam eden birinin uzun süren çılgılığı gibi melankolik bir feryat oluşturuyor.

Bir hayvan geliyor, Serge'in yanından ileri doğru atılıyor ve belirmesiyle kaybolması bir oluyor. Bir tilki mi bu? Yoksa bir köpek mi? Hayvanın ağzında bir şey var. Parçalanmış ateşleme setini kollarında bir beşik gibi sallamaya devam eden Serge hayvanın peşinde koruluğa gidiyor. O yakına gelince başka hayvanlar kaçıyorlar. Hepsinin dişlerinin arasında bir şeyler var, üzerleri kanla örtülü gri lokmalar; ağaçlara yuva yapmış

kara kuşlar ona hor gören bir biçimde bakarken gagalarından içeri en leziz lokmaları atıyorlar. Tüm ağaçların sakatlanmış olduğu bir noktaya geliyor; gövdeleri yarılmış, dalları kopmuş, üstleri katran parçalarıyla kaplanmış. Katran, zemini aralıklı parçalar halinde kaplamış, kış mevsiminin neden olduğu sertliği kendi yumuşaklığıyla dengeliyor. Bu katran birikintileri ağaçların arasındaki ufak bir alana doğru giderken daha da sıklaşıyor: katran buranın zeminini neredeyse bütünüyle örtüyor. Adamlar katranın üzerinde içi pamukla doldurulmuş bir battaniyenin üzerindeymişçesine oturuyorlar; sırtlarını ağaçlara dayamışlar, ayaklarının yanında paketler ve silahlar var. On, on beş kişi olmalı, üstlerinde Alman üniformaları var. Hepsi ölü. Biçimsiz, aşırı olgunlaşıp çürümeye başlamış meyveler gibi ağaçların gövdelerine çarparak düşmüşler. Hepsinin yüzünde ekşi bir ifade var; sanki deliliğin sınırındaki grotesk bir kahkaha atarken donmuş hepsi. Serge ağızlarına bakıyor: bazılarının çeneleri yerinden çıkmış, aşağıya doğru sarkmakta; iki tanesinde göğüs veya boyun veya yanaktan başlayıp genişleyen şarapnel yaraları var; bir tanesinin yüzü bütünüyle patlamış, geriye yalnızca kırık çene kemiği parçalarının içinden çıktığı bir delik kalmış.

Ses burada yüksek. Ses sanki adamların bozulmuş ağızlarından geçiyor ya da en azından bu ağızlar tarafından biçimlendiriliyor gibi; yüzler seslerin frekanslarını, renklerini çözerek onları yeniden birleştiriyor, onları dönüştürülmüş bir biçimde ileriye naklediyorlar. Bir şey algılayamamalarına ve hiçbir şeye tepki verememelerine karşın gözlerinde heyecanlı bir bakış var, çok kuvvetli bir akım onları öldürmüş, yanıp tutuşturmuş. Kıyafetlerinde kırmızı izler var. Katranın siyah renginin üzerinde kırmızı çizgiler var, tıpkı Albatros'un gövdesi gibi. Parlak bir kırmızı bu: rüzgârda çırpınan bir bayrak gibi, ağaç gövdelerinin arasında dalgalanan bir tür kızıl renk. Çevre-

sindeki o tatlı katran ve çürüme kokusuna eşlik eden konforlu bir sıcaklık yayıyor. Ses bir titreşim yaratıyor, ortamı tamamen ısıtıyor: sanki soğuğa rağmen toprak terliyormuş, çevresindeki hayaletlere teslim oluyormuş, ölülerin kemiklerini ve derilerini donmuş samanlarla zift katmanlarının yanından geçiriyormuş, onlara ölümlere özgü bir biçimde hayat veriyormuş gibi. Âdeta hareket ediyorlar. Aralarından bir tanesi hareket *ediyor da*: kendini ağacın gövdesine doğru sürüklüyor, sonra bir ayağını diğerinin önüne koyup Serge'in yanından geçiyor, sallana sallana oradan uzaklaşıyor.

"Yaşıyor musun," diye soruyor Serge, adam geçerken.

Adam bir anlığına sallanmayı kesiyor. Kafası Serge'e doğru dönüyor, omuzlarının üzerinde düzensiz bir biçimde bir aşağı bir yukarı sallanıyor; bu arada ateşleme setine, hâlâ şişkin duran kasıklarına, sonra yeniden uzaklara bakıyor. Boynunun yan tarafında büyük bir delik var, Serge buradan rahatlıkla adamın içini görebiliyor. Bir süre sonra bacakları yeniden çalmaya başlıyor ve adam yolunda ilerliyor.

"Nereye gidiyorsun," diye soruyor Serge, adam uzaklaşırken.

Adam cevap vermiyor. Onu dinlemiyor: Serge de tiz sesi dinliyor; ses onu kendine çekiyor, Serge sesin kaynağına doğru ilerliyor. Adamın ince, kadınsı formunun ağaç gövdeleri arkasında kaybolmasını seyrediyor. Yok olmadan hemen önce, yumuşak ve beyaz bir şeyin yanından geçiyor adam. Başka bir paraşüt mü bu? Serge aynı istikamette yürümeye koyuluyor. Gürültü daha da kuvvetleniyor: daha yüksek, daha kesin bir şeye dönüşüyor. Serge ilerlerken bölge işaret şifrelerini mırıldanmaya başlıyor: havada ondan gelen sinyalleri bekleyen birine daha önce göndermiş olduğu, göndermiş olabileceği veya hatta şimdi göndermesi muhtemel dizeler bunlar:

"BY.NF BADSAC7 SC-CS 1911; BY.VER. BUC2 SC-CS 1913..."

Serge bu kodları arka arkaya mırıldanıyor, kodlar dudakla-

rından koruluğa giderken onları tekrarlayıp değiştiriyor. Bunu yalnızca kendini iyi hissettirdiği için yapıyor: tahrip edilmiş ağaçlarla, elektrikle, katran ve biçimsiz gövdelerle bir oluyor böylece. Bir etkisi de oluyor: bir süre boyunca kendi adımlarını en az bir kez takip ettikten veya etmedikten sonra (buradaki ağaç dizileri de kendilerini tekrar ediyor gibi; ama her seferinde farklı bir şekilde oluyor bu; ağaçların arasındaki yumuşak, beyaz şey bir belirip bir kayboluyor) ağaç gövdeleri ve dallar arasında Alman üniformaları giymiş adamlar beliriyor. Bunlar kesinlikle canlı. Silahlarını Serge'e doğrultmuşlar; şekilleri bozulmamış ağızları hareket etmekte; elindeki ateşleme setine şüphayle bakıyorlar.

"Ne diyorsunuz," diye soruyor Serge. Onları duyamıyor.

Silahları aniden yukarıya kalkıyor; ağızları yeniden hareket etmeye başlıyor.

"Was," diyerek Almancaya geçiş yapıyor Serge.

"... *Feng ennerf*," sözcükleri tiz sesli gürültünün içinde zikzak yapıyor.

"Was," diye yeniden soruyor Serge. Sanki "fön gerek" ya da "engerek" gibi bir şey diyorlar. Serge kulağına işaret ediyor. "*Schwer zu fassen*."

"... *Enner*," diyor adam, sözcüğü yavaşça ağızında dolaştırarak.

"*Enna*," diye soruyor Serge.

"... *Engnis*," diyor adam, kaba olmayan bir biçimde.

Serge özür dileyen bir gülümsemeyle bakıyor ona. Adam "en iyisi" ya da tam tersine "en kötüsü" gibi bir şey diyor... Yeni bir asker beliriyor; ötekiler ona dönüp konuşuyorlar. Bu adam bir subay ve daha şık giyimli. Serge'e yaklaşıyor, ateşleme setini elinden alıyor; bunu yaptığında tiz ses aniden yok oluyor ve Serge adamın açık bir şekilde şunları söylediğini duyuyor:

"*Zu Gefängnis*. Hapishane diyorum. Tutuklusun diyorum."

Sınırdan uzaklara gönderiliyor: doğuya, ülkenin içlerine. Serge'in subay olduğunu doğrulattıktan sonra onu akranlarıyla aynı gruba yerleştiriyorlar; ilk başta birinci sınıf vagonlara, sonra ikinci sınıf, sonra üçüncü sınıf vagonlara konuluyorlar ve her yüz altmış kilometrede bir bindikleri aracın kalitesi düşüyor. En sonunda kendilerini sığırların taşındığı trenlerde buluyorlar. Bir Alman onbaşıyla üç er önlerinde nöbet tutuyor, mükemmel ancak anlaşılmaz bir mantıkla birbirlerini takip eden araziler, kanallar ve fabrikaların önünde sallanıp duruyorlar. Arada sırada trenleri istasyonlarda duruyor; kendilerine ekmek ve kahve verilirken kadınlar onlara kötülük dolu bir biçimde bakıyor; tren yeniden hareket ettiğinde, kapılarında çelenkler ve haçlar olan, siyah panjurlarla kaplı pencereleri açılıp kapandığında Venedik Mors alfabesiyle aynı mesajı ileten evlerin yanından geçiyorlar ve Serge ona niye böyle baktıklarını anlıyor. Geçtikleri her yolda, her kasaba veya köyde, asker kıtaları aksi yöne doğru uygun adım yürüyor, hızlı ayak sesleri kısa bir süreliğine de olsa trenin buhar ve pistonlarının ritmiyle uyum gösteriyor...

Bir dizi imalathanenin ve geçici konaklama yerinin yanından geçiyorlar. Geçtikleri her yerde Serge'e ismi ve rütbesi soruluyor. İlk soruya yanıtı her defasında esprili bir yoruma neden oluyor:

“*Chafer* mı? Sen yani bir *Insekt*, bir böcek misin?”

“*Carrefax*,” diye cevap veriyor Serge, x harfini ağzından buhar çıkarıyormuşçasına uzatarak.

“*Käfers* mi? O halde sen tek bir kişi değil, birden çok kişisin: bir sürü *Insekt*'sin yani!”

Bu konuşmaların dördüncü veya beşincisinin ardından Serge kendisini Hammelburg'daki bir *Offizierslage*'da buluyor.

Hammelburg bir kışla kasabası: Serge'i koydukları hapisane, kasabada onu çevreleyen sokaklardan ayrılmış. Mahkûmların bir odada sekiz on kişi kaldıkları yatakhaneler var bu arada; Alman olmalarının verdiği yakınlıkla birbirlerini itekleyip sıkıştıran sarı ve kırmızı renkli evler, esnaf ve belediye binaları üzerinde yükselen, sivri çatılarında kırmızı ve kahverengi kiremitler olan yapılar, parke taşlı meydanın sınırını oluşturmakta. Kasabanın hapisane bölümünde devriye gezen askerlerin yaşı geçkin, kıyafetleri dandik, kafaları karışık. Aralarından bazıları topal; bir tanesinin bir gözü yok. Aynı meydanda, telin öteki tarafında acemi askerler gün boyunca bir yukarı bir aşağı uygun adım yürüyor. Mahkûmlar yoklama esnasında dışarıda sıraya girdiklerinde, acemiler sanki kendilerini bekleyen şeyi görmeye çalışır gibi endişeli gözlerle onlara bakıyorlar. Serge ne zaman acemilerden biriyle göz göze gelse gülmeye çalışıyor, onlara durumun o kadar da kötü olmadığını güvencesini verir gibi bir hali var; ta ki onları korkutan şeyin düşmanın değil kendi gazilerinin durumu olduğunu, kendi sonlarının *bu* olacağından korktuklarını anlayana dek...

Gün boyunca yoklama yapılıyor: meydanda, yatakhanelerde; rutin olarak sabah ilk yapılan iş bu, gecenin ortasında da hiçbir uyarı olmadan yoklama yapılıyor. Mahkûmlar hazır olda beklemedikleri zamanlarda ortalıkta dolaşüyor, briç oynuyor, tarihten tıpa, dinden Fransızcaya, Almancadan Latinceye uzanan çeşitli konular hakkındaki derslere katılıyorlar (veya bu dersleri bizzat kendileri veriyorlar). Serge, Moreton'un verdiği Felsefi Problemler dersine kaydoluyor.

“Özgür irade hakkındaki düşüncemizin tarihini belirleyen şey determinizm meselesidir: bu hayattaki olaylar, onları önceden yazmış olan görünmez bir motor şeklinde tarif edebileceğimiz Tanrı, hücreler veya tarihin akışı tarafından mı sürüklenmektedir? Durum eğer buysa biz yine de yapmaya yazgılı

olduğumuz şeyi yapmayı seçmekte özgür müyüz? Kararımızın olası etkilerini, onun sonuçlarını bütünüyle kavramış durumda mıyız? Hume böyle olduğunu düşünüyor, bu özgürlüğün ‘mahkûm ve zincire vurulmuş durumda olmayan herkese’ ait olduğunu biliyordu.”

“Şu anki durumumuza bakınca biz buna pek uymuyoruz değil mi,” diye soruyor Serge.

“Mutlaka öyle olması gerekmez,” diye cevap veriyor Moreton, gözlüğünü burun köprüsünde iterek, “kurtuluşu bulmak için, bizi ele geçiren bu Almanların felsefi geleneğine bakmamız gerekli. Rudolf Steiner geçenlerde Schopenhauer’dan yola çıkarak, dış dünyaya ait duyuşsal izlenimlerimiz ve kendi düşüncelerimiz arasındaki boşluğu ortadan kaldırılabildiğimiz zaman özgür olduğumuzu iddia etti.”

“Yani dikenli tel örgüleri düşününce özgür mü oluyorum?”

Gözlüğü aşağı düşerken Moreton burnunu buruşturuyor. “Sanırım bu şekilde ifade etmek gerekiyorsa, evet, özgür oluyorsun.”

Offizierslage’daki adamlar sıraya girmekte özgürler kesinlikle – yemek yemek, mektuplarını almak, çamaşırvhaneye girmek, tıbbi ikmal maddelerine ulaşmak ve başka her şey için sıraya giriyorlar. En ufak bir tahrik kampın çevresinde sıralar oluşmasına neden oluyor. Serge bir gün canı sıkılınca, sırf eğlence olsun diye iki pilotu kömür deposunun önünde kendisiyle sıra olmaya ikna ediyor: beş dakika içinde yirmi adam daha gelip, neden sıraya girdiklerini dahi sormadan, arkalarında sıraya giriyor. Buradaki yemek kuyrukları ikiye ayrılıyor: bir yanda tüm mahkûmlara verilen kamp yemekleri sırası var, diğer yanda Kızıl Haç’ın gönderdiği ve hemşerilerine dağıtılan koliler için kurulan sıra. En iyi yemekleri Fransızlar yiyor: masalarında, konserve kutularla gönderilmiş marine uskumru balıkları, soğuk tavuklar, kaz ciğerleri, bezelyeler ve jambonlar

var. En kötü yemekleri Ruslar yiyor: kurutulmuş balık dışında hiçbir şey yok sofralarında, zamanlarını ve enerjilerini iç dekorasyonla uğraşmaya harcıyorlar. Serge bir gün onları ziyaret ediyor, tahta kıymıklar ve kumaş parçalarından ikonlar yaptıklarını görüyor; suratları acılı, bir deri bir kemik kalmış azizleri resmetmek için kum, reçine, balmumu ve kan kullanıyorlar: ikonların gözleri hep yukarıya bakıyor, Tanrı'dan kendilerini kurtarmasını ya da en azından neden bu hallere düştüklerini açıklamasını istiyorlar. İngilizlerin konumu arada bir yerde: onlara konserve kutular içinde dil, domuz eti, bakla, haşlanmış yabani domuz, arada da üzümlü puding gönderiliyor. Ancak tüm mahkûmların yemekleri muhafızlarınkinden daha iyi, onlar kendilerine verilenleri yemek zorunda: her hafta turplu sulu yemek, at etli et suyuna çorba, sıvı peynir ve bir somun çavdar ekmeğinin onda dokuzunu yiyorlar. Aç oldukları bakınca anlaşıyor. Mahkûmların Kızıl Haç erzaklarından bir kısmını kendilerine vermelerini sağlıyorlar ama çok fazla erzak istemeyecek kadar da kafaları çalışıyor: çünkü eğer isterlerse artık kendilerine koli gönderilmeyecek...

Aç olan yalnızca gardiyanlar değil: kasaba ahalisi de kendilerine çavdar ekmeklerinin parçalarını fırlatan mahkûmlardan yemek dilenmek amacıyla Hammelburg'un "özgür" bölümüne bakan yatakhane'nin üçüncü katındaki bir pencerenin altında toplanıyor. Mahkûmlar bazen bir parça eti tenekeden çıkardıktan sonra bir kâğıdın içine sarıp aşağı atıyor. Teneke kutuların kendilerini ise asla aşağıya atmıyorlar: onlar değerli çünkü.

"Niye değerli ki," diye soruyor Serge, kamptaki ilk gününde bir üstegmen pencereden aşağıya teneke kutuyu atmaya çalışırken kendisini bileğinden yakalayınca.

"Tünel açmak için kullanacağız," diyerek başını sallıyor üstegmen.

"Burada da mı tünel kazıyorsunuz yani?"

“Mütemadiyen genç dostum, mütemadiyen: aklımızı yitir-
mememizi sağlayan şey bu.”

Gerçekten de tünel kazmaya çok zaman harcıyorlar – fakat bunun akıllarını yitirmemelerini sağlayıp sağlamadığı tartışılır. Serge’in oradaki ilk akşamında ve sonraki tüm akşamlarında yoklama alınıp ışıklar kapatıldığında, adamlar birer balet marifetiyle hareket ederek pencereyi bir battaniyeyle örtüyor, birkaç mum yakıyor, odanın köşesindeki yatağı kaldırıyor, altındaki iki döşeme tahtasını çıkarıp tünel kazan kişinin ayaklarının çevresine uzun bir şerit bağlıyorlar; deliğin içine başı öne gelecek şekilde girmeden önce adamın eline iki boş konserve kutusu veriliyor. Yoklama sesleri koridorlar boyunca her bir yatakhanede daha düşük bir sesle yankılanırken gelip giden var mı diye ortalığı gözetliyor, kordonun delikte ilerleyişine bakıyorlar – iki kordon var: çukur kazan kişinin eline tutturulmuş olan ikinci kordon, odanın içindeki bir rafa yerleştirilmiş, bir konserve kutuyu tutan daha küçük üçüncü bir kordona bağlı. Eğer tünel çöker veya tünelci çukurun içinde bayılacak gibi olursa bunu çekecek; konserve kutu yere düşecek ve yoldaşları ayakları üstte olacak biçimde onu yukarı kaldırarak. En azından plan bu. Alt kısımları ayrılmış konserve kutular bir boru oluşturacak biçimde birbirlerine bağlanıyor: bu, deliğin içine sokuluyor ve mümkün olduğunca ileri ittiriliyor, böylece tünel kazan kişiye bir şnorkel gibi hava sağlıyor. Konserve etiketlerindeki sebzelerin arka arkaya toprağa girişini görmek Serge’i heyecanlandırıyor – sanki asıl köklerinden uzaklaştırılmış olan bu sebzeler öylesine rafine bir hale gelmiş, ağırlıktan, hacimden kurtulmuş imgelere dönüşmüş ki kirli köklerine yeniden karışmak için toprağın altına batıyorlar. Borunun ağzından odaya yontma, kazıma ve soluma sesleri geliyor; tünel kazanlardan bazıları kendi kendilerine kısık sesle şarkı söylüyor ya da anlamını (tabii anlamı varsa) içinde yolculuk ettikleri

çukurların anlaşılmaz hale getirdiği tuhaf yeraltı monologları gerçekleştireyorlar.

“Bu tünel nereye gidiyor,” diye soruyor Serge bir gece; bu arada kısa boyuna karşın hepsinin “Sırık” diye çağırdığı bir adam altlarında uğraşıp duruyor.

“Nereye mi gidiyor,” diye soruyor yatakhane şefi Albay Craddock.

“Bu tünel nereye çıkıyor?”

“Bu bilgiyi sana iletmem yasak. Bunlarla Firariler Komitesi ilgileniyor. Gerçekten bilmesi gerekenlere bilgi veriyorlar, bu konuda çok sıkılar.”

“Firarcılar Komitesi demek gerekmez mi aslında,” diye soruyor Serge. “Yani demek istediğim, firar ettiğimiz şey hapishane, ondan kaçıyoruz. Biz firarcıların; henüz kaçamamış olduğumuza göre bu bile değiliz aslında. Firarcı adayınız daha çok. Hem zaten ‘onlar’ dediğiniz kişiler kim oluyor?”

“Bu bilgiyi vermem de yasak.”

“Yani onlarla hiç tanışmadığınızı mı söylüyorsunuz?”

“Meydanda yanlarından geçmişimdir, onlarla sohbet etmişimdir, kart filan oynamışızdır. Muhtemelen bir iki tanesiyle aynı yatakhaneyi paylaşmışızdır. Ancak Firari Komite üyeleri olarak onların kimlikleri her zaman ve her koşulda gizlidir.”

“O halde tüneli hangi yöne doğru kazacağınızı nereden biliyorsunuz?”

“Aracılar bize gelip, ‘Bilmeniz gerekenler şunlardır,’ diyerek bunları bildirdi. Komite bu olayı çözmüş: tüm havagazı boruları, lağımlar ve benzeri ıvır zıvırları listeleyen bir çizelgeleri olduğunu duymuştum; bunları yönerge olarak kullanıyorlar, buna uygun davranıyorlar ya da iptal ediyorlarmış filan. Hepsinin bir mantığı var...”

Kapıda ortamı dinleyen adam bir tıslama sesi çıkarıyor, odayı normal haline getirmeleri için onlara sinyal veriyor. Kö-

şedeki yatağı geriye kaydıldıklarında, mumları söndürdüklerinde ve mahkûmlar yine çarşafaların altına döndüklerinde bir gardiyan yatakhaneye giriyor, kafaları sayarak yatak sıraları arasında hareket ediyor. Üst tarafında Sırık'ın yatması gereken bir ranzayı geçerken, aşağıda yatan adam üstteki kuklanın gördüğü rüya yüzünden yatağında hareket etmesini sağlayacak şekilde ipi çekiyor.

“Kuklanın eli nasıl aşağıya düştü, gördün mü,” diye soruyor Craddock hepsi yeniden işbaşı yaptıklarında. “Yeteri kadar gercekçi değildi. Elini suratına dikmeliyiz: insanlar böyle uyur.”

“Ya da başka bir ip kullanarak kolunu idare ederiz,” diyor başka bir adam.

Üçüncü bir adam, iplerden bahsedilmesini bahane ederek alarm zili niyetine kullanılan konserve kutusunu yatağın altından geri alıp rafa koyuyor.

“İyi misin Sırık,” diye fısıldıyor Craddock borunun içine, sanki orası bir sahneymiş gibi. Kulağını boruya doğru indiriyor, sonra kararını veriyor: “Onu yukarı taşısak iyi olacak.”

Sırık borudan dışarı çıkınca kusuyor. Başka bir adam, toprakları çıkarmak üzere aşağı iniyor; çıkardıkları toprakları duvarın arkasında, diğer döşeme tahtalarının altında duran dolaplara atıyorlar. Haftalar ve aylar geçtikçe Serge kendileri ve dış dünya arasındaki toprağı ortadan kaldırmak yerine çevrelerine toprak ekliyorlarmış gibi hissediyor: tüneli sanki dışarıya değil, içeriye doğru kazıyorlar. Adamlar delikten çıktıklarında kusuyorlar sıklıkla; pek çoğu da zaman geçtikçe tünel kazmaktan korkmaya başlıyor. Serge korkmuyor ama: o aşağıda olmayı seviyor. Bunun en önemli nedeni de kampta mastürbasyon yapabildiği yegâne yerin burası olması. Mastürbasyon için zorunlu olan yalnızlığı elde edebileceği başka bir yer yok. Ötekilerin de mastürbasyon yapıp yapmadıklarını merak ediyor Serge: duyduğu soluma seslerinin nedeni bu mu, yoksa bu

mırıldanmalar hayali kadınlarla karanlıkta yapılan konuşmalara mı ait diye merak ediyor...

Serge, hiçbir zaman Firariler Komitesi (bahar geçip yaz başlarken Kaçış Komitesi'nin daha sorunsuz bir isim olduğunu idrak ediyor) üyeleriyle yüz yüze getirilmiyor; sonbahara gelindiğinde, bu komitenin var olduğuna şüpheyile bakmaya başlıyor. Eğer komitenin bir mantığı varsa bile saçma bir mantık bu: tünellerde çoğunlukla geçilmesi mümkün olmayan çökük haldeki metal döşeme kirişleriyle, bazen birbirleriyle, bazen öteki yatakhanelerle iç içe giriyor, hatta birden çok defa üstlerinde mahkûmlar ve gardiyanlar dururken parke taşlı meydandaki bölümlerin çökmesine neden oluyor. Kasım ayında yapımı süren ve onların odasından başlamayan bir tünelin kampın tel örgülerini geçtiği, çeşitli yatakhanelerdeki mahkûmlar arasında dedikodu konusu oluyor; gerçi kimse bu tünelin hangi yataktan başladığını, nerede ve ne zaman dışarıya ulaştığını veya kimin bu tüneli kullanarak kamptan dışarı çıkacağını bilmiyor – bu durum da Serge'in bahsi geçen tünelin ortak bir hayalden ibaret olduğunu düşünmesine neden oluyor. Şüphelerinin haklı mı yoksa haksız mı olduğunu asla öğrenemiyor Serge: şubat ayında, henüz tek bir mahkûm dahi kaçmayı başaramamışken, başka bir kampa transfer ediliyor.

Bu yeni kamp birkaç yüz kilometre uzaktaki Berchtesgaden'de yer alıyor. Yine trenle götürülüyor Serge ve bir trenden diğerine biniyor. Manzara değişiyor: kanallarla dolu ovaların yerini içine köpürüp taşan derelerin dolduğu derin vadiler alıyor. Koyunlar ve inekler eğik duruyor, yükseltiler üzerinde otuyorlar; asker kıtalarının ayak seslerinin yerini izinden dönmüş, tek başına patikalardan ufak istasyonlara inen figürlerin sesleri alıyor. Eğim karşısında zorlanan tren inlemeye başlıyor; çufçufuları daha kısa aralıklarla, daha sık duyuluyor, sanki trenin nefesi kesiliyormuş gibi bir durum söz konusu: hava bura-

da çok yoğun görünüyor. Daha rafine de: Serge duman, petrol ve katran kokusunu özlüyor...

Berchtesgaden'deki *Offizierslage*'nin buranın hemen ardında olduğunu anlıyor Serge; çevresine tünediği kasabayla aralarında kayalık bölge var: gardiyanlardan biri buranın eskiden bir manastır olduğunu söylüyor. Buradaki gardiyanlar Tri-er'deki muadillerine oranla yeni fikirlere daha açıklar. Subaylar da dalaveracı ama mahkûmlara düşmanca davranmıyorlar. *Feldwebel*'ler kendi mahkûmlarından müteşekkil bir briç kulübü yönetiyor ve onlara oluşturdukları dörtlü grupları bozmamak için kamptan kaçmamalarının iyi olacağını neşeli bir edayla söylüyorlar. Hatta kamptan ayrılmalarına bile izin veriyorlar – ancak şartlı tahliye yoluyla. Bu şartlı tahliye sistemi öylesine gülünç ve çelişkili ki Moreton'un anlattığı filozoflardan biri tarafından icat edilmiş olabilir: mahkûmlara özgürlükleri, özgürlüklerini kullanmamaları şartıyla, özgürlüklerini kullanmayacaklarına söz vermeleri şartıyla veriliyor – tahliyenin şartlı kısmı bu yani. Mahkûmlar söz veriyor ve bunun karşılığında kamptan ayrılırken ön kapıda kendilerine geçiş kartları veriliyor; birkaç saat sonra geri dönerken kartı kapıya geri veriyorlar, verdikleri söz de böylece kendilerine iade edilmiş oluyor. Serge için tüm bu yaşananlar yatakta uyuyor taklidi yapan kukladan farksız: sanki izin kartını cebinden çıkardığı her sefer kendisini kopyalıyor, arkasında bir ikizini bırakıyor gibi hissediyor. Ya da tam tersi: *kendisi* kamptaki adamın ikizi aslında, kasabanın ve tarlaların çevresinde dolanırken yaşadıkları bir kuklanınkinden farksız, bunlar önceden anlaşılmış, çeşitli dilbilimsel yöntemlerle gerçek havası verilmiş birer halüsinasyondan ibaret. Hatta bir defasında rüyasında manastırın gölgesine yerleşmiş bir havaalanında dolandığını görüyor (gerçekte manastır yok), bir uçağa tırmanıyor, çimenlerin üzerinde uçuyor –şartlı tahliyesinin kuralları gereği bunlar kesinlikle yasal olarak ona

verilmiş haklar– daha sonra uçak yükselirken bir gözetmene verdiği sözün, *sözün kendisinin* değişmiş olduğunu açıklamaya çalışıyor; şimdi kampta içi doldurulmuş taklidiyle birlikte uzanmış, cepheye geri uçma özgürlüğüne kavuşuyor. Yanında duran ve hâlâ bir suratu olmayan gözetmen, yeni sözcüğün ne olduğunu (Bir şifre mi? Bir anahtar sözcük mü? Ne olduğu belli değil) ona fısıldayarak soruyor: “*Kennscht mi noch?*”

Tutsak düşüşünün ikinci baharı sırasında bir gün Amerikalı mahkûmlar kampa geliyorlar. Onlara ötekilerden çok daha iyi erzaklar veriliyor: New York’tan salam, Chicago’dan kıyma, sonu gelmeyen tıbbi malzemeler. Serge tabip subay için ilaç hazırlamaya başlıyor, Versoie’den kendisine gönderilen bal ve yaban elması jölesi kavanozlarını diacetylmorphine şişeleriyle takas ediyor.

“Ablanı seviyorsun değil mi,” diyor New York’un Queens bölgesinden gelen Barney isimli tabip subay; üçüncü defa pazarlık yapıyorlar ve adam Serge’e takılıyor.

“Seviyorsun derken,” soru Serge’i afallatıyor.

“Zenciler Harlem’de öyle isim takmışlar da.”

“Neye isim takmışlar?”

“Buna,” diye cevap veriyor Barney, şişelere işaret edip. “Abla, mal, Büyük E: eroin yani. Siz burada böyle demiyor musunuz? İngiltere’de yani?”

“Hayır,” diye cevap veriyor Serge bir an duraksadıktan sonra. “Öyle denildiğini zannetmiyorum.”

Bu takas işi düzenli hale geliyor: Serge her hafta Barney’e Versoie ağaçlarından ve arı kovanlarından gelen meyveleri ve balları veriyor, Barney de karşılık olarak malları ve ablaları damardan teslim ediyor. Şartlı tahliyesi sırasında kafası hem dolu hem de boş bir biçimde oturuyor Serge. Uçak pistleri, tenis kortları ve şehir manzaraları birbirine karışıyor, kayalar ve tepelerin konturları iç içe giriyor. Kara çalılar Serge’in kolunun

ön kısmının çevresinde kıvrılıyor; likenler kıyafetlerini leke-
liyor: manzara derisine nüfuz eder gibi olup içinde büyüyor;
sanki iç organları ve beynini alıp yerine süpürgeotları, lavanta
çiçekleri ve eğreltiotları getiriyorlar; Serge gerçekten de içi dol-
durulmuş bir kukladan fazlası değilmiş gibi...

Tenis kortları, en azından aralarından bir tanesi, gerçekten
de mevcut: kasabada bir tane tenis kortu var. Serge'den daha az
enerjik subaylar düzenli olarak burada maç yapıyor; bu sırada
ötekiler onları izliyor, düşmana yönelik öfkeleri yemek ihti-
yaçları yüzünden bir kenara itilmiş kasaba ahalisinin arasına
karışıyorlar. Bu durum mahkûmların işine geliyor: (bu kayalık
bölgede tünel kazmak için işe yaramayan) konserve kutuların-
dan bazılarını kıyafetlerle takas ediyorlar, sonra bunları kam-
pa geri sokuyor, karıştırıyor ve Fransız görevlilerin "*un look*"
olarak adlandırdığı, kapıdan hiçbir şey söylemeden, hiçbir söz
vermeden sıvışmalarını sağlayacak şekilde giyinmeye çalışıyor-
lar. Öğleden sonralarını tenis topunun filenin bir o tarafına bir
bu tarafına uçuşunu, boyayla yapılmış kenar çizgileri üzerinde
sekişini izleyerek geçirmekten memnun olan Serge, bir gün içi-
ne bu kıyafetlerden birini giyiyor ancak gömleğini çıkarmadığı
için kapıda yakalanıyor, ablasız bir halde iki haftalığına tek ki-
şilik hücreye atılıyor.

Buradaki ilk günler berbat geçiyor; Serge'in ateşi yükseliyor
sürekli. Beşinci gün durumu hafifliyor, Serge uyanık ve zinde
bir biçimde hayata dönüyor. Kolunun ön kısmındaki iki dama-
rın sığ birer tünel gibi aşağıya çöktüğünü görüyor. İkinci hafta-
ya gelindiğinde Serge kendini gayet iyi hissediyor: vücudunun
direnci yerinde, kendi kendine yetebiliyor ve üstelik yalnız ol-
manın avantajları da olduğunu keşfediyor. Hücredeki son üç
gününü mastürbasyon yaparak geçiriyor. Mastürbasyon yapar-
ken hücrenin duvarlarından, zemininden ve tavanından sızan
kokuyu içine çekiyor: küflü, toprağımsı, eski ama aynı zaman-

da bir biçimde taze olmayı da başaran bir koku bu. Mastür-basyona hep Cécile'i hayal etmeye çalışarak başlasa da –sırtını, karyolasındaki pirinç topuzlarını, duvarında titreyen gölgeleri ve kırık yumurta kabuklarını hayal ediyor– bu imgeler kısa sürede değişiyor, bunların yerini tüneller, toprağa giren meyve ve sebzeler, ucuna ipler bağlanmış konserve kutuları alıyor...

Yeniden sonbahar geldiğinde *Lage*'in gardiyanları hiçbir şeyi umursamaz hale geliyorlar. Üniformasız vaziyette sivil giysileriyle ortalıkta dolaşmaya başlıyorlar. Mahkûmların şartlı tahliye kartlarını kontrol etmekle uğraşmıyor, bunun yerine kartlarını kendi odalarının dışında yer alan mektup yuvalarından alıp dönünce oraya geri koyma talimatı veriyorlar. “Şartlı tahliye kartına giriş çıkış saatlerini işletmek” diyor Amerikalılar buna. Adamlar kasabanın çevresinde gezinirken, kasaba sakinleri onlara geliyor, ortalıkta kendilerini duyacak kimse yokken bile fısıltıyla konuşarak şöyle diyorlar:

“*Kaiser kaput...*”

Subaylar da sivil giysiler giymeye başlıyor. Kampta gittikçe daha seyrek bir biçimde görülüyorlar; daha sonra oradan bütünüyle çekiliyor ve geride az sayıda gardiyan bırakıyorlar. Ekim sonlarında birileri, kaçış planının yürürlüğe konmasına karar veriyor; bu karar herkese duyuruluyor. Kasabada çalışan tüccar kılığına girmiş iki mahkûm, yakalarını yüzlerini gizleyecek şekilde kaldırarak kapıdan dışarıya yürüyor. Onların dışarıya çıkmasına kimse karışmamakla kalmıyor, kamptaki yoklukları sonraki günlerde fark edilmiyor bile. İki adam daha aşçı kılığına girerek sırra kadem basıyor; sonra üç kişi çöp tenekelerini taşıyarak kamptan çıkıyor; ardından dört kişi hiçbir numara yapmadan çıkıp gidiyor. Bunun ardından bir toplu göç yaşanıyor: adamlar istedikleri gibi kamptan ayrılıyorlar, geride kalan gardiyanların, yaptıkları işi onları durduracak kadar önemsemediklerini fark ediyorlar.

Serge başka bir mahkûmla, 55. Hava Filosu'ndan Hodge isimli bir pilotla taşrada gezmeye başlıyor. Küçük patikalarda, açık alanlarda ilerliyor, açık hendeklerde uyuyor, tepelerin kenarlarındaki çiftlik evlerinden hırsızlık yapıyorlar: yumurtalar, tavuklar, hatta kurutulmuş mısırlar çalıyorlar bu evlerden. Altlarından geçen yollarda cepheden uygun adım uzaklaşan askerler görüyorlar bazen. Bir gün bir yamacın üzerine yerleşip bir piyade taburunun bir nehri geçmesini seyrediyorlar; bu esnada bir Britanya uçağı, bir SE5 beliriyor ve askerleri bombalamaya başlıyor. Kendilerini korumak için koşuyorlar: bazıları köprülerin ayaklarının altına çömeliyor; diğerleri tüfeklerini yere fırlatıp suya dalıyor; ancak askerlerin büyük çoğunluğu, üzerinde Serge ve Hodge'un oturdukları tepeye doğru sürünecek ilerliyor.

“İngiliz Zu-ba-yuu-yuz,” diyor Hodge, şaşkın bir biçimde çevrelerini sarmış askerlere bakarak; az önce köprüde olanlar düşünüldüğünde böyle demesi biraz mantıksız kaçıyor. Artık onlara yöneltecek silahları olmayan askerler, hareketsiz bir biçimde bu ikiliye bakarak orada durmakla yetiniyorlar. Diğer askerleri bulmaya giderken SE5'in motorunun sesi gittikçe azalıyor. Bir kolu kanla kaplı bir çavuş beliriyor.

“*Wer sind diese,*” diye bağıyor adamlarına.

Askerleri ona Hodge'un kendilerine söylediklerini tekrar ediyor. Çavuş doğrudan Hodge'un yanına gidiyor, yaralanmamış olan koluyla adamın ceketini çekiyor. Kazağını kaldırıyor, sonra gömleği pantolonundan dışarıya çıkarıyor.

“*Das ist kein Englische Uniform,*” diye homurdanıyor.

“Ne diyor bu ya,” diye soruyor Hodge, Serge'e.

“Üniforma giymemişsin,” diyerek tercüme ediyor Serge.

Yaralı çavuş, Serge'e bakıyor, sonra onun kıyafetlerini de çekiştiriyor. Serge'in de sivil kıyafetlerle kaplı, *cap-à-pied* halde olduğu ortaya çıkıyor.

“Die sind also Spione,” diye bağılıyor çavuş.

“Şimdi ne diyor,” diye soruyor Hodge.

“Bizim ajan olduğumuzu,” diyor Serge. “Teknik olarak haklı da.”

“Yani bunun anlamı ne şimdi?”

“Zannedersem bizi öldürecekler.”

Serge çok haklı. Ertesi sabah, aynı korulukta tutulan Serge ve Hodge (bu esnada tabur yaralarını sarıyor ve orada kamp kuruyor) ağaçların bittiği, yamacın düzleştiği bir alana götürülüyor.

“Güzel yermiş,” diye yorum yapıyor Serge. Dün korulukta ilerlerken buradan geçmemişlerdi.

Hodge cevap vermiyor. Yüzü bembeyaz olmuş durumda. Bu törene onları yakalayan çavuş başkanlık etmekte. Hâlâ sakat durumdaki kolunu sağlıklı olanla destekleyerek askerlerine sıraya girmelerini emrediyor; onların bulunduğu tarafa gidip emirler yağıdırıyor. Adamın emirleri askerlerin tüfeklerinden gelen kurşun doldurma seslerine karışırken Serge kasiğinde tanıdık bir vızıldama hissediyor. Yukarıya bakıyor. Ağaçların gövdeleri, yukarıdan hafifçe içe doğru eğiliyor. Güneş gidiyor: yer yer ağaçlar tarafından bloke ediliyor ve bu yüzden yere ağaç gölgeleri düşüyor. Dallar ve karayosunları arasında bir böcek hareket etmekte; gölgede oluşmuş üçgenler ve yarım dairelerin devasa geometrik yorganında ilerliyor. Bir noktada kısa bir süreliğine, sanki bir şeyi hatırlıyormuşçasına duraksıyor, sonra yoluna devam ediyor. Yolda karşısına çıkan ve ona bir meşe ağacı kadar büyük görünmesi muhtemel ince bir dal parçasına rastlayınca *Käfer* onun üzerine tırmanıyor, sonra yine düşüyor, sonra yeniden dala tırmanıyor. Onun inip çıkışlarını izlerken Serge kendisinin de yükseldiğini hissediyor: vücudunu terk etmeden tüm manzarayı görebildiği bir yerde sanki. Askerlerin dizilişi, ağaçlara olan uzaklıkları, ayaklarının yerde

oluşturduğu şekiller, silahlarının omuzlarında asılı durduğu aç: bir biçimde bunların hepsi bir anlam kazanıyor. Manzarayı bu şekilde, sanki yukarıdan bakıyormuş gibi görüp, onun tüm çizgilerinin ve vektörlerinin, dikey ve yatay akslarının tadını çıkarırken Serge bir yükseliş duygusuyla doluyor, bu onun başını döndürüyor ve tatlı bir düşme hissine de yol açıyor. Düşen yalnızca o değil; her şey, hatta gökyüzü bile, şimdi yaşadığı bu anın üzerine düşüyor gibi: bir esinti yere inip ağaçları hışırdatıyor. Sesin statığı arasında bir sinyali akla getiren tanıdık bir cümle duyuluyor:

Kennscht mi noch?

Serge sözcüğü kendi kendine mırıldanıyor, sanki kendisi içi boş ve yankılı bir ses odasıymışçasına onun yankı yapmasına izin veriyor. Bunu yaparken sözcüklerin ne demek istediği açıklık kazanıyor; söylediği şeylerin anlamını çok iyi biliyor Serge. “Ben”in kim olduğu, “hâlâ”nın hangi zamana gönderme yaptığı sorusu artık kafasını kurcalamıyor: daha evvel havada tutsak edilmiş olan, havanın taşıdığı dışsal *mi* içtekiyle birleşiyor, onların birliğiyle cümle genişliyor; ta ki “ben” tarihteki tüm isimleri kapsayana dek; ta ki tarihin tamamı bir *şimdi*’nin içinde eriyene dek. Serge her şeyi anlıyor şimdi. Yıllarca bu birleşmeden uzak durduktan, muhtemelen bütün hayatı boyunca karmaşık bir çizelgedeki çizgilerin kavisleri ve kıvrımları gibi bir dizi dolambaçlı yolda dolandıktan sonra, ona ulaşıyor: arkasında ona kurşunların sıkılacağı çizginin ardından geliyor. Çavuşun ateş emri vermesini beklerken, Serge kendini esrik hissediyor.

Askerler hiç hareket etmiyor, sanki zaman durmuş ya da kendi kendine çarpıp zaman sularını taşıyıp sular altında kalmış ve onları birer taşla dönüştürmüş gibi emir bekliyorlar.

Şimdiye ona ateş açmış olabilirlerdi; Serge şimdiye ölmüş, bilinci bu durumun karmaşası tarafından zaptedilmiş olabilir: zamanın yeniden belirip Serge'in bakış açısına girmesi an meselesi; sonra üst üste binen zaman onu alacak, yumuşaklığı içinde onu yok edecek. Askerlerin hareket ettiklerini fark edene dek, onları ateş etmekten alıkoyan bir neden olduğunu anlamıyor: bir çavuş, yüzbaşı veya teğmen belirmiş, bölük başçavuşunu yanına çağırmış. Konuşuyorlar. Onlar konuşurken zaman eski şekline geri döner gibi oluyor, büyümeye de son vermiş gibi. Hoş bir duygu değil bu. Çavuş idam mangasıyla konuşuyor: onlara bir şeyler homurdanıyor ve adamlar silahlarını indiriyorlar.

“*Was passiert,*” diye soruyor Serge öfkeli bir edayla.

Sorusuna cevap subaydan İngilizce olarak geliyor.

“Bitti. Sona erdi...” Yürüyerek ondan uzaklaşmaya başlıyor.

“Ne demek sona erdi,” diye sesleniyor Serge adamın arkasından. “Daha başlamadı ki!”

“Savaş bitti,” diye bağırıyor adam kafasını çevirmeden.

Hodge dizlerinin üzerine çöküp ağlamaya başlıyor. Askerler de geri çekiliyor, uzaklara doğru yürümeye koyuluyorlar. Serge sanki oraya bir projektörle yansıtılmış gibi, çeşitli kanalların kesiştiği noktadaki dalgakırandan ayrılan bir kayık görüyor: kayık uzaklaşırken, kanalların kesiştiği yeri de yanında götürüyor, geride yalnızca Serge’i bırakıyor. Serge savaş boyunca ilk kez korktuğunu hissediyor.

“Heey,” diye bağırıyor askerlerin arkasından. “Bunu yapamazsınız. Beklesenize!”

III

Çarpışma

Versoie daha küçük görünüyor. Oranları ise aynı kalmış: evin yan duvarının Labirent Bahçesi'ne oranla yüzölçümü de, labirentteki taşla döşeli patika genişliğinin bahçedeki çimlere oranı da aynı; Mahzen Parkı'nın dört köşeli sütunlarının yüksekliği de, tavan arasındaki pencereden görülen bunların üzerindeki görüş açısı da – bunların hepsi doğru. Fakat bir bütün olarak ele alındığında Versoie küçülmüş gibi görünüyor. Evin ön kapısından Kısa Çimenlik'e açılan, oradan sola sapan, sonra da arı kovanlarının bulunduğu Limon Bahçesi'ne ve buranın ardındaki çiçeklere ve Bodner'ın bahçesine doğru giderken Elma Bahçesi'ni çevreleyen uzun, atkestenesi ağaçlarıyla dolu meydanın ilerisine, üstü yeşil balçık kaplı yalağa uzanan yol, şimdi ufak, önemsiz bir daire gibi görünüyor; parçalarından her biri insanın algılarını aşan genişlikte bir dünya yaratıyor, içi yaşanabileceklerin olasıklarıyla dolu: tanıdık bir tören alanının çevresinde yer alan çok yıpranmış bir yol bu. Sanki Serge'in yokluğunda, el çabukluğu marifetiyle eski malikânenin yerine yenisi geçirilmiş; şimdi boyu daha büyük, hantal ve münasebetsiz bu diğer malikânenin içine sokuluyor...

Versoie daha küçük görünüyor ve dünya daha küçük görünüyor, dünyanın bir modeli gibi görünüyor. Yalnızca burasıyla Lydium arasındaki mesafe azalmakla kalmamış (babasının sa-

tın aldığı, şimdi ne zaman gezintiye çıkmak istese Serge'in sürmesine izin verdiği araba sayesinde bu mesafeyi kapatmak çok kolay), bunun ötesinde, Serge'in potansiyel deneyim envanteri –yani yaşayabileceği olaylar, başından geçebilecek konuşma ve ilişkiler– öylesine ufalmış ki, tek bir sayfada listelenebilecek hale gelmiş. Dükkânlarda veya postanede yaşadıkları, buradaki hareket ve tavırları, ona öylesine sınırlı, öylesine önceden planlanmış, önceden belirlenmiş gibi geliyor ki Serge sanki bunlar hali-hazırda olmuş da, yaşadıkları yeni ve heyecan verici bir şeymiş gibi davranmaya devam etmek üzere anlaşılmış kişiler tarafından tekrar sahneleniyormuş gibi hissediyor. Bu maskaralığın yarısında oyunu terk etmeyi istiyor: mesela peynirciye giriyor ve ebeveynlerinin ya da Gündüz Okulu öğrencilerinin nasıl olduğuna dair olağan sorulara cevap veriyor, ülkesine böylesine cesur bir biçimde hizmet ettikten sonra geriye dönmesinin ne kadar güzel olduğu görüşünü onaylıyor, havaların her sene olduğundan daha değişik olduğunu kabul ediyor, vesaire vesaire – ve daha sonra, dükkâncı adam tam Lancashire'lar ve Stilton'lardan oluşan sıralar arasında duruşunu değiştirip ona ne alacağını sorarken Serge dönüyor, kapıyı itip açarak *tinng!* sesiyle yarıda kalmış sözcükleri havada asılı halde bırakıyor. Serge bunu bir ara arka arkaya birbirine komşu üç farklı mekânda, gazetecide, fırında ve balıkçıda yapıyor – kötü niyetli olduğu için yapmıyor bunu, amacı her durumdaki sınırları belirlemek ve geçmek, çevresinde daha sonra dışına çıkabileceği bir kutu oluşturmak...

Serge aynı huzursuz duygularla Versoie ve Londra arasında gidip geliyor. Londra'da Mimari Derneği'ne kaydoluyor, sonra bunun yerine mühendislik okuması gerektiğine karar veriyor; buraya kaydolmak amacıyla Imperial College'ı ziyaret ederken fikir değiştiriyor ve ablasının izinden giderek doğabilimleri fakültesinde okumaya karar veriyor; ancak bir hafta sonra bu alan hakkında yetenekli olmadığını idrak edince Imperial'a git-

me fikrinden uzaklaşıyor ve yeniden MD'ye kaydoluyor. Serge huzursuzluğunun gerçekte kendisinin tam zıttını, yani hareketsizliği gerçekleştirme yolunda bir girişim olduğunu anlıyor. Sanki yeterince hareket ederse, dünya da onun çevresindeki yerini bulacakmış gibi. Salisbury Plain boyunca arabayla giderken bunu çok duygulu bir biçimde yaşıyor. Sağ ayağıyla gaza bastığında hırlayan dişlerin, fırl fırl dönen pistonların, kalçalarının altında motorun ileriye doğru koşturan sayısız beygirden oluşan gücünü hissediyor, tünelin içinde bulanık lekelerle dönüşene dek çalı sıralarının ilerleyişini seyrediyor. Bu hızla giderken ve ufuk ona doğru yaklaşırken Serge'in kendisi de hareketsiz hale geliyor sanki – ve böylesi anlarda Rumpitee'nin içinde, RE8 kabininde hissettiği aynı tatmin duygusunu yaşıyor: hareketli bir dünyanın içinde sabit bir noktada durma hissi bu. Direksiyonu kullanarak manzaraya karşı bir noktayı sabit tutuyor ve *fassen* sözcüğünü yanaklarından dışarı salıyor, gerçi ortalıktaki gürültü yüzünden bu *fes* veya *pes* şeklinde duyuluyor. Havada kireç kokusu var – ıhlamur değil, kireç: bu ova, kısa bir süre evvel yaşanan grip salgınının kurbanları için dev bir mezarlık olarak kullanılmış. Kalsiyum oksit Serge'in burun deliklerinden giriyor, akciğerlerinin derinliklerine ulaşıyor ve kendini canlı ve iyi hissetmesini sağlıyor.

Hastalık yalnızca Masedown halkını âciz durumda bırakmamış: Versoie'deki dut ağaçları da enfeksiyon kapmışlar – Di-eback diye bir hastalıktan çekiyorlar. Bulanık beyaz bir küp şeklinde bir hastalık bu, bayat ekmekteki küfe benziyor, etkilediği ağacın yaprakları ve dallarında büyüyor, bir ağaçtan diğerine ince bağlantılar yoluyla atlıyor – Clair'in kahramanlarının savundukları gibi, sanki üretim araçlarının kontrolünü eline geçiriyor, ağacın kaynaklarını sömüren parazitleri öldürüyor. Bu ayaklanmanın etkileri gayet somut bir biçimde görülebiliyor: ipek üreten ekibin çoğu işten atılmış; iplik eğirme ku-

lübeleri boş. Yalnızca Bodner her gün ortalıkta görülebiliyor: kovanın içine batırdığı bir fırçayla ağaçlara dezenfektan süren, Dut Bahçesi çevresinde dolanan küçük, yalnız bir figür o.

Serge'in babasının bu hastalığın kaynağı hakkında bir teorisine var: bunun elektrik hastalığı olduğu kanaatinde.

“Çok gerilimli veya heyecanlı zamanlarında,” diye açıklıyor Serge’e, Sophie’nin eski laboratuvarında bir öğleden sonra porto şarabı içerlerken, “insan vücudu artan statik elektrikliği emer. Amerika ve Fransa’daki polisler de zaten,” –parmağı Amerika’ya işaret etmek için sola gidiyor; sonra başparmağıyla Fransa’ya işaret ediyor– “bundan faydalaniyor, bir şüphelinin yalan söyleyip söylemediğini anlamak için derinin üzerindeki elektrik seviyesini ölçüyorlar.”

“Peki bu durum bizim ağaçlarımızı nasıl hasta ediyor ki,” diye soruyor Serge.

“Hasta – ne,” diye bağırıyor babası. “Haa! Bu elektriksel karışıklıklar, ortaya çıktıktan sonra kuşaklar boyunca yaşayabiliyor. Eğer sonsuza dek yaşayabiliyorlarsa, sonsuza dek de bulunabilir oluyorlar, *n’est-ce pas?*”

“Neyle bulunuyorlar peki?”

“Neyle mi,” diye tekrar ediyor babası. “Neyle olacak, keşif cihazlarıyla elbette. Bunu da herkesten çok senin bilmen gerekir!” Arkasındaki raflarda duran çok sayıda telsizden birini alıyor. Telsiz seti ısınır, dışarıya tanıdık cıvıltılar ve çatırtılar yaymaya başlarken kadranı çeviriyor. Statik yerini müziğe, sonra yine statik elektrikle bırakıyor, ardından o günkü spor müsabakalarının sonuçlarını okuyan bir ses duyuluyor. Bu, yani alıcı kullanarak ses duymak, yeni bir olay: bu sene, yani 1920’lerin ilk yılında başladı. Bugünlerde radyonuzu çevirdiğinizde kimse nereden olduğunu bilmediği yerlere biçimlenmiş, duyulabilen cümleler gönderen bir sürü ufak istasyon buluyorsunuz: şarkılar gönderiyorlar, kişisel mesajlar, amacını Serge’in

anlamadığı ama sesleriyle, anımsattıkları imgelerle büyülenip dinlemek için saatlerini harcadığı cümleler yolluyorlar. İsimler ve sayılar yerini eski moda Mors biplerine, sonra bir kez daha statige bırakıyor. Kadranı hâlâ saat yönünde çevirmeye devam eden babası Serge'e dönüp soruyor: "Bu duyduklarının çoğu ne sence?"

"Nasıl yani," diye soruyor Serge.

"Duydukların ne," diye tekrarlıyor babası.

"Mesajlar," diye yanıt veriyor Serge.

"Hangi tarihe aitler," diye soruyor babası.

"Her yere aitler."

"Nereden geliyorlar diye sormadım: *hangi tarihe aitler* diye sordum."

"Hangi tarihe mi? Şimdiye..."

"Ahaa," diyerek bir kakhaha patlatıyor babası. "Yanıldığın yer burası işte – ya da bütünüyle haklı olmadığın yer diyelim." Serge'e doğru eğiliyor, ses tonunu değiştirerek şöyle diyor: "Telsiz dalgaları ortadan kalkmıyor: varlıklarını sürdürüyorlar, havada bir tıkanıklık yaratıyor, parazite neden oluyorlar. Az önce içinden geçtiğimiz statigin yarısı eski transmisyon kalıntılarından oluşuyor. Biz gönderdikçe onlar birikiyor ve birikiyor ve birikiyorlar."

"Sonra da gelip ağaçlarımızı mı bozuyorlar," diye soruyor Serge, kuşkulu bir sesle.

Babası porto şarabını koyuyor, çalışma masasının arkasına uzanarak bir aleti dışarı çıkarıyor, buradaki camlı ufak bir kutunun içinde bir ibre var.

"Bu da nesi," diye soruyor Serge.

"Amperölçer," diye cevap veriyor babası. "Benimle gel."

Serge bardağını aceleyle bırakıyor, babasının peşinden Mozaik Bahçesi'ne gidiyor, burada babası cihazı önünde tutarak oğluna şöyle diyor:

“Burada statik seviyeleri düşük. Yalnızca arka plandaki standart deşarjı yakalıyor.”

Serge sıfır ile beş mikro-amper arasında duran ibreye bakıyor. Babası Labirent Bahçesi'ne gidiyor, amperölçeri yeniden önünde tutup şöyle diyor:

“Yükseliyor. Beşten ona çıktı.”

Haklı: gerçekten de ibre kıpırdamaya başlıyor. Labirent Bahçesi'nin duvarından çakıl taşlarıyla kaplı yola geçiyor, bu esnada üzerinde amperölçerin durduğu yukarıya dönük avucunu şişman karnına bastırmakta. Yatık dalları ite ite yürüyen Bodner'ın yanından geçen babası uygun adım ilerleyerek, muzaferane bir biçimde gürliyor:

“Yirmiden yirmi beşe çıktı!”

Serge çevresine dikkatle bakıyor ve ibrenin gerçekten de kadranın sağ tarafına doğru gerilediğini görüyor.

“Bu... Yani, nasıl...” diye kekeliyor.

Babası tatmin dolu bir gülümseyişle ona bakıyor.

“Bu, durumu gayet güzel kanıtlıyor, öyle değil mi oğlum?”

“Ama... neden burası,” diye soruyor Serge. “Eski telgraf direği Mozaik Bahçesi'ndeydi.”

“Sen de her şeyi sözlük anlamıyla anlıyorsun yahu,” diyerek onu azarlıyor babası. “Bu elektrik akımları bizim öngöremediğimiz bir biçimde hareket ederek birikiyor. Dahası,” diye devam ediyor, bu sırada ileri doğru iki adım atıyor ve gözleri hâlâ ibrenin üzerindeyken, “dahası, burada amperölçerin bulduğu şeyin radyo dalgaları olduğunu iddia etmiyorum ben,” diyor.

“Başka ne olabilir ki,” diye soruyor Serge.

“Sana insan vücudu ve onun deşarj ettiği şeyler hakkındaki sözlerimi hatırlatırım,” diyor babası. “Eğer beyin dünyayı dolaşan radyo dalgalarına benzer şeyleri içinde biriktiriyorsa, ölümden sonra uzun bir süre boyunca bu dalgalar arkalarında iz bırakacaktır.”

“Ama bu söylediklerinde bir sorun var,” diyor Serge. “Radio dalgaları *seyahat ederler*. Başka bir yere giderler yani, gittikten sonra da artık burada değildirler.”

“Ah be oğlum, sen zamanın gerisinde kalmışsın yahu.” Gözleri kadrandan Serge’e dönüyor, utanç dolu bir bakışla bakıyor ona. Sol eli, belli bir açıyla yükselip inmeye başlıyor, havada köşegenler, oluklar çiziyor. “Bir kubbenin çevresinde zıplayan bir top hayal et; zıplarken enerjisini hiç yitirmiyor – kürenin iç kısmında zıplıyor ve sonra daha küçük, katı bir kürenin dış yüzeyinden sekiyor...”

Serge, Berchtesgaden’deki tenis kortunu hatırlıyor. Kortun asfalt kaplı düzlüğünü katranlı bir küreye dönüştürmeye, çevredeki manzarayı da daha büyük, içi boş bir daireye yerleştirmeye ve ufak, sarı bir topu ikisi arasında sektirmeye çalışıyor, ancak daha küçük kürenin katırtırnakları ve süpürgeotuyla kaplandığını görüyor. Babası açıklıyor:

“Bu dalgalar yerkürenin çevresinde hareket ediyor, iyonofere çarpıp geri sıçırırlar. Buradan geçebilenler,” –sol eli havaya kalkıyor, kolu geriliyor– “uzayda bir nesneye çarpana dek yollarına devam ediyor ve,” –eli aşağıya düşüyor– “oradan sekiyorlar. En sonunda hepsi sekip geri geliyor ya da kendi çevresinde dönüyor: her şey geri dönüyor. Şimdi, şayet –şayet– bizim organizmalarımızın ürettiği elektrik de bununla aynı biçimde hareket ediyorsa...”

“O zaman daha sonra ortaya çıkmaları da mümkündür diyorsun yani,” diyerek Serge babasının cümlesini bir soruyla tamamlıyor.

“Neden olmasın,” diye soruyor babası.

“Çünkü senin bahsettiğin top, kubbeye küre arasındaki alanda zıplıyor, her yere aynı güçle çarpıyor. Buradaki bir olay kendini başka yerlerde de tekrar edebilir.”

“Ben olayı tamamen çözdüğümü söylemedim ki,” diye-

rek kuvvetle öksürüyor babası. “Yeni bir araştırma yapıyoruz sonuçta. Çağır açan bir keşif yapıyoruz. Bu konuyla ilgili her hafta von Pohl ile mektuplaşıyorum. Benim gibi o da çeşitli bölgelerde elektriklenme olmayışının nedeninin bu döngüler olduğu kanaatinde. Bu konuyla ilgili kapsamlı araştırmalar yapmış. Bense kendi adıma ona şunu söyledim: alıcıya sıklıkla gelen parazitlerdeki o üçlü staccato sinyalleri, Marconi’nin ilk üç ‘S’ sinyali aslında–”

“Doğru,” diye araya giriyor Serge. “Genelde arka plandan üç bip sesi geliyor. Ancak bunun anlamı–”

“– yani 1901 yılı Aralık ayının on ikisinde gönderdiği sinyaller,” diye sözlerini tamamlıyor babası ve ekliyor: “Eğer bu konuda haklıysam, bunun çok mühim sonuçları olacak.”

Konuşurken dut ağaçlarından uzaklaşmaya başlıyor. Serge onu çimenlikte ve Mahzen Parkı’nın kapılarından içeri girerken takip ediyor. Çimlerin üzerinde yürürken babası amperölçeri önünde tutmayı sürdürüyor.

“Şu anlatacaklarımı hayal etmeni istiyorum,” diyerek Serge’e sırrını açıyor babası, sanki birileri onlara kulak misafiri oluyormuş gibi sesini alçaltıyor, “yalnızca hayal et: eğer tarihte heyecan veya acı verici olayların hepsi gökyüzüne bizim sonradan bulabileceğimiz böylesi dalgalar yaymış olsaydı – o zaman Hastings Savaşı’nı görebilir, suikaste uğramış Caesar’ın üzüntüsünü, baştan çıkarılırken Aziz Anthony’nin yaşadığı ıstırapı gözlemleyebilirdik. Bu anlattıklarım hemen şu anda, çevremizde hâlâ gerçekleşiyor olabilirdi.”

Duraksıyor ve sesini bir fısıltı halini alana dek alçaltıp amperölçere bakıyor:

“Bu durumda sözcükleri yakalayabilirdik, İsa’nın *haçın* üzerinde söylediği *harfleri ve heceleri* duyabilirdik...”

Sesi bir tıslama halinde yayılıyor. Serge bir kez daha ibreye göz atıyor: kadranın sağ tarafına, kırkların ötesine gitmiş.

Yeniden yukarı, Mahzen Parkı'na bakıyor. Bu sırada çimlerin ve ağaçların çevresinde uçuşan statîği görür gibi oluyor: bir vesileyle öldürmüş olduğu, silah doğrulttuğu, bombardımana tuttuğu, fotoğrafla yerini belirlediği, köpekbalığı ısırığından korumakta başarısız olduğu, aşıağıya sürüklenişlerini engellediği ve güm diye yeryüzüne düşürdüğu tüm adamların çığlık-larını kapsadığını hissediyor bu parazitin. Bir an için gözlerini kapıyor ve statîğin arkasında bir operatör olduğunu hayal ediyor: bir kadın bu, garip bir dokuma tezgâhına benzeyen bir tür telefon santralinin başında oturmakta.

Bu hayaletimsi operatörün yüzü, Gündüz Okulu öğrenci-lerinin yüzlerine yansıyor. Serge savaşı gittiğinden bu yana bu yüzler değişmiş –daha yaşlı yüzlerle yer değiştirmişler– ancak yeni yüzler bile tuhaf bir biçimde tanıdık görünüyor. İki taraf için de böyle bu: Serge'i gördüklerinde yüzlerinde onu tanımış gibi bir ısıltı belirliyor, sanki çocuklar bir biçimde Fransa ve Almanya'da yaşananları biliyormuş, sağırlıklarının menziline dışında kalanların yankısını duyabiliyormuş gibi bir halleri var. Bodner da aynı durumda: çevresindeki neredeyse her şeye karşı gösterdiği aşırı ilgisizliği, Serge'in yaşamış olabileceği her tür olayı anlayışla kabullenmesini de kapsıyor, sanki kendisi de tüm bunları yaşamış gibi görünüyor. Muhtemelen bunun nedeni Bodner'ın, mağaza sahiplerinin veya Doktor Learmont'un veya Versoie'yi ziyaret eden herkesin aksine, Serge'in macera-larının kendisine anlatılmasını veya onun için özetlenmesini istememesi. Eskiden hep yaptığı gibi el arabasını bir bahçeden diğerine sürüyor, Serge'in annesine çay yapıyor, her şey daha önce olduğu gibi...

Serge'in annesi yaşlanmış. Elinden geleni üretmiş bir ipek-böceği gibi tükenmiş bir hali var. Gözleri, oyuklarının içine gömülmüş; yanakları, çenesiyle elmacıkkemiklerinin çevresin-de kasılıp kalmış. Zamanının çoğunu pek bir işi olmamasına

karşın kilerde geçiriyor, geride kalan ipekleri not alıyor, ağaçları etkileyen hastalık sona erdiğinde uygulanması için yeni tasarımlar hazırlıyor ya da boşluğa bakarak masanın arkasında oturuyor. Serge pek çok öğleden sonra annesinin yanına gidiyor: birlikte çay içiyorlar. Hava güzel olduğunda bahçelerden birine geçiyor, orada sessiz bir biçimde oturuyorlar; çevrelerinde uçuşan, üzerlerine konan ve onları öldürmeyeceklerini bilmenin verdiği güvenle yeniden üstlerine konan arı ve sinekler, Serge ve annesini rahatsız etmiyor hiç.

ii

Serge'in Londra'daki dairesi Bloomsbury'deki Rugby Street'de. İkinci katta, bir sütçünün üzerinde oturuyor. Her sabah süt şişelerinin tıkırtısıyla ve gördüğü rüyaları ilkel bir deniz canavarının dokunaçları gibi parçalayarak yükselen toynak takırtılarının ve kendi aralarında konuşan adamların sesleriyle uyanıyor. Lamb's Conduit Street'deki bir Türk kafesinde kahvaltı etmek için sokağın köşesinde duruyor: burada şerbetli bir dilim baklavayı mideye indiriyor. Great Ormond Street Hastanesi'nden dışarı çıkmış hasta çocuklar, Klodëbrady'deki kötürümler gibi tekerlekli sandalye üzerindeler. Bazen çocukları iten ebeveynleri veya hemşireleri duruyor, onlara pastalar alıyor; çocuklar hiçbir zaman bundan çok zevk alıyormuş gibi görünmüyor. Yüzlerinde ihtiyar insanlara ait gibi görünen ifadeler var: üzgün, mutsuz, kaderine boyun eğmiş haldeler. Babaların günahları, diye düşünüyor Serge her gün bu çocukları seyrederken. Dişlerinin arasındaki boşluklarda bulunan ceviz parçalarını emiyor, Russell Square Gardens boyunca yürüyor, fiskiyelerin fışkıрма sistemlerini yöneten mantığı çözmeye çalışıyor (onların yanından geçerken zihni takıntılı bir biçimde bu konuda oyalanıyor ama meydanı geçer geçmez meseleyi

unutuyor), ardından British Museum'un taştan aslanının kordduğu arka duvarının kenarından geçiyor ve nihayet (hep sol taraftan giderek) Bedford Square'deki kapalı bahçenin çitlerinin çevresinden dönüyor, en sonunda Mimari Derneği'nin ön kapısının birkaç metre ötesine ulaşıyor.

Sabahları derste geçiyor. Britanya Kraliyet Mimarlık Enstitüsü üyesi Theodora Lyle, binanın giriş katındaki seminer odasında verdiği derslerinde, antik Yunan'ın Roma, ortaçağ ve –uzun bir listeyi kısa kesmek gerekirse– sonraki bütün dönemlerin mimarisi üzerindeki etkisi hakkında öğrencilere söylev çekiyor:

“Modern eğilime göre,” derken elinde notları yok, Parthenon ve Hephaistos Tapınağı'nın sütunlar, metop taşları ve üçlü dikey unsurların ilave edildiği plan çizimlerinden kafasını çevirip öğrencilere bakıyor ve devam ediyor, “modern eğilime göre bu yapılar, işlevi olan binalardan ziyade yıkıntılar olarak değerlendirilmektedir. Tapınaklar bugün karşımıza özgün dış kaplamalarından, renklerinden ve bu tür özelliklerinden arınmış bir biçimde çıkıyor. Onların pürüzsüz, renkli duvar yüzeylerinde, bronz parmaklıklar ve tırazanlarında, altın, fildişi ve kıymetli taşlarından yansıyan ışığı bugün göremiyoruz. Atina ve Helen dönemlerinin tamamlanmamış mabetlerine bakarken, sizden geriye dönmenizi ve onları inşaat *halindeyken* düşünmenizi istiyorum, inşaattan sonraki hallerini düşünmeyeceksiniz...”

Bu sözlerle uyum gösterecek bir biçimde, adamın düşüncelerini dile getirdiği odadaki tadilat henüz tamamlanmamış durumda. Pencere pervazları köşede diklemesine duruyor ve duvara takılmayı bekliyor; kornişler ıslak alçı, parke zemin ise taze cila kokuyor: okul Tufton Street'deki mekânından buraya yeni taşınmış. Alt kattaki kantin hâlâ boyanmakta. Öğrenciler yemek yerken binaya ne kadar hâkim olduklarını göstermeye meraklılar:

“Bu yediğim sosis, yivsiz bir sütuna benziyor,” diyor bir tanesi yemek yerken.

“O halde benim çılıbırım da altın yaldızlı bir kubbenin kuşbakışı görünen hali,” diyor bir başkası, altta kalmamak için. “Senin yemeğin mimarisinden ne haber Carrefax?”

Serge yukarıdan tabağına bakıyor: tabakta yalnızca bir rulo köfteyle bir parça tereyağı var.

“Bir höyük ve yanında bir mezar taşı,” diye cevap veriyor.

Serge öğle yemeklerinde hiçbir zaman çok fazla yemiyor. Öğleden sonraları yerleşim yerlerini, katedralleri, okulları, tren istasyonunu ve benzeri yerleri ziyaret edip eskiz yapmaları gerekiyor fakat Serge çoğunlukla buralardan tüyerek Shaftesbury Avenue, Charing Cross Road ve Leicester Square’in kuzey kenarının oluşturduğu üçgenin içindeki sokaklara atıyor kendini. Bu bölgeye ilk olarak, babasının arabasındaki ufak bir sorunu çözmek amacıyla bir tamirciyle buluşmak için Little Newport Street’de Mrs. Fox’un işlettiği kafeye giderken gelmişti (bir önceki hafta eşyalarını bu arabayla getirmişti Serge, sonraki hafta babası arabayı alıp geri dönecekti). Adam çok ucuz bir fiyata arabanın bozuk parçasını tedarik etmiş, sanki içinde kaçak bir mal varmışçasına bir kâğıda sardığı parçayı kafeye getirmişti; gerçekten de kâğıda sarılı parçanın kaçak olduğu ortaya çıkmıştı. Mrs. Fox’un müşterilerinden çoğu öyle ya da böyle suça bulaşmış tiplerdi zaten. Saatlerce tek bir kahve eşliğinde masada oturur, öteki müşterilerle başlarını sallayıp mırıldanarak iletişim kurarlardı. Serge bazen tüm öğleden sonralarını burada geçiriyor, hayali mekânlara ait planların taslaklarını çiziyor. Buranın ambiyansından hoşlanıyor: kafe ona havası gizli sin-yallerle dolu bir dünyada olma hissi veriyor...

Günlerden bir gün Mrs. Fox’un kafesinde otururken Serge kendisini dış taraftaki koridorda buluyor, kendi yaşlarında bir kız ona eşlik etmekte. Koridor dar; Serge sıkışarak kızın ya-

nından geçiyor, banyo kapısını açmayı deniyor, sonra kızın da tuvalete girmeyi beklediğini fark ediyor. Sanki bunu söylemek istercesine Serge kıza gülümsüyor, o da gülümsemesine karşılık veriyor – gülümserken kızın burnu Serge'in çok iyi bildiği bir şekilde buruşuyor. Kızın enerjik, güçlü biçimde burnunu çekmesi, cildinin sağlıklı rengiyle ve yüzünde herhangi bir nezle belirtisi olmayışıyla zıtlık içinde. Serge'in gülümseyişi, kurnaz, suç ortağı bir gülümseyişe dönüşüyor; kız da aynı şekilde gülümsüyor, kıvrılan dudaklarının üstündeki gözleri Serge'e tanıdık gelen bir biçimde aydınlanıyor.

"Yılın bu vakti Londra'da ne kadar çok kar yağıyor," diyor.

Sonbahar mevsimindeler – ılık bir sonbahar. Serge cevap veriyor:

"Kar eğlencelidir."

Tuvaletten sifon sesi geliyor, sonra şapkalı, yelekli ince bir adam dışarı çıkıyor. Serge ve kız aynı anda yere bakarak adama yol açmak için kendilerini duvara bastırıyorlar; adam gittiğinde kız Serge'i gömleğinin kolundan tutuyor ve arkasından tuvalete çekiyor. Tuvaletin girişinde bir lavabo var (Serge buranın mimari terminolojisindeki adının *pronaos* olduğunu düşünüyor); girişten bir tezgâhla ayrılan bir de iç tuvalet (*cella*) var. Kız eteğinin cebinden bir makyaj çantası çıkarıyor, bunu Serge'e uzatarak şöyle diyor:

"Sen işini hallet. Benim önce işemem lazım."

Bunu söyleyerek tezgâhın arkasında kayboluyor. Serge dik-katli bir biçimde makyaj çantasını açıyor, içindeki beyaz pudranın ufak bir kısmını lavabonun yanındaki tezgâhın üzerine döküyor, bunu iki çizgi halinde ayırıyor. Tuvaletten damlama sesleri geliyor, ses güçlenerek istikrar ve sükûnetle akan bir şelaleye dönüşüyor.

"Ne iş yapıyorsun," diyor damlama sesini bastırarak Serge'e soru soran ses.

“Mimarlık okuyorum,” diye sesleniyor Serge, cüzdanından bir banknot çıkarıp bir tüp oluşturacak şekilde yuvarlamaya başlıyor. “Sen ne yapıyorsun?”

“Tiyatro.”

“Tiyatro mu okuyorsun yani?”

“Okumak mı? Niye tiyatro okuyayım ki?”

“Bilmem. Bugünlerde insanlar her şeyi okuyor sanki.”

“Hayır, tiyatro okumuyorum. Bazen dublörlük yaptığım oluyor ama...”

“Dublörlük mü?”

“Oyuncuyum ben.”

Şelale azalarak bir damlama sesine dönüşüyor, sonra duruyor. Bir hışırtı sesi duyuluyor, yukarı çekilen elbisenin ve sonra sifonun sesi geliyor; ardından kız dışarı çıkıp Serge’in yaptığı iki çizgiyi inceliyor. Serge kıza banknotu uzatıyor.

“Önce sen takıl.”

Kız banknotu alıyor, saçlarını yana atıyor, kokaini burnuna çekmek üzere tezgâhın üzerine eğiliyor. Başını geriye atıyor, boynu Serge’e doğru eğiliyor, elleri banknotu arkadan destekliyor. Serge kendi çizgisini içine çekiyor, sonra birkaç saniye boyunca yüzleri kızarmış, sessiz bir vaziyette birbirlerine bakıyorlar.

“Şey,” diyor kız.

“Şey,” diye tekrar ediyor Serge. Bir duraksama daha oluyor, sonra Serge, “Benim de işlemem lazım,” diyor.

“İşedikten sonra gel de kahve içelim,” diyor kız, yeniden koridora yönelerek.

Serge dediğini yapıyor. Kızın adı Audrey. Neredeyse yaşıt olduklarını öğreniyor, 1898 yılında doğmuş. Kendi deyimiyile “şu sıralar” *The Amazonians* adlı bir müzikal komedide “sahne alıyor”.

“Empire’da oynuyor,” diyor, “hemen şu köşenin arkasında.

Eğer görmek istersen sana bilet bulabilirim.”

Serge teklifi kabul ediyor. Sonraki akşam tiyatronun gişesine gidiyor; ön yüzeyinde muhtemelen Audrey'nin adını yanlış telaffuz etmesi sonucunda isminin babasının söylediği şekilde “Surge” olarak okunmasına neden olduğu bir zarf alıyor. Zarfı açtığında tiyatronun üst tarafındaki koltuklardan birine ait bir biletle karşılaşılıyor, merdiven boşluğundaki üniformalı genç bir hanımefendiden program satın aldıktan sonra yerine geçiyor. Tiyatro oldukça kalabalık. Diğer izleyicilerin çoğu ikili ya da üçlü gruplar halinde gelmiş; arada bir erkekle kadından oluşan çiftler de var fakat erkeklerin eşlik etmediği kadın çiftler ve grupların sayısı çok daha fazla. Bu gruplar birbirleriyle yüksek sesle, sigaralarını tütüre tütüre bir kahkaha atarak, sanki erkekmiş gibi konuşuyorlar. Serge programın sayfalarını karıştırıyor. İç kapakta Good Printing şirketine ve House of Henry Good and Son'a ait reklamlar var; “Londra'da Ticari Dizgicilik, Litografi ve Muhasebe Defterleri Söz Konusu Olduğunda En İyisi House of Henry Good and Son'dır” diye ilan ediyor bu reklam. Serge bunun onların gerçek ismi olup olmadığını, gerçekten şirketin sahibi olan bir baba ve oğlun var olup olmadığını merak ediyor. Carrefax Katotu: babası bu plandan bir daha hiç bahsetmemişti. Belki Henry de savaşta bir çocuğunu yitirmişti. Serge mürekkebi ve daktilo şeritlerini, değişen harfleri düşünüyor. Bir sonraki sayfada oyuncuların listesi var: Serge'in bakışları başroldekilerden sonra ikincil rollerin, koronun yanından geçerek sütunun altına iniyor. Audrey'nin ismini orada, en ufak puntoyla yazılı halde görmek ondan hoşlanmasına yol açıyor; kız eğer gösterinin yıldızlarından biri olsaydı bu Serge'i daha az etkilerdi. Sonraki sayfada prodüksiyona dair “tarihsel bir not” bulunmakta:

Amazonlar yalnızca efsanelerde rastlanan yaratıklar değildir,

deniliyor notta,

gerçek tarihsel kayıtlarda yer alan figürlerdir. İskitya'yı mesken edinmiş olan Amazonlar, antik dünyada sert, savaşçı karakterleriyle saygı uyandırmıştır. Amazon kanunları onların evlenmesini ve erkeklerle her tür birlikteliğini yasaklamış da olsa, tamamı erkeklerden oluşan komşu Gargarean klanına her yıl yaptıkları yıllık geziler sonucunda Amazonlar soylarını sürdürmeye yetecek sayıda kız çocuk doğurmuştur. Böylesi ilişkiler sonucunda doğan erkek çocuklara gelince, onlar ya babalarına gönderiliyor, ya öldürülüyor ya da kendi başlarının çaresine bakmak üzere kapı dışarı ediliyorlardı...

Işıkların kararmasıyla okuması bölünüyor Serge'in. Bando çalmaya başlıyor; perdeler, hükümdarı korumak, hükümdarı yelpazelemek, hükümdar olmak gibi her tür işin kadınlar tarafından gerçekleştirildiği muhteşem bir sarayı ifşa etmek üzere yükseliyor. Saray erkânı hep bir ağızdan şarkı söylemeye koyuluyor, kraliçeleri Penthesileia'ya methiyeler düzüyorlar; hayali erkek İngiliz talipler kraliçenin İngilizleri pek sevmediğini söylüyor, tahta göz dikenlere tek bir darbenin işlerini bitireceğini gösteriyorlar. Penthesileia kız kardeşleri Antiope ve Hippolyte'yi tanıtıyor; onlar da ilk başta akıllı olduğunu sandıkları tüm erkeklerin sonunda budala çıktığına dair kısa, hüznü bir düet yapıyorlar. Penthesileia bu siteme yanıt olarak yaylar ve oklar taşıyan kadın askerlerden oluşmuş bir koroyu sahneye çağırıyor. Audrey bu askerlerden birini canlandırıyor. Silahlarını yuvarları kaldırıp heyecanlı bir marş okumaya koyuluyorlar:

Ah, Traklar ve Spartalılardan
Tüvitli ve ekose kumaştan elbiselerden,
Aldık yeterince. (Daha kaç kişi öldürebiliriz?)

Fransızlar ve İtalyanlar
Arabaları ve aygırlarıyla gelerek
Düştüler önümüze. (Sıkıyorlar bizi! Sıkıyorlar bizi!)

Troyalılar, ikna ediciler elbette,
Ama bizi etkilemiyor tipleri. Hayır beyefendi
İster Yahudi ol ister olma,

Niteliklerin ne olursa olsun,
Ahlakın ve benimsediğin siyaset ne olursa olsun,
Biz sensiz idare edeceğiz.

Çünkü bugün bir kızın
Kilise çanları eşliğinde
“Onu eş olarak kabul ediyorum” demesi
gerekmiyor artık...

Bir Amazon kadını olmuşsun sen
Niye ihtiyacın olsun bir erkeğe?
Her şeyi göğüslüyoruz ya işte!

Her biri “göğüslüyoruz” nakaratıyla biten iki kıta daha okuyorlar. Daha sonra Amazon dönemiyle alakası olmayan gazete satıcısı bir kız giriyor sahneye; yeni bir savaşın patlak verdiğini anons ediyor, askerler derhal buraya gidip rahat bir biçimde savaşı kazanıyorlar, geriye Amazon usullerini benimsettikleri kadın mahkûmlardan oluşan haremle dönüyorlar. Prodüksiyonun yaklaşık yirminci dakikasında Serge bir erkek kahramanın gelerek İskit sahilini temizlemesini, ülkeye hâkim olan düzenle çatışmasını bekliyor ama böyle bir olay yaşanmıyor: oyun bunun yerine güya Amazonlardan bahseder gibi yaparken çağdaş Londra hayatına ait taksi çağırma, lokanta-

larda sipariş verme, yeni telefon numarası sistemini keşfetme gibi olayları neşeli bir biçimde resmeden sahnelerle sürüyor. Serge oyuna ilgisini kaybediyor; Audrey sahnede yokken elindeki programın sayfalarını karıştırıyor, ne de olsa gözleri artık oditoryumun ışıklandırmasına alışmış durumda. Programda Osram Lambaları'nın reklamı var ("Parlak, Ekonomik, Uzun Ömürlü, Kuvvetli, Tüm Önde Gelen Elektrikçiler, Hırdavatçılar ve Dükkânlarda Bulabilirsiniz"), bir de War Seals reklamı görüyor. İlk başta bunu yanlış anlıyor, zihninde bir deniz aslanı ve bir denizaltı karışımı, balina yağına bulanmış, siyah metal bir nesne canlanıyor. Sonraki sayfada başkentin üzerindeki Balonlu Zevk Uçuşları'nı duyuran bir reklam var, bunlar her gün Croydon Havalimanı'ndan kalkmakta. Serge'in zihni bir anlığına Klodëbrady'e gidiyor: Lucia'yla su bendinin yanında dururlarken balon üstlerinden uçup geçiyor; sonra Klodëbrady'nin zemin planını hatırlıyor – caddelerinin oluşturduğu birbirine bağlanan çizgileri, anıtmezar çatılarının oluşturduğu daireleri, kale duvarlarının yaptığı içsel ve dışsal kareleri, nehirden, kalyikhanelerden geçip ormana ilerleyen dolambaçlı yolları zihninde görüyor, bu yollar kavrulmuş ağaçların arasından harap kasabalara uzanıyorlar. Bir savaş bölgesinin üzerinde bir zevk uçuşuna çıktığını hayal ediyor; tüm ölülere yukarıdan baktığını; sonra başka bir savaşın başlamakta olduğu yere, tiyatro sahnesine yeniden bakıp kendi kendine Fransa'da her gün yaptığı şeyin muhtemelen tam da bu olduğunu söylüyor: zevk için tüm yaşananları üst kattaki bir noktadan seyrettiğini. Zevk Uçuşları: menisinin gökyüzünde nasıl fışkırıp aşağıya düştüğünü hatırlıyor, uçağın kanadının üzerinden kavis yapışını...

Gösteriden sonra kızı aramak için sahne arkasına yöneliyor ve at kafaları, parçalanmış şehir silüetleri, yapay lokanta dekorları ve ikiboyutlu arabalardan oluşan kargaşanın içinde Audrey'i buluyor.

“Bir defasında bir oyunda araba sürmüştüm,” diyor Serge, bu sırada Audrey ruhsuz bir biçimde yanağından öpüyor onu.

“Oyunculuk yaptın yani,” diyor soruyor.

“Sadece çocukken.”

“Bahse girerim çok tatlısındır sahnede,” diyor Audrey. “Beni bekle. Boulogne’a götüreceğim seni: tüm çete oraya gidiyor.”

Çetenin Boulogne’un en üst katında kendisine ait bir yemek odası var. Audrey’le lokantaya girer girmez Serge onların seslerini duyuyor: “her şeyi göğüslüyoruz” şarkısını yüksek sesle, kapella biçiminde söylüyorlar. Audrey, Serge’i diğer koro kızlarıyla tanıştırtırken (görünüşe bakılırsa Penthesilea, Hippolyte ve Antiope akşam yemeklerini başka bir yerde yiyor) birer savaşçı gibi çılgınlık atıp fısıldıyorlar ona, sonra ikisine yer açmak için yana kayıyorlar. Garsonlar müşterilere tavuk, kuzu ve balık dolu tabaklar getiriyor, ama karaf karaf şarap içen insanlar bunları tırtıklamakla yetiniyor, tabaklar elden ele dolaştırılıyor ve birer oyun malzemesine dönüşüyor. Kısa bir süre sonra masaları *The Amazonians*’da gördükleri savaş-sonrası savaş meydanlarından birine benzemeye başlıyor. Audrey’nin arkadaşları birbirlerine sarılıyor, gülüyor ve birbirlerini okşuyorlar. Sigara tabakalarıyla kadın cüzdanları elden ele dolaşılıyor; sıklıkla tualete gidiliyor.

“Gösteriden sonra her akşam buraya mı geliyorsunuz,” diye soruyor Serge.

“Burada başlar sonra 52’ye geçeriz,” diyor Audrey. “Haydi git de burnunu pudrala biraz.”

Audrey ona makyaj çantasını veriyor, Serge de tualete gidiyor. Geri döndüğünde kızlar oradan ayrılmaya hazırlanıyorlar. Dışarıda aralarından bazıları,

Sadece bir taksi çağırmak bile
Savaşır Amazonlar için

diye titrek sesle şarkı söylüyor. Nihayet taksi buluyor, Gerrard Street'le aralarındaki kısa mesafeyi arabayla kat ediyorlar. 52 numaralı binanın kapısının çevresinde ufak bir kalabalık var; buradan mücadele ederek geçiyor, kapıcı tarafından toplu halde kulübün dar merdivenlerinden aşağıya itiliyor, dans pistindeki birkaç masaya yaklaşıyor ve burada kamp kuruyorlar. Odanın zeminindeki tahtalar uzun ve aşınmış halde. Odanın bir ucunda duran sahne, Versoie'deki Birinci Derslik'in podyumuyla yaklaşık aynı yükseklikte. Bir caz grubu sahneye çıkmış, müzik yapmakta: dört kişilik grup üyelerinden biri Hintli, biri Batı Hint adalı, diğer ikisi beyaz; hummalı bir biçimde sallanıyolar, sanki zeminin altında gizlenen elektrik akımına doğrudan bağlıymış gibi trompetlerini, saksofonlarını ve bagetlerini ellerinde sınıksız tutuyorlar. Ay, arkalarında, duvarın üzerinde müşterilere göz kırpmakta; çevresinde gezegenler var: halkalarıyla Satürn, kızıl gezegen Mars, güneş sisteminde veya dışında olması muhtemel bir başka gezegen; ve bunların arasına serpiştirilmiş kedi suratları, primitif maskelerdeki gibi çevrelerine kötü kötü bakıyorlar. Sahnenin iki yanından bitki kafesleri yükseliyor, yeşil yaprakları var ve kulübün yan duvarlarından aşağı iniyorlar. Her masanın üzerindeki ufak bardaklara çiçekler konmuş.

Şampanya sipariş ediyor ve içiyorlar. Kızlardan bazıları dans etmeye başlıyor. Birbirleriyle dans ediyorlar; ortamda erkekler de var ama sayıları çok değil; dans pistindeki çiftlerden en az yarısı kadın. Müzisyenler gibi kadınlar da sallanıyor, vücutlarının üst kısımları pilotların uçuştan sonraki halleri gibi titriyor. Balonlar üstlerinde uçuyor, kafalarına ve omuzlarına çarpıp havaya sıçrıyor. Masalarda kokain açık açık çekiliyor. Audrey elinin üst kısmıyla ona enfiye büyüklüğünde bir tutam kokain servis ettikten sonra Serge'e yaslanıyor ve şöyle diyor:

“Hadi evime gidelim.”

Mekândan ayrılıp Piccadilly Circus'dan aşağıya gidiyorlar. Audrey araba bulmaya çalışırken Serge devasa büyüklükteki elektrikli ilan panolarına bakıyor: parlak, uzun ömürlü, güçlü yüzlerce, binlerce ampul, *Evening News*'ün, Venüs Kurşunkalemleri'nin, Monico ve Glaxo'nun isimlerini gökyüzünün üzerine yazmak için canlanıyorlar. "Glaxo"nun G'sinin altında soldan sağa gittikçe yükselen bir çizgi var, bir imzaya benziyor; yanan her ampul dolmakalem misali ilerleyerek soldan sağa ismi yazıp kayboluyor, sonra yeniden beliriyor. İsimlerin hepsi kararıp yeniden beliriyor, unutulmamak için havada izler bırakıyorlar. Yalnızca "Firelli" sözcüğünün altındaki otomobil lastiği aydınlanmış halde duruyor; lastik yükseltilmiş, soyut bir gösterinin merkezinde yer alıyor. Arabalar reklam panolarının altında ön farları açık bir biçimde, karanlığa doğru akan ışıklı dubalar gibi geçip gidiyorlar. Bunlardan biri kendisini akıştan ayırarak Serge'in yanına geliyor.

"Marylebone'a gideceğiz," diyor Audrey şoföre.

Arabada öpüşmeye başlıyorlar. Biraz daha kokain çekiyorlar. Audrey, Serge'in elbisesinin omuz kısmını aşağı kaydırmasına müsaade ediyor; Serge kızın göğsünün üst kısmını okşarken, Audrey elini Serge'in sertleşen aletinin üzerinde gezdiriyor. Audrey'nin dairesi, Serge'inki gibi binanın ikinci katında yer alıyor. Ortalık jartiyerler, bluzlar, geceliklerle kaplı. Audrey iki kadeh viski hazırlamak üzere ufak mutfağa doğru giderken Serge divanın üzerinde yer açıyor, bu sırada divanda şarkı sözleri yazan bir kâğıt buluyor, kurşunkalemle üzerine açıklamalar karalanmış; bunları dikkatle okuduğunda "her şeyi göğüslüyoruz" şarkısının orijinal metninde "elbiselerden" ifadesinin "kıyafetlerden" olduğunu ve "ahlakın veya benimsemediğin siyaset"in yerine daha önce çok daha kötü bir dizenin, "eğlence merakınız"ın olduğunu öğreniyor. Bu sayfanın altında, Hoxton Hall'da gerçekleşen bir haftalık isprizma toplan-

tısının ilanı var. Audrey divanda kendisine açılmış yere oturup Serge'e viskisini verince bu sayfalar ve diğer tüm öteberi bir kenara itiliyor. İkisi de birer yudum alıyor, sonra takside kaldıkları yerden yiyişmeye devam ediyorlar. Audrey, Serge'in kıyafetlerini kendi çıkarıyor, kararlı hareketlerle kemerinin tokasını çözüyor, pantolonunu aniden aşağı indiriyor. Serge çıplak kaldıklarında Audrey'e arkasını dönmesini söylüyor.

"Niye dönecekmişim," diye soruyor Audrey.

"Böyle seviyorum," diye cevap veriyor.

Daha sonra, divanın üzerinde yatarlarken Audrey sessiz burun çekme sesleri çıkarıyor. Serge önce kokain çektiğini düşünüyor fakat ufak, kısa burun çekişler devam ettikçe Audrey'nin içine çektiği şeyin kendi vücudu ve göğsü olduğunu fark ediyor.

"Ağbim gibi kokuyorsun," diyor Audrey.

"Bu iyi bir şey mi," diye soruyor Serge.

"Evet," diye cevap veriyor. "Michael'ın kokusunu severdim."

"Artık sevmiyor musun?"

"Artık bu kadar güzel koktuğunu sanmam," diyor. "Üç yıl önce öldü."

"Savaşta mı," diye soruyor Serge.

"Verdun'da," diye cevap veriyor. "Ama daha sonra da kendisiyle iletişim kurduk."

"Nasıl yani?"

"Seanslar aracılığıyla konuştuk onunla." Parmağı Serge'in göğsünde bir daire çiziyor, sanki bir masanın çevresinde oturan bir grup insanın eskizini çıkarıyor. "Her zaman gelmiyor, aslında oldukça nadiren geldiği bile söylenebilir. Ama gitmek her zaman iyi oluyor."

"Bu dediğin yer Hoxton'da değil mi?"

"Sen nereden biliyorsun?"

“Medyum olduğum için.”

Alaycı bir kahkaha atıyor; parmaklarını yumruk yapıp Serge’in göğsüne indiriyor. Serge ise eliyle divanın altını karıştırıyor, el ilanını yukarı kaldırıyor.

“Yaa tabii tabii,” diyerek kıkırdıyor Audrey ve eli yumuşuyor, yeniden Serge’in göğsünü okşuyor. “İstersen seni bir ara oraya götürürüm. Seanslar hakikaten güzel geçiyor.”

Serge babasının statik kalıntılar, hareket eden elektrik dalgaları hakkındaki teorilerini düşünüyor. Babasının amperölçeri zaten Londra’daki dairesinde duruyor: ondan şehrin çeşitli yerlerindeki değerleri kaydetmesini istemişti ama Serge bu görevi yerine getiremedi...

Uyumaya çalışıyor ve başaramıyorlar: kokain onları germiş durumda. Audrey rahatlamalarına yardımcı olması için gidip uyku ilacı almalarını teklif ediyor fakat Serge’in çok daha iyi bir fikri var:

“Sence nereden eroin bulabiliriz?”

“Becky eroin kullanıyor.”

“Becky de kim?”

“Sümerli savaştının kafasını uçuran kız var ya. Boulogne’da karşında oturuyordu.”

“Sence bu saatte ayakta mıdır?”

“Bunu öğrenmenin tek bir yolu var.”

Bayswater’a taksiyle gidiyorlar. Becky ayakta fakat eroini yok. Ama nereden bulabileceklerini biliyor: Primrose Hill’de Zinovia veya Zamovia isimli bir kadına gitmelerini söylüyor.

“Bir tür salon işletiyor kendisi,” diyor Becky.

Kuşluk vakti kendilerini başka bir taksinin içinde şehri bir uçtan bir uca kat ederken buluyorlar. West End’den geçerlerken Arthur Frank’ın dükkânından bir çift bale ayakkabısı almak için Audrey arabayı durdurtuyor.

“Beğendin mi,” diye soruyor taksi yeniden hareket ettiğin-

de; ayakkabılarını giyiyor, ayaklarını şoförün bulunduğu bölmeye dayayıp düzleştiriyor.

“Bunları Doktor Arbus mu aldı sana,” diyor Becky şarkı söyler gibi. Audrey başıyla onaylıyor.

“Doktor Arbus da kim,” diye soruyor Serge.

“Kendisinin akıl hocası olur,” diyor Becky, alay eden bir sesle.

“Koruyucum o benim,” diyor Audrey, sahte bir ciddiyetle.

“Öğretmeni,” diye detay veriyor Becky, başını yavaşça sallayarak.

İki kız gülmeye başlıyor. Serge de gülüyor; gerçi şakayı anlamış değil, camdan dışarıya bakıyor. Sokaklar daha çok yapıyla kaplı hale geliyor, evler büyüyüp sıklaşıyor. Bir süre yokuş yukarı gidiyorlar, sonra girişinde açık mavi renkli sütunlar olan bir evin yanında duruyorlar (Serge içeri kabul edilmek üzere sütunlar arasında beklerken bunların İon düzeninde inşa edildikleri sonucuna varıyor). Bir hizmetçi kapıyı açıyor; Becky onunla konuşmaya başlıyor fakat bu konuşmada geçen cümleler ne Serge ne de Audrey’e bir şey ifade ediyor; sonra ikinci bir kapı açılıyor, şık bir halıyla kaplı merdivenden geçerek havallı perdelere, hafif açık mor ışıklara ve tekinsiz bir bitkinlik atmosferine sahip bir odaya çıkıyorlar. Bazıları smokin, bazıları takım elbise bazıları da zarif pijamalar gibi duran kıyafetler giymiş olan konuklar tıpkı Audrey’nin dairesindeki elbiseler gibi odaya dağılmış vaziyetler: divanların üzerine serilmiş, halıların üzerine kıvrılmış, kendilerini rahat koltukların üstüne atmışlar.

“Bu *Sunshine of the World*’de Moğolun gördüğü afyon rüyasına benziyor,” diye fısıldıyor Audrey. “Biliyorsun Nizam-ül-Gulah mıydı neydi adı, hani ilk perdedeki.”

“Vezir Nizam,” diye fısıldıyor Becky. “Moğolun başka bir adı daha vardı.”

“Mabel’i takip eden lordu demiyor musun,” diyor Audrey, Becky’yi hafifçe d rtterek. “ u siyasetçi olan. Kanepeye uzanmı , yanında da hep Denmark Street Otel’in salonuna gelen o kız var.”

“Belki de bu–” diye başlıyor Becky, sonra kesilen nefesi düzelince burnundan soluyarak konuşuyor: “Baksana  una! Geçen hafta o filmde gördüğümüz adam!”

Serge ve Audrey’i heyecanla kavrıy r. Audrey bahsi geçen adama dikkatli bir biçimde bakıyor fakat a ırkanlı, kedimsi adımlarla kendilerine yaklaşan ihtiya r bir hanımefendi g r    alanı kapattı ından Becky’nin ortaya attığı iddiayı onaylamayı veya reddetmeyi ba aramıyor.

“Mele im benim,” diye mırılıyor hanımefendi; Serge kadının Zarovia veya Ferrovia adlı ev sahibeleri olduğunu tahmin ediyor. Becky’nin elini kendi ellerinin arasına alıp baygın ve ana  bir bakışla ona gülümsüyor. “Ne çok sevindim seni g rd   me, bir bilsen.”

Serge kadının kısı  sesini duyunca onun bir yabancı, Yunan veya Rus olabileceğini düşünüyor. Becky kadına Serge ve Audrey’i takdim ediyor; kadın onların ellerini de eline alıyor. Yumuşak ve nemli elleri parfüm kokuyor. Gözleri Serge’den Audrey’e donuk, ağır hareketlerle gidiyor, kadın bu sırada soruyor:

“Meleklerim ne isterler benden? Boruyla mı çekersiniz,  ıringa mı istersiniz?”

Kızlar Serge’e dönüyor, o da şöyle cevap veriyor:

“Kesinlikle  ıringa isteriz.”

Ev sahibeleri onları bir Acem halısının çevresine daire oluşturacak şekilde yerleştirilmiş pufların olduğu bir yere g t rt yor; konuklarını oturttıktan sonra uzaklaşıyor, kısa bir süre sonra yanında içi dolu    adet  ıringayla geri dönüyor. Serge  ıringayı kendine enjekte ediyor, sonra Zoroastria  ıringayı

Becky'e ve sonra da Audrey'e enjekte etmesini izliyor. Audrey'e enjekte etmeye başlarken Serge uyuşturucunun etkisi altına giriyor; *madam*, şırınganın ucuna nemli parmağıyla vurduğunda sıvıdan yükselen hava baloncuğuna bakıyor, kendisinin de yükseldiğini hissediyor, kıyafetler gibi, perdeler gibi, duvar halıları gibi o da yerçekimini ihlal ederek havaya kalkıyor...

Serge, Audrey ve Becky sonraki birkaç hafta boyunca bu salonu birçok defa ziyaret ediyorlar. Bir süre sonra Becky kendisi olmadan da içeri girebilmeleri için onlara giriş şifresini öğretiyor: ziyaretçinin o gün bir piyano resitali olup olmadığını sorması ve (Madam Z'nin yeri gece gündüz açık olduğundan resital tarihleri sürekli değişiyor) oradaki hizmetçinin ziyaretçiye Chopin'i mi yoksa Liszt'i mi dinlemeye geldiğini sorması gerekiyor ve ziyaretçi bu soruya "Liszt" cevabını vermek zorunda. Odada gerçekten de bir piyano var; zaman zaman konuklardan biri bir süre çalıyor ancak bunlar neredeyse başladıkları an sonra eren kesintili konuşmalar gibi hep yarıda kalıyorlar. Serge şehre ait başka giriş şifreleri de öğreniyor: Lisle Street'deki Wooldridge and Co. eczanesinde ve Holborn'daki bir tahnitçide kullanılıyorlar; Bond Street'deki bir şekerlemecide meyankökü sevdiğini söyleyip bir şişe parfüm veya bir kutu şekerleme satın alarak bunlardan çok daha fazlasını tedarik etmeyi başarıyor Serge; Kensington'daki bir antika dükkânında ise şifre daha farklı biçimde işliyor. Vitrinde, *C* ve *H* harflerine benzeyen, Şark usulü kaligrafik suluboya resimlerden ikisi birden varsa, bu içeride uyuşturucu alınabileceğini gösteriyor. Serge Londra'daki tüm eşya ve olayları potansiyel birer şifre olarak görmeye başlıyor: sokak tebalaları, duvarlara çiziktirilmiş tebeşir işaretleri, gazete satıcılarının tezgâhları ve ilan levhalarındaki sözcükler, geçerken şöyle bir duyduğu muhabbetler, pencere pervazlarındaki çiçekler veya çamaşır iplerindeki kıyafetler birer şifre aslında hep. Ayrıca ne kadar çok İngilizin

kendisinininkiyle aynı kötü alışkanlıklara bağı olduğunu da idrak ediyor. Şehrin her tarafında keşifler yapıyor: insanların burun çekmelerini, hafifçe sararmış ciltlerini, güneşin altında kurumuş, hamurlaşmış ellerini, donuk bakan ama bir biçimde huzursuz da olan gözlerini görüyor. Bazen otobüste ya da bir kuyrukta beklerken ya da bir yere girerken sürtünerek yanından geçen biriyle göz göze geliyor, gizli bir örgütün üyelerinin birbirlerine bakarkenki bakışlarıyla bakıyorlar birbirlerine: “Haa, sen de bizden birisin, tabii ya...” demiş oluyorlar.

52'nin şef garsonu Billie Lee'de de bu bakış ziyadesiyle var. Kendisi kısmen Çin asıllı, Madam Z'nin nemli ellerinin konuklarını karşılarırkenki haline benzeyen yumuşacık bir sesi var. Peltek bir biçimde konuşuyor Billie Lee, sözcükleri telaffuz ederken, özellikle yemek listesini okurken zorlanıyor ve Serge her zaman bu durumu salonun giriş şifresindeki “Liszt” sözcüğüyle ilişkilendiriyor. Billie Lee'nin yürüyüşü bir kedininkine benziyor, gerçi Serge bu şekilde düşünmesinin sebebinin sahnede yan yana duran kedi maskeleri olduğunu da hissediyor. Daha çok uyuşturucu aldıkça sanki zihni de şeyler arasında daha fazla ilişki kuruyor: dansçılar sahnede hareket ediyor, geçmelerine izin vermek için yer açıyorlar, Serge bunu görünce Londra'daki taksi ve otobüslerin birbirleriyle yol pazarlığı sırasında sinyal yapmalarını hatırlıyor; daha sonra daireler çizerek birbirlerini geçiyorlar. Masaların çevresinde oturan cesur, kendine güvenen kadınların siyah, beyaz ve kırmızı renkle vurgulanmış makyajları var, çıplak omurgalarıyla jartiyerli bacakları öne doğru uzanarak üçgen kokteyl bardakları veya uzun, düz sigara ağızlıklarını topluyor. Hem 52 hem de Madam Z'nin salonundaki ve pek çok başka yerdeki erkekler, onlarla kıyaslandığında zayıf kalıyorlar: geriye çekilmiş, uysal ve efeminer.

“Aziz doztum Zerge,” diye fısıldıyor ona bir gece Lee, “güzeller güzeli Audrey bu gece yanınızda yok zanırım.”

“Vasisiyle buluşmaya gitti,” diyor Serge.

“Ha! Doktoru diyorzun.” Lee hafifçe kıkırdıyor. “Düzgün bir adamdır. Ona sadıktır.”

Serge omuz silkiyor. Hâlâ Audrey ile Doktor Arbus arasındaki ilişkinin mahiyetini çözebilmiş değil. Lee bir şeyler hatırlıyor, soluğu kesiliyor.

“Zerge,” diyor. “Gelecek hafta Limehousze’da düzenlediğim partiye Folies-Bergèrsz’lerini getir mutlaka. Bu zizli bir parti olacak. Bize özel ama çok büyük. Ortam yıkılacak...”

“Geleceğime hiç şüphən olmasın,” diye cevap veriyor Serge.

Kısa bir süre sonra Audrey cepleri ağzına kadar para dolu biçimde oraya geliyor. Birer kadeh şampanya alıyor, Serge’in yanağına ve boynuna ondan af dileyen öpücükler konduruyor. Hiçbir şey söylemeden kızıdan uzaklaşıyor, caz grubunu izliyor sonra. Müzisyenler de bir makinenin parçalarına benziyorlar, sanki çaldıkları enstrümanların uzantıları gibiler. Vücutları büyük bir heyecanla seğiriyor, titriyor. Dansçıların vücutları da öyle. Bir topaç misali dönüp duran bir kız çığlık atıyor: bir zevk çığlığı olsa da arkasında endişe ve korku duyguları da olan bir çığlık bu. Müzik de dinleyicilere çeşitli sinyaller vermekte: bunları çözmeye çalışırken Serge’in gözleri kararıyor. Gürültünün içinde çeşitli sinyaller duyuyor, bunlar şekillerini yitirerek yok oluyorlar. Ortama dağıldıklarında, sessiz bir biçimde kendilerine göz kırpmakta olan Ay’a gidiyor, kedi maskelerinin bıyıkları boyunca seyahat etmeden evvel Mars ve Satürn’e uğruyor, hafifçe titrettikleri çardaklar ve bitkileri yeniden şekillendiriyorlar. Serge gözlerini kapadığında sinyaller imajlara dönüşüyor: sözcükler ve şekiller, siyah bir boşluk üzerine ışıkla yazılar yazıp sonra siliniyorlar, sonra yeniden yazılıyor bu yazılar, sözcükler yok oluyor...

Kasım ayının başında Mimarlar Derneği Okulu’nun başkanı olan Walter Burnet, Serge’i görüşmeye çağırıyor. Adamin

bürosunun duvarlarında eski hokey takımlarının fotoğrafları asılı (Burnet son yirmi senedir hokey takımının koçluğunu yürütüyor).

“Spora meraklı değiliz galiba Carrefax,” diye soruyor, Serge’in bakışını takip ederek.

“O kadar da meraklı olduğumu söyleyemeyeceğim efendim.”

“Spor insanın hem fiziksel hem de zihinsel sağlığı için iyi bir şeydir. Takım ruhunu öğretir insana. Bir mimar, birlikte çalıştığı takım kadar iyidir; bunun tersi de geçerli. Bu ilkeyi öğrencilerimize en baştan itibaren aşılamaya çalışır, toplu geziler düzenleriz. Ekibimizin laçkalaşmasına izin veremeyiz...”

“Bir süredir kendi başıma araştırmalar yapıyordum,” diyor Serge. “Yalnızken eskiz çizmek daha kolay geliyor.”

“Yanında bana gösterebileceğin eskizler var mı?”

“Var efendim,” diye cevap veriyor Serge. Bunu bekliyordu; Mrs. Fox’un kafesinde tembelce çizdiği eskizlerin hepsini bu yüzden geniş bir dosya içinde yanında getirdi.

“Bunlar neyin çizimleri,” diye soruyor Burnet.

“Karışık çizimler. Planlar...”

“Ne planıymış?”

Serge aklındaki mabetleri gözden geçiriyor, bazı kavramları hatırlıyor. Bunlardan en güncelini bulup Burnet’e şöyle diyor:

“Abidelere ait planlar.”

“Haa,” diyor Burnet. “Kıymetli bir araştırma konusu bu. Buradan okulun savaş abidesi yarışmasına katılacağını mı anlamalıyım?”

“Aslında bunu düşünmemiştim efendim,” diyerek omuz silkiyor Serge.

“Katılmalısın Carrefax, katılmalısın. Gönderen kişilerin kimliğine bakılmıyor: senin gibi birinin kazanmaması için hiçbir sebep yok.” Birkaç eskizi daha inceleyip soruyor: “Niye bunların hepsini plan olarak çizdin?”

“O perspektifi kullanmayı tercih ediyorum.”

“Bunu görebiliyorum. Hiç kuşkusuz senin de farkında olduğun üzere, ilk yılki ders programı yalnızca plan değil, yükseltiler ve perspektif konusunda da uzmanlaşmanı gerektiriyor. Bu da beni—”

“Henüz başlamış—” diye konuşmaya başlıyor Serge ancak Burnet sözünü kesiyor:

“Bu da beni derslere katılım meselesine getiriyor. Mr. Lynch bütün dönem boyunca çizim dersine yalnızca bir defa katıldığını söyleyerek seni şikâyet etmişti.”

“Perspektif olayı bana zor geliyor efendim,” diyor Serge.

“O zaman derslere katılman daha da önemli – bu kurumdaki üyeliğiniz bunu gerektirmekte.”

Serge bu konuda söyleyecek söz bulamıyor. Burnet dosyadaki eskizlere bakıp ona geri veriyor. Bir süreliğine sessiz bir biçimde Serge’i inceliyor, sonra yumuşak bir sesle şöyle diyor:

“Biliyorum, uyum sağlamak zordur.”

“Yapıları engembeli olarak çizmek bana garip geliyor çünkü—”

“Hayır Carrefax, uyum sağlamak derken perspektif meselesini kastetmedim. Civvie Street’deki hayata uyum sağlamak-tan bahsediyorum. Sen savaşı, onun tüm dehşetini yaşadın ve sonra—”

“Ama ben savaşı sevmiştim,” diyor Serge.

Şimdi söyleyecek söz bulamama sırası Burnet’ta. Gözleri Serge’in yüz hatları üzerinde soldan sağa hareket ederken kaşları çatılıyor; yaşadıkları anlaşılmazlıktan kendini kurtarmaya çalışıyor gibi bir hali var. Serge içten bir biçimde bakıyor ona, Burnet’ın, suratını dikkatle incelemesine müsaade ediyor. Buna direnmesi için bir sebep yok: Burnet ve onun gibiler, yüzünün içinde gömülü olan şeyleri asla eşeleyip dışarı çıkaramayacak, onu asla eğitemeyecekler; Serge ekibin bir parçası olamadı, hiçbir zaman da olamayacak. Bununla birlikte, gazetecilerin iş-

portacı gibi yazıp durdukları, onunla yaşıt on binlerce erkeğin ortalıkta “bomba travması”yla dolaştığı fikrini kabul etmiyor. Londra’nın çevresinde sürekli olarak bu travmadan mustarip kişilerin sergiledikleri belirtileri görüyor: Mirabel’deki sahra hastanesinde gördüğü henüz teşhis edilmemiş sinir hastalarının veya Walpond-Skinner’ın kendileri için AAF-3436 formları yazması gereken pilot veya gözlemcilerin karakteristik özellikleri olan başka bir yere odaklanmış gözleri ve otomatik adımlarla yapılan yürüyüşleri görüyor – ama bunlar çok kişiye görülüyor. Billie Lee’da de belirtiler var, oysa kendisi ailesinin işini denetlemek üzere savaş yıllarını Shanghai’da geçirmiş. Madam Z’de de bu belirtiler var, oysa kendisinin düzenlediği salonların başlangıç tarihini kimse bilmiyor. Her sabah işlerine giden yolcularda da bu belirtiler var, zevk peşinde West End çevresinde takılanlarda da. Bu insanların *hepsi* de cephede savaşmış olamaz sonuçta. Great Ormond Street’in dışındaki çocuklarda bu belirtiler var. Özellikle de keşlerde; güç kazanmak için sık sık aldıkları kokainin onları öncesine oranla daha boş bakışlarla bakmaya yönelttiği kokaincilerde var. Burası sanki yaşayan ölülerin şehri ve bu yaşayan ölülerden pek azı gerçekten de savaş meydanındaki bombalardan etkilendiklerini söyleyebilir. Hayır, şokun kaynağı orada: daha derinde, daha eski, daha aşağılarda gömülü...

Serge gidip Fabian Society için çalışan Mr. Clair’i ziyaret etmeye karar veriyor. Onu Islington’daki apartman dairesinde ziyaret ediyor.

“Çok da bir numarası yok buranın,” diyor Clair. “Yaklaşık bir yıldır burada oturuyorum.”

Clair eskiye oranla daha yaşlı görünüyor: zayıflamış, yıpranmış – sanki Versoie’de Serge ve Sophie’ye hocalık yaparkenki konuşmalarında baş gösteren, toplumun haline yönelik öfkesi, artık gençliğe ait dürüst isyankârlığın zihinsel dünyasından değil de ona dışarıdan yapııştırılmış; neredeyse fiziksel

olarak içine işlemiş, onu acı bir adama dönüştürmüş sanki.

“Daha önce ne yapıyordunuz,” diye soruyor Serge.

“Yorkshire’da çiftçilik yapıyordum. Zorla yapturdılar: vicdani retçi olduğum için. Yeryüzünün fethine katılmayı reddettiğim için beni yeryüzünü sabanla sürmeye mahkûm ettiler.”

“İmparatorluğu sabanla ilerlettiniz yani,” diyor Serge gülümseyerek.

Clair göndermeyi anlasa da duymazdan geliyor.

“Hatta bazıılarımızı hapsilere tıktılar. Ama bir değişim yarattık. Gelecekte hiç kimsenin askere—”

“İskeleli olanı nerede bunların,” diye soruyor, Clair konuşurken duvarlardaki resimlere bakan Serge.

“Ne dedin,” diyor Clair.

“Siz bizimle yaşarken bir resim vardı, bir gemi iskeleden uzaklaşıyordu. İki kanal birbiriyle buluşuyor, gemi geri çekiliyordu. Bize bu resmi kendinizin yaptığını söylemişsiniz.”

“Geçmişte pek çok resim yaptım ben,” diyor Clair.

“Bana ve Sophie’ye resim dersleri verdiğinizi hatırlıyor musunuz,” diye soruyor Serge.

“Hatırlıyorum,” diye cevap veriyor Clair. “Sophie hep bitki veya böcek resimleri yapardı. Sen harita çizerdin.”

“Aynen,” diyor Serge. “Siz de bize derinlik öğretmeye çalışırdınız.”

“O konuda çok başarılı olamadım,” diyerek mutsuz bir şekilde mırıldanıyor Clair.

“Bize ne söylediğinizi hatırlıyor musunuz? Yani nasıl yapılaçağı hakkında...”

Clair bir süre Serge’in sorusu üzerinde dikkatle düşünüyor, sonra şöyle diyor:

“Muhtemelen bir veya iki noktalı perspektifin temel ilkelelerini öğretmişimdir: resim yüzeyini, dikdörtgen çerçeveyi, ufuk çizgisini filan...”

“Resim yapmak için bunlardan birine ihtiyaç var, öyle değil mi,” diye soruyor Serge.

“Gerçeği söylemek gerekirse,” diyor Clair, “ben bugünlerde resimle pek ilgilenmiyorum. Kendimi daha çok zanaat işlerine verdim. Zanaatçının ortaya koyduğu işleri, işçilerin yarattığı estetiği seviyorum artık. Bana daha az ikiyüzlü, daha dürüst görünüyorlar...”

Pencereden dışarıya bakıyor, yüzünde samimi ama kederli bir ifade var. Ona bakarken Serge geleceğe ait bir görüntünün yansımısını görüyor – kolektif geleceğin veya en azından onun bir versiyonunun yansıması bu: kendisini etkilemeyen, daha adil, daha mantıklı, daha ağırbaşlı bir geleceğin yansıması.

Billie Lee’nin partisi ertesi gün yapılıyor. Serge, Audrey, Becky ve diğer Amazonlar, taksilerden oluşan uzun bir kafi-
leyle Embankment boyunca ilerliyorlar, Tower Bridge’i geçip East End’e geliyorlar. Akşamın bu geç saatinde hâlâ açık bir pazardan geçiyorlar: Yahudiler, Polonyalılar, Ruslar, Türkler ve diğerleri ortalıkta koşturuyor, taze mallardan oluşan dokuma veya elektrikli eşya yığınları arasında bir şeyler değiş tokuş ederek, bir düzine dille birbirleriyle pazarlık yapıyorlar.

“Smyrna’da olabilirdik şu anda,” diyor Serge, bu da takside-
ki kızların hep birlikte şarkı söylemesine sebep oluyor:

Şu Smyrna-Myrina
Büyüler herkesi ya...

Kortej, Cable Street’den aşağı giderken insanlar da ışıklar da seyrekleşiyor. Karanlık, boş yollardan geçerek Shadwell ve Stepney’e ulaşıyorlar. Limehouse Canal’dan sonra sokak lam-
baları bütünüyle ortadan kalkıyor; yapıtları gece yolculuğunu yalnızca çamurlu derede yansıyan ay ışığı aydınlatıyor. En ön-
deki taksi duraksıyor, en dar yola giriyor, bir ambarın yanında

duruyor; buranın ufak yan kapısından bir sarı ışık havuzu yayılıyor dışarıya. Öteki taksiler de duruyor. Serge ve Amazonlar arabadan inip kapıya doğru yürüyorlar. Taksici her birinden iki sterlin isteyince afalliyor, sonra tozlu bir koridora giriyorlar; arkasından tanıdık caz müzik seslerinin yayıldığı büyük bir kapı aralığına doğru giden köhne bir merdivenden yukarı çıkıyorlar. Buradan geçince devasa bir hangara geliyorlar, burası afyon çeken bir imparatorun rüyalarından ya da egzotik bir filmden gelmişçesine fantastik bir mekâna dönüştürülmüş bir depo odası veya toplantı salonu. Çevresi ağır sarmaşıklarla kaplanmış sütunlar, mekânı bir tapınağa benzetiyor. Duvarların çevresindeki vinç kancaları da benzer bir biçimde sarmaşıklarla süslenmiş. 52'nin sahnesinden çok daha yükseğe kaldırılmış bir platformun üzerinde, sabitlenmiş makine parçaları arasında, büyük bir caz grubu içlerine bir tanrı girmişçesine şarkılarını iki kat daha hızlı çalıyor. Billie Lee bunların üstünde, tanrının kendisi gibi yüksek bir kaldırımdan aşağı bakıyor, kürk yakalı, pahalı mavi bir paltonun içinde göz kamaştırıyor.

"Bu sefer yeterince sık giyinmemişiz," diye bağırıyor Audrey diğer kızlara.

Doğru söylüyor: buradaki kadınlardan çoğu, dantel ve krepdöşin işlenmiş şifon elbiseler giyiyor; adamlar, Madam Z'nin salonunda gördüklerinden bazıları gibi, bir pijama partisine gelmişe benziyorlar. Kafalarına defneden çelenkler geçirmiş garsonlar, şampanya dolu tepsilerle ortalıkta süzülüyor. Serge, Audrey ve Amazonlar birkaç kadeh içiyorlar; sonra kızlar sahnenin altındaki dans pistinde dans eden insan kalabalığına katılmak üzere uzaklaşıyor.

"Doktor Arbus burada," diyor Audrey'e biri, oradan uzaklaşırken.

Serge çevresine bakıyor, bu insanlardan hangisinin o olduğunu merak ediyor. Dansçılar çoğunlukla kadın. İnsan uzuvları

ve suratları arasına serpiştirilmiş Amazonları seçebiliyor: çıplak omuzlar dönüp sallanıyor, eller cüzdanlardan makyaj çantaları çıkıyor (kokain çekmekte o kadar becerikliler ki bunun için dans etmeyi bırakmaları gerekmiyor). Serge'de de uyuşturucu var; bugün günlerden *H* ve o öğleden sonra, antikacıdan uyuşturucusunu almış. Ufak kabine girip uyuşturucuyu kullanıyor. Dışarı çıktığında tüm dansçılar, bir hafta kadar önce Audrey'le izledikleri acemi bir projeksiyoncunun yanlış hızda oynattığı filmdeki oyuncular gibi hareket ediyorlar: yavaş yavaş, halsiz bir biçimde dönüyor, aniden irkiliyorlar. Etekleri, tüm bir öğleden sonra birbirine karışıp ayrılan bulutlar gibi iç içe giriyor, sonra birbirlerinden uzaklaşıyor; dans partnerlerinin aralarında göz teması kurması, telefonda şehirlerarası bağlantı kurmak kadar uzun sürüyor; sonra boş veriyorlar; sigaralardan çıkan dumanlar dantel misali ortalığa yayılıyor. Bu açıdan bakıldığında sahne bir kutlama veya coşkulu bir merasim olmaktan ziyade melankolik bir havaya sahip. Tutkuyla birbirlerini öpen iki kadın bile çaresizliğin pençesinde gibi görünüyor: ağızları, sanki başka bir bedendeki akciğerlerden oksijen almak üzere mücadele ediyor gibi birbirini emiyor; ellerinden biri, sanki düşmemek için sabit bir nesneye tutunmuş gibi diğerinin göğüslerini sıkıca kavramış. Üzerlerindeki elbiseler sıyrıldığında eller göğüslerde geziyor, elin sahibi müziği bastıran bir çığlık atıyor: Serge'in daha önce duyduğu bir çığlığın yavaş, içli bir versiyonu bu...

Serge aradan çok zaman geçtikten sonra kendisini Thames'e bakan bir yangın merdiveninde ayakta dikilirken buluyor. Audrey ortalıkta yok. Ancak yanında biri var: eğlenceye düşkün bir adam, ona caz ve morfinin birlikte nasıl iyi gittiğine dair kuramını açıklıyor: frekans ve senkron, beynin dalgalarının müziğinkilerle uyumlu hale gelmesi gerektiği, Afrika ve Amerika, antik ve modern çağlar, bir şeyler bir şeyler hakkında bir şeyler anlatıyor...

“Çarmıhta söylenenler...” diye mırıldanmaya çalışıyor Serge; ancak sözlerinin duyulmadığını anlıyor. Her halükârda, muhatabı ortadan kaybolmuş gibi; tabii gerçekten de orada var olmuşsa. Dizlerinde hissettiği baskı, Serge’in yangın merdiveninin üzerinde durmadığını, burada yattığını idrak etmesine neden oluyor. Serge nehre tepeden bakıyor. Dalgalar çekilmiş; onların yokluğunda ortaya çıkan çamur, derin ve siyah. “Belki de geldiğinde böyle görünecek,” diyor Serge, bu sözleri kimseye söylemiyor, ne demek istediğini bilmiyor.

iii

Audrey kasım ayının ortasında Serge’i Hoxton Hall’deki ispritzma toplantılarından birine götürme teklifini yineliyor. Serge teklifi kabul ediyor. Serge’in dairesinden yola çıkıyor, Clerkenwell Road ve Old Street boyunca otobüsle gidiyorlar.

“O ne,” diye soruyor Audrey; ona sarıldığında Serge’in ceket cebindeki bir nesnenin kendisine sürtündüğünü hissediyor: iş çıkış saati, otobüs kalabalık.

“Düzelteç,” diyor. “Bir ölçme aleti. Eve bırakacaktım, unutmuşum.”

Audrey’i daha fazla dürtmesin diye duruşunu değiştiriyor. Bu sırada eşya, yalan söylediği için ona sitem ediyor, kaburgalarına batıyor: gerçekte bu bir düzeltmeç değil, babasının amperölçeri; gizlice okuma yapmak için yanına almıştı onu, Serge güya “ruh seviyesi” ölçümleri yapacak...

“Geçen hafta toplantı odasında, oraya gelen iki kişinin akrabaları arzı endam etti,” diyor Audrey, birlikte Hoxton Street’den yukarı yürürlerken.

“Nasıl yani, bir kutudan dışarı fırlayıp ortalıkta gezinmeye mi başladı,” diye soruyor Serge.

“Tabii ki de öyle olmadı,” diye dalga geçiyor Audrey. “Be-

lirdi derken, seslerini diyorum, medyum aracılığıyla duyuyorsun. Medyum bunları kontrol ediyor. Göreceksin.”

Salonun dışında gezinen insanlar var, binanın beyaz ön yüzeyinden dışarı uzanan iki lamba, birer nöbetçi gibi izliyor onları. Serge ve Audrey, girişteki bir masanın üzerine yarım şilink katkı paylarını bırakıyor, birkaç tane broşür alıyorlar. Ana salona geçiyorlar, burası, pelüş kırmızı perdeleri olan ufak bir sahneye bakan eski püskü sandalyelerin serpiştirildiği sade bir yer. Sahnenin ortasında bir masa duruyor. Bu yuvarlak masayı tek, kalın bir ayak yukarıda tutuyor: insanın genellikle orta sınıf evlerde gördüğü türde bir yemek masası. Masanın önünde tek bir sandalye var, sandalyenin arkası seyircilere dönük. Birkaç metre uzakta, sandalyenin solunda, Audrey’nin “sahnenin sağ” diye adlandıracağı bir noktada ikinci bir sandalye aynı biçimde duruyor. İki sandalye arasında, bir şövaleyle kara bir tahta var. Masanın sağında (sahnenin solunda), ikinci, daha küçük bir masanın önünde bir sandalye, büyük yuvarlak masaya dönük halde duruyor. Yalnızca bu sandalyede biri oturmakta: masanın üstündeki not defteri ve kurşunkalemıyla harekete hazır biçimde bekleyen ince, mahcup bir kadın.

“Bu mu medyum,” diye soruyor Serge.

“Yok,” diyor Audrey. “O kâtip gibi bir şey. Bu tür konuları araştıran bilimsel bir kuruluş için seans boyunca notlar alıyor.”

Salonun arkasına yakın bir yerde duran iki sandalyeye doğru gidiyor, paltolarını sandalyelerin arkasına asıp oturuyorlar. İnsanlar yavaşça içeriye giriyor. Bazıları Serge gibi oraya ilk defa gelmiş: odaya girdiklerinde duraksayıp çevrelerine bakıyor, ne yapmaları gerektiğini merak ediyor, sonra boş sandalyelere doğru ilerliyorlar. Ötekiler ise buranın gediklileri: içeriye güvenle giriyor, öteki müdahavimlerden hangilerinin geldiğini görmek için sağa sola bakıyorlar. Serge elindeki ufak el ilanı desresinin en tepesindeki broşüre göz atıyor. Burada ev sahibeleri

olan medyum Miss Ann Flannery Dobai'nin kısa bir biyografisi var. Onun Baltimore'da yaşayan sıradan bir göçmen ailenin çocuğu olduğunu öğreniyor; o ve beş kardeşi, çocukluklarını bir demiryolu işçisi olan babalarının peşinde şehir şehir gezerek geçirmişler. Yeteneği 1884 yılında Kenosha, Wisconsin'de tesadüfen keşfedilmiş:

Bir grup müzikhol müzisyeniyle tanıştığında, genç Ann transa girmiş, müzisyenlerin her birinin dedelerinin isimlerini doğru olarak saymıştı. Kısa bir süre sonra Amerika'nın orta batı bölgesinde düşünce gücü kullanarak eşyaların yerlerini değiştirmeye başlayacaktı. Sahip olduğu parapsikolojik güçlere dair haberler Atlas Okyanusu'nun öte yanına ulaştığında, Avrupa'nın başkentlerinden davetler aldı; Avusturya İmparatoru, İtalyan Kralı ve çeşitli devlet başkanlarıyla özel görüşmeler yapma imkânı buldu. Eve döndüğünde kötü niyetli, şüpheli kişilerin kötü muamelesine maruz kalınca o da yeteneğini bir kez daha Eski Dünya'nın açık zihinli halklarına sunmaya karar verdi...

Bu yazının altındaki iki sayfada ilahiler var.

“İlahiler ne işe yarıyor ki,” diye soruyor Serge.

“Ortamı hazırlamaya yarıyor,” diyor Audrey. Birkaç metre uzakta oturan fötr şapkalı bir beyefendiye başıyla selam veriyor. “Bu adam her zaman gelir buraya,” diyor.

Odanın diğer tarafında bir kapı açılıyor, bir adam içeriye girip sahneye çıkıyor, sahnenin sağındaki sandalyesinin yanına gelince duraksıyor. Seyircilere seslenirken ortam sessizleşiyor.

“Bayanlar baylar – ve hepsinden önemlisi *dostlar*,” diyor, “Miss Dobai az sonra oturumuna başlayacaktır.” Adam Amerikan değil, İngiliz aksanıyla konuşuyor. Salonu inceledikten sonra devam ediyor: “Aramızda tanıdık yüzler görüyorum bu-

gün – buraya ilk defa gelenler için de, yaşamak üzere olduğumuz olağanüstü olayı kısaca özetleyeyim. Miss Dobai, sizin yardımınızla, öncelikle bir ruhla iletişim kurmaya çalışacak; gerçekleşen konuşmayı da ses telleri aracılığıyla bizlere yansıtabilecek. Kendisi iletişim kurduğunda soru sorabilirsiniz: ne de olsa sizlerle konuşmayı isteyebilir.”

Duraksıyor ve bazı seyircilere bakıyor, sonra sözlerine devam ediyor:

“Sizin de takdir edeceğiniz gibi bu oldukça yorucu bir prosedür, Miss Dobai’den büyük miktarda fiziksel ve zihinsel enerji talep eden bir iş.”

“Prosedür,” diye mırıldanıyor Serge, Audrey’e. “Sanki bir ameliyat yapacaklarmış gibi konuşuyor.”

“Saygısızlık etmesene,” diye fısıldıyor Audrey. Sahnedeki adam devam ediyor:

“Miss Dobai ses telleri yorulduğunda iletişime masa sallama yöntemiyle devam edecek.”

“O da neymiş,” diye soruyor Serge, Audrey’e.

“Göreceksin ne olduğunu,” diyor Audrey.

“Şimdi Miss Dobai,” diyor sunucu, “bize katılacak, ama içeri girdiği sırada size verilen iki ilahiden ilkinin, ‘Bekleyin Benimle’yi söylemenizi istediğini iletmemi rica etti.”

Kâğıt hışırtısı sesleri odaya yayılıyor, seyirciler ilahi söylemeye başlıyor. Yan kapı yeniden açılıp da bir kadın içeri girdiğinde, sunucunun yanından geçip masanın arkasında yerini aldığı anda, ilahinin yarattığı gerginlik de ortadan kalkıyor. Miss Dobai orta yaşlı bir kadın; giydiği dekoltesi bluz, iki yanındaki perdeler gibi kırmızı renkte, yanaklarında allık var; saçları topuz yapılmış. Serge ilahi söylemeyi bırakıp titreyen tren raylarının, sirk vagonlarının ve Avrupa saraylarının kadının çevresinde belirlediğini hayal ediyor. İlahi sona erdiğinde ellerini çırpıyor; sunucu da alkışlıyor, birleşmiş ellerini seyircilere doğru tutu-

yor; odadaki insanlar utangaç bir vaziyette iki yanlarındaki kişilere dönüp komşularıyla el ele tutuşuyorlar.

“Bir çember oluşturmak için el ele tutuşuluyor,” diye Serge’e fısıldıyor Audrey.

Miss Dobai sunucuya işaret ediyor, o da anons ediyor:

“Miss Dobai size verilen ilahilerden ikincisi olan ‘Şimdi Hep Birlikte Teşekkür Ediyoruz Tanrımıza’yı söylemenizi istediğini iletmemi rica etti.”

Söylemesi yapmaktan kolay: cemaat el ele tutuşuyor. Dai-reyi kısa bir süreliğine bozarak ilahilerin yazılı olduğu kâğıtları dizlerinin veya yanlarındaki sandalyenin üstünde dengeliyor, yeniden el ele tutuşuyor, bir kez daha şarkı söylemeye başlıyorlar. İlk kıtanın yarısına gelince sunucu yerine geçiyor. Miss Dobai vurdumduymaz bir biçimde masaya oturuyor, belli belirsiz önüne bakıyor. İlahinin ikinci kıtasında ilgisiz görünüyor ancak üçüncü kıtada tuhaf bir dönüşüm yaşıyor. Birkaç hafif hıçkırıyla başlıyor bu; sonra bunlar ağırlaşıyor, bedeninin üst kısmını zangırdatarak onu ağlatana dek göğsü ve omuzları hıçkırıklarla kabarıp duruyor. Gözleri yuvalarında dönerek yukarı gidiyor, kırmızı damarlı beyaz toplara dönüşüyor. Cemaatin üyeleri teker teker ilahi söylemeyi bırakıyor, medyumun bükülmelerine büyülenerek bakıyorlar. Sessizliğin içinde kadının hızlı, kesik kesik nefes alıp verişlerini rahatça duyabiliyorlar: kadın gittikçe daha derin bir biçimde nefes alıp vermeye başlıyor. Nefes alıp verişler derinleştikçe yavaşlıyor, sakinleşiyor, en sonunda uykusundan uyanan bir adamın esneme ve gerinmelerine benzer bir sese dönüşüyor.

“Orada biri mi var,” diye soruyor kâtip mahcup bir biçimde.

Bir kez daha sinirli bir inleme sesi geliyor. Sonra Miss Dobai’nin çenesi hareket etmeye başlıyor, onun ağzına yerleşen bir erkek, bir sözcüğü telaffuz ediyor:

“Morris.”

“Morris mi bu konuşan,” diye soruyor kâtip. “Bunu doğrulayabilir misin?”

“Evet,” diye inliyor ses, Miss Dobai’nin vücudu yeniden sarsılıyor, kadın öksürüklere boğuluyor. “Tapularda hata var.”

Kâtip not defterine bir şeyler karalıyor. “Hangi tapularmış bunlar Morris,” diye soruyor. “Geçen sefer bu konuda net bir şey söylemedin.”

“Emlak tapuları. Cam, Camber, Camley’deki. Onları alacaktım ama...”

“Cam-lı bir şey dedin,” diyor kâtip bir duraksamanın ardından. “Bir yer adımı mı bu?”

“Dolandırdı beni... beyannamesini...” diye devam ediyor Morris’in sesi, soruyu duymazdan gelerek. Sözcükler sızlanmalara dönüşüyor, sonra Amazonların savaş çığlıklarına benzeyen tiz bir ses haline geliyorlar. Bu çığlıklar belli bir yüksekliğe ulaşınca yeniden sözcüklere dönüşüyor, Miss Dobai’nin yanaklarında kasılıp kalıyorlar: “Voo yeh-yeh! Ben Komanşe Şefi! Ya-ya! Güzelce öldürün hırsızları. Yüzün şunların kafa derilerini. Voo yeh-yeh!”

“Bu da kim oluyor,” diye bağılıyor kâtip.

“Komanşe Şefi, ye-ye,” diye onu bilgilendiriyor bu yeni, heyecanlı ses. “Güzelce yüzüyorum beyaz adamın kafa derisini. Geçmişte tabii; artık düşmanlık filan kalmadı aramızda. Beyaz derili kırmızı benizli arkadaş artık. Yeh-yeh!”

“Neredesin şu anda Şef,” diye soruyor kâtip.

“Yüksek bozkırlardayım,” diye cevap veriyor Kızılderili. “Amerikan bozkırlarında değil, başka bozkırlarda. Tüm insanların ataları arasında: beyaz, kırmızı, sarı benizlilerin...”

Dudakları telaşlı bir şekilde açılırken Miss Dobai’nin yanakları iyice kasılıyor. Ses değişiyor, peltek bir hal alıyor, sonra bir çatırtıyla kadın yeniden konuşmaya başlıyor. Sesi tizleşiyor, bir erkeğin değil bir kadının sesi şimdi bu. Sesi gittikçe daha

çok tizleşirken ağzı şekilden şekle giriyor, odaya çocuksu kı-kırdamalar yayılıyor.

“Miss Sunshine mı konuşan,” diyor kâtip. “Tilda, sen mi-sin?”

Kocaman dev bir gülümseme Miss Dobai’nin yüzünü bu-ruştururken, kadın küçük bir çocuğun sesiyle konuşuyor:

“Küçük bir Kızılderili kızı değilim. Hayır. Değilim. Uzun sarı buklelerim, büyük mavi gözlerim var. Billy Parton kalkık burunlu olduğumu söylüyor.”

“Adını söyleyebilir misin,” diye soruyor kâtip.

“Sıkı... yumuşak...” diyerek kıkırdıyor küçük kız cevap ve-
rirken. “Miss Scarlet, Sunshine diyor bana. Saçlarım yüzün-den. Ağabeylerim Tilly der.”

“Sık sık ziyaret eder burayı,” diye fısıldıyor Audrey.

“Annem dedi ki,” diye devam ediyor ses, “kızım şapkasını giyip cevap versin. Sorularınızı cevaplayınca ona şeker verin.”

Miss Dobai hızlı bir biçimde ellerini çırpıyor. Kâtip defteri-ne bir şeyler karalıyor. Sunucu ellerini seyircilere doğru tutup onları bu konuşmaya katılmaya davet ediyor. Ön taraflarda oturan biri bağırıyor:

“Yanında biri var mı Tilly?”

Hâlâ dalgın bir biçimde ileri bakan Miss Dobai, kafasını bir sola bir sağa çeviriyor. Sağa dönerken, yolun üçte ikisinde duruyor, Tilly’nin sesiyle, zorlukla soluyarak konuşuyor:

“Ooff! Sinirli bir çocuk var.”

“Sinirli mi dedin,” diye soruyor kâtip.

“Sinirli, sevimli, verimli,” diyor Tilly. “Sinir katsayısı yük-seldi. Tilly’e dedi ki ilk harf *P* imiş.”

Salonun sol tarafında bir kadın ayağa kalkıyor; sağdaki bir çift de ayaklanıyor.

“Peter, sen misin,” diye soruyor ayağa kalkan kadın.

“Tilly’e önce *P* dedi, sonra da *A*.”

Kadın yerine oturuyor. Ancak çift oturmuyor: Tilly konuşmaya devam ederken daha sıkı bir biçimde birbirlerine kenetleniyorlar:

“P, sonra A; sonra bir harf daha, sonra L diyor...”

“Paul,” diyor kadın, kederli bir sesle. Kocasını daha otoriter bir ses tonuyla soruyor:

“Paul, sen misin?”

Miss Dobai’nin kafası biraz daha yana dönüyor, soruyu soran adamı ya da ona cevap veren kızı ya da ikisini birden bulmaya çalışıyor sanki. Tilly’nin sesi bir kez daha duyuluyor:

“Gri yüzünden öldü kendisi, gri yüzünden, gri yüzünden. Paul çok sıcak olduğunu söylüyor. Ve de ıslakmış. Şimdi yine mutlu ama. Merhaba babacım, merhaba annecim. Bana hep iyi davrandınız.”

Bu son cümlelerin yarısında ses değişiyor: hâlâ bir çocuğun sesi bu ama şimdi kulağa Tilly’ninkine oranla daha ciddi geliyor.

“Eğer bu konuşan Paul ise,” diyor adam, “bana oyun odasındaki büyük eşyayı hatırlayıp hatırlamadığını söylesin. Hani şu kuyruklu olanı?”

“Haa, oyuncağı diyorsun,” diye yanıt veriyor Paul’ün sesi. “Evet, tabii ya. Salıncaklı atı diyorsun.”

“O anaokulundaydı,” diyor adam. “Bizim evdekini diyorum. Duvara bağlanmış eşyayı, hani şu kuyruklu olanı...”

“Kuş,” diyor Paul. Bir an duraksadıktan sonra ekliyor: “Gerçek bir kuş değil o. Kumaştan yapılmış. Kuyruğu var... bir de ipi var... uçuşması için uzun bir ipi var.”

Hıçkırıklara boğulan kadın sandalyesine çöküyor.

“Uçurtma kuşu,” diyor Paul zafer dolu bir sesle. “Duvara iştirilmiş bir kuş. Doğum günüm için almıştınız.”

Şimdi adam da ağlamaya başlıyor. Audrey sanki, “Gördün mü haklı olduğumu” demek istercesine Serge’e bakıyor. Serge

kızın damarlarındaki kanın bir ısınıp bir soğuduğunu hissediyor. Paul'ün Miss Dobai'nin ağzından gelmeyi sürdüren sesi şöyle diyor:

“Bir resim yaptırıyorsunuz. Benim resmimi.”

“Evet,” diyor adam gözyaşları içinde. “Görebiliyor musun resmi?”

“Ah, görüyorum. Gayet güzel. Görebiliyorum resmi, resim yapılırken *ona ait* şeyleri görüyorum. Tıpkı fotoğraf gibi Matilda'yı gülümsetiyor. Sıraya dizilmiş askerleri de, tost ve yumurta yemeyi de çok severim!”

Ses yine kıkırdamaya başlıyor. Heyecanlı bir şekilde not tutan kâtip soruyor:

“Yine Tilly'e mi geçtik? Bir resim mi görüyor Tilly, yoksa fotoğraf mı?”

Miss Dobai'nin başı bir kez daha yavaşça yana dönüyor, muhataplarına bakıyor. Tilly konuşurken Dobai'nin suratına yine tuhaf bir gülümseme yerleşiyor:

“İki sıra asker görüyorum. Tıpkı okuldaki gibi; fotoğrafçı yanında kuşuyla geliyor. Ön sıradakiler oturuyor, arkadakiler ayakta.”

Salondaki pek çok kişi ayaklanıyor.

“Bu askerler hangi alaya mensup,” diye bağırıyor biri.

“Alay mı?” diye tekrarlıyor Tilly'nin sesi. “İçinde *E* harfi var. *I* harfi ve *L* harfi var...”

“Leicester Tüfekli Piyade Alayı mı,” diye soruyor başka biri.

“Bu piyadeler tüfeklerini bir kenara bıraktılar artık,” diye rek kıkırdıyor Tilly. “Ancak aralarından birinin sopası var: arka sırada, soldan birinci, ikinci, üçüncü kişinin. Ama sopayla oynayan kişi o değil. Öndeki raf çocuk oynuyor.”

“Ne çocuk dedin,” diye soruyor kâtip.

“Ona bir parçanın gittiğini söyledi, boğuluyordu, sonra düzeliyordu. Sanki hava karanlıkmiş gibi korkuyordu; bayılıyor-

du ve ayıldığında rahatlıyordu.”

İki adam neredeyse aynı anda bağıyor:

“Adı ne o kişinin? İsmi ne?”

Miss Dobai elini masanın üstünden kaldırıyor, havada bir *M* harfi çiziyor. Serge, yanında duran Audrey’nin gerildiğini hissediyor. Miss Dobai’nin eli havada bir *O* harfi çiziyor. Audrey hayal kırıklığına uğramış bir biçimde sakinleşiyor. Sonraki harf *R*, ardından *S* geliyor. El bir süre duraksıyor.

“*Mors* Fransızcada ‘ölür’ anlamına geliyor öyle değil mi,” diye mırıldanıyor Serge’in arkasındaki biri.

“Doğru mu söylüyor,” diye fısıldıyor Audrey, Serge’in kulağına.

Serge uyuşmuş bir halde kafasını iki yana sallıyor. “Ölür”ün Fransızcası *meurt*. *Mors*’un İngilizcedeki anlamı ise “ısırmak”. Uçağının vurulmasından sonra korulukta gördüğü kuşları düşünüyor: hepsinin gagalarındaki gri et parçalarını. Miss Dobai’nin eli yeniden harekete geçip bir *E* harfi çiziyor.

“Telgrafçı mıydı,” diye bağıyor biri.

Bu kişinin sorusu yanıtlanmıyor, bu arada el, iki harfin daha, *N* ve *T*nin eskizini yapıyor.

“Tilly,” diyor kâtip, “yazdırdıkların bir araya gelince *MORSENT* oluyor. Boğulurken onu kurtarmaya giden adamların morsalkımlar arasından geçtiğini mi söylüyorsun?”

Kâtipin son sözleri, diğer bir çiftin soluk soluğa konuşmalarıyla duyulmaz oluyor; Miss Dobai fotoğraflardan bahsederken ayağa kalkan çift bu.

“Biziz,” diye bağıyorlar. “Morsalkım değil, Morsent diyor; Morsent bizim soyadımız. Fotoğraf geçen hafta geçti elimize!”

Tilly bir kez daha Miss Dobai’nin ağzı aracılığıyla konuşuyor:

“Fotoğ-raf, onu diyorum işte. Ön sırada oturuyor, sopalı adamın önünde: Raf.”

“Ah, Matthew: Ralph’den bahsediyor,” diye tiz bir ılık atıyor kadın, kocasına sarılarak. “Raf” diye telaffuz ediyor. “Doğru: gerçekten de fotoğrafta Ralph’in arkasında yürüyüş değnekli bir adam var,” diyor, seyirciler arasındaki öteki kişileri aydınlatmak için. Önce Miss Dobai’ye, sonra hedefini değiştirip yukarıya seslenerek devam ediyor: “Ralph! İyi misin şu anda?”

“Aah ah, Raf bir oğlan çocuğu ne kadar mutlu olabilirse o kadar mutlu şu anda,” diye cevap veriyor Tilly. “Bir tuğla evde oturuyor ve orada ağaçlar ve çiçekler var ve buranın zemini sağlam, öyle çamur filan yok. Kendisi bir kızla tanıştı.”

“Bir kızla mı,” diye soruyor anne. “Hangi kızla?”

“Buraya ilk geldiğinde Ralph ona çok da kibar davranmadı,” diyor Tilly kıkırdayarak. “Burada bir kız kardeşle karşılaşmayı beklemiyordu. Bana, ‘Ben onun kardeşi miyim yoksa ağabeyi miyim,’ diye sordu. Kız onun ablası olduğunu söylüyor ama daha çok kız kardeşi gibi. Ne diyorsun buna Yafe? İkisi birden olmaz. Tilly anlamıyor bunu.”

“Ona sorabilir misin,” –baba şimdi hâkim rolünü üstleniyor– “vücudu hâlâ parçalamış halde mi diye sorabilir misin ona?”

Miss Dobai’nin kafası hafifçe aşağı yukarı sallanıyor, sanki Ralph’e yukarıdan ve aşağıdan bakıyor. “Bacaklarıyla kafası yerinde duruyor mu,” diye soruyor Tilly, sonra neredeyse hemen cevap veriyor: “Evvveet-evet! Ve kulakları ve kirpikleri ve kaşları da eskiden olduğu gibi; ağzıyla dili de öyle. Hepsi yeniden, yeniden birleşmiş halde.”

“Peki ya evine oldu,” diye soruşturmayı sürdürüyor baba. “Eğer ev tuğlalardan yapıldıysa, tuğlalar neden yapıldı?”

“Emma,” diye başlıyor Tilly. “Emma...”

“Yanında biri mi var,” diye araya giriyor kâtip.

“Emma-netler,” diye sözcüğü zorlukla bitiriyor Tilly. “Raf diyor ki, şeyler yükselirmiş, atomlar yükselirmiş, birleşip bir-

birlerine emanet olurlarmış. Biz de onları toplayıp katılaştırmışız. Her zaman uçaktan bir şeyler yükselir havaya; atomlar farklı niteliklere bürünür, ondan bir şeyler alırız.”

Salonun sol tarafındaki bir adam ayağa kalkıyor:

“Bir sorum var,” diyor. “Eğer onları yeniden yaratmak için canlı şeylerin atomlarına ihtiyaç varsa, bunlar neden dünyamızdan yok olmuyor?”

“Sizin dünyanız dökülüyor,” diye cevap veriyor Tilly. “Kilo kaybediyor, ben ve arkadaşlarım karşınıza çıkmak için bu kiloları ödünç alacağız.”

Seyirciler vücutlarını kontrol ediyor. Serge sırtını dikleştiriyor, kilo kaybedip kaybetmediğini anlamaya çalışıyor. Tuhaf ama gerçekten de hafiflemiş durumda. Tilly devam ediyor:

“Ölen, çürüyen her şeyi düşünün: kaybolmuyor onlar. Bir süreliğine toza, gübreye dönüşüyor, bir koku gibi dışarıya bir esans, gaz veriyorlar. Tüm ölü şeylerin bir kokusu vardır. Kokuya dönüşmelerinden önceki formlarının kopyasını çıkarmak için bunu kullanırdık. Böylece çürümüş çiçeklerden yeni çiçekler meydana gelir; yün yok olur ama tüvit kumaşa dönüşür; gübre de yiyecek haline gelir...”

Bu ufak ders devam ederken Tilly’nin ses tonu yükseliyor, bir bilimsanının ağırbaşlılığına ulaşıyor. Tilly yeniden kıkırdamaya başlayarak şöyle diyor:

“Tamamdır Yafe: Tilly şimdi geri dönecek. Masadaki konuşmaya devam etsin. Şeker verin ona, çünkü dediğini yaptı ve dediğini yaparsa şeker yiyeceği söylendi.”

Miss Dobai’nin dudaklarından yine bir tıslama sesi geçiyor; sonra yukarı dönmüş gözleri kapanıyor, kadın bilincini yitirmiş bir vaziyette sandalyeye çöküyor. Seyirciler hareketsiz bir biçimde duruyor, neler olacağını görmek için bekliyorlar. İlk harekete geçen kişi sunucu oluyor. Sandalyesinden kalkıp seyircilere sesleniyor:

“Dostlar, ruhlarla iletişim kurmak Miss Dobai’yi epey yor-
muş. Şu anda baygın olması hâlâ onlarla iletişimde olduğunu
gösteriyor. Sizin de yardımınızla, masa titretme sistemine geçiş
yapıyoruz.”

Adam yerinden ayrılıp Miss Dobai’nin baygın biçimde yat-
tığı yuvarlak masaya atlıyor, elini masanın üstüne koyup ko-
nuşmasına devam ediyor:

“Öncelikle, bu masanın bir şekilde ayarlanmış olduğuna ve
mekanik bir sistem tarafından kontrol edildiğine yönelik şüp-
heleri gidermek adına seyircilerden birinin sahneye gelmesini
ve masayı kaldırırken bana yardımcı olmasını rica ediyorum.”

Bir duraksama oluyor; sonra önlerde oturan bir adam san-
dalyesinden kalkıyor, sahneye çıkıyor; masanın kenarını kav-
rıyor, bu arada sunucu masayı ayağından tutarak kaldırmaya
yardım ediyor. Daha sonra ikisi birlikte masayı sahneye taşı-
yorlar.

“Gördüğünüz gibi,” diyor sunucu, yorgun olduğu için biraz
gergin bir sesle, “gördüğünüz gibi masayı hareket ettirecek bir
kaldıraç veya elektrik düğmesine bağlayan herhangi bir kablo
veya tel veya başka bir mekanizma yok.”

Adam masayı yere, aldığı yere bırakması için gönüllüye bir
hareket yapıyor. Gönüllü sahneden ayrılmadan önce de ken-
disine şöyle diyor: “Beyefendi dilerseniz burada, karatahtanın
yanında durabilirsiniz.” Onu masayla şövaleye oturtulmuş
karatahtanın önüne götürüp konuşmaya devam ediyor: “Rica
ediyorum, ikinci bir gönüllü de bize yardımcı olsun...”

İki kişi, bir adam ve bir kadın, sandalyelerinden kalkıyor.

“Hanımefendi gelsin,” diyor sunucu. “Hanımefendi, sizin
göreviniz,” diye devam ediyor kadını sahneye yönlendirip
kâtabın yanına oturturken, “alfabedeki tüm harfleri sırayla,
yavaş ve açık bir biçimde okumak. Okurken masada herhan-
gi bir tepki olursa duraksayacaksınız; beyefendi okuduğunuz

harfi işaretleyecek; sonra bir kez daha A'dan başlayarak harfleri okumaya başlayacaksınız. Olayı anlatabildim mi acaba?"

Beyfendi de, hanımefendi de başlarıyla onaylıyorlar. Sunucu sahnenin sağındaki yerine geri dönüyor, şimdi oldukça kalabalıklaşmış sahneye –elinde tebeşiriyle karatahta başında duran beyfendiye, masanın arkasında baygın halde yatan medyuma, mahcup kâtime ve ayakta duran sinirli hanımefendiye– şöyle bir bakıyor; tatmin olmuş bir vaziyette hanımefendiye başlaması için talimat veriyor. Yüzü kızaran kadın yüksek sesle okumaya koyuluyor:

"A, B, C, Ç, D, E, F, G..."

Serge bir masaya bir Miss Dobai'ye bakıyor. İkisi de hareketsiz görünüyor. Sinirli hanımefendi, alfabenin orta kısmına gelip okumaya devam ediyor:

"L, M, N, O, Ö, P..."

Hâlâ bir şey olduğu yok. Ancak kadın S dediğinde, masa hareket ediyor, seyircilere doğru ileri gidiyor; insanlar nefes nefese bir halde izliyor olanları.

"Bunu not al," diye talimat veriyor sunucu, karatahtanın başında duran adama. Adam tahtanın üst sol köşesine bir S harfi çiziyor. Kadın arkasına yaslanıyor, masa yine düzeliyor.

"Bunu nasıl yapıyor," diye soruyor Serge. Damarlarındaki karıncalanma hissi daha da kuvvetleniyor. Daha önce yaşamadığı bir his bu; hoş bir duygu olduğu da söylenemez: sanki pek de iyi olmayan bir eroin enjekte edilmiş koluna ve karıncalanmanın nedeni de bu.

"Şşş," diye fısıldıyor Audrey. "Sadece izle."

Sinirli kadın sakinleşiyor, sonra yeniden saymaya başlıyor:

"A, B, C, Ç, D, E..."

Masa bu defa E harfine gelince sallanıyor. Sonra da N harfinde. Beş dakika sonra karatahtada şöyle yazıyor: SENİNAŞ-KINKALBURBOŞLUĞU. Sonra alfabe iki kere daha okunurken

masa hareketsiz kalıyor.

“Elimizdeki cümle ‘SENİN AŞKIN KALBUR BOŞLUĞU’,” diyor kâtip masaya bakıp konuşarak. “Mesaj doğru mu?”

Sunucu başını sallayınca sinirli kadın yeniden harfleri okumaya başlıyor. Masa yeniden S’de, sonra E’de, sonra N’de sallanıp öncekiyle aynı harf dizisini heceliyor – en sonunda “KALBUR”ın B’sine geliyor: bunu D ile değiştiriyor; sonra I geliyor, bunu R takip ediyor, karatahta daha anlaşılabilir olan şu cümleyle dolana dek masa sallanmaya devam ediyor: *SENİNAŞ-KINKALDIRIRBOŞLUĞU*.

“Şimdi elimizdeki cümle ‘SENİN AŞKIN KALDIRIR BOŞLUĞU’,” diyor kâtip. “Kastettiğiniz bu muydu? Evet için bir kere, hayır için iki kere sallayın masayı.”

Masa bir kez sallanıyor. Kâtip soruyor:

“Şu anda kiminle konuşuyoruz? Hâlâ Tilly’le mi birlikteyiz?”

İki kere sallanan masa soruya olumsuz yanıt veriyor. Sunucunun işaretiyle sinirli hanımefendi yine alfabeyi okumaya başlıyor, masa bu sefer “BİLİMİNSANI” sözcüğünü telaffuz ediyor.

“Ne tür bir biliminsanınsınız peki,” diye soruyor, atomlar hakkındaki sorunun sahibi olan adam.

HERTÜR, diye yanıtlıyor masa. *KİMYAGERFİZİKÇİ*.

Karatahta şimdi epey dolmuş durumda. Her şeyi not ettiğini göstermek için ona baş sallayan kâtime bakan adam, silgiyi alıp tahtayı temizliyor. Alfabenin harfleri yeniden ve yeniden yüksek sesle okunurken, tahtaya yeni bir harf dizisi yazıyor:

KALİTELİRÜHANİMADELERTİTREŞMEKTE.

Tahtanın üst kısmı yeniden siliniyor, mesaj devam ediyor: *TİTREŞİMALANCİHAZLARVARBİZDE...*

Masanın sallanması, mesajın kopya edilmesi uzun zaman alıyor fakat şimdi salondaki herkes mest olmuş vaziyette. Al-

fabenin okunduğu sesin kendisi de, masanın her an yeniden sallanabileceği olasılığıyla heyecanlanıyor.

YENİKÜTLEVAR, diye devam ediyor masa.

“Bu cihazları kim yapıyor peki,” diye bağıyor atom sorusunu soran adam.

MUCİTLER, diye yanıt veriyor masa. *MÜHENDİSLERRR*.

Alfabe üç tur daha dönüp her seferinde R’de duruyor. Serge sinirli bir biçimde söylenmiş harfler arasındaki boşluklarda kalp atışlarını duyabiliyor. Hissedebiliyor da: kalbi hızlı atıyor, göğsünün kalkıp inmesine neden oluyor. Serge bu arada bir kez daha ceketinin iç cebinde gizlenmiş nesnenin, amperölçerin farkına varıyor. Salona bakıyor: Audrey de dahil olmak üzere herkesin gözleri masaya ve karatahtaya yapışıp kalmış. Eliyle ceketin iç kısmını dışarı çeviriyor, cihazı görülecek hale gelene dek dikkatle yerleştiriyor. İbre sıfırı göstermekte. Tam amperölçeri bir kez daha cebine koymaya hazırlanırken gösterge yirmiye fırlıyor; üç dört saniye boyunca orada duruyor, sonra yine aniden sıfıra düşüyor.

“A, B, C...” diye makamla okuyor sinirli kadının sesi. N harfinde duraksadığında, iğne tekrar yirmiye fırlıyor. Serge yukarı bakıyor ve masanın ileri doğru sallandığını fark ediyor. Masa düzelirken yine aşağı bakıyor ve ibrenin yeniden sıfıra düştüğünü görüyor.

“A, B, C...” diye yeniden başlıyor harfler. Masa T harfinde sallandığında iğne kalkıyor; masa düzleştiğinde, hanımefendi yeniden okumaya başladığında ise düşüyor. Serge yine salona bakıyor, tüm seyircileri dikkatli bir biçimde inceliyor. Kafalarının hepsi aynı yöne çevrili ama aralarından birinin duruşu dikkat çekici. Birkaç sıra önünde oturan, fötr şapkalı adam bu: omuzları diğer herkesten farklı bir biçimde gerilmiş halde. Dirseğinde de bir farklılık var: masanın her titreyişinden, ibrenin her zıplayışından hemen önce seğiriyor. Serge kolunun

ön kısmına, adamın elinin cekette kaybolduğu noktaya bakınca durumu anlıyor: adamın parmakları tıpkı Serge'in ceketine gizlenmiş amperölçer gibi bir şeyi idare etmekte.

"Telsiz kumandası," diyor, neredeyse duyulmaz bir biçimde.

"Ne," diye soruyor Audrey.

"Hiç," diye fısıldayarak yanıt ceriyor. Nasıl haberleştiklerini saniyesinde anlıyor: *The Broadcaster* dergisinde bir ay evvel bu konuda bir yazı okumuştı. Ufak bir verici kendisinden daha da ufak bir alıcıya sinyal gönderiyor, alıcı bir mekanizmayı harekete geçiriyor: bu teknik, piyanist olmadan piyano çalmak için müzikhollerde, model uçakların pilot olmadan inmelerini sağlamak için pistlerde kullanılmış. Makalenin yazarı, silahların uzaktan ateşlenmesini, sirenlerin çalışmasını, hatta hiçbir denizciye ihtiyaç olmadan bir savaş gemisini kumanda etmeyi sağlayabileceği spekülasyonunda bulunuyordu. Masa sallanmaya devam ediyor bu arada, DAĞILMIŞGÜNEŞİŞİĞİYENİDEN-GELDİ dizisinin harfleri telaffuz ediliyor...

"Güneş parlak mı, yoksa karanlık mı," diye soruyor atom sorusunu soran adam.

AŞIĞINYOKTURKİRENGİ, diye cevap veriyor masa. VENEZAMANKİ...

Nabızı hızlı atmaya devam ediyor ama şimdi Serge öfkeleniyor. Ayağa fırlayıp bu dolandırıcılığı ihbar etmeyi düşünüyor. Odadaki insanlardan kaç bu dolandırıcılığın içinde acaba? Kâtip içinde mi? Mesajları yazıya geçiren kişi? Atom sorusunu soran adam? Önce Ralph'ın, sonra Paul'ün ebeveynlerine bakıyor: masanın her sallanışında, sözcüklerin karatahtaya yavaşça her yazılışında heyecanlanıyorlar; Serge dışındaki herkesin durumu bu. Diğerlerinden ayrı oluşu Serge'in kalbinin daha hızlı çarpmasına sebep oluyor; o kadar hızlı çarpıyor ki kalbi, Serge kalp krizi geçireceğinden, öleceğinden endişelenmeye başlıyor: harflerin okunmaya devam ettiği, ardından durup ye-

niden başladığı sonraki on dakikayı Serge kendini sakinleştirmeye çalışarak geçiriyor. İçinden kendi kendisiyle konuşuyor, ispritzma terminolojisinde “göçmek” lafının “ölmek” anlamına geldiğini düşünüyor, bu da göğsünden gırtlığına sinirli bir kahlkaha gitmesine neden oluyor ve bunu bastırması gerekiyor. Serge hem zihnini hem de bedenini sakinleştirdiğinde masa da titremeyi bırakmış; sunucu kendileriyle “işbirliği” yapan herkese teşekkür ettikten sonra seansı bitiriyor, sahne boyunca yürüyüp ilk girdiği kapıdan geçerek kayboluyor.

Dışarıya çıktıklarında Audrey’nin neşesi yerinde:

“Üzerinden bir ağırlık kalktığını hissettin mi,” diye soruyor, Hoxton Street’den aşağı yürürken.

“Hissettim aslında,” diye cevap veriyor Serge dürüstçe.

“Ben ağırlığımın doğrudan Michael’a aktığını hissettim,” diyor Audrey. “Tilly, Ralph’le konuşurken onun varlığını hissedebiliyordum.”

“Gelecek hafta yine gelebilir miyim,” diye soruyor Serge.

“Elbette,” diye cevap veriyor. Onu iki yanağından birden öpüyor, sonra yüzünü boynuna gömüp kokusunu sevgiyle içine çekiyor.

Serge o haftayı bir uzaktan kumanda cihazı yaparak geçiriyor. Zor iş değil: ufak bir ateşleme bobini alıyor, buna bir batarya, iki anten, bir elektrik düğmesi, bir de telgraf anahtarı ekliyor. Fötr şapkalının kumandasının enerji miktarını tahmin ediyor, o daha güçlüsünü yapıyor. Sonuçta ortaya çıkan mekanizma ceket cebine sığamayacak kadar büyük: küçük bir deney yapıp bunu ceketinin içine ilıştirmeyi başarıyor, böylece sağ elinin parmaklarıyla gizli gizli cihazı idare edebiliyor. Sonraki perşembe günü Serge ve Audrey yine otobüse binip Clerkenwell Road’a gidiyorlar. Adam Audrey’nin iki metre uzağında duruyor; vücudu yana dönük ve hafifçe kasılmış.

Geçen hafta oradaki seyircilerin yaklaşık olarak yarısı yine

gelmiş; diğer izleyiciler de yeni tiplerden oluşuyor. Paul'ün ebeveynleri burada ama Ralph'inkiler yok.

“En son seanstan sonra geri gelmeleri normal,” diyor Serge.

“Michael benimle konuşsa ben de yine gelmeyi isterdim,” diyor Audrey. “Ama onlarla sürekli iletişim kurmak gerekmiyor. Sevdiğin kişinin iyi olduğunu bilmek yeterli, bir de arada sırada onunla ‘merhaba’laşmak...”

Atom sorusunu soran adam da burada; sekreter ise defterini önüne açmış, hareketsiz duruyor. Elbette fötr şapkalı adam da orada. Adam geçen hafta yaptığı gibi Audrey’e başıyla selam veriyor, bu sefer selamına Serge’i de dahil ediyor. Serge ona gülümsüyor, göğsündeki kabarıklığa çok fazla bakmamaya çalışıyor ama yine de oraya bakarken buluyor kendini, seviyeyi doğru tahmin ettiğini umuyor: batarya dört volttan fazla *olamaz* herhalde...

Sunucu geçen haftaki gibi laf kalabalığı yapıyor. Aynı ilahiler söyleniyor. Aynı hıçkırıklar, ağlamalar ve öğürmeler eşliğinde Miss Dobai titriyor, sonra Morris vasiyetnameler ve vekâletnameler hakkında derin ve sızlanan bir sesle dırdır etmeye başlıyor. Komanşe Şefi bugün tatilde herhalde: onun yerine istiridye avlamak için denize dalarken boğulan, şimdi bütün denizlerin bulunduğu yerde, huzur verici sularda sürüklenen Güney Pasifik Okyanusu’ndan bir denizci gelmiş. Ancak Tilly bugün formunda, önce bir piyade eriyle ebeveynleri arasında, sonra da bir denizaltıcıyla ağabeyi arasında iletişim kurarken (ne de olsa bu akşamın teması denizcilik) kıkırdıyıp duruyor. İkinci ruh, bir hafta evvel ağabeyinin aldığı ve içinde kendisinden kalanların olduğu kutuyu ayrıntılarıyla tarif ediyor, hatta pakette pulu olan postanenin adını dahi doğru söylüyor. Ölen adamın ağabeyi nefesi kesilmiş bir halde bu bilgileri onaylıyor; Serge ise bu arada Miss Dobai’nin işbirlikçiler ağının salonun çok ötesine uzandığını fark ediyor: kadın

için çalışan postacılar, hemşireler, cenaze levazımatçıları, Sicil Bürosu memurları, hizmetçiler, ressamalar, fotoğrafçılar veya asistanları, Sophie ve Widsun'ın yaptığı gibi gazeteleri tarayıp ölüm ilanlarını, müzayede listelerini, nişan ve evlilik duyurularını ve kim bilir neleri sınıflandıranlar var. Serge ellerini ceketinin alt kısmına kaydırıyor, ceketinin altına gizlenen devreyi, kendi gizli şebekesini hissediyor; sonra dikkat çekmesin diye onu geri çekiyor: zamanı değil, henüz zamanı değil...

Miss Dobai meditasyondan yorgun düşmüş halde sandalyesine çöküyor, sunucu da seansın masa sallama bölümünün hazırlıklarıyla uğraşıyor. Bir beyefendi masanın herhangi bir bağlantısı olmadığını göstermek ve karatahtayı kullanırken ona yardımcı olmak üzere sahneye çıkıyor, bir hanımefendi de harfleri okumak için gönüllü oluyor. Serge onların burada dönen dolabın parçası olmadıkları kanaatinde: neden olsunlar ki? Fötr şapkalı adam işini yaptığı sürece, Miss Dobai ve sunucunun olayın farkında olmaları sistemin işlemesi için yeterli. Serge, kararları veren kişinin Miss Dobai mi, yoksa diğer adam mı olduğunu merak ediyor. Muhtemelen Baltimore göçmeni olduğu söylenen, trenler ve gemiler ve saraylarda yaşadığı anlatılan Miss Dobai diye biri yok gerçekte: muhtemelen sahnedeki kadın bir Londralı; Hackney veya Mile End'de yaşıyor, düşmüş kabare dansçılarının kafa çektikleri bir bardan bulmuşlar onu, bu sesleri, ağlama ve hıçkırık seslerini çıkarmak üzere eğitmişler. Belki de tüm bunların arkasında ne bu kadın ne de adam vardır; belki her şeyi bu odada bile olmayan, onları uzaktan manipüle etme hesapları yapan, evinde oturan biri kontrol ediyordur. Hanımefendi harfleri okumaya başladığında Serge elini yeniden ceketinin içine sokuyor. Fötr şapkalı adamın ilk birkaç harf dizisini dikte ettirmesine izin veriyor: bir süre sonra karatahtada "ONLARAĞLADIKLARINDABİZDUYARIZ" yazıyor.

“Nasıl duyuyorsunuz,” diye soruyor kâtip, yine masaya seslenerek.

Fötr şapkalı adam “YANKISINDAN” veya belki “YANKILANDIĞINDAN” sözcüğünü hecelemenin yarısındanayken Serge araya giriyor. Cebindeki devreyi açıyor, A’dan sonra, hanımefendi tam *N* derken araya giriyor. İşe yarıyor: masa sallanıyor; kara tahtadaki beyefendi *Z* harfini yazıyor. Serge’in önünde duran fötr şapkalının omuzları kilitleniyor; adam kafası karışık bir halde çevresine bakıyor. Serge *V* harfinde bir kez daha masayı sallatıyor, sonra da *A* harfinde. Araya bir *Z* sokmayı başarıyor; sonra, *O*’nun sırasının gelmesi için beklerken, fötr şapkalı adam dirseği seğirerek araya giriyor, *E* harfinde masayı sallıyor. Serge bir sonraki raundu *R* harfiyle alıyor.

“YAZVAZOER yazıyor,” diye okuyor kâtip. “Bu anlamlı bir kelime değil ama.”

Sunucunun işaretiyle, gönüllü kadın en başa dönüp A’dan okumaya başlıyor. Fötr şapkalı adamın eli ceketinden dışarı çıkıyor; tören sunucusunun dikkatini çekmeye çalışan adam bunu başaramıyor. Serge sonraki on altı harfi rahatlıkla iletiyor ve “DOBAIÜÇKÂĞITÇIDI” dizisini dikte ettiriyor.

“Kâğıtçıdı, bir yer adı herhalde,” diye mırıldanıyor yakında oturan biri.

R, harfini ekliyor.

Fötr şapkalı adam sunucunun dikkatini çekmeyi başarıyor: sunucu büyük büyük açılmış gözleriyle ona bakıyor, durumu düzeltmesini istiyor. Ama adam bunu yapacak durumda değil: Serge paniklediğini arkasında oturmasına rağmen görebiliyor. Kafası bir o yana bir bu yana dönüyor; eli ceketinin yanında durmuyor.

“DOBAI ÜÇKÂĞITÇIDIR’ yazıyor,” diyor kâtip, şaşkın bir vaziyette. “Bunu söyleyen kim? Nereden geliyor bu ses?”

“MISSDOBAINİNAMINDANGELİYOR,” diye dikte ettiriyor Ser-

ge. Sunucu fötr  apkalı adamla iletişim kurmayı o kadar istiyor ki, okunan harflere dikkat etmiyor bile. Yeniden tahtaya baktığında, son mesajın “AUDREYBENİMSERGE” olduğunu görüyor.

“Bence bu seansı kısa kessek iyi olacak,” diye anons ediyor sunucu. “Belli ki Miss Dobai...”

Ancak sunucu kontrolü yitirmiş durumda. Hanımefendi meydan okurcasına sesini yükseltiyor, harfleri okumaya devam ediyor. Audrey ağzı açık bir biçimde ona bakarken, Serge  ld r c  darbeyi vuruyor:

“MASAF TR APKALIADAMTARAFINDANKONTROLED L YOR.”

Kadın harfleri okumayı bıraktığında oda sessizle iyor. Tüm gözler fötr  apkalı adama kayıyor, o da sanki bir değişiklik yaratacakmış gibi hızlıca kapıya ko madan evvel şapkasını çıkarıyor. Güçlü kuvvetli iki adam onu orada yakalayiveriyor; mücadele esnasında uzaktan kumanda cihazı ceketinden yere düşüyor.

“İki voltlukmu ,” diyor Serge. “Daha düşük yapsam da olurmu .”

Miss Dobai rehaveti bırakıp ayağa kalkıyor, sunucunun az önce çıktığı yan kapıya gidiyor. Adamlar yolunu kesmeye çalışıyor fakat çok geç kalıyorlar: kapıya abanıyor, kapının i  tarafa açıldığını fark ediyor, kapıyı kendilerine doğru çekiyor, ikilinin ardından ko turuyorlar. Diğer insanlar sahneye akın etmiş durumda:  aşkın bir halde elinde kur unkalemiyle masada oturan k tibi itiyor, masaya atlıyor, bütün g  leriyle onu par alıyorlar. Serge’in yanındaki bir kadın çığlık atıyor. Paul’un annesi olabilir bu ama emin olmak zor: tüm mekân kargaşa içinde, kadınlar çığlıklar atıyor, erkekler bağırıp ortalıkta ko turuyor ve bu i te parmağı olduğundan   phelendikleri diğer adamları yakalıyorlar. İnsanlar yumruk yumruğa d v   yor. Aralarında ilerleyen Serge salonun  n kısmına gidiyor; sahne

boşalırken buradaki insanlar kaçmayı başaran, çıkış kapısına doğru koşan zavallı, masum bir tutuklunun peşinden koşuyorlar. Serge merdivenleri tırmanıyor, masaya doğru yürüyor. Masa ikiye bölünmüş, üst kısmı gövdeden koparılmış ama pek de temiz bir biçimde ayrılmamış: üzerinde kıymıklar var. Kıymıkların arasında küçük bir menteşe var; menteşenin yanında, masanın ayağının iç kısmına uhulanmış halde duran bir dalga reseptörü, bunun düzelten bir mekanizma, bir röle, bir batarya ve iki anten var. Serge öne doğru eğilip parçalanmış mekanizmayı yakından inceliyor. En azından masa gerçek. Tahtası eski, çürümeye başlamış. Ufak bir böcek, bir tür tespihböceği, sürünerek dışarı çıkıyor, cennet gibi aniden beliren açıklığa doğru giderken devredeki tellerin yanından geçiyor. Böceğin vücudu karanlık ve ıslak, yağa ya da mürekkebe benziyor. Serge bir süre onun yukarıya doğru ilerlemesini izliyor, sonra arkasına dönüyor ve yürüyerek uzaklaşıyor.

Salonun dışında patırtı gürültü sürüyor. İnsanlar Hoxton Street boyunca koşturuyor, ya birini takip ediyor, ya biri tarafından takip ediliyor ya da hem takip edip hem de takip ediliyorlar. Toplantıya katılmamış insanlar da kendilerini bu arbedenin içinde buluyor. Audrey yolun ortasında duruyor, Miss Dobai'nin sahneden aniden çıkmasından önceki hali kadar katatonik durumda. Serge kolunu tutuyor, onunla Old Street boyunca yürüyor, burada bir taksi çağırıyor.

Audrey yol boyunca konuşmuyor. Rugby Street'e geri dönüyorlar, Serge onu merdivenlerden dairesine çıkarırken önüne bakıyor. Audrey içeri girdiğinde kendisini yatağın üzerine atıp hıçkırmaya başlıyor. Serge arkasına oturuyor, elini kızın sırtına koyuyor ama Audrey omuz silkerek onu uzaklaştırıyor. Hıçkırıklar bir süre devam ettikten sonra hafifliyor; sessizce ağlarken Audrey'nin yüzü yastığa gömülmüş halde. Serge uzun süre onun yanında oturuyor, sırtının yükselip alçalışını sey-

rediyor. Audrey hantal görünüyor, sanki vücudunun aşk ve inançla ruhlar dünyasına ödünç verdiği ağırlığı sahipsiz kalmış gibi. Saçı da daha ağırlaşmış görünüyor, Audrey'nin kederi saçlarına işlemiş sanki. Gömleğiyle elbisesi buruşmuş. Vücudu katı ve ağır ve aşağıya sarkıyor. Vücuduna kütle ve yerçekimi eklenmiş ve bir yandan da ondan bir şey eksilmiş: üzerindeki kumaşlara rağmen çıplakken olduğu halinden bile daha çıplak görünüyor, sanki şimdiye dek içinde gizlediği, Michael'in ona geri döneceğine yönelik inancı vücudundan sıyrılmış, onu dünyanın, bir masanın yalnızca bir masa olduğu, resimler ve fotoğrafların yalnızca imgelerden ibaret olduğu, oyun odalarının duvarlarındaki uçurtmaların hatırlanmadığı, ölülerin ölü olduğu bu dünyanın gerçekliğine geri döndürmüş gibi.

En sonunda uykuya dalıyor. Daireden ayrılp sokaklarda yürürken Serge'in öfkesi dinmemiş durumda. Miss Dobai ve çetesine kızıyor, her şeye inandıkları için insanlara kızıyor, Audrey'e acımasız davrandığı için kendine kızıyor. Doğal olarak Triangle'a yöneliyor, Mrs. Fox'un yerinde biraz zaman geçiriyor, sonra Wooldridge's'de duruyor, ardından tahnitçiye uğruyor. Şimdi önemli bir ağırlığa ulaşmış uyuşturucularını tüketebileceği bir yere ihtiyaç duyduğu için ve eve dönmeyi veya kirli bir tuvalete gitmeyi istemediği için babasının arabasının, garajında durduğu Holborn'daki bodruma gidiyor (son iki haftalığına burayı yeniden kiralamıştı). Üzerindeki üniformanın Empire tiyatrosundaki yer göstericilerinkine çok benzediğini görüp şaşırdığı bir görevliden anahtarı alarak bodruma iniyor, eroini enjekte ediyor, kokaini burnuna çekiyor ve burnuna çekiyor ve eroini enjekte ediyor, öfkesini dindirmek için daha çok, daha çok kullanıyor. Öfkesi dinmiyor: her yönden gelerek onu eziyor. Bir şeyleri hareket ettirmesi gerektiğine karar veriyor Serge.

Arabayı çalıştırıyor, garajdan ayrılıyor ve güneybatı istikametine gidiyor, Chelsea, Wandsworth, Wimbledon'dan geçi-

yor. Kısa bir süre sonra Londra'nın dışına çıkıyor. Nerede olduğunu veya nereye gittiğini bilmiyor ve bunu umursamıyor da: önemli olan bir şeyleri hareket ettirmek – bir şeyleri hareket ettiriyor ki onları yine durdurabilsin, hareket halindeyken hareketsizliğe ulaşabilsin. Yeşil, mavi ve siyah renkler geçip gidiyor önünden; bazen öfkeli bir çığlık havaya yayılıyor, araba ilerlerken sesi kısılan bir klakson sesi bu. Renkler gittikçe daha çok yaklaşıyor; hava bir perdeye dönüşüyor, burada gökyüzü ve manzara birbiriyle yarışıyor, gittikçe daha çok yaklaşıyorlar ona: kısa bir süre sonra, yalnızca bir yansımayı izlemekle kalmıyor, perdenin yüzeyine değdiğini hissediyor. Hatta onun *içine giriyor* sanki: bir biçimde perdenin çevresinde de o var. Rüzgâr yüzünü kırbaçlamıyor yalnızca: kahverengiyle birleşmiş renkler üzerine çıkıyor, derisini kazıyor ve ağzından içeri giriyorlar. Sonra tersine dönüyor, perde dönüp Serge'in üzerinde duruyor. Bir çarpışma sesi geliyor. Ses sanki daha yüksek bir dünyadan gelip onunla karşılaşmak üzere aşağı iniyor: sanki büyük demir bir kapak Serge'in üzerine kapanıyor. Sonra sessizleşiyor ortalık. Şimdi bir tür yeraltı dünyasında Serge: bir köstebek o, tıpkı bir çekmece veya dolap gibi içi eski, tanıdık maddelerle doldurulmuş.

“Yine toprak,” diye mırıldanıyor, ağzının içindeki toprağı tadarak. Gülmeye başlarken toprak parçaları dudaklarının arasından dışarı atılıyor. Kahkahası arabanın zemininden sekiyor; araba ters dönmüş, yamulmuş halde ve metal bir çadır veya hangar gibi Serge'in üzerinde kavis yapıp katlanıyor. Hoş bir ses bu; ona St. Alfeg'e'nin içindeki ayinlerde yankılanan ilahileri ve fısıltıları hatırlatıyor. Çatıdaki iğne deliklerinden içeri ışık düşüyor.

“Benim mahzenim burası,” diyor Serge, onu dinliyor olabilecek kişi her kimse ona. Çevrede insanlar var: metalin ardında boğulan sesleri duyabiliyor. Onlar da onu duyabiliyorlar: yara-

lanmış olduğunu, arabayı üzerinden kaldırmaları gerektiğini söylüyorlar.

“Kaldıramayacaksınız,” diye seslenmeye çalışıyor. “Benim kabuğum o.”

Serge’in sözcükleri seyircilere temiz ve anlaşılır biçimde ulaşmak yerine yankılanıp bozuluyor. Sığınağın dışında tartışma devam ediyor. Bir ses, şaseyi kaldırmak için bir yol öneriyor; bir başkası farklı bir yol teklif ediyor; diğer insanlar da tartışmaya katılıyor. Tartışmalar sürüyor, sonra bir gıcırta sesi geliyor. Deforme haldeki kubbe kaldırılıyor; o gittiğinde Serge içinde yattığı hendeğin çevresinde bir araya gelmiş kalabalığı görme imkânına kavuşuyor; araba tam üzerinden kalkarken kıyafetlerine takılıyor, kıyafetlerini parçalıyor. Serge’i yeniden döndürüp döndürmemek hakkında yeni bir tartışma başlıyor.

“Yapmayın,” demeye çalışıyor Serge. “Eski bir dostla konuşuyorum.”

Ancak ağzı o kadar çok toprakla dolmuş ki sözcükler dışarı çıkamıyor. Serge’i döndürmek isteyenler tartışmayı kazanıyorlar; bir kere daha arkasına döndürüldüğünde, gökyüzüne bakarak âciz bir biçimde yatıyor.

“Doktor,” diyor biri; sonra Serge kendini başka bir yerde buluyor. Burası onun dairesi de olabilir, Audrey’ninki de; veya Versoie’de olabilir, Hammelburg’daki ya da Berchtesgaden’deki hapisnede de. Çevresinde çeşitli doktorlar var; sonra hepsi gidiyor, geriye yalnızca Learmont kalıyor ve Serge’e Versoie’de olduğunu söylüyor.

“Aramıza döndün mü şimdi,” diyor Learmont.

“Gitmiş miydin ki,” diye soruyor Serge.

“Kendine öyle kötü bakmışsın ki,” diye cevap veriyor Learmont, “buraya on tane numune kavanozunun içinde gelmediğin için şanslısın. Daha önce hiç...” Sonra sözcüklerinin sesi azalıyor, ortalık yeniden kararıp toprakla doluyor.

Serge gerçekten uyandığında, Maureen'i başucunda oturmuş kendisini izlerken görüyor. Sohbet ediyorlar. Durum bu: sohbet ediyorlar; sanki uzun bir süredir devam etmekte olan bir konuşmanın ortasında uyanmış Serge. Ona insanların neler yaptığını anlatıyor: kimin evlendiğini, oradan ayrıldığını, kimin doğup kimin öldüğünü. Sohbet devam ediyor, daha önce de sohbet etmişler, uzun bir süre boyunca da sohbet sürüyor, muhtemelen haftalar boyunca konuşuyorlar, bu sürede Serge yatağından kalkıp az da olsa ortalıkta yürüyecek güce kavuşuyor. Bazen başucundaki Maureen'in yerini babası alıyor, ona en son araştırmalarını, bekleyen patentlerini, iş projelerini anlatıyor. Ve bazen başucundaki kişi sessizlik içinde, gülümseyerek oturan annesi oluyor. Çok da fark etmiyor. Serge onları oldukça edilgen bir biçimde karşılıyor, sanki bir film izliyor – bu filmdeki kendi rolü de hareket etmesini değil, çerçevenin hemen dışına yerleştirilmiş bir izleyici olmasını gerektiriyor. Bu filmden hoşlanıyor, onun içinde kendini kaybetmekten hoşlanıyor, sınırları ve başı sonu olmayan bu zamansızlıktan hoşlanıyor...

Ancak film sonsuza dek sürmüyor: en sonunda babasıyla birlikte bir sürpriz ziyaretçi gelince Serge gerçek zamana geri dönüyor. Daha onu görüp duymadan önce odadaki varlığını hissediyor: tanıdık, gösterişli bir varlık bu, arkasında resmi bir dünyanın, bir etki ve güç dünyasının tüm protokolleri ve kurallarını taşıyan veya bunları taşıdığını ima eden bir varlık.

"Serge, oğlum benim," derken Widsun'ın gözleri tuhaf bir açıyla ışıldıyor: yüksekte, dikey açıyla bakıyor ona.

"Sevgili Doktor Arbus," diye cevap veriyor Serge. "White-hall tanrıları ne âlemde?"

"İnsanları işe almakla meşguller," diyor Widsun. "Ben şu sıralar İletişim bölümünde çalışıyorum, Kuzey Afrika'yla ilgili özel görevler verildi bana. Bizim Mısır'daki takım için küçük

bir görev almak hoşuna gidebilir diye düşündüm.”
“Mısır mı,” diye soruyor Serge. “Ne var orada?”

IV

Çağrı

Rue des Soeurs boyunca kırık duvarlar var: iri parçalara ayrılmış pencere girintileri, menteşeleri ayrılmış, ön yüzeyleri yontulup parçaları aşağıya atılmış kapı çerçeveleri.

“Geçen yılki ayaklanmalarda oldu,” diyor Petrou, Serge’e.

“Bu da mı,” diye soruyor, Bourse’un dışında tahrip edilmiş bir dizi korkuluğun yanından geçerlerken.

“Hayır, bu 1919 ayaklanmasında oldu. Bourse’u güzelce benzettiler desek yeridir.”

“Peki ya bu,” diye soruyor Serge bir süre sonra, Rue Stamboul’da bulunan boş bir arsada devasa levha yığınlarına rastladıklarında.

“1882 bombardımanında oldu bu; aslında,” diye devam ediyor Petrou, en eski levhalara işaret ederek, “şunlar muhtemelen Perslerin yedinci yüzyılda burayı talan ettikleri günlerde başka bir binadan sökülmüştür; bir tanesi de daha önceki bir dönemden, Octavianus’un Antonius’u bozguna uğrattığı günlerden geliyordur. İskenderiye’nin olayı bu zaten: farklı tarihsel dönemler bir biçimde birbirlerine karışıyorlar burada...”

Petrou, İletişim Bakanlığı’nda çalışıyor. Görevi, mekân isimlerinin koordinasyonunu sağlamak. Şehirdeki her sokak ve meydanın üç farklı ismi var: İngilizce, Fransızca ve Arapça – Arapça isimlerin, resmi haritalarda Fransızca veya İngiliz-

ceye çevrilip çevrilmemesine dair bir tartışma var, ayrıca her biri birbirine rakip devlet daireleri tarafından desteklenen üç İngilizce sisteminden hangisinin kullanılacağı da tartışılmakta. Petrou yaklaşık yedi dil konuşuyor. Hukuki açıdan Britanyalı kendisi ama Liverpool'da geçen çocukluğu dışında Britanya'da yaşamamış hiç. Ailesi Bizans veya Trieste, Odessa veya Levant aracılığıyla Yunanistan'dan geliyor; Petrou bu yerlerden hiçbirinde de yaşamamış. Buna karşılık bu şehirlerin, ülkelerin, adaların ve bu sürgün edilmiş sahipsiz diyarların deyimlerini sünger gibi emmiş Petrou, bu bilgisini de ziyarete gittiği Bosnalı çiçekçilerin, Beyaz Rus terzilerin, Suriyeli dokumacıların, Ermeni saraçların, Prusyalı marangozların, Kıbrıslı tuhafiyecilerin ve İtalyan silah imalatçılarının önünde sergiliyor; bu sırada Serge arkasından gelip insanları sayıyor, blok blok gezdikleri şehrin dilbilimsel planını hazırlıyor.

“Bugün *theta* aracılığıyla *epsilon* yapacağım,” diyor kibar bir ev sahibi adam Serge'e, Türk kahvesi içerlerken; onlara “sevgili Morgane” (tüm tüccarlar onu isminin bir varyasyonuyla çağırıyor: Morgané, Morjan, Morganoviç olarak) ve “yeni arkadaşı” olarak sesleniyor. “Dün de *alpha-delta*'ydık,” diye cevap veriyor Serge. “Sanki alfabe boyunca yürüyor gibiyiz.”

“Buradaki bloklar hep bu şekilde isimlendirilmiş,” diyor Petrou, kısa bir duraksamadan sonra ekliyor: “Burada mekân ve onun ismi iç içe giriyor. Kıptiler dördüncü yüzyılda konuşulan Mısırcayı Grek harflerine çevirmiş, sonra hiyeroglifler ekleyerek alfabelerini oluşturmuşlar. Her şey bu şehirde başladı: kültürler ve diller birbirlerine çarpıp yenilerini oluşturuyor. Koordinasyon işi de buradan başladı: Rosetta'nın bulunduğu yere yalnızca kısa bir tren yolculuğuyla gidilebilir. Düşünsenize, bütün dillere uyan bir levhadan bahsediyoruz; bir metrelik ikinci bir Babil kulesinden. Benim İskenderiye'deki gözdem Rue Rosette'dir, sırf ismi bile yeter. İnsanı çileden çıkaracak bir

biçimde şimdi bu ismi de değiştiriyorlar...”

Serge de İletişim Bakanlığı'nda çalışıyor. Widsun'ın arabasıyla Versoie'den Londra'ya seyahat ederlerken manevi babası ona işini açıklamıştı: detaylarını tam anlamadığı bir işe girişecek, gelecekte kurulması planlanan İmparatorluk Telsiz Şebekesi'ni inceleyen, onu destekleyen, geliştiren veya gelişmesi için gerekli yolu açan bir veya bir dizi rapor hazırlayacak.

“Proje yıllar önce tasarlandı,” demişti ona Widsun, şoförlü Ford'un arka koltuğunda otururken. “Mısır istasyonunun lisansı 1914 yılında verildi. Neden hâlâ açılmadığını ve işletilmediğini ise bilmiyorum.”

Arabanın camından yanda ilerleyen taşraya bakan Serge'in dikkati dağılmıştı – bunun nedeni yaşadığı kazanın hatıralarının aklında canlanması, uyuşturucu için kıvrınması değildi (kendine gelmesinden bu yana tuhaf bir biçimde bu kıvrınmalar sona ermiş durumda: geçmişteki uyuşturucu bağımlılığının yegâne kalıntısı ise kolundaki solgun iğne işareti), araba tekerleklerinin altında çakıl taşları çıtırdatarak evden uzaklaşır, eğimli yolda ilerlerken, ona el sallayan insanlar arasında yüzünde bir mutsuzluk ifadesi olan yegâne kişinin Bodner olduğunu gördüğünü hatırladığı için dağılmıştı dikkati.

“Norman'ın komitesi, sekiz istasyon inşa etmeyi önerdi,” diye devam etmişti Widsun, sesi motorun gürültüsüne karışırken, “bunlar birbirlerinden 3200 kilometre uzakta olacak ve buradan İmparatorluğun her köşesine yayın yapacak. Milner-Eccles raporu, bunun mümkün olduğunu onaylıyor gibiydi. Ancak Sömürge Ülkeleri'nde sıkıntı var, Kabine şimdi yeni bir komite kurmak, yeni raporlar sipariş etmek istiyor gibi; bir yandan da yedi yıldır bitmemiş halde duran Mısır istasyonuna devam edecekler. Sen Kahire'de Macauley için çalışacaksın: sana kendisinin hiç kuşkusuz Telgraf Komitesi'ne yazdığı raporuyla birleştireceği bir alt rapor hazırlatacak, komite Emper-

yal İletişim Komitesi'ne rapor hazırlayacak, onlar da..."

Sesi duyulmaz olmuştu ve bir süre sessizlik içinde oturmuşlardı. Sonra Widsun oturuşunu değiştirmiş, kolunu Serge'in arkasında deri koltuğa uzatıp mahrem bir ses tonuyla eklemişti:

"Ve eğer senin için sorun olmazsa, bir de ek istiyorum."

"Ek mi," diye sormuştu Serge.

"Ek istiyorum," diye tekrar etmişti Widsun. "İlave, *apocrypha*, ek yazı, öndeyiş – adını sen koy. Bunu bir kitabın kayıp bölümü gibi düşün."

"İçeriği ne olacak peki?"

"İçeriğinin ne olacağını bilsem kendim yazardım zaten," diyerek kıkırdamıştı Widsun. "Oraya git; nelere dikkat etmem gerektiğine sen karar ver." Sanki dışarıdaki bitki örtüsünde bir anlam arar gibi camdan dışarıya bakmış, sonra devam etmişti: "Eski Çin bedduasındaki gibi, 'ilginç zamanlar'da yaşıyoruz. Mısır'da takip etmeyi istediğim... *şeyler* oluyor."

"Amazonlar gibi yani," diye homurdanmıştı Serge.

"Ne dedin?"

"Ee... hiçbir şey. Devam edin."

"Bunları ayrı ayrı gönder. Aramızda doğrudan bir hat varmış gibi düşün: zincirleri, komiteleri, bu tür şeyleri aradan çıkaran bir hat." Kafasını Serge'inkine doğru indirmiş ve yarı fısıldayan bir sesle şöyle demişti: "Sen benim küçük casusum olacaksın."

Bu şifreli görevi hazmeden Serge, ağzının içinde ekşi bir tat oluşmaya başladığını hissetmişti – daha sonra Widsun'ın talebini her düşündüğünde bu tat yeniden ağzına gelmişti: reflü gibi içerilerden gelen acı bir tattı bu.

İskenderiye'ye ayak bastıktan, Bakanlığın Rue de France'daki bürosuna haber verdikten sonra Serge kendisine o akşamki Kahire trenine bilet verilmesini beklerken, ona "zararları incelemek" üzere bir süre burada kalacağı söylenmişti.

“Ne zararlarını?”

“Majestelerinin iletişim şebekesine verilen zararları,” demişti İskenderiye bölümünün başı olan Binbaşı Ferguson. “Biz Zaglul’u sınırdışı ettikten sonra Mısırlılar öfkelerini yalnızca bizim işyerlerimize ve evlerimize değil, telgraf tellerine, telefon hatlarına da yöneltti. Hatta bazen direklerle de: düşmanlarının kutsal totemlerini vahşice parçalayan bir Kızılderili kabilesi gibi gerçek bir intikam isteğiyle saldırmışlar bunlara. Bunlar sonuçta bir anlamda kutsaldı.”

“Nasıl yani,” diye sormuştu Serge.

“Benim gördüğüm kadarıyla,” demişti Ferguson, masasındaki bir kâsedan tuzlu bir bisküvi olarak, “telefon kulübesi kutsaldır. Ne kadar kalitesiz de olsa, hangi karanlık ve harap bölgede olursa olsun, bir başka yerdeki bir istasyona bağlıdır, bu da genel santrale bağlanır, Londra’nın kalbine akan büyük nehrin kollarından birini oluşturur. Labban veya Karmouz’daki bir telefon kulübesine girdiğinizde Surrey’deki tüm yolların, Gloucestershire’deki üçgen çatılı tüm evlerin bağlı olduğu kutsal üçlemeye katılmış olursunuz.” Bisküvisini bir komünyon ekmeği gibi ağzına sokmuş, sonra devam etmişti: “Bu telekomünikatif dinsizlik eylemlerinin etkilerini değerlendir diye seni bize yolladılar; Kahire sana ihtiyaç duyana dek buradasın. Sen bizim tarafsız *attaché*’miz, *détaché*’mizsin.” Nüktesinden memnun vaziyette gömleğindeki ekmek kırıntılarını fırçalayarak gülümsemişti.

“Neden bunu yapacak mühendisler getirmiyorsunuz,” diye sormuştu Serge.

“Mühendis mühendistir,” diye cevap vermişti Ferguson. “Onlar yalnızca tellerden ve yalıtkanlardan anlar, başka hiçbir şeyden de anlamazlar. Senden istediğimiz şey, olaylara farklı bir açı, daha geniş bir perspektifle yaklaşman.”

“Perspektif hiçbir zaman benim—” diye başlamıştı Serge fakat Ferguson sözünü kesmişti.

“Seni şehirde gezdirecek olan kişi... İshak Efendi Benoîel,” diye bağırırmıştı sekreterine.

“Buyrun efendim,” diye sormuştu adam, elinde not defteriyle kapı aralığında belirerek.

“Git, bizim için Petrou’yu bul, tamam mı?”

Petrou birkaç dakika sonra ofise girmişti. Utangaç görünüyordu, Ferguson ve Serge’a dönüktü vücudu.

“Petrou, Carrefax; Carrefax, Petrou,” diye makamla okumuştı Ferguson, sonra bir başka bisküviye uzanmıştı. “İsim koordinatörü ile *détaché*: müthiş bir ikili olacaksınız.”

Serge böylece, toprak satışı, kenevir ve lif tarımı, buharlı pamuk presi ithali, madeni para basımı veya bataklıkların kurutulması gibi mevzuların İngilizce, Arapça ve aynı binadaki diğer iki bakanlık ve iki blok ötedeki başka bir bakanlıktaki bürokratların konuştukları karma bir Fransızcayla tartışıldığı sıkıcı sabah toplantılarında oturduktan sonra, Petrou ile birlikte İskenderiye’deki günlük gezintilerini yapmak üzere yola çıkıyor. Şehrin uzun meydanları onları bir dükkândan diğerine atıyor, kafalarının üzerinde gölge oluşturan tenteler, balkonlar ve palmiye ağaçları neredeyse düzenli görünen bir ritimle hareketlerini işaretliyor. Motorlu araçlar ve at arabaları çevrelerinde kayıp gidiyor, kesişen tarihi dönemler gibi birbirlerinin yollarına girip çıkıyorlar. Kırmızı fesler, süslü Avrupalı kıyafetler giymiş yerliler, içinde hukuki belgeler, gazeteler veya sigorta tazminat talepleri olan evrak çantalarıyla yanlarından hızla geçiyorlar; uzun cüppeler içindeki diğer yolcular, ellerinde sopalarla yoldan aşağı iniyorlar hızla; rengârenk paltolar giymiş öğrenci grupları, el ele tutuşmuş kâğıttan çocuklar misali kaldırımlar boyunca ilerliyorlar. İnsanların giydikleri cüppeler, Serge’e pijamaları hatırlatıyor; şehir onlar yüzünden hafif uykusundan yeni kalkmış gibi uyuklu bir görünüme sahip. Her gün Fransız Bahçeleri’nden geçerlerken seyyar satıcıların şarkılarını duyu-

yorlar; Pamuk Borsası'ndan ulumalar ve çığlıklar yayılıyor; Rue Chérif Pacha'dan aşağı giderlerken sıra sıra dizili bayrak direkleri onların şerefine düzeltiyor duruşlarını. Tramvaylar onları Maruni, Presbiteryen ve Anglikan kiliselerin, Romalı ve Mısırlı bankaların, yüzlerce farklı türde minaresi olan camilerin yanına götürüyor, Ana Postane'den Kanopus Yolu'na gidiyor, Türk Mahallesi'nden geçerek Güneş Kapısı'na gidiyor, Mahmoudied Kanalı'nın kıyılarını geçiyor, sonra geri dönüyorlar.

“Anfoushi'den Ragheb Pasha tramvayına bineceğiz – bu Kızılay durağı; sonra Karmouz'a giden bir Moharram Bey tramvayına bineceğiz – bu Kızıl Daire olanı; sonra Circular tramvaydan Shatby'e gideceğiz – bu da Yeşil Üçgen olanı,” diye Serge'i bilgilendiriyor Petrou, bir pazartesi öğleden sonrası.

“Daireler, üçgenler, hilaller: nasıl da geometrik,” diye yanıt veriyor Serge, yanlarına gelen iki katlı otobüse binerlerken.

“O da burada başladı,” diyor Petrou otobüs yeniden yola koyulurken.

“Ne başladı?”

“Geometri. Öklid İskenderiyeliydi: ilk geometrici I. Ptolemaios Soter'le çalıştı. Eratosthenes de keza: öğle vakti şehrin sokaklarına ışınları düşen güneşin gölgesine baktı, yerkürenin çapını hesapladı. Ve onların çağdaşı Knidoslu Sostratos, biçimi ve sınırları ifade etmek için büyük bir deniz feneri olan Pharos'u tasarladı: denizi karadan ayırdı, ışığı karanlıktan; geceyi konilere ve bloklara ve üçgen kümelere böldü...”

İçinde oldukları tramvay, iki hattın çizgilerinin kesiştiği bir kavşaktan kayarak geçerken hafifçe sarsılıyorlar. Raylar; yerde kordonlar ve dilimler, kavisler, oranlar ve karşıt sayılar oluşturmuş. Başka bir tramvay geliyor, kavis boyunca ilerliyor, bu kesişime başka bir açıdan katılıyor; tramvaylar tepelerindeki teller paralel hale gelene dek ilerliyor; sonra yeniden, gramofonların iğneleri gibi hizaya giriyorlar.

“İskenderiye hem denizin üstündeydi hem de Nil nehrinin,” diyor Petrou. “Ancak on ikinci yüzyılda bir gün Kanopus’a ait ağzı alüvyonla doldu, İskender’in şehri inşa etmekteki ana amacı ortadan kalktı.”

“Nasıl yani,” diye soruyor Serge, tırabzana tutunarak.

“İskender buranın her yeri birbirine bağlayan, dünyanın en büyük merkezi olmasını istiyordu. Daha fazlasını da: Yunanistan’ın kendini gerçekleştirmesi sonucunda bu kültür kendini aşacak, evrensel bir konuma ulaşacaktı. *Über*-Yunanistan hayaliydi bu: Yunan kültürünün kendisinden daha iyi bir simülasyonu. Yarattıkları bu simülasyon, diğer tüm kültürleri, onların tüm tanrılarını ve göstermelik yöneticilerini ve başka ne varsa onları asimile edecek, bunları içinde aklın, bilimin ve bilginin gelişeceği modern bir Helenizm gökkubesi altında birleştirecekti. İskender de bir koordinatördü.”

“Peki niye başarılı olamadı,” diye soruyor Serge.

“Öldü,” diyerek omuz silkiyor Petrou, “onun tamamlanışını göremeden öldü kendisi. Makedonyalı yurttaşları, Ptolemaioslar kontrolü ellerine aldı, Mısırlıların eskiden yaptığı gibi kendi kız kardeşleriyle evlenmeye başladılar. Sonra Mouseion ve onun ünlü kütüphanesi yandı. Octavianus burayı mallarını saklayıp Roma’ya yollayacağı bir tahıl ambarı olarak gördü. Sonraki Roma imparatorları buradan yalnızca Kuzey Mısır’ın gelenek ve göreneklerine tanık olmak için geçtiler ve ne Araplar ne de Türkler burada değerli bir şey görebildi. Biz Avrupalılar da bugünlerde ona yabancı bir kıtanın kıyısında bulunan bir ticaret kolonisi muamelesi yapıyoruz. Ah: işte Ptolemaios bendine geldik. Burada iniyoruz. Yakından bakarsan onun geçtiği yolu görebilirsin...”

Petrou şehre dair her şeyi biliyor. Onu neredeyse kimyasal bir şekilde soğurmuş gibi bir hali var: onu emmiş, sonra yaşanan reaksiyonla elementleri değişmiş. Serge ondan bir parça,

bir kesit alıp bir mikroskobun altına koyarsa, sinagog şapkaları İskenderiye pamuğundan yapılmış, Yunanca konuşan Yahudi manifaturacıların, kısmen Fransız soyundan gelen, boş saatlerini Napoléon'un Mısır'ı yönetmesinin bahçıvanlık açısından faydaları hakkında yazılar yazmakla geçiren kâtiplerin, yaptıkları Viyana usulü profiterollerle yerel şekerin farklı tadını taşıyan Avusturyalı Macar şekerlemecilerin, her öğleden sonra ziyaret ettikleri Levantan kitapçıların ve Portekizli tütüncülerin hücresele bir karışımını görebileceği kanaatinde; bu birleşimde şehirde muhabbet eden Persliler, Romenler ve Yunanlıların da hücreleri var: kız kardeşleriyle evlenen Ptolemaioslar da dahil olmak üzere hepsi buraya nüfuz etmiş durumda.

Bir gün, memur grevi yüzünden artık gelenekselleşmiş sabah toplantıları iptal edilince yolculuklarına erken saatte başlıyor, önceki gece dükkânı tahrip edilen Arnavut bir ayakkabıcıya uğruyorlar.

“Kavga devam ediyor,” diyor ayakkabıcı, yere çöküp kırık camları süpürerek. “Şehrin her tarafında, her saat devam ediyor.”

“Kavga eden kim,” diye soruyor Petrou.

“Gençler: Araplar, Yunanlılar, İtalyanlar. Emin ol ki Maltalılar da.” Ayağa kalkarak kafasını tavandan sarkan sinekkâğıtlarına sürüyor, sonra tezgâhının üzerinde duran *Egyptian Gazette*'den iki sayfa koparıyor. Cam parçalarını gazeteye süpürmek için yeniden yere eğilirken Serge açılan gazete sayfalarına bakıyor. Sinekkâğıdı gibi onların sütunları da uzun ve dar. Bir sayfada Port Said'de iskelede bekleyen gemilerin listesi var: *Lepanto* 71'de, *Nickios* 28'de, *Aurora* 77'de bekliyor. İhracat beyannamesi bitişik sütundan aşağı iniyor: on ton soda, yarım milyon sigara kâğıdı, beş ton yeşil fasulye. Diğer sayfada spor haberleri var: Sett, CISC'de on raundluk bir boks maçında Naylor'la kapışıyor; Othello, City of Cork'da favori; bahşiçi-

ler Arşidük Ferdinand'ın Heliopolis Oasis Stakes'de kazanması halinde 3-2 veriyor. Bu ince uzun haberler arasında yer alan daha kalın bir sütunda, Revue Commerciale, Fransızca olarak Nile Gages'ı önceki yıllar karşılaştırıyor. *Coton* düşmüş, *Sel et Soda Egyptien* düşmüş, Ziraat Bankası 1/16 oranında düşmüş, 4 sterlin 3/16'dan işlem görüyor. Gazetenin kırıştığı yerde hepsi de sigortayla ilgili reklamlar var: Sun Sigorta, Anagnostopolou Sigorta, Caledonian Sigorta (temsilci: Levant Company, 8c Pas-sage Chérif).

“Yaşanan ayaklanmalara karşı sigorta satıyorlar artık,” diyor ayakkabı tamircisi, ayağa kalkarken Serge'e bakıyor. “Geçen hafta yaptırıysaymışım keşke.”

“Bu hafta yaptırırsan iyi olur,” diyor Petrou. “Korkarım ki bu olaylar devam edecek.”

“Sigorta yaptıracam ama şimdi fiyatı ikiye katlanmış durumda. Gelecek hafta da yine ikiye katlanacak! Ve eğer,” diye ekliyor gökyüzüne bakarak, “bağımsızlık ilan edilirse, imparator-tardan istedikleri fideye dükkânımı kurtaramayacak!”

Aynı gün içinde Kleopatra Kırtasiye'yi ziyaret ediyorlar ve Serge, Bakanlık'tan hasar raporunu, *détaché* yazısını yazmak için ödünç aldığı Corona daktilosuna şerit satın alıyor. Bunun yanında ufak siyah bir not defteriyle biraz karbon kâğıdı da alıyor: kimse kendisine böyle bir şey dememiş olsa da resmi belgelerin üç kopya olması gerektiğini düşünüyor çünkü.

“O da İskenderiyeliydi,” diyor Petrou, tramvaya yetişirken. “Kim?”

“Kleopatra. On yedi yaşında çıktı tahta. Ağabeyi Ptolemaios on üç, kocası henüz on yaşındaydı; iki kız kardeşi vardı, biri sekiz, diğeri beş yaşında. Onların sarayı bir kreş gibiydi.”

“Kendisini bir duvar halısına dolamıştı değil mi,” diye soruyor Serge.

“Bir haliya dolamıştı, evet. Caesar için. Ama gerçek aşkı

Antonius'tu: ölümsüzleşen de bu oldu. Ölmeden evvel kendini bir engerek yılanıyla zehirledi." Yüzünü ona çeviriyor, eliyle Serge'in göğsünü dürtüyor ve ezbere okumaya başlıyor:

Bebeğimi görmez misin göğsümde,
Uyur vaziyette emerken anasını?

El bir süre orada kalıyor, sonra Petrou yine hafifçe yana dönüyor, kısmen Serge'e kısmen de yanda kayıp giden zarif Ramleh sahil şeridine bakıyor.

"Dryden, o yılanın kolunu ısırıldığını yazmıştır," diye devam ediyor bir süre sonra. "Plutarkhos bu şekilde olduğunu söylemiştir. Kleopatra ile Antonius'un İsis ve Osiris olarak yapılmış heykelleri keşfedilmişti burada..."

Hareketsiz ufak yelkenlilerin noktalar oluşturduğu denizin önünde ilerler gibi duran kulübelerle plaj şemsiyelerini seyreden Serge, çift uçlu bir iğnenin derisine battığını hayal ediyor. Tramvay yavaşlıyor; Petrou ona inmesi için işaret ediyor.

"Telgraf telleri kesilmiş... nerede acaba," diye mırıldanıyor, rayların yanına gelip bir sola bir sağa dönerlerken. "Hah! İşte. Gördün mü?"

"Evet, gördüm," diyor Serge. Tel bir sicim parçası gibi ikiye bölünmüş, sonra daha da bölünmüş, ayrılan kısım daha da kısa parçalara bölünmüş. Onun yanından giden tramvay tellerine dokunulmamış. Petrou geriye doğru bir adım atıyor, yeniden diğer tarafa dönüyor, vazgeçiyor: iletişimle ilgili işler Serge'e ait, ona değil. Serge birkaç saniye boyunca bu ölü bakır yılanlara bakıyor, sanki kendisine söyleyecek bir şeyleri olduğunu hissediyor, sonra Petrou'yla birlikte sahile çeviriyor bakışlarını. Vakit öğleden sonrayı geçmiş; ıslak kumlar yat kulübüyle casino'nun arkasında oksitlenmiş cıva renginde uzanıyorlar. Sahnenin kendisinin *détaché* bir havası var: sanki bir fotoğraf

gibi duruyor, muhtemelen başka bir yere ait bir fotoğraf bu. Beyaz şapkalar ve elbiselerle gezintiye çıkmış hanımefendiler ile kravatlı adamlar kulüp binasına gitmeden evvel sandallarını sahilin birkaç adım yukarısına taşıyorlar, bu sırada solgun renkli çocuklar kumdan kalelerini okşuyor: buraya doğrudan Torquay'dan, Cannes'dan veya Saint-Tropez'den aktarılmış gibiler; sanki ışık zayıflarken, İskenderiye'nin Yunanistan'a yaptığı gibi Avrupa kendi kendini taklit ediyor, burada kök salamayacağı, bunun bir işe yaramayacağı fikrini engellemeye çalışıyor.

“Şehre geri dönmemiz lazım,” diyor Petrou. “Bir sonraki ne zaman geliyor...” Parmağını tramvay tarifesinde hareket ettiriyor. “Şuna bakar mısın,” diyor kızgın bir biçimde. “Şehrin Fransız ve İngiliz kısımlarındaki sefer saatleri farklı!”

Geri dönüş yolunda Kral Mezarları'nın önünden geçiyorlar.

“Burası Soma,” diyor Petrou. “İskender'in bedeninin olması gereken yer.”

“Gereken derken?”

“Buraya gelmediği kesin gibi. Ptolemaioslar burada olduğuna inanmaktan hoşlanıyor, kendileri de öldükten sonra bu alana gömülüyorlardı. Peygamber Daniel de aynı şekilde: onun camisi, kurucunun mezar odasının üstünde yer alıyor. Bir de ufak İsis tapınağı var, tam Rue Rosette ve Rue Nebi Daniel'in buluştuğu yerde: bütünüyle cenaze işlerine ayrılmış bir yer burası, merkezinde bir boşluk var.”

Konuşurken gözleri Serge'in göğsüne odaklanmış durumda. Tramvay duruyor, Serge kendi durağına geldiklerini fark ediyor ve iyi geceler diyerek yola adımını atıyor.

Akşamlarını evde, raporunu yazmaya çalışarak geçiriyor. Corona camın yanındaki bir yazı masasının üzerine yerleştirilmiş; Serge masanın üzerindeki duvara İskenderiye ile onu çevreleyen bölgenin haritasını iğnelemiş. Ne yazacağını tam

bilmiyor: Bakanlık hangi telgraf tellerinin koptuğunu, hangi yapıların zarar gördüğünü biliyor zaten; Serge'e söylenen "farklı bir açı", "daha geniş bir perspektif". Arada sırada haritaya bakıyor, buradan ilham almayı umuyor, RFC'nin bir "anlatı" olarak adlandırdığı şeyi kendisine versin diye kafasını çizgiler, bombeler ve konturlar arasında hareket ettiriyor; ama bunlar onun gelişini önceden seziyor sanki, donmuş gibi hiç hareketsiz duruyorlar. Nil nehrinin ağzı Rosetta'nın çevresinde bir *mons veneris* şekli oluşturuyor. Serge bir akşam buradaki ters üçgeninden şehrin daha yuvarlak kısımlarına bakıyor, Ramleh'i gösteren noktayı geçip burada makasla kesilmiş olan yılanları hatırlıyor. "Kutsal şeylere duyulan öfke," diyor Ferguson: muhtemelen haklıydı. Serge gözlerini kapayarak direklerin yerine dikildiği totemlerin tanık olmuş olabileceği ilahileri duymaya çalışıyor ama tek duyabildiği duvarlarla hendeklerin üzerinde gerili duran Ting-a-Ling tellerinden fısıldanan mesajlar oluyor.

İletişim kanallarına yapılan pek çok saldırı,

diye daktiloyla yazmaya başlıyor,

askeri açıdan önemi olmayan bölgelerde, pratik olmayan nedenlerle gerçekleştirilmiş gibi görünüyor. Örneğin bir golf kulübüyle buraya yemek sağlayan şirket arasındaki emir komuta zincirinin sekteye uğramasının imparatorluğun genel işleyiş mekanizmasına verdiği rahatsızlık mühim değildir. Ancak bu olaya sembolik bir açıdan bakıldığında...

Duraksıyor: "açı" yerine "perspektif" sözcüğünü kullanması gerektiğini fark ediyor. Üç beyaz sayfayla alttaki karbon kâğıtlarını çıkarıyor, makineye yeni bir kâğıt kümesi yeleştirip yeniden yazmaya başlıyor:

İletişim şebekelerine yapılan saldırıların pek çoğu...

Karbon kâğıdı bileğinin üzerinde leke yapıyor; bunu siliyor, bir yandan da Widsun'ın ek metnini, öndeyişini düşünmeye başlıyor. Sayfaları bir kez daha değiştirirken yeniden Rosetta'ya bakıyor, büyük harflerle yazmaya koyuluyor:

PUDENDUM ADDENDUM

Sonra evden ayrılıyor, Iris Sineması'na gidiyor. Sık sık gittiği bir yer burası: şu sıralar gösterilen *Love's Madness* filmini üç kere seyretmiş. Mahallede çeşitli barlar olsa da onları ziyaret etmek için bir istek yok içinde: daktiloyla yazı yazmanın ritminden, her hareketini bildiği bir filmi seyretmekten, eve döndüğünde daha önce yazdığı sayfaları yeniden okumaktan, sonra bir şeyler daha yazmaktan hoşlanıyor. Bazen yalnızca oturuyor, karbon kâğıdına parmağıyla bastırıyor, camsız pencereden dışarıdaki karanlığa bakarken parmağındaki pürüzsüz, ıslıklı siyahlığın üzerine bulaşmasına izin veriyor. İçeriye sesler geliyor: kafelerden dışarı yayılan müzik, metal kupaların çingirtısı, limandan yükselen gemi sirenleri. Bunun altından gelen ve daha az duyulan, şehri harekete geçiren bir hisırtı, tıslama sesi var. İskenderiye'nin havası elektrikle yüklü, bu yüzden de sertleşmiş durumda: arada sırada bir yıldırımla ıslılıyor gökyüzü ama yağmur yağmıyor hiç; ateşböcekleri tıpkı yanlış bağlanmış ampuller gibi yanıp sönüyor. Serge bazen şehrin nabız atışlarında, onun duraksayan akışında dindirilmemiş bir özlemi hissederek gibi oluyor. Müezzinin tel örgülü balkonlar arasında gezinen ilahilerinde veya tüccarların bağışlarında ve palmye ağaçlarının filtrelediği dilenci iniltilerinde duyduğu şey bu işte. Hepsinden önemlisi, Petrou'nun sesinde, onun sürgüne gönderilmiş sesinin havada sallanan ahenginde

duyduğu şey bu; Petrou'nun yüzüyle vücudunda, her zaman hafifçe yan duruşunda gördüğü şey de bu: ortadan kaybolmuş ya da gelecek olan veya muhtemelen başka bir yerde, Öklid'in çizmediği bir açıda var olan, hep bir yerde var olmuş bir dünyaya duyulan bir özlem.

Serge, şubat ayının sonlarında bir sabah sevinçten havalara uçan Mısırlılarla dolu sokaklarda ilerleyerek Bakanlığa gidiyor.

"Bağımsızlık ilan edildi," diye onu bilgilendiriyor hırçın suratlı bir meslektaşı, yarısı boş binaya girerlerken. "Ferguson seni görmek istiyor."

"Bağımsızlık ilan edildi," diye tekrar ediyor Ferguson, eşit derecede hırçın bir biçimde. "Eğer istenseydi engellenebilirdi. Aramızda kalsın, ben Milner'a hiçbir zaman güvenmedim. Ancak ülke bizim açımızdan büyük bir ödün verdi."

Serge'e sanki söylediklerinin anlamı çok açılmışçasına komplocu bir ifadeyle bakıyor. Serge ise adama boş boş bakıyor.

"İletişim," deyiveriyor Ferguson. "Britanya'nın 'Emperyal İletişim' denen şeyi korumak için Mısır'daki askeri ve sivil bürolarını muhafaza etme hakkı mahfuzdur." Eli masasındaki bisküvi kâsesine daldırıyor, sonra bunu sallayıp boş olduğunu anlıyor. "İshak Efendi," diye seslenmeye başlarken vazgeçiyor. "Fırsatçı. Buradaki insanların yarısına güvenilmez. Muhtemelen iki haftaya geri dönerler, yeni pozisyonlara terfi edecekler..." Kafasını sallıyor, sonra Serge'i neden çağırdığını hatırlayıp, "Seni Kahire'ye gönderiyoruz," diyor. "Tam bizim buradaki adamlarımızın mevkilerinden ayrılmasından evvel Macauley'in adamlarından emirler geldi. Görünüşe bakılırsa bu bağımsızlık olayı Kahire'yi veya Whitehall'u veya bu işlerle ilgilenmekle görevlendirilmiş komitenin bulunduğu yer neresiyse orayı harekete geçirmiş; nihayet İmparatorluk Telsiz Şebekesi'nin Mısır istasyonunu faal hale getiriyorlar."

"Ben ne zaman gidiyorum," diye soruyor Serge.

“Yarından sonraki gün. Şimdi gidip bavul hazırlasan iyi olur.”

“Peki raporum ne olacak,” diye soruyor Serge. “Sonuna geldim.”

“Ne raporu yahu?”

“Perspektif. Kutsal telefon kulübeleri. Daktiloyla yazarken–”

“Haa, şu rapor. Evet. Onu sekreterimin kutusuna bırakırsın...”

Petrou, Serge’le bir öğleden sonra son bir defa buluşmak için ısrar ediyor. Serge’i müzeye götürüyor. Mekân neredeyse boş: Mısırlılar kutlama yapmakla meşgul; Avupalılar o kadar korkuyor ki yaşananlardan, şehrin derme çatma geçmişinin enkazdan kurtarılmış halini ziyaret etmek için evlerinden dışarı çıkamıyorlar. Petrou ve Serge mezar taşları, çerçevelenip duvara asılmış papirüsler, bokböceği dolaplarıyla dolu odalar boyunca dolaşıyorlar.

“Bu, Arsinoe’nin Eurydike olarak heykelleştirilmiş hali,” diyor Petrou; karnı sanki hamileymiş gibi şişmiş bir kadın heykelinin önünde duraksıyorlar. “II. Ptolemaios Philadelphos’un karısıydı: kız kardeşi, ondan yedi yaş büyüktü. Hazımsızlıktan öldüğünde kimsecikler teselli edememişti onu.”

“Patates zehirlenmesi,” diye mırıldanıyor Serge ama Petrou onu duymuyor.

“Ve bu da,” diye devam ediyor, elini bir kez daha Serge’in göğsüne koyup onu sonraki parçaya çekerek, “Thoth’un Hermes olarak heykelleştirilmiş hali; ya da Hermes’in Thoth olarak heykelleştirilmiş hali de diyebilirsin, nasıl baktığına göre değişir.”

“Kafasında başlığı olan,” diyerek başını sallıyor Serge. “Cupid.”

“Yazının mucididir,” diyor Petrou, “büyünün tanrısı, zamanın ölçücüsü, ilahi kayıtları kaydeden kişi. Thoth-Hermes’in

Roma döneminde Mısır'daki büyü kitaplarının yazarı olduğu varsayılır. Burada Bast ile Sekhet var.”

“Kediye benziyor bunlar,” diyor Serge.

“Bir anlamda öyleler: Sekhet’in kafası dışı aslan kafası, elinde de güneşi temsil eden altın bir çiçek tutuyor; güneşin sıcaklığını vücuduna alıp onu dışarı yansıtıyor. Bast ise standart bir kedi-tanrı. Firavun döneminde heykeli başka bir yerdeydi.”

“Firavun’un sözcük anlamı bu mu,” diye soruyor Serge. “Güneş anlamına mı geliyor? Pharos sözcüğündeki *phare* gibi mi?”

“Hayır, ‘ev’ anlamına geliyor,” diye cevap veriyor Petrou. “‘Büyük ev’ demek.”

Küçük heykelciklerle dolu bir odaya yürüyorlar.

“Cenaze sanatı,” diyor Petrou. “Ölü çocuklar.”

Serge bir dizi heykelciğe dikkatle bakıyor. Bir tanesinde annesinin omuzlarında oturan küçük bir çocuk var; yanındaki aynı çocuk veya muhtemelen ona benzeyen bir başkası, köpeklerin çektiği, içi üzümle dolu bir oyuncak arabayı sürüyor. Başka bir heykel, oturmuş ders dinleyen öğrencileri temsil ediyor.

“Erken dönem Yahudi yerleşimcilerden kalan kalıntılar bunlar,” diye anlatıyor Petrou. “Kimileri de erken Hristiyan döneminden. Elbette Yunan dönemi de var: farklı dinlerin figürlerinin hepsi birbirine karışmış burada. Mesela bu,” diye devam ediyor, Serge’i sanki devlet yetkililerine tanıştırılması gereken ruhani heykelcikler arasında ilerleterek; sonra onu boğa kafalı bir heykelin önünde durduruyor, “Serapis, I. Ptolemaios So-ter tarafından öldüresiye dövülen tanrı: Dionysos, Osiris, Apis, Zeus, Asklepios ve Pluto’nun birleşmiş hali. Hepsi burada başlamış: mezheplerin, birleşen kümelerin şehri burası.”

“Ve de ensestin,” diye ekliyor Serge.

Bu sözleri duymazdan gelen Petrou, onu üzerinde şekiller

olan geniş bir parşömen tomarına götürüyor: kuşlar, pusulalar ya da saat kadrانlarının resimlerinin yer aldığı iç içe geçmiş küçük halkaların üstünde siyah beyaz bir kadın figürü yükselmekte. O da büyük oranda halkalardan oluşmuş: yuvarlak göğüslerinin merkezlerinde meme uçları var, aralarında ise üstünde haç olan kolyeler; Serge yuvarlak bir bebeğin içinde yüzdüğü bir rahim ve kadının omuzlarının üstünde güneş tarafından biçimlenmiş mükemmel yuvarlaklıkta bir kafa görüyor. Sözcükler ise her taraftan gelerek bu şekli açıklıyorlar: “Lumen Naturae”, “Oculus Divinus”, “Tincture Physica”, “Su”, “Soda”, “Terra”, “Kan”.

“Sophia,” diyor Petrou saygılı bir sesle.

“Sofu mu,” diye soruyor Serge.

“İsmi diyorum: Sophia. Gnostiklerin Bilgeliği. İsa’nın Sızıgı’sı.”

Serge bir süre duraksıyor, sonra şöyle diyor:

“Sızıgı: biliyorum. Bu küreler o yüzden karanlık.”

Burç şeklini almış dairelerin sağ tarafında bulunan iki adet güneşe işaret ediyor. Bunlardan biri karbon kâğıdı gibi boş; diğerinin içinde bir kurukafa var. Sol tarafta ve bunların üstünde, Nil nehrinin ağzı kadar düz bir nehir bacaklarının arasında ilerliyor.

“İskenderiyeli Philon, insan ile Yahova arasındaki boşluğu kaldırmak için icat etti onu. Logos’tur o, En Derinlerde İkamet Eden odur. Göğüslerinin arasına bak.”

İşaret ediyor; Serge parmağının gösterdiği yeri takip ediyor, haçın üzerinde pencereleri ve üçgen bir çatısı olan başka bir ev var.

“Philon, Yahudi asıllı bir Platoncuydu,” diye devam ediyor Petrou, “ancak Hristiyanlar Logos’u alıp onunla kaçtılar. Onlara göre Sophia hüznü bir semboldür, bizim çöküşümüzün sembolü. Valentinus, ki o da İskenderiyelidir, aşkı yüzünden

mahvolur: Tanrı'yla birleşmeyi hevesle arzular, evrenimiz de onun ıstırapları ve pişmanlığının maddeleşmiş halidir.” Sözlerine devam ederken Petrou'nun gözleri Serge'in göğsüne dönüyor: “Bilinmeyen bir din âlimi, ki kendisi de İskenderiyeliydi, onun hakkında şöyle yazmıştır: ‘Güneşten ve tüm yıldızlardan daha güzel: ışıkla karşılaştırıldığında, onun ötesindedir...’”

Alacakaranlık çöküyor; müzenin odalarıyla koridorlarına kasvet yayılıyor. İki adam gayet hareketsiz biçimde duruyor; Petrou, Serge'e yan dönmüş halde, bakışları göğsüne sabitlenmiş, sanki onlar da birer heykelmiş, farklı dönemlerle mitolojilerin, tanrıların, ölümlüler ve onların kutsal emanetlerinin üst üste binmiş haliymiş gibi bakıyor. Onlar bu şekilde dururken Petrou gittikçe duyulmaz bir sesle ezbere okumaya devam ediyor:

“Çünkü bu gecenin gelişinden sonra...”

Sözcükleri azalarak yok oluyor. Serge pencereye dönüyor. Akşam karanlığının içinde noktalar ve kesik çizgilerle yanıp sönen bir ateşböceğini görebiliyor.

ii

Kahire'ye giden tren, Wady Natrun soda tarlalarından geçiyor. Serge konuyla alakalı en az iki toplantıya katıldığı için buraları geliştirme hakkının Mısır Tuz and Soda Şirketi'ne ait olduğunu biliyor; rüşvet, dolandırıcılık ve beceriksizlikten oluşan soyut bir tarihi, düzgün bir arka planın önünde görmek daha iyi. Isının yaydığı ışıltının içinde titreyen gri renk hantal bir fabrika ile izole edilmiş manastırlar arasında devasa bir mineral gölü uzanmakta. Sıcağa karşın bu gölün üzeri bir buz tabakasıyla kaplanmış gibi; dahası, buzun üzerinde kan kırmızısı benekler var, sanki yavru foklar burada sopayla döve döve öldürülmüşler. Dışarıya sızan kırmızı akıntılar, bu benekleri mavi ve yeşil havuzlara bağlıyor. Kızaran, çokrenkli böl-

gelerin üzerinde imkânsız büyüklükte kuşlar var, çok yüksek aysberglere benzeyen tuz topaklarına tünemişler.

“Bu bir serap,” diyor Serge’in kompartımanını paylaşan İskoç, onun manzaraya şaşkın bir halde baktığını fark edip.

“Yani bu bir yanılsama, öyle mi,” diye soruyor Serge. “Orada kuş yok mu?”

“Kuş var elbette. Ama ışık onları eğip genişletiyor. Aynı şekilde tuzu da.”

“Siz de görüyor musunuz?”

“İkimiz de sıcak havaya çarparken ışığın retinalarımıza taşıdığı şey neyse onu görüyoruz.”

“Peki ya o kan kırmızısı renk ne olacak?”

“Onlar yüzeye çıkan sodyum karbonat birikintileri.”

Adamın gözlükçü olduğunu öğreniyor. Serge’e *Gazette*’de çıkan reklamını gösteriyor (şirketinin logosu: kuşku uyandıracak derecede anakronistik gözlüklerin yanında duran hiyeroglif şeklinde bir göz sembolü), sonra gazetenin ardına gömülüyor, arada sırada hiçbir kısmından hoşlanmadığı haberlere dair yorumlar yapmak üzere kafasını kaldırıyor.

“Sürekli Avrupalılara saldırıyorlar,” diyerek cık cık yapıyor. “Damietta’daki bir güruh bir treni durdurmuş, beyaz adamlarla kadınlar ‘en rezil hakaretlerle’ karşılanmış, böyle yazıyor.”

Onların trenleri de durduruluyor fakat bir güruh tarafından değil, Shouba Köprüsü’nde arıza olduğu için. Kahire’ye geldiklerinde neredeyse şafak sökmekte. Serge elektrik direklerinin yanından geçerek ilerliyor, bunların her biri Bakanlığa doğru kaldırımın üstünde ufak ışık silindirleri yaymakta. Aradığı şeyi İskenderiye ileri karakolunu gölgede bırakacak genişlikteki komplekste buluyor: burada Tahsis Edilmemiş Devlet Kârları, Devlet Mülkleri, Kamusal Çalışmalar, Adalet, Sulama, Limanlar ve Aydınlatma, Emeklilik, Kamu Eğitimi, Gelenek ve Görenekler, İşgal Ordusu, Süveyş Kanalı departmanları bulunuyor;

Haberleşme bölümü de bunların arasına yerleşmiş. Bütün departmanlar bakım altında gibi: ofisler boş, içerikleri yerdeki kutulara konmuş; her biri Corona marka daktilolar duvarların önünde üst üste yığılmış, başka bir yere götürülmeyi ya da muhtemelen tahliye edilmeyi bekliyorlar; insanlar koridorlarda hızlı ve endişeli bir biçimde hareket ediyor, birilerini arıyorlar. Serge ne zaman yön sormak için bu insanlardan birini durdursa, karşısındaki kişi öfkeli bir biçimde omuz silkiyor; en sonunda odanın ortasında Macauley'e rastlıyor tesadüfen, kendisi duvardan duvara üç raf dolusu kutulanmış dosyanın oradan götürülmesi işini organize etmekle meşgul.

“Benim adım Macauley,” diyor ellili yaşlarının ortalarıyla sonları arasındaki bu şişman ve yeni patronu. “Eğer sen muhasebe bölümünden geliyorsan, benim yerim değiştirilene kadar beklemen gerekecek. Bütün yerler dolu şu anda.”

“Hayır, benim adım Carrefax,” diyor Serge.

“Bu ismi bilmem mi gerekiyor?”

“Serge Carrefax. İskenderiye'den yeni geldim. İmparatorluk Telsiz Şebekesi'nde çalışacağım. Yapmam gereken—”

“Ah, evet,” diyor Macauley, onunla yüz yüze gelmek için dönerek. “Widsun'ın gönderdiği çocuksun. Seni daha önce bekliyordum.”

“Daha önce burada olacaktım fakat bana şey yaptılar... Burada, yanımda.”

Çantasını açıyor, *détaché* raporunun ikinci kopyasını çıkarıp ona veriyor.

“Ben bununla ne yapayım,” diye soruyor Macauley, raporu adamların kaldırıp odadan dışarı taşıdıkları bir kutunun içine fırlatarak. “Önce üç hafta gecikmişsin; şimdi de bir hafta erken geldin.”

“Erken derken,” diyor Serge.

“Faaliyetlerimizi Kahire Merkez İstasyonu'na kaydırıyoruz.

Burada kalan görevliler işleri yerli halka dağıtmakla meşgul olacak: yeni yerel bakanlar atanacak, danışmanlık yapıp yeni ilişkilere girecek ve benzeri diğer saçmalıklara...”

“Telsiz Şebekesi ne olacak peki?”

“Haa, devam edecek o: Ebu Zabal ve başka bir bölgede. Senin çalışacağın yer de burası olacak, fakat henüz başlamıyorsun. Bir hafta sonra dönersin. Buraya değil ama: Merkez İstasyonu’na gel. Ben o zamana yerleşmiş olurum.”

“Bu arada ne yapayım peki,” diye soruyor Serge.

“Yerleş, resepsiyonlara katıl, birkaç biblo satın al. Pollard ve Wallis’i yakalayabilirsen hazırda beklettiğimiz dairene götürcekler seni, tabii sokaklardaki güruhlar orayı ele geçirdiyse başka...”

Ezbekiya Bahçeleri yakınındaki dairesine bir şey olmamış. Her sabah kahvesini içtiği terastan güneşin Heliopolis’in çatılarına, Mokatem’in kırlarına, Matary’e uzanan Ölüm Şehri’ne vuruşunu görebiliyor. Akşamlarını Macauley’nin kendisinden birkaç yaş büyük adamları Wallis ve Pollard’la geçiriyor. Serge’i Orosdi-Back’ın mağazasında kravat ve frakla süsledikten sonra resepsiyonlara götürüyorlar: Gezira, Turf ve Jokey kulüplerine, Mena House’a, Shepheard ve Continental otellerine veya Maadi, Abdine ve Khalifa’daki dağ evi tarzı özel konutlara gidiyor. Kahire’deki Maltalılar Kolonisi’nin başkanı Conte Mario de Villa-Clary’nin ev sahipliğini yaptığı bir etkinlikte ortalıkta dolanan şüphe ve hınç duygularını hissedilebiliyor: Maltalılar, kendilerini hiçbir zaman tam olarak “normal” Britanyalı yurttaşlar olarak kabul etmediklerini hissettikleri memurlardan, memurlar da kendilerine ikram edilen kanepeleri yerken anlattıkları dolandırılma hikâyeleri yüzünden Maltalılardan hoşlanmıyorlar. Kahire Bahçıvanlık Topluluğu’nun düzenlediği geleneksel akşam yemeği, mönünün arka planında yer alan ve Serge’in masasındakilerin çoğunluğunun iştah kaçırıcı olarak

yorumladığı resimler yüzünden mahvoluyor: “De Metamorphosibus Insectorum Surinamensian” başlıklı resimde, *Arsenura armida* isimli bir güve bir ağaca veya *Erythrina fusca*’ya musallat olmuş, resimde güvenin hayatının bütün aşamaları tarif edilmekte. Çocukluğu bu tip böceğimsi mutasyonlarla çevrelenmiş halde geçtiğinden Serge için “kuşkonmaz,” “eyer” ve “parfe” sözcüklerinin iç içe geçişleri sorun yaratmıyor; aslında resmi gayet güzel buluyor ve masa temizlenmeden evvel bir hatıra olarak eve götürmek için ceketinin cebine koyuyor.

Günlerinin çoğunu antikacıları gezip Macauley’nin söylediği gibi biblolar satın alarak geçiriyor. Nil anahtarlarıyla bokböcekleri, mühür yüzükleri, papirüs elyazmaları, kolyeler alıyor. Farklı şekillerde ve tarzlarda bokböcekleri var: kimileri kare, kimileri oval, bazılarının arkalarında zırlı süslemeler diğerlerinde resimler var (güneş, kuş, yazı yazan insan resimleri); bazılarının üzeri ise geometrik şekillerle donatılmış: daireler, spiraller, labirentler. Annesi ve babası için, Maureen ve öğrenciler için bunlardan alıyor. Bodner’a da hediye olarak satıcının kötü bir İngilizceyle fevkalade iyi bir gübre olduğunu söylediği, mumyalanmış kedi parçaları içeren kavanozlar alıyor.

“Doğru mu bu,” diye soruyor Pollard’a birkaç saat sonra.

“Görünüşe bakılırsa doğru,” diye cevap veriyor Pollard. “Son yüz yıldır topraktan çıkardıkları mezarlarda bu sargılı yaratıklara çok rastlanıyor ve besin değerleri oldukça yüksek. Tabii bir kavanoz dolusu antik kedi satın aldığı anda onun gerçeğini satın alıp almadığın tartışılır. Aynı şey bokböcekleri ve papirüs kâğıtları için de geçerli: bunların yarısı sahtedir.”

Sahtecilik meselesine ısınan Wallis, dükkânlarla ve kahvelere giderken bozuk paralarını iyi kontrol etmesini söylüyor Serge’e: bugünlerde ortalıkta bir sürü sahte on kuruşluk bozuk para ve beş liralık Mısır banknotu dolanıyor. Sahte olan şey yalnızca paralar değil: insanların kökenleri de çoğunlukla şüp-

heli, özellikle de Avrupalılarınki. Bir lokantada tanıştığınız kişinin iddia ettiği gibi bir cerrah veya düşük rütbeli bir memur mu, yoksa bir hilebaz, pezevenk ya da dolandırıcı mı olduğunu bilemiyorsunuz hiç. *Gazette*'nin sayfaları, *Continental*'da vals yapan, kendilerini kuyumcular için aracılık yapan kişiler olarak tanıtıp müşterilerine göstermek üzere altın saatleri, elmas yüzükleri alıp sırı kadem basan hoşsohbet İngiliz adamların öyküleriyle dolu; bir de sosyete sayfalarını tarayıp şehirde kimlerin itibarlı yerlerde olduğunu, bu kişilerin nerede kaldıklarını öğrenen, sonra onlarla arkadaş olmak, onları baştan çıkarmak, genellikle de dolandırmak üzere harekete geçenlerin hikâyeleri var. Yazılardan birindeki dedikoduya göre, yaptığı hilekârlıklar, karıştığı gasp ve adam öldürme olayları yüzünden aranan bir adam, kim olduğunu herkesten gizleyerek Kahire'den geçmekte. Yazının başlığı bu durumu bağırarak anons ediyor: "HERKES OLABİLİR". Bu doğru: herhangi biri ve herkes buradan geçebilirmiş gibi görünüyor; Ortadoğu ile Uzakdoğu'ya açılan bir kapı burası. Petrol arayıcılar, sulama pompası ithalatçıları, mühendisler, borsacılar, spekülâtörler: hepsi ortalıkta dolanıyor, not tutuyor, bir şeyler alıp satmaya çalışıyor. Serge bir akşam Savoy Sarayı birahanesinde Hythe'da birlikte eğitim aldıkları partneri Stedman'a rastlıyor.

"Yaşıyorsun," diyorlar aynı anda, ikisi de söylediklerine inanamayarak.

"Bizden başka hayatta kalan oldu mu," diye soruyor Serge.

"Pepperdine'in ilk uçuşunda esir düştüğünü duydum. Spurrier yaralanmış, gemiyle eve gönderilmiş. Sanırım diğerleri ölmüş."

"Peki ya sen?"

"Ben kurşun geçirmezim. Ters bir mknatis gibiyim: kurşunları benden uzağa yolladım. Tarlada oyun oynayan kızların verdiği özel bir güç herhalde. Beş gözlemcim oldu, hayır altı

tane. Benim bölüğümdeki ekibin yarısı öldürüldü; ama bombalı baskınlar olurken ben hep havadaydım. O zamandan bu yana uçuyorum: şanslı olduğumu düşünüyorum...”

“Nerede uçuyorsun?”

“Geçen yıla kadar Londra üzerinde uçtum, zevk uçuşlarında pilotluk yaptım.”

“O konuda bir şeyler okumuştum,” diyor Serge, kafası Amazonlar ve Osram Lambası ilanlarıyla dolarak. “Croydon’daydı değil mi?”

“Aynen,” diye yanıt veriyor Stedman. “Bu aralar İngiliz-İran Petrol Şirketi’nin hava tetkiklerini yapmak üzere Doğu Akdeniz ülkelerine gidiyorum.”

“Tabii seni göndermeye paraları yeterse,” diye araya giriyor, Serge’in birkaç akşam önce yarım yamalak tanıştırıldığı, barda *Gazette* okuyup onların konuşmalarını dinleyen bir müşteri. “Hisse senetlerinin değeri onaltıda üç düştü.”

“Bu o kadar da kötü değil,” diye karşı çıkıyor Pollard; az önce kendisini karısına içki ısmarladığı bir bakanın masasına davet ettirmekte başarısız olmuş, sonra yanlarına gelmişti. “Bağımsızlık ilan edildiğinden beri Ziraat Bankası’nın değeri bir, Şark Bankası’nın iki sterlin düştü. Eğer buna dayanabilirse İngiliz-İran Petrol Şirketi’nin değeri biraz düşer, sonra da kendini toparlar.”

“Kendini toparlamak mı,” diye alay ediyor *Gazette* okuru adam. “Aralarından hiçbirinin dediğiniz gibi buna ‘dayanabileceği’nden emin değilim ben.”

“Zannetmiyorum ki...” diye başlıyor Pollard ancak konuya ısınan adam sözünü kesiyor:

“Zaten daha büyük dertlerimiz var: ülkenin bütünüyle buradan çekileceği söyleniyor.”

“Size temin ederim ki öyle bir şey—” demeye çalışıyor Pollard fakat adam devam ediyor:

“Belli ki Kıptiler bile bizim buradan ayrılmamızı istiyor. Eğer Hıristiyan kardeşlerimiz dahi bizi desteklemeyecekse, o zaman ne yapabiliriz ki? Bir de bunların üstüne her taraftan gelen saldırılar var.”

“Biraz abartıyorsun...” diye cevap veriyor Pollard huzur veren bir sesle.

Adam *Gazette*’sini ona doğru sallıyor. “Yedinci sayfa: ‘İtalyan Avukat, Labban’da Vuruldu’. Sekizinci sayfa: ‘Kamu Eğitimi Bakanlığı’ndan E. Brown, Abdine’da Vuruldu’. Aynı sayfanın biraz aşağısındaki haber: ‘Mısır Devlet Demiryolları’ndan F. Bloch, Boulaq’da Belasını Buldu!’”

“Hoş bir ses tekrarı varmış o son başlıkta,” diyor Serge.

“Bu arada,” diye devam ediyor gazete okuru, “bizim emekli maaşlarımız dahi garanti değil.”

“Öyle değil,” diyerek aynı fikirde olmadığını ifade ediyor Pollard. “Emeklilik yaşına gelen devlet görevlilerine, özel bir neden göstererek ayrılacakları söyleniyor–”

“Doğru,” diyerek öteki adam yine lafa giriyor, “ancak bunun koşulu ‘kabul edilemez koşullar altında’ çalıştığımızı gösterebilmemiz. Kabul edilemez ne demek ki? İnsanın silahlı saldırıya uğraması elbette kabul edilemez bir şey ama olay gerçekleştiği zaman iş işten geçmiş oluyor.”

“Sen hangi bakanlıkta çalışıyorsun,” diye soruyor Pollard.

“Finans,” diyerek öfkeli bir biçimde yanıt veriyor adam. “İşim, bu büyük adaletsizliklere yardım etmemi gerektiriyor. Daha da kötüsü nitelsiz, pişmiş kelle gibi sırtan bir yerliye sahip olduğum iktidarı devretmem gerekiyor. Buna ‘serbest bırakma’ diyorlar; bense birbirimize sürtünerek yok olmak diyorum.”

Ellerini birbirine sürtüyor. Stedman’ın varlığı yüzünden Serge, Walpond-Skinner’ın muhasebe defterini, yün yumaklarını, kendisinden istediği raporu yazamadığı Widsun’ı düşünüyor...

Şehirde Britanyalı devlet görevlileriyle onların memurları, Avrupa'nın her yerinden gelen işçiler, dünyanın dört bir yanından oraya seyahat etmiş dolandırıcılar dışında turistler de var. Çevrelerinde gerçekleşen siyasi ayaklanmalar konusunda gayet kayıtsız görünüyor bu turistler – yine de biraz kaygı da duyuyorlar. Serge bir akşamını bu turistlerden biriyle geçiriyor: kendisi de bir dolandırıcıymış gibi Continental'de tanıştığı ve ebeveynlerinden, Chelsea'li bankacıdan ve Tenis Vakfı sekreterinden kurtarıp bir kafeye götürdüğü Abigail isimli bir kızı alıyor, farklı bir kafeye, sonra bir başkasına götürüyor, bu sırada gittikleri yerlerin kalitesi gittikçe düşüyor, ta ki kendilerini at yarışı müptelaları, müşterek bahisçiler, tatil yapan fahişeler ve daha fenalarıyla çevrelenmiş halde bulana dek. Çevrelerinde vızıldayan konuşmaların konusu Nil nehrinden kimin para kazanacağı, boks sonuçları üzerine bahisler, eğer kapitülasyonlar yürürlükten kalkar da kötü niyetli yabancılar konsolosluk mahkemeleri yerine yerel mahkemelerde yargılanır ve Manshiyya'da hapsedilirlerse neler yaşanacağına dair endişeli tahminler. Serge'in kulağının seçtiği bu cümlelere karşı duyarsız olan Abigail, Serge'in ikram ettiği Melkonian yüzünden öksürtüyor, dumanı gözlerinin önünden eliyle dağıtıp şikâyet ediyor:

“Broşürde Piramitleri ‘keşfedeceğimiz’ yazıyor. Ama zaten keşfedildi Piramitler. Mısırbilim, yüz yaşındaki bir bilim dalı. Bunu biliyor muydun?”

“Zannedersem ki–” diye başlıyor Serge ama kız devam ediyor:

“Gitmeden önce *Times*'da okudum: Champignon adlı Fransızın o eski tablette yazanları deşifre etmesinin üzerinden tam yüz yıl geçmiş.”

“İkinci Babil kulesi–” diye başlıyor Serge ama kız sözünü kesiyor yine:

“Yani düşün, benim büyükbabam çocukken Crystal

Palace’da Mısır hanedanını gördüğünü hatırlıyor. Ve yine aynı makalede okudum –o makale miydi? Fark etmez: onda ya da ona benzeyen başka bir makalede– yakın geçmişe dek buraya elinde bir pusula ve bir haritayla geldiğinde, sen Şark yastıkları üstünde uyurken ev sahiplerinin mumyaları ve diğer öteberi-siyle bir mezar bulmana,” –*bulmana* derken sesi tizleşiyor– “yardımcı oldukları yazıyor. Her şey o kadar... *sahteymiş* ki!”

Yeniden sigarasına uzanıyor; sonra dumanı aceleyle üfleyip devam ediyor:

“Yola çıkmadan evvel hepimiz yanımıza rehber kitaplar aldık. Cook’unkinde Herodotos’u okumamız gerektiği söyleniyordu, buraya birer turist olarak değil, birer ‘gezgin’, ‘bireysel kâşif’ olarak gelecektik. Biz de böyle yaptık. Ama tura çıkan herkesin Cook’un almalarını önerdiği Herodotos’un kitabını elden ele gezdirdiği anlaşıldı. Nerede kaldı bireysellik?”

“Belki de–” diyerek konuşma girişimi yapıyor Serge ama kız konuşmaya başlamış bir kere:

“Biz de bir kitap daha aldık, bize nasıl ‘araştırma’ yapacağımızı söyleyen bir kitaptı bu: bir aynayla kronometre aldık, basınçlı bir soda şişesiyle barometre ve mezura – evet ya: sanki daha evvel yüz trilyar defa bu iş yapılmamış gibi, yazıtların kopyasını çıkarmak için kâğıt aldık yanımıza. Sonra, bizdeki en yeni edisyonu olduğu için –kitabı diyorum– orada yazıtları bastırarak not etmek yerine onların fotoğraflarını da çekmenin kabul edilir olduğunu söyleyen bir not vardı. Kim için kabul edilir? *Kim için* fotoğraf çekiyoruz ki?”

Sesi yine tizleşmiş, kız nefes nefese konuşur hale gelmiş durumda; Serge boynuna baktığında buranın kızardığını görüyor. Bir süreliğine duraksıyor ve içkisinden bir yudum alıyor. Kızın boynundan başlayıp bluzunun içine doğru giden kırmızılığı takip ederken Versoie’de telsiz sinyalleri avlayarak geçirdiği geceleri hatırlıyor: tüm tıklamaları not edip mesajları

yazıya dökerken, istasyonlarla onların çıktılarının kaydını tutarken, yapacağı tek bir yanlış girdinin bütün hiyerarşiler için korkunç sonuçlara yol açacağı hayati bir iş yaptığını hissedirdi – ama neyin hiyerarşileriydi bu? Komiteler ve alt komitelerin mi? Serge’e güvenen, yazdıklarına *ihtiyaç duyan*, gönderdiklerini işleyip buna göre harekete geçen *önemli yapıların* hiyerarşileri. Bunun da ötesinde: cihazın öteki ucundaki istasyonların yolladığı zar zor algılanan sinyaller –gemilerden veya çöllerdeki karakollardan veya devasa uzaklıklardan görülebilen daha uzaktaki gemiler ve karakollardan gelen sinyaller– bambaşka bir boyuta ait olabilecek denli uzak ve büyüğü bir yerden geliyordu, “orası” “burası”ndan çok farklıydı, kısa bir süreliğine belirip kaybolan meleklerin ölümlülerden ayrı oluşu gibi. Şimdiyse “orası” diye bir yer yok: “orası” burada artık ve “orası” değil, yalnızca “burası” var.

“Buharlı gemiyle Gize’ye geçerken ne oldu, biliyor musun,” diye soruyor Abigail. “Anlatayım: saat tam dört buçukta rehber güverteye gelip, ‘Bayanlar baylar...’ dedi.” Sahte bir Mısırlı aksanıyla tekrar ediyor: “‘Beyy-an-lar ve baay-lar. Şaa-yet ana güverteye çıkaaar-sanız Pii-ramitlerin olağanüstülüğüne şa-hit ol-cak-sınız.’ Biz de güvereye çıktık, Piramitler oradaydı, tıpkı o lanet olasıca fotoğraflarda gördüklerime benziyorlardı ama o kadar güzel ve estetik değildiler; insanlar makinelerini çıkarıp onların fotoğraflarını çekmeye başladı; neden böyle yaptıklarını bilmiyorum, zira çektikleri fotoğrafların kitaplarda ve broşürlerdeki kadar güzel çıkmasına imkân yok. Zaten fotoğraf çekme işi kısa sürdü çünkü güvertede konuklara açık büfe yemek servisi başladı, herkes sandviçlerle limonata bitmeden oraya ulaşmayı istedi; ama bir yandan da Piramitlere karşı belli bir saygı göstermeleri gerektiğinin farkındaydılar elbette, öte yandan öğle yemeğini kaçırmamalıydılar; böylece aynı anda hem saygı gösterdiler hem fotoğraf çektiler hem de içtiler. Bi-

zim rehber, 'Lüt-feeen tapınak biletleeer-nizi atmayın, Sfenks gezisinde de kullan-caz onu,' dedi."

"Peki sen ne yaptın," diye soruyor Serge.

"Ne *yapabilirdim ki*," derken sesi yükseliyor, tizleşiyor ve Abigail'in boynu yeniden kızarıyor. "Piramitlere baktım, onlara saygı göstermeye çalıştım ve birkaç fotoğrafını çektim. Sonra Piramitlere bakan insanlara baktım, onların da fotoğrafını çektim. Yemek yemeye çalıştım ama midem bulandı. Müstehcen bir manzaraydı karşımdaki, bir porno film izliyordum sanki: hepimizin bakması için düzenlenen kirli bir eğlenceydi."

"Savaşırken ben de böyle düşünmüştüm," diyor Serge.

"Savaşa mı gittin sen," diye soruyor Abigail, ilk defa doğrudan yüzüne bakarak. "Ne yapıyordun savaşta?"

"Gözlem," diyor Serge. "Uçakta gözlem yapıyordum."

"Kulağa oldukça heyecanlı geliyor," diyor. "Anlatsana."

Kızı evine götürüyor. Seks sırasında kızın nefes nefese hali, konuşurkenki gibi yüksek ve tiz; sanki tahrik olmak onun için daha yoğunlaştırılmış bir öfke halinden başka bir şey değilmiş gibi. Kızın arkasında diz çöküyor Serge, kızarıklığın boynundan aşağı inerek omurgasına ve oradan kaburga kemiklerine gidişini izliyor. Daha sonra bir süre sessiz bir biçimde yatıyorlar; ardından kız Serge'e soruyor:

"Peki kimseyi öldürdün mü?"

Abigail ertesi gün Luksor ve Assuan'a giden başka bir buharlı gemiye binerek oradan ayrılıyor. İki gün sonra, yürüyerek evinden uzaklaşıp Rue de Paris'e giden köşeyi dönerken iki el silah sesi duyduğunda ve seslerin geldiği sokağa bakıp kaldırım boyunca yayılan beyaz lekeden kaçan iki siyah adam figürü görünce Abigail'i düşünüyor Serge. Kaldırımı yayılan şey, süt: kurban, Hukuk Fakültesi'nde çalışan bir İngiliz profesör; kendisini vurduklarında süt almak üzere evinin ön kapısından dışarıya adımını atmış – adamı orada bekliyorlarmış. Serge

profesöre uzanıyor ama adam ölmüş. Kafasından ve karnından sızan kan, süte karışıyor; bu gölette deltalı sahiller beliriyor, bir soda gölü üzerindeki sodyum oksit gibi damar damarlar.

iii

Ana İstasyon'un kendi binası var, burası öteki bakanlıkların yer aldığı binadan çok daha modern. Çatısından antenler filizleniyor; onu çevreleyen yerleşkeyi askerler korumakta: Emperyal İletişim Şebekesi gerçekten de Ferguson'un dediği gibi "koruma" altında. Odaları insanlarla ve teçhizatla, koridorları koşturutan kişilerle dolu. Macauley, Serge'i masalarında kulaklıklarını takmış halde oturup harf dizilerini not alan, bu sırada masalar arasında yürüyüp notları bir araya getirerek onları karatahtalara işaretleyen adamların önünden geçiriyor. Bir köşede oturan iki adam, bir gazete yığınıncı inceliyor –*Gazette, Wady et Nil, al-Ahram, al-Balagh, al-Jumhur, al-Akbar* gazetelerini– bazı sözcüklerin altını çiziyor, sonra altı çizili sayfaları koparıp bunları notları toplayan adamlara veriyorlar, onlar da bunları üstlerine teslim ediyor; üstleri bunları kopya ediyor, sözcükleri karatahtaya yazıyorlar.

"Bütün kanalları kullanıyorlar," diyor Macauley, Serge'e, duygusuz bir biçimde.

"Kim onlar," diye soruyor Serge.

"Herkes," diye cevap veriyor Macauley. "Burada bir kesişim noktasında bulunuyoruz, bölgenin tüm menfaat gruplarının iletişiminin birleştiği yerdeyiz. Hem al-Wafd taraftarlarını hem Türkleri gizli gizli dinliyoruz; onlar da ulema taraftarlarıyla Siyonistleri dinliyor; Fransızlar bizleri dinliyor, biz de onları dinliyoruz – Ruslarla ilgili bilgileri paylaşıyoruz çünkü iki ülke de Ruslardan nefret ediyor, gerçi Almanlardan daha çok nefret ediyoruz, ki elbette onları da dinliyoruz. Yoksa Spartaküşçüler

miydi dinlediğimiz? Neyse, hepsini dinliyoruz işte. Telgraflarda, radyo mesajlarında, basılı malzemelerde gizlenen akrostişler ve anahtar sözcükleri elimizden geldiğince yakalamaya çalışıyoruz. Elbette nankör bir iş bu; bizim bulduğlarımız bütün şifrelerin yüzde kaçıdır acaba?”

“Buradaki adamların tek yaptığı iş bu mu,” diye soruyor Serge.

“Bu adamların ve başkalarının, benim *décryptage* departmanımın tüm yaptığı iş bu. Başlarında Mısırbilimciler var. Doğru insanlarla çalışıyorum: eskiden Yeni Krallık mıydı adı neydi işte o tür metinlerin şifresini çözerlermiş. Resimli bilmece mantığıyla yazılmış metinler. İşin doğrusu o olaylar beni aşıyor. Bunu ise,” diye devam ediyor, Serge’i yandaki odaya götürerek, “kafam biraz daha iyi basıyor: azıcık da olsa anlaşılır bir şey.”

Üzerinde, öteki odadaki karatahtalardan yaklaşık olarak sekiz kat daha büyük dev bir haritanın olduğu bir duvara işaret ediyor: İzmir’den Hartum’a, Tunus’tan Bağdat’a uzanan bir bölgeyi kapsayan bir harita. Üzerine çeşitli renklerde iğneler saplanmış – bazılarının başları ufacık, bazılarınınki pinpon topları kadar büyük, bazıları yapayalnız, bazıları kümeler halinde duruyor. Fotoğraflara, elle yazılmış notlara ve daha ufak haritalara bakan adamlar sürekli olarak buraya yeni iğneler saplıyor.

“Bunun adı GörZek,” diyor Macauley. “Havadan, karadan, fotoğraflanmış, resmedilmiş, kumaş parçasına karalanmış her tür görüntü burada. Çiftlik hayvanlarının, çekirge sürülerinin hareketleri, ne ararsan var. Hepsi birleşince bir anlam ifade ediyor – ya da en azından etmesi gerekiyor. İnİs de öyle elbette.”

“İniş nedir,” diye soruyor Serge.

“İnİs: İnsan İstihbaratı. Her yerde ajanları olan bir sistem: burada, tüm şeyhlerin buluştuğu Suq Al-Shuyukh’da; isyanın

Fırat nehrinden Arap kabilelerine yayıldığı Nasiriye’de; Şia’daki kutsal kentlerde, hafızam beni yanıltmıyorsa Şam’la bağlantı noktalarının kendilerine İran’ın yönetimini sağlayacağı yerlerde... yoksa tam tersi miydi? Her durumda bu hazırlıklara karşı gözümüzü ve kulağımızı açık tutmalıyız. Hacca giden adamlarımız var, kimileri çobanlarla dolaşıyor, diğerleri camilerde, pazarlarda, çamaşırhanelerde, kasaba toplantılarında takılıyor...”

“Folklor mu,” diye soruyor Serge, üzerinde bu sözcüğün olduğu masaya işaret ederek; kaba saba aslan ve kartal resimleriyle kaplı elle yazılmış sayfalardan oluşan bir karmaşa var masada.

“Güya faydalı bilgiler içeriyormuş bunlar,” diye cevap veriyor Macauley. “Beddualar, belli yerlere musallat olan ifritler hakkındaki hikâyeler bize bir şeyler söyleyebilir... veya söylemeyebilir...” İç geçiriyor. “Hepsi de oldukça soyut şeyler: çöllerde bir buhar bulutu gibi sürüklenen fısıltılar, söylentiler...”

“Londra’dayken,” diyor Serge, “bir adam hakkında bir şeyler okumuştum, adı Laurice miydi, Lorents miydi, Laudence miydi neydi...”

“Lanet olasıca bir budala o,” derken burnundan soluyor Macauley. “Bizi sürekli lüzumsuz bilgi bombardımanına tutar. Sırf o adam değil: ciğeri beş para etmez her türlü gezgin, ‘maceracı’, ‘romancı’ veya aylak, bir dünya para miras almış adam... bir de hanımefendiler gelir: onların da aşağı kalır yanı yok... Bize ‘raporlar’ gönderiyorlar, Fleet Street’deki dostlarından, ne kadar cesur ve kurnaz olduklarını bunu bilmeyen okurlarına duyurmalarını istiyor, sonra ülkeye geri döndüklerinde şövalye ilan edilmeyi bekliyorlar... Hepsi de hayalperest ve sahtekârdır bunların! En kötü tarafı, aslında oldukça faydalı olmaları.”

“Nasil yani,” diye soruyor Serge.

“Diğer ülkeler bizi gözetlerken bir şeyi ciddiye alır gibi görünürsek, onlar da bizi ciddiye alırlar. Biz buna ‘geribildirim’

diyoruz – yok hayır, bir saniye bekle... ‘kan alımı’ diyelim: budur olay. Öteki odadaki karatahtalara yazılan harflerin yarısının kanı alınıyor, bunlar mutasyona uğruyor, telgraflarda, yazışmalarda yeni akrostişlere rastlanıyor... Hiç şüpheden olmasın, onların kafaları da bizimkiler kadar karışık. Ayrıca, kim bilir? Belki bamtellerine dokunup bir şeyi harekete de geçirebiliriz... mümkündür... Aman! Size engel olmayalım, taşımaya devam edin!”

Bu son sözleri fotoğraf, harita, büyük boy kâğıtlar taşıyarak oradan geçen bir adama söylüyor. Serge ve Macauley adama yol veriyor, o da bunları folklor malzemeli masanın yanına koyup ayıklamaya başlıyor, her birini farklı boyutlarda bokböceklerinin bulunduğu mühürlerle damgalıyor.

“Burada yaşayan insanların yarısı ajan,” diyor Macauley yürümeye devam ederlerken. “Mühendisler, arkeologlar, antropologlar, vesaire. Ajan değillerse de ajan olduklarından şüpheleniliyor, bu da onları ajan cemaatinin bir parçası kılmak için yeterli. Bir örnek vereyim: Bağdat’dan gelip Berlin’deki Tiergarten’a taşınırken burada bekleyen kelebekleri inceledik. Kelebek değil, kelebek yumurtası demem lazım: gelince yumurtadan çıkacaklar. Fransızlar kelebeklere yakın alaka gösterdi. İtalyanlar da öyle. Al-Wafd partisi destekçileri ise göstermedi – bunun nedeni, onların bizim bilmediğimiz bir şeyi bilmeleri olabilir. Yumurtaların başında Profesör Himmel-Bilmemne-von-Bilmemne isimli ünlü bir doğabilimci duruyor. Belgeler hazır: muhtemelen hepsi yasal; belki de değil. Bu operasyonun Almanların yeniden silahlanma planının parçası olduğuna dair haberler aldık, gerçi bunu nasıl yaptıklarını anlayamadık; ayrıca Profesör Von, Bolşeviklerle, Türkiye’de de İttihat ve Terakki Cemiyeti’yle işbirliği yapıyor. Biz bu olasılıkların hepsi gerçekmiş gibi davranmaya karar verdik.”

“Ama hakikat ne,” diye soruyor Serge.

“Hakikat mi,” diye tekrar ediyor Macauley. “Kim bilir? Biliminsanları –fizikçiler– bize bugünlerde aynı anda iki şeyin de doğru olabileceğini söylemekte. Biz kelebeklerin oldukları şeyden başka bir şey olduklarını düşünüyoruz, hizmet ettiklerinden farklı bir amaca hizmet ediyorlar, biz bunu anlamış gibi davranırsak o zaman Fransızlar da öyle olduklarını –yani öyle düşündüklerini– düşünecek, ya da bizi kandırdıklarını ve bu yüzden bizim böyle düşünmeye başladığımızı düşünecekler, İtalyanlar da aynı şekilde düşünecek, bu da şu anlama gelecek: Almanlar... elbette işin ucunu kaçıracaklar... Oldukça sinir bozucu...”

Yine iç geçiriyor ve Serge’i odadan çıkarıyor. Bir koridor boyunca yürürlerken Macauley özlem dolu bir edayla konuşmasını sürdürüyor:

“Benim ekiptekilerden biri, seraplar hakkında çalışmalar yapıyor: onların gerçek olduklarını kanıtlamaya çalışıyor...”

Şimdi onun bürosuna geliyorlar. Kutulardaki dosyalar yeni raflara yerleştirilmiş; masanın üzerinde büyük bir klasör duruyor, üzerinde “İmpTelŞeb” etiketi var. Macauley oturduktan sonra parmaklarını birkaç saniye boyunca kapalı gözlerinin üzerine bastırıyor, sonra onları yeniden açıp Serge’e şöyle diyor:

“Oh be, nihayet: Ebu Zabal’daki elektrik direği yapımı bitirilecek. Mayıs ayında açılacağını söylüyorlar. Yaklaşık sekiz yıl geç açılacak yani – bu sekiz yılda, vaktinde herkeslerden önce radyo şebekesini kurmuş olan İngiltere hepsinin gerisine düşmüş durumda. Beyrut, Bamako ve Tananarive’de yalnızca Fransızların yüksek güçlü vericileri var; Amerika’nın yabancı istasyon sayısı bizden beş kat daha fazla; Almanlar bile dünya çapında bizimle aynı kilowatt saate sahipler. Bu bir utanç kaynağıdır. Bunların hepsi Posta Bakanlığı ve İmparatorluk Savunma Komitesi’nin anlaşılamaması yüzünden oluyor; anlaşsalar bile Deniz Kuvvetleri, Hazine Bakanlığı, Ticaret Dairesi,

Hindistan Bürosu, Hava Kuvvetleri veya işlerin devam etmesi için uyum sağlaması gereken her kimse o yan çizdiği için işler yarıda kalıyor. Sana bir soru,” diyor Serge’e, “son sekiz yılda, İmparatorluk Telsiz Şebekesi meselesiyle ilgilenmek üzere kaç komite kurulmuş olabilir?”

Serge omuzlarını silkiyor.

“Altı tane! Marconi’nin şebeke fikrini ortaya attığı günküyle aynı teknoloji yok bugün: atlamalı aktarmanın yerini vana yöntemi alıyor; aracı istasyonlar olmadan uzun mesafeli iletişimi mümkün kılacak yeni bir ışınlama sisteminden bahsediliyor; kim bilir daha başka neler olacak? Bu arada adam kafayı yemiş gibi. En son Mars bize telgrafla mesaj gönderiyor mu diye öğrenmek için Bermuda’ya gidiyordun.”

“Marconi mi,” diye soruyor Serge.

Macauley başıyla onaylıyor.

“Ben onun artık bu şebeke olaylarıyla bir alakası kalmadığını düşünmüştüm,” diyor Serge.

“Onun bir alakası kalmadı,” diye güvence veriyor Macauley. “Bakanlar Kurulu onun tekel kurmasından korktu, Postane’nin istediği şey tam da buydu. Ancak Avustralyalı ve Güney Afrika’lı meslektaşlarına danışmayı unutmuşlar, onlar da bu adamla kendi yüksek güçlü vericilerini inşa edip Whitehall’a bunu satmaya çalışıyorlar, bu adam derken Marconi’yi kastediyorum. Şimdi Whitehall, sömürge ülkelerinde radyo dalgaları aracılığıyla zararlı fikirlerin dolaşıma girmesinden korkuyor – bu yüzden de kendi ülkelerinde ulusal bir Yayın Şirketi kuruyorlar; bu şirket aracılığıyla Britanya’nın her yerine, İmparatorluk’un her köşesine, propaganda, müzik ve hava durumu raporlarının karışımından oluşan yayınlarını pompalayacaklar. Bu yüzden Ebu Zabal hazır ve çalışır hale gelse, yeni bir verici üzerinde çalışmaya başlasalar iyi olur...”

“Zamanlaması tuhafmış,” diyor Serge.

“Neyin zamanlaması?”

“Tam imparatorluğumuzu kaybederken, İmparatorluk’a radyo yayınları yapmaya başlamamız...”

“Hani derler ya, çarpıcı bir ironi bu,” diyerek onunla hem-fikir olduğunu ifade ediyor Macauley.

“Ağıt yakmaları gerek,” diye ortaya bir fikir atıyor Serge.

Macauley derin bir nefes alıyor, sonra sevecen bir sesle, “Sana bakınca babanı görebiliyorum,” diyor.

“Babamı da mı tanıyorsunuz,” diye soruyor Serge.

Macauley ona soru soran bir bakış atıyor. “Evet, elbette tanıyorum,” diyor. “Ne de olsa, şeyi gönderdi o–” Duruyor, başka tarafa bakıyor, sonra koltuğunda hareket edip konuşmasını sürdürüyor: “Yeni şebeke paralel olarak devam edecek – en azından Mısır’da.”

“Evet, söylemiştiniz,” diyor Serge. “Ne anlama geliyor bu?”

“Ebu Zabal vericisi dışında,” diyor Macauley, “ki onu öğle yemeğinden sonra ziyaret edeceğiz, Mısır’ın başka bir vericisi daha olacağı anlamına geliyor. Şebeke buradan sonra bölünecek: biri Nairobi’den Windhoek’e inecek, diğeri Hindistan ve Singapur’a uzanacak.”

“Peki Mısır’daki ikinci verici nerede olacak?”

“Nerede olacak hakikaten? Sen işte burada devreye giriyorsun. Bu yüzden seni keşif yapmak üzere nehrin yukarı kısmına yollayacağım.”

“Ne zaman,” diye soruyor Serge.

“Birkaç gün sonra,” diyor Macauley. “Sedment’a giden büyük bir ekip var. Antikçağ Yapıları Komisyonu’nda onlara yardım ediyorduk: imtiyazlar veriyor, benzer şeyler yapıyorduk. Korkarım ki orada Fransız çıkarları söz konusu.”

“Sediment isimli bir yere mi gidiyoruz?”

“Hayır: Sedment’a. Falkiner bir arkeolog: iyi bir adam, Bakanlık’ın dostudur. Bir süredir orayı kazıyor; bu hafta trenle

taşınamayacak büyüklükte ekipmanlarla oraya dönüyor. Anıtlar Müfettişi de bir adam yolluyor. Sonra bir Fransız var – sanırım bir kimyager kendisi. Ona dikkat et.”

“Benden ikinci vericiyi oraya götürüp götürmemek konusunda karar vermemi mi istiyorsunuz?”

“‘Karar’ çok kuvvetli bir laf olabilir. ‘Tavsiye’ etmenizi istiyoruz diyelim. Buranın ayrıntılarını incele: zemini düz mü, batık mı, kalkık mı – bu tür şeylere bak...”

Koridorun ilerisinde bir yerde bir çan çalıyor. Macauley sandalyesinden kalkıyor, gözleri parlayarak şöyle diyor:

“Hah: öğle yemeği!”

Yemekhanenin en iyi masalarından birinde oturuyor gibiler: oturanların yaşı büyük, hepsi Macauley’nin yaşında, onun gibi mutsuz ve kafaları karışık görünüyorlar.

“Falkiner nihayet imtiyazını aldı değil mi,” diye soruyor bıyıklı bir albay. “Ben bu iş bitti sanıyordum.”

“Lacau’nun adamlarından birini yollamasına müsaade etmemiz gerekti,” diye durumu açıklıyor Macauley, ekmeğine tereyağı sürerek.

“Kimyacıyı mı,” diye soruyor Serge.

“Hayır: Pacorie,” diye yanıt veriyor Macauley.

“Şu aşağılık adam mı,” diye homurdanıyor albay, çorbasını ağzından püskürterek. “*Méfie-toi!*”

“Fransızlar son zamanlarda sinsice hareketler yapıyor,” diye ekliyor kırmızı suratlı bir İnlis görevlisi; bir yandan da kendisine ve ötekilere şarap koyarak. “Suriye sınırları içinde yarı otonom yerel devletler kuruyorlar.”

“Niye ki,” diye soruyor Serge.

“Amir al-Husayn’la ilişki içindeler,” diyor İnlis görevlisi.

“Öyle mi sence,” diye soruyor Macauley.

“Buna hiç şüphe yok,” diye cevap veriyor öteki. “En başından beri Arapların tarafını tutarak kuyumuzu kazıyorlar.”

“Biz de zaman zaman Arapların tarafını tuttuk,” diye hatırlatma yapıyor Macauley. “Karışıklık çıkardık, benzer şeyler yaptık.”

“Evet ama Fransızlarınkinden farklı nedenler için yaptık,” diye cevap veriyor İnİs görevlisi.

“Al-Wafd’ın yarısı Paris’te zaman geçirmişti,” diyor albay, Serge onun meslektaşıyla anlaştığını mı yoksa ona karşı mı çıktığını anlayamıyor pek. “Orada Komintern temsilcileriyle birlikte hareket ediyorlardı. Bu hikâyenin gerçek kötü adamları Bolşevikler.”

“Haa, Konstantinopolis’i de unutmayalım,” diye uyarıyor İnİs görevlisi. “Mekke söz konusu olduğunda duruma kesinlikle hâkimler. Her an silahlı bir tertip düzenleyebilirler – böyle bir tertip, Müslüman âleminde söndürülmesi güç bir yangın gibi yayılır.”

“Yani Arapları kıskırtmak suretiyle Türklerin yapması gereken işi biz mi yapmış olduk,” diye soruyor Macauley.

“Duruma göre değişir.”

“Hangi duruma göre?”

“Cidde’deki Müslüman Sovyetlerin oynadığı role göre.”

“Aynen,” diyor albay, kâsesini uzağa itip. “Olay her zaman dönüp dolaşıp Sovyetlere bağlanıyor. Arabistan Bolşevikleşiyor: Filistin’e yapılan Siyonist göçün nedeni bu.”

“Bense,” diyerek uysalca lafa karışıyor Serge, “Yahudilerle Arapların birbirlerinden nefret ettiğini sanıyordum.”

“Belki de ediyorlardır,” diyor albay. “Ama Moskova iki tarafı da idare ediyor.”

Ana yemek geliyor. Bardaklara yine şarap dolduruluyor.

“Şu anda Rusların varlığının,” diye devam ediyor İnİs görevlisi, her biri kuzu pirzolarlarından birkaç lokma aldıktan sonra, “çok da bir işe yaradığına dair elimizde kanıt yok.”

“Bu da onların varlığının işe yaradığını kanıtıyor,” diye ce-

vap veriyor albay. “Araştırmaya ayırdıkları süre, gözlem süreçleri ve benzeri şeylere bak. Birinin sesi soluğu kesilmişse o kişi çoğunlukla bir şeyler hazırlıyordur. İsviçrelilere baksana.”

“Evet: son birkaç ayda onlarla epey ilgilendin,” diyor Macauley. “Ben de bunun nedenini merak ediyordum.”

“Almanya hemen arka kapıları, bu yüzden de orası Sovyet Marksizminin ileri karakolu. Burada gazete yayımlıyorlar: bankacılar, saat üreticileri ve bu tür insanlar tarafından okunan bir gazete. Tüm iletişim kanalları arasında en az barizi bu, aynı nedenle de en tehlikelisi...”

“Bazen düşünüyorum da,” diyor İnls görevlisi, “ülkemiz-de yaşananlara daha yakından bakmalıyız: Sinn Féin’e, İşçi Partisi’ne bakmalıyız...”

“Aynen,” deyiveriyor albay. “Peki bu iki örgüt emirlerini nereden alıyor? Sinn Féin, İttihat ve Terakki, Genç İranlılar, İşçi Partisi, Spartaküs ve kim bilir başka diğerlerini birbirine bağlayan şeyi mi görmek istiyorsun: Kiril alfabesinin harflerini izle yeter...”

“Peki ya Sarikat al İslam,” diye soruyor Macauley.

“Onu izlemesi daha zor,” diyerek hakkını teslim ediyor albay. “Bizim Hindistan Bürosu’yla işbirliği yapmıyor. Onları da gizlice dinliyoruz.”

“Sarikat al İslam’ı mı?”

“Hayır: Hindistan Bürosu’nu, Dışişleri Bakanlığı için; muhtemelen onlar da Hindistan Bürosu’na bizi dinlettiriyordur...”

“Bir de Churchill’in eski öcüsü, Mısır İntikam Cemiyeti var,” diye ekliyor İnls görevlisi.

“Gerçekte öyle bir cemiyet var mı,” diye soruyor Macauley.

“Şu anda var.”

“Standard Oil bela çıkarmak için onları kullanıyordu, hatırlıyorum,” diyor albay, hafifçe gözlerini kısarak.

“Ben de,” diyor İnls görevlisi, o da belli belirsiz bir biçim-

de önüne bakıyor, sanki olayın ana hatlarını seçmeye çalışıyor gibi. “Onları ya da Kemalistleri: ben bu Kemalistleri tam olarak anlayamadım...”

Arabayla Ebu Zabal’a giderlerken tartışma sürüyor. Şehir sınırlarının dışına çıktıklarında tartışma sakinleşiyor, dört adam sessiz biçimde çöle bakıyor. Albay uyukluyor; yoldaki çukurlar yüzünden araba sarsıldığında adam “Komintern” diye mırıldanıyor; ama daha çok “komik ten” ya da “komiye tren” gibi geliyor kulağa bu. Hurma ağaçlarının arasından geçiyor, eski Ismailia Kanalı’nın hemen ötesinde yer alan, arkasında bir mezbahanın olduğu bir kasabaya geliyorlar. Mezbahanın duvarından köpekler yesin diye kafalar, iç organlar fırlatılmış; hayvanların güneşin pişirdiği kanla kaplı burunları, kokmuş etle dolu yem torbalarından bir an için kalkıyor, kendilerini yeniden kıkırdaklara gömmeden evvel arabaya bakıyorlar. İstasyon buranın ardında bulunuyor. Buraya ait dört direk tellerden oluşan bir ağla birbirine bağlı, her biri yetmiş metre yüksekliğinde.

“Şili takımadadaki gibi,” diyor Serge.

“Ne o,” diye soruyor Macauley.

“Çok güçlü olsa gerek,” diye cevap veriyor Serge.

“Elbette,” diye haykırıyor Macauley gururlu bir biçimde. “Oxfordshire’daki Leafield’a dek tüm o yolu kat etmesi gerekiyor.”

Albay ve İnİs görevlisi, hepsi Avrupalı olan, bazıları yakalarında “Britanya Mısır Elektrik Şirketi” yazılı tulumlar giyen mühendisler ve işçilerin büyük bir kupadan kendilerine kahve doldurdukları bir masaya gidiyorlar. Daha ileride, yarı çıplak Mısırlılar, Mataria demiryolu hattının bittiği yerden radyo istasyonunun yerleşkesine uzanan hatta yer alan levhaları elden ele geçiriyor.

“Tren yolu buraya ulaşmadan önce,” diyor Macauley,

Serge'in onları seyrettiğini fark edince, "her şeyi develerle taşırdık: kervanlar çölü geçip gelirlerdi. Firavun devrinden kalma bir sahneydi bu: Piramitleri inşa ediyorduk sanki..."

Serge direklerden birinin çelik çerçevesine kabloların lehimlenişini görüyor.

"Araziye baksana," diye devam ediyor Macauley, Serge'i çelik elektrik direklerinden uzaklaştırarak. "Düz, engelsiz, açık bir alan. Bizim verici için ihtiyaç duyduğumuz doğa şartları burada mevcut."

Yerleşkenin sınırına gelince duraksıyorlar. Serge çöle bakıyor. Uzakta bir karavan veya bir araya gelmiş uyurgezer okul çocukları, ışıldayan, ışığı yansıtan göl boyunca süzülüyor gibi görünüyor.

"Seraplar gerçektir," diyor Serge, Macauley'e; aniden İskenderiye'den Kahire'ye giden trende gözlükçüyle yaptığı konuşmayı hatırlıyor. "Serapların kaynağı, ışığın eğimi aslında..."

Ama Macauley kupaya doğru yola çıkmış. Serge onun istasyonun geometrik tel örgülerinin altında küçülmesini izliyor, sonra bir daha geometriden yoksun çöle dönüyor. Mezbahadan yayılan bir ciyıklama sesi yerleşkeye yayılıyor ve bu ses Serge'e bir kez daha Abigail'i, onun tiz ve gıcırıtılı sesini hatırlatıyor. Abigail'in kendisine Gize'de midesinin bulanmasından bahsedişini hatırlıyor, onun "müstehcen bir gösteri" diye adlandırdığı manzaraya dair izlenimlerini. Muhtemelen haksız değildi Abigail. Mısır'ın tamamı büyük, durmaksızın kendini tekrar eden bir porno film, sürekli başa saran bir *Love's Madness* filmi olamaz mı? Ufuktaki develer veya öğrenciler, dans eden kızlara dönüşüyor, sonra yeni açan çiçeklere ya da şemsiyelere veya liğme liğme edilen bedenlere dönüşüyorlar: ışık oyunları, üzerinde durdukları o yoğun zeminde acı ve pişmanlık törenleri düzenliyor.

Boulaq'daki 29 numaralı iskeleden kalkacak çelik gövdeli, *dahabia* adlı bir yelkenliyle ırmağın yukarısına yolculuk edecek Serge. İskeleye geldiğinde geminin nehre çekildiğini görüyor.

“Olamaz, yine mi,” diye inliyor rıhtımdaki palamar yerinde çalışan liman işçisine.

“Sorun ne,” diye soruyor adam.

“Şu gemiye binmem gerekiyordu,” diyor Serge.

Liman işçisi bir süre Serge'e bakıp kahkahalara gömülüyor.

“Bu kadar komik olan ne,” diye soruyor Serge.

“Daha gitmiyor ki gemi,” diyor adam, “batırıyorlar sadece.”

“*Sadece* batırıyorlar ne demek?”

“İçindeki sıçanlardan kurtulmak için suyun dibine batırıyorlar. Sonra yeniden yüzdürecek, temizleyecekler; sen gemiye bu işlerden *sonra* binecesin, daha yelkenleri çekecek, yola çıkacak. Anladın mı?”

“Bu yelkenli gemi mi,” diye soruyor Serge.

“Bu yolculuğu yelkenliyle yapmak gerekiyor,” diye cevap veriyor liman işçisi. “Geminin titremesi cihazlara kötü geliyor.”

Başparmağını depodan rıhtıma büyük tahta kutular taşıyan bir grup adama doğru sallıyor. Onları denetleyen kişi, gözlüklü, Avrupalı bir kız; sakallı Avrupalı bir adam ise kıza ve hammallara bağırarak emirler yağdırıyor.

“O kutuya dikkat et,” diye sesleniyor adam İngiliz aksanıyla. “Teodolite bir şey olursa keşif seferi sona erer. Lawrence&Mayo etiketi üste gelecek şekilde taşıyın.”

Adam, Serge’in babasıyla aynı yaşlarda görünüyor.

“Sizin adınız Falk–” diye sormaya başlıyor Serge.

“Etiket *üste* gelecek şekilde taşıyın,” diye bağıyor. “Sen de kimsin?”

“Serge Carrefax. İletişim Bakanlığı’ndan geliyorum.”

“Haa, evet: Elektrik Direği Dikecek Adamsın sen. ‘Seni biliyorum, ve adını biliyorum, ve seni koruyan tanrının adını da biliyorum!’”

Bu son sözleri teatral bir edayla söylüyor: kollarını iki tarafa dümdüz kaldırıyor, kafası yukarıda, sesi ağır ve büyüleyici.

“Ne dediğinizi anlamadım” diyor Serge.

“Baksana: gemi batıyor,” diyor kız, gemiye işaret ederek.

Serge ve Falkiner arkalarına dönüyorlar. *Dahabia*’nın gövdesi, güvertesi ve kamaraları Nil nehrinin altında kaybolmuş, geminin ıslak mezarını işaretleyen yegâne şey, iki çıplak direk. Bunların çevresinde ufak girdaplar oluşmuş, geminin içindeki hava yükselirken yüzeyde su püskürtüyorlar.

“Sıçanlar gemiyi terk ediyor: bu hayra alamet değil,” diyor Serge’in arkasındaki bir İngilizin uğursuz sesi. Serge yeniden arkasına döndüğünde otuzlu yaşlarının ortalarında, golfçü pantolonuyla kareli sarı bir yelek giymiş bir adam görüyor. “Macauley’nin gönderdiği kâşif sen misin,” diye soruyor adam.

Serge biraz kaygılı bir biçimde başıyla onaylıyor. “Peki ya siz?”

“Ben Antikçağ ekibindenim. Adım Alby. Bu neşeli cümbüşte yol arkadaşı olacağız gibi görünüyor.”

Serge ve Alby el sıkışırken ambarın yanında bir tartışma patlak veriyor. Bu sefer tartışan kişiler İngiliz değil: adamlardan biri Mısırlı; diğeri uzun siyah bir ceket ve bununla uyumlu bir papyon takmış bir adam, tartışmayı anadilinde yapıyor.

“C’est marqué dans le manifeste,” diyor papyonlu adam ve elinde bir pano taşıyan Mısırlıyı ikna etmeye çalışıyor.

“Pas marqué dans mon manifeste Effendi,” diye ısrar ediyor Mısırlı, elindeki tahtaya tıklatarak. “On nous en a donné des nouveaux hier.”

“A mon insu,” diye bağıyor Fransız adam, avuç içlerini göstererek.

“Désolé: je ne peux pas les embarquer,” diye cevap veriyor Mısırlı, kafasını iki yana sallayarak.

“Ce sont mes utils,” diye tıslıyor diğeri, elleriyle yaptığı hareketler Serge’e Klodëbrady’de Mösyö Bulteau’nun yaptığı hareketi hatırlatıyor. Serge rıhtımın yanına baktığında tartışmanın nedenini, daha doğrusu nedenlerini görebiliyor: bir taksiden daha ufak yeni kutular indiriliyor, Falkiner’in ölçüm araçlarının yanına yığılıyor.

“Pacorie,” diye homurdanıyor Alby, Serge’e. “Yanında ne olduğunu ancak Tanrı bilir.”

“Umarım mıknaatıs yoktur,” diye bağıyor Falkiner, kutuları incelemek üzere yürümeye başlayarak.

“Ufaklardan var,” diye sızlanıyor Pacorie, rencide olmuş bir şekilde bakarak.

“Mıknaatıslar pusulalarımı zarar veriyor,” diyor Falkiner.

“O zaman mıknaatısları bırakalım burada, sen de bu *cloune*’a söyle, gemiye yükleme için öteki *boîte*’leri hazırlatsın; olur mu?”

Müzakereler sonraki bir saat boyunca sürüyor. Serge kendini kıza takdim ediyor. Adı Laura; kendisi gibi yirmi üç veya yirmi dört yaşında olsa gerek. Ona altı aydır Falkiner için çalıştığını söylüyor kız, hem Londra’da hem de burada, “sahada” çalışıyormuş.

“Sahada mı,” diye soruyor Serge.

“Çölde, nehir deltasında, sette, adı neyse işte,” diyor. “Arazide.”

“Bir mezar mı ne varmış, oraya gidiyorsun değil mi,” diye soruyor Serge.

“Yalnızca bir tane değil,” diyor, konuşurken avucunu alnına sürtüyor. “Sediment devasa bir kabristan. Binlerce mezar var, hepsi üst üste yığılmış halde duruyor. Profesör Falkiner orada ilk defa kazı yapanlardan biri. Üniversitede onun çalışmalarını inceledim.”

“Niye yine oraya gidiyor peki?”

“Katmanlarda—”

Cümlesini tamamlayamıyor: Alby gelmiş, Serge’e yanında picaridine getirip getirmediğini soruyor.

“Hayır: onsuz geldi. Kendisi bir kimyager ya da öyle bir şey—”

“Hayır, *picaridine* böcekleri savar. Çok ihtiyacınız olacak.”

“Bunlar cibinlik değil mi,” diye soruyor Serge, şilteler, halılar, battaniyeler, çarşafklar, havlular ve yastıklardan oluşan bir karmaşanın yanında katlı halde duran ağlara işaret ederek.

“Ağlar her şeyi yakalamıyor ki,” derken Alby daha önce kullandığı meşum ses tonuyla cık cık yapıyor.

“Aaa, baksana: tekne yine yükseliyor,” diyor Laura.

Adamlar bir kez daha arkalarına dönüyor; beyaz hurda geminin ahşaptan ve metalden bir Aphrodit gibi deniz yüzeyine çıkışını izliyorlar. Geminin her deliğinden çamurlu sular fışkırıyor.

“Bunun kuruması biraz zaman almayacak mı,” diye soruyor Serge.

“Yarına kadar buradayız,” diye yanıt veriyor Alby.

“Bana bugün demişlerdi.”

“Bugün yükleme yapılacak. Senin eşyaların nerede?”

“Sadece bu var,” diyor Serge, ayaklarının yanında duran ufak bavula işaret ederek.

“O halde eve git sen; henüz altında toprak varken güzel bir uyku çek.”

Serge böyle yapıyor. Dairesine döndüğünde bir kâğıt yığı-

nını amaçsızca karıştırıyor ve İskenderiye'den getirdiği ufak, kullanılmamış cep defterini buluyor bu yığının içinde. Defteri ceket cebine koyuyor: Sedment'in verici dikmek için uygun bir yer olup olmadığına dair düşüncelerini buraya yazacak. Bunun altında, PUDENDUM ADDENDUM yazılı bir kâğıt var. *Détaché* raporunun üçüncü ve son kopyasını Widsun'a göndermesi gerektiği geliyor aklına: başka kimse onu okumayacakmış gibi durduğuna göre, bu gerçekten de yalnızca ona mahsus bir belge olacak. Raporu çıkarıyor: üstündeki yazının rengi solgunlaşmış, karbon kâğıdı lekeleri sayfanın yüzeyini bulutlandırmış ama yine de yazılanları okuyabiliyor. Raporu, üzerine adres yazdığı bir zarfa koyuyor ama bunu tam mühürleyecekken fikrini değiştiriyor. Raporu yeniden okuyor ve zarftan çıkarıp onun yerine Bahçıvanlık Topluluğu'nun üzerinde *Metamorphosis Insectorum* yazan ve keskin kabukları ve sivri antenleriyle harfleri dürtten aç ve yırtıcı kurtçuk ile güvelerin olduğu resimli mönüyü yerleştiriyor. Sonra zarfı mühürlüyor ve yarın gönderilmesi için posta sepetinin içine bırakıyor.

Ertesi sabah geldiğinde Serge'in üzerine boyayla yazılan adının *Ani* olduğunu öğrendiği *dahabia* yelkenlisi, öğleden hemen önce yola çıkıyor. Gemiye iskeleden alıp nehrin ortasına indiren römorkör sürücüsünün yüzünde aldırışsız bir ifade var; *Ani*'nin mürettebatı da görevlerini yüzlerinde aynı ilgisiz ifadeyle yerine getiriyorlar: yelkenleri çekiyor, halatları demire geçiriyor, dümen yekesini uzatıyorlar. Nehrin yüzeyinde hafif bir köşegen çizerek ilerliyorlar – rüzgâr arkalarında olduğundan kontra değiştirmiyorlar ama düz bir rotayla da gitmiyorlar: bir sahilten diğerine yaklaşırken güvertenin ön tarafında bir uğultu oluyor, dümenci tekneyi ileri doğru sürüyor. Rüzgâr arkalarında olsa da akıntı arkalarında değil: geminin aşağı yukarı sallanan pruvasını geçerek geri geri gidiyorlar, sürekli olarak rüzgâra doğru itiliyorlar.

“Bu *mantığa* aykırı,” diyor Pacorie, Serge’in akıntıyı izlediğini fark ederek.

“Neymiş *mantığa* aykırı olan,” diye soruyor Serge.

“*İsimler*: Aşağı Mısır, Yukarı Mısır diyorlar ya.”

“Haklısın,” diyor Alby, güvertede yanlarında oturuyor. “Neden kuzey kısmına ‘Aşağı’ ve aşağı kısma ‘Yukarı’ dediklerini hep merak etmişimdir.”

“İrtifadan dolayı,” diye açıklıyor Pacorie. “Kara denizin yanında alçaldıkça *toprak* yükseliyor. Nehir güneyden kuzeye doğru akıyor. Her yıl bir defa *débord* yapıyor ve arazilerin üzerinde siyah kum tabakası bırakıyor. Toprak bu yüzden siyah – ama sadece Nil boyunca dar bir koridorda böyle.”

“Dar bir şeritte,” diyor Serge.

“*Précisement*,” diyerek başını sallıyor Pacorie. “Ancak bu görgülü bir şerit. Nehrin iki yanında balıkların ve kuşların olduğu verimli *marécage*’lerin ve *oxygene*’in varlığını ve besinlerini sağlıyor. Kasabalar *débordage* çizgisinin hemen üstünde yer alıyor. Sonra tepeler ve çöl başlıyor: orada bereketli *terrain*’ler yok; buralarda yerleşim de yok.”

“Bence doğru değil bu söylediğin,” diye mırıldanıyor Alby. “Ölülerin meskenlerini unuttun.”

Pacorie altdudağını dışarı çıkarıyor, anladığını göstermek için kollarının ön kısmını kaldırıyor. Yanlarından pat pat ses çıkararak, nehrin çizgisini doğrudan takip eden vapurlar geçiyor, onlardan iki kat daha hızlı gidiyorlar. Geçişlerini izlerken Serge onların içinde olduğu anakronistik yelkenliyle bir biçimde zamanın içinde sürüklendiklerine dair tuhaf ve biraz baş döndürücü bir duyguya kapılıyor: zamanın içinde geriye doğru kayıyorlar – daha kesin söylemek gerekirse *yanlamasına* gidiyorlar – şimdiki zamanın çekim gücünden kurtuluyorlar.

“Lüksor’a doğru gidiyorlar,” diye bağırıyor Falkiner, geminin ortasında durup vapurlara işaret ederek. “Dev bir sahte

mezar odası var orada.”

“Sahte mezar odası da neyin nesi,” diye soruyor Serge.

“Bir hile,” diyor Laura, yine alnını ovarak, “firavunlar, gün gelip yağmacıların onların mezarlarını kazacaklarını biliyorlardı, onları kandırmak için bu sahte bölmeleri kullandılar. Kendilerine ikinci bir defin odası hazırlattılar, bunlar gerçek değildi, yapının nispeten bulunması kolay bir yerine inşa edilirdi; burayı birkaç değerli eşyayla doldururlardı. Vurgun vurduklarına inanan hırsızlar da buraya gelince ellerindeki kazmayı bırakırlardı; böylece gerçek mezar odasıyla içindeki hazineleri kimsecikler bulamazdı.”

Laura beklenti dolu bir bakışla Falkiner’e bakıyor, sanki ondan bir onay işareti bekliyor. İşaret verip vermediği anlaşılmayan Falkiner şöyle diyor:

“Turistler, sineklerin boka gidişi gibi ona gidiyorlar.” Yumurğunu, vapurun korkuluklarından eğilen güneş şemsiyeli, safari şapkalı yolculara doğru kaldırıp bağıyor: “Zzzzz, sinekler, zzzzz!” İnsanlar da heyecanlı bir biçimde ona el sallıyor, Falkiner’in düşmanlık işaretini dostluk belirtisi zannediyorlar.

Falkiner bu sakallı haliyle eski bir gemiciye benziyor. Yanında taşıdığı gemici aynası ve pusula bu görüntüyü tamamlıyor. Geminin konumunu bunlarla kontrol ettiği nöbetlerinin arasında İmtiyaz sistemine karşı ağzına geleni söylüyor:

“Londra’daki taksi lisanslarından daha fena bunlar! Çoğu arkeolog ellerindekinden vazgeçmektense ölmeyi yeğler, ellerindekiler EES, Philadelphia Museum veya Institut Français’e gidiyor. Sizinkilerin açıklaması gereken bir sürü olay var!”

Karşısındakileri suçlayan parmağını geminin pruvasına uzatıyor, gemi hareket ettiği için parmak Pacorie ve Alby arasında kararsızlık yaşıyor.

“Sizinkiler derken,” diye soruyor Pacorie. “Benimkileri mi, onunkileri mi söylüyorsunuz?”

“İkinizinkileri de söylüyorum,” diye bağıyor Falkiner. “Başında Lacau olduğu için Antikçağ Dairesi sürekli olarak Fransızlara iltimas geçiyor.”

“Bu o kadar da doğru değil,” diye cevap veriyor Alby. “Şu anda kimlerin kazı yaptığına bakın: Winlock, El-Kurneh’de; Fisher, Asasifte; Carter ile Carnarvon, ki kendileri senin benim gibi İngilizdir, Thebes’teler.”

“Orada tek bir tane bokböceği bile bulmayacaklar,” diyerek onlarla alay ediyor Falkiner. “Bulurlarsa da, senin adam bulduğumuz her şeye dair haklarımızı devrettiğimize dair bir belge imzaladı.”

“Sizin de çok iyi farkında olduğunuz üzere, olay o kadar da basit değil,” diyor Alby. “İzin alan kişinin Başmüfettiş’i ne buldukları konusunda bilgilendirmesi, Antikçağ Dairesi’nin de her kazıda genel sorumluluğu üstlenmesi gerekiyor, bu arada–”

“Genel sorumluluğu mu üstlenecekmiş? Her şeyi istimlak ediyorlar, bunları Kahire’deki Müze’ye devrediyorlar, hangi değersiz parçaların ulusal koleksiyonlara gönderileceğine de onlar karar veriyor.”

“Bu adil değil mi,” diye soruyor Alby.

“Hiç olur mu! Mısırbilimin yurdu Londra’dır – ve Berlin’dir. Kahire’nin buralarla ne alakası var?”

“Peki şöyle düşünemez miyiz–” diye başlıyor Alby, ama Falkiner gürleyerek cevap veriyor ona:

“Tavizciler! Dönekler! Korkaklar!”

Falkiner’in Serge’e karşı tavrı daha yumuşak – gerçi onun adını öğrenmeye tenezzül etmiyor: Serge’e her zaman “Direk Adam” diye sesleniyor.

“Demek sen mühendissin, öyle mi Direk Adam?”

“Alakası yok,” diye cevap veriyor Serge. “Mimarlık eğitimi aldım.”

“MD’de mi okudun,” diye soruyor Falkiner.

Serge başıyla onaylıyor, denizde yansıyan ışığa gözlerini kı-sarak bakıyor.

“İhtiyar Theo Lyle hâlâ orada ders veriyor mu?”

“Her sabah onun derslerine giderdim – çoğu sabah yani.”

“Ah be Theo! Cambridge’de birlikte okumuştuk. Hâlâ me-top taşları hakkında konuşup duruyor mu?”

“Aynen. Metopları ve üçlü dikey unsurları anlatıyor hep.” Serge, Lyle’in derslerinde kullandığı diğer kavramları anımsa-maya çalışıyor ama Mrs. Fox’un kafesinde yaptığı muhabbetlere dair yarım yamalak hatıraların, West End müzikallerinin isim-lerinin, narkotik şifrelerin vızıltısı arasında kaybediyor bunla-rı... “Peki sen nasıl arkeolog oldun,” diye soruyor Falkiner’e, bir duraksamanın ardından.

“Greenwich’de büyüdüm: üç tekerlekli bisikletimi Royal Observatory’nin altında Başlangıç Meridyeni boyunca sürer-dim küçükken. Zannedersem zamanı ölçtüğümü hissediyor-dum bu şekilde. İlkgençliğimde Kent şehrinin çevresinde ge-zer, Roma dönemine ait villaları, tapınakları, hamam ve benzeri ıvır zıvırı arardım – rasathaneden iki yüz metre kadar uzakta bunlardan bir tane olduğunu bilmiyordum.”

“Evet ya,” diyor Serge. “Bir kere bizim sınıftaki çocuklarla orayı ziyaret edecektik. Siz oradaki kazıda görevli miydiniz?”

“Bana danışıldı,” diye cevap veriyor Falkiner. “Gerçi uygu-ladıkları yöntemlerden hoşlanmamıştım. Yaptıkları iş küras-yondan çok vandallıktı: sikkeler, vazolar, taş levhalar ve bu tür şeyler sanki yanan bir evdeymişçesine dışarı taşınıyordu. Yan-lış bir yöntem izlediler: her santimetrekaresini fırçayla temizle-meleri, her şeyi not almaları gerekirdi – konumları, ne ölçüde bozunduklarını, bu tür şeyleri. Yaşanan bir felaketin ardından olay mahalini inceleyen polis müfettişleri gibi.”

“O zaman gerçekten de yanmakta olan bir eve benziyor,” diyor Serge.

“Evet – ama yangın çoktan sona ermiş. Herkes ölmüş; yalnızca kanıtları kurtarmaları gerekiyor. Ben geldiğimde aynı hata yapılmaktaydı: kâşifler rasgele biçimde malları mezarlardan dışarıya çıkarıyor, ellerinden geldiğince hızlı bir biçimde bunları yağıyor, objeleri okunmayacak hale getiriyor, onları anlamsız kılıyorlardı. Gerçek bir felaketti bu!”

“Felaketin kaybolması, silinmesi mi felaket yani,” diyor Serge, bu arada Finans Bakanlığı’ndaki adamın Savoy Sarayı’nda yaptığı aynı soğuk hareketi yapıyor.

“Aynen,” diye cevap veriyor Falkiner. “Direk Adam, sen beni anladın. Ama buradaki olay daha da karmaşık: pek çok farklı kuşağa mensup insan burada kazılar yaptı, onların kazılarını da eşelemek ve not almak gerekir.”

“Mısırbilim yüz yaşında, öyle değil mi?”

“Yüz mü? Üç bin desek daha doğru olur. Bu mezarlar yapıldıkları andan itibaren başkaları tarafından kazılmaya başladı. Romalılar, Araplar, firavunlar mezarları kazıp içlerini eşelerdi – oralarından yağmaladıkları eşyaların yerini amaçları doğrultusunda değiştirir, yeniden kullanırlardı. Şu anda araştırdığımız veya araştırmamız gereken şey kısmen budur: tüm bunlara, mezarlara yönelik tüm bu bakışların tarihine bakman gerekir. Çağdaşlarımızın yaptığı hata büyük ölçüde kendilerinin burayı ilk kazan kişiler olduklarını sanmaları – böyle olmadıkları ortadayken *kendilerinin* buradaki eşyalara bakışlarının kesin olduğunu, aslında bir parçasını oluşturmaktan başka bir şey yapmadıkları uzun bir tarihin dışında durduklarını varsaymaları...”

Serge’den Laura’ya dönüyor ve sonraki birkaç saat boyunca yanlarında getirdikleri yeni aletlerle Sedment’te yapacakları kazıları planlıyorlar.

“Eğer haritayı üç noktalı sistemle çizersek,” diyor Falkiner, “vernije skalasıyla üç saniyelik okuma yaparsak... Buradaki ortalama hata payı nedir?”

“Saniyenin beşte dördü,” diye cevap veriyor Laura, parmağıyla hesap ettikten sonra.

“Güzel. Önce *buradan* ilk üçgeni alacağız,” –güvertede açık duran haritayı işaretliyor– “ikinci *buradan*,” –ikinci bir işaret yapıyor– “üçüncüyü *buradan*, falan filan. Kayalara açılacak deliklere konulacak istasyon direklerini planlıyoruz, onlardan gelen raporları inceleyerek her istasyonun göreceli değerini hesaplıyoruz. Eğer bir kayma yaşanacağı kanıtlanırsa, raporlara birbirinden bağımsız iki farklı set değil, bir bütün olarak bakıyoruz...”

Serge bir süre onları dinliyor, saat kodlarını, bölge numaralarını, evleri ve yanan bataryaları düşünüyor. Ani’nin yelkenlerine bakarken, konuşmada geçen eşkenar dörtgenlerin yelkenlerin yüzeylerine, keşişen açılarına gitmesine izin veriyor. Islak tarlalar, yelkenlerin ardında, sahil şeridinin hemen arkasında muntazam yüzeyler oluşturuyor; bunların arkasındaki çöl ise geometrik değil. Kuşlar arada sırada çölün üzerinde dönüp duruyor, avlarına kilitleniyor veya çürüten leşlerin bulunduğu yerleri başka kuşlara işaret ediyorlar. Bir noktada tekneleri bir su çekme mekanizmasının başındaki öküzlere yanından geçiyor, geminin manivela kolu yavaş, zahmetli daireler içinde çevriliyor.

“Antikçağdan bu yana aynı *méthode*,” diyor Pacorie, Serge’in onlara baktığını fark ederek. “Tarih boyunca *technologie*’nin en büyük *achèvement*’ı budur.”

“Hangisi yani: saban mı?”

“Hayır: denizin yukarı doğru akmasının sağlanması. Bu başarıldığında otomobil ve uçuş *mécanisé*’lerinin ortaya çıkması artık işten bile değildi.”

“Yine de onların icat edilmesi için epey zaman geçmesi gerektiği değil mi,” diye soruyor Serge.

Pacorie yine dudağını ve kollarını döndürüyor, bu sefer sözlerine itiraz etmek için değil, onları onaylamak için: *Gerçek-*

ten de uzun zaman aldı mı, demek için. Sonra başka bir tarafa dönüp gemiye taşıttığı kutuları açmaya koyuluyor. Her kutu, Serge'in *The Boy's Playbook of Science*'i okuyarak kurcaladığı eski kimya setinin daha büyük, daha sofistike versiyonlarını içeriyor gibi. O öğleden sonra boyunca nehirden aldığı suyu inceliyor, geminin güvertesinden bir parça iple test tüpünü sarkıtıyor, bunu yukarı çekiyor ve deney tüpüne boşaltıyor, daha sonra çeşitli şeritleri bunlara batırıyor. Helenistik rüyaları aşarken su bulanık yine, içi de fi tarihinden beri kullandığı ince kum tabakasıyla dolu. İnceleme yaparken Serge'i izliyor, sanki Serge'in nereye baktığının çetelesini tutuyor. Bunu yaptığı her sefer Serge uzağa, çoğunlukla Alby'ye bakıyor, o da Pacorie'yi gözlemliyor, not defterine arada sırada bir şeyler yazıyor: şüpheli, boyunduruğa koşulmuş iki öküz gibi, dar bir alanda hareket ediyor. Alby'nin not aldığını gören Serge de defterini çıkarıyor fakat yazacak bir şeyi olmadığını fark ediyor. Aklına gelen yegâne sözcükler *Méfie-toi*; bunları not ediyor. Yaklaşık yarım saat boyunca Pacorie ve Alby'nin burada ne işleri olduğunu, ya da bağlı oldukları teşkilatların diğerinin orada ne işi olduğunu düşündüklerini, ya da rakip teşkilatın burada hangi nedenle bulunduklarını düşünmelerini istediklerini merak ettikten sonra aynı soruyu kendine soruyor: Serge *gerçekte neden* sonu gelmeyen bir akıntı boyunca ilerlediği bu Sedment yolculuğuna gönderilmişti? Bizzat kendisine –Pacorie'nin deyişiyle kendi *insu*'suna karşı– bir tuzak olabilir miydi: acaba Serge yavaşça sürüklenen, hareketli bir sahte mezar odası olabilir miydi? Peki bunu kim ayarlamıştı veya kimin için veya kimlere karşı bu rolü üstlenmişti? Serge yine başı dönerek not defterindeki iki sözcüğe bakıyor ve ikincisinin altını çiziyor: *Méfie-toi*...

Daha sonra, nane çayı ve bisküvi servisi yapılırken Laura ile sohbet ediyor, kız kendisine Oxford'daki St. Hilda's College'de tarih eğitimi aldığını söylüyor:

“Osiris üzerine tez yazdım,” diyor. Daha sonra bu ünlü miti ana hatlarıyla anlatmaya koyuluyor: tanrının parçalarına ayrılmasını, kız kardeşi İsis’in onun parçalarını arayışını, bulamadığı ve bu yüzden de yeniden yaptırmak durumunda kaldığı bir parçasına dayanarak Horus’u yaratışını ve Osiris’in daha sonra Nil halkı tarafından bir ölüm ve diriliş tanrısı olarak benimsenişini, onu her gün etrafını döllemek üzere kalkan büyük cinsel organlı biri olarak sanatlarında resmetmelerini.

“Diriliş tanrısı değil, sertleşme tanrısı mübarek,” diye espri yapıyor Serge. Laura gülmüyor ve gözlüklerinin ardından ona bakıyor. Oxford’daki görevi esnasında St. Hilda’nın kapılarından çıkışlarını gördüğü kızları canlandırıyor zihninde Serge – derse bisikletleriyle giden, arkadaşlarıyla sohbet eden veya kitaplarını taşıyan kızları: belki Laura da onlardan biriydi. Serge’in zihninde Havacılık Okulu’nun binaları Ramleh’deki Kral Mezarları’ndan dönüş yolunda Petrou’nun kendisine gösterdiği cenaze binasına karışıyor – ve genç bir Makedon askeri olan İskender, Nil’in anahtarını taşıyan, çengel sakallı bir tanrıya dönüşüyor.

“Güneş Osiris’in bedenine girdi,” diyor Laura. “Onu yutacak, yaradılışın, ebediyetin sonsuz şimdiki zamanının yenilenmesini sağlayacak. Antik Mısır kozmolojisinde kıyamet günü ve son yoktur: zaman yalnızca daireler çizer ve çizmektedir...”

Verdiği ufak ders sona eriyor; bir süre boyunca güvertede sessizlik oluyor, sessizliği bölen yegâne şey pruvanın düzenli biçimde su sıçratması, bir de dümen yekesinin gıcırdaması. Dümeni tutan adam, siyah, tahta bir çubuktan tütün içiyor; başka bir tip de geminin baş tarafında bağdaş kurmuş vaziyette oturarak büyülenmiş bir Narcissus gibi denize bakıyor. Ekibi iki Mısırlı tamamlıyor: bunlardan biri kamaranın üstünde yatıyor, her yön değiştirmelerinde öndeki yelkeni başının üzerinden geçirmek üzere yukarı uzanıyor; diğer Mısırlı içerde gizleniyor, yemek

hazırıyor. Manzara ilgisiz bir biçimde kayıp gidiyor. Sıkılmış görünen tayfalar gibi manzara da kendisine bakılmasından bıkmış. Günbatımında manzara kimyasal bir pembe tonuna bürünüyor, sonra yeşil oluyor, ardından gökyüzüyle aynı koyu mavi renk tonuna ulaşıyor. Oraya demir atarlarken böcekler, çekirgeler, ağustosböcekleri, güveler, sivrisinekler çevrelerini kuşatıyor. Kuş sürülerine benziyor bunlar, havayı bütünüyle dolduruyor, seğiren ve titreşen bir ceket gibi kabinlerin, güvertenin, yelkenlerin, tayfaların ve keşif üyelerinin üstüne biniyorlar.

“Belki de bok bizizdir,” diyor Serge, Falkiner’e.

“Cibinliği kaldırsana,” diye talimat veriyor Falkiner, böceklerden pek de rahatsız değilmiş gibi görünen dümenciye seslenerek – muhtemelen ağzındaki çubuktan yükselen du-man, böcekleri kendisinden uzakta tuttuğu için rahat adam. Dümenci, tayfalara bakarak bir şeyler mırıldanıyor, adamlar yavaş bir biçimde cibinliği güvertenin arka kısmına geriyorlar; kabinin girişindeki çatıdan dümenin yanına uzanan kısma iki dikey direk yerleştiriyor, böylece bir çadır oluşturuyorlar. Daha sonra ağın dış yüzeyindeki büyük böceklerden bazılarını seçip alıyor, bunları bir ocağın üzerinde kızartıyor, böcekleri *dourah* ezmesiyle birlikte mideye indiriyorlar. Bu arada Avrupalılar, hurmalar, incirler ve güvercinlerden oluşan bir akşam yemeği yiyor. Şarap da içiyorlar: Serge, Laura, Alby ve Pacorie ölçülü içerken Falkiner aşırıya kaçıyor. Akşam yemeğinden sonra neredeyse bir saat boyunca karanlık gökyüzüne bakıp dua ediyor.

“*Selam olsun tanrılar size, kokuları tatlı tanrılar,*” diye ilahi söylüyor, kolları Boulaq’da coşkulu bir sesle bağırırken olduğu gibi vücudunun iki yanına bastırılmış halde duruyor. “*Ben bir kırlangıcım. Elini bana doğru uzat ki dokunabileyim... ki dokunabileyim... ki dokunabileyim – dokunayım! – ateşlerle dolu gölde günlerimi geçireyim, izin ver de şu mesajımı bir iletayım, söyleyecek sözlerle geldim...*”

“Ne bu söylediği şey,” diye soruyor Serge, Laura’ya.

“Mısır Ölüler Kitabı’ndan,” diye cevap veriyor Laura; eli alnına bastırılmış halde, sanki elinin böyle durması sayesinde düşünebiliyormuş gibi. “Aslında doğru hatırlıyorsam bu bölüm Gün Işığı’nda İleri Gitme Kitabı’ndan alıntı.”

“Ölü okurlar için yazılmış ilk kitap bu olsa gerek,” diye homurdanıyor Alby.

“O zaman bu da kim,” diye soruyor Falkiner. Cevabı beklemeden devam ediyor: “*Bu gelen Ra, uzuvların isimlerini yaratan tanrı. Peki bu kim o zaman? Tekeri içinde oturan Tem. Ben dünüm; bugünü biliyorum. Bu kim o zaman? Bu da Osiris; veya ötekilerin dediği gibi onun ölü bedeni; veya ötekilerin dediği gibi onun pislği. Onun olduğu ve onunla birlikteki her kişinin olduğu yerden topluyorum büyüü... ve yine de... Durun bekleyin... Haa! evet ya: Ben cennetin en iç kısmında da olsam, oturmama izin verin – kalmama izin verin! – dünyanın üzerinde kalmama izin verin...*”

Serge başını nehre çeviriyor ancak artık onu seçemiyor. Deniz de, gökyüzü de kaybolmuş vaziyette: Ay yok olmuş. Bu sahneyi aydınlatan yegâne şey, dümencinin piposundan yükselen ılık; aralıklarla yaşanan bu aydınlanmalar sayesinde tayfaların suratında beliren, sakallı adamın sarhoş halde okuduğu sözlerle yönelik ilgisizlik ifadeleri ortaya çıkıyor.

Şafaktan hemen sonra uyanan Serge karşısında ona tamamen yapay görünen bir manzara buluyor. Tepelerin arkasında yükselen güneş, sisi şeffaf parçalara bölüyor. Gökyüzü, üzerinde portakal renkli ışıklar olan eskimiş, çizikler içinde kırmızı bir yüzey; çölde mor renkte kurdeleler var. Sel çizgisinin altındaki toprak, dün Pacorie’nin söylediği gibi siyah renkte – sanki üzerine devasa bir hokka dökülmüş, yüzeyini lekelemiş gibi yapay bir siyahlık bu. Nil’in suları da sentetik görünüyor: film gibi tanecikli, yağlı bir yüzey. Geminin baş tarafından geniş açıyla geçiyor; hafif rüzgâr yönünde kayıp ilerliyor. Pacorie,

Serge'in akıntıyı ve yön değişimini inceleyişine bakıyor. Bir kasabanın yanından sürüklenerek ilerlerken (Falkiner herhangi bir yerde duraklamayı yasaklamış, buna gerekçe olarak da vebaya dair raporları göstermiş) buradaki bir kuleden müezzinin ilahisi yayılıyor. Fransız adam sanki aradan hiç zaman geçmemişçesine dünkü konuşmasında söylediklerini tekrarlıyor:

“Pek çok açıdan sezgilere aykırı bir şey bu.”

“Neymiş o?”

“Yukarı’ ve ‘Aşağı’ Nil hikâyesini diyorum. ‘Yukarı’ yeni kırsımlar için kullanılmalı ama eski yerler için kullanılıyor. Oradaki formasyonlar daha önce yapılmış, kıtanın *construit* edildiği vakitlerde.”

“Hem uygarlığın hem de kültürün,” diyerek konuşmaya katılıyor Alby. “Her şey burada başlamış.”

“Ben her şeyin İskenderiye’de başladığını zannediordum,” diyor Serge.

“İskenderiye her şeyin *bittiği* yerdir,” diye düzeltiyor onu Alby. “Hristiyanlık ve onun orada kök salmasının nedeni, ölü firavunlarla ilgili o masalın yine ortaya çıkmasıydı. Haçın altında Nil’in anahtarı durur; monoteizmin altında ise eski tanrıların pletoru...”

Pruva yelkeninin gümbürtüsü, gökyüzünde ağır ağır yayılıyor, tayfalar ağırlaşmış kollarıyla yelkeni yönlendiriyor. Halat makaraları vızıldıyor, dişlerden sesler geliyor. Serge geminin ritimlerine öylesine alışmış halde ki, çevresindeki her şeyin rengini veren şey bu sesler: sanki doğada değil de, bir saatin, sekstant veya teodolit gibi devasa bir mekanizmanın içindeymiş gibi hissediyor. Bataklık boyunca yürüyüp ilerleyen yaprak sapları ve balıkçılların mekanik bir edası var; bataklıklar, tarlalar, onların ötesindeki yerleşimler, çöl de mekanik görünüyor ona, tıkr tıkr işleyen bir motor tarafından yönlendirilen hareketli bir resim gibi yer değiştiriyor, kendini tekrarlıyor. Çöl-

deki geçitlerin her biri tarihsel çağlar gibi –biri şimdiki çağı, diğeri Napoléon dönemini, bir başkası antik dönemi temsil ediyor– bunlar fotoğraf slaytları gibi netleşiyor, otomatikleşmiş bir düzen içinde birbirlerini takip ediyor; bazen farklı çağlar aynı anda beliriyor, o zaman iki üç slayt üst üste binmiş gibi oluyor. İnsanların hareketleri bile mekanik bir boyut kazanıyor şimdi: biri piposunu doldururken diğerleri yeke işliyor, yelkeni yönlendiriyor, test tüpünü suya batırıp çıkarıyor, casusluk yapıyor. Olaylar dünküyle aynı sırayı takip ediyor: Alby, Pacorie ve Serge yine uzlaşmazlığa düşüyorlar; çay ve bisküvi servisi yapılıyor; Laura, Osiris hakkında Serge’e ders veriyor, bilgiler kızın ağzından delikli kartlar gibi çıkıyor dışarı – alnını ovalayarak yorumlama cihazının sürekli ve düzenli olarak aynı biçimde çalışmasını sağlıyor. Şimdi Serge’e Abidos’ta gerçekleşen festivalleri anlatıyor:

“İnsanlar ellerinde fenerler ve heykelciklerle aşağıya indi, onun cenazesinin olduğu tekneyi bekliyorlardı. Geldiğinde bağırdılar: ‘Osiris bulunmuştur!’ Çakal maskeli bir rahip korteji mezarlığa götürür, yanında bir sandık taşırdı ve insanlar da–”

“Sandık mı taşırdı,” diye soruyor Serge.

“İçinde ince kumlar, tohumlar olan tahta bir sandık: İsis’in vücudu sancılar içinde yeniden birleşmiş burada. Mısırdan, topraktan ve sebze lapasından yapılan heykelcikler toprağa gömülür, seremoni üç gün sonra tapınağın avlusuna bir sütunun inşa edilişiyile doruk noktasına ulaşırdı–”

Onu dinlerken Serge’in düşünceleri mekanikleşiyor, rahibin sandığını içi siyah metal törpülerle dolu bir radyo seti olarak hayal ediyor. Görüntü zihninde öylesine açık bir biçimde şekilleniyor ki, kızın sözünü keserek şöyle diyor:

“İsis bir dalga reseptörüydü.”

“O da neymiş,” diye soruyor kız.

“Eski setler, eş fazlı olurdu,” diye açıklıyor. “Sinyal, parça-

cıkların hepsinin aynı anda harekete geçmesini, kısa veya uzun patlamalarla akımı idare etmesini sağlardı. Noktalar ve tireler de bu şekilde–”

“Sen neden bahsediyorsun kuzum,” diye soruyor kız.

“Radyo dalgalarından,” diyor. “O da dalgaları bir araya toplar.”

Gizlice onları dinleyen Falkiner heyecanlı bir biçimde homurdanıyor, sonra Laura’yı kendisine yardım etmesi için çağırıyor. Akşam, böcekler aşağı indikten ve cibinlikler yukarı kalktıktan sonra güvercin yiyorlar. Falkiner sarhoş oluyor yine. Bu defa Serge’in onuruna Direkler Kitabı’ndan okuyor:

“Sana hürmetlerimizi sunarız, dedi Horus, Durgun Yürekli direğimiz olan sana. Ben yolumu çizmişim. Seni tanırım ve adını bilirim ve seni koruyan tanrının adını da bilirim...”

“Bu kısmı hatırladım,” diye yorum yapıyor Serge.

“Titremeler tanrıçası,” diye makamla okuyor Falkiner, “yüksek duvarları var hükümdar hanımefendinin, kendisi – durun – kendisi kasırgayı ve de fırtınayı bastıran sözcükleri belirler... diyor direk: devam et, diyor, sen safsın diyor...”

“Direk mi,” diye soruyor Laura’ya. “Uyduruyor mu bunları?”

“Hayır,” diyerek yorumlama işini sürdürüyor Laura. “Direkler o vakitlerde geçit işlevi görüyordu – tapınaklara ve yeraltına geçiş işlevi.”

“Sana hürmetlerimizi sunarız, dedi Horus,” diye devam ediyor Falkiner, “Durgun Yürekli’nin ikinci direği olan sana. Seni tanırım ve adını bilirim ve seni koruyan tanrının adını da bilirim: gökyüzünün hanımefendisi, dünyanın gözdesi, yeryüzünü dehşete düşüren sensin...”

“Yeniden birleştirilmeyi bekleyen müteveffanın kendisi de,” diye açıklıyor Laura, “her birinin koruyucusunu belirlemişti.”

Ve Falkiner onların isimlerini okuyor. On altıncı direğe ge-

lindiğinde, “*Korkunç, tanrıça, insanların ruhlarına yıkım eken, ölü bedenlerin Yiyicisi*” oluyor adı; yirminciye gelindiğinde “*Yüzü arkaya çevrilmiş tanrıça, Bilinmeyen yaratık, ateşine yaklaşanı alaşağı eden...*” oluyor. Yirmi birinci, onun gizli *kumpas ve nasi-hatlerinden* bahsediyor. Sonra direklerin ikinci korumalarının uzun listesi başlıyor:

“*Kapıdakiinin adı At Tchen’dir; ikincinin adı Hetepmes; üçüncü Mes-sep; dördüncünün adı Utch-re...*”

Gemi mürebbatı yine ilgisiz bir biçimde önüne bakıyor. En sonunda ezbere okunan metin sona eriyor ama Serge sözcüklerin döngüsünü ve tekrarlarını demir zincirin Anı’ye çarpışında da, geceye nüfuz etmiş böceklerin seslerinde de duyabiliyor.

Üçüncü güne gelindiğinde, tepelerin çoğaldığı, bereketin azaldığı bir manzarayla karşılaşıyorlar; çöl şimdi ta Nil nehrinin kıyısına dek uzanıyor. Çölün şekilsizliği, yalnızca onu kendi sınırları içinde tutma yönündeki çabaya değil, onu geçici olarak içine alma çabalarına da yenik düşmüş gibi: şimdi oradan Serge’e bakan şey uzun süren çağlar değil, zamanın temel birimleri: zamanın kum saati duvarlarından kurtulmuş sanki, parça parça sonsuzluğa uzanıyor. Serge kendini hâlâ bir makinenin içinde gibi hissediyor, ancak bu sefer operatörü tarafından terk edilmiş –ya da belki operatörü tam da işbaşında ölmüş– bir makine bu. O ölünce makine ortada bir neden olmadan hareketlerini yapmaya devam ediyor. Şimdi hareketler kalıntılarına indirgeniyor: Pacorie’nin kolunun hareketleri bir vites kolundan farksız; o, Alby ve Serge öylesine gönülsüz bir biçimde birbirlerini dikizliyorlar ki ortaya neredeyse komik bir manzara çıkıyor, başka tarafa bakarak, bakışlarını kaçırarak yaptıkları hareket koreografisi manasız. Laura çaydan sonra, sırf alışkanlıktan ötürü, yarı gönüllü bir biçimde Osiris’in gizli seremonileri hakkında ders veriyor onlara:

“Yeraltındaydılar,” diyor yavaşça, eli isteksizce alnına yapışmış halde. “Ne söylendiğini bilmiyoruz çünkü söylenenler açıklanmadı. Thoth’la alakalı olabilir...”

“Neden o sözcüğü Almanca söyledin ki,” diye soruyor Parcorie, benzer biçimde ilgisiz bir edayla.

“Hangi sözcüğü?”

“*Tod. Mort.* Ölüm.”

“Hayır, Thoth dedim,” diye açıklama yapıyor Laura. “Gizli yazılar tanrısı Thoth; Hermopolis’i merkez edinmiş.”

“Yine döndük dolaştık Thoth’çuğa geldik,” diye mırıldanıyor Serge.

“Kriptografik ilahiler ve büyüler taşırdı kendisi.” Laura, sanki onu duymuş ama duymazdan gelmiş gibi. “Kekeleyen, yasaların yazılı olduğu tabletlerine sahip çıkan Musa da onun takipçisidir. Thoth’un kitabı vardı: deniliyordu ki, bu kitapla gökyüzünü büyüleyebilir, kuşların ve öteki hayvanların dilini anlayabilirsiniz – küçük hayvanların, hatta mikropların dilini çözebilirsiniz. Ancak bahsi geçen kitap kayboldu...”

Kimse konuya ilişkin bir şey söylemiyor, böylece konuşma sona eriyor. Böcekler geliyor, Serge bunlardan birinin cibinliğe takılmasını seyrediyor, yeniden Laura’ya dönerek soruyor:

“Bu bokböceklerinin derdi ne yahu?”

“Nasıl yani?”

“Neden tüm desenlerde ve yazılarda bokböceği şekilleri olduğunu merak ediyorum.”

“Bu bir baskı yöntemi, tabii işin daha önemsiz yanından bakarsak,” diyor yavaş bir biçimde; sanki aygıtı da kendisini boşaltıyor gibi. “Daha önemli olay ise bokböceğinin hem güneş hem de madde tanrısı Khepera’yı temsil edişidir. Maddenin hareketsiz halden çıkıp canlanışını temsil eder. Simgesi kınkatlı böcektir.”

“*Selam olsun teknesinde ilerleyen Khepera’ya,*” diye mırılda-

nıyor Falkiner, şimdiden sarhoş bir vaziyette. “*Tanrılarının senin bedeninde birleşirler...*”

“Khepera, Khepri-Ra-Atum adlı güneş üçlemesinin parçasıydı,” diyor Laura. “Kendisi bir yazardı. Ve bir yargıçtı da. Mısır kozmogonisinde bunlar önemli özelliklerdi; bokböceklerinin yaygın olmasının sebebi de budur...”

“Gizli yazılar,” diyor Falkiner. “İsis ve Horus, Şey Dairesi... Daire... *parlayan... hürmet eden... ben ki... olan, olmuş olan ve olacak olan her şeyim; hiçbir ölümlü kaldıramamıştır örtümü... ve İsis der ki...*”

Uzakta bulunan, vebaya tutulmuş bir müezzin gibi devam ediyor, kutsal kitaptan tam hatırlamadığı bölümleri ağzında geveliyor. Ezbere okuduğu cümleler bitince “İsis” sözcüğünü tekrar tekrar söylüyor, her seferinde daha da yavaşlıyor, en sonunda adamın sesi de parçalara bölünüp yok oluyor.

ii

Ertesi sabah Sedment’a ulaşıyorlar. Çölün yükseldiği bir tepe burası, dış dünyaya açık, rüzgârlı bir yer. Tıpkı Ebu Zabal’da olduğu gibi burada da yakınlardaki kasabalardan gelmiş köylüler ana yerleşkeden tren yoluna uzanan bir zincir oluşturuyorlar – yalnız malzemeyi içeri taşımaktansa oradan başka bir yere götürüyor gibiler. Her yerde delikler var, zeminde delikler açan boru şeklinde çukurlar: bunlardan bazıları halatlarla çevrelenmiş, muntazam biçimde temizlenmişler; bazıları maden kuyuları veya doğal kraterler gibi düzensiz, ağızları açık bir halde bakıyorlar. Serge bazı çukurların temelinde çeşitli bölmeler olduğunu görebiliyor, bunlardan çoğu parçalanmış, deliklerin altında, daha derindeki delikleri gösteriyorlar; bunlar daha da ufak bölmelere uzanıyor, onlar da daha aşağıdaki bölmelere.

“Üsttekilerden çoğu mastabadır,” diyor Laura, bir çukurdan diğerine doğru yürürlerken.

“Mastür ne,” diye soruyor Serge.

“Mastaba: Erken Hanedanlık döneminde alçaklara yerleştirilen mezarlar yani. Bunların üst katları kerpiçtendi, alt taraflarının ise içi boştu, dört beş odadan oluşurdu. Onların da altında, daha sonra yapılmış mezarlar dururdu.”

“Altlarında mı?”

“Evet: yeni gelen hanedanlar kendi ölülerini daha aşağıya gömdüler. Daha da sonra gelenler mezarlarını hem eski hem yeni olanların yanına, çevresine, içine ve üstüne inşa etti; bu biçimde, neredeyse sonsuza dek sürdü bu. Burası devasa bir ağıldır.”

“Daha çok devasa bir çöp yığınının benziyor,” diyor Serge, çevrelerindeki yıkıntılarla dolu enkaza bakarak. Yanından geçerken, eski papirüsler mi yoksa o günlere ait gazete sayfaları mı olduğunu göremediği sayfalara rastlıyor Serge; bunların yanında ufak bakır parçalarına benzeyen şeyler var. Kınkanatlı böcekler bu yığınların üstünde bir yukarı bir aşağı koşturmaktalar, nasıl tırmanacaklarını tartışan dağcılara benziyorlar. Serge ve Laura, Falkiner’in karargâhını kurmuş gibi görüldüğü noktaya geliyorlar: manzarada bir yarık açan bir dere veya vadi var; çadırların direkleri, üstü kapalı verandanın içinde duruyor ve bir mezarlık girişine benzeyen yelken bezinden bir gölgeliğe uzanıyor.

“Hırsızlık olaylarını kontrol altına almalıyız,” Falkiner’in Serge’e söylediği ilk sözcükler oluyor. “Hırsızlık almış başını gitmiş: eşyalar, yiyecekler, her şey çalınıyor. Halk bunu yapmanın Sebbakhînler ve Araplar olduğunu söylüyor fakat onların sözüne de güvenilmez ki. Görev yaptıkları süre içinde kaybolan her şeyin parasının kendi maaşlarından kesileceğini söylemeliyiz onlara.”

“Eşyalarımı nereye koyayım,” diye soruyor Serge.

“Arkamdaki mezara koy,” diyor. “İkinci odanın içine.”

Kız yanından geçiyor; Serge onunla birlikte yürümeye koyuluyor.

“Dur yahu! Direk Adam, sen nereye gittiğini zannediyorsun,” diye bağıyor Falkiner.

“Ben şey diye düşünmüştüm–” diye lafı ağzında geveliyor Serge.

“Düşünme sen,” diye homurdanıyor arkeolog. “K bölgesinde çadırda kalacaksın.”

Başparmağıyla sol tarafı işaret ediyor. Serge de adamın başparmağının işaret ettiği istikamette, eğri bûğrû yol üzerinde ilerliyor; en sonunda kendi çadırını buluyor, burası korumasız bir yer, bakımsız bir çukurun içinde bulunuyor. Çukur sığı; yayla boyunca ilerleyen rûzgâr, çukurun içinde girdap yaparak dönüyor; sanki özellikle, kötü niyetli bir biçimde buradan aldığı avuç dolusu toprağı çadır bezine fırlatıyor. İçeride otururken ne yapması gerektiğini düşünüyor Serge. Çantasındakileri mi boşaltmalı? Burada raf veya dolap bulunmuyor; yerdeki ince ve kirli şilteden başka hiçbir şey yok. Kendisine verilen talimatları mı okumalı? Not defterini çıkarıyor, şimdiye dek yazdığı iki sözcüğü okuyor: “*Méfie-toi*”. Elinde pek de malzeme yok yani. Defteri cebine koyarak çadırdan çıkıyor, bir süreliğine ortalıkta dolanıyor. Yüksek bir yere tırmanıyor, kazıların yapıldığı bölgeye bakıyor. Köylülerden oluşan insan zincirine yukarıdan baktığında onları iç içe girmiş üçgenlerden oluşan, kuyruğu titreyen bir uçurtma gibi görüyor; bu üçgenler üst üste biniyor, kazı alanındaki tepe ve çukurları kendi bölgelelerine veya alt bölgelerine ayırıyorlar. Falkiner, yanında *Ani*’den getirdiği ve kutulardan çıkarmak için hiç vakit kaybetmediği cihazlarla buradaki bölgeleri işaretleme işini yönetiyor. Aralardaki yükseklik ve mesafe yüzünden vücudu ufalmış. Sesi de

ufalmış: Serge, kollarıyla omuzlarının hareketine bakarak ortalıkta koşturan adamlara emirler verdiğini görebiliyor ama emir verirkenki sesini rüzgâr susturuyor. Eğer Falkiner'in yaptığı şey alan incelemesiye *kendisinin* ne yaptığını merak ediyor Serge. *Über*-inceleme: Petrou, İskender'in *über*-Helenizmine gönderme yaparak onun yaptığı şeyi böyle mi adlandırırdı acaba? Macauley ona buranın düz, engelsiz, açık bir alan olduğunu söylemişti. Kazı alanından uzaklara bakıyor: manzara kuzeyde düzleşiyor; güneyde tepeler, platolar, tepeciklerle yükseliyor. Bu noktalardan herhangi birine direk yerleştirilebilir. Yeniden not defterini çıkarıyor, tireyle birleşmiş ilk iki sözcüğün altına üçüncü bir sözcük yazıyor: "Buradayım".

O akşam çadırına bir kap güveç getiriliyor. Yedikten sonra Serge helaların nerede olduğunu merak ediyor. Hela arayarak ortalıkta dolaşırken Alby'ye rastlıyor.

"Sen K bölgesinde misin," diye soruyor Antikçağ görevlisi. "Ben F'deyim. Hava da rüzgârlıymış değil mi?"

"Tuvaletler nerede," diye soruyor Serge.

"Kap kullan," diyerek omuz silkiyor Alby. "Her yerde kap var zaten."

Serge sonraki sabah ortalıkta biraz daha dolanıyor. Dalgakırana gidiyor. Burası bir radyo direğinin parçalarını yerleştirebilecekleri kadar sağlam duruyor. Bunu yazsa mı acaba? Hatırlar nasıl olsa. Yine kazı alanına dönüyor, delikler arasında uzanan patikaları, iplerin yerde oluşturduğu çizgileri takip ediyor. Amaçsız bir biçimde dolaşiyor Serge: *Ani* Kahire'ye dönmek üzere yola çıkana dek burada bir gün daha beklemesi gerekli. Patikalar bazı yerlerde bölünüyor veya bitiyor veya kendilerine dönüyor; bazen ipler, onu on dakika ya da yarım saat evvel geçtiği bir kavşağa geri götürüyor ama Serge bunu önemsemiyor: bu şekilde zaman geçirmiş oluyor. Öğle saatlerinde kendini Falkiner'in çadırlarının bulunduğu yarığa inerken buluyor.

Falkiner ortalarda yok; Serge bir çadırın verandasıyken bir oturma odasına dönüştürülmüş mezar odasına geçiyor: içeride bir masa, kanepeler ve şezlong var, yere halı serilmiş, üzerindeki şekiller duvarlardaki dekorasyonla dengeli duruyor.

“Nihayet gelebildin demek,” diyor Laura, daha da içeriye açılan bir kapı eşiğinde belirerek. Onunla tanışmalarından bu yana ilk defa gülümsüyor – Serge’i utandırıyor bu, yakalanmış gibi hissediyor kendini, gerçi ne yaparken yakalandığını hatırlayamıyor pek. O da gülümsemeye çalışıyor.

“İçeri gel,” diyor kız, yine alnını ovuşturarak.

Odası bir tür ambara çevrilmiş. Etrafta numaralanmış eşyalar var – bazıları sanki gönderilmeye hazır olmuş gibi kasalarına konmuş, bazıları hâlâ açıkta duruyor ve işlenmeyi bekliyor. Bazıları, hem dış hem iç taraflarında yazılar olan iki tahta tabut gibi oldukça büyük ve her biri bir rafı işgal ediyor; yere sıra sıra serilmiş saç bantları, kolye ve bilezikler; bunların boyu küçük de olsa hepsi aynı kılı kırk yaran dikkatle inceleniyor gibi duruyor. Eşyaların yaşına bakılmamış. Hepsi eski değil: üzerinde Almanca yazılar olan sardalya konservesi, gazete kupürü, kordonu kopmuş kol saati ve paslı pençeleri, yıpranmış bağcıkları olan deri çizme nispeten modern mesela – ama onlar da tozlanmış, serilmiş, numaralandırılmışlar.

“Tüm bunların envanterini çıkarmam gerekiyor,” diyor Laura, masasının üzerindeki iki büyük muhasebe defterine doğru başını sallıyor.

“Demek orada *gördüğüm* şey gazeteymiş,” diyor Serge, “papirüs değilmiş.”

“Olabilirdi,” diye cevap veriyor kız, “pekâlâ papirüs de olabilirdi. Burada eklektik her tür ıvır zıvır var. O gazete seksen iki yıllık, bulduğumuz öteki gazete başlıkları ise altı ay öncesine ait. Her yerde durum aynı: odalar o kadar çok defa dolaşmış ki, Beşinci Hanedan’a, Geç Krallık’a, Napoléon dönemine

ve modern çağa ait eşyaları yan yana bulabiliyorsun. Nerede bulunduklarını not alarak yapılan müdahalelerin tarihini belirleyebilirsin. Dikkat et.”

Serge elini iki tabuttan birinin üzerinde gezdiriyor.

“Neden? Bunlarda bulaşıcı hastalık mı var,” diye soruyor.

“Hayır, hassas oldukları için öyle dedim. Ahşap çürüyor, mürekkep soluyor. Yazıyı kopyalamam gerek.”

Serge kafasını tabutun içine sokuyor: metinler mavi ve siyah renklerde koyu bir mürekkeple yazılmış, mürekkep bazı yerlerde koyu, kızıl kahverengiye dönüşüyor, üzerinde delikler var.

“Karıncalar yapıyor o delikleri,” diye açıklıyor kız. “Komik bir durum: ‘sarcophagus’ yazıyor ve bu sözcük ‘et-yiyen’ anlamına geliyor – şimdi sözcüğün kendisi yenmiş durumda. Bulduğumuz nesnelerden bazıları burada incelenemeyecek kadar hassas. Pacorie onları pamuklu çubuklarla temizliyor; sonra mühürlenecek, incelenmek üzere gemiyle Kahire’ye geri yollanacaklar.”

“Bu sinekler nasıl yapılmış,” diye soruyor Serge, hepsi birbirine zincirlenmiş, plastik görünümlü böceklerden oluşan kolyeye işaret ederek.

“Sinek onlar,” diye cevap veriyor. “*Onlar gerçekten de sinek*, reçine içinde muhafaza edilmişler. Bu tür kolyeler oldukça yaygın. Yanındaki, fildişi, akik ve şeffaf bir tabakanın karışımıyla yapılmış.”

Elini kendilerini tekrar eden beyaz, altın sarısı ve mavi renkte boncuk dizilerinin üzerinde gezdiriyor, aralarında kırmızı taşlar var. Yuvarlak ve kubbeliler, porselenden ve renkli camlardan yapılmış ufak izolatörlere benziyorlar.

“Şu bokböceklerine baksana,” diye bağıyor Serge heyecanla. Yirmi kadar bokböceği olsa gerek. Şekilleri, boyları ve üzerlerindeki desenler, müzede veya pazarda karşılaştıkları

kadar çeşitli – dahası öncesinde görmemiş olduğu bir ayrıntı var: iki veya üç böceğin alt taraflarında, resimler veya desenler değil, sözcük dizileri var.

“Bu yazılanlar kalbin sırlarıdır,” diyor Laura, Serge’in hiyerogliflere şaşkınlık içinde baktığını fark ederek. “Yeni Krallık’taki definlerde, merhumun bilinmeyen yaşantıları, geçmişindeki gizler ve vicdan azapları buralarda gizlice ifade edilirdi.”

“Ölümünden sonra basılmak üzere cesede yazılan şeyler bunlar mı yani,” diye soruyor.

“Biraz daha karmaşık,” diye cevap veriyor. “Üzerlerine kazınmış yazılar, aslında bu sırları sansürlemek amacıyla yapılmış büyülerdi, böylece yargılama günü geldiğinde sırlar ortaya çıkıp o kişinin üzerine çullanmayacaktı. Tüydten daha hafif olmalıydı, aksi takdirde ruh lanetlenirdi.”

“Yani bokböceği, hayati bir bilgiyi hem kaydediyor hem de gizliyordu, öyle mi? Onu *basmasına rağmen* gizliyor muydu?”

“Aynen öyle. Çoğunlukla kalp oyuğuna yerleştirilirdi. Bu,” diye devam ediyor ıslıl ıslıl, gri renk bir bokböceğini dik-katli bir biçimde kaldırarak, “bazalttan yapılmış. Yanındaki ise sert kuvarstan.”

“Ama çevresine bakır sarılmış,” diyor Serge, serçeparmağıyla kınkanatlı böceğin belini çevreleyen bir şeride işaret ederek. “Bir mezar hırsızı veya arkeolog neden çevresine bakır sarıp bunu arkasında bıraksın ki?”

“Bakır hep orada olurdu zaten,” diyor. “Antik dönemde Mısırlılar bakırı çok kullanırdı. Bu kâse bakırdandır; bu ibrik de öyle.”

İbriğe parmağıyla hafifçe vuruyor; akort çatalı gibi sert ve berrak bir ses geliyor ibrikten. Serge sesin odanın içindeki titreşimlerini gözüyle takip ediyor. Burası şimdi ona bir ambar gibi görünmüyor, daha çok Audrey’i ziyaret ettiği Empire Theatre’in kulisine benziyor. Farklı dönemlere ait nesnelerin

yarattığı karmaşa, tıpkı yapay lokanta eşyaları, modern arabalar ve Amazonlara ait at kafaları kadar uyumsuz duruyor. Oadaki nesnelerden biri oldukça tanıdık: içinde bir tür devre levhasının sabit halde durduğu, derin olmayan, açık bir kutu bu.

“İsis’in parçalarını bu aletle mi yapıştırıyorlar,” diye soruyor, kafasını alete doğru sallayarak. Düz metal çubuklar ahşap gövdeyi düzenli aralıklarla bölüyor; bunların üstünde çentikler var, beşli gruplar halindeki çentiklerden biri, iki yanındaki dört çentikten daha büyük.

“Profesör Falkiner bunun bir tür oyun olduğu görüşünde,” diye cevap veriyor. “Oyuncular karşılıklı oyuna başlıyor, bir tarafında yukarı diğerinde aşağı gidiyorlar. Çentikler, puanları yazmak için. Onuncu ve yirmi altıncı çizgiler birbirine bağlı, bu da Yılanlar ve Merdivenler oyununda olduğu gibi bir noktadan diğerine atlayabileceğin anlamına geliyor.”

“Zarlar nerede peki,” diye soruyor Serge.

“Muhtemelen bu iş için aşık kemiklerini kullanıyorlardı. Birkaç metre uzakta bu kemiklerden bulmuşlardı – öyle sanıyorum...” Masaya geri dönüyor, muhasebe defterlerinin sayfalarını çevirip bir çizime gelince duruyor. “Evet: hemen yanındaymış.”

“Vay be, sen hakikaten de adli tıpa meraklıymışsın,” diyor Serge, çizimin yanına yapıştırılmış olan ve çizimdeki nesnelerin bulunduğu yerleri gösteren bir fotoğrafa bakarak. Fotoğraftaki her nesnenin yanında, üzerinde bir sayı olan ve dik duran ufak birer kart var – bunlar muhtemelen Laura’nın sahne eşyalarıyla dolu odasındakilerle aynı.

“Oo, bu hiçbir şey değil,” diye yanıt veriyor kız. “Adli tıp mı görmek istiyorsun? Benimle gel.”

Onu başka bir kapı aralığından geçirerek yandaki bir odaya götürüyor. Odada Pacorie var, kimya seti kutusundan çıkarılmış tüpler, lamlar ve deney şişeleri ortalığa yayılmış.

“L’Homme Pylon,” diyor Pacorie, onu selamlamak yerine, “bienvenue.” Yanında bir muhasebe defteri var, yazıları buraya not ediyor.

“Kendisi odamdaki nesnelerin yarısını kazıdı, çizdi veya ovaladı,” diyor Laura, Serge’e. “Çevrelerindeki topraklara da aynısını yaptı; duvarlara, yere, her şeye.”

Bu suçlamaya maruz kalan Pacorie omuz silkiyor. “Gerekiyordu çünkü.”

“Peki ne buldun,” diye soruyor Serge.

“Alçı, kireçtaşı, manganez, bakır, kalsit, granit, ametist, kırmızı yeşim taşı – veya daha *scientifique* bir biçimde ifade etmek gerekirse: Mn, SiO₂, Cu, CaCO₃, CaSO₄. Surtout, C: C her yerde.”

“Cem mi dedin,” diye soruyor Serge.

“Harfi diyorum: C harfini.”

“C nedir?”

“Karbonun simgesi: hayatın temel bileşeni.”

Laura kolundan çekiyor, Serge’e başka birini hatırlatan bir biçimde yapıyor bunu. Serge kızı odasına giderken takip ediyor. Buranın arkasında üçüncü bir kapı var, geçmediği yegâne kapı burası.

“Bunun arkasında ne var,” diye soruyor.

“Tüm bunların geldiği yer var.”

“İçeri girebilir miyiz,” diye soruyor.

“Hayır,” diyor kız. “Falkiner yakında döner.” Ondan bahsederken ilk defa olarak *Profesör* sözcüğünü kullanmıyor – sanki, mezarın içinde, muhtemelen yalnızca burada, adama olan bağlılığı, onunla suç ortaklığı kendisinden uzaklaşıp Serge’e yöneliyor. Hâlâ Serge’in gömleğinin kolunu tutuyor. En sonunda onu bırakıp şöyle diyor: “İki saat içinde, öğle yemeğinden sonra buraya dön. O zaman kendisi yine dışarıda olur.”

Serge çadırına dönüyor, burada klozet olarak kullandığına

benzeyen bir kap içinde kendisine güveç veriliyor. Yedikten sonra uyukluyor, ardından yine kazı alanında dolanıyor, bu defa buraya gömülmüş nesneler pletorunun farkında: altında gizlenen tabutlar, çizmeler, kutu oyunları ve sardalya konserve-leri hayal ediyor, o yürüdükçe bunların parçacıkları kumdan ve alçıdan arınıyor. Bir sıçan önündeki patika boyunca hızla koşturuyor, sonra bir deliğin içine girip kayboluyor. Mezar girişlerinin bazılarında bulunan eşekarısı yuvaları genişliyor. Laura'yı görmek için geri dönerken etrafta gezinen bir eşekarısı kümesinin çevresinden dolanması gerekiyor.

Laura'yı tabutlarda yer alan metinleri muhasebe defterlerinden birine not ederken buluyor. Tabuttaki satırlar, sinekkâğıdı veya film gibi şeritler halinde ilerliyor, her biri tek bir resmi çerçeveleyor: bir kuşu, tırpanı, Nil anahtarı sembolünü, gözü, bir çift eli...

"Ne anlama geliyor," diye soruyor, omzunun üstünden bakarak.

"Bunlar belli işlevleri yerine getirmek için yapılmış büyüler: ölüler yemek yiyebilsin diye ağızlarını açmak, ölünün kalbini yemeyi isteyen timsahları uzaklaştırmak, bu tür şeyler. Hepsinde bunlar yazılı: muskalarda, maskelerde, hatta bandajlarda."

Üzerine yazıları not aldığı karşı sayfada bunların nereden geldiğini gösteren çizelgeler var: *tabutun dış kısmı, sağ taraftan... tabutun dış kısmı, sol taraftan... yukarıdakiyle aynı, ayak... baş... tabutun iç kısmı, sağ taraftan... tabutun iç kısmı, sol taraftan... yukarıdakiyle aynı, ayak kısmı...* Bunun altında eşyalar listeleniyor, *mezar, beden, vazolar, tabut, boncuklar* için farklı sütunlar açılmış. Bunlar bir doktorun tuttuğu notlara benziyor: *parçalarına ayrılmış bir beden... kemikte bakır... XLIII, 2 sargı bezi... sol bacak üstünde keten bezi, kafa kutunun üstünde... keten bezi... aslan bok-böceği... yeşim taşı bokböceği... bez... bez... bez...*

"Bir insan bedeni buldun demek ha," diye soruyor.

“Çoğunlukla kemik yığınları buldum: bunlardan yüzlerce var, her yerdeler. Bozulmamış durumdaki bedenlerin çoğu ya talan edilmiş ya da keşif ekipleri tarafından götürülmüş. Kraliyete ait olan asilzade mezarları, içlerindeki nesnelerin değeri yüzünden erken bir dönemde temizlenmiş oluyor. Orta sınıf olanlar, daha iyi durumda: bunlar genelde göz ardı edilmiş, bu yüzden de daha az bozulmuş oluyorlar. Ben onları tercih ediyorum.”

“Niye ki?”

“Daha ilginçler, daha çok çeşitlilik gösteriyorlar. Dördüncü Hanedan’dan itibaren, firavun mezarlarının küçülmesiyle, hünnerli zanaatkârlar gerekli parayı ödeyebilen herkesin mezarlarını süslemeye başladılar...”

Yine Serge’i bilgilendiriyor – ancak şimdi bitkinliği ortadan kalkıyor, heyecanı geri dönüyor. Bu Serge’i de heyecanlandırıyor: yalnızca ne söylediğine değil, onu nasıl söylediğine, bilgilerini nasıl sunduğuna dikkat kesiliyor. Ağzına bakıyor. Üstü tozla kaplı dudakları kahverengi olmuş. Dudaklarının hareket edişini izlerken, bir şeyi kuşattığına dair tuhaf bir hisse kapılıyor Serge: yalnızca onu veya anlattıklarını değil, bunların *ardında* yatan bir şeyi ele geçiriyor... Laura onun heyecanını hissediyor: dudakları tozdan kıyafetlerinin altında pembeleşiyor, kız daha hızlı bir biçimde konuşmaya başlıyor:

“Dekoratorler –ressamlar, yazıcılar– daha özgürdüler, eski metinleri inceleyip eşleştirmek için daha çok yerleri vardı, böylece yenilerini yaratıyorlardı. Konu seçenekleri de daha çoktu. Şu dikilitaştaki kitabeye baksana.”

Serge’i duvara yaslanmış büyük, düz bir levhaya doğru götürüyor. Buranın üstünde bir şekil var; tepeleme yemeklerin yığıldığı bir masada profilden görülen bir adam resmi. Bir köpek, adamın ayağının yanında tembelce uzanmış; müzisyenler, akrobatlar ve dansçılar adamı eğlendiriyorlar; onun altında,

alışan hizmetçiler ve zanaatkârlar var – fırıncılar fırınlardan ekmek somunlarını alıyor veya belki de marangozlar bel yüksekliliindeki kolonları testereyle kesiyorlar; taşçılar taşları parçalıyor, ekiiliyor, kasaplar önlerindeki eti doğruyor; onların çevresinde, resmin merkezinden uzaktaki adamlar tarlalarda çalışıyor, bataklıklarda balık tutuyorlar. Tüm bu figürler –sanaatılar, tüccarlar, çiftçiler, evcil hayvanlar– tıpkı ana karakter gibi profilden resmedilmiş. Birbirleriyle etkileşim kuruyor ve konuşuyor gibi görünüyorlar – ama yalnızca el hareketleriyle konuşulan sessiz bir dille.

“Güzeli,” diyor Serge.

“Renkler mi?”

“Hayır: resmin düzlüğü.”

“Mezarda gömülü kişilerden birinin hayat hikâyesi bu,” diyor kız. “Onun hayatı var burada, içindeki karakterler, çevrelerindeki dünya var. Edebiyatın bebeklik dönemi bu. Yazar da kendisini buraya, alt köşeye koymuş. Yazı yazan karakteri görüyor musun?”

“Evet,” diye cevap veriyor Serge. “İsmi ne demiştin?”

“Kitabeli dikilitaş. Buralarda bir yerde bulduk.”

Yeniden Serge’in kolunu çekip onu daha önce götürmediğı kapı eşiğinden geçiriyor, girdikleri yeni odanın duvarında bulunan, içinden aşağı inen küçük bir telin geçtiğı büyük, kare şeklindeki boşluktan geçmek için eğilip Serge’e şöyle diyor:

“Kitabeli dikilitaşlar, mezarların bir seviye üstüne yerleştirilirdi, ona açılan bir tür görsel kapı işlevi görürdü. Merhumun eski hayatına ait görüntüleri yeraltına taşıyorlar, oradan yukarıya da şimdi yaşadığı yeni hayata ait görüntüleri iletiyorlardı – yeni hayatı elbette eskisinin daha iyi, daha rafine bir versiyonuydu.”

“ift yönlü boşluk tüpleri,” diye mırıldanıyor Serge, “dünyanın çevresinde dolanan ölüm.”

“Ne dedin?”

“Bir şey demedim. Peki mezarın kendisi nerede?”

“Burada,” diyor – ve bir sıçan gibi delikten içeri girerek gözden kayboluyor. Ayakları öne gelecek şekilde eğiliyor, inerken dengesini sağlamak için Serge’in kolunu tutuyor. Kız kendini bıraktığında Serge de peşinden gidiyor, alt yüzeyinde ayak basma yerlerinin olduğu uzun, eğimli kuyuya iniyor. Yan taraflar nemli ve yağlı; tel sağlam değil ama en aşağıya kadar iniyor. Serge alttan elektrikli lambalarla aydınlatılmış büyük bir odaya geldiğinde, buralara elektrik veren şeyin telin kendisi olduğunu görüyor önce; sonra da ellerinin siyahlaştığını.

“Katrın,” diyor Laura, kendi siyah ellerini kaldırarak. “Umarım yanında yedek kıyafet getirmişsindir.”

Çevresine bakıyor. Fotoğraflarda gördüğü sayılar hâlâ orada, boşlukların yanında duruyorlar. Diğer işaretler ise henüz üstteki odaya götürülmemiş nesneleri korumakta: kaymaktan tabakları, bakır kapları, kırık çanak çömlek parçalarını.

“Hiçbir şeyi yerinden oynatma,” diyor kız.

“Bunlar da neyin nesi,” diye soruyor, simsiyah üç heykelciğe işaret ederek.

“Bunlar *ka*’nın –yani ruhun– içinde yaşaması için yapılmış.”

“Farklı boyutlarda da olsalar aynı kişiyi resmediyorlar san-ki.”

“Aynen: eğer bunlardan bir tanesi kırılırsa, *ka* diğerine geçiyor; dahası bunlar bize ölü adamın hayatındaki üç farklı dönemi gösteriyor –çocukluğunu, gençliğini, yaşlılığını– böylece üç dönemi de yeniden yaşayabiliyor, onları aynı anda yaşayabiliyor.”

“Peki oranın ardında ne var,” diye soruyor Serge, başıyla başka bir boşluğa işaret ederek.

“Henüz incelemediğimiz bir oda orası. Görmek ister misin?”

“Evet,” diyor.

Kız çinko-karbon bir el feneri alıp yine bir sıçan gibi bu yeni deliğin içinde kayboluyor. Bu çukur, aşağıya uzanan başka bir kuyuya açılıyor. Serge kızın kendini oraya yerleştirmesine yardım ediyor, sonra yine onun peşinden gidiyor. Bu kuyuda da, girdikleri odada da elektrik yok. Laura’nın el feneri rasgele bir biçimde ortalıktaki nesneleri aydınlatıyor: kırık çanak çömlekleri, bir tabutun parçalarını, üzerinde “Lipton” yazan bir çay tenekesini...

“Üsttekini temizledikten sonra bu mezara geçeceğiz,” diyor.

“Bak: daha ilerisi de var,” diyor duvardaki başka bir çatlağı gören Serge, nefesi kesilerek. Heyecan duygusunun vücuduna yayıldığını hissediyor, bunu teşvik eden şey ya karanlık ya derinlik ya da bunların ikisi birden.

“Bunlar hep böyle: sonu gelmeyen bir biçimde sürüp gidiyorlar. Hangi tarafa gitmek istersin?”

Fenerin ışığını bir duvardan diğerine çeviriyor; ikisinde de birer delik bulunuyor. Serge deliklerden önce birine sonra diğerine bakıyor, ardından, “Bu tarafa,” diyor.

Biraz daha aşağıya iniyorlar, sonra kuyu aniden keskin biçimde yükseliyor. Buraya tırmanıp yeniden aşağı iniyorlar. Bazı yerlerde kuyu düzleşiyor. Bir lağımdaymış gibi hissediyorlar: yan taraflarda pekmez dokusu var, yer kaygan. Ortamın kokusu da pekmez gibi.

“Yarasa boku kokusu bu,” diyor kız, dengesini korumak için Serge’in elini tutarak.

“Kerhane gibi burası,” diyor Serge, koridor başka bir odaya açılırken. Burada tabutlar var, ters dönmüşler ve içleri boş; hepsinin çevresinde parçalanmış kaplarla kumaş parçaları var. Bir moloz yığınının yanında eski bir metal lamba duruyor.

“Diğeri bunun üstüne düşmüş gibi,” diyor Laura.

Yürümeye devam ediyorlar; Falkiner ve Laura’nın da, bü-

yük olasılıkla başka kimselerin de asla incelemeyecekleri odalardan geçiyor, sürekli olarak bez ve seramik parçalarına basıyorlar. Kemiklerin de: Serge, diz eklemlerinin, boğumların, kavalkemiklerinin üzerine bastığını hissediyor. Bazen koridor o kadar alçalıyor ki emeklemeleri gerekiyor, önlerine çıkan zift kaplı yüzey boyunca gidiyorlar. Her şeyin, çanak çömleğin, sargı bezlerinin, hatta duvarların üzerine bir şeyler yazılmış. Bir yerde nefesleri kesilmiş halde dinleniyorlar; hâlâ dizlerinin üzerindeler, oda üst üste yığılmış nesnelerle darmadağınık halde, önceki odalar buna kıyasla muntazam biçimde düzenlenmiş evlere benziyor.

“Kimin mezarı bu,” diye soruyor Serge bir süre sonra.

“Kim bilir,” diyor Laura, çevredeki ışığa işaret ederek. “Sanki yirmi kişi burada aynı anda ölmüş gibi. Bak şurada bir tane daha dikilitaş var.”

Bu taşın, daha doğrusu ondan geriye kalanların üzerinde iki figür var; bunlardan biri erkek, diğeri dişi; arka arkaya oturmuşlar, kadın adamın kulağına bir şeyler fısıldıyor.

“*Ra-bişey, şey efendisi...*” diye okuyor Laura, gözlerini kısarak, “*kız kardeşine, âşığına, yüreğinde... söylenmiş sözcükler... basaramadılar...*”

“Yine o bokböceği tanrısının lafları bunlar,” diyor Serge, parmağıyla resme işaret ederek; burada oturan bir çift var, bir adam diz çökmüş, kolları havada, karşısında bir katafalk veya platforma yerleştirilmiş devasa bir kınkanatlı böcek bulunuyor.

“... dönüşümler içindeki yüreğim,” diye devam ediyor okumaya, “*ortaya çıkar.. ortaya çıkar...*”

Alnının üzeri siyah lekelerle kaplı. Yanağı da öyle. Serge kızın arkasına geçiyor, onun gibi diz çöküyor, el fenerinin taşın üzerinde hareket etmesini izliyor, böylece resimleri ve yazıtları görüyor, metal fenerin kendisi bunları duvara yansıtan bir projektör sanki.

“Meret diye bişey,” diye okuyor yavaşça, “âşık kadın... sessizliği seven kadın... adam... ölen adam... yatan adam... üzerinde yatan...”

Laura’nın nefesi gittikçe daha kesik kesik geliyor. Serge’inki de öyle. Bunun nedeninin ne havasızlık ne de kızın okuduğu yazıtların mahiyeti olduğunu biliyor Serge; Laura’nın bunu bildiğini de, onun bunu bildiğini bildiğini de biliyor. Laura’nın derisinden yükselen ve gübre ile katran kokusunu aşarak ona ulaşan heyecanı koklayabiliyor. Serge’in göğsü neredeyse Laura’nın sırtına dokunuyor. Hafifçe öne doğru dayanıyor ve ona dokunuyor. Laura gerginleşiyor, sonra başını geriye, Serge’in yüzüne çeviriyor; dudakları kısa aralıklarla hareket etmeyi sürdürüyor ama artık dışarıya sözcükler çıkmıyor. Serge onun boynunu öpüyor; Laura elini Serge’in başının çevresine doluyor, onu omuzlarına doğru çekiyor. Serge önce Laura’nın kıyafetlerini, sonra kendininkileri çıkarmaya koyuluyor. Çorabını çıkarırken ayak bileği hafifçe gıdıklanıyor. Sonra Laura’nın içine giriyor, Serge’in elleri kızın sırtına doğru kayarken Laura’ninkiler ortalıktaki yıkıntılara, katrana ve kemiklere tutunuyor. Serge’in dizi bir nesneye çarpıyor, bunun organik bir şey olup olmadığını anlayamıyor; sonra elleri yerde geziniyor, burada başka eller buluyor ve bunlar yalnızca Laura’ninkiler değil. Sanki bir toplu seks ayini yapıyorlar: sanki bedenleri çoğalmış, uzuvlardan oluşan bir kütleyle, bin tane çiftleşmeden, bin tane ölümden geriye kalmış salgılar ve dışkılara karışmış gibi. Laura bir noktada el fenerini yere düşürüyor; fenerin ışığı duvarda titriyor, son nefes alıp verme sesleri odalarla koridorlarda yankılanmadan evvel sönüyor. Daha sonra feneri, kıyafetlerini ve birbirlerini bulmak amacıyla ellerinin ve dizlerinin üzerinde emekliyorlar...

Bir biçimde yeniden yukarı çıkmayı başarıyorlar. Laura odasında kalıyor; Serge gün ışığına çıkıyor. Daha önce manzarayı incelediği yere tırmanıyor, yeniden kazı alanına bakıyor.

Pollard'ın sahte antikçağ yapıları hakkındaki uyarısını hatırlıyor ve zihninde bu mezarlığın da yapay olabileceğine, bir eski para kadar sahte olabileceğine dair delice bir fikir belirliyor. Ayak bileği kaşınıyor. Kıyafetleri lekelenmiş, simsiyah olmuş. Yeniden manzaradaki dağlara ve platolara bakarken not defterini çıkarıyor, şöyle yazıyor: “Buranın başka yerlerden farkı yok.” Defteri yeniden kapatmadan önce “buradayım” sözcüğünün üzerini çiziyor, onun yerine “burada değilim” yazıyor.

iii

Kahire'ye dönüş yolculuğu daha kısa sürüyor: akıntı onları sürüklüyor. Nil nehri şimdi daha somut, *Anı*'nin güzergâhını değiştirmek yerine onu taşıyan hareketli bir kayış gibi. Su artık yanından hızla geçip gitmediği için Serge nehirde batmadan yüzen ince kum kümelerini görebiliyor; bazen devasa toprak parçaları geçiyor, sanki toprak bir kıta büyüklüğünde dev bir lavmanla kendi içini temizliyormuşçasına bunlar akıp gidiyorlar. Serge şimdi oradaki yegâne Avrupalı olarak ekiple yalnız kalıyor. *Dahabia* önceki yolculuktan hayal meyal hatırladığı abideleri geçerken, ötekilerle daha önce yaptığı konuşmalarından parçalar zihninde canlanıyor – ancak yanlış yönde gittiği için, parçalar da geriye doğru oynuyor; sözcükler ve hareketler, tersine çevrilmiş halde birbirlerine karışıyor. Serge yağmur ve gıcırta seslerini dinleyip cümlelerini yeniden yaratmaya, yelkenin açısına veya denizdeki güneş ışığına bakarak da hareketlerini yeniden canlandırmaya çalışırken, sürekli olarak ayak bileğini kaşıyor...

Oraya vardıklarında Boulaq da bir biçimde tersine dönmüş görünüyor, pek de normal bir hali yok: sanki ona yanlış taraftan yaklaştıkları için onun rıhtım tarafını, depolarını ve römorkörlerini kendilerinin negatifine çevirmiş gibiler. Serge'le teknenin dışında buluşan Pollard da bir tuhaf görünüyor.

“Sen saçını diğer yana ayırmıyor muydun,” diye soruyor Serge.

“Neyimi ayırmıyor muydum? Henüz karada yürümeye alışamadın galiba.”

Serge tökezliyor; sol kolu ayak bileğine dek inmiş, burayı vahşice kaşıyor, tırnaklarını etine gömüp kanatıyor. Tökezlemesinin yegâne nedeni bu değil: sersemlemiş ve yönünü şaşırmış durumda, sanki deniz tutmuş gibi bir hali var, oysa bu şekilde hissetmesini sağlayan şeyin deniz tutmasından daha derin bir şey olduğunu hissediyor. Pollard sürekli konuşup duruyor, sanki adamın mantığı da tersine çevrilmiş, pek de bir anlam ifade etmeyen bilgilerle Serge’e saldırıyor:

“... doğrudan iletişim sistemini tercih edebilirler... hâlâ karar verilmedi... genel olarak işini mükemmel bir biçimde yaptığına... Macauley’nin sana iletmemi istediği şey...”

“O benim başarılı olduğumu nasıl biliyor ki? Henüz ona rapor geçmedim.”

“... ayrılış tarihi öne çekildi... Blighty’ye dönecek işte... yarın Port Said’de... rapor boş bir zamanında tamamlanabilirmiş...”

“Benim ayrılış tarihim mi bu,” diye soruyor Serge.

Pollard başıyla onaylıyor.

“Ama bana verilen tarih...”

Pollard bir şeyleri açıklamaya koyuluyor ama Serge onu düzgün bir biçimde dinleyemiyor: meslektaşları onu bir taksinin içine sokuyor, arabanın hareketi Serge’in yön duygusunu daha da bozuyor. Doğrudan evine gidiyorlar, burada bavulunun toplanmış olduğunu görüyor. O geceyi evde rahatsız, ter içinde geçiriyor, sabahleyin Serge’i oradan alıp Port Said’e giden bir trene götürüyorlar.

“Fenastiniz var,” diyor kompartımanını paylaşan adam, Serge fazlasıyla iltihaplanmış ayak bileğini kaşırken.

“Fena bir neyim var,” diye soruyor.

“Fena bir kistiniz var diyorum,” diye tekrarlıyor adam daha yavaş bir biçimde. “Bir doktora göstermeniz gerek.”

Serge bunun yerine adama bakıyor.

“Sen gözlükçüsün değil mi,” diye soruyor.

“Alakası yok,” diye cevap veriyor adam, ketum bir sesle. Ona ne yaptığını anlatmaya başlıyor fakat Serge konuşmasının içeriğini duymuyor, onun aksanını çözmeye çalışıyor. Hangi aksanla konuştuğunu anlamayı başaramaması Serge’in sosyolojik tahlil yapma konusundaki başarısızlığından değil, kendisini kontrol etmeye başlayan ve gittikçe yükselen tuhaf akustikten kaynaklanıyor: *Ani*’yi terk edişinden bu yana tüm diyaloglar ve ses tonları Serge’e yabancı geliyor, sanki toprakta-ki titremeler nedeniyle işitme duyusu dengesini yitirmiş halde. Oraya vardığında Port Said kulaklarına saldırıyor: hamallar ve limonata satıcıları alışverişe gelenlerle pazarlık ediyor, görevliler yolcuları toplamak için büyük yolcu gemilerinin isimlerini bağırıyor, deniz otobüsleri limana gidip gelirken düdüklerini öttürüyor. Birileri Serge’e Island and Far East Line’a ait *Borromeo* gemisine binerken eşlik ediyor; buranın güvertesinde, turistler, işadamları ve memurlardan oluşan bir kalabalık, kamalarının büyüklüğü ve paylaşımı konusunda büyük bir kâkofoni içinde görevlilerle tartışıyor. Bir hanımefendi durmadan kendisine yanlış kamara verildiğinden yakınıyor. İki valizini de teslim eden Serge’i kamarasına götürüyorlar; burada hemen yatıyor, sonraki birkaç saati uykuyla uyanıklık arası bir halde geçiriyor. Bir ara *Borromeo*’nun motorları çalışıyor, tüm oda sallanmaya başlıyor. Kısa bir süre sonra dev gemi hareket etmeye başlıyor. Kendisini kamarasındaki yatağından sürükleyen Serge, güverteye geliyor, karanın gittikçe ufalmasını izliyor. Şehrin ışıkları bir yanıp bir sönüyor, Pharos gibi denizin üzerinde sinyaller gönderiyor sanki. Geminin ardında bıraktığı köpüklü iz, tersine çevrilmiş bir buhar izi gibi geri geri gidiyor, geminin kık

kısmıyla aralarındaki uzaklık arttıkça paralelleri birbirlerine yaklaşıyor. Serge bunların bir noktada birleşip birleşmediklerini merak ediyor – ufuk neresiyse orada veya belki onun hemen ötesinde birleşiyor olabilirler. Çevresinde insanlar konuşuyor: korkuluklara yaslanan biri, kaybolan şehrin adı olan “Said”i “seyis” olarak telaffuz ediyor.

Akşam yemeği anons ediliyor fakat Serge yemeğe gitmiyor. Kamaradaki yatağında yatıyor, ter içinde, ergenlik çağından bu yana olmadığı biçimde kendi bedeninin farkında. Uzuvarları ağırlaşmış, birer sırtık gibi duruyor; sanki onun parçası gibi değişimler – zihninin denetlediği parçalar değil de, manipüle eden bir el tarafından hareket eden uzuvlarının durumu bu. Geminin motor sesini göğsünde hissediyor. Bu ses sanki geminin başka yerlerindeki konuşmaları ona taşıyor: güverteden, belki yemek odasından, hatta eski yolculardan gelen konuşmalar bunlar, metal kirişler boyunca uğulduyor, geminin koridorları, kamaraları, havalandırmalarında yankılanıyorlar. Gemi hareket ettikçe sesin ahengi yükselip alçalıyor, öylesine senkronlu bir biçimde geliyor ki ses; Serge okyanusun üstünde inip çıkmıyor da *bu seslerin* üstüne çıkıp altına giriyor ve düşüyor sanki: seslerin ahenklerinin kendilerine, onların zirvelerine ve oluklarına giriyor...

Doğru düzgün uyumaya başladığında, denizin oluşturduğu bir satranç tahtasının çevresinde hareket eden böcekleri hayal ediyor. Burası bazen bir satranç tahtasından çok karelere bölünmüş bir halıya benziyor. Böcekler ortalıkta yavaş ve aptal bir biçimde dolanıyor, yollarını kesen öteki böceklerle saldırgan tepkiler veriyor ve sendeliyorlar: şaha kalkıyorlar; antenleri titreyip kasılırken tehdit dolu hareketlerle dokunaçlarını sallıyorlar. Yaratıklar akılsızca, körlemesine hareket etseler de bir iradeye sahipler, yaptıkları hareketleri hesaplıyor, duyuruyor, tahta boyunca ilerliyorlar. Belli bir iradeye göre hareket edişleri

tüm sahneye bir tür ritüel havası veriyor. Tahtanın üstünden gelen bir ses, bir kadirge davulcusununki kadar düzenli bir ritimle, makamla okumaya başlıyor: K4, K4, K4... Bir süre sonra deniz çöle dönüşüyor: üzerindeki figürlerin tökezlediği, kavrulup patladığı devasa bir çöl burası – el ele tutuşan, dalga dalga gelen ordular bir sınır yerleşkesine doğru ilerliyorlar. Falkiner yerleşkenin içinde, bir vazoyla zaman geçiriyor, bir tür kum havuzunun destekleyici direkleri ve kirişlerini oluşturuyor...

Serge kısa bir süreliğine uyanıyor. Kamarasındaki yatağı terden sırlıslıklam olmuş. Kamarasına bakıyor, bir dolap ve bir sandalye ile açılmamış bavulu dışında özel bir şey yok. Kamaradaki yegâne pencereden parlak bir dolunayın aydınlattığı geceyi görüyor. Gökyüzü, gümüşümsü siyah bir renge bürünmüş – bu tuhaf kombinasyon ona yine bir fotoğraf negatifine baktığını hissettiriyor. Bu resimden uzaklaşıp her şeyi berrak bir biçimde görebildiği rüyanın içine düşüyor yine – bu sefer tüm böcekler tek, devasa bir böcek oluşturacak biçimde birleşmiş, Serge bu böceğin perspektifinden ve bedeninden rüyasındaki manzarayı inceliyor. Gerçekte, böcek Serge'in kendisi. Uzun, isyankâr uzuvları, havaya saplanan, onu sıyıran uzun antenlere dönüşüyor. Dahası, hava bu antenlere iletişim kurabileceği, ondan bağlantı kurmasını *rica eden* yüzeyler, katmanlar, oyuklar ve delikler sunuyor. Serge'in uzuvları aydınlanıp bunlara bağlanırken, uzamın kendisi sallanmaya, harekete geçmeye başlıyor; Serge her yerle, hayal edilebilecek tüm mekânlarla bağlantı kurduğunu görüyor. Sinyaller gökyüzünde, zamanda, birer madde parçacığı gibi görünür ve elle tutulur halde son sürat ilerliyor. Antenlerinden her biri kendisine denk gelen bağlantı noktasını bulmuş durumda, bu eşleşmelerin oluşturduğu şekil ve onun mimarisi de artık belirgin hale gelmiş: bir heykel kaidenin veya sunağın üzerine yerleştirilmiş, devasa, dokunaca benzeyen bir radyo alıcısı, bir böcek-radyosu o şimdi. Serge

hem bu radyo setinin önünde diz çöken, kollarını ona dokunmak için uzatmış biri hem de radyo setinin kendisi – *ikisi de o*. Uykusunda seğiriyor, bir oraya bir buraya dönüyor, kendisiyle oyalanıyor, dirseğiyle hafifçe kadrını çeviriyor – ve arka plandaki seslerin, her yerden gelen konuşmaların kargaşası içinde, yakındaki bir kamaradan gelen sesleri duyuyor: bu kamara ya onun komşusu ya da iki yandaki kamara, belki üstteki güvertede ya da alttakinin yanında bulunuyor. Bu duydukları *önemli şeyler* söyleyen özel sesler. Yakındaki bu kamara istasyonundan müzik de geliyor fakat Serge bu melodiyi çok da duyamıyor: özel seslere ait sözcükler gibi melodi de duyma menziline hemen dışında kalıyor. Ancak hem sözcüklerin hem de müziğin ritminden, ciddiyet ve ihtişamından bunun şaşaalı, ihtişamlı bir seremoninin parçaları olduğunu anlıyor; daha önce tanık olduğu satranç oyunuyla bunun arasındaki ilişki, bir kanapenin bir ziyafetle, bir parçanın prelüd bölümünün senfoniyle, hızlıca yapılmış bir eskizin tamamlanmış yağlıboya bir başyapıtla olan ilişkisiyle aynı: seremoni, Serge'in yaşadığı sürecin doruk noktasını, bu süreçteki ana meseleyi oluşturuyor.

“Burada olmalı işte,” diyor yüksek sesle – ve böylece kendi kendini uyandırıyor. Sabah olmuş. Geminin motor sesi gelmeye devam ediyor hâlâ. Gemi daha önce olduğu gibi bir yükseleli bir alçalıyor. Serge biraz daha iyi hissediyor kendini; kamarasındaki yatağından dışarı tırmanıp valizinden bir sabahlık çıkarıyor, bunu üzerine geçirerek *Borromeo*’nun banyo bölümüne doğru yürümeye başlıyor. Banyolar geminin kış kısmına yakın bir yerde bulunuyor: her biri doğrudan geminin güvertesine açılan, iki sıra tahta kulübe. Banyo yapmak isteyenler sıra olmuşlar. Adamlar beklerken bir yandan gazete okuyor, birbirlerine kaba bir biçimde baş selamı veriyorlar. Kadınlar öteki uçta sıra olmuş. Balayına çıkmış genç bir çift banyo sırasında ayrı düşmüş, birbirlerine el sallıyorlar; daha evvel şikâyet

eden kadın öfkeli bir biçimde denize bakıyor, üzerindeki havludan sabahlık omuzlarını sıkı bir biçimde kenetlemiş. Mürettebat bir kişi banyodan çıkıp diğeri içeri girerken suyu değiştiriyor, güverte boyunca taşıdıkları kovalardan etrafa su sıçratıyorlar. Banyonun içi sıcak deniz suyuyla dolu, bu su geminin iç kısımlarında kaynamış, musluk borularından geçerek buraya gelmiş; mürettebat yukarıdaki bir rafta bekleyen taze su tasının içindeki suyu değiştiriyor. İkisnin de içinde makine yağı parçaları var. Sıra kendine geldiğinde Serge küvetin içine uzanıyor, yağın ve katranın suyun yüzeyinde girdaplar yapıp birleşmesini izliyor; sonra bakışları iltihap toplayan ayak bileğine yöneliyor. “Et-yiyen,” demişti Laura: gayet hareketsiz biçimde sırtüstü yatıyor, kapıdan gelen sabırsız tıklatma seslerini duymazdan geliyor, kendisini bir lahitin içinde duran, büyüler ve beddualarla çevrelenmiş, kalbi yaşadıklarını sansürleyen gizli yazılarla yer değiştirmiş ölü bir adam olarak hayal ediyor. Sabunun yüzeyinde, bokböceğine benzeyen kabartma bir logo var; sabunun üzerinde katran var bir de. Serge yıkandıktan sonra kendini daha kirli hissediyor, sanki bir bokböceği gibi o da yaptıklarıyla kirlerinden arınmak yerine kendini kirletmiş durumda.

Kahvaltısı domuz pastırması, kızarmış ekmek, domuz karnından sosis ve mantardan oluşuyor. Bunların hepsi aynıymış gibi duruyor: siyah madde öbekleri. Tatları da aynı, buharlaşıp gemiyi istila eden bir koku yayıyorlar dışarıya: bu koku çürümüş küf mantarlarının, sıcak makine yağının ve soğanların bir bileşimi. Öfkeli hanımefendi yine iş üstünde, kendisine doğru masanın verilmediğinden şikâyet ediyor. Görevliler kadının yerini değiştirmeye çalışıyor, bol bol özür diliyor, bir yandan da şikâyet eden kadının göz koyduğu masada oturan aileye kendilerine yanlış bilet sattıklarına dair bir hikâye uyduruyorlar. Onlar gönülsüzce kalkıyor ancak şikâyet eden kadının ma-

sasına gitmiyorlar zira burası onlara küçük geliyor: üçüncü bir masaya yerleştiriliyorlar, bu yüzden orada oturanların da yerlerinden kaldırılmaları gerekiyor. Serge didikleyip bitirmediği yemekle dolu tabağı itip yemek odasından ayrılıyor, dışarıda insanların çember atma oyunu oynadıklarını görüyor. Bir an duraksıyor, yerdeki işaretlere, onların üstünde yükselen direklerle bakıyor; bir kez daha ateşinin onu kontrolü altına aldığını hissedip kamarasına geri dönüyor.

Kamaradaki yatağında yatarken terliyor. Ter, yıkandıktan sonra cildinde kalan katran birikintisine karışıyor, siyaha dönüşüyor. En azından Serge böyle hissediyor: belki de teri gerçekten de siyah akmış olabilir. *Mela chole*: motorun gümbürtüsü, odanın tiz sesli tıkırdamaları arasında Doktor Filip'in ince, elektrikli sesinin siyah et hakkında söylediklerini duyuyor. Bir sürü şey duyuyor: Versoie Gündüz Okulu öğrencilerinin telaffuz egzersizlerini, metinleri ezbere okurkenki seslerini, taşra yollarında uygun adım yürüyen askerlerin ayak seslerini, film projektörlerinin veya mekanik perdelerin gıcırtilarını duyuyor. Bunlar denizin dibinden yukarı çıkıyorlar sanki – ve denizin kendisi de siyah, yağlı ve yoğun. Gözlerini kapıyor Serge, denizin bir plak ve *Borromeo*'nun baş tarafının bir gramofon iğnesi olduğunu hayal ediyor, plağın üzerindeki konturlarda ilerlerken inip kalkıyor gemi. Bir süre sonra bu görüntü zihninde o kadar güçlü bir hale geliyor ki kamarasının hemen dışında bir Berliner gramofonu olduğuna ikna oluyor: birisi bir nedenle bunu koridora, kapısının yanına bırakmış. Gramofonun çaldığını, bir cümlenin farklı çeşitlemelerini tekrarladığını duyabiliyor açıkça:

Mürekkeplemek merkezi
Mürekkeplemek ülkenin merkezini
Mürekkeplemek merkezi

Bu sözcükler birkaç defa daha tekrar ediyor, sonra tekrar eden tek bir heceye dönüşüyor:

kod, kod, kod, kod...

– bu sözcüğün kendisi de en sonunda mutasyona uğruyor, kamaranın kapısında bir tıklamaya dönüşene dek değişiyor, bir sözcük olmaktan çıkıyor.

“Kimsiniz,” diye sesleniyor ya da seslendiğini düşünüyor Serge.

“*Thod, thod, thod, thod...*” diye cevap veriyor ses. Kapı açılıyor, içeriye bir görevli giriyor.

“Bodner,” diye soruyor Serge.

Görevli bir şey söylüyor ancak söylediği şey pek de bir anlam ifade etmiyor. Adamın sesi tökezliyor, kendi üzerine düşüyor, adam kekeliyor.

“Berliner gramofonunu içer getir,” diyor Serge. “Yani içeri getir.”

“Neyin neyini neyle neyleyim,” diye soruşturuyor görevli, elinde bir tür klasör tutuyor.

“Mürekkep setini,” diye cevap veriyor Serge.

Görevli bir an için geriye çekiliyor, sonra üzerinde büyük, siyah makine parçalarının olduğu bir el arabasıyla geri geliyor. Buradaki parçalar, şekil ve biçimleri farklı olsa da, aynı görünüme sahipler: Serge hepsinin daha büyük bir mekanizmaya ait olduğunu görebiliyor. Görevli parmağını elindeki sayfada yer alan sütunlarda gezdiriyor, aradığı maddeyi buluyor ve parmağının ucuyla ilgili paragrafın başladığı yere iki defa vurup Serge’e şöyle diyor:

“Mürekkep setinin mürekkepli mürekkebi.”

“Nasıl yani,” diye soruyor Serge.

“Mürekkebin mürekkebi mürekkepte mürekkep,” diye

son söylediğini tekrar ediyor görevli, dudakları hiç hareket etmeden.

Serge ona neden bahsettiğini sormaya çalışıyor ama kendi dudakları da hareket etmiyor şimdi. Hiçbir yeri hareket etmiyor – en azından kendi isteğiyle etmiyor. Daha önceki isyankâr böcek hareketleri sağ olsun, görevli yine sırta kadem bastıktan sonra Serge yerde emeklemeye başlıyor, dokunaçlarıyla makine parçalarını tutup mekanizmayı yeniden kuruyor. Parçalar otomatikleştirilmiş bir rahatlıkla birleşiyorlar: Serge onları tam olarak nereye koyacağını biliyor, onlar da tam olarak nereye oturacaklarını biliyorlar. Kısa bir süre içinde cihaz bütün ihtişamıyla hazır hale geliyor: dün gece birleştirdiği radyo setinin daha da iyi bir versiyonu bu – daha gelişmiş bir model: Mark II. Serge ilk defa açık bir frekans yakalarken bir ses geliyor, bir çağrı yaparmışçasına radyonun adını ilan ediyor:

“Ensest Radyo.”

Teriyle radyo kadrânını kayganlaştırıyor ve çalışmaya koyuluyor; dün gece bağlandığı kamara istasyonlarını, odalardaki radyoları yakalıyor önce, sonra onların da çevresinde dönüyor. Mesele her birini ele geçirmek, onun parametrelerini, duvarlarını bulmak, sonra da onu bütünlüğünü bozmadan kaldırıp başka bir yere yerleştirmek: mesele, odayı ve içinde yapılan konuşmaları bir yerden alıp diğerine götürmek. Her bir sesin parçaları nakil işlemi esnasında dökülüyor, diğerlerine sızıyor, konuşmaların biçimi bozulup genel uğultuya katkıda bulunuyor – ancak Serge belli bir yöntem çerçevesinde bunları yakalayıp yerlerini değiştirdikçe en sonunda aradığı şey olan özel odayı ortaya çıkaracağını biliyor. Odanın müziğinin yaklaştığını hissedebiliyor, buranın melodisi biçim kazanıyor; sesleri de daha anlaşılır, kesin bir hale bürünüyor. Seslerin yakına gelişi ve keskin bir hal alışıyla birlikte içindeki heyecan ve arzusun da çoğaldığını hissedebiliyor Serge, şimdi kendisi için hayat-

ta bu görevi başarılı bir biçimde tamamlamaktan daha önemli hiçbir şeyin olmadığını bilmek bu heyecanı daha da artırıyor. Nihayet, belki dakikalar belki saatler sonra, istediği olay gerçekleşiyor: oda beliriyor, kendisini ona açıyor ve Serge onun sinyalinin içinde yüzüyor – yalnızca kendisine iletilmiş, uzak-taki gürültüyü ileten sinyalin değil, gürültünün *kaynağının*, sinyalin *kaynağının* içinde, tam merkezinde yüzüyor – o seremoninin tam kalbinde, onun ana katılımcısı olarak duruyor.

Bu seremoni ya bir taç giyme töreni ya da bir düğün merasimi – daha doğrusu, bu ikisinin bir birleşimi. Ortamın dekoru krallara layık: üstleri mücevherlerle kaplı kuşlar yaldızlı ağaçlara tünemişler, altlarında bulunan taçyapraklarıyla kaplı zeminde tavus kuşları dolaşıyor, bu kuşların yelpaze şeklinde açılmış elmaslarla süslü kuyruklarında büyük güneş resimleri var. Serge ile gelini yükseltilmiş bir podyum üzerinde duruyorlar. Çiftin kafalarının çevresine siyah şeritler sarılmış, bunlar seremoninin âdetlerinin gerektirdiği biçimde alınlarında mürekkep lekeleri oluşturmuş. Podyumun yanındaki bir görevli Thoth'un ibis maskesini takmış halde ayakta duruyor; elinde havlu veya tabletler, emirler veya raporlar tutmakta. Görevlinin arkasında Versoie'nin Mozaik Bahçesi var, kulübeler harap halde, patika otlarla sarılmış durumda, yıkık duvarın arkasında ana evin yıkıntıları görünüyor. Onun yanında havludan sabahlık giyen bir rahibeye dönüştürülmüş halde geminin öfkeli hanımefendisi duruyor. Bu ikisinin arkasında, podyumun hemen altında gazeteciler var, masaların üzerine heyecanla dayanmışlar: aralıksız olarak daktilolarıyla yazı yazıyorlar, her bir sayfayı dolar dolmaz daktilonun üzerinden yırtıp çıkıyorlar, bunlar hızla koşan kuryelere veriliyor, onlar da haberleri gazetelerde sigorta reklamlarının yanına yerleştirmek üzere Fleet Street'e götürüyorlar; burada inleyerek çalışan devasa baskı makineleri haberleri basıyor, sonra gazeteler tomarlar haline getirilip

dünyadaki tüm şehirlere dağıtılıyor; gizli odalarda içlerinde anahtar sözcükler ve akrostişler var mı diye inceleniyor. Serge ve gelini daktiloların şeritlerini kafalarına taktıkları için sayfaların hepsi boş – ancak bu, kimseyi endişelendiriyormuş gibi görünmüyor; tüm bunlara rağmen sayfalar dağıtılıyor, yollanıyor, gazete sayfalarına diziliyor, basılıyor ve inceleniyor. Gazetecilerin karşısında, podyumun uzak ucunda müzisyenler var, müzik yapıyor, bir yandan da titriyorlar. Bunların arkalarında ve çevrelerinde cariyeler bulunuyor – hem erkek hem kadın olan androjen çocuklar bunlar – hep bir ağızdan ilahi okurken ellerinde siyah daireler tutuyorlar:

Siyah mürekkepli
Siyah mürekkepli
Siyah mürekkepli sevgilim.

Serge ile nişanlısının önünde bir rahip duruyor, adamın geniş omuzlarından çadır bezi ya da kartonpiyerden yapılmış kanatlar çıkmış. O da bu sözcükleri telaffuz ediyor; yinelenen dizeler aracılığıyla seremoninin amacını gerçekleştiren uzun şükran dualarını ayinsel bir ses tonuyla mırıldanıyorlar. Sözcükler, hermafrodit cariyelerin ilahilerinin ve muhabirlerin Corona daktilolarının *tıkır tıkır* sesleri yüzünden duyulamıyor, zaten duyulması da istenmiyor: ayinlerdeki tüm ilahiler gibi ağızdan giriyor, pürüzsüz ve düzenli bir iplik gibi kayıp gidiyor. Bu deyiş, bu söz sanatı, “pürüzsüz ve düzenli bir iplik” bir metafor değil (Serge bu ifadeyi, bu sözcüklerin *kendilerini* duyabiliyor, muhtemelen ilahinin *içinde* yer alıyor, farklı bir odadan, bir biçimde onunla kesişen veya onunla bir noktada birleşen bir odadan geliyor: sözcükler bir boks maçını yorumlayan radyo spikerinin konuşmasındaki gibi peş peşe sıralanıyor): şimdi iplikler *gerçekten de* rahibin ağzından dışarı çıkıyor,

Serge’le gelininin ve cariyelerin omuzlarının üzerinden, ağaçların dallarının üzerinden geçip gidiyor, konfeti kaplı zemine ulaşıyor, süzülerek giden tavus kuşlarının ayaklarının çevresine dolanıyor. Metnin bazı bölümleri rahatlıkla duyuluyor: (örneğin) yakın zaman önce törensel bir biçimde duyduğu “zamanın tıkırtısı”yla ilgili bölüm ya da iki sözcükten oluşan ve içeriğine uygun biçimde kafiyeli olan “kâğıt şerit”. Cariyeler ilahi söylemeye devam ediyor, sesleri aynı anda hem sıkıntılı hem sevinçli bir biçimde tizleşip yükselirken nakaratın söz dizimini değiştiriyorlar:

Siyah mürekkep
Siyah mürekkep
İçinde aşkım parlayabilir hâlâ.

Serge de bu aşkı hissedebiliyor, soyut bir biçimde değil üstelik, gerçekten, fiziksel olarak onu *hissedebiliyor* – onun iplikler, dallar ve tüyler, altın filigranlar ve en önemlisi siyah daktilo şeritleri içinde maddeleşmesini görebiliyor. Bu aşkı, bir krep gibi kırıksık olan havanın dokusunda hissediyor. Kendi dönüştürülmüş ve dönüşen bedeninde hissedebiliyor. Cariyelerden ikisi öne doğru birer adım atıyor, Serge’in belinden yükselen direğin üzerine bir çelenk yerleştiriyorlar. Aşağı baktığında çelengin ölü çiçeklerden yapıldığını görüyor – ve bu anda çocukların da öldüğü gerçeği kafasına dank ediyor, kendisinin ve karısının yönetmek üzere atandıkları krallığın tamamı ölülerden oluşuyor. Burası bir fotoğraf negatifi aynı zamanda: sonu gelmeyen doğru fotoğraf kopyalarının çıkarılabileceği tersine çevrilmiş bir taslak; ancak kendisi de sürüncemede, görüş alanının dışında kalmaya, geride olmaya mahkûm edilmiş – bu da ona şu anda bahşedilen bu vahiy ânını çok daha kutsal kılıyor, âdeta tüm tarihe ait karanlık odaya girme izni

verilmiş ona. Rahip geline ve damada dönüp isimlerini telaffuz ederken podyumdan kimyasal kokular yayılıyor. Çiftin isimleri hem uzun hem de farklı parçalardan oluşmuş: Serge’inki “Ra-Osram-İris-K4-CQD”; gelinininkisi ise “CY-Hep-Sofia-SZGY”. Daha da geriden sahnenin çevresinde toplanan, sonsuzluğa dek uzanan kareler üzerinden ayak sürüyerek ve tökezleyerek ilerleyip gelen kalabalıklar, dokunaçlarını kutlama yapmak için sallıyorlar. Zaman geriye doğru giderken düzleşiyor, kâğıttan şeritler oluşturuyor; bu, Serge için oyundan atılmak, oradan ayrılmak anlamına geliyor – ancak bu defa geminin üzerinde Serge, iskelede değil...

Ani bir ıslık sesi havayı delip geçiyor: bir kalk borusu bu, bir toplanma çağrısı. Her şey doruk noktasına ulaşıyor, birleşiyor: odanın çizgileri, açıları ve boyutları, cariyelerin, rahiplerin, refakatçilerin, gazetecilerin ve böceklerin bakışları, her şey. Şimdi tüm bunlar Serge’in gelininin yüzünü kapayan örtüye dönük durumda. Müziğin, ilahilerin, makamla okunan dizelelerin ve daktiloyla yazı seslerinin hepsi askıya alınmış, herkes örtünün kaldırılacağı ânı bekliyor. Sophie de şimdi bunu yapıyor, ince tülü yüzünden ayırıyor, doğrudan Serge’in suratına bakıyor. Kızın Serge’e kendisini tanıyıp tanımadığını sormasına gerek yok. Kızın yüzü bir boşluktan ibaret – bir floroskop ekranının özelliksiz oval yüzeyine ve hafif grimsi rengine sahip – bu da onu bir biçimde daha da kolay tanınır kılıyor. Kızın yüzünde kat yerleri, kırışıklıklar ve çukurlar var. Görüntüler bükülüp geriliyor, tanıdık bir pır pır sesi eşliğinde kızın yüzünde hareket etmeye başlıyorlar: kumlu ve atlamalı görüntülerde iki kardeş ağaçların muntazam biçimde düzenlenip sıralar oluşturduğu bir bahçeyi koşarak geçiyorlar. Ağaçlar – kabukları, yaprakları ve meyveleriyle– aşınmış bir renge sahip. Kardeşler de öyle. Sahne dümdüz, tıpkı bir film gibi. Görüntü dönüyor, düzlüğünü yitirmiyor, üstten, yatay kesit olarak gös-

teriliyor. Sonra ışık sönüyor ve Sophie'nin bir boşluktan ibaret suratının dış hatları beliriyor. Serge yüz hatlarından aşağıya, kızın ellerine bakıyor; ağır ağır mayalanan bir fiçı dolusu elmanın üzerinde duruyor elleri. Üstte duran, pek çok yeri kurtlar tarafından delinmiş bir elmayı alıp Serge'e uzatıyor...

Elmayı alıp almaması gerektiğini anlamıyor Serge. Sophie'nin yüzünün dış hatları biçim değiştirip bir ağız şekli oluşturuyor, muğlak bir biçimde açılıyor bu ağız: ilk başta elmayı ısıracaktı gibi; ağızdaki dişlerin gömülmek üzere olduğu şeyin Serge olduğu daha sonra ortaya çıkıyor. Ancak bu izlenimlerin yanlış olduğunu anlıyor: ağzın konuşmak için açıldığı belirginleşiyor. Sophie, seremoniyi tamamlayacak sözcüğü söyleyecek, onu zirve noktasına ulaştıracak, kendisinin ve Serge'in görevlendirilmelerini, yükselmelerini ve birleşmelerini onaylayacak – ve bu aynı zamanda kalabalığa dinlemek için geldikleri duyuruyu sunacak, onları dönüştürecek, birleştirecek ve günahlarını bağışlayacak, her şeyin günahlarını bağışlayacak. Sözcük dışarı taşıyor, Sophie'nin akciğerleri ve göğüs kafesinden çok uzamın kendisinde ilerliyor, onun üzerinde dev bir dalga gibi gürlüyor, yaklaşırken sesi yükseliyor. Sonra geliyor, podyum boyunca kırılırken havayı parçalıyor: radyo parazitleri patlıyor – tarihte gönderilmiş tüm mesajları, konuşulmuş tüm sözcükleri içerecek kadar büyük bir dalga oluşuyor; tüm zamanları ve mekânları da birleştiriyor, onları emip çatırdayan, gürleyen kütlesine ekliyor, Samanyolu büyüklüğünde bir güneş patlamasının gücü ve hızıyla genişliyor. Radyo paraziti tüm bu insanlara doğru yayılıyor ve Serge'in bedeninin içinde gürlüyor, uzuvları ve göğüs kafesinin kasılmalarla sallanmasına ve titremesine neden oluyor. Serge'den dışarıya ter veya meni veya tortu akıyor. Her şey akıyor şimdi: odanın duvarları patlıyor, Bakanlık'ta bulunan raflardaki kutular açılıp içindekileri kusuyor; arşivler, zeminden petrol misali fişkırıyor; cam kabinler kırılıp patlıyor;

küvetler sıçrayıp taşıyor; mezarlar bile açılıyor, ölümler topraktan dışarıya fırlıyorlar...

Radio paraziti yine Serge'e geliyor: ilk patlamanın yankısı-na benzeyen, öteki tarafa yayılan ikinci bir patlama bu, nefesi yeniden içeri çekilirken hava dışarı taşıyor. Bu sefer Serge'i de kendisiyle birlikte taşıyor hava: siyah ve sonsuz bir boşlukta geriye doğru götürüldüğünü hissediyor. Boşlukla birleşiyor: kurumuş, doldurulmuş, *carbonisé* halde bir mürekkep denizine dönüşüyor, gezegenler arasındaki boşluk, sinyallerin seyahat ettiği uzay o. Zamanın kendisi gibi Serge de yassılaşıyor, bir karbon kâğıdına dönüşüyor: kâğıtlar arasındaki siyah leke, şeylerin kendilerini tekrar tekrar kopyaladıkları yüzeye dönüşüyor, burası her zaman siyah ve boş kalacak. Ses dalgası ondan uzaklaşırken Serge geriye bakıyor, kedilerin ve telefon kablolarının, arabaların ve dansçıların, nehirlerin onun geçerken yarattığı geniş alanda kopyalandığını görüyor. Bahçe de kopyalanmış: kardeşler orada koşmayı bırakmışlar, bir oyun tahtasının başında oturuyorlar. Tüm bu sahneler ve nesneler onun içinde yeniden üretilmiş haldeler; sanki bir tür zaman şırıngası Serge'in midesine enjekte edilmiş, onun siyahlığı içinde küçük, aydınlık ekranlarda donmuşlar, burada bulunan ve geri gidildikçe daha da küçülen sahne ve nesneleri oraya enjekte eden ikinci bir şırınganın duvarlarının içindeler. En sonunda öylesine küçülüp uzaklaşıyorlar ki, ufacık hale geliyorlar. Serge şimdi bulunduğu yerden, bahçedeki çocukların, oyun tahtalarının, bahçenin kendisinin ve çevresindeki tellerin de küçüldüklerini görebiliyor: kenarları büzülüyor, artık görülmeyecek hale gelen bir yerleşke oluşturuyor. Sonra tüm resim silinip gidiyor. Gürültü de silinmiş halde: ondan geriye yalnızca parçalar kalıyor, küçük artıklar, anlaşılmaz ses kirleri...

Limandan ayrıldıkları ikinci gecenin ortasında, altı yıldır Island and Far East Line şirketinin doktoru (kendisi daha evvel

Chakdina ve ondan önce de *Aurora*'nın doktoru olarak çalışmış) hasta bir yolcuya bakması için çağrılıyor. Kamarasından çıkıp gelen doktor, genç adamı hezeyanlar ve ter içinde buluyor, adamın ateşi o kadar yüksek ki doktora kalırsa hayatta kalması mümkün değil. Kinin vermenin pek faydası olmaz: ateşe neden olan şey sıtma değil; hastanın ayak bileğinde bulunan ve onun tüm kan akışını zehirleyecek derecede enfekte olmuş bir kist.

“Turist mi bu,” diye soruyor doktor, görevliye.

“Memur,” diye yanıtlıyor görevli. “Bir yerden diğerine taşınan odalarla ilgili bir şeyler mırıldanıyordu.”

Hasta adam, bu sözcüklerden sonra uyanıp konuşmaya çalışıyor.

“Ne dedin,” diye soruyor Martinov.

Gözleri yarı yarıya boş bakan genç adam, büyük bir çaba sarf ediyor ve dudaklarından “şah” sözcüğü dökülüyor.

“Hangi şah,” diye soruyor Martinov.

Genç adam yeniden dikkatini topluyor, zor duyulan bir sesle şunu söylemeyi başarıyor:

“*Sahte mezar odası.*”

“Nerede,” diye soruyor Martinov.

“*Her yerde,*” diye cevap veriyor adam. “*Neresi öyle değil ki?*”

“Neresi öyle değil ki derken? Haber vereceğimiz bir akrabamız var mı?”

Genç adamın gözleri yukarı doğru yuvarlanıyor, yüzü gülümsemeye benzeyen bir ifadeye bürünüp kınışıyor. Gırtlaktan bir tür homurtu yükseliyor; yine yüz kaslarını odaklayarak şunu demeyi başarıyor:

“*Aracılığıyla geldi.*”

“Neyin aracılığıyla geldi?”

“*Benim aracılığım.*”

“Ne geldi?”

“Çağrı: çağrılıyorum ben.”

Doktor Martinov görevliye dönüp ona talimat veriyor:

“Telsiz odasına git de bir sor, onun için bir şey gelmiş mi.”

Görevli kamaradan ayrılıyor. Martinov onun dönüşünü beklerken yatağın yanına bir sandalye çekiyor, oturup genç adamın yüzünü seyrediyor. Bugüne dek pek çok insanın ölüşünü izledi fakat her ölüm biraz daha farklı. Bu adam bir şeyle mücadele ediyor. Gözleri geçen her dakikayla birlikte daha boş, daha cansız hale gelse de, çenesi sert ve kararlı görünüyor, sabit duruyor; dudakları da gergin halde, sanki daha çok sayıda sözcüğe şekil vermeye çalışıyorlar. Her nefes alışla birlikte dudakların arasında ufak, ince bir boşluk oluşuyor, bu da nefes verirken bitkin bir sssssss sesi çıkmasına yol açıyor; her nefesin sonunda, genç adamın zayıf akciğerlerindeki hava boşaldıktan sonra ve yeniden çalışıp havayla dolmaya başlamadan önce – nefes vermeyle nefes alma arasında yaşanan kısa boşlukta, adamın gırtlığı hızlı bir şekilde üç dört kez kasılıyor, tekrar eden bir tıkırtı sesi çıkarıyor, seri halde gelen bir dizi c-c-c-c harfi geliyor. Her seferinde tuhaf bir devamlılığı var bu harflerin: “sssssss, c-c-c-c; ssssssss, c-c-c-c; ssssssss, c-c-c-c...”

Telgraf odası, aşağıdaki katta. Duvarda iki saat bulunuyor: biri Kahire'daki zamanı gösteriyor, diğeri Londra'dakini. İnce elektrik kabloları bunların altından, odanın ahşap panelleri arasından ilerliyor; biri bir lambaya, diğeri bir zile gidiyor. Kabloların altında kulaklıklarını takmış, yüzü duvara dönük bir adam oturmakta. Sağ tarafında bir kâğıt yığını ve bir damga var; bunların sağında duvara çivilenmiş bir sepet duruyor; sepetin üstünde, tavana yükselirken genişleyen bir konuşma borusu asılı. Odada pencere yok. Görevli kendisine S. Carrefax adlı birine telgraf gelip gelmediğini sorarken operatör arkasına dönmüyor, sepeti karıştırıyor ve olumsuz cevap veriyor.

Görevli oradan ayrılıyor. Geri dönerken merdivenlerden çı-

kıyor, bir mutfak kapısının yanından geçerken Sudanlı bir aşçı dışarı çıkıp *Borromeo*'nun kış kısmında bir kovadan yemek parçalarını aşağı boşaltıyor. Görevli duraksıyor ve bir süreliğine, çalkalanan denizde aşağı yukarı sallanan yemek parçalarını izliyor. Ay gitmiş: geminin ardında bıraktığı köpüklü izi, karanlığa doğru geri geri giden iki beyaz çizgiyi aydınlatan şey geminin elektrikli parıltısı yalnızca. Yemek parçalarının üzerinde sallandığı bölüm gözden kaybolduğunda görevli merdivenlere arkasını dönüyor. Geriye geminin izi kalıyor, denizin yüzeyinde duruyor iz; sonra o da siliniyor ama ortada onun kaybolduğunu görecektir kimse yok.

Teşekkürler,

Sağır eğitimi üstüne capcanlı konuşmaları için Louise Stern'e; radyoya ve modernizme dair verdiği ufuk açıcı fikirler için Jane Lewty'e; Spenser kılavuzluğu için Penny McCarthy'e; kimya konusundaki tavsiyeleri için Cathie Shipton'a; bahçecilik konusundaki uzmanlığından yararlandığım Sam Crosfield'a; ilk çıkan kayıt cihazları hakkında her şeyi bilen Aleksander Kolkowski'ye; bana mükemmel bir kaplıca kasabası bulduğu için Markéta Baňková'ya; *Architectural Association*'ın tarihinin mezardan çıkarılmasına yardım eden Edward Bottoms'a; ruh çağırma seansları üstüne okuma listesi için Steven Connor'a; *Arsenura armida*'nın ve Marconi operatörlerinin kabinlerinin resimleri için Marko Daniel'e; Mısırbilim bilgeliği için Charles Burney'e; titiz düzeltmenliği için Alex Bowler'a; güveni için Dan Franklin'e; bağlılıkları için Marty Asher ve Sonny Mehta'ya; yorulmak bilmez destekleri için Melanie Jackson ve Jonny Pegg'e.

Tom McCarthy

C

Tom McCarthy'nin C ile Perek, Calvino ve Joyce'un meşalesini devraldığı düşünülüyor.

Serge Carrefax hem gürültünün hem sessizliğin sarmaladığı bir dünyaya açıyor gözlerini. Babası kablosuz iletişim üstüne deneyler yapıyor. Sağır olan annesi aile işi olan ipek üretimini sürdürüyor. Serge ve ablası Sophie telgraf cihazları ve böcekler arasında büyüyor. Serge'le birlikte biz de Versoie'deki huzurlu yaşamından gözlemci pilot olarak katıldığı Birinci Dünya Savaşı'na, savaş sonrası Londrası'ndan sahte mezar odalarıyla dolu Mısır'a uzanan bir serüvenin içinde buluyoruz kendimizi.

McCarthy'nin tanımlamasıyla Serge: "Ulysses'teki Bloom gibi, dünyayı sünger gibi emip süzüyor: âdeta bir prizma. Gravity's Rainbow'daki Slothrop gibi. Tristram Shandy gibi. Candide gibi. Etraflarında ne varsa yankılayan seslendirme kutuları onlar."

 METOS
KITAP
EDEBİYAT Roman

ISBN 978-605-9851-13-8

9 786059 851138

29 TL